

สูตรตุนตปิฎก องคุตตรนิกายสุส

ตติโย ภาโก

ปญจกนิปาโต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปจฺมปณฺณาโสโก

เสขพลวคฺโค ปจฺโม

[๑] เอวมฺเม สุตฺติ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวคฺคิยํ วิหฺรติ

เชตวนเ อนาถปิณฑิกสุส อารามे ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
ภิกฺขโวติ ฯ กถนฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุโสสุํ ฯ ภควา
เอตทโวจ ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว เสขพลานิ กตมานิ ปญฺจ
สทฺธาพลํ หิริพลํ โอคฺตปฺปพลํ วิริยพลํ ปญฺญาพลํ อิมานิ โข
ภิกฺขเว ปญฺจ เสขพลานิ ตสฺมา ติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ
สทฺธาเพลน สมฺนฺนาคตา ภวิสฺสาม เสขเพลน หิริเพลน
สมฺนฺนาคตา ภวิสฺสาม เสขเพลน โอคฺตปฺปเพลน สมฺนฺนาคตา
ภวิสฺสาม เสขเพลน วิริยเพลน สมฺนฺนาคตา ภวิสฺสาม เสขเพลน
ปญฺญาเพลน สมฺนฺนาคตา ภวิสฺสาม เสขเพลนาติ เอวํ หิ โว
ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ [๑]-

#๑ อิติ ปรี โป. ม. อิทมโวจ ภควา อุตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺนฺนฺติ ฯ

[๒] ปญจิมานิ ภิกฺขเว เสขพลานิ กตมานิ ปญจ สทฺธาพลํ
หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ วิริยพลํ ปญฺญาพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว
สทฺธาพลํ อិธ ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโธ โหติ สทฺทหติ
ตถาคตสฺส โพธิ อติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ
สตุถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
สทฺธาพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว หิริพลํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก
หิริมา โหติ หิริยติ กายทฺวจฺจริเตน วจฺิตฺตฺจฺจริเตน มโนทฺวจฺจริเตน
หิริยติ ปาปกานํ อกุสลานํ ฌมฺมานํ สฺมาปตฺติยา อิทํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว หิริพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว โอตฺตปฺปพลํ อิธ ภิกฺขเว
อริยสาวโก โอตฺตปฺปิ โหติ โอตฺตปฺปติ กายทฺวจฺจริเตน วจฺิตฺตฺจฺจริเตน
มโนทฺวจฺจริเตน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ฌมฺมานํ สฺมาปตฺติยา
อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว โอตฺตปฺปพลํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว วิริยพลํ
อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อารทฺธวิริโย วิหฺรติ อกุสลานํ ฌมฺมานํ
ปหานาย กุสลานํ ฌมฺมานํ อฺปสมฺปทาย ฌามวา ทพฺพปรกฺกโม
อนิภฺขิตฺตฺฐโร กุสเลสุ ฌมฺเมสุ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว วิริยพลํ ฯ
กตมญฺจ ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก ปญฺญา
โหติ อุตฺยตฺถคามินิยา ปญฺญา ย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพทิกาย
สมฺมาทฺกฺกฺขยคามินิยา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ ฯ
อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ เสขพลานิ ตสฺมา ติห ภิกฺขเว เอวํ

สีกุชิตพุฬ สทุชาพลน สมนุณาคตา ภวิสสาม เสขพลน หิริพลน ...
โอดตปฺพลน ... วิริยพลน ... ปณญาพลน สมนุณาคตา
ภวิสสาม เสขพลนาติ เอวํ หิ โว ภิกฺขเว สีกุชิตพุฬนฺติ ฯ

[๓] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนุณาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว
ฌมฺเม ทุกฺขํ วิหฺรติ สวิฆาตํ สอุปายาสํ สปริพาหํ กายสุส [๑]- เกทา
ปรมฺมรณฺนา ทุกฺคติ ปาฏิกงฺขา กตเมหิ ปณฺจหิ อึช ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อสุสทฺโร โหติ อหิริโก โหติ อนฺตตปฺปี โหติ กุสิโต ๒
โหติ ทุปฺพลโณ โหติ อิมหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ
สมนุณาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขํ วิหฺรติ สวิฆาตํ สอุปายาสํ
สปริพาหํ กายสุส เกทา ปรมฺมรณฺนา ทุกฺคติ ปาฏิกงฺขา ฯ
ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนุณาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สฺขํ
วิหฺรติ อวิฆาตํ อนฺุปายาสํ อปริพาหํ กายสุส เกทา ปรมฺมรณฺนา
สุคฺติ ปาฏิกงฺขา กตเมหิ ปณฺจหิ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโร
โหติ หิริมา โหติ โอดตปฺปี โหติ อารทฺธวิริโย โหติ
ปณฺธวา โหติ อิมหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนุณาคโต
ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สฺขํ วิหฺรติ อวิฆาตํ อนฺุปายาสํ อปริพาหํ
กายสุส เกทา ปรมฺมรณฺนา สุคฺติ ปาฏิกงฺขาติ ฯ

[๔] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนุณาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ
นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย กตเมหิ ปณฺจหิ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อสุสทฺโร โหติ อหิริโก โหติ อนฺตตปฺปี โหติ กุสิโต
#๑ ม. สพุพตฺถ วาเรสุ เอตฺถนฺตเร จสทฺโท อตฺถิ ฯ ๒ โป. ย. สพุพตฺถ วาเรสุ
#กุสิโต ฯ

โหติ ทุปปณฺโณ โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นรเย ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว
ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ
ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ หิริมา โหติ
โอดตปฺปปี โหติ อารทฺธวิริโย โหติ ปณฺณวา โหติ อิมหิ
โย ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๕] โย หิ โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา สิกฺขํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ ตสฺส ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ปณฺจ สหฌมฺมิกา
วาทานุปาตา ๑ การยฺหํ จานํ อากฺขณฺนติ กตฺเม ปณฺจ สทฺธาปี
นาม เต นาโหสิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ หิริปี นาม เต นาโหสิ
กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โอดตปฺปปี นาม เต นาโหสิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
วิริยปี นาม เต นาโหสิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ปณฺณวาปี นาม เต
นาโหสิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โย หิ โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี
วา สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ ตสฺส ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อิม
ปณฺจ สหฌมฺมิกา วาทานุปาตา การยฺหํ จานํ อากฺขณฺนติ ฯ โย หิ
โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา สทาปี ทฺกฺเขน สทาปี โทมนสฺเสน
อสุสมฺโขปี ๒ รุทฺมานิ ปริปฺณณํ ปริสุทฺธิ พุรหฺมจฺริยํ จรติ
ตสฺส ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ปณฺจ สหฌมฺมิกา ปาสํสํ ๓ จานํ อากฺขณฺนติ
#๑ โป. ม. วาทานุปาตา การยฺหา จานา ฯ ย. วาทานูวาทา การยฺหา จานา ฯ
#๒ ม. ปิสทฺโท นตฺถิ ฯ อิตฺโต ปริ อีทิสเมว ฯ ๓ โป. ม. ย. ปาสํสา จานา ฯ
#อิตฺโต ปริ อีทิสเมว ฯ

กตเม ปณจ สทฐาปี นาม เต อโหสิ กุสเลสุ ชมเมสุ หิริปี
นาม เต อโหสิ กุสเลสุ ชมเมสุ โอตตปปี นาม เต อโหสิ
กุสเลสุ ชมเมสุ วิริยปี นาม เต อโหสิ กุสเลสุ ชมเมสุ
ปณญาปี นาม เต อโหสิ กุสเลสุ ชมเมสุ โย หิ โกจิ ภิกขเว
ภิกขุ วา ภิกขุณี วา สหาปี ทุกฺเคน สหาปี โทมนสฺเสน อสฺสุมุโขปี
รุตมาโน ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พุรหุมจริยํ จรติ ตสฺส ทิฏฺฐเว
ชมฺเม อิม ปณจ สหชมฺมิกา ปาสํสํ ฌานํ อากฺขณฺตํตีติ ฯ

[๖] น ตาว ภิกขเว อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ โหติ ยาว
สทฺธา ปจฺจุปฺภุจิตา โหติ กุสเลสุ ชมเมสุ ยโต จ โข ภิกขเว
สทฺธา อนฺตรหิตา โหติ อสฺสทฺธิยํ ปริยฺยทฺธาย ๑ ติฏฺฐติ อถ
อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ โหติ น ตาว ภิกขเว อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ
โหติ ยาว หิริ ปจฺจุปฺภุจิตา โหติ กุสเลสุ ชมเมสุ ยโต
จ โข ภิกขเว หิริ อนฺตรหิตา โหติ อหิริกํ ปริยฺยทฺธาย ติฏฺฐติ
อถ อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ โหติ น ตาว ภิกขเว อกุสลสฺส
สฺมาปตฺติ โหติ ยาว โอตตปปี ปจฺจุปฺภุจิตํ โหติ กุสเลสุ
ชมฺเมสุ ยโต จ โข ภิกขเว โอตตปปี อนฺตรหิตํ โหติ อโนตฺตปปี
ปรียฺยทฺธาย ติฏฺฐติ อถ อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ โหติ น ตาว
ภิกขเว อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ โหติ ยาว วิริยํ ปจฺจุปฺภุจิตํ
โหติ กุสเลสุ ชมเมสุ ยโต จ โข ภิกขเว วิริยํ อนฺตรหิตํ โหติ
#๑ ม. ย. ปรียฺยทฺธาย ฯ สพฺพตฺถ วาเรสุ อีทิสเมว ฯ

โกสขชฺชํ ปริยทุทชาย ตัญฺจติ อถ อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ โหติ น
ดาว ภิกฺขเว อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ โหติ ยาว ปณฺญา ปจฺจุปฺภุจฺจิตา
โหติ กุสลสฺส ชฺมฺเมสฺส ยโต จ โข ภิกฺขเว ปณฺญา อนฺตรหิตา
โหติ ทุปฺปณฺญา ปริยทุทชาย ตัญฺจติ อถ อกุสลสฺส สฺมาปตฺติ
โหตีตี ฯ

[๗] เขภฺยฺเยน ภิกฺขเว สตฺตา กามฺเมสฺส ลพิตา ๑ อสิตฺตพฺยาภฺงคิ
ภิกฺขเว กุลปฺตฺโต โธหาย อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชิตฺโต โหติ
สทฺโธ ปพฺพชฺชิตฺโต ๒ กุลปฺตฺโตตี อถ วจฺนาย ตํ กิสฺส เหตุ
ลพฺภา หิ ๓ ภิกฺขเว โยพฺพเนน กามา เต จ โข ยาหิสฺสา วา
ตาหิสฺสา วา เย จ ภิกฺขเว หีนา กามา เย จ มชฺฌิมา
กามา เย จ ปณฺธิตา กามา สพฺเพ กามาเตวฺว สงฺขํ กจฺจนฺติ
เสยฺยถาปี ภิกฺขเว กุมาโร มนุโธ อุตฺตฺตานเสยฺยโก ชาตียา
ปมาทมนฺวาย กญฺจํ วา กถลํ ๔ วามฺเข อหเรยฺย ตเมนนํ ชาตี ๕
สีฆํ สีฆํ มนสิกรเยยฺย สีฆํ สีฆํ มนสิกริตฺวา สีฆํ สีฆํ อหเรยฺย
โน เจ สกฺกฺกฺเขยฺย สีฆํ สีฆํ อหริตฺถํ วาเมน หตฺถेเนน สีฆํ ๖
ปริกฺคฺคเหตุวา ทกฺขิณฺเนน หตฺถेเนน วฏฺกฏฺคฺลํ ๗ กริตฺวา สโลหิตํปี อหเรยฺย
ตํ กิสฺส เหตุ อุตฺถเสสา ภิกฺขเว กุมารสฺส วิหเสสา เนสา นตฺถิตฺติ
วทามิ กรณิยฺยจ โข เอวํ ๘ ภิกฺขเว ชาตียา อุตฺถกามา ยหิตฺตฺตินิยา
อนุกมฺปิกาย อนุกมฺปิ อุปาทาย ฯ ยโต จ โข ภิกฺขเว โส กุมาโร
#๑ โป. จพิตา ฯ ย. ปลาติตา ฯ ๒ ม. สทฺธาปพฺพชฺชิตฺโต ฯ ๓ โป. ม. ย.
#หิสทฺโท นตฺถิ ฯ ๔ ม. กจลํ ฯ ๕ ม. ย. ชาตี ฯ ๖ ม. ย. สีลํ ฯ
#๗ ม. วฏฺกฏฺคฺลํ ฯ ๘ ม. เอตํ ฯ

วุกุโธ ๑ โหติ อลंपญโย อนเปกขา ปน ๒ ภิกขเว ชาตี ตสฺมี
กุมารสฺมี โหติ อตฺตคฺคฺตโตทานิ กุมารโ นาลํ ปมาทายาติ เอวเมว
โโข ภิกขเว ยาวกั๊วญจ ภิกขุโน สทฺชาย อกตํ โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ
หิริยา อกตํ โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ โอตฺตปฺเปน อกตํ โหติ
กุสเลสุ ชมฺเมสุ วิริเยน อกตํ โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ ปญญาฝ
อกตํ โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ อนุรกฺขิตพุโพ ตาว เม โส
ภิกขเว ภิกขุ โหติ ยโต จ โโข ภิกขเว ภิกขุ โน สทฺชาย กตํ โหติ
กุสเลสุ ชมฺเมสุ หิริยา กตํ โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ โอตฺตปฺเปน
กตํ โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ วิริเยน กตํ โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ
ปญญาฝ กตํ โหติ กุสเลสุ ชมฺเมสุ อนเปกฺโข ปนาหิ ๓ ภิกขเว
ตสฺมี ภิกขุสฺมี โหมิ อตฺตคฺคฺตโตทานิ ภิกขเว ๔ ภิกขุ นาลํ ปมาทายาติ ฯ

[๘] ปณจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกขุ จวติ
นปฺปติญฺจาทิ สทฺชมฺเม กตเมหิ ปญฺหิ อสฺสทฺโธ ภิกขเว ภิกขุ
จวติ นปฺปติญฺจาทิ สทฺชมฺเม อหิริโก ภิกขเว ภิกขุ จวติ นปฺปติญฺจาทิ
สทฺชมฺเม อนฺตคฺคฺตปฺปี ภิกขเว ภิกขุ จวติ นปฺปติญฺจาทิ
สทฺชมฺเม กุสิโต ภิกขเว ภิกขุ จวติ นปฺปติญฺจาทิ สทฺชมฺเม
ทฺฐปฺปญฺโย ภิกขเว ภิกขุ จวติ นปฺปติญฺจาทิ สทฺชมฺเม อิมหิ โโข
ภิกขเว ปณจหิ ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกขุ จวติ นปฺปติญฺจาทิ
สทฺชมฺเม ฯ ปณจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกขุ น จวติ
ปติญฺจาทิ สทฺชมฺเม กตเมหิ ปณจหิ สทฺโธ ภิกขเว ภิกขุ น
#๑ ป. ม. ย. สพุพฺถล วุกุโธ ฯ ๒ ม. ย. ทานิ ฯ ๓ ม. ย. ทานาหิ ฯ
#๔ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม หิริมา ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ
สทฺธมฺเม โอตฺตปฺปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม
อารทฺธวิริโย ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม
ปลฺลววา ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม อิมฺหิ โข
ภิกฺขเว ปลฺลจฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ
สทฺธมฺเมติ ฯ

[๘] ปลฺลจฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อการโว
อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม กตฺเมหิ ปลฺลจฺหิ
อสฺสทฺธโร ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฐาติ
สทฺธมฺเม อหิริโก ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส จวติ
นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม อโนตฺตปฺปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว
อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม กุสฺสีโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อการโว อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม ทฺวปฺปลฺลโธ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อการโว อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม
อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปลฺลจฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อการโว
อปฺปติสฺโส จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม ฯ ปลฺลจฺหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺโส น จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม
กตฺเมหิ ปลฺลจฺหิ สทฺธโร ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺโส น จวติ
ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม หิริมา ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว สปฺปติสฺโส น
จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม โอตฺตปฺปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ สการโว

สปรปติสฺโส น จวติ ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม อารทฺธวิริโย ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สคารโว สปรปติสฺโส น จวติ ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม ปล่อยจวา
ภิกฺขเว ภิกฺขุ สคารโว สปรปติสฺโส น จวติ ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเม
อิมหิ โข ภิกฺขเว ปล่อยจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สคารโว
สปรปติสฺโส น จวติ ปติญฺจาทิ สทฺธมฺเมติ ฯ

[๑๐] ปล่อยจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อคารโว
อปรปติสฺโส อภพฺโพ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย วุฑฺฒิ ๑ วิรุฬฺหิ เวปลฺลํ อปชฺชิตฺตุ
กตเมหิ ปล่อยจหิ อสฺสทฺธโร ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปรปติสฺโส
อภพฺโพ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ เวปลฺลํ อปชฺชิตฺตุ อหิริโก
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ... โอนตฺตปรปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ ... กุสิโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ ...
ทฺฐปฺปลโย ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปรปติสฺโส อภพฺโพ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย
วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ เวปลฺลํ อปชฺชิตฺตุ อิมหิ โข ภิกฺขเว ปล่อยจหิ
ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อคารโว อปรปติสฺโส อภพฺโพ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย
วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ เวปลฺลํ อปชฺชิตฺตุ ฯ ปล่อยจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ภิกฺขุ สคารโว สปรปติสฺโส ภพฺโพ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย วุฑฺฒิ
วิรุฬฺหิ เวปลฺลํ อปชฺชิตฺตุ กตเมหิ ปล่อยจหิ สทฺธโร ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สคารโว สปรปติสฺโส ภพฺโพ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ เวปลฺลํ
อปชฺชิตฺตุ หิริมา ภิกฺขเว ภิกฺขุ ... โอนตฺตปรปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ ...
อารทฺธวิริโย ภิกฺขเว ภิกฺขุ ... ปล่อยจวา ภิกฺขเว ภิกฺขุ สคารโว สปรปติสฺโส
ภพฺโพ อิมสฺมี ฐมฺมวินเย วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ เวปลฺลํ อปชฺชิตฺตุ อิมหิ โข
#๑ ไป. ม. ย. วุฑฺฐิ ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ

ภิกขเว ปล่อยหิ ฌมเมหิ สมนุภาคโต ภิกขุ สการโว สปปติสโส ภพโพ
อิมสฺมึ ฌมฺมวินเย วุฑฺฒึ วิรุฬฺหึ เวปฺลฺลํ อาปชฺชิตฺตุนฺติ ฯ

เสขพลวคฺโค ปจโม ฯ

ตสฺสทฺทานํ

สงฺขิตฺตํ วิตุตฺตํ ทุกฺขํ ๑ ภตฺตํ สิกฺขาย ปล่อยมํ
สมาปฺตติ จ กามสฺสุ จวณา เทว อการวาทิ ฯ

พลวคฺโค ทฺติโย

[๑๑] ปุพฺพาทํ ภิกขเว อนนฺตสฺสเตสฺส ฌมฺเมสฺสุ อภิญฺญาโวसान-
ปารมฺปิปปตฺโต ปฏฺิขานามิ ปล่อยจิมานิ ภิกขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพลานิ
เยหิ พลฺเลหิ สมนฺุภาคโต ตถาคโต อาสภณฺุจฺจานํ ปฏฺิขานาติ
ปฺริสาสฺสุ สึหนาทํ นทติ พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ กตมานิ ปล่อย
สทฺธาพลํ หิริพลํ โอคฺตปฺปพลํ วิริยพลํ ปล่อยณาพลํ อิมานิ โข
ภิกขเว ปล่อย ตถาคตสฺส ตถาคตพลานิ เยหิ พลฺเลหิ สมนฺุภาคโต
ตถาคโต อาสภณฺุจฺจานํ ปฏฺิขานาติ ปฺริสาสฺสุ สึหนาทํ นทติ พุรหฺมจกฺกํ
ปวตฺเตตีติ ฯ

[๑๒] ปล่อยจิมานิ ภิกขเว เสขพลานิ กตมานิ ปล่อย
สทฺธาพลํ หิริพลํ โอคฺตปฺปพลํ วิริยพลํ ปล่อยณาพลํ อิมานิ โข
ภิกขเว ปล่อย เสขพลานิ อิมสฺส โข ภิกขเว ปล่อยจฺจุนฺนํ เสขพลานํ
เอตํ อคฺคํ เอตํ สงฺกาหิํ เอตํ สงฺฆาตนิยฺมํ ยทิตฺถํ ปล่อยณาพลํ เสยฺยถาปี
#๑ ม. ทุกฺขา ฯ

ภิกขเว ภูฏาคารสุส เอตํ อุกฺกํ เอตํ สงฺคาหิํ เอตํ สงฺฆาตนิยํ
ยทิตฺถํ ภูฏํ เอวเมว โข ภิกขเว อิมสํ ปญฺจนนํ เสขพลาณํ
เอตํ อุกฺกํ เอตํ สงฺคาหิํ เอตํ สงฺฆาตนิยํ ยทิตฺถํ ปญฺญาพลํ
ตสฺมา ติห ภิกขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ สทฺธาพลน สมนฺนาคตา
ภวิสฺสาม เสขพเลน หิริพเลน ... โอตฺตปฺพเลน ... วิริยพเลน ...
ปญฺญาพลน สมนฺนาคตา ภวิสฺสาม เสขพเลนาคิ เอวํ หิ โว
ภิกขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๑๓] ปญฺจิมานิ ภิกขเว พลาณิ กตฺมานิ ปญฺจ สทฺธาพลํ
วิริยพลํ สติพลํ สมาริพลํ ปญฺญาพลํ อิมานิ โข ภิกขเว ปญฺจ
พลาณีนฺติ ฯ

[๑๔] ปญฺจิมานิ ภิกขเว พลาณิ กตฺมานิ ปญฺจ สทฺธาพลํ
วิริยพลํ สติพลํ สมาริพลํ ปญฺญาพลํ กตฺมญฺจ ภิกขเว สทฺธาพลํ
อิธ ภิกขเว อริยสาวโก สทฺโฆ โหติ สทฺทหติ ตถาคตฺตสฺส โพธิ
อิตฺถิปี โส ภควา อรหํ สมนฺมาสมฺพุทฺโฆ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกฺโต
โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโฆ
ภควาคิ อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว สทฺธาพลํ ฯ กตฺมญฺจ ภิกขเว วิริยพลํ
อิธ ภิกขเว อริยสาวโก อารทฺธวิริโย วิหฺรติ อุกฺกลานํ ฌมฺมานํ
ปหานาย กุสลาณํ ฌมฺมานํ อุปสมฺปทาย ฌามวา ทพฺพปรกฺกโม
อนิกฺขิตตฺตฺตฺโร กุสเลสุ ฌมฺเมสุ อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว วิริยพลํ ฯ กตฺมญฺจ

ภิกขเว สติพลั อธิ ภิกขเว อริยสาวโก สติมา โหติ ปรมณ
สติเนปกุเณ สมณฺนาคโต จิรกตปิ จิรภาสิตปิ สริตา อนุสุสริตา
อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว สติพลั ฯ กตมณฺจ ภิกขเว สมာธิพลั อธิ
ภิกขเว อริยสาวโก วิวิจฺเจว กามเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ฌมเมหิ
สวิตกุกํ สวิจาร์ วิเวกัํ ปีติสุขัํ ปจฺมํ ฌานัํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ
วิตกุกิจจารานัํ วุปสฺมา อชฺชตฺตํ สมปฺสาทนัํ เจตโส เอโกทิกาวุ
อวิตกุกํ อวิจาร์ สมာธิชฺช ปีติสุขัํ ทุตฺติยํ ฌานัํ อุปสมฺปชฺช วิหริติถ
ปีตฺติยา จ วิราคา อุปฺเภฺขโก จ วิหริติ สโต จ สมปฺชาโน สุขณฺจ
กาเยน ปฏฺฐิตฺเวเทติ ฌนตํ อริยา อากิขฺนติ อุปฺเภฺขโก สติมา
สุขวิหาริตฺติ ตุตฺติยํ ฌานัํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ สุขสุส จ ปหานา
ทุกฺขสุส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนฺสุสโทมนฺสุสานัํ อตฺถงฺกมา
อทุกฺขมฺสุขัํ อุปฺเภฺขาสติปาริสฺสุทฺธิ จตฺตถั ฌานัํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ
อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว สมာธิพลั ฯ กตมณฺจ ภิกขเว ปญฺญาพลั อธิ
ภิกขเว อริยสาวโก ปญฺญา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปญฺญา
สมณฺนาคโต อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา อิทํ
วุจฺจติ ภิกขเว ปญฺญาพลั ฯ อิมานิ โข ภิกขเว ปญฺจ พลานีติ ฯ

[๑๕] ปญฺจิมานิ ภิกขเว พลานิ กตฺมานิ ปญฺจ สทฺธาพลั
วิริยพลั สติพลั สมာธิพลั ปญฺญาพลั กตฺถ จ ภิกขเว สทฺธาพลั
ทญฺฺจพฺพิ จตฺตสุ โสตาปตฺติยงฺเคสุ เอตฺถ สทฺธาพลั ทญฺฺจพฺพิ ฯ
กตฺถ จ ภิกขเว วิริยพลั ทญฺฺจพฺพิ จตฺตสุ สมฺมปฺปธานฺสุ เอตฺถ

วิริยพลั ทฏฺฐพฺพํ กตฺถ จ ภิกฺขเว สติพลั ทฏฺฐพฺพํ จตฺต
สติปฏฺฐาเนสุ เอตฺถ สติพลั ทฏฺฐพฺพํ ฯ กตฺถ จ ภิกฺขเว สมาธิพลั
ทฏฺฐพฺพํ จตฺต ฌาเนสุ เอตฺถ สมาธิพลั ทฏฺฐพฺพํ ฯ กตฺถ จ
ภิกฺขเว ปญฺญาพลั ทฏฺฐพฺพํ จตฺต อริยสจฺเจสุ เอตฺถ ปญฺญาพลั
ทฏฺฐพฺพํ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ พลานีติ ฯ

[๑๖] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว พลานิ กตฺมานิ ปญฺจ สทฺธาพลั
วิริยพลั สติพลั สมาธิพลั ปญฺญาพลั ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ
พลานิ ฯ อิมสั โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ พลานํ เอตํ อคฺคํ เอตํ
สงฺคาหิํ เอตํ สงฺฆาตนิยํ ยทิตํ ปญฺญาพลั ฯ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
กฺุฏฺฐการสฺส เอตํ อคฺคํ เอตํ สงฺคาหิํ เอตํ สงฺฆาตนิยํ ยทิตํ กฺุฏฺฐ
เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมสั ปญฺจนฺนํ พลานํ เอตํ อคฺคํ เอตํ
สงฺคาหิํ เอตํ สงฺฆาตนิยํ ยทิตํ ปญฺญาพลนฺติ ฯ

[๑๗] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อตฺตหิตาย
ปฏฺฐิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย กตฺเมหิ ปญฺจหิ อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อตฺตนา สีลสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ สีลสมฺปทาย สมาทเปติ
อตฺตนา สมาธิสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ สมาธิสมฺปทาย สมาทเปติ
อตฺตนา ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ ปญฺญาสมฺปทาย สมาทเปติ
อตฺตนา วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ วิมุตฺติสมฺปทาย สมาทเปติ
อตฺตนา วิมุตฺติฌานทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ วิมุตฺติฌาน-
ทสฺสนสมฺปทาย สมาทเปติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ ๑
#๑ ม. อังเคหิ ฯ

สมนุณาคโต ภิกขุ อุตตหิตาย ปฏิปนุโน โหติ โน พรหิตายาติ ฯ

[๑๔] ปลงจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ พรหิตาย
ปฏิปนุโน โหติ โน อุตตหิตาย กตเมหิ ปลงจหิ อธิ ภิกขเว
ภิกขุ อุตตนา น สีลสมุปนุโน โหติ ปริ สีลสมุปทาย สમાทเปติ
อุตตนา น สมาริสมุปนุโน โหติ ปริ สมาริสมุปทาย สમાทเปติ
อุตตนา น ปลงจาสุมุปนุโน โหติ ปริ ปลงจาสุมุปทาย สમાทเปติ
อุตตนา น วิมุตติสมุปนุโน โหติ ปริ วิมุตติสมุปทาย สમાทเปติ
อุตตนา น วิมุตติฉาณทสุสนสมุปนุโน โหติ ปริ วิมุตติฉาณทสุสนสมุปทาย
สมาทเปติ อิมหิ โข ภิกขเว ปลงจหิ ชมเมหิ
สมนุณาคโต ภิกขุ พรหิตาย ปฏิปนุโน โหติ โน อุตตหิตายาติ ฯ

[๑๕] ปลงจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ เนว
อุตตหิตาย ปฏิปนุโน โหติ โน พรหิตาย กตเมหิ ปลงจหิ อธิ
ภิกขเว ภิกขุ อุตตนา น สีลสมุปนุโน โหติ โน ปริ สีลสมุปทาย
สมาทเปติ อุตตนา น สมาริสมุปนุโน โหติ โน ปริ สมาริสมุปทาย
สมาทเปติ อุตตนา น ปลงจาสุมุปนุโน โหติ โน ปริ
ปลงจาสุมุปทาย สમાทเปติ อุตตนา น วิมุตติสมุปนุโน โหติ โน
ปริ วิมุตติสมุปทาย สમાทเปติ อุตตนา น วิมุตติฉาณทสุสนสมุปนุโน
โหติ โน ปริ วิมุตติฉาณทสุสนสมุปทาย สમાทเปติ อิมหิ
โข ภิกขเว ปลงจหิ ชมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ เนว อุตตหิตาย
ปฏิปนุโน โหติ โน พรหิตายาติ ฯ

[๒๐] ปณจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺนาคโต ภิกขุ อุตฺตหิตาย
จ ๑ ปฏฺิปนฺโน โหติ ปรหิตาย จ กตเมหิ ปณจหิ อิธ ภิกขเว
ภิกขุ อุตฺตนา จ สีลสมฺปนฺโน โหติ ปรณฺจ สีลสมฺปทาย สมาทเปติ
อุตฺตนา จ สมာธิสมฺปนฺโน โหติ ปรณฺจ สมာธิสมฺปทาย สมาทเปติ
อุตฺตนา จ ปณฺญาสมฺปนฺโน โหติ ปรณฺจ ปณฺญาสมฺปทาย
สมาทเปติ อุตฺตนา จ วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ ปรณฺจ วิมุตฺติสมฺปทาย
สมาทเปติ อุตฺตนา จ วิมุตฺติฉานทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ ปรณฺจ
วิมุตฺติฉานทสฺสนสมฺปทาย สมาทเปติ อิมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ
ฌมเมหิ สมณฺนาคโต ภิกขุ อุตฺตหิตาย จ ปฏฺิปนฺโน โหติ ปรหิตาย
จาทิ ฯ

พลวคฺโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

อนนฺตฺสุตฺตญฺญจ สงฺขิตฺตํ วิตุถเตน ๒ จ

ทญฺจพฺพญจ ปฺนญฺญํ ๓ จตุตาโรปี ๔ หิเตน จาทิ ฯ

ปณจกฺกิวคฺโค ตฺติโย

[๒๑] โส วต ภิกขเว ภิกขุ อकारโว อปฺปติสฺโส อสภาควุตฺติโก
สพฺรหฺมจารีสุ อภิสมฺจาริกํ ฌมฺมํ ปริปฺปุเรสฺสตีติ เนตฺตํ จานํ
วิชฺชติ อภิสมฺจาริกํ ฌมฺมํ อปริปฺปุเรตฺวา เสขํ ฌมฺมํ ปริปฺปุเรสฺสตีติ
เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ เสขํ ฌมฺมํ อปริปฺปุเรตฺวา สีลานิ ปริปฺปุเรสฺสตีติ
#๑ โป. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. วิตุถาเรน ฯ ๓ ม. สฺโนญฺญํ ฯ ๔ ม. ยฺ. จ ฯ

เนตัม จานัม วิชชติ สีลानิ อปริปุเรตฺวา สมฺมาทิฏฺฐิํ ปริปุเรตฺสตีติ
เนตัม จานัม วิชชติ สมฺมาทิฏฺฐิํ อปริปุเรตฺวา สมฺมาสมาธิํ
ปริปุเรตฺสตีติ เนตัม จานัม วิชชติ โส วัต ภิက္ขเว ภิက္ขุ สคารโว
สปปตฺติสฺโส สภาควตฺตติโก สพุรหฺมจารีสุ อภิสมฺมาจาริกัม ชมมํ
ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตัม วิชชติ อภิสมฺมาจาริกัม ชมมํ ปริปุเรตฺวา
เสขํ ชมมํ ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตัม วิชชติ เสขํ ชมมํ ปริปุเรตฺวา
สีลानิ ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตัม วิชชติ สีลानิ ปริปุเรตฺวา
สมฺมาทิฏฺฐิํ ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตัม วิชชติ สมฺมาทิฏฺฐิํ ปริปุเรตฺวา
สมฺมาสมาธิํ ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตัม วิชชตีติ ฯ

[๒๒] โส วัต ภิက္ขเว ภิက္ขุ อคารโว อปปตฺติสฺโส อสภาควตฺตติโก
สพุรหฺมจารีสุ อภิสมฺมาจาริกัม ชมมํ ปริปุเรตฺสตีติ เนตัม จานัม
วิชชติ อภิสมฺมาจาริกัม ชมมํ อปริปุเรตฺวา เสขํ ชมมํ ปริปุเรตฺสตีติ
เนตัม จานัม วิชชติ เสขํ ชมมํ อปริปุเรตฺวา สีลกฺขนฺธํ ปริปุเรตฺสตีติ
เนตัม จานัม วิชชติ สีลกฺขนฺธํ อปริปุเรตฺวา สมฺมาธิกฺขนฺธํ ปริปุเรตฺสตีติ
เนตัม จานัม วิชชติ สมฺมาธิกฺขนฺธํ อปริปุเรตฺวา ปญฺญากฺขนฺธํ
ปริปุเรตฺสตีติ เนตัม จานัม วิชชติ โส วัต ภิက္ขเว ภิက္ขุ สคารโว
สปปตฺติสฺโส สภาควตฺตติโก สพุรหฺมจารีสุ อภิสมฺมาจาริกัม ชมมํ
ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตัม วิชชติ อภิสมฺมาจาริกัม ชมมํ ปริปุเรตฺวา เสขํ
شمมํ ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตัม วิชชติ เสขํ ชมมํ ปริปุเรตฺวา
สีลกฺขนฺธํ ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตัม วิชชติ สีลกฺขนฺธํ ปริปุเรตฺวา

สมาธิกษณฺฐํ ปริปุเรสฺสตีติ จานเมตํ วิชชติ สมาธิกษณฺฐํ ปริปุเรตฺวา
ปณฺณากษณฺฐํ ปริปุเรสฺสตีติ จานเมตํ วิชชตีติ ฯ

[๒๓] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ชาตฺรฺรูปสฺส อุปฺกฺกิลเสทา เยหิ อุปฺกฺกิลเสเหิ
อุปฺกฺกิลิฏฺฐํ ชาตฺรฺรูปํ น เจว มฺหุ โหติ น กมฺมนิยํ น
จ ปภสฺสรํ ปภงฺกฺ จ น จ สมนฺมาอุเปติ กมฺมาย กตเม ปณฺจ
อโย โลหํ ติปฺปํ สีสํ สขมฺ อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ ชาตฺรฺรูปสฺส
อุปฺกฺกิลเสทา เยหิ อุปฺกฺกิลเสเหิ อุปฺกฺกิลิฏฺฐํ ชาตฺรฺรูปํ น เจว มฺหุ
โหติ น จ กมฺมนิยํ น จ ปภสฺสรํ ปภงฺกฺ จ น จ สมนฺมาอุเปติ
กมฺมาย ยโต จ โข ภิกฺขเว ชาตฺรฺรูปํ อิเมหิ ปณฺจเหิ อุปฺกฺกิลเสเหิ
วิมฺตฺตํ ๑ โหติ ตํ โหติ ชาตฺรฺรูปํ มฺหุ จ กมฺมนิยํ จ ปภสฺสรํ จ
น จ ปภงฺกฺ สมนฺมาอุเปติ กมฺมาย ยสฺส กสฺสจ ๒ ปีลนฺธนวิกิตฺยา อากงฺขติ
ยฺหิ มฺหุทฺทิกาย ยฺหิ กฺขมฺชลา ยฺหิ คีเวยฺยเกน ๓ ยฺหิ สุวณฺณมาลา ย
ตลฺลจสฺส อตฺถํ อนฺนโกติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ปณฺจิเม
จิตฺตสฺส อุปฺกฺกิลเสทา เยหิ อุปฺกฺกิลเสเหิ อุปฺกฺกิลิฏฺฐํ จิตฺตํ น
เจว มฺหุ โหติ น จ กมฺมนิยํ น จ ปภสฺสรํ ปภงฺกฺ จ น จ
สมนฺมาสมาธิยติ อาสวานํ ขยาย กตเม ปณฺจ กามจฺจนฺโท
พฺยาปาโท ถีนมิทฺฐํ อุทฺทจฺจกฺกฺจจํ วิจิกิจฺจมา อิเม โข ภิกฺขเว
ปณฺจ จิตฺตสฺส อุปฺกฺกิลเสทา เยหิ อุปฺกฺกิลเสเหิ อุปฺกฺกิลิฏฺฐํ จิตฺตํ
น เจว มฺหุ โหติ น จ กมฺมนิยํ น จ ปภสฺสรํ ปภงฺกฺ จ น จ
#๑ สี. วิปฺปมฺตฺตํ ฯ ๒ ม. สพฺพตฺถ วาเรสุ ยสฺสา ยสฺสา จ ฯ โป. ยสฺส ยสฺส จ ฯ
#๓ ม. คีเวยฺยกาย ฯ

สมมาสมาธิยติ อาสวานัน ขยาย ยโต จ โข ภิกขเว จิตตัม
อิมหิ ปญจหิ อุปกุกิเลเสหิ วิมุตตัม โหติ ตัม โหติ จิตตัม มุทุ
จ กम्मณียัม จ ปภัสสรัง จ น จ ปภังกุ สมมาสมาธิยติ อาสวานัน ขยาย
ยสฺส ยสฺส จ อภิญญาสจฺจนิกเรณียสฺส ฐมฺมสฺส จิตตัม อภินินฺนาเมติ
อภิญญาสจฺจนิกิริยาย ตตฺตร ตเตฺรฺว สกฺขิภพฺพตัม ปาปฺณาติ สติ สติ
อายตเน โส สเจ อากฺขติ อนเนกวิหิตัม อิทธิวิธัม ปจฺจนุกเวยฺยัม
เอโกปี หุตฺวา พหุชา อสฺสํ พหุชาปี หุตฺวา เอโก อสฺสํ อวิภาวํ
ติโรภาวํ ติโรกฺขทฺทํ ติโรปการัง ติโรปพฺพตัม อสขฺชมาโน คจฺเจยฺยัม
เสยฺยถาปี อากาเส ปจฺวิยาปี อุมฺมุขฺชนิมฺมุขฺช กเรยฺยัม เสยฺยถาปี
อุทเท อุทเทปี อภิขฺชมาเน คจฺเจยฺยัม เสยฺยถาปี ปจฺวิยา อากาเสปี
ปลฺลลงฺเกน กเมยฺยัม เสยฺยถาปี ปกฺขิ สกฺโณ อิมปิ จนนฺทิมสุริเย
เอวํหิทธิเก เอวํหานุภาเว ปาณินา ปรามเสยฺยัม ปริมขฺเชยฺยัม
ยาว พุรฺหมฺโลกาปี กาเยน วสํ วตฺเตยฺยนฺนติ ตตฺตร ตเตฺรฺว สกฺขิภพฺพตัม
ปาปฺณาติ สติ สติ อายตเน โส สเจ อากฺขติ ทิพฺพาย
โสตฺธาตฺตยา วิสุทฺธาย อติกฺกนฺตมานุสึกาย อุโภ สทฺเท สฺสณฺเยยฺยัม ทิพฺเพ
จ มานุเส จ เย พุเร สนนฺติเก จาติ ตตฺตร ตเตฺรฺว สกฺขิภพฺพตัม
ปาปฺณาติ สติ สติ อายตเน โส สเจ อากฺขติ ปฺรตฺตตฺตานัน
ปฺรปฺกฺคถานัน เจตฺสา เจโต ปฺริจฺจ ปฺชานเยยฺยัม สราคัม วา จิตตัม
สราคัม จิตฺตนฺนติ ปฺชานเยยฺยัม วิตฺราคัม วา จิตตัม วิตฺราคัม จิตฺตนฺนติ
ปฺชานเยยฺยัม สโทสํ วา จิตตัม สโทสํ จิตฺตนฺนติ ปฺชานเยยฺยัม วิตฺโทสํ

วา จิตต์ วิตโทส จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย สโมหํ วา จิตฺตํ
สโมหํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย วิตโมหํ วา จิตฺตํ วิตโมหํ จิตฺตฺนฺติ
ปชานเญยฺย สงฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ สงฺขิตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย วิกฺขิตฺตํ
วา จิตฺตํ วิกฺขิตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย มหฺกคฺตํ วา จิตฺตํ
มหฺกคฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย อมหฺกคฺตํ วา จิตฺตํ อมหฺกคฺตํ
จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย สอฺตุตฺตรํ วา จิตฺตํ สอฺตุตฺตรํ จิตฺตฺนฺติ
ปชานเญยฺย อนุตฺตรํ วา จิตฺตํ อนุตฺตรํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย
สฺมาหิตฺตํ วา จิตฺตํ สฺมาหิตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย อสฺมาหิตฺตํ วา
จิตฺตํ อสฺมาหิตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย วิมฺุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺุตฺตํ
จิตฺตฺนฺติ ปชานเญยฺย อวิมฺุตฺตํ วา จิตฺตํ อวิมฺุตฺตํ จิตฺตฺนฺติ
ปชานเญยฺยฺนฺติ ตฺตร ตฺเตรว สกฺขิภพฺพตฺตํ ปาปฺณาติ สติ สติ อายตเน๔
โส สเจ อากฺขติ อเนกวิหิตํ ปฺพเพนิวาสํ อนุสฺสเรญฺยฺย เสยฺยถิํ
เอกํปิ ชาตี เทวํปิ ชาติโย ติสฺโสปี ชาติโย จตฺสฺโสปี ชาติโย
ปญฺจปี ชาติโย ทสปี ชาติโย วิสํปี ชาติโย ตีสํปี ชาติโย
จตุตฺตาสํปี ชาติโย ปญฺญาสํปี ชาติโย ชาตีสตํปี ชาตีสหฺสฺสํปี
ชาตีสตฺสหฺสฺสํปี อเนเกปี สํวณฺณกฺปฺเป อเนเกปี วิวณฺณกฺปฺเป
อเนเกปี สํวณฺณวิวณฺณกฺปฺเป อมฺุตราสี เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ
เอวํมาหาโร เอวํสุขฺทุกฺขปฺภิสฺสเวทิ เอวํมายฺุปรียนฺุโต โส ตโต
จฺุโต อมฺุตร อฺุทปาที ตฺตราปาสี เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ
เอวํมาหาโร เอวํสุขฺทุกฺขปฺภิสฺสเวทิ เอวํมายฺุปรียนฺุโต โส

ตโต จูโต อิฐุปนุโนติ อิติ สาการิ สอุทเทส อเนกวิหิติ ปุพเพนิवासิ
อนุสฺสเรยฺยนฺติ ตตฺตร ตเตรว สกฺขิภพฺตํ ปาปุณาติ สติ
สติ อายตเน โส สเจ อากงฺขติ ทิพฺเพเน จกฺขุณา วิสุทฺเธน
อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน สตฺเต ปสฺสเสยฺยํ จวมาเน อุปฺปชฺชมาเน หีเน
ปณฺีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกเต ทุกฺคเต ยถากมฺมุเปเต สตฺเต
ปชานะยฺยํ อิเม วต โภณฺโต สตฺตา กายทฺวจริเตน สมฺนฺนาคตา
วจฺีทฺวจริเตน สมฺนฺนาคตา มโนทฺวจริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานํ อุปฺวาทกา
มิจฺฉาทิฏฺฐิกิภา มิจฺฉาทิฏฺฐิกิมฺมสมาทานา เต กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณฺา อปายํ ทุกฺคตี วิณีปาตํ นิรยํ อุปฺปนฺนา อิเม วา ปน
โภณฺโต สตฺตา กายสฺวจริเตน สมฺนฺนาคตา วจฺีสุจริเตน สมฺนฺนาคตา
มโนสฺวจริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานํ อนฺุปฺวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกิภา
สมฺมาทิฏฺฐิกิมฺมสมาทานา เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา สุกตี สกฺกํ โลกํ
อุปฺปนฺนาติ อิติ ทิพฺเพเน จกฺขุณา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน
สตฺเต ปสฺสเสยฺยํ จวมาเน อุปฺปชฺชมาเน หีเน ปณฺีเต สุวณฺเณ
ทุพฺพณฺเณ สุกเต ทุกฺคเต ยถากมฺมุเปเต สตฺเต ปชานะยฺยนฺติ ตตฺตรค
ตเตรว สกฺขิภพฺตํ ปาปุณาติ สติ สติ อายตเน โส สเจ อากงฺขติ
อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺตฺตี ปญฺญาวิมฺตฺตี ทิฏฺฐิเจว
ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกิตฺวา อุปฺสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตตฺตร
ตเตรว สกฺขิภพฺตํ ปาปุณาติ สติ สติ อายตเนติ ฯ

[๒๔] ทุสสีลสฺส ภิกฺขเว สีลวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ โหติ
 สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ อสฺติ สมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ
 โหติ ยถาภูตฉานทสฺสนํ ยถาภูตฉานทสฺสเน อสฺติ ยถาภูตฉานทสฺสน-
 วิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค
 อสฺติ นิพฺพิทาวิราควิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติฉานทสฺสนํ
 เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รุกฺโข สาขาปฺลาสฺส วิปฺนฺนํ ตสฺส ปฺปฏิกาปี น
 ปาโรปฺปรี คจฺจติ ตโจปี น ปาโรปฺปรี คจฺจติ เฝคฺคฺปิ น ปาโรปฺปรี
 คจฺจติ สาโรปี น ปาโรปฺปรี คจฺจติ เอวเมว โข ภิกฺขเว
 ทุสสีลสฺส สีลวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ
 อสฺติ สมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฉานทสฺสนํ
 ยถาภูตฉานทสฺสเน อสฺติ ยถาภูตฉานทสฺสนวิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ โหติ
 นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค อสฺติ นิพฺพิทาวิราควิปฺนฺนสฺส หตฺถฺปนฺนํ
 โหติ วิมุตฺติฉานทสฺสนํ สีลวโถ ภิกฺขเว สีลสมฺปฺนฺนสฺส อุปฺนิสฺสยสมฺปฺนฺนํ
 โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สมฺมาสมาธิสมฺปฺนฺนสฺส
 อุปฺนิสฺสยสมฺปฺนฺนํ โหติ ยถาภูตฉานทสฺสนํ ยถาภูตฉานทสฺสเน
 สติ ยถาภูตฉานทสฺสนสมฺปฺนฺนสฺส อุปฺนิสฺสยสมฺปฺนฺนํ
 โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค สติ นิพฺพิทาวิราคสมฺปฺนฺนสฺส
 อุปฺนิสฺสยสมฺปฺนฺนํ โหติ วิมุตฺติฉานทสฺสนํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว รุกฺโข
 สาขาปฺลาสฺสสมฺปฺนฺนํ ตสฺส ปฺปฏิกาปี ปาโรปฺปรี คจฺจติ ตโจปี
 ปาโรปฺปรี คจฺจติ เฝคฺคฺปิ ปาโรปฺปรี คจฺจติ สาโรปี ปาโรปฺปรี คจฺจติ

เอวมเว โข ภิกขเว สีลวโต สีลสมปนฺนสฺส อุนิสฺสยสมปนฺโน โหติ
สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สมฺมาสมาธิสมปนฺนสฺส
อุนิสฺสยสมปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน สติ
ยถาภูตญาณทสฺสนสมปนฺนสฺส อุนิสฺสยสมปนฺโน โหติ นิพฺพิทาวีราโค
นิพฺพิทาวีราเค สติ นิพฺพิทาวีราคสมปนฺนสฺส อุนิสฺสยสมปนฺนํ โหติ
วิมุตฺติญาณทสฺสนนฺติ ฯ

[๒๕] ปล่อยหิ ภิกขเว อังเคหิ อุนุคฺคหิตา สมฺมาทิฏฺฐิ
เจโตวิมุตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมุตฺติผลานิสฺสา จ ปล่อยวิมุตฺติผลา
จ โหติ ปล่อยวิมุตฺติผลานิสฺสา จ กตเมหิ ปล่อยหิ อธิ ภิกขเว
สมฺมาทิฏฺฐิ สีลानุคฺคหิตา จ โหติ สุตฺตานุคฺคหิตา จ โหติ
สากจฺฉานุคฺคหิตา จ โหติ สมถานุคฺคหิตา จ โหติ วิปสฺสนานุคฺคหิตา
จ โหติ อิมหิ โข ภิกขเว ปล่อยหิ อังเคหิ อุนุคฺคหิตา
สมฺมาทิฏฺฐิ เจโตวิมุตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมุตฺติผลานิสฺสา
จ ปล่อยวิมุตฺติผลา จ โหติ ปล่อยวิมุตฺติผลานิสฺสา จาติ ฯ

[๒๖] ปล่อยจิมานิ ภิกขเว วิมุตฺตายตฺตานานิ ยตฺถ ภิกฺขุโน
อปฺปมตฺตสฺส อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหโรโต อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ
วิมฺจจติ อปริกฺขิณา วา อาสวา ปริกฺขยฺม คจฺฉนฺติ อนนฺนุปฺปตฺตํ วา
อนุตฺตรํ โยคฺคเขมฺม อนฺนุปาปฺณาติ กตฺมานิ ปล่อย อธิ ภิกขเว
ภิกฺขุโน สตฺถา ฌมฺมํ เทเสติ อลฺยตโร วา ฌรฺกฺขจฺฉานิโย สพฺรหฺมจฺฉาริ
ยถา ยถา ภิกขเว ตสฺส ภิกฺขุโน สตฺถา ฌมฺมํ เทเสติ

อณฺตโร วา ฅรฺกฺจณฺโฆ สฬรฺหฺมจารึ ตถา ตถา โส ตสฺมี
ฅมฺเม อตฺถปฺปฏิสฺสเวทึ จ โหติ ฅมฺมปฺปฏิสฺสเวทึ จ ตสฺส อตฺถปฺปฏิสฺสเวทึโน
ฅมฺมปฺปฏิสฺสเวทึโน ปามุชฺชํ ๑ ฅายติ ปมฺุทิตสฺส ปิตี ฅายติ
ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสสมฺภติ ปสฺสทุทกาโย สฺขํ เวเทติ สฺขินโน
จิตฺตํ สมาริยติ อิทํ ภิกฺขเว ปจฺมํ วิมฺุตตฺายตฺนํ ยตฺถ ภิกฺขุโน
อปฺปมตฺตสฺส อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหโรโต อวิมฺุตตํ วา จิตฺตํ
วิมฺุจฺจติ อปฺริกฺขิณา วา อาสวา ปฺริกฺขยฺมํ กจฺจนฺติ อนนฺุปฺปตฺตํ
วา อนนฺุตฺตรึ โยคกฺกเขมฺมํ อนฺุปาปฺุณาติ ๑ ปฺุณ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
นเหว โข สตฺถา ฅมฺมํ เทเสติ อณฺฺตโร วา ฅรฺกฺจณฺโฆ สฬรฺหฺมจารึ
อปีจ โข ยถาสฺตํ ยถาปฺริยตฺตํ ฅมฺมํ วิตฺถาเรน ปเรสฺส
เทเสติ ยถา ยถา ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปฺริยตฺตํ ฅมฺมํ
วิตฺถาเรน ปเรสฺส เทเสติ ตถา ตถา โส ตสฺมี ฅมฺเม อตฺถปฺปฏิสฺสเวทึ
จ โหติ ฅมฺมปฺปฏิสฺสเวทึ จ ตสฺส อตฺถปฺปฏิสฺสเวทึโน ฅมฺมปฺปฏิสฺสเวทึโน
ปามุชฺชํ ฅายติ ปมฺุทิตสฺส ปิตี ฅายติ ปีติมนสฺส กาโย
ปสฺสสมฺภติ ปสฺสทุทกาโย สฺขํ เวเทติ สฺขินโน จิตฺตํ สมาริยติ
อิทํ ภิกฺขเว ทฺุคฺคิยํ วิมฺุตตฺายตฺนํ ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส ๑เป๑
โยคกฺกเขมฺมํ อนฺุปาปฺุณาติ ๑ ปฺุณ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน นเหว โข
สตฺถา ฅมฺมํ เทเสติ อณฺฺตโร วา ฅรฺกฺจณฺโฆ สฬรฺหฺมจารึ นปี๒
ยถาสฺตํ ยถาปฺริยตฺตํ ฅมฺมํ วิตฺถาเรน ปเรสฺส เทเสติ อปีจ โข
ยถาสฺตํ ยถาปฺริยตฺตํ ฅมฺมํ วิตฺถาเรน สชฺฅายฺมํ กโรติ ยถา ยถา
#๑ ม. สฬรฺหฺวาเรสุ ปาโมชฺชํ ๑ ๒ ม. นานปี ๑ สฬรฺหฺวาเรสุปี อีทิสเมว ๑

ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฌมมํ วิตุถาเรน สชฌายํ กโรติ
ตถา ตถา โส ตสฺมี ฌมฺเม อตฺถปฏฺฐิสฺสเวทึ จ โหติ ฌมฺมปฏฺฐิสฺสเวทึ
จ ตสฺส อตฺถปฏฺฐิสฺสเวทึโน ฌมฺมปฏฺฐิสฺสเวทึโน ปามุชฺชํ ชายติ ปมุทิตสฺส
ปีติ ชายติ ปีติมฺนสฺส กาโย ปสฺสสมฺภตฺติ ปสฺสทฺทกาโย
สุขํ เวเทติ สุขีโน จิตฺตํ สมาริยติ อิทํ ภิกขเว ตตฺถิยํ
วิมุตฺตตายตฺนํ ยตฺถ ภิกขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตานิโน ๆเปฯ โยคกฺเขมฺม
อนฺุปาปฺณาติ ๆ ปฺน จปรึ ภิกขเว ภิกขุโน นเหว โข สตฺถา ฌมฺมํ
เทเสติ อญฺญตโร วา ครุญฺจานึโย สพฺรหฺมจารึ นปี ยถาสุตํ
ยถาปริยตตํ ฌมมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสติ นปี ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ
ฌมมํ วิตุถาเรน สชฌายํ กโรติ อปีจ โข ยถาสุตํ
ยถาปริยตตํ ฌมมํ เจตฺสา อนฺุวิตกฺเกติ อนฺุวิจเรติ ๑ มนฺसानุเปกฺขติ
ยถา ยถา ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฌมมํ เจตฺสา
อนฺุวิตกฺเกติ อนฺุวิจเรติ มนฺसानุเปกฺขติ ตถา ตถา โส ตสฺมี ฌมฺเม
อตฺถปฏฺฐิสฺสเวทึ จ โหติ ฌมฺมปฏฺฐิสฺสเวทึ จ ตสฺส อตฺถปฏฺฐิสฺสเวทึโน
ฌมฺมปฏฺฐิสฺสเวทึโน ปามุชฺชํ ชายติ ปมุทิตสฺส ปีติ ชายติ ปีติมฺนสฺส
กาโย ปสฺสสมฺภตฺติ ปสฺสทฺทกาโย สุขํ เวเทติ สุขีโน
จิตฺตํ สมาริยติ อิทํ ภิกขเว จตฺตถึ วิมุตฺตตายตฺนํ ยตฺถ ภิกขุโน
อปฺปมตฺตสฺส ๆเปฯ โยคกฺเขมฺม อนฺุปาปฺณาติ ๆ ปฺน จปรึ ภิกขเว
ภิกขุโน นเหว โข สตฺถา ฌมฺมํ เทเสติ อญฺญตโร วา ครุญฺจานึโย
สพฺรหฺมจารึ นปี ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ฌมมํ วิตุถาเรน ปเรสํ
#๑ โป. ย. อนฺุวิจเรติ ๆ อปรฺมปี อีทิสฺสเมว ๆ

เทเสติ นปี ยถาสุตํ ยถาปริยตํ ฌมมํ วิตุถาเรน สชฌมายํ กโรติ
นปี ยถาสุตํ ยถาปริยตํ ฌมมํ เจตสา อนุวิตกุกเกติ อนุวิจาเรติ
มนसानุเปกขติ อปีจ ขวุสฺส อณฺเฏตรํ สมาริณิมิตฺตํ สุกฺคหิตํ โหติ
สุมนสิกตํ สุปฺชาริตํ สุปฺปฏิวิทฺธิํ ปญฺญา ยถา ยถา ภิกฺขเว
ภิกฺขุโน อณฺเฏตรํ สมาริณิมิตฺตํ สุกฺคหิตํ โหติ สุมฺนสิกตํ สุปฺชาริตํ
สุปฺปฏิวิทฺธิํ ปญฺญา ยถา ยถา โส ตสฺมี ฌมฺเม อตฺถปฏิสฺสเวทึ
จ โหติ ฌมฺมปฏิสฺสเวทึ จ ตสฺส อตฺถปฏิสฺสเวทึโน ฌมฺมปฏิสฺสเวทึโน
ปามุชฺชํ ชายติ ปมุทิตสฺส ปีติ ชายติ ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสสมภฺติ
ปสฺสททกาโย สฺขํ เวเทติ สฺขิโน จิตฺตํ สมาริยติ อิทํ
ภิกฺขเว ปญฺจมํ วิมุตฺตายตฺถนํ ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส ฯเปฯ
โยคกฺเขมํ อนุปาปุณาติ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ วิมุตฺตายตฺถนานิ
ยตฺถ ภิกฺขุโน อปฺปมตฺตสฺส อาตปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหโรโต อวิมุตฺตํ
วา จิตฺตํ วิมุจฺจติ อปริกฺขิณา วา อาสวา ปริกฺขยฺม กจฺจนฺติ
อนนฺนุปฺตตํ วา อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ อนุปาปุณาตีติ ฯ

[๒๑] สมาริํ ภิกฺขเว ภาเวถ อปฺปมาณํ นิปกา ปติสฺสตา
สมาริํ ภิกฺขเว ภาวยตํ อปฺปมาณํ นิปกานํ ปติสฺสตานํ ปญฺจ ฌาณานิ
ปจฺจตฺตณฺเณว อุปฺปชฺชนฺติ กตฺมานิ ปญฺจ อยํ สมาริํ ปจฺจบุปฺพนฺสุโข
เจว อายตีํ จ สฺขวิปาโกติ ปจฺจตฺตณฺเณว ฌาณํ อุปฺปชฺชติ
อยํ สมาริํ อริโย นีรามิสฺสติ ปจฺจตฺตณฺเณว ฌาณํ อุปฺปชฺชติ อยํ
สมาริํ อกาปฺริสเสวิโตติ ปจฺจตฺตณฺเณว ฌาณํ อุปฺปชฺชติ อยํ สมาริํ

สนฺโต ปณีโต ปฏิปฺสฺสทฺธิสฺสทฺโธ เอโกทิกาวาธิตโต น จ
สสงฺขารนิกฺคยหวาริตปฺปตฺโตติ ปจฺจตฺตณฺเณว ฌาณํ อุปฺปชฺชติ โส โข
ปนาหํ อิมํ สมารีํ สโตว สฺมาปชฺชามิ สโต ๑ วุฏฺฐหามีติ
ปจฺจตฺตณฺเณว ฌาณํ อุปฺปชฺชติ ฯ สมารีํ ภิกฺขเว ภาเวถ อปฺปมาณํ
นิปกา ปตฺติสฺสตา สมารีํ ภิกฺขเว ภาวยตํ อปฺปมาณํ นิปกานํ
ปตฺติสฺสตานํ อิมานิ ปณฺจ ฌาณานิ ปจฺจตฺตณฺเณว อุปฺปชฺชนฺตฺติติ ฯ

[๒๘] อริยสฺส ภิกฺขเว ปณฺจจฺกิกสฺส สมฺมาสมาริสฺส ภาวนํ
เทเสสฺสามิ ตํ สฺฐนาถ ฯเปฯ กตฺมา จ ภิกฺขเว อริยสฺส
ปณฺจจฺกิกสฺส สมฺมาสมาริสฺส ภาวนา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว
กาเมหิ ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺสมฺปชฺช วิหริติ โส อิมเมว กายํ
วิเวกเชน ปตฺติสฺสเชน อภิสนฺเตติ ปรีสนฺเตติ ปรีปฺุเรติ ปรีปฺุพฺรติ นาสฺส
กิลฺยจิ สพฺพาวโต กายสฺส วิเวกเชน ปตฺติสฺสเชน อปฺมุฏฺฐํ โหติ เสยฺยถาปี
ภิกฺขเว ทกฺโข นฺหาปโก วา นฺหาปกนฺเตวาสี วา กํสธาเล
นฺหานิยฺจฺจณฺณานิ อากิริตฺวา อุตฺเทน ปรีปฺุโสทกํ ปรีปฺุโสทกํ สนฺเนยฺย
สายํ นฺหานิยฺปิณฺฑิ สินฺหานุคฺตา สินฺหปเรตา สมฺนฺตรพาหิรา ๒ มุฏฺฐา
สินฺเหเน น จ ปคฺฆริติ ๓ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมเมว กายํ
วิเวกเชน ปตฺติสฺสเชน อภิสนฺเตติ ปรีสนฺเตติ ปรีปฺุเรติ ปรีปฺุพฺรติ นาสฺส
กิลฺยจิ สพฺพาวโต กายสฺส วิเวกเชน ปตฺติสฺสเชน อปฺมุฏฺฐํ โหติ อริยสฺส
ภิกฺขเว ปณฺจจฺกิกสฺส สมฺมาสมาริสฺส อยํ ปจฺมา ภาวนา ฯ ปฺน
จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิตฺถกฺกวิจฺจารานํ วุปฺสฺมา ฯเปฯ ทฺติยํ ฌานํ
#๑ ยฺ. เอตฺถนฺตเร วสทฺโท ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ยฺ. สนฺตรพาหิรา ฯ ๓ ม. ปคฺฆริณี ฯ

อุปสมปชช วิหริติ โส อิมเมว กายั สมာธิเชน ปิติสุเขน อภิสนุเทติ
ปริสนุเทติ ปริปุเรติ ปริปุผลริติ นาสุส กิณฺจิ สพฺพาวโต
กายสุส สมာธิเชน ปิติสุเขน อปฺมุญฺหิ โหติ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว
อุทกรหโท [๑]- อุพฺภิกิโตทโก ๒ ตสุส เนวสุส ปฺรตฺตติมาย ทิสาย อุทกสุส
อายมุขั น ปจฺจนิมาย ทิสาย อุทกสุส อายมุขั น อุตฺตราย
ทิสาย อุทกสุส อายมุขั น ทกฺขนิมาย ทิสาย อุทกสุส อายมุขั
เทโว จ ๓ กาลเณ กาลั สมฺมาธารี นานุปฺปเวจฺเจยฺย ๔ อถโข ตมฺหา
จ อุทกรหทา สีตา วาริธารา อุพฺภิกฺขชิตฺวา ตเมว อุทกรหทำ สีเตน
วารินา อภิสนุเทยฺย ปริสนุเทยฺย ปริปุเรยฺย ปริปุผลเรยฺย นาสุส
กิณฺจิ สพฺพาวโต อุทกรหทสุส สีเตน วารินา อปฺมุญฺหิ อสุส เอวเมว
โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมเมว กายั สมာธิเชน ปิติสุเขน อภิสนุเทติ
ปริสนุเทติ ปริปุเรติ ปริปุผลริติ นาสุส กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสุส
สมာธิเชน ปิติสุเขน อปฺมุญฺหิ โหติ อริยสุส ภิกฺขเว ปณฺจกิกสุส
สมฺมาสมာธิสุส อัยฺ ทุตฺติยา ภาวนา ๑ ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ปีติยา จ วิราคา ๑เปฯ ตติยั ฉานั อุปสมปชช วิหริติ โส อิมเมว
กายั นิปฺปีติเกน สุเขน อภิสนุเทติ ปริสนุเทติ ปริปุเรติ ปริปุผลริติ
นาสุส กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสุส นิปฺปีติเกน สุเขน อปฺมุญฺหิ โหติ
เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อุปฺปลินิยั วา ปทฺหมินิยั วา ปุณฺฑริกิณิยั วา
อปฺเปกฺจจฺจานิ อุปฺปลานิ วา ปทฺหมานิ วา ปุณฺฑริกานิ วา อุทเก
ชาตานิ อุทเก สัวทฺธานิ ๕ อุทกานุกฺคตานิ อนฺโตนิมฺมุคฺคโปสีนินิ ตานิ
#๑ ม. คมฺภีโร ๑ ๒ ม. ย. อุพฺภิกิโตทโก ๑ ๓ โป. ปน ๑ ๔ ย. อนุปฺปเวจฺเจยฺย ๑
#๕ โป. สัพฺพทฺธานิ ๑

ยาว จคคา ยาว จ มุลา สีเตน วารินา อภิสนฺนานิ ปริสนฺนานิ
ปริปรุรานิ ปริปฺมุฏฺฐานิ นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวตํ อุปลานํ วา ปทุมานํ
วา ปุณฺฑริกานํ วา สีเตน วารินา อปฺมุฏฺโฏ อสฺส เอวเมว โข ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อิมเมว กายํ นิปฺปีติเกน สฺสฺเซน อภิสนฺนเตติ ปริสนฺนเตติ ปริปรุเรติ
ปริปรุพฺรติ นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส นิปฺปีติเกน สฺสฺเซน
อปฺมุฏฺโฏ โหติ อริยสฺส ภิกฺขเว ปญฺจกิกสฺส สมฺมาสมาริสฺส อัย
ตติยา ภาวนา ฯ ปุณฺ จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺขสฺส จ ปหานา ทฺกฺขสฺส
จ ปหานา ฯเปฯ จตฺตถิ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ โส อิมเมว
กายํ ปริสฺสฺสฺเซน เจตฺสา ปริโยทาเตน ผริตฺวา นิสินฺโน โหติ นาสฺส
กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส ปริสฺสฺสฺเซน เจตฺสา ปริโยทาเตน อปฺมุฏฺโฏ
โหติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ปรีโส โอาทาเตน วตฺถเณ สสีลํ ปารุปีตฺวา
นิสินฺโน อสฺส นาสฺส กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส โอาทาเตน
วตฺถเณ อปฺมุฏฺโฏ อสฺส เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมเมว กายํ
ปริสฺสฺสฺเซน เจตฺสา ปริโยทาเตน ผริตฺวา นิสินฺโน โหติ นาสฺส
กิณฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส ปริสฺสฺสฺเซน เจตฺสา ปริโยทาเตน อปฺมุฏฺโฏ
โหติ อริยสฺส ภิกฺขเว ปญฺจกิกสฺส สมฺมาสมาริสฺส อัย จตฺตถา
ภาวนา ฯ ปุณฺ จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปจฺจเวกฺขณานิมิตฺตํ สุกฺคหิตํ
โหติ สฺมฺนสิกฺกํ สฺวปฺชาริตํ สฺวปฺปฏิวิทฺธิํ ปญฺญาเยย เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
อญฺโหล วา อญฺลํ ปจฺจเวกฺขเยย จิโต วา นิสินฺนํ ปจฺจเวกฺขเยย
นิสินฺโน วา นิปนฺนํ ปจฺจเวกฺขเยย เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน

ปจฺจเวกฺขณานิमितฺตํ สุกฺคหิตํ โหติ สุมฺนสฺสิกตํ สฺวปฺชาริตํ สฺวปฺปฏิวิทฺธิ
ปญฺญา ย อริยสฺส ภิกฺขเว ปญฺจกฺกิสฺส สมนฺมาสมาธิสฺส อํ ปญฺจมา
ภาวนา ฯ เอวํ ภาวิตฺเต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อริเย ปญฺจกฺกิกเก สมนฺมาสมาธิมฺหิ
เอวํ พหุสฺสิกเต ยสฺส ยสฺส อภิญฺญาสจฺฉนิกรณียสฺส ฌมฺมสฺส
จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ อภิญฺญาสจฺฉนิกิริยาย ตตฺตร ตเตฺรว สกฺขิภพฺพตํ
ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อุทกมณฺโณ อาชาเร
จปีโต ปุโร อุทกสฺส สมตฺตติโก กากเปยฺโย ตเมนํ พลวา ปุริโส
ยโต ยโต อวฏฺเฏยฺย ๑ อากจฺเจยฺย อุทกนฺติ ฯ เอวํ ภาเนเต ฯ
เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ภาวิตฺเต อริเย ปญฺจกฺกิกเก สมนฺมาสมาธิมฺหิ
เอวํ พหุสฺสิกเต ยสฺส ยสฺส อภิญฺญาสจฺฉนิกรณียสฺส ฌมฺมสฺส
จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ อภิญฺญาสจฺฉนิกิริยาย ตตฺตร ตเตฺรว สกฺขิภพฺพตํ
ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน เสยฺยถาปี ภิกฺขเว สเม ภูมิกาย
โปกฺขรณิ จตุรฺรสา ๒ อาติพฺพธา ปุรา อุทกสฺส สมตฺตติกา กากเปยฺยา
ตเมนํ พลวา ปุริโส ยโต ยโต อาสี มุญฺเจยฺย อากจฺเจยฺย
อุทกนฺติ ฯ เอวํ ภาเนเต ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ ภาวิตฺเต
อริเย ปญฺจกฺกิกเก สมนฺมาสมาธิมฺหิ เอวํ พหุสฺสิกเต ยสฺส ยสฺส อภิญฺญา
สจฺฉนิกรณียสฺส ฌมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ อภิญฺญาสจฺฉนิกิริยาย
ตตฺตร ตเตฺรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน เสยฺยถาปี
ภิกฺขเว สุกฺกมฺมึ จาตุมฺมหาปเถ อาชณฺณรโถ ยุตฺโต อสฺส จิตฺ
#๑ ม. ย. อวชฺเชยฺย ฯ ๒ ม. จตุรฺรสา ฯ

โอสตปโตโท ๑ ตเมณํ ทกฺโข โยคฺคาจริโย อสฺสทมฺมสารถิ อภิรฺฐหิตฺวา
วาเมณ หตฺถเณ รสฺมิโย คเหตุวา ทกฺขิเณน หตฺถเณ ปโตทํ คเหตุวา
เยนิจฺจกํ ยทิจฺจกํ สาเรยฺยปี ปจฺจาสาเรยฺยปี เอวเมว โข ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เอวํ ภาวิตฺเต อริเย ปณฺจจฺกิกเก สมนฺมาสมาธิมฺหิ เอวํ พหุสฺสีกเต
ยสฺส ยสฺส อภิญฺญาสจฺจฉิกรณฺียสฺส ฐมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ
อภิญฺญาสจฺจฉิกริยาย ตตฺตร ตเตฺรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ
อายตเน โส สเจ อากฺขติ อนเนกวิหิตํ อิทฺธิวิธํ ปจฺจนฺนุเวยฺยํ
เอโกปี หตฺถวา พหุธา อสฺสํ ๗เปฯ ยาวพฺรหฺมโลกาปี กาเยน วลฺลํ
วตฺเตยฺยนฺติ ตตฺตร ตเตฺรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน
โส สเจ อากฺขติ ทิพฺพาย โสตธาตฺถยา วิสุทฺถาย ๗เปฯ เย ทฺูเร
สนฺติเก จาติ ตตฺตร ตเตฺรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ
อายตเน โส สเจ อากฺขติ ปรสฺตตฺตานํ ปรปฺกฺคฺกลานํ เจตฺสา เจโต
ปริจฺจ ปชานเยยฺยํ สรํคํ วา จิตฺตํ สรํคํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเยยฺยํ ๗เปฯ
อวิมฺตฺตํ วา จิตฺตํ อวิมฺตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชานเยยฺยนฺติ
ตตฺตร ตเตฺรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเน โส สเจ
อากฺขติ อนเนกวิหิตํ ปฺพฺเพนิวาลํ อนุสฺสเรยฺยํ เสยฺยถิทํ เอกํปี
ชาติํ เทวํปี ชาติโย ๗เปฯ อิติ สาการํ สอฺทฺทเทสํ อนเนกวิหิตํ ปฺพฺเพนิวาลํ
อนุสฺสเรยฺยนฺติ ตตฺตร ตเตฺรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ
สติ อายตเน โส สเจ อากฺขติ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเทน
อติกฺกนฺตมานุสฺสเณ ๗เปฯ ยถากมฺมุปฺเค สตฺเต ปชานเยยฺยนฺติ ตตฺตร
#๑ ม. ย. โอรฺสฺตปโตโท ๗

ตเตรว สกขิกพพตํ ปาปุณาติ สติ สติ อายตเน โส สเจ
อากงขติ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตตี ปญญาวิมุตตี ทิฏฺฐเจว ฐมเม
สยํ อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตตฺร ตเตรว
สกขิกพพตํ ปาปุณาติ สติ สติ อายตเนติ ฯ

[๒๕] ปญฺจิเม ภิกฺขเว จงฺกเม อานิสฺสา กตเม ปญฺจ
อหฺรานกฺขโม โหติ ปฺรานกฺขโม โหติ อปฺปาปาโห โหติ อสิตฺ
ปีตํ ขายิตํ สายิตํ สมฺมาปริณามํ ๑ กจฺฉติ จงฺกมาริคโต สมาริ
จิริฏฺฐิตฺโก โหติ อิม โข ภิกฺขเว ปญฺจ จงฺกเม อานิสฺสาติ ฯ

[๓๐] เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จาริกํ จรมาโน มหตา
ภิกฺขุสงฺฆเม น สทฺธิ เยน อิจฺฉานงฺกถํ นาม โกสลาณํ พุราหุมนฺคาโม
ตทวสริ ตตฺร สุทํ ภควา อิจฺฉานงฺกเล วิหริติ อิจฺฉานงฺกลวนสณฺฑเฑ ฯ
อสฺโสสุทํ โข อิจฺฉานงฺกลกา พุราหุมนฺคหปติกา สมโณ ขลฺ โภ
โคตโม สกฺยปฺตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชฺชิตอ อิจฺฉานงฺกถํ อนฺุปฺตฺโต
อิจฺฉานงฺกเล วิหริติ อิจฺฉานงฺกลวนสณฺฑเฑ ฯ ตํ โข ปน ภวนฺตํ
โคตมํ เอวํ กุลฺยาณเม กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต อิติปี โส ภควา ๕
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกฺโต โลกวินฺุ อนฺุตฺตโร
ปฺริสทฺมมฺสารถิ สตฺถา เทวมนฺุสฺसानํ พุทฺโธ ภควา ๒ โส อิมํ โลกํ
สทฺเวกํ สมาริกํ สพุรหุมนํ สสฺสมณฺพุราหุมนํ ปชฺ สเทวมนฺุสฺสํ สยํ
อภิญญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ โส ฐมมํ เทเสติ อาทิกุลฺยาณํ
มชฺฉกฺกุลฺยาณํ ปฺริโยสานกฺกุลฺยาณํ สาคถํ สพุยฺยชฺชนํ เกวลปฺริปฺนฺณํ
#๑ โป. อสิตปีตขายิตสายิตํ สมฺมา ... ฯ ยู. อสิตปีตขายิตสายิตสมฺมาปริณามํ ฯ
#๒ ม. ภควาติ ฯ

ปริสุทฺธิ พุรุมจริยํ ปกาเสติ สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหํ
ทสฺสนํ โหตีติ อถโข อิจฺฉานงฺคลกฯ พุราหุมนคหปติกา ตสฺสา
รตฺติยา อจฺเจน ปหฺตํ ขาพฺนียํ โภชนียํ อาทาย เยน อิจฺฉานงฺคลวณฺสณฺโท
เตนุปลงฺกมิตฺวา อุปฺสงฺกมิตฺวา พหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐํ
อฺจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา เตน โข ปน สมฺเยน อายสฺมา นาคิโต
ภควโต อุปฺภูจฺาโก โหติ อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ นาคิตํ อามนฺเตสิ
เก ปน เต ๑ นาคิต อฺจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา เกวณฺฐา มณฺเณ มจฺเจ
วิโลเปนฺตีติ ฯ เอเต ๑ ๒ อิจฺฉานงฺคลกฯ พุราหุมนคหปติกา ปหฺตํ
ขาพฺนียํ โภชนียํ อาทาย พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตา ภควนฺตณฺเจว ๒
อฺทฺทิสฺส ภิกฺขุสงฺฆมฺจฺจติ ฯ มาหํ นาคิต ยเสน สมาคมํ มาจ มยา
ยโส โย โข นาคิต นยิมสฺส เนกขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส
อุปฺสมสุขสฺส สมฺโพธิสุขสฺส นิกามลาภี อสฺส อภิจฺฉลาภี อภิสฺริลาภี
ยสฺสาหํ เนกขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปฺสมสุขสฺส สมฺโพธิสุขสฺส
นิกามลาภี อภิจฺฉลาภี อภิสฺริลาภี โส ๓ มิพฺหสฺสํ มิทฺฐสฺสํ ตาภ-
สฺสการสิโลกสฺสํ สาทิเยยฺยาติ ฯ อธิวาทฺศุทานิ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

สุมนวคฺโค จตฺตโก

[๓๑] อถโข สุมนา ราชกุมาริ ปญฺจหิ รตสเทหิ ปญฺจหิ จ
 ราชกุมาริสเทหิ ปรีวูตา เชน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีหิ เอกมนฺตํ นิสินฺนา
 โข สุมนา ราชกุมาริ ภควนฺตํ เอตทโวจ อิศฺสุ ฆนฺเต
 ภควโต เทว สวกา สมสทฺธา สมสีลา สมปญฺญา เอโก ทายโก
 เอโก อทายโก เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา สุกฺตี สกฺคํ
 โลกํ อุปฺปชฺชชฺชํ เทวภูตानํ ปน เนลํ ฆนฺเต สียา วิเสโส สียา
 นานาภณฺนติ สียา สุมนเนติ ภควา อโวจ โย โส สุมน
 ทายโก โส อมฺุ อทายกํ เทวภูโต สฺมาโน ปญฺจหิ จานเนหิ
 อธิคณฺหาติ ทิพฺเพน आयุนา ทิพฺเพน วณฺเณน ทิพฺเพน สุเขน
 ทิพฺเพน ยเสน ทิพฺเพน อธิปเตยฺเยน ๑ โย โส สุมน ทายโก
 โส อมฺุ อทายกํ เทวภูโต สฺมาโน อิเมหิ ปญฺจหิ จานเนหิ
 อธิคณฺหาตีติ ๒ ฯ สเจ ปน เต ฆนฺเต ตโต จูตา อิตฺถคฺคํ อากจฺฉนฺติ
 มนุสฺสภูตानํ ปน เนลํ ฆนฺเต สียา วิเสโส สียา นานาภณฺนติ
 สียา สุมนเนติ ภควา อโวจ โย โส สุมน ทายโก โส
 อมฺุ อทายกํ มนุสฺสภูโต สฺมาโน ปญฺจหิ จานเนหิ อธิคณฺหาติ
 มานุสฺสเกน आयุนา มานุสฺสเกน วณฺเณน มานุสฺสเกน สุเขน มานุสฺสเกน
 ยเสน มานุสฺสเกน อธิปเตยฺเยน โย โส สุมน ทายโก โส อมฺุ
 อทายกํ มนุสฺสภูโต สฺมาโน อิเมหิ ปญฺจหิ จานเนหิ อธิคณฺหาตีติ ฯ
 #๑ ม. อธิปเตยฺเยน ฯ อปริปี อีทิสเมว ฯ ๒ โป. ม. ย. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ
 #สพฺพตฺถวาเรสุ อีทิสเมว ฯ

สเจ ปน เต ฆนเต อุโก อการสุมา อนการิยํ ปพพชนฺติ
ปพพชิตานํ ปน เนลํ ฆนเต สียา วิเสโส สียา นานาภรณฺติ ฯ
สียา สุมเนติ ภควา อโวจ โย โส สุมเน ทายโก โส อมํ
อทายกํ ปพพชิตอ สมานอ ปญจหิ จาเนหิ อธิคณฺหาติ ยาจิโตว
พหุลํ จิวํ ปริภุชฺติ อปฺปํ อยาจิโต ยาจิโตว พหุลํ
ปิณฑปาตํ ปริภุชฺติ อปฺปํ อยาจิโต ยาจิโตว พหุลํ เสนาสนํ
ปริภุชฺติ อปฺปํ อยาจิโต ยาจิโตว พหุลํ คิลานปจฺจยเกสชฺชปริภุชฺติ
ปริภุชฺติ อปฺปํ อยาจิโต เยหิ โข ปน สพุรหุมจาริหิ
สทุธิ วิหริติ ตยสฺส มนาเปเนว พหุลํ กายกมฺเมน สมุทาจฺรณฺติ
อปฺปํ อมนาเปเน มนาเปเน ๑ พหุลํ วจิกมฺเมน สมุทาจฺรณฺติ อปฺปํ
อมนาเปเน มนาเปเน พหุลํ มโนกมฺเมน สมุทาจฺรณฺติ อปฺปํ
อมนาเปเน มนาเปเนว ๒ อุพหาริ อุพหรณฺติ อปฺปํ อมนาเป โย โส
สุมเน ทายโก โส อมํ อทายกํ ปพพชิตอ สมานอ อิเมหิ
ปญจหิ จาเนหิ อธิคณฺหาตีติ ฯ สเจ ปน เต ฆนเต อุโก อรหตฺตํ
ปาปุณฺณฺติ อรหตฺตปฺปตฺตานํ ปน เนลํ ฆนเต สียา วิเสโส สียา
นานาภรณฺติ เอตถ โข ปเนสาหํ สุมเน น กิณฺจิจิ นานาภรณํ
วทามิ ยทิตํ วิมุตฺติยา วิมุตฺตณฺติ ๓ ฯ อจฺจริยํ ฆนเต อพุกฺกํ
ฆนเต ยาวณฺจิทํ ฆนเต อลเมว ทานานิ ทาทุํ อลํ
ปุณฺณานิ กาคุํ ยตฺร หิ นาม เทวภูตสฺสปี อุปการานิ ปุณฺณานิ
มณฺุสฺสภูตสฺสปี อุปการานิ ปุณฺณานิ ปพพชิตสฺสปี อุปการานิ
#๑ ม. ย. มนาเปเนว ฯ ๒ ม. มนาเป เหว ฯ ๓ ม. ย. วิมุตฺติณฺติ ฯ

ปุลฺลณานีติ ฯ เอวเมตํ สุมเน เอวเมตํ สุมเน อลํ หิ สุมเน
ทานานิ ทาคุํ อลํ ปุลฺลณานิ กาคุํ เทวภูตสุสปี อุปการานิ
ปุลฺลณานิ มนุสฺสภูตสุสปี อุปการานิ ปุลฺลณานิ ปพฺพชิตสุสปี
อุปการานิ ปุลฺลณานีติ ฯ อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต
อถาปริ เอตทโวจ สตุถา

ยถาปี จนฺโท วิมโล คจฺฉํ อากาสนธาตุยา
สพฺเพ ตารคณ ๑ โลก อากาษ อติโรจติ
ตถา สีสสมปฺนโน สทฺโธ ปุริสปุคฺคโล
สพฺเพ มจฺฉริโน โลก จาเคน อติโรจติ ฯ
ยถาปี เมโฆ ฉนยํ วิชฺชุนฺมาลี สตถกุกุ
ถลํ นินฺนณจ ปุเรติ อภิวสุสํ วสุนฺธริ ฯ
เอวํ ทสฺสนสมปฺนโน สมนฺมาสมพฺพุทฺธสาวโก
มจฺฉริ อธิคณฺหาติ ปญฺจภูจฺฉานหิ ปณฺฑิโต
อายุณา ยสฺสา เจว วณฺณเนน จ สุเขน จ
ส เว โภคปริพฺยุโพห เปจฺจ สคฺเค ปโมทตีติ ฯ

[๑๒] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพวเน
กถนฺทกนิวาเป ฯ อถโข จุนฺที ราชกุมาริ ปญฺจหิ รตสเทหิ ปญฺจหิ จ
กุมาริสเทหิ ปรีวตา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีหิ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข
จุนฺที ราชกุมาริ ภควนฺตํ เอตทโวจ อมฺหากํ ภนฺเต ภาตา จุนฺโท
#๑ ม. ตาราคณ ฯ

นาม ราชกุมารโ โส เอวมาห ยเทว โส โหติ อิตถิ वा
ปฺริโส वा พุทฺธं สรณं คโต ฌมมํ สรณं คโต สงฺฆมํ สรณं คโต
ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร อทินฺนาทानา ปฏฺวิโร กามเอสฺ มิจฺฉาจारा
ปฏฺวิโร มุสาวาทา ปฏฺวิโร สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानา ปฏฺวิโร
โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา สุคตฺติญฺเวย อุปฺปชฺชติ โน ทฺถคฺคินฺนติ ฯ
สทาหิ ฆนฺเต ฆกวนฺตํ ปุจฺฉามิ กถํรูปे น ๑ โข ฆนฺเต สत्ถริ
ปสนฺโน กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา สุคตฺติญฺเวย อุปฺปชฺชติ โน ทฺถคฺคิ
กถํรูปे ฌมฺเม ปสนฺโน กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา สุคตฺติญฺเวย
อุปฺปชฺชติ โน ทฺถคฺคิ กถํรูปे สงฺฆे ปสนฺโน กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
สุคตฺติญฺเวย อุปฺปชฺชติ โน ทฺถคฺคิ กถํรูปेสุ สีเลสุ ปรีปฺปรการี
กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา สุคตฺติญฺเวย อุปฺปชฺชติ โน ทฺถคฺคินฺนติ ฯ
ยาวตา จฺนฺที สत्ถตา อปฺทา वा ทฺวิปฺทา वा จตฺตฺตฺปฺทา वा
พฺหุปฺปฺทา वा รุปีโน वा อรุปีโน वा สญฺญิโน वा อสญฺญิโน
วา เนวสญฺญินาสญฺญิโน वा ตถาคโต เตสํ อคฺคฺมกฺขายติ อรหํ
สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯ เอ โข จฺนฺที พุทฺเธ ปสนฺนา อคฺเค เต
ปสนฺนา อคฺเค โข ปน ปสนฺนानํ อคฺโค วิปาโก โหติ ฯ
ยาวตา จฺนฺที ฌมฺมา สงฺขตา वा อสงฺขตา वा วิราโค เตสํ
อคฺคฺมกฺขายติ ยทิตํ มทนิมฺมทโน ปิปาสวินโย อาลยสมฺมุขมาโต
วฏฺฏฺอุปฺจฺเจโท ตณฺหกฺขโย ๒ วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ ฯ เอ โข จฺนฺที
#๑ ม. นุสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ตณฺหากฺขโย ฯ

อุคฺคโห เมณฑกนตฺตา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวัตฺเตตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน
โห อุคฺคโห เมณฑกนตฺตา ภควนฺตํ เอตทโวจ อธิวเสตฺถ เม
ภนฺเต ภควา สุวตฺตนาถ อตฺตจตฺตโถ ภตฺตุนฺติ ฯ อธิวเสสิ ภควา
ตฺถนฺทึภาเวน อถโห อุคฺคโห เมณฑกนตฺตา ภควโถ อธิวสํ
วิทิตฺวา อฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวัตฺเตตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา
ปฏฺกามิ ฯ อถโห ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปุพฺพณฺหสมยฺ
นิวเสตฺถวา ปตฺตจิวรมาทาย เยน อุคฺคหสฺส เมณฑกนตฺตฺโน นีเวสํ
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถโห
อุคฺคโห เมณฑกนตฺตา ภควนฺตํ ปณฺเฑน ขาทนฺเยน โภชนฺเยน สหตฺถา
สนตฺตปฺเปสิ สมฺปวาเรสิ ฯ อถโห อุคฺคโห เมณฑกนตฺตา ภควนฺตํ
ภตฺตาวี โอนีตปตฺตปาณิ เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โห
อุคฺคโห เมณฑกนตฺตา ภควนฺตํ เอตทโวจ อิมา เม ภนฺเต
กุมาริโย ปตฺติกุลานิ คมิตฺสฺสนฺติ โอวทฺตฺ ตาสํ ภนฺเต ภควา
อนฺุสาสตฺ ตาสํ ภนฺเต ภควา ยํ ตาสํ อสฺส ทิฆรตฺตํ หิตาย
สุขายาติ ฯ อถโห ภควา ตา กุมาริโย เอตทโวจ ตสฺมา
ติห กุมาริโย เอวํ สิกฺขิตพฺพํ ยสฺส โห ๑ มาตาปิตโร ภตฺตฺโน
ทสฺสฺสนฺติ อตฺถกามา หิตฺเตสิโน อนฺุภมฺปกา อนฺุภมฺปํ อุปาทาย ตสฺส
ภวิสฺสาม ปุพฺพญฺายินิโย ปจฺจณานิปาตินิโย กิการปฏฺฐิสฺสาวินิโย
มนนาปจฺจารินิโย ปิยวาทินิโยติ เอวํ หิ ๒ โว กุมาริโย สิกฺขิตพฺพํ ฯ ตสฺมา
#๑ โป. ม. โว ฯ ย. โขสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ โป. สพฺพตฺถวาเรสุ เอวณฺ्हิ โว ฯ

ติห กุมาริโย เอวํ สิกฺขิตพฺพํ เย เต ภตฺตํ คุรุโน ภวิสฺสนฺติ
มาตาคิ วา ปิตาคิ วา สมณปุราหฺมณาคิ วา เต สกฺกกริสฺสาม
ครุกริสฺสาม ๑ มานเสฺสาม ปุเชฺสสาม ๒ อพฺภาคเตจ อาสโนทเคน+
ปฏฺฐิปุเชฺสสามาคิ เอวํ หิ โว กุมาริโย สิกฺขิตพฺพํ ฯ ตสฺมา ติห
กุมาริโย เอวํ สิกฺขิตพฺพํ เย เต ภตฺตํ อพฺภนฺตฺรา กมฺมุนฺตา
อุนฺณาคิ วา กปฺปาสาคิ วา ตตฺถ ทกฺขา ภวิสฺสาม อนลสา
ตตฺรฺรฺปายาย วิมฺบสาย สมฺนุนาคตา อลํ กาคูํ อลํ สํวิธาตุนฺติ เอวํ
หิ โว กุมาริโย สิกฺขิตพฺพํ ฯ ตสฺมา ติห กุมาริโย เอวํ
สิกฺขิตพฺพํ โย โส ภตฺตํ อพฺภนฺตโร อนฺโตะชโน ทาสาคิ วาเปฺสสาคิ
วา กมฺมกราคิ วา เตลํ กตฺถจ กตฺโต ชานิสฺสาม อกตฺถจ
อกตฺโต ชานิสฺสาม กิลานกานถฺจ พลาพลํ ชานิสฺสาม ขาถนียํ
โกชนียํ จสฺส ปจฺจยฺเสน ๓ วิภชิสฺสามาคิ เอวํ หิ โว กุมาริโย
สิกฺขิตพฺพํ ฯ ตสฺมา ติห กุมาริโย เอวํ สิกฺขิตพฺพํ ยํ ภตฺตา
อาหริสฺสตี ฐนํ วา ฐณฺณํ วา รัชตี วา ชาตฺรฺรฺปํ วา ตํ อารกฺเขน
คุตฺติยา สมฺปาเทสฺสาม ตตฺถ จ ภวิสฺสาม อฐตฺตี อถนึ อโสณฺฑี
อวินาสิกาติ ๔ เอวํ หิ โว กุมาริโย สิกฺขิตพฺพํ ฯ อิเมหิ โข
กุมาริโย ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนุนาคโต มาตฺตุคาโม กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณฺมา มนาปกาถิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ

โย นํ ภรติ สพฺพทา นิจฺจํ อาตานิ อุสฺสุโก

สพฺพกามหริ ๕ โปถิ ภตฺตารํ นาติมถฺยติ

#๑ ม. คุรุ กริสฺสาม ฯ ๒ โป. ย. มานิสฺสาม ปุชิสฺสาม ฯ ๓ ม. ปจฺจยฺเสนลํ

#วิภชิสฺสาม ฯ ๔ โป. ม. ย. อวินาสิกาโยติ ฯ ๕ ย. สพฺพกามหริ ฯ

น จาปี โสตุถิ ภคตาริ อีสสาจาเรน ๑ โรสเย
ภคตุ จ ครุโน สพเพ ปฏิปุเชติ ปณทัตา
อุฏจายิกา ๒ อนลสา สงคหิตปริชชนา
ภคตุ มนาปี จรติ สัมภัง ๑ อนุรกุขติ ฯ
ยา เอวั วตุตตี นาริ ภคตุ จนนทวสานุคา
มนาปานาม เต เทวา ยตุถ สา อุปปชชตีติ ฯ

[๓๔] เอกิ สมยิ ภควา เวสาลียิ วิหริติ มหาวเน

ภูฏาคารสาลาหิ ฯ อจโฆ สีโห เสนาปติ เยน ภควา เตนุปสงกมิ
อุปสงกमितวา ภควนุตติ อภิวาเทตวา เอกมนุตติ นิสีทิ เอกมนุตติ
นินินโน โฆ สีโห เสนาปติ ภควนุตติ เอตทโวจ สกกา นุ โฆ
ภนุเต สนุทธิฎุจิกิ ทานผลิ ปณญาเปตุนุตติ ฯ สกกา สีหาคิ ภควา
อโวจ ทายโก สีห ทานปติ พหุโน ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป
ยปี สีห ทายโก ทานปติ พหุโน ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป อิทปี
สนุทธิฎุจิกิ ทานผลิ ฯ ปุณ จปริ สีห ทายกั ทานปตี สนุโต
สปรุริสา ภชนุตติ ยปี สีห ทายกั ทานปตี สนุโต สปรุริสา ภชนุตติ
อิทปี สนุทธิฎุจิกิ ทานผลิ ฯ ปุณ จปริ สีห ทายกสฺส ทานปติโน
กลุยาโณ กิตฺติสทฺโท อพุกุคจจติ ยปี สีห ทายกสฺส ทานปติโน
กลุยาโณ กิตฺติสทฺโท อพุกุคจจติ อิทปี สนุทธิฎุจิกิ ทานผลิ ฯ
ปุณ จปริ สีห ทายโก ทานปติ ยถุเวท ๔ ปริสั อุปสงกมติ ยทิ
ชตุตติยปริสั ยทิ พุราหุมนปริสั ยทิ คหปติปริสั ยทิ สมณปริสั
#๑ โป. ย. อีสสาวาเทน ฯ สี. อิจฉาวาเทน ฯ ๒ โป. ม. ย. อุฏจาหิกา ฯ
#๓ โป. ม. ย. สมภังติ ฯ ๔ ม. ย. ยเทว ฯ อโธ ปริ อีทิสเมว ฯ

วีสารโท อุปสงกมติ อมงกุฎโต ยปี สีห ทายโก ทานปติ
ขณฺณทเว ปริสั อุปสงกมติ ยทิ ขตุติยปริสั ยทิ พุราหุมนปริสั ยทิ
คหปติปริสั ยทิ สมณปริสั วีสารโท อุปสงกมติ อมงกุฎโต อิหปี
สนฺทิกุจิกั ทานผลั ฯ ปุณ จปริ สีห ทายโก ทานปติ กายสุส เกทา
ปรมฺมรณา สุคตี สกุกั โลกั อุปปชฺชติ ยปี สีห ทายโก ทานปติ
กายสุส เกทา ปรมฺมรณา สุคตี สกุกั โลกั อุปปชฺชติ อิหปี
สมฺปฺรายิกั ทานผลนฺติ ฯ เอวั วุตฺเต สีโห เสนาปติ ภควนฺตํ
เอตทโวจ ยานีมานิ ภนฺเต ภควตา จตุตาริ สนฺทิกุจิกานิ
ทานผลานิ อุกฺขาทานิ นานํ เอตฺถ ภควโต สทฺธาย คจฺฉามิ
อหํเปตานิ ชานามิ อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ พหุโน ชนฺสุส ปีโย
มณาโป อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ มํ สนฺโต สปฺปริสา
ภชนฺติ อหํ ภนฺเต ทายโก ทานปติ มยฺหํ กลฺยาณเณ กิตฺติสทฺโท
อพฺภุคฺคโต สีโห เสนาปติ ทายโก การโก สงฺฆุปฺภุจาทิ อหํ
ภนฺเต ทายโก ทานปติ ขณฺณทเว ปริสั อุปสงกมามิ ยทิ
ขตุติยปริสั ยทิ พุราหุมนปริสั ยทิ คหปติปริสั ยทิ สมณปริสั
วีสารโท อุปสงกมามิ อมงกุฎโต ฯ ยานีมานิ ภนฺเต ภควตา จตุตาริ
สนฺทิกุจิกานิ ทานผลานิ อุกฺขาทานิ นานํ เอตฺถ ภควโต สทฺธาย
คจฺฉามิ อหํเปตานิ ชานามิ ฯ ยญฺจ โข มํ ภนฺเต ภควา
เอวมาห ทายโก สีห ทานปติ กายสุส เกทา ปรมฺมรณา
สุคตี สกุกั โลกั อุปปชฺชตีติ เอตาทํ น ชานามิ เอตฺถ จ

ปนาหิ ภควโต สทุชชา ย จจณามิตติ ฯ เอวเมตติ สีห เอวเมตติ
สีห ทายโก สีห ๑ ทานปติ กายสสุส เกทา ปรมมรณา สุกตติ สุกคิ
โลกิ อุปปชชตติติ ฯ

ททปิโย โหติ ภชชนุติ นัน พนุ
กิตติ จ ปโปปติ ยสสุส วฑฒติ ๒
อมงกุญโต ปริสสิ วิคาหติ
วิสาร์โท โหติ นโร อมจจริ
ตสุม่า หิ ทานานิ ททนุติ ปณชิตา
วิเนยย มจจเรมถิ สุกเขสิโน
เต ทิมรตติติ ทิเทเว ปติญจिता
เทวานัน สหพยคตา รมนุติ เต
กตาวกาสา กตกุสลา อิตโต จุตา
สยมปภา อณูวิจจรณุติ นนุทเน ๓
เต ตตถ นนุทนุติ รมนุติ โมทเร
สมปปีตา กามกุณเหหิ ปณจหิ ฯ
กตวาน วากุย อสิตสสุส ตาทิโน
กมนุติ สพเพ ๔ สุกตสสุส สาวกาติ ฯ

[๑๕] ปณจิเม ภิกขเว ทานเน อานิสสา กตเม ปณจ
พนุโน ชนสสุส ปิโย โหติ มนาโป สนุโต สปปุริสา ภชชนุติ
กตุยาโณ กิตติสทุโท อพุกุคจจติ กิหิชมมา อนปคโต ๕ โหติ
#๑ ม. สีหาติ นตติ ฯ ๒ ม. ย. ยโส จ วฑฒติ ฯ ๓ ม. ย. นนุทนิน ฯ
#๔ ม. ย. รมนุติ สุกเค ฯ ๕ ย. อนเปโต ฯ

กายสุส เกทา ปรมมรณา สุกตี สกคัม โลกัม อุปปชชติ อิเม โข
ภิกขเว ปญจ ทาเน อานิสฺสาติ ฯ

ททมาโน ปิโย โหติ สติ ฌมมํ อนุกมมํ
สนฺโต นํ สทา ภชนฺติ สยฺยตา พุรหฺมจารโย
เต ตสฺส ฌมมํ เทเสนฺติ สพุทฺทกฺขาปนฺนํ
ยํ โส ฌมมํ อิธฺยวาย ปรินิพฺพาทนาสวฺโติ ๑ ฯ

[๑๖] ปญฺจิมานิ ภิกขเว กาลทานานิ กตฺมานิ ปญจ อากนฺตฺกสฺส
ทานํ เทติ คมิกสฺส ทานํ เทติ คิลานสฺส ทานํ เทติ ทฺพุภิกฺขเ ทานํ
เทติ ยานิ ตานิ นวสสฺสานิ นวผลานิ ตานิ ปจฺมํ สีลวฺนฺเตสุ
ปติฏฺฐาเปติ อิมานิ โข ภิกขเว ปญจ กาลทานานิตี ฯ

กาเล ททนฺติ สปฺปญฺญา วทญฺญ วิตมฺจฺจรา
กาเลน ๒ ทินฺนํ อริเยสุ อฺชฺชฺชฺเตสุ ตาทิสฺ
วิปฺปสฺนฺนมนฺนา ตสฺส วิปฺปลา โหติ ทกฺขิณา
เย ตตฺถ อนุโมทนฺติ ๓ เวยฺยาวจฺจํ กโรนฺติ วา
น เตน ๔ ทกฺขิณา อฺนนา ๕ เตปิ ปญฺญสฺส ภากิโน
ตสฺมา ทเท อปฺปฏิวาทจิตฺโต ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺปลํ
ปฺญฺญานิ ปรโลกสมิํ ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ ฯ

[๑๗] โภชนํ ภิกขเว ททมาโน ทายโก ปฏิกฺคาหกานํ
ปญจ จานานิ เทติ กตฺมานิ ปญจ आयุ เทติ วรรณํ เทติ
สุขํ เทติ พลํ เทติ ปฏิกฺภาณํ เทติ आयุ โข ปน ทตฺวา
#๑ โป. ม. ยฺ ปรีนิพฺพาทิ อนาสวฺโติ ฯ ๒ โป. ยฺ. กाले ฯ ๓ โป. เย จ ตตฺถ
#ปโมทนฺติ ฯ ๔ ยฺ. เตสํ ฯ ๕ โป. ... โอนา ฯ

อายุสฺส ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสว วา วณฺณํ ทตฺวา
วณฺณสฺส ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสว วา สฺขํ ทตฺวา
สุขสฺส ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสว วา พลํ ทตฺวา พลสฺส
ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสว วา ปฏิภาณํ ทตฺวา ปฏิภาณสฺส
ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสว วา โภชนํ ภิกฺขเว ททมาโน
ททยโก ปฏิคฺคาหกาณํ อิมานิ ปณจ จานานิ เทตฺตี ๑

อายุโท พลโท ธีโร วณฺณโท ปฏิภาณโท
สุขสฺส ทาตา เมธาวิ สฺขํ โส อธิคฺจฉติ
อายุํ ทตฺวา พลํ วณฺณํ สุขญจ ปฏิภาณโท ๑
ทิมายุ ยสฺวา โหติ ยตฺถ ยตฺถุปปชฺชตฺตี ๑

[๑๘] ปณจิมะ ภิกฺขเว สทฺเธ กุลปฺตเต อานิสฺสา กตเม
ปณจ เข เต ภิกฺขเว โลเก สนฺโต สปริสา เต สทฺชญฺเวย
ปจฺมํ อนุกมฺปนฺตา อนุกมฺปนฺติ โน ตถา อสฺสทฺธํ สทฺชญฺเวย
ปจฺมํ อุปสงฺกมนฺตา อุปสงฺกมนฺติ โน ตถา อสฺสทฺธํ สทฺชสฺเสว ๒
ปจฺมํ ปฏิคฺคณฺหนฺตา ปฏิคฺคณฺหนฺติ โน ตถา อสฺสทฺธสฺส ๓
สทฺชสฺเสว ๓ ปจฺมํ ชมฺมํ เทเสนฺตาเทเสนฺติ โน ตถา อสฺสทฺธสฺส ๓
สทฺธโร กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา สุขตฺตี สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ อิมะ
โฆ ภิกฺขเว ปณจ สทฺเธ กุลปฺตเต อานิสฺสา เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
สุกฺขมฺมึ จตฺตมฺมหาปเถ ๔ มหานิโครฺธ สมนฺตา ปกฺขินิ ปฏิสฺสรณํ โหติ
เอวเมว โฆ ภิกฺขเว สทฺธโร กุลปฺตโต พหุโน ชนสฺส ปฏิสฺสรณํ โหติ
#๑ ส. ปฏิภาณกํ ม. ปฏิภาณกํ ๑ ๒ ม. สทฺชญฺเวย ๑ ๓ ม. อสฺสทฺธํ ๑
#๔ ไป. ยู. จาตฺตมฺมหาปเถ ๑ ม. จตฺตมฺหา ... ๑

ภิกขุณิ ภิกขุณีนิน อุปาสกานิ อุปาสิกานนุติ ฯ

สาขาปตฺตผลุเปโต ขนฺธิมาว มหาทฺโม
มุลวา ผลสมฺปนฺโน ปติฏฺฐา โหติ ปกฺขินิ
มโนรมเ อายตเน เสวนฺติ นินฺ วิหงฺกมา
ฉายิ ฉายตฺถิกา ขนฺติ ผลตฺถา ผลโกชฺชิโน
ตเถว สีสสมฺปนฺนินฺ สทฺธํ ปุริสฺปกฺคถิ
นิวาทวฺตฺถี อตฺถทฺธํ สฺสรตฺถิ ๑ สชฺฉิตฺถิ มฺหํ
วิทฺราคา วิตฺโทสา วิตฺโหมหา อนาสวา
ปฺญญกฺขเขตฺตานิ โลกสฺมี เสวนฺติ ตาทีสํ นริ
เต ตสฺส ฆมฺมํ เทเสณฺติ สพฺพทฺถุขาปฺนฺทนิน
ยิ โส ฆมฺมํ อิธญฺวาย ปรีนิพฺพาทนาสวฺโถติ ฯ

[๑๕] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว จานานิ สมฺปสฺสฺสนฺตา มาตาปิตโร
ปฺตฺตํ อิจฺฉนฺติ กุเล ชายมานินฺ กตฺมานิ ปญฺจ ภโต วา โน
ภริสฺสฺสฺติ กิจฺจํ วา โน ภริสฺสฺสฺติ กุลวํโส จิริ จสฺสฺสฺติ ทายชฺชํ
ปฺปฺปิพฺพชฺชติ ๒ อถ วา ปน เปตานินฺ กาลกตฺตานินฺ ทกฺขินินฺ อนฺุปฺปทสฺสฺสฺติ ๓
อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ จานานิ สมฺปสฺสฺสนฺตา มาตาปิตโร ปฺตฺตํ
อิจฺฉนฺติ กุเล ชายมานนฺติ ฯ

ปญฺจจฺญจานานิ สมฺปสฺสฺสํ ปฺตฺตํ อิจฺฉนฺติ ปญฺทิตา
ภโต วา โน ภริสฺสฺสฺติ กิจฺจํ วา โน ภริสฺสฺสฺติ
กุลวํโส จิริ คิฏฺฐเ ทายชฺชํ ปฺปฺปิพฺพชฺชติ

#๑ ม. ย. โสรัตติ ฯ ๒ ม. ย. ปฺปฺปิพฺพชฺชิสฺสฺสฺติ ฯ ๓ โป. ม. ย. อนฺุปฺปทสฺสฺสฺสฺติติ ฯ

อถ วา ปน เปตานิ ทกฺขิณฺณุปฺปทสฺสตี
 จานานะตานิ สมฺปสฺสตี ปุตุตฺตํ อิจฺจนฺตึ ปญฺชิตา
 ตสฺมา สนฺโต สปุริสา กตถญฺญ กตเวทินฺโน
 ภรณฺตี มาตาปิตโร ปุพฺเพ กตมฺนุสฺสรํ
 กโรนฺตี เนสํ กิจฺจานิ ยถาตํ ปุพฺพการินํ
 โอวาทการี ภตโปสี กุลวํสํ อหาปยํ
 สทฺธิโร สึเลน สมฺปนฺโน ปุตุโต โหติ ปัสสึโยติ ฯ

[๔๐] หิมวณฺตํ ภิกฺขเว ปพฺพตฺตราชํ นิสฺสาย มหาสาลา ปญฺจหิ
 วฑฺฒีหิ วฑฺฒนฺตึ กตมาหิ ปญฺจหิ สาขาปตุตฺตปลาเสน วฑฺฒนฺตึ
 ตเจน วฑฺฒนฺตึ ปปฺปฏิกาย วฑฺฒนฺตึ เฝศฺคุนา วฑฺฒนฺตึ สาเรน
 วฑฺฒนฺตึ หิมวณฺตํ ภิกฺขเว ปพฺพตฺตราชํ นิสฺสาย มหาสาลา อิมานิ
 ปญฺจหิ วฑฺฒีหิ วฑฺฒนฺตึ เอวเมว โข ภิกฺขเว สทฺธิ กุลปตี ๑
 นิสฺสาย อนฺโตชโน ปญฺจหิ วฑฺฒีหิ วฑฺฒนฺตึ กตมาหิ ปญฺจหิ
 สทฺธา ย วฑฺฒนฺตึ สึเลน วฑฺฒนฺตึ สฺเตน วฑฺฒนฺตึ จาเคน วฑฺฒนฺตึ
 ปญฺญา ย วฑฺฒนฺตึ สทฺธิ ภิกฺขเว กุลปตี ๑ นิสฺสาย อนฺโตชโน อิมานิ
 ปญฺจหิ วฑฺฒีหิ วฑฺฒนฺตึติ ฯ

ยถา หิ ปพฺพโต เสโล อรณฺยสฺมี พุรหาวเน
 ตํ รุกฺขา อุนิสฺสาย วฑฺฒนฺเตเต วนฺปฺปตี
 ตเถว สึลสมฺปนฺนํ สทฺธิ กุลปุตุตฺตํ อิท ๒
 อุนิสฺสาย วฑฺฒนฺตึ ปุตุตฺตทารา จ พนฺธวา

#๑ ม. ย. กุลปุตุตฺตํ ฯ ๒ ม. อิมํ ฯ

อมจจา ชาติสงฆา จ เย จสฺส อุนฺชีวิโน
คฺยสฺส สีลวโต สีลํ จํคํ สุจฺริตานิ จ
ปสฺสमानานุกุพฺพนฺติ เย ภวนฺติ วิจฺยุชฺณา
อิธ ฌมฺมํ จริตฺวาน สคฺคํ ๑ สฺคฺติคามินํ
นนฺทินิโน เทวโลกสฺมี โมทฺนฺติ กามกามิโนติ ฯ

สุมฺนวกุโ คจฺจตุโธ ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

สุมฺนา จุนฺทิ อุกฺคโห สีโห ทานานิสฺสโย ๒
กาลโกชนสทฺธา จ ปฺตฺตฺสาเลหิ เต ทสฺสาดิ ฯ

มฺนุทฺราจวคฺโค ปญจโม

[๔๑] อตฺโข อนาถปิณฺฑิกิโก คหปฺติ เยน ภควา
เตนุปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ ฯ
เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺนํ โข อนาถปิณฺฑิกิโก คหปฺตี ภควา เอตทโวจ
ปญฺจิเม คหปฺติ โภคานํ อาทิยา กตฺเม ปญฺจ อิธ คหปฺติ
อริยสฺวโก อฺภูจฺจานวิริยาธฺคิเตหิ โภเคหิ พาหาพลปฺริจฺเตหิ
เสทาวกฺขิเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺเธหิ อตฺตานิ สฺุเขติ ปิณฺเฑติ สฺมฺมา
สฺุขํ ปฺริหฺรติ มาตาปิตโร สฺุเขติ ปิณฺเฑติ สฺมฺมา สฺุขํ ปฺริหฺรติ
ปฺตฺตฺทาทาสกมฺมกรโปริเส สฺุเขติ ปิณฺเฑติ สฺมฺมา สฺุขํ ปฺริหฺรติ อຍ
ปจฺโม โภคานํ อาทิโย ฯ ปุณฺ จปฺริ คหปฺติ อริยสฺวโก อฺภูจฺจานวิริยาธฺคิเตหิ
#๑ ม. ยฺ. มคฺคํ ฯ ๒ ม. ทานานิสฺสโก ฯ ๓ ยฺ. จานปฺตฺเตน ฯ

โกเคหิ พาทาพลปริจเจเตหิ เสทาวกุกขิตเตหิ ฌมมิเกหิ ฌมมตทุเชหิ
มิตตตามจเจ สุเขติ ปิณเณติ สมมา สุขัง ปรีหริติ อัย ทุติโย
โกคานัน อาทิโย ฯ ปุณ จปรี คหปติ อริยสาวโก อุกุจจานวิริยาธิคเตหิ
โกเคหิ พาทาพลปริจเจเตหิ เสทาวกุกขิตเตหิ ฌมมิเกหิ ฌมมตทุเชหิ
ยา ตา โหนติ อาปทา อคฺคิโต วา อุกทโต วา ราชโต วา โจรโต
วา อปปีโยโต วา ทายาทโต ตถารูปาสู อาปทาสู โกเคหิ ปรีโยชาย
วตฺตติ โสถฺถี อตฺตทานัน กโรติ อัย ตติโย โภคานัน อาทิโย ฯ
ปุณ จปรี คหปติ อริยสาวโก อุกุจจานวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ พาทาพลปริจเจเตหิ
เสทาวกุกขิตเตหิ ฌมมิเกหิ ฌมมตทุเชหิ ปณจ พลีส ๑ กตฺตา
โหติ ฌาติพลีส อติถิพลีส ปุพฺพเปตพลีส ราชพลีส เทวตทาพลีส อัย
จตฺตโต โภคานัน อาทิโย ฯ ปุณ จปรี คหปติ อริยสาวโก อุกุจจานวิริยาธิคเตหิ
โกเคหิ พาทาพลปริจเจเตหิ เสทาวกุกขิตเตหิ ฌมมิเกหิ
ฌมมตทุเชหิ เย เต สมณพฺรหฺมณฺณา มทปฺปมาทา ปฏฺวิริตา ขนฺติโสจฺจเจ
นิวิจฺจจา เอกมตฺตทานัน ทเมนฺติ เอกมตฺตทานัน สเมนฺติ เอกมตฺตทานัน
ปรีนิพฺพาเปนฺติ ตถารูปेषฺสุ สมณพฺรหฺมณฺณेषฺสุ อุกุชฺคิกัง ทกฺขิณฺณํ ปติจฺจจาเปติ
โสวคฺคิกัง สุขวิปากัง สคฺคสํวตฺตนิกัง อัย ปณจโม โภคานัน
อาทิโย ฯ อิเม โข คหปติ ปณจ โภคานัน อาทิยา ตสฺส เจ
คหปติ อริยสาวกสฺส อิเม ปณจ โภคานัน อาทิเย อาทิโยโต โภคา
ปรีกฺขยฺยํ กจฺจนฺติ ตสฺส เอวํ โหติ เย วต โภคานัน อาทิยา เต
#๑ ม. พลีส ฯ

จาหํ อาทियามิ โภคา จ เม ปริกขยํ คจฺจนฺตํ อิตฺตสฺส โหติ
อวิปฏิสทาโร ฯ ตสฺส เจ คหปติ อริยสวากสฺส อิม ปณจ โภคานํ
อาทียเ อาทียโต โภคา อภิวทฺตมนฺตํ ตสฺส เอวํ โหติ เย วต
โภคานํ อาทียา เต จาหํ อาทियามิ โภคา จ เม อภิวทฺตมนฺตํ
อิตฺตสฺส โหติ อวิปฏิสทาโร ๑ อุกฺเขเนว อวิปฏิสทาโรติ ฯ

ภุตฺตา โภคา ภตา ภจฺจา วิติณฺณา อาปทาสุ เม
อุทฺตคฺคา ทกฺขินา ทินฺนา อโถ ปณจ พลี กตา
อุปฏิจิตา สीलนฺโต สลฺลตฺตา พุรหฺมจารโย ๒
ยทตฺถํ โภคมิจฺเจยฺย ปณฺทิตฺโต ฆรมาวตํ
โส เม อตฺโถ อนุปฺตฺโต กตํ อนนฺตฺตาปิยํ ๔G
เอตํ อนุสฺสรํ มจฺโจ อริยฆมฺเม จิตฺโต นโร
อิเชว นํ ปลํสนฺติ เปจฺจ สกฺเข ปโมทตีติ ๓ ฯ

[๔๒] สปุริโส ภิกฺขเว กฺุเล ชายมาโน พหุโน ชนสฺส
อตุถาย หิตาย สุขาย โหติ มาตาปีตุนํ ๔ อตุถาย หิตาย สุขาย
โหติ ปุตฺตทวารสฺส อตุถาย หิตาย สุขาย โหติ ทาสกมฺมกรโปริสสฺส
อตุถาย หิตาย สุขาย โหติ มิตฺตามจฺจานํ อตุถาย
หิตาย สุขาย โหติ สมณฺพฺราหฺมณานํ อตุถาย หิตาย สุขาย โหติ
เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาเมโฆ สพฺพสฺสทานิ สมฺปาเทนฺโต พหุโน
ชนสฺส อตุถาย หิตาย สุขาย โหติ เอวเมว โข ภิกฺขเว สปุริโส
#๑ ม. ยฺ. อัย ปาโจ น ทิสฺสตี ฯ ๒ ยฺ. พุรหฺมจารโย ฯ ๓ ยฺ. สกฺเข จ โมทตีติ ฯ
#๔ ม. ยฺ. มาตาปีตุนํ ฯ

กุลธ ชยมนโน พหุโน ชนสฺส อตุถย หิตาย สุขย โหติ มตปิถุนัน
อตุถย หิตาย สุขย โหติ ปุตุตททสฺส อตุถย หิตาย
สุขย โหติ ททสทมมกรโปริสสฺส อตุถย หิตาย สุขย โหติ
मितถมจจันัน อตุถย หิตาย สุขย โหติ สมนพฐรหุมนัน
อตุถย หิตาย สุขย โหติติ ฯ

หิโต พหุณัน ปฎิปชช โภเค

ติ เทวตท รกขติ ฐมมกุตติ

พหุสฺสติ สิวคูปปนัน

ฐมเม จิตัน วิชหติ ๑ กิตติ ฯ

ฐมมกฺจ สิวสมปนัน สจจวทหิ หิริมนัน

เนกขั ฐมโพนทสเสว โโก ตัน นินทิตุมรหติ

เทวปิ นัน ปัสสนติ พฐหุมนปิ ปัสสิโตติ ฯ

[๔๑] อถโข อนนถปิณฺฑิกโก คหปติ เยน ภควท เตนุสสงมมิ
อูปสงมมิคฺวท ภควนุตติ อภิวทเทตฺวท เอกมณุตติ นิสสิทติ ฯ
เอกมณุตติ นิสินฺนัน โข อนนถปิณฺฑิกโก คหปติ ภควท เอตทโวจ ปญจิเม
คหปติ ฐมมท อิกฺุจท กนฺตท มนทปท ทุลลภท โลกสฺมิมิ กตเม
ปญจ อยฺุ คหปติ อิกฺุจท กนฺโต มนทปท ทุลลภท โลกสฺมิมิ
วณฺเณ อิกฺุจท กนฺโต มนทปท ทุลลภท โลกสฺมิมิ สฺขํ อิกฺุจ
กนฺต มนทปท ทุลลภท โลกสฺมิมิ ยสอ อิกฺุจท กนฺโต มนทปท ทุลลภท
โลกสฺมิมิ สคคท อิกฺุจท กนฺตท มนทปท ทุลลภท โลกสฺมิมิ ฯ
#๑ ม. วิชหติ ฯ

อิม โข คหปติ ปญจ ฌมมา อัญญา กนฺตา มนาปา ทุลลภา
โลกสฺมี อิมสฺ โข คหปติ ปญจนฺนํ ฌมมานํ อัญญานํ กนฺตานํ
มนาปานํ ทุลลภานํ โลกสฺมี น อายาจนเหตุ วา น ๑ ปตฺถนเหตุ ๒
วา ปฏฺฐิตาภํ วทามิ อิมสฺ ๓ คหปติ ปญจนฺนํ ฌมมานํ อัญญานํ
กนฺตานํ มนาปานํ ทุลลภานํ โลกสฺมี อายาจนเหตุ วา ปตฺถนเหตุ
วา ปฏฺฐิตาโก อภวิสฺส โโก อธิ เณน หาเยถ น โข คหปติ
อรหติ อริยสาวโก อายุกาโม อายฺ อายาจิตฺ วา อภินนฺทิตฺ วา
อายุสฺส วาปี เหตุ ๔ อายุกาเมน คหปติ อริยสาวเณน อายุสฺสวตฺตนิกา
ปฏฺฐิปทา ปฏฺฐิปชฺชิตพฺพา อายุสฺสวตฺตนิกา หิสฺส ปฏฺฐิปทา ปฏฺฐิปนฺนา
อายุปฏฺฐิตาภาย สฺวตฺตติ โส ลาภี โหติ อายุสฺส ทิพฺพสฺส วา
มานุสฺส วา น โข คหปติ อรหติ อริยสาวโก วณฺณกาโม
วณฺณํ อายาจิตฺ วา อภินนฺทิตฺ วา วณฺณสฺส วาปี เหตุ วณฺณกาเมน
คหปติ อริยสาวเณน วณฺณสฺสวตฺตนิกา ปฏฺฐิปทา ปฏฺฐิปชฺชิตพฺพา
วณฺณสฺสวตฺตนิกา หิสฺส ปฏฺฐิปทา ปฏฺฐิปนฺนา วณฺณปฏฺฐิตาภาย สฺวตฺตติ
โส ลาภี โหติ วณฺณสฺส ทิพฺพสฺส วา มานุสฺส วา น โข
คหปติ อรหติ อริยสาวโก สุขกาโม สุขํ อายาจิตฺ วา อภินนฺทิตฺ
วา สุขสฺส วาปี เหตุ สุขกาเมน คหปติ อริยสาวเณน สุขสฺสวตฺตนิกา
ปฏฺฐิปทา ปฏฺฐิปชฺชิตพฺพา สุขสฺสวตฺตนิกา หิสฺส ปฏฺฐิปทา ปฏฺฐิปนฺนา
สุขปฏฺฐิตาภาย สฺวตฺตติ โส ลาภี โหติ สุขสฺส ทิพฺพสฺส
วา มานุสฺส วา น โข คหปติ อรหติ อริยสาวโก ยสกาโม
#๑ ม. นสฺสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. ปตฺถนาเหตุ ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ
#๓ ม. อิมสฺ โข ฯ ๔ โป. ย. เหตุ ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ

ยสํ อายาจิตฺ วา อภินนฺทิตฺ วา ยสฺส วาปี เหตุ ยสกาเมน คหปติ
อริยสาวเกน ยสํสํวตฺตนิกา ปฏิปทา ปฏิปชฺชิตพฺพา ยสํสํวตฺตนิกา
หิสุส ปฏิปทา ปฏิปนฺนา ยสปฏิลาภาย สํวตฺตติ โส ลาภี โหติ
ยสฺส ทิพฺพสุส วา มานุสฺส วา น โข คหปติ อรหติ อริยสาวโก
สคฺคกามิ สคฺคํ อายาจิตฺ วา อภินนฺทิตฺ วา สคฺคานํ วาปี
เหตุ สคฺคกามเนน คหปติ อริยสาวเกน สคฺคํสํวตฺตนิกา ปฏิปทา
ปฏิปชฺชิตพฺพา สคฺคํสํวตฺตนิกา หิสุส ปฏิปทา ปฏิปนฺนา สคฺคปฏิลาภาย
สํวตฺตติ โส ลาภี โหติ สคฺคานนฺติ ฯ

อายํ วมณฺณํ ยสํ กิตฺติ สคฺคํ อจฺจจากุสินตี
รติโย ปตฺตยาเนน อูพารา อปราปรา
อปฺปมาทํ ปัสฺสนติ ปุณฺณกิริยาสุ ปณฺหิตา ฯ
อปฺปมตฺโต อูโก อตฺเถ อธิคฺคณฺหาติ ปณฺหิตो
ทิฏฺฐเจ ชมฺเม จ โย อตฺโถ โย จตฺโถ สมฺปฺราโยโก
อตฺถาภิสฺมยา ธีโร ปณฺหิตोติ ปวฺจจตีติ ฯ

[๔๔] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหฺรติ มหาวเน กุฎาคารสาลาโย ฯ
อถ โข ภควา ปุพฺพพฺนฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย
เขน อุกฺคสุส คหปติโน เวสาลิกสุส นิเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ปณฺณตฺเต อาสเน นิสีทิ ฯ อถ โข อุกฺโข คหปติ
เวสาลิโก เขน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ 8
อภิวาทฺเตวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข อุกฺโข คหปติ

เวสาลีโก ภควนุตฺตํ เอตทโวจ สมมุขา เมตฺตํ ภนฺเต ภควโต สุตฺตํ
สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตฺตํ มนาปทาเย ลภเต มนาปนฺติ มนาปํ เม
ภนฺเต สาลปฺปฬกํ ขาทนียํ ตํ เม ภควา ปฏิกุคฺคณฺหาตุ อฺนุกมฺปํ
อุปาทายาติ ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา อฺนุกมฺปํ อุปาทาย สมมุขา
เมตฺตํ ภนฺเต ภควโต สุตฺตํ สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตฺตํ มนาปทาเย ลภเต
มनाปนฺติ มนาปํ เม ภนฺเต สมฺปนฺนวรสุกรมฺสํ ๑ ตํ เม ภควา
ปฏิกุคฺคณฺหาตุ อฺนุกมฺปํ อุปาทายาติ ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา อฺนุกมฺปํ
อุปาทาย สมมุขา เมตฺตํ ภนฺเต ภควโต สุตฺตํ สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตฺตํ
มनाปทาเย ลภเต มนาปนฺติ มนาปํ เม ภนฺเต นิพฺพตฺตเตลกํ
นาลียสากํ ๒ ตํ เม ภควา ปฏิกุคฺคณฺหาตุ อฺนุกมฺปํ อุปาทายาติ
ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา อฺนุกมฺปํ อุปาทาย สมมุขา เมตฺตํ ภนฺเต ภควโต
สุตฺตํ สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตฺตํ มนาปทาเย ลภเต มนาปนฺติ มนาปํ
เม ภนฺเต สาลินํ โอทโน วิจิตกาฬโก ๓ อเนกสูโป อเนกพฺยชฺชโน
ตํ เม ภควา ปฏิกุคฺคณฺหาตุ อฺนุกมฺปํ อุปาทายาติ ปฏิกุคฺคเหสิ
ภควา อฺนุกมฺปํ อุปาทาย สมมุขา เมตฺตํ ภนฺเต ภควโต สุตฺตํ
สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตฺตํ มนาปทาเย ลภเต มนาปนฺติ มนาปานิ เม
ภนฺเต กาสิกานิ วตฺถานิ ตานิ เม ภควา ปฏิกุคฺคณฺหาตุ อฺนุกมฺปํ
อุปาทายาติ ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา อฺนุกมฺปํ อุปาทาย สมมุขา
เมตฺตํ ภนฺเต ภควโต สุตฺตํ สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตฺตํ มนาปทาเย ลภเต
#๑ ม. ย. สมฺปนฺนโกลกํ สุกรมฺสํ ฯ ๒ ย. นิพฺพตฺตเตลกํ นาลียสากํ ฯ
#๓ ม. วิจิตกาฬโก ฯ

มณาปนฺติ มณาโป เม ภนฺเต ปลฺลงฺโก โคณกตฺตโต ๑ ปฏิกตฺตโต ๒
ปฏิกตฺตโต กถลิมิคปวรปจฺจตฺตรโณ สอฺตุตฺตรจฺจโท อุกฺโตโลหิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อปีจ ภนฺเต มยเมตํ ๓ ชานาม เนตํ ภควโต กปฺปตีติ
อิทํ เม ภนฺเต จนฺทนผลกํ อคฺขมฺติ อธิกสฺตสฺสสฺสํ ตํ เม ภควา
ปฏิกคฺค
อฺปาทาย อถโฆ ภควา อุกฺกํ คหปตี เวสาลิกํ อิมินา
อนฺนโมทนีเยน อนฺนโมทนี ๑

มณาปทายี ลภเต มณาปํ
โย อชฺชฎเตสุ ททาทิ จนฺทสา
อจฺฉาทนํ สยมนนฺนปानํ ๔
นानปฺปการานิ จ ปจฺจยานิ
จตฺตตฺตจ มุตฺตตฺตจ อนฺนคฺคฺคฺคฺค
เขตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต วิทิตฺตวา
โส ทฺวจจฺจ สปฺปริโส จชิตฺตวา
มณาปทายี ลภเต มณาปนฺติ ๑

อถโฆ ภควา อุกฺกํ คหปตี เวสาลิกํ อิมินา อนฺนโมทนีเยน
อนฺนโมทิตฺตวา อุกฺก
อปฺเรน สมเยน กาลมกาสิ กาลกโต จ อุกฺโก คหปตี เวสาลิก
อณฺตตรํ มโนมยํ กายํ อฺปฺปชฺชชิ เตน โข ปน สมเยน ภควา
สวตฺต
#๑ โป. โกณสนฺนทโต ๑ ๒ ม. อัย ปาโจ นตฺตฺตฺต ๑ ๓ ม. ย. มยเมตํ ๑
#๔ ม. สยมนนฺนปานํ ๑

เทวปุตโต อภิกกนุทาย รตติยา อภิกกนุตวณฺโณ เกวลกปโป เขตวนํ
โสภาเสตุวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตุวา เอกมนฺตํ อญฺจาสี เอกมนฺตํ จิตฺ โข อุกฺคํ เทวปุตฺตํ
ภควา เอตทโวจ กจฺจึ เต อุกฺค ยถาธิปฺปาโยติ ตคฺช เม
ภควา ยถาธิปฺปาโยติ อถโข ภควา อุกฺคํ เทวปุตฺตํ คาทาหิ
อชฺฌภาสี ฯ

มฺนาปทายี ลภเต มฺนาปํ
อคฺคสุส ทาตา ลภเต ปฺนคฺคํ
วรสุส ทาตา วรลาภี จ โหติ
เสฏฺฐนฺทโท เสฏฺฐมฺเปติ จานํ

อคฺคทายี วรทายี ๑ เสฏฺฐทายี จ โยนโร
ทิมายฺย ยสฺวา โหติ ยตฺถ ยตฺถุปฺปชฺชตีติ ฯ

[๔๕] ปญฺจิเม ภิกฺขเว ปุณฺณภิสฺสนฺทา กุสลาภิสฺสนฺทา
สุขสุสอาหารา โสวคฺคิกา ๒ สุขวิปากา สคฺคสํวตฺตนิกา ๓ อญฺจาย กนฺตายน
มฺนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตนฺติ กตเม ปญฺจ ยสุส ภิกฺขเว
ภิกฺขุ จีวรํ ปริภุญฺชมาโน อปฺปมาณํ เจโตสมาธี อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ
อปฺปมาโณ ตสุส ปุณฺณภิสฺสนฺโท กุสลาภิสฺสนฺโท สุขสุสอาหารา โสวคฺคิโก
สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อญฺจาย กนฺตายน มฺนาปาย หิตาย
สุขาย สํวตฺตติ ยสุส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปิณฺฑปาทํ ปริภุญฺชมาโน
... ยสุส ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิหารํ ปริภุญฺชมาโน ... ยสุส ภิกฺขเว ภิกฺขุ
#๑ โป. โส อคฺคทายี ... ฯ ม. โย อคฺคทายี ... ฯ ๒ โป. โสวคฺคิกา ฯ สพฺพตฺถ
#วารสุ เอเสว นโย ฯ ๓ โป. สุขสํวตฺตนิกา ฯ

มณฺจปี้จํ ปรีกฺขมาโน ... ยสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุ คิลานปจฺจยเกสชฺชปรีกฺขารํ
ปรีกฺขมาโน อปฺปมาณํ เจโตสมาริํ อฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ
อปฺปมาโณ ตสฺส ปุณฺณภิสฺสนุโท กุสลาภิสฺสนุโท สุขฺสาหาโร
โสวคฺคิโก สุขฺวิปาโก สกฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย
สุขาย สํวตฺตติ อิมํ โข ภิกฺขเว ปญฺจ ปุณฺณภิสฺสนุทา กุสลาภิสฺสนุทา
สุขฺสาหารา โสวคฺคิกา สุขฺวิปากา สกฺคสํวตฺตนิกา อิกฺขาย
กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตนฺติ อิมํหิ จ ปน ภิกฺขเว
ปญฺจหิ ปุณฺณภิสฺสนุเทหิ กุสลาภิสฺสนุเทหิ สมฺนฺนาคตฺสฺส อริยสาวกตฺส
น สุกรํ ปุณฺณสฺส ปมาณํ คเหตุํ ๑ เอตฺตโก ปุณฺณภิสฺสนุโท กุสลาภิสฺสนุโท
สุขฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขฺวิปาโก สกฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขาย
กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตตีติ อถ โข อสงฺเขยฺโย
อปฺปเมยฺโย มหาปุณฺณกฺขนุโรเตวฺว สงฺขํ กจฺจติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
มหาสมฺมุเท น สุกรํ อุกทสฺส ปมาณํ คเหตุํ เอตฺตกาณิ
อุทกาพฺุหนานีติ วา ๒ เอตฺตกาณิ อุทกาพฺุหนสฺตานีติ วา เอตฺตกาณิ
อุทกาพฺุหนสฺสสฺสานีติ วา เอตฺตกาณิ อุทกาพฺุหนสฺสสฺสสฺสานีติ วา อถ โข
อสงฺเขยฺโย อปฺปเมยฺโย มหาอุทกฺกฺขนุโรเตวฺว สงฺขํ กจฺจติ เอวเมว
โข ภิกฺขเว อิมํหิ ปญฺจหิ ปุณฺณภิสฺสนุเทหิ กุสลาภิสฺสนุเทหิ
สมฺนฺนาคตฺสฺส อริยสาวกตฺส น สุกรํ ปุณฺณสฺส ปมาณํ คเหตุํ เอตฺตโก
ปุณฺณภิสฺสนุโท กุสลาภิสฺสนุโท สุขฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขฺวิปาโก
#๑ โป. คเหตุํ ๑ ๒ ย. อุทกาพฺุหนานิ ๑ ม. วาสทฺุโท น ทิสฺสตี ๑

อิฏฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตตีติ อถ โข สกฺกสํวตฺตนิโก
อสงฺเขโย อปฺเปเมโย มหาปฺญณฺกขฺนุโรเตวฺว สงฺขํ กจฺจตีติ ฯ

มโหทธิ อปริมิตฺ มหาสรํ

พหุเกรวํ รตนคณานมालยํ

นชฺโช ยถา มจฺจนฺคณสงฺฆเสวิตา ๑

ปฺญฺญ สวณฺตี ๒ อุปยณฺตี สาคร์

เอวํ นรํ อนฺนทปानวตฺถํ ๓

เสยฺยานิสชฺชตฺถรณฺตสฺส ทายกํ

ปฺญฺญสฺส ธารา อุปยณฺตี ปณฺฑิตํ

นชฺโช ยถา วาริวหา วสากรณฺตี ฯ

[๔๖] ปญฺจิมา ภิกฺขเว สมฺปทา กตฺมา ปญฺจ สทฺธาสมฺปทา
สีลสมฺปทา สุตสมฺปทา จาคสมฺปทา ปญฺญาสมฺปทา อิมํ
โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ สมฺปทาติ ฯ

[๔๗] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว ฌนานิ กตฺมานิ ปญฺจ สทฺธาณํ
สีลณํ สุตฺถณํ จาคณํ ปญฺญาณํ กตฺมณฺจ ภิกฺขเว สทฺธาณํ
อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโฆ โหติ สทฺทหติ ตถาคตฺสฺส โพธิ
อิติปิ โส ภควา ฯเปฯ สตุถา เทวมนุสฺสํ ปุทฺโฆ ภควาติ อิํ
วฺจจติ ภิกฺขเว สทฺธาณํ ฯ กตฺมณฺจ ภิกฺขเว สีลณํ อิธ ภิกฺขเว
อริยสาวโก ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
#๑ โป. ม. นรคณสงฺฆเสวิตา ฯ ๒ โป. ย. สวณฺตี ฯ ๓ โป. อนฺนทปานวตฺถํ ฯ

ปมาทภูจนา ปฏิวิโรโต โหติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สีลธนํ ฯ
กตมณฺจ ภิกฺขเว สุตธนํ อิท ภิกฺขเว อริยสาวโก พหุสฺสุโต
โหติ ฯเปฯ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา ๑ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สุตธนํ ฯ
กตมณฺจ ภิกฺขเว จาคธนํ อิท ภิกฺขเว อริยสาวโก วิคตมตฺตมจฺเจเรน
เจตสา อคาริ อชฺฌาวสฺสตี มุตฺตจาโก ปยตฺตปาณิ ๒ โวสฺสคฺครโต
ยาจโยโค ทานสํวิภาครโต อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว จาคธนํ ฯ
กตมณฺจ ภิกฺขเว ปญฺญาธนํ อิท ภิกฺขเว อริยสาวโก ปญฺญา
โหติ อุทฺยตฺตคามินิยา ปญฺญา ย สมนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพทิกาย
สมฺมาทูกฺกขคามินิยา อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปญฺญาธนํ ฯ อิมานิ
โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ ธนานิตี ฯ

ยสฺส สทฺธา ตถาคเต อจลา สุปฺติฏฺฐิตา
สีลณฺจ ยสฺส กลฺยาณํ อริยกนฺตํ ปัสสิตํ
สงฺฆे ปสาโท ยสฺสตฺถิ อชฺช ภูตฺตณฺจ ทสฺสนํ
อทพิทฺโหติ ตํ อาหุ อโมฆํ ตสฺส ชีวิทํ
ตสฺมา สทฺธณฺจ สีลณฺจ ปสาทํ ฆมฺมทสฺสนํ
อนุยุตฺเต เมธาวิ สริ พุทฺธานสาสนนฺติ ฯ

[๔๘] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว อลฺพุกนิยานิ จานานิ สมณฺเนน วา
พฺรหฺมณฺเนน วา เทเวน วา มาเรณ วา พฺรหฺมูนา วา เกนจิ วา
โลกสฺมี กตมานิ ปญฺจ ชฺรธาธมฺมํ มา ชีริตี ๑ อลฺพุกนิยํ จานํ
#๑ ม. ย. สุปฺปฏิวิทฺโธ ฯ ๒ ม. ย. ปยตฺตปาณิ ฯ ม. ย. สพฺพตฺตวาเรสุ ชีริตี ฯ

สมณเณ วา พุราหุมณเณ วา เทเวณ วา มาเรณ วา พุรหุมนา วา
เกนจิ วา โลกสูมี พุยาธิธมฺมึ มา พุยาธิยิตฺติ ... มรณธมฺมึ มา
มียุยิตฺติ ... ขยธมฺมึ มา จียิตฺติ ... นสฺสนธมฺมึ มา นสฺสิตฺติ
อลพฺภนียี จานํ สมณเณ วา พุราหุมณเณ วา เทเวณ วา มาเรณ วา
พุรหุมนา วา เกนจิ วา โลกสูมี อสฺสูตวโต ภิกฺขเว ปุณฺณชฺชนสฺส
ชฺราธมฺมึ ชีรติ โส ชฺราธมฺเม ชินฺณเณ น อิติ ปฏฺฐิสถฺยจิกฺขติ น โข
มเยหเวกสฺส ชฺราธมฺมึ ชีรติ อลฺโข ยาวตา สตุตฺตานํ อาคติ คติ
จฺจติ อุปฺปตฺติ สพฺเพสํ สตุตฺตานํ ชฺราธมฺมึ ชีรติ อหฺลฺเจว โข ปน
ชฺราธมฺเม ชินฺณเณ โสเจยฺยํ กิลฺเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ อฺรุตฺตาพี ๑ กนฺเทยฺยํ
สมฺโมหํ อปฺชเชยฺยํ ภตฺตมฺปิ เม ๒ นจฺฉาเทยฺย กายเปี ทฺพพฺพณฺณิยํ
โอกฺกเมยฺย กมฺมนฺตาปี นปฺปวตฺเตยฺยํ อมิตฺตาปี อตฺตมฺนา
อสฺสู มิตฺตาปี ทุมฺมนา อสฺสูติ โส ชฺราธมฺเม ชินฺณเณ โสจติ
กิลฺมติ ปริเทวติ อฺรุตฺตาพี กนฺทติ สมฺโมหํ อปฺชชฺติ อัย วุจฺจติ
ภิกฺขเว อสฺสูตวา ปุณฺณชฺชน โวิทฺโธ สฺวิเสณ โสกสฺสเลน อตฺตานนฺนฺเวว
ปริตฺตาเปติ ฯ ปุณฺ จปรี ภิกฺขเว อสฺสูตวโต ปุณฺณชฺชนสฺส พุยาธิธมฺมึ
พุยาธิยิตฺติ ... มรณธมฺมึ มียุยิตฺติ ... ขยธมฺมึ จียิตฺติ ... นสฺสนธมฺมึ
นสฺสิตฺติ โส นสฺสนธมฺเม นฺณฺเจ น อิติ ปฏฺฐิสถฺยจิกฺขติ น โข
มเยหเวกสฺส นสฺสนธมฺมึ นสฺสิตฺติ อลฺโข ยาวตา สตุตฺตานํ อาคติ
คติ จฺจติ อุปฺปตฺติ สพฺเพสํ สตุตฺตานํ นสฺสนธมฺมึ นสฺสิตฺติ อหฺลฺเจว
โข ปน นสฺสนธมฺเม นฺณฺเจ โสเจยฺยํ กิลฺเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ อฺรุตฺตาพี
#๑ ม. สพฺพตฺตวาเรสุ อฺรุตฺตาพี ฯ ๒ โป. มี ฯ

กนุเทยฺยํ สมุโมหํ อาปชฺเชยฺยํ ภตฺตมฺปิ เม นจฺฉาเทยฺย กายเปปี
ทฺพพณฺณิยํ โอกฺกเมยฺย กมฺมนฺตปิ นปฺปวตฺเตยฺยํ อมิตฺตปิ
อตฺตมฺนา อสฺสุ มิตฺตปิ ทฺมมฺนา อสฺสุติ โส นสฺสนธฺมเม นฏฺเจ
โสจติ กิลมฺติ ปรีเทวติ อฺรตฺตทาฬิ กนฺทติ สมุโมหํ อาปชฺชติ อຍ
วฺจฺจติ ภิกฺขเว อสฺสุตฺวา ปฺถุชฺชโน วิทฺโธ สฺวิเสน โสกสฺสฺเลน
อตฺตทานฺณฺเวว ปรีตาเปติ ฯ สฺตฺวโต จ โข ภิกฺขเว อริยสฺวากสฺส
ชฺรธาธฺมํ ชีรติ โส ชฺรธาธฺมเม ชินฺนฺณ อิติ ปฏฺฐิตฺตฺยจฺกฺขติ น โข
มเยหฺเวกสฺส ชฺรธาธฺมํ ชีรติ อถ โข ยาวตา สฺตฺตฺนํ อากฺติ คฺติ
จฺติ อฺปฺปตฺติ สฺพเพสํ สฺตฺตฺนํ ชฺรธาธฺมํ ชีรติ ฯ อหฺนฺจเวว โข
ปฺน ชฺรธาธฺมเม ชินฺนฺณ โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปรีเทเวยฺยํ อฺรตฺตทาฬิ
กนุเทยฺยํ สมุโมหํ อาปชฺเชยฺยํ ภตฺตมฺปิ เม นจฺฉาเทยฺย กายเปปี
ทฺพพณฺณิยํ โอกฺกเมยฺย กมฺมนฺตปิ นปฺปวตฺเตยฺยํ อมิตฺตปิ
อตฺตมฺนา อสฺสุ มิตฺตปิ ทฺมมฺนา อสฺสุติ โส ชฺรธาธฺมเม ชินฺนฺณ
น โสจติ น กิลมฺติ น ปรีเทวติ น อฺรตฺตทาฬิ กนฺทติ น สมุโมหํ
อาปชฺชติ อຍ วฺจฺจติ ภิกฺขเว สฺตฺวา อริยสฺวากิ อพฺพุหิ สฺวิสံ
โสกสฺสฺลံ เยน วิทฺโธ อสฺสุตฺวา ปฺถุชฺชโน อตฺตทานฺณฺเวว ปรีตาเปติ
อโสโก วิสฺลฺโล อริยสฺวากิ อตฺตทานฺณฺเวว ปรีนิพฺพาเปติ ฯ ปฺน จปรี
ภิกฺขเว สฺตฺวโต อริยสฺวากสฺส พฺยาธิธฺมํ พฺยาธิยติ ... มรณฺธมฺมံ
มียฺยติ ... ขยธฺมํ ชียติ ... นสฺสนธฺมํ นสฺสติ โส นสฺสนธฺมเม

นฏฺเจ อิติ ปฏฺฐิตญฺจิกฺขติ น โข มเยหเวกสฺส นสฺสนธมฺมํ
นสฺสติ อถโฆ ยาวตา สตฺตํ อาคติ คติ จุติ อุปฺปตฺติ
สพฺเพสํ สตฺตํ นสฺสนธมฺมํ นสฺสติ อหฺนฺเจว โข ปน นสฺสนธมฺเม
นฏฺเจ โสเจยฺยํ กิลฺเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ อฺรตฺตํ กนฺเทยฺยํ
สมฺโมหํ อปาชฺเชยฺยํ ฆตฺตมฺปิ เม นจฺจาทฺเตยฺย กายฺปิ ทฺพฺพณฺณิยํ
โองกเมยฺย กมฺมฺนตฺตํ นปฺปวตฺเตยฺยํ อมิตฺตํ อตฺตมฺนา อสฺส
มิตฺตํ ทมฺมฺนา อสฺสฺสฺส โส นสฺสนธมฺเม นฏฺเจ น โสจติ น
กิลฺมตี น ปริเทเวตี น อฺรตฺตํ กนฺทตี น สมฺโมหํ อปาชฺชตี
อํ วุจฺจตี กิกฺขเว สฺตฺวา อริยสวโก อพฺพุตี สฺวิสํ โสกสฺลํ
เยน วิทฺโธ อสฺสฺตฺวา ปฺนุชฺชโน อตฺตํ ปรีตาเปตี อโสโก
วิสฺลโล อริยสวโก อตฺตํ ปรีนิพฺพาเปตี ฯ อิมานิ โข กิกฺขเว
ปญฺจ อลพฺภนียานิ จานานิ สมฺเณน วา พฺราหฺมเณน วา เทเว
น วา มาเรณ วา พฺรหฺมฺนา วา เกนจิ วา โลกสฺมินฺติ ฯ

น โสจนาย น ๑ ปริเทวนาย
อตุโธ อธิ ลพฺภตี ๒ อปี อปฺปโกปี
โสจนฺตเมณํ ทฺกฺขิตํ วิทฺตฺวา
ปจฺจตฺติกา อตฺตมฺนา ฆนฺตี
ยโต จ โข ปณฺทิตฺโต อปาทาส
น เวธติ อตฺถวินิจฺจยญฺญ

#๑ ไป. ม. นสฺสฺสฺส นตฺติ ฯ ๒ ม. ย. ลพฺภภา ฯ

ปจจตุตถิกาสุส ทุกุชิตา
ภวนุตติ ทิสฺวา มุขํ อวิการิ ๑ ปุราณํ
ชปฺเปน มนฺเตน สุภาสิตฺเตน
อนุปฺปทานฺเนน ปเวณฺเีย วา
ยถา ยถา ยตุถ ลภถ อตุถิ
ตถา ตถา ตตุถ ปฺรกกฺกเมยฺย
สเจ ปชานเยย ๒ อลพุกนเยโย
มยา วา อณฺเณน วา เอส อตุโถ
อโสจมาโน อธิวาสเยย
กมฺมํ ทพฺหํ กิณฺติ กโรมิทานิตี ๑

[๔๕] เอกิ สมฺมํ ภควา สาวตฺถิยิ วิหฺรติ เซตวเน อนาถปิณฺฑทิกสุส
อาราเม ๑ อถโข ราชา ปเสนทิ โกสลโล เยน ภควา
เตนุปสงฺกมิ อฺอุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสิทิ
เตน โข ปน สมเยน มลฺลิกา เทวี กาลกตา โหติ อถโข
อณฺเณตโร ปุริโส เยน ราชา ปเสนทิ โกสลโล เตนุปสงฺกมิ
อฺอุปสงฺกมิตฺวา รณฺโณ ปเสนทิสฺส โกสลสุส อฺุปกณฺณเก อาโรเจสิ
มลฺลิกา เทว ๓ เทวี กาลกตาติ เอวํ วุตฺเต ราชา ปเสนทิ โกสลโล
ทุกุชิ ทุมฺมนฺโน ปตฺตกฺขนฺนุโธ อโธมฺโข ปชฺฌายนฺนุโต อปฺปฏิกฺกาโณ นิสฺสิทิ
อถโข ภควา ราชานํ ปเสนทึ โกสลํ ทุกุชึ ทุมฺมนํ ปตฺตกฺขนฺนุโธ อโธมฺขํ
#๑ โป. อธิการิ ๑ ๒ โป. ย. สเจว ชานเยย ๑ ๓ ม. เทวี เทว ๑

ปชฌายนฺตํ อปฺปฏิภาณํ วิทิตฺวา ราชานํ ปเสนที โกสลํ เอตทโวจ
ปญฺจินานี มหาราช อลพฺภนีนยานี จานานี สมณฺเณ วา พุราหุมนฺเณน
วา เทเวน วา มาเรณ วา พุราหุมนฺนา วา เกนจิ วา โลกสุมี กตมานี
ปญฺจ ชรารมฺมํ มา ชีรีติ อลพฺภนียํ จานํ ๆเปฯ น โสจนาย
น ปรีเทวนาย ๆเปฯ กมฺมํ ทพฺหํ กิณฺติ กโรมีทานีติ ฯ

[๕๐] เอกํ สมยํ อายสฺมา นารโท ปาตลิตฺตเต วิหริติ
กุกกุกฺวารามे ฯ เตน โข ปน สมเยน มุณฺฑทสฺส ๑ รญฺโฆ ภาทฺทา เทวี
กาลกตา โหติ ปิยา มนาปา โส ภาทฺทาย เทเวีย กาลกตาย
ปิยาย มนาปาย เนว นฺุหายติ น วิลิมฺปติ น ภตฺตํ ญฺุชติ น
กมฺมมฺนฺตํ ปโยเชติ รตฺตินฺุทิวํ ภาทฺทาย เทเวีย สรีเร อชฺโฌมฺจุฉิโต
อถ โข มุณฺโฑ ราชา ปิยํ โสการกฺขํ ๒ อามนฺเตสิ เตนหิ สมฺม
ปิยก ภาทฺทาย เทเวีย สรีริ อยสาย ๑ เตน โทณฺเีย ปกฺขิปิตฺวา อณฺุณิสฺสา
อยสาย โทณฺเีย ปกฺขิญฺชชถ ยถา มยํ ภาทฺทาย เทเวีย สรีริ จิรตฺริ
ปสฺเสยฺยามาติ เอวํ เทวาติ โข ปิยโก โสการกฺโข มุณฺฑทสฺส
รญฺโฆ ปกฺขิสฺสุตฺวา ๔ ภาทฺทาย เทเวีย สรีริ อยสาย เตน โทณฺเีย ปกฺขิปิตฺวา
อณฺุณิสฺสา อยสาย โทณฺเีย ปกฺขิญฺชช อถ โข ปิยกสฺส โสการกฺขสฺส
เอตทโหสิ อิมสฺส โข มุณฺฑทสฺส รญฺโฆ ภาทฺทา เทวี
กาลกตา ปิยา มนาปา โส ภาทฺทาย เทเวีย กาลกตาย ปิยาย
มนาปาย เนว นฺุหายติ น วิลิมฺปติ น ภตฺตํ ญฺุชติ น กมฺมมฺนฺตํ
#๑ โป. มุณฺฑทสฺส ฯ ๒ ม. ยฺ. โสการกฺขํ ฯ ๓ โป. ม. ยฺ. อยสาย ฯ
#๔ ปกฺขิสฺสุตฺวาติปิ ทิสฺสติ ฯ

ปโยเชติ รตตินุทิว ภาททาย เทเวีย สรีเร อชโณมณฺญจิตโต กัม ๑ น
โฆ มณฺโฆ ราชธา สมนฺ ภา พุราหุมนฺ ภา ปยิริปาเสยฺย ยสฺส
ธมฺมํ สุตฺวา โสภสฺสลลํ ปชฺเหยยฺยติ ฯ อถโฆ ปยิกสฺส โสภการกฺขสฺส
เอตทโหสิ อยฺ โฆ อายสฺมา นารโท ปาตลิตฺตเต วิหฺรติ
กุกฺกุฏารามํ ตํ โฆ ปนายสฺมนฺตํ นารทํ เอวํ กลฺยาณํ กิตฺติสทฺโท
อพฺภุคฺคโต ปณฺฑิตโต พฺยตฺโต ๒ เมธาวิ พหุสฺสุโต จิตฺตกถิ
กลฺยาณปฏฺฐิภาณํ วุฑฺโฒ เจว อรหา จ ยนฺนุน มณฺโฆ ราชธา
อายสฺมนฺตํ นารทํ ปยิริปาเสยฺย อปฺเปว นาม มณฺโฆ ราชธา อายสฺมโต
นารทสฺส ธมฺมํ สุตฺวา โสภสฺสลลํ ปชฺเหยยฺยติ อถโฆ ปยิก
โสภการกฺโข येन มณฺโฆ ราชธา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา มณฺฑ
ราชานํ เอตทโวจ อยฺ โฆ เทว อายสฺมา นารโท ปาตลิตฺตเต
วิหฺรติ กุกฺกุฏารามํ ตํ โฆ ปนายสฺมนฺตํ นารทํ เอวํ กลฺยาณํ
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต ปณฺฑิตโต พฺยตฺโต เมธาวิ พหุสฺสุโต
จิตฺตกถิ กลฺยาณปฏฺฐิภาณํ วุฑฺโฒ เจว อรหา จ ยทิ ปน เทโว
อายสฺมนฺตํ นารทํ ปยิริปาเสยฺย อปฺเปว นาม เทโว อายสฺมโต
นารทสฺส ธมฺมํ สุตฺวา โสภสฺสลลํ ปชฺเหยยฺยติ ฯ เตนฺหิ สมนฺ ปยิก
อายสฺมนฺตํ นารทํ ปฏฺฐิเวเทหิ กถฺนฺหิ นาม มาทิสฺ สมนฺ ภา
พุราหุมนฺ ภา วิชิตฺ เวสนฺตํ ปุพฺเพ อปฺปฏิสํวิทํ ๓ อุปสงฺกमितพฺพ
#๑ ยฺ. กิ ฯ ๒ โป. ม. วิยตฺโต ฯ ยฺ. วุยตฺโต ฯ ๓ ม. ยฺ. อปฺปฏิสํวิทิตฺโต ฯ

มณฺเษยยาติ เอวํ เทวาทิ โข ปิยโก โสการกฺโข มุณฺฑสฺส รณฺโณ
ปฏิสฺสุตฺวา เยนายสุมา นารโท เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา
อายสุมนฺตํ นารทํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสีทิ เอกมณฺตํ นิสินฺโน
โข ปิยโก โสการกฺโข อายสุมนฺตํ นารทํ เอตทโวจ อิมสฺส ฆนฺเต
มุณฺฑสฺส รณฺโณ ฆทฺทา เทวี กาลกตา ปิยา มนาปา โส ฆทฺทาย
เทเวีย กาลกตาย ปิยาย มนาปาย เนว นุหฺายติ น วิลิมฺปติ น
ภตฺตํ ฆุชฺชติ น กมฺมมณฺตํ ปโยเชติ รตฺตินฺทิวํ ฆทฺทาย เทเวีย สรีเร
อชฺโฌมฺมุจฺจิตฺ สาทฺฐ ฆนฺเต อายสุมา นารโท มุณฺฑสฺส รณฺโณ
ตถา ฆมฺมํ เทเสตฺถ ยถา มุณฺโฑ ราชฺา อายสุมฺโต นารทสฺส
ฆมฺมํ สุตฺวา โสกสฺลลํ ปชฺเหยยาติ ยสฺสทฺทานิ ปิยก มุณฺโฑ ราชฺา
กถํ มณฺเษยฺยตีติ อถโข ปิยโก โสการกฺโข อฏฺฐายาสนา อายสุมนฺตํ
นารทํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา เยน มุณฺโฑ ราชฺา
เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา มุณฺฑํ ราชานํ เอตทโวจ กตฺวากาโส
โข เทว อายสุมตา นารเทน ยสฺสทฺทานิ เทโว กถํ มณฺเษยฺยตีติ
เตนฺหิ สมฺม ปิยก ฆทฺรานิ ๑ ฆทฺรานิ ๑ ยานานิ โยชาเปหิตฺติ เอวํ
เทวาทิ โข ปิยโก โสการกฺโข มุณฺฑสฺส รณฺโณ ปฏิสฺสุตฺวา
ฆทฺรานิ ฆทฺรานิ ยานานิ โยชาเปตฺวา มุณฺฑํ ราชานํ เอตทโวจ
ยุตฺตานิ โข เต เทว ฆทฺรานิ ฆทฺรานิ ยานานิ ฯ ยสฺสทฺทานิ เทโว
#๑ ย. ฆทฺทานิ ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ

กาลัม มลลตตีติ อถโฆ มุณฺโฑ ราชธา ภทฺธานิ ๑ ภทฺธานิ ยานานิ ๒
อภิรุหิตฺวา ภทฺเทหิ ภทฺเทหิ ยานเหิ เยน กุกกุฏฐาราโม เตน ปายาสี
มหัจจราชานุกาเวณ อายสฺมนุตฺตํ นารทํ ทสฺสนาย ยาวตีกา ยานสฺส
ภุมิ ยานเณ คนฺตุวา ยานา ปจฺโจโรหิตฺวา ปตฺติโกว อารามํ ปาวีสี ฯ
อถโฆ มุณฺโฑ ราชธา เยน อายสฺมา นารโท เตนฺอุปสฺงกมิ
อุปสฺงกมิตฺวา อายสฺมนุตฺตํ นารทํ อภิวาเตตฺวา เอกมนุตฺตํ นิสีทิ
เอกมนุตฺตํ นิสินฺนํ โข มุณฺฑํ ราชานํ อายสฺมา นารโท เอตทโวจ
ปญฺจิมานิ มหาราช อลพฺภนียานิ จานานิ สมณเณ วา พฺราหฺมณเณ วา
เทเวณ วา มารเณ วา พฺรหฺมูนา วา เกณจิ วา โลกสฺมี กตฺมานิ
ปญฺจ ชราชมฺมํ มา ชีริติ อลพฺภนียํ จานํ สมณเณ วา พฺราหฺมณเณ
วา เทเวณ วา มารเณ วา พฺรหฺมูนา วา เกณจิ วา โลกสฺมี
พฺยาธิชมฺมํ มา พฺยาธิยิตฺติ ... มรณชมฺมํ มา มียฺยิตฺติ ... ขยชมฺมํ มา
ขียิตฺติ ... นสฺสนชมฺมํ มา นสฺสิตฺติ อลพฺภนียํ จานํ สมณเณ วา
พฺราหฺมณเณ วา เทเวณ วา มารเณ วา พฺรหฺมูนา วา เกณจิ วา โลกสฺมี
อสฺสุตวโต มหาราช ปุณฺชชนสฺส ชราชมฺมํ ชีริติ โส ชราชมฺเม
ชิณฺเณ น อิติ ปฏิสลฺยจิกฺขติ น โข มเยหเวกสฺส ชราชมฺมํ ชีริติ
อถโฆ ยาวตา สตฺตทานํ อาคติ คติ จูติ อุปปตฺติ สพฺเพสํ สตฺตทานํ
ชราชมฺมํ ชีริติ อหฺนฺเจว โข ปน ชราชมฺเม ชิณฺเณ โสเจยฺย
กิลเมยฺย ปริเทเวยฺย อฺรตฺตทาฬิ กนฺเทยฺย สมฺโมหิ อापชฺเชยฺย ภาตฺตมฺปิ
#๑ ม. ภาทฺริ ภาทฺริ ฯ ย. ภาทฺทํ ภาทฺทํ ฯ ๒ ม. ย. ยานํ ฯ

เม นจฺจาทะเยย กายะปี ทุพฺพณฺณิยํ โอกุกเมยฺย กมฺมุนฺดาปี
นปฺปาวตฺเตยฺยํ อมิตฺตาปี อตฺตมฺนา อสฺสุ มิตฺตาปี ทุมฺมฺนา อสฺสูติ
โส ชฺราชมฺเม ชินฺเณ โสจติ กิลมฺติ ปรีเทวติ อฺรตฺตาฬิ กนฺทติ
สมฺโมหํ อापชฺชติ อัย วุจฺจติ มหาราช อสฺสูตฺวา ปุณฺชชโน วิทุโธ
สฺวิเสน โสกสฺสเลน อตฺตานณฺเณว ปรีตาเปติ ฯ ปฺน จปรี มหาราช
อสฺสูตฺวาโต ปุณฺชชนสฺส พฺยาธิรมํ พฺยาธิยติ ... มรณฺชมํ มียฺยติ
... ขยฺชมํ จียติ ... นสฺสนชมํ นสฺสติ โส นสฺสนชมฺเม นฺนุเจ
น อิติ ปฺฐิสฺสจิกฺขติ น โข มเยหเวกสฺส นสฺสนชมํ นสฺสติ
อถ โข ยาวตา สตฺตานํ อากฺติ คฺติ จฺติ อุปฺปตฺติ สพฺเพสํ สตฺตานํ
นสฺสนชมํ นสฺสติ อหฺนฺเจว โข ปน นสฺสนชมฺเม นฺนุเจ โสเจยฺย
กิลเมยฺยํ ปรีเทเวยฺยํ อฺรตฺตาฬิ กนฺทเทยฺยํ สมฺโมหํ อापชฺชชยฺย
ภตฺตมฺปี เม นจฺจาทะเยย กายะปี ทุพฺพณฺณิยํ โอกุกเมยฺย
กมฺมุนฺดาปี นปฺปาวตฺเตยฺยํ อมิตฺตาปี อตฺตมฺนา อสฺสุ มิตฺตาปี ทุมฺมฺนา
อสฺสูติ โส นสฺสนชมฺเม นฺนุเจ โสจติ กิลมฺติ ปรีเทวติ อฺรตฺตาฬิ
กนฺทติ สมฺโมหํ อापชฺชติ อัย วุจฺจติ มหาราช อสฺสูตฺวา ปุณฺชชโน
วิทุโธ สฺวิเสน โสกสฺสเลน อตฺตานณฺเณว ปรีตาเปติ ฯ สฺสูตฺวาโต จ
โข มหาราช อริยสฺวากสฺส ชฺราชมํ ชีรติ โส ชฺราชมฺเม ชินฺเณ
อิติ ปฺฐิสฺสจิกฺขติ น โข มเยหเวกสฺส ชฺราชมํ ชีรติ อถ โข
ยาวตา สตฺตานํ อากฺติ คฺติ จฺติ อุปฺปตฺติ สพฺเพสํ สตฺตานํ
ชฺราชมํ ชีรติ อหฺนฺเจว โข ปน ชฺราชมฺเม ชินฺเณ โสเจยฺย

กิลเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ อูรุตตาฬิ กนฺทุเทยฺยํ สมฺโมหํ อาปชฺเชยฺยํ ภตฺตมฺปิ
เม นจฺฉาทะยฺย กายะปิ ทุพฺพพณฺณิยํ โอกุกเมยฺย กมฺมมฺนฺตานิ
นปฺปวตฺเตยฺยํ อมิตฺตานิ อตฺตมฺนา อสฺสุ มิตฺตานิ ทุมฺมนา อสฺสูติ
โส ชราธมฺเม ชิณฺเณ น โสจติ น กิลมฺติ น ปริเทวติ น
อูรุตตาฬิ กนฺทุติ น สมฺโมหํ อาปชฺชติ อัย วุจฺจติ มหาราช สุตฺวา
อริยสวโก อพฺพุทฺติ สวิสฺสํ โสกสฺสลฺลํ เยน วิทฺุโร อสฺสูตฺวา ปุณฺณชฺชโน
อตฺตทานญฺเณว ปริตฺตาเปติ อโสโก วิสฺสุโล อริยสวโก อตฺตทานญฺเณว
ปรีนิพฺพาเปติ ๑ ฯ ปุณฺ จปรี มหาราช สุตฺวาโต อริยสวกสฺส
พฺยาธิธมฺมํ พฺยาธิยติ ... มรณธมฺมํ มียฺยติ ... ขยธมฺมํ ขียติ
... นสฺสนธมฺมํ นสฺสติ โส นสฺสนธมฺเม นญฺเจ อิติ ปฏฺฐิสฺสจิกฺขติ
น โข มเยหเวกสฺส นสฺสนธมฺมํ นสฺสติ อถ โข ยาวตา สตฺตานิ
อาคฺติ กติ จฺติ อุปฺปตฺติ สพฺเพสํ สตฺตานิ นสฺสนธมฺมํ นสฺสติ
อหฺลฺลเจว โข ปน นสฺสนธมฺเม นญฺเจ โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ
อูรุตตาฬิ กนฺทุเทยฺยํ สมฺโมหํ อาปชฺเชยฺยํ ภตฺตมฺปิ เม นจฺฉาทะยฺย
กายะปิ ทุพฺพพณฺณิยํ โอกุกเมยฺย กมฺมมฺนฺตานิ นปฺปวตฺเตยฺยํ
อมิตฺตานิ อตฺตมฺนา อสฺสุ มิตฺตานิ ทุมฺมนา อสฺสูติ โส นสฺสนธมฺเม
นญฺเจ น โสจติ น กิลมฺติ น ปริเทวติ น อูรุตตาฬิ กนฺทุติ น
สมฺโมหํ อาปชฺชติ อัย วุจฺจติ มหาราช สุตฺวา อริยสวโก อพฺพุทฺติ
สวิสฺสํ โสกสฺสลฺลํ เยน วิทฺุโร อสฺสูตฺวา ปุณฺณชฺชโน อตฺตทานญฺเณว
ปริตฺตาเปติ อโสโก วิสฺสุโล อริยสวโก อตฺตทานญฺเณว ปรีนิพฺพาเปติ ฯ
#๑ ไป. ปรีนิพฺพายติ ฯ

อิมานิ โข มหาราช ปญจ อลพุกนียานิ จานานิ
สมณเณ วา พุราหุมณเณ วา เทเวณ วา มาเรณ วา พุรหุมนา วา
เกนจิ วา โลกสุมินฺติ ฯ

น โสจนาย น ปริเทวนาย
อตุโถ อิศ ลพุกติ อปี อปโปโกปี
โสจนุตเมนนํ ทุกุขิตํ วิทิตฺวา
ปจฺจตฺถิกา อตฺตมฺนา ภวนฺติ
ยโต จ โข ปญฺทิตฺวา อาปทาสุ
น เวชติ อตฺถวินิจฺฉยณฺณ
ปจฺจตฺถิกาสุสฺส ทุกุขิตา ภวนฺติ
ทิสฺวา มุขํ อวิการิ ปุราณํ
ชปฺเปน มนฺเตน สุภาสิเตน
อนุปฺปทานेณ ปเวณฺนิยา วา
ยถา ยถา ยตฺถ ลภเถ อตฺถํ
ตถา ตถา ตตฺถ ปฺรกกฺกเมยฺย
สเจ ปชานเมยฺย อลพุกเนยฺโย
มยา วา อณฺเณน วา เอส อตุโถ
อโสจมาโน อธิवासเมยฺย
กมฺมํ ทพฺพํ กิณฺติ กโรมิทานีติ ฯ

เอวํ วุคฺเต มุณฺโฑ ราชา อายสฺมนุตฺตํ นารทํ เอตทโวจ โกนาโม ๑
อัยฺ ฆนฺเต ชฺมฺมปริยาโยติ ๑ โสกสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๒ นาม อัยฺ มหาราช
ชฺมฺมปริยาโยติ ๑ ตคฺช ฆนฺเต โสกสฺสฺสฺสฺสฺส ๒ ตคฺช ๓ ฆนฺเต ๓
โสกสฺสฺสฺสฺส ๓ อิมํ หิ เม ฆนฺเต ชฺมฺมปริยาโย สุตฺวา โสกสฺสฺส
ปหีนฺนฺติ ๑ อถ โข มุณฺโฑ ราชา ปียกํ โสการกฺขํ อามนฺเตสิ เตนฺหิ
สมฺม ปียก ฆทฺทาย เทวีย สรียี ฆาเปถ ฐฺปญฺจสฺสา กโรถ ๑
อชฺชตคฺเคทานิ มยฺ นฺหาโยสฺสาม เจว วิลิมฺปิสฺสาม ฆตฺตํ ฆุณฺชิสฺสาม
กมฺมนฺเต จ ปโยเชสฺสามาติ ๔ ๑

มุณฺฑราชวคฺโค ปญฺจโม ๑

ตสฺสฺสฺสฺส

อาทโย สปฺปริโส จ ๕ อิกฺกา มนาปทายิกิสนฺทํ ๖

สมฺปทา จ ฐนํ ฆานํ โกสโล นารเทน ฆาติ ๑

ปจฺโม ปณฺณาสโก นิฏฺฐิตो ๗ ๑

#๑ ย. โก นุ โข ๑ ๒ โป. โสกสฺสฺสฺสฺส ๑ ๓ ม. อิทํ ปทคฺตยํ น ทิสฺสติ ๑

#๔ โป. ปโยชิสฺสามาติ ๑ ๕ ม. ฆสฺสฺสฺส นตฺถิ ๑ ๖ ม. ย. มนาปทายิกิสนฺทํ ๑

#๗ ม. สมตฺโต ๑

หุติยปณณาสโก

นีวรนวคฺโค ปจโม

[๕๑] เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน
อนาถปิณฑิกสุตฺส อารามे ๑ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
ภิกฺขโวติ ๑ ภาทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุโสสุ ๑ ภควา เอตทโวจ
ปญฺจิเม ภิกฺขเว อวฺรณา นีวฺรณา เจตโส อชฺฌารุหา ปญฺญา
หุพฺพลีกรณา กตฺเม ปญฺจ กามจฺจนฺโท ภิกฺขเว อวฺรโณ นีวฺรโณ
เจตโส อชฺฌารุโห ปญฺญา หุพฺพลีกรโณ พยาปาโท ๑ ภิกฺขเว
อวฺรโณ นีวฺรโณ เจตโส อชฺฌารุโห ปญฺญา หุพฺพลีกรโณ
ถีนมิทฺธํ ๒ ภิกฺขเว อวฺรณํ นีวฺรณํ เจตโส อชฺฌารุหํ ปญฺญา
หุพฺพลีกรณํ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจํ ภิกฺขเว อวฺรณํ นีวฺรณํ เจตโส อชฺฌารุหํ
ปญฺญา หุพฺพลีกรณํ วิจิจฺจณา ภิกฺขเว อวฺรณา นีวฺรณา เจตโส
อชฺฌารุหา ปญฺญา หุพฺพลีกรณา ๑ อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ อวฺรณา
นีวฺรณา เจตโส อชฺฌารุหา ปญฺญา หุพฺพลีกรณา โส วต ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อิเม ปญฺจ อวฺรเณ นีวฺรเณ เจตโส อชฺฌารุเห ปญฺญา
หุพฺพลีกรเณ อปฺปฬาย อพฺลายน ปญฺญา หุพฺพลายน อตฺตตฺถํ วา ฌสุตฺติ
ปรตฺถํ วา ฌสุตฺติ อุภยตฺถํ วา ฌสุตฺติ อุตฺตรี วา มนฺุสฺสธฺมมา
อลมฺรียณานทฺสสนวิเสสํ สจฺฉิกฺริสฺสตีติ เนตฺถํ จานํ วิชฺชติ เสยฺยถาปี
ภิกฺขเว นที ปพฺพเตยฺยา หุรฺงฺกมา สีมฺโสตา หารฺหารินี ตฺสสา
#๑ ยฺ. วฺยาปาโท ๑ ๒ ม. สพฺพตฺถ วาเรสุ ถีนมิทฺธํ ๑

ปุริโส อุกโต นงฺคลมุขานิ วิวเรยฺย เอวํ หิ โส ภิกฺขเว มชฺเฌ
นทียา โสโต วิกฺขิตฺโต วิสโณ พุยาทินฺโน เนว ๑ ทูรํกโม อสฺส น
สีมโสโต น ทารหารี ๒ เอวเมว โข ภิกฺขเว โส วต ภิกฺขุ อิเม
ปญฺจ อวารเณ นีวรเณ เจตโส อชฺฌารูเห ปญฺญา ย พุพฺพลีกรเณ
อปฺปฬาย อฬาย ปญฺญา ย พุพฺพลาย อตฺตตฺถํ วา ลสฺสตี ปรตฺถํ
วา ลสฺสตี อุกฺยตฺถํ วา ลสฺสตี อุตฺตรี วา มนุสฺสธมฺมา
อลมรียณณทสฺสนวิเสถํ สจฺฉนิกริสฺสตีติ เนถํ จานํ วิชฺชตี โส วต
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิเม ปญฺจ อวารเณ นีวรเณ เจตโส อชฺฌารูเห ปญฺญา
ย พุพฺพลีกรเณ ปฬาย พลวตียา ปญฺญา ย อตฺตตฺถํ วา ลสฺสตี ปรตฺถํ
วา ลสฺสตี อุกฺยตฺถํ วา ลสฺสตี อุตฺตรี วา มนุสฺสธมฺมา
อลมรียณณทสฺสนวิเสถํ สจฺฉนิกริสฺสตีติ จานเมถํ วิชฺชตี เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
นที ปพฺพเตยฺยา ทูรํกมา สีมโสภา ทารหารินี ตสฺสา ปุริโส
อุกโต นงฺคลมุขานิ ปิทเหยฺย เอวํ หิ โส ภิกฺขเว มชฺเฌ นทียา
โสโต อวิกฺขิตฺโต อวิสโณ อพุยาทินฺโน ทูรํกโม เจว อสฺส
สีมโสโต จ ทารหารี ๒ จ เอวเมว โข ภิกฺขเว โส วต ภิกฺขุ อิเม
ปญฺจ อวารเณ นีวรเณ เจตโส อชฺฌารูเห ปญฺญา ย พุพฺพลีกรเณ
ปฬาย พลวตียา ปญฺญา ย อตฺตตฺถํ วา ลสฺสตี ปรตฺถํ วา ลสฺสตี
อุกฺยตฺถํ วา ลสฺสตี อุตฺตรี วา มนุสฺสธมฺมา อลมรียณณทสฺสนวิเสถํ
สจฺฉนิกริสฺสตีติ จานเมถํ วิชฺชตีติ ฯ
#๑ ไป. ย. น เจว ฯ ๒ ม. ทารหารินี ฯ

[๕๒] อกุสตราสีติ ภิกขเว วทมาโน ปญจ นีวรณ สมมา
วทมาโน วเทยฺย เกวโลจายํ ๑ ภิกขเว อกุสตราสี ยทิตํ ปญจ
นีวรณา กตเม ปญจ กามจฺจนฺทนีวรณํ พฺยาปาทนีวรณํ
ถีนมิตฺตนีวรณํ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจนีวรณํ วิจิจฺจณานีวรณํ อกุสตราสีติ
ภิกขเว วทมาโน อิมะ ปญจ นีวรณ สมมา วทมาโน วเทยฺย
เกวโลจายํ ๑ ภิกขเว อกุสตราสี ยทิตํ อิมะ ๒ ปญจ นีวรณาติ ฯ

[๕๓] ปญฺจิมานี ภิกขเว ปธานิยฺงคานี กตมานี ปญจ อธิ
ภิกขเว ภิกขุ สทฺธิ โหติ สทฺทหติ ตถาคตฺตสฺส โโพธิ อิติปิ
โส ภควา อรหํ สมมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวินู
อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ
อปฺปาปาโห โหติ อปฺปาตงฺโก สมเวปากินิยา คหณิยา สมนฺนาคโต
นาตีสิตาย นาจฺจณฺหาย มชฺฌิมาย ปธานกฺขมาย อสฺสโห โหติ อมายาวิ
ยถาภูตํ อตฺตानํ อาวิกตฺตา สตฺถริ วา วิญญฺสุ วา สพุทฺหมจาร์ิสฺสุ
อารทฺธวิริโย วิหริติ อกุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย กุสลานํ ฐมฺมานํ
อุปสมฺปทาย ทมฺวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺฐโร กุสเลสุ ฐมฺเมสุ
ปญฺจวา โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปญฺจาย สมนฺนาคโต อริยาย
นิพฺเพธิกาย สมมาทูกฺขกฺขยคานิยา ฯ อิมานี โห ภิกขเว ปญจ
ปธานิยฺงคานีติ ฯ

#๑ ม. ย. เกวโลหายํ ฯ ๒ ม. อัย ปาโธ น ทิสฺสติ ฯ

[๕๔] ปณจิมะ ภิกขเว อสมยา ปธานาย กตเม ปณจ
อิธ ภิกขเว ภิกขุ ชินฺโณ โหติ ชรายาภิกฺขโต อัย ภิกขเว ปจโม
อสมโย ปธานาย ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ พุยาธิตो โหติ
พุยาธินาภิกฺขโต อัย ภิกขเว ทุตติโย อสมโย ปธานาย ฯ ปุณ จปริ
ภิกขเว ทพฺพภิกฺขัง โหติ ทุสฺสสฺสํ ทุลลภปิณฺฑํ น สุกริ อุลฺลเนน
ปคฺคเหน ยาเปตฺตุ อัย ภิกขเว ตติโย อสมโย ปธานาย ฯ ปุณ จปริ
ภิกขเว ภยํ โหติ อฏฺฐวิสงฺโกโป ๑ จกฺกสมารุพฺหา [๒]- ชานปทา
ปริยายนฺติ อัย ภิกขเว จตฺตโต อสมโย ปธานาย ฯ ปุณ จปริ
ภิกขเว สงฺโฆ ภินฺโน โหติ สงฺฆे โข ปน ภิกขเว ภินฺเน อุลฺลมมฺลณํ
อกฺโกสา จ โหนฺติ อุลฺลมมฺลณํ ปริภาสา จ โหนฺติ อุลฺลมมฺลณํ
ปริกฺเขปา จ โหนฺติ อุลฺลมมฺลณํ ปริจฺจชา ๓ จ โหนฺติ ตตฺถ
อปฺปสนฺนา เจว นปฺปสีทนฺติ ปสนฺนानนฺจ เอกจฺจัน อุลฺลตตฺตํ
โหติ อัย ภิกขเว ปณจโม อสมโย ปธานาย ฯ อิมे โข ภิกขเว
ปณจ อสมยา ปธานาย ๔ ฯ ปณจิมะ ภิกขเว สมยา ปธานาย กตเม
ปณจ อิธ ภิกขเว ภิกขุ ททโร โหติ ยฺวํ สฺสุ ๕ กภาพเกโส ภทฺเรน
โยพฺพเนน สมฺนฺนาคโต ปจฺเมน วยสา อัย ภิกขเว ปจโม สมโย
ปธานาย ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ อปฺปาปาโร โหติ อปฺปาตงฺโก
สมเวปากินฺยา คหณฺยา สมฺนฺนาคโต นาคีสิตาย นาจฺจุนฺหาย
#๑ ยฺ. อฏฺฐวิสงฺเขโป ฯ ๒ โป. เอตฺถนฺตเร ปริเขปาติ ทิสฺสตี ฯ
#๓ โป. ยฺ. ปริจฺจชนา ฯ ๔ โป. ม. ปธานายาติ ฯ ๕ ม. ยฺ. สฺสุ ฯ

มชฺฉิมาย ปธานกฺขมาย อัยฺ ภิกฺขเว ทฺติโย สมโย ปธานาย ฯ ปุณ
จปริ ภิกฺขเว สุภิกฺขํ โหติ สฺสสฺสํ สฺสภปิณฺฑํ สุกริ อุลฺลเนน
ปคฺคเหน ยาเปตฺตุ อัยฺ ภิกฺขเว ตฺติโย สมโย ปธานาย ฯ ปุณ จปริ
ภิกฺขเว มนุสฺสา สมคฺคา สมโมทมานา อวิวทมานา จิโรทกฺกิตฺตา
อญฺญมมฺณํ ปิยจกฺขุหิ สมฺปสฺสนฺตา วิหรนฺติ อัยฺ ภิกฺขเว จตฺตโถ
สมโย ปธานาย ฯ ปุณ จปริ ภิกฺขเว สงฺฆो สมคฺโค สมโมทมาโน
อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสฺ วิหรติ สงฺฆे โข ปน ภิกฺขเว สมคฺเค
น เจว อญฺญมมฺณํ อุกโกธา โหนฺติ น จ อญฺญมมฺณํ ปรีภาสา
โหนฺติ น จ อญฺญมมฺณํ ปรีกฺเขปา โหนฺติ น จ อญฺญมมฺณํ
ปรีจฺจชา ๑ โหนฺติ ตตฺถ อปฺปสฺสนฺนา เจว ปรีทฺนฺติ ปสฺนฺนानญ
ภิกฺขุโยภาโว โหติ อัยฺ ภิกฺขเว ปญฺจโม สมโย ปธานาย ฯ อิเม
โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ สมยา ปธานายาติ ฯ

[๕๕] เอกิ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เขตฺวาน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे ฯ เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อุโก
มาตาปุตฺตา วสุสาวาสํ อุปคมีสุ ๒ ภิกฺขุ จ ภิกฺขุณี จ ฯ เต
อญฺญมมฺณสฺส อภินฺทํ ทสฺสนกามา อเหตุํ มาตาปี ปุตฺตสฺส อภินฺทํ
ทสฺสนกามา อโหสิ ปุตฺโตปี มาตริ อภินฺทํ ทสฺสนกาโม อโหสิ ฯ
เตสํ อภินฺทํ ทสฺสนา สํสคฺโค อโหสิ สํสคฺเค สติ วิสฺสาโส
อโหสิ วิสฺสาเส สติ โอตาริ อโหสิ เต โอตินฺณจิตฺตา สิกฺขํ
#๑ โป. ย. ปรีจฺจนา ฯ ๒ โป. อุปคจฺฉีสุ ฯ

อปฺปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺลยฺ อณาวิกตฺวา เมถุนํ ฌมฺมํ ปฏฺฐิเสวีสุ ฯ อถ โข
 สมฺพหฺลลา ภิกฺขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทึสุ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺนา โข เต ภิกฺขุ
 ภควนฺตํ เอตทวโจ อธิ ภนฺเต สวาคฺคิยฺ อูโภ มาตาปุตฺตา
 วสุสวาสึ อุปคฺมึสุ ภิกฺขุ จ ภิกฺขุณี จ เต อณฺณมณฺณสฺส อภินฺหํ
 ทสฺสนกามา อเหตุ มาตาปี ปุตฺตสฺส อภินฺหํ ทสฺสนกามา อโหสิ
 ปุตฺโตปี มาตริ อภินฺหํ ทสฺสนกาโม อโหสิ เตสฺส อภินฺหํ ทสฺสนา
 ตํสฺสโค อโหสิ ตํสฺสเค สติ วิสฺสาโส อโหสิ วิสฺสาเส สติ
 โอตารอ อโหสิ เต โอตินฺณจิตฺตา สิกฺขํ อปฺปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺลยฺ
 อณาวิกตฺวา เมถุนํ ฌมฺมํ ปฏฺฐิเสวีสุติ กิณฺนุ โส ภิกฺขเว โมฆปฺริโส
 มณฺณติ น มาตา ปุตฺเต สारชฺชติ ปุตฺโต วา ปน มาตริตี
 นานํ ภิกฺขเว อณฺณํ เอกรูปฺปี สมฺนุปลฺสฺสามิ เอวํ รชฺณิยํ เอวํ กมฺนียํ
 เอวํ มทฺนียํ เอวํ พนฺธฺนียํ เอวํ มุจฺฉนียํ เอวํ อนฺตรายกฺริ อนฺตฺตรสฺส
 โยคกฺเขมสฺส อธิคฺมาย ชฺถยิทํ ภิกฺขเว อิตฺถิรูปฺ อิตฺถิรูป
 ภิกฺขเว สตฺตา รตฺตา กิฑฺธา คธิตา ๑ มุจฺฉิตา อชฺโฌปฺนฺนา ๒ เต
 ทิฆรตฺตํ โสจฺนติ อิตฺถิรูปวสานุคฺคา ฯ นานํ ภิกฺขเว อณฺณํ เอกสทฺทํปี
 ... เอกคฺนฺธิปี ... เอกธสฺปี ... เอกโฆฏฺฐพฺพิปี สมฺนุปลฺสฺสามิ เอวํ
 รชฺณิยํ เอวํ กมฺนียํ เอวํ มทฺนียํ เอวํ พนฺธฺนียํ เอวํ มุจฺฉนียํ เอวํ
 อนฺตรายกฺริ อนฺตฺตรสฺส โยคกฺเขมสฺส อธิคฺมาย ชฺถยิทํ ภิกฺขเว
 #๑ ม. คติตา ฯ อิตฺ ปรี เอวํ ฌาตพฺพิ ฯ ๒ โป. อชฺฌาปฺนฺนา ฯ อปรฺปี อีทิสเมว ฯ

อิตถิโผฏฐพโพ ฯ อิตถิโผฏฐพเพ ภิกขเว สตฺตา รตฺตา กิฑฺธา คธิตา
มฺจฺฉิตา อชฺโฌปนฺนา เต ทิฆรตฺตํ โสจฺนติ อิตถิโผฏฐพฺพวสานุคฺคา ฯ
อิตถิ ภิกขเว กจฺจนฺตีปี ปุริสสฺส จิตฺตํ ๑ ปริยาทาย ติฏฺฐติ จิตฺตาปี ฯเปฯ
นินฺนนาปี สยนาปี นิปนฺนาปี ๒ หสฺนฺตีปี ภณฺนฺตีปี ๓ กายนฺตีปี โรทฺนฺตีปี
อุคฺขมาฏฺฐิตาปี มตาปี ปุริสสฺส จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ ฯ ยถฺหิ ตํ
ภิกขเว สมฺมา วทฺมาโน วทฺเยยฺย สมฺนตฺปาโส มารฺสฺสาติ
มาตฺตุคามณฺเณว สมฺมา วทฺมาโน วทฺเยยฺย สมฺนตฺปาโส มารฺสฺสาติ ฯ

สลฺลเป อตีหตฺเถน ปีสาเจนปี สลฺลเป
อาสีวิสมฺปิ อาสทฺเท ๔ เยน ทฏฺโง น ชีวติ
นเตวฺว เอโก เอกาย มาตฺตุคามนฺ สลฺลเป ฯ
มฺกฺกฺสฺสตี ตา พนฺชนฺติ เปกฺขิตฺน มฺหิตฺน ๕ จ
อโถปี ทฺนฺนิตฺเถน มณฺชฺรนา ภณฺนิตฺน จ
เนโส ชโน สุวสฺสโท ๖ อปี อุคฺขมาฏฺฐิต ๗ มโต ฯ
ปญฺจ กามคฺคณา เอเต อิตถิรฺูปสมฺมิ ทสฺสเร
รฺูปา สทฺทา รสา คนฺธา โผฏฐพฺพา จ มโนรฺมา ฯ
เตสฺส กามอฆฺวพฺพหํ กาม อปฺริชานตํ
กาลํ คตี ภวาทวํ สํสารสมฺมิ ปฺรฺกฺขตา

#๑ ย. จิตฺ ฯ ๒ ม. ย. อัย ปาโง น ทิสฺสตี ฯ ๓ โป. ภาสนฺตีปี ฯ

#๔ ม. ย. อาสีเท ฯ ๕ ม. สิตฺน จ ฯ ๖ ม. สุวสฺสโท ฯ ย. สุวสฺสโท ฯ

#๗ ม. ย. อุคฺขมาติโต ฯ

เย จ กามะ ปริณายา จรณติ อุกโตภยา

เต เว ปารคตา ๑ โลกะ เย ปตุตา อาสวกุขยนติ ฯ

[๕๖] อถโข อถตโร ภิกขุ เยน สโก อุปชฌายो

เตนุปลสงกมิ อุปสงกมิตวา สกั อุปชฌายั เอตทโวจ เอตทหิ เม

ภนุเต มชฺรูกชาโต เจว กายो ทิสสา จ เม น ปกฺขายนติ ชมฺมา

จ มั นปฺปฏิภนติ ถีนมิทฺชญจ เม จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ

อนภฺริโต จ พุรหฺมจฺริยํ จรามิ อตฺถิ จ เม ชมฺเมสุ วิจิจฺจนาติ ฯ

อถโข โส ภิกขุ ตํ สทฺธิวิหาริกํ ภิกขุํ อาทาย เยน ภควา

เตนุปลสงกมิ อุปสงกมิตวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ

เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อัย ภนุเต

ภิกขุ เอวมาห เอตทหิ เม ภนุเต มชฺรูกชาโต เจว กายो ทิสสา

จ เม ๒ น ปกฺขายนติ ชมฺมา จ มั ๓ นปฺปฏิภนติ ถีนมิทฺชญจ เม

จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ อนภฺริโต จ พุรหฺมจฺริยํ จรามิ อตฺถิ จ

เม ชมฺเมสุ วิจิจฺจนาติ ฯ เอวญฺเหดํ ภิกขุ โหติ อินฺทฺริเยสุ อคฺคตฺทวารสฺส

โกชเน อมตฺตถฺยญฺโน ชาครियํ อนนฺยุตฺตสฺส อวิปฺสฺสกสฺส

กฺสลาณํ ชมฺมานํ ปุพฺพตฺตาปรรตฺตํ โปธิปกฺขิกานํ ๔ ชมฺมานํ ภาวานานุโยคํ

อนนฺยุตฺตสฺส วิหฺรโต ยํ มชฺรูกชาโต เจว กายो โหติ

ทิสสา จสฺส น ปกฺขายนติ ชมฺมา จ ๕ ตํ นปฺปฏิภนติ ถีนมิทฺชญจสฺส

จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ อนภฺริโต จ พุรหฺมจฺริยํ จรติ

#๑ ม. ปารุคตา ฯ ๒ ม. มั ฯ ๓ ม. เม ฯ ๔ ม. โปธิปกฺขิกานํ ฯ อโต ปริ

#เอว ฌาตพฺพํ ฯ ๕ โป. จสฺส ฯ

โหติ จสฺส ฌมเมสฺสู วิจิจฺจนา ตสฺมา ตีห เต ภิกฺขุ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ
อินฺทฺริเยสฺสู กุตฺตทฺวาโร ภวิสฺสามิ โภชเน มตฺตตณฺณ ชาคริยํ
อนฺนยฺตุโต วิปฺสฺสโก กุสฺถานํ ฌมฺมานํ ปุพฺพพฺรตฺตาปรรตฺตํ โปธิปฺกฺขิกานํ
ฌมฺมานํ ภาวนาโนโยคํ อนฺนยฺตุโต วิหริสฺสามิตี เอวํ หิ เต ภิกฺขุ
สิกฺขิตพฺพนฺตึ ฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ภควตา อิมิโน โอวาเทโน โอวทิตฺโต
อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาทฺเตวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ อถ โข
โส ภิกฺขุ เอโก วุปกฺกฺขโ จ อปฺปมตฺโต อาดาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต
นจิรสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อคารสฺมา อนคาริยํ
ปพฺพชนฺตึ ตทฺนตฺตรํ พุรฺหมจฺริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเวย ฌมฺเม สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกตฺวา อุปฺสมปฺชช วิหาสิ จีณฺนา ชาตี วุสฺสิตํ พุรฺหมจฺริยํ
กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตยาตึ อพฺภุณฺณวาสิ อณฺณตโร จ ๑ ปน
โส ภิกฺขุ อรหตํ อโหสิ อถ โข โส ภิกฺขุ อรหตฺตปฺตฺโต เยน
สโก อุปฺชฺฌาโย เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา สกํ อุปฺชฺฌายํ
เอตทโวจ เอตฺรหิ เม ภนฺเต น เจว มชฺฐรฺกชาโต กาโย ทิสา
จ เม ปกฺขายนฺตึ ฌมฺมา จ มํ ปฏฺิภนฺตึ ถินมิทฺฐลฺลจ เม
จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐจฺติ อภิโรโต จ พุรฺหมจฺริยํ จรามิ นตฺถิ
จ เม ฌมฺเมสฺสู วิจิจฺจนาตึ ฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตํ สทฺธิวิหาริกํ
ภิกฺขุํ อาทาย เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาทฺเตวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน โข โส ภิกฺขุ
ภควนฺตํ เอตทโวจ อยํ ภนฺเต ภิกฺขุ เอวมาห เอตฺรหิ เม
#๑ ม. จสฺสทฺโถ นตฺถิ ฯ

ภนฺเต น เจว มรฺรทชาโต กาโย ทิสสา จ เม ปกฺขายนฺติ ฌมฺมา
จ มํ ปฏฺิภฺนฺติ ถินมิทฺทลฺลจ เม จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ
อภฺริโต จ พุรฺหมจฺริยํ จรามิ นตฺถิ จ เม ฌมฺเมสุ วิจิกฺกฺจนาติ ฯ
เอวญฺเหดฺ ภิภฺขุ โหติ อินฺทฺริเยสุ คฺคตฺทวารสฺส โภชเน มตฺตลฺลนฺโน
ชาคริยํ อนุยฺตฺตสฺส วิปฺสฺสทฺสส กุสลานํ ฌมฺมานํ ปุพฺพทฺตฺตาปรรตฺตํ
โพธิปฺกฺกิกานํ ฌมฺมานํ ภาวนानุโยคํ อนุยฺตฺตสฺส วิหฺรโต ยํ น เจว
มรฺรทชาโต กาโย โหติ ทิสสา จสฺส ปกฺขายนฺติ ฌมฺมา จ ๑ ตํ๑
ปฏฺิภฺนฺติ ถินมิทฺทลฺลจสฺส จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ อภฺริโต
จ พุรฺหมจฺริยํ จรติ น จสฺส โหติ ฌมฺเมสุ วิจิกฺกฺจนา ตสฺมา
ติห โว ภิภฺขเว เอวํ สิกฺกฺขิตพฺพํ อินฺทฺริเยสุ คฺคตฺทวารา ภวิสฺสาม
โภชเน มตฺตลฺลนฺโน ชาคริยํ อนุยฺตฺตา วิปฺสฺสกา กุสลานํ ฌมฺมานํ
ปุพฺพทฺตฺตาปรรตฺตํ โพธิปฺกฺกิกานํ ฌมฺมานํ ภาวนानุโยคํ อนุยฺตฺตา
วิหฺริสฺสามาติ เอวํ หิ โว ภิภฺขเว สิกฺกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๕๑] ปญฺจิมานิ ภิภฺขเว จานานิ อภฺนิหํ ปจฺจเวกฺกฺขิตพฺพานิ
อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตฺเตน วา กตฺมานิ
ปญฺจ ชฺราธมฺโมมฺหิ ชฺริ อนตฺติโตติ อภฺนิหํ ปจฺจเวกฺกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา
วา ปุริเสน วา คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตฺเตน วา พุยาธิธมฺโมมฺหิ
พุยาธิ อนตฺติโตติ อภฺนิหํ ปจฺจเวกฺกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา
คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตฺเตน วา มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตฺติโตติ อภฺนิหํ
#๑ ไป. จสฺส ฯ

ปัจจุเวกขิตพุพ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺญฺเจน วา ปพฺพชิตฺเตน
วา สพฺพเหหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ อภินฺหํ
ปัจจุเวกขิตพุพ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺญฺเจน วา ปพฺพชิตฺเตน
วา กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺช กมฺมปฺปฏิสรโณ
ยํ กมฺมํ กริสฺสํมิตฺติ กฺลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท
ภวิสฺสํมิตฺติ อภินฺหํ ปจฺจุเวกขิตพุพ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺญฺเจน
วา ปพฺพชิตฺเตน วา ๑ กิณฺจ ๑ กิกฺขเว อตฺถวสํ ปฺปฏิจฺจ ชฺรารมฺโมมฺหิ
ชฺริ อนุตฺตีโตติ อภินฺหํ ปจฺจุเวกขิตพุพ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา
คหฺญฺเจน วา ปพฺพชิตฺเตน วา อตฺถิ กิกฺขเว สตฺตํนํ โยพฺพเน โยพฺพนฺมโท
เยน มเทน สตฺตํ ๒ กายเณ ทฺวจฺจริตฺตํ จรฺนฺติ วาจาเย ทฺวจฺจริตฺตํ จรฺนฺติ
มนฺสา ทฺวจฺจริตฺตํ จรฺนฺติ ตสฺส ตณฺจํนํ อภินฺหํ ปจฺจุเวกขโต โย
โยพฺพเน โยพฺพนฺมโท โส สพฺพโส วา ปหฺียติ ตนฺนํ วา ปน โหติ
อิทํ โข กิกฺขเว อตฺถวสํ ปฺปฏิจฺจ ชฺรารมฺโมมฺหิ ชฺริ อนุตฺตีโตติ
อภินฺหํ ปจฺจุเวกขิตพุพ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺญฺเจน วา ปพฺพชิตฺเตน
วา ๑ กิณฺจ ๑ กิกฺขเว อตฺถวสํ ปฺปฏิจฺจ พฺยาธิชฺรารมฺโมมฺหิ พฺยาธิ
อนุตฺตีโตติ อภินฺหํ ปจฺจุเวกขิตพุพ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา คหฺญฺเจน
วา ปพฺพชิตฺเตน วา อตฺถิ กิกฺขเว สตฺตํนํ อาโรเคเย อาโรคฺยมฺโท
เยน มเทน สตฺตํ กายเณ ทฺวจฺจริตฺตํ จรฺนฺติ วาจาเย ทฺวจฺจริตฺตํ จรฺนฺติ
มนฺสา ทฺวจฺจริตฺตํ จรฺนฺติ ตสฺส ตณฺจํนํ อภินฺหํ ปจฺจุเวกขโต โย
อาโรเคเย อาโรคฺยมฺโท โส สพฺพโส วา ปหฺียติ ตนฺนํ วา ปน
#๑ โป. กณฺจ ๑ ยฺ. กณฺจ ๑ อปรํปี เอิวํ ฅาตพุพ ๑ ๒ ม. ยฺ. มตฺตา ๑ อปรํปี
#เออิ ฅาตพุพ ๑

โหติ อิทํ โข ภิกขเว อตถวสํ ปฏิจฺจ พุยาธิธมฺโมมฺหิ พุยาธิ
อนตํโตติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจน
วา ปพฺพชิตฺเตน วา ๑ กิณฺจ ภิกขเว อตถวสํ ปฏิจฺจ มรณธมฺโมมฺหิ
มรณํ อนตํโตติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน
วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺเตน วา อตฺถิ ภิกขเว สุตฺตानํ ชีวิทฺเต ชีวิทฺมโท
เยน มเทน สุตฺตา กาเยน ทฺวจฺจริตํ จรฺนฺติ วาจาเย ทฺวจฺจริตํ จรฺนฺติ มนฺสา
ทฺวจฺจริตํ จรฺนฺติ ตสฺส ตณฺจํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต โย ชีวิท
ชีวิทฺมโท โส สพฺพโส วา ปหียติ ตฺนุ วา ปน โหติ อิทํ โข
ภิกขเว อตถวสํ ปฏิจฺจ มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตํโตติ อภินฺหํ
ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺเตน
วา ๑ กิณฺจ ภิกขเว อตถวสํ ปฏิจฺจ สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ
นानาภาโว วินาภาโวติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน
วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺเตน วา อตฺถิ ภิกขเว สุตฺตानํ ปิเยสุ
ฉนฺทราโค ๑ เยน ราเคน สุตฺตา กาเยน ทฺวจฺจริตํ จรฺนฺติ วาจาเย
ทฺวจฺจริตํ จรฺนฺติ มนฺสา ทฺวจฺจริตํ จรฺนฺติ ตสฺส ตณฺจํ อภินฺหํ
ปจฺจเวกฺขโต โย ปิเยสุ [๒]- ฉนฺทราโค โส สพฺพโส วา ปหียติ
ตฺนุ วา ปน โหติ อิทํ โข ภิกขเว อตถวสํ ปฏิจฺจ สพฺเพหิ
เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ
อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฺภูเจน วา ปพฺพชิตฺเตน วา ๑ กิณฺจ ภิกขเว
อตถวสํ ปฏิจฺจ กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทิ กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺธุ
#๑ ม. ปิเยสุ มนาเปสุ โย ฉนฺทราโค ๑ ๒ ม. มนาเปสุ ๑

กมฺมปฏิสรโณ ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส
ทายาทิ ภวิสฺสามิติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปฺริเสน วา
คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตเน วา อตฺถิ ภิกฺขเว สตฺตานํ กายทฺถจฺริตํ
วจฺิทฺถจฺริตํ มโนทฺถจฺริตํ ตสฺส ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต
สพฺพโส วา ทฺถจฺริตํ ปหฺียติ ตฺนุ วา ปน โหติ อิทํ โข ภิกฺขเว
อตฺถวสํ ปฺฏิจฺจ กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทิ กมฺมโยนิ กมฺมพนฺธุ
กมฺมปฏิสรโณ ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา
ตสฺส ทายาทิ ภวิสฺสามิติ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา
ปฺริเสน วา คหฺภูเจเน วา ปพฺพชิตเน วา ๑ ส ๑ โข โส ภิกฺขเว
อริยสาวโก อิติ ปฺฏิสณฺจิกฺขติ น โข อหฺญเญเวโก ๒ ชฺราชมฺโม
ชฺริ อนตฺตีโต อถโข ยาวตา สตฺตานํ อาคติ คติ จฺติ อุปฺตฺติ
สพฺเพ สตฺตา ชฺราชมฺมา ชฺริ อนตฺตีตาติ ตสฺส ตณฺจฺานํ อภินฺหํ
ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค สณฺชายติ โส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ
พหฺลิกโรติ ตสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวโต ภาวยโต พหฺลิกโรโต
สณฺโฆชนานิ ปหฺียนฺติ อนุสฺยา พฺยฺนฺติ โหฺนฺติ ๑ น โข อหฺญเญเวโก
พฺยฺชิทฺมฺโม พฺยฺชิ อนตฺตีโต อถโข ยาวตา สตฺตานํ อาคติ คติ
จฺติ อุปฺตฺติ สพฺเพ สตฺตา พฺยฺชิทฺมฺมา พฺยฺชิ อนตฺตีตาติ ตสฺส
ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค สณฺชายติ โส ตํ มคฺคํ
อาเสวติ ภาเวติ พหฺลิกโรติ ตสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวโต ภาวยโต
#๑ ยฺ. ส เจ โส ๑ ๒ ม. ยฺ. อหฺญเญเวโก ๑ อปรฺปี เอวํ อีทิสเมว ๑

พหุสีกโรโต สลฺโยชนานิ ปหฺยฺนฺติ อนุสฺยา พุยนฺตี โหนฺติ ฯ น โข
อหฺยฺเลเวโก มรณฺมโม มรณฺ อนุตฺโต อถโฆ ยาวตา สตฺตฺตานํ
อาคฺติ คฺติ จุติ อุปฺตฺติ สพฺเพ สตฺตา มรณฺมมา มรณฺ
อนุตฺตฺติ ตฺสฺส ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค สลฺยชยติ
โส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุสีกโรติ ตฺสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวโต
ภวยโต พหุสีกโรโต สลฺโยชนานิ ปหฺยฺนฺติ อนุสฺยา พุยนฺตี
โหนฺติ ฯ น โข มยฺหเวกฺสฺส สพฺเพหิ ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว
วินาภาโว อถโฆ ยาวตา สตฺตฺตานํ อาคฺติ คฺติ จุติ อุปฺตฺติ
สพฺเพสํ สตฺตฺตานํ ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ ตฺสฺส
ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค สลฺยชยติ โส ตํ มคฺคํ
อาเสวติ ภาเวติ พหุสีกโรติ ตฺสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวโต ภวยโต
พหุสีกโรโต สลฺโยชนานิ ปหฺยฺนฺติ อนุสฺยา พุยนฺตี โหนฺติ ฯ น
โฆ อหฺยฺเลเวโก กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺช
กมฺมปฺภิสฺสรณฺ ฆํ กมฺมํ กวิสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตฺสฺส
ทายาโท กวิสฺสามิ อถโฆ ยาวตา สตฺตฺตานํ อาคฺติ คฺติ จุติ อุปฺตฺติ
สพฺเพ สตฺตา กมฺมสฺสกา กมฺมทายาทา กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺช
กมฺมปฺภิสฺสรณา ฆํ กมฺมํ กวิสฺสนฺติ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา
ตฺสฺส ทายาทา กวิสฺสนฺตฺติ ตฺสฺส ตณฺจฺานํ อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขโต
มคฺโค สลฺยชยติ โส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุสีกโรติ

ตสส ตัม มกุกัม อาเสวโต ภาวยโต พหุลีกโรโต สลโยชนานี
ปหียนติ อนุสยา พุยนตี โหนตตีติ ฯ

พฺยาริชมมา ชราชมมา อโถ มรณชมมิโน
ยถา ชมมา ตถา สนฺดา ๑ ชิกฺขณฺติ ปุณฺชชนา ฯ
อหฺลเจตํ ชิกฺขเจยฺยึ เอวํชมเมสุ ปาณิสฺสุ
น เมตํ ๒ ปฏฺฐิปสฺส มม เอวํ วิหาริโน ฯ
โสหํ เอวํ วิหรนฺโต ลตฺวา ชมมํ นิรุปรี
อาโรเคย โยพฺพนสฺมี ๓ ชีวิทสฺมีลฺจ โย มโท ๔
สพฺเพ มเท อภิโกสฺมี เนกฺขมมํ ทฏฺฐุ เจมโต ฯ
ตสฺส เม อหุ อฺสุสาโห นิพฺพานํ อภิปสฺสโต
นํหํ ภพฺโพ เอตฺรหิ กมฺมานิ ปฏฺฐิเสวิตฺตุ
อนิวตฺติ ภวิสฺสามิ พฺรหฺมเจรปรายโนติ ๕ ฯ

[๕๘] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหฺรติ มหาวเน กุฎฺฑาคารสาลาหิ ฯ
อถ โข ภควา ปุพฺพพฺณหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย
เวสาลี ปิณฺฑทาย ปาวีสี เวสาลิยํ ปิณฺฑทาย จริตฺวา ปจฺจนาภตฺตํ
ปิณฺฑทปาทปฏฺฐิกฺกนฺโต มหาวนํ อชฺโฆคาเหตุวา อลฺยลตฺรสฺมี รุกฺขมฺมูล
ทิวา วิหารํ นิสีทึ ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพฺุลา ลิจฺฉวิกรมารกา
สชฺชชานี ฐนฺนึ อาทาย กุกฺกุรฺสสงฺฆปริวฺธา มหาวเน อนฺจกมฺมานา
อนฺจวิจฺรมานา อทฺทสฺสํ ภควนฺตํ อลฺยลตฺรสฺมี รุกฺขมฺมูล นิสินฺนํ ทิสฺวา
#๑ ม. ย. สตฺตา ฯ ๒ ย. ตเมตํ ฯ ๓ ม. อาโรเคย โยพฺพนสฺมี จ ฯ ย. อาโรเคย จ ฯ
#๔ ม. เขมทา ฯ ๕ ม. ย. พฺรหฺมจฺริยปรายโนติ ฯ

สขุชานี ธนุณี นิกขิปิตฺวา กุกกุรสงฺฆํ เอกมฺนุตฺติ อโยเชตฺวา เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺสู อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา
ตฺถเหฏฺฐา ตฺถเหฏฺฐา ปญฺชติกา ภควนฺตํ ปยิริปาสนฺติ เตน โข ปน
สมเยน มหานาโม ลิจฺฉวี ๑ มหาวเน ชงฺฆาวิหารี ๒ อนฺจจฺจมมาโน
อนฺวิจฺจมาโน อทฺทส เต ลิจฺฉวิกุมารเก ตฺถเหฏฺฐเต ตฺถเหฏฺฐเต ปญฺชติเก
ภควนฺตํ ปยิริปาสนฺเต ทิสฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺสู อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมฺนุตฺติ นิสิตฺติ เอกมฺนุตฺติ นิสินฺโน
โข มหานาโม ลิจฺฉวี อุทานํ อุทานสิ ภวิสฺสนฺติ วชฺชี ภวิสฺสนฺติ
วชฺชีติ ก็ ปน ตฺวํ มหานาม เอวํ วเทสิ ภวิสฺสนฺติ วชฺชี
ภวิสฺสนฺติ วชฺชีติ อิมเ ภนฺเต ลิจฺฉวิกุมารกา จณฺหา พรุสา
อปานฺนภา ๓ ยานิปิ ตานิ กุเลสุ ปหิณฺณกานิ ปหิณฺนติ อจฺจฺจติ วา
พทฺธาติ วา ปฺวาติ วา โมทกาติ วา สงฺกฺกกาติ ๕ วา ตานิ
วิจฺจมฺปิ ตฺวา วิจฺจมฺปิ ตฺวา ขาทนฺติ กุลิตฺถินฺปิ กุลกุมารินฺปิ ปจฺจาลิยํ จิปนฺติ
เตทานิเม ตฺถเหฏฺฐา ตฺถเหฏฺฐา ปญฺชติกา ภควนฺตํ ปยิริปาสนฺตฺติ ๑
ยสฺส กสฺส จิ มหานาม กุลปฺตฺตสฺส ปญฺจ ชมฺมา สํวิชฺชนฺติ ยถิ วา
รณฺโณ ขตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส ๖ ยถิ วา รณฺุจิกสฺส เปตฺตนิกสฺส
ยถิ วา เสนาย เสนาปตฺติกสฺส ยถิ วา คามคามิกสฺส ๗ ยถิ วา
ปฺคคามณิกสฺส เย วา ปน กุเลสุ ปจฺเจกาธิปจฺจํ การณฺติ
วฺจฺจฺจติเยว ปาฏิกงฺขา โน ปรีหานิ กตเม ปญฺจ อิท มหานาม
#๑ ม. สพฺพตฺถ วาเรสุ ลิจฺฉวี ๑ ๒ ม ชงฺฆาวิหารี ๑ ๓ ม. อปานฺนภา ๑ ย. อปชหา ๑
#๔ โป. ปหิณฺณกานิ ๑ ม. ปหณฺณกานิ ๑ ย. ปหิณฺณกานิ ๑ ๕ ย. สกฺขลกาติ ๑
#๖ โป. สีมุทฺธาภิสิตฺตสฺส ๑ ๗ ม. คามคามณิกสฺส ๑

กฺลปฺตฺโต อุกฺขณวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ๑
ชฺมฺมิเกหิ ชฺมฺมลทฺเชหิ มาตาปิตโร สกฺกโรติ ครุฑโรติ มานนฺติ
ปฺุเชตฺติ ตเมนนํ มาตาปิตโร สกฺกตา ครุฑตา มานิตฺตา ปฺุชิตฺตา
กฺลฺยาณน มนฺสา อฺนุกมฺปฺนฺติ จิรํ ชีวํ ทีฆมายุํ ปาเลหิตฺติ มาตาปิตานุกมฺปิตสฺส
มหานาม กฺลปฺตฺตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฎิกงฺขา โน ปริหานิ ๑
ปฺุณ จปรํ มหานาม กฺลปฺตฺโต อุกฺขณวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ
พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ชฺมฺมิเกหิ ชฺมฺมลทฺเชหิ ปฺุตฺตทาร-
ทาสกมฺมกรโปริเส สกฺกโรติ ครุฑโรติ มานนฺติ ปฺุเชตฺติ ตเมนนํ
ปฺุตฺตทารทาสกมฺมกรโปริสฺสา สกฺกตา ครุฑตา มานิตฺตา ปฺุชิตฺตา กฺลฺยาณน
มนฺสา อฺนุกมฺปฺนฺติ จิรํ ชีวํ ทีฆมายุํ ปาเลหิตฺติ ปฺุตฺตทารทาส-
กมฺมกรโปริสานุกมฺปิตสฺส มหานาม กฺลปฺตฺตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฎิกงฺขา
โน ปริหานิ ๑ ปฺุณ จปรํ มหานาม กฺลปฺตฺโต อุกฺขณวิริยาธิคเตหิ
โภเคหิ พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ชฺมฺมิเกหิ ชฺมฺมลทฺเชหิ
เขตฺตกมฺมนฺตสามนฺตสโทยฺหารเ ๒ สกฺกโรติ ครุฑโรติ มานนฺติ ปฺุเชตฺติ ตเมนนํ
เขตฺตกมฺมนฺตสามนฺตสโทยฺหารา ๒ สกฺกตา ครุฑตา มานิตฺตา ปฺุชิตฺตา
กฺลฺยาณน มนฺสา อฺนุกมฺปฺนฺติ จิรํ ชีวํ ทีฆมายุํ ปาเลหิตฺติ
เขตฺตกมฺมนฺตสามนฺตสโทยฺหารานุกมฺปิตสฺส มหานาม กฺลปฺตฺตสฺส วุฑฺฒิเยว
ปาฎิกงฺขา โน ปริหานิ ๑ ปฺุณ จปรํ มหานาม กฺลปฺตฺโต
อุกฺขณวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ชฺมฺมิเกหิ
ชฺมฺมลทฺเชหิ ยา ตา ๓ พลิปฺภิกฺคาหิกาเทวตาตํ ๔ สกฺกโรติ ครุฑโรติ
#๑ โป. สพฺพุตฺถ วาเรสุ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ๑ ๒ ยู ...สามนฺตสโทยฺหารเ ๑
#๓ ม. ยาวตา ๑ ๔ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ๑

มานะติ ปุชเชติ ตเมณํ พลิปฏิกุคคาหิกา เทวตา สกุกตา ครุกตา
มานิตา ปุชิตา กลุยาณน มนสา อนุกมุปนฺติ จิรํ ชีวํ ทีฆมาຍ
ปาเลหิตี เทวตานุกมุปีตสฺส มหานาม กุลปฺตุตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฎิถงฺขา
โน ปรีหานิ ฯ ปุณ จปรี มหานาม กุลปฺตุโต อฏฺฐานวิริยาธิคเตหิ
โกเคหิ พาหาพลปรีจิตฺเทหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ชฺมฺมิเกหิ
ชฺมฺมลทฺเทหิ สมณพฺรหฺมณฺเณ สกุกโรติ ครุกโรติ มานะติ ปุชเชติ ตเมณํ
สมณพฺรหฺมณฺณา สกุกตา ครุกตา มานิตา ปุชิตา กลุยาณน มนสา
อนุกมุปนฺติ จิรํ ชีวํ ทีฆมาຍ ปาเลหิตี สมณพฺรหฺมณฺณานุกมุปีตสฺส
มหานาม กุลปฺตุตสฺส วุฑฺฒิเยว ปาฎิถงฺขา โน ปรีหานิ ฯ ยสฺส กสฺส จิ
มหานาม กุลปฺตุตสฺส อิมํ ปญฺจ ชฺมฺมา ลํวิชฺชนฺติ ยถิ วา
รณฺโณ ขตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส ยถิ วา รณฺุจิสฺส เปตฺตนิกสฺส
ยถิ วา เสนาย เสนาปตฺติกสฺส ยถิ วา คามคามิกสฺส ยถิ วา
ปุคฺคามณิกสฺส เย วา ปน กุเลสุ ปจฺเจกาธิปจฺจํ การเณติ
วุฑฺฒิเยว ปาฎิถงฺขา โน ปรีหานิตี ฯ

มาตาปีตฺกิจฺจกโร ปฺตุตทารหิโต สทา
อนฺโตชนสฺส อตฺถาย เย จสฺส อนุชีวิน
อุภินฺนญฺเจว ๑ อตฺถาย วทญฺญ โหติ สีลวา
ถาตีนํ ปุพฺพเปตानํ ทิฏฺฐเจ ชฺมฺเม จ ชีวิตํ ๒
สมณานํ พฺรหฺมณานํ เทวตานญฺจ ปญฺจํหิโต
วิตฺติสฺสชนโน ๓ โหติ ชฺมฺเมน ฆรมาวาสํ

#๑ ม. อุภินฺนญฺเจว ฯ ย. อุภินฺนํ เยว ฯ ๒ โป. ชฺมฺเมว ชีวิตํ ฯ ม. ชีวิตํ ฯ
#๓ โป. ปีตฺติสฺส ... ฯ

โส กริตฺวาน กลฺยาณํ ปุชฺไซ โหติ ปัสสิโย

อิเชว นํ ปัสฺสนฺติ เปจฺจ สกฺเค ปโมทตีติ ฯ

[๕๕] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ทฺลลโก วุฑฺฒปฺพชฺชิตโต
กตเมหิ ปณฺจหิ ทฺลลโก ภิกฺขเว วุฑฺฒปฺพชฺชิตโต
นิปุณฺเณ ทฺลลโก อากปฺปสมฺปนฺโน ทฺลลโก พหุสฺสุโต ทฺลลโก
ชฺมมกฺคิโก ทฺลลโก วินยชฺโร อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ
ชฺมฺเมหิ สมนฺนาคโต ทฺลลโก วุฑฺฒปฺพชฺชิตโตติ ฯ

[๖๐] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ทฺลลโก วุฑฺฒปฺพชฺชิตโต
กตเมหิ ปณฺจหิ ทฺลลโก ภิกฺขเว วุฑฺฒปฺพชฺชิตโต
สุวโจ ทฺลลโก สฺสคฺคหิตคฺคภาหิ ทฺลลโก ปทกฺขิณคฺคภาหิ ทฺลลโก
ชฺมมกฺคิโก ทฺลลโก วินยชฺโร อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ทฺลลโก วุฑฺฒปฺพชฺชิตโตติ ฯ

นีวรนฺวคฺโค ปจฺโม ฯ

ตสฺสทฺทานํ

อวรนํ ราสี องฺคานิ สมฺยฺ [๑]- มาตฺตฺตฺติกา

อุปชฺฌาณฺจานกฺุมารรา ๒ ลิจฺฉวี อปเร เทเวติ ฯ

สณฺณาวคฺโค ทฺติโย

[๖๑] ปณฺจจิมา ภิกฺขเว สณฺณวา ภาวิตา พหุสฺสีกตา มหปฺผลา

#๑ ย. จสทฺโท อตฺถิ ฯ ๒ โป. ย. อุปชฺฌาณฺจานา ... ฯ ม. อุปชฺฌาณานา ลิจฺฉวี
#กฺุมารรา อปเร เทเวติ ฯ

โหนติ มหานิสฺสา อมโตคธา อมตปริโยसानา กตมา ปณจ อนิจฺจสฺสญา ๑
อนตฺตสฺสญา ๑ มรณสฺสญา อาหารเร ปฏิกฺกุสฺสญา สพฺพโลเก
อนภิตฺตสฺสญา ๒ อีมา โข ภิกฺขเว ปณจ สฺสญา ภาวิตา
พหุสฺสีกตา มหปฺผลา โหนติ มหานิสฺสา อมโตคธา อมตปริโยसानาติ ฯ

[๖๒] ปณจิมา ภิกฺขเว สฺสญา ภาวิตา พหุสฺสีกตา มหปฺผลา
โหนติ มหานิสฺสา อมโตคธา อมตปริโยसानา กตมา ปณจ อนิจฺจสฺสญา
อนตฺตสฺสญา มรณสฺสญา อาหารเร ปฏิกฺกุสฺสญา สพฺพโลเก
อนภิตฺตสฺสญา ๒ อีมา โข ภิกฺขเว ปณจ สฺสญา ภาวิตา
พหุสฺสีกตา มหปฺผลา โหนติ มหานิสฺสา อมโตคธา อมตปริโยसानาติ ฯ

[๖๓] ปณจหิ ภิกฺขเว วฑฺฒิสฺสีหิ วฑฺฒมาโน อริยสาวโก
อริยาย วฑฺฒิสฺสียา วฑฺฒติ สาราทายี จ โหติ วราทายี จ กายสฺส
กตมาหิ ปณจหิ สทฺธาย วฑฺฒติ สีสฺเลน วฑฺฒติ สฺสุเตน วฑฺฒติ
จาเคน วฑฺฒติ ปณฺณาย วฑฺฒติ อีมาหิ โข ภิกฺขเว ปณจหิ
วฑฺฒิสฺสีหิ วฑฺฒมาโน อริยสาวโก อริยาย วฑฺฒิสฺสียา วฑฺฒติ สาราทายี
จ โหติ วราทายี จ กายสฺสชาติ ฯ

สทฺธาย สีสฺเลน จ โย ปวฑฺฒติ ๓

ปณฺณาย จาเคน สฺสุเตน จุกฺขมฺ

โส ตาทิสฺส สปฺปฺริโส วิจกฺขโณ

อาทิสฺสติ สारมิเชว อตฺตโนติ ฯ

#๑ ม. ย. อสุภสฺสญา อาทินวสฺสญา ฯ ๒ ม. อนภิตฺตสฺสญา ฯ ๓ ไป. โย จ

#วฑฺฒติ ฯ ส. โยธ วฑฺฒติ ฯ

[๖๔] ปญจหิ ภิกขเว วฑุฒีหิ วฑุฒมานา อริยสาวิกา
อริยาย วฑุฒิยา วฑุฒติ สาราทายินี จ โหติ วราทายินี จ กายสุส
กตมาหิ ปญจหิ สทุชาย วฑุฒติ สีเลน วฑุฒติ สุเตน
วฑุฒติ จาเคน วฑุฒติ ปญญาช วฑุฒติ อิมายิ โข ภิกขเว
ปญจหิ วฑุฒีหิ วฑุฒมานา อริยสาวิกา อริยาย วฑุฒิยา วฑุฒติ
สาราทายินี จ โหติ วราทายินี จ กายสุสชาติ ฯ

สทุชาย สีเลน จ ยา ปวฑุฒติ

ปญญาช จาเคน สุเตน จุกยิ

สา ตาทิสี สีลวตี อุปาสิกา

อาทียติ สารมิเชว อตฺตโนติ ฯ

[๖๕] ปญจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อลฺลฺสากจฺโฉ
สพฺรหฺมจารินี กตเมหิ ปญจหิ อิช ภิกขเว ภิกขุ อตฺตนา จ
สีลสมฺปนฺโน โหติ สีลสมฺปทาถาย จ อาคตฺ ปญหิ พุยาถตฺตา
โหติ อตฺตนา จ สมาริสมฺปนฺโน โหติ สมาริสมฺปทาถาย จ
อาคตฺ ปญหิ พุยาถตฺตา โหติ อตฺตนา จ ปญญาสมฺปนฺโน โหติ
ปญญาสมฺปทาถาย จ อาคตฺ ปญหิ พุยาถตฺตา โหติ อตฺตนา
จ วิมุตติสมฺปนฺโน โหติ วิมุตติสมฺปทาถาย จ อาคตฺ ปญหิ
พุยาถตฺตา โหติ อตฺตนา จ วิมุตติถาณทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ
วิมุตติถาณทสฺสนสมฺปทาถาย จ อาคตฺ ปญหิ พุยาถตฺตา โหติ
อิมายิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อลฺลฺสากจฺโฉ

สพฺรหฺมจารีนนฺติ ฯ

[๖๖] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลฺสาชีโว
สพฺรหฺมจารีนํ กตฺเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺตนา จ
สีลสมฺปนฺโน โหติ สีลสมฺปทาถาย จ กตํ ปณฺหํ พุยาถตฺตา
โหติ อตฺตนา จ สมาริสมฺปนฺโน โหติ สมาริสมฺปทาถาย จ
กตํ ปณฺหํ พุยาถตฺตา โหติ อตฺตนา จ ปณฺญาสมฺปนฺโน โหติ
ปณฺญาสมฺปทาถาย จ กตํ ปณฺหํ พุยาถตฺตา โหติ อตฺตนา จ
วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ วิมุตฺติสมฺปทาถาย จ กตํ ปณฺหํ
พุยาถตฺตา โหติ อตฺตนา จ วิมุตฺติฅาณทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ
วิมุตฺติฅาณทสฺสนสมฺปทาถาย จ กตํ ปณฺหํ พุยาถตฺตา โหติ อิมฺเห
โฆ ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลฺสาชีโว
สพฺรหฺมจารีนนฺติ ฯ

[๖๗] โย หิ โภจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา ปณฺจ
ฌมฺเม ภาเวติ ปณฺจ ฌมฺเม พหุสิทฺโรติ ตสฺส ทฺวินฺนํ ผลานํ
อณฺถตฺรํ ผลํ ปาฎิกงฺขํ ทิฏฺฐเชว ฌมฺเม อณฺถา สติ วา อูปาทิสฺเส
อนาคามิตา กตฺเม ปณฺจ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฉนฺทสมาริปรานสงฺขาร-
สมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ วิริยสมาริ- ... จิตฺตสมาริ- ...
วิมฺสาสมาริปรานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ อุสุโสพุหิณฺเวยว ปณฺจมี
โย หิ โภจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา อิมฺ ปณฺจ ฌมฺเม
ภาเวติ อิมฺ ปณฺจ ฌมฺเม พหุสิทฺโรติ ตสฺส ทฺวินฺนํ ผลานํ

อณฺณตริ ผลํ ปาฎิกงฺขํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อณฺณวา สติ วา อุปาทิสเสเส
อนาคามิตาติ ฯ

[๖๘] ปุพฺพเวทํ ภิกฺขเว สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺโธ โพธิสตุโตว
สมาโน ปญจ ฌมฺเม ภาเวสี ปญจ ฌมฺเม พหุลิมกาสี กตเม ปญจ
ฉนฺทสมาธิปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวสี
วิริยสมาธิจิตฺตสมาธิวิมฺสาสมาธิปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวสี
อุสุโสฬหิณฺเวยว ปญจมี โส โข อหํ ภิกฺขเว อิมํ อสุโสฬหิณฺเวยว
ฌมฺมานํ ภาวิตตฺตา พหุลีกตตฺตา ยสฺส ยสฺสาภิญญาสจฺฉิกฺกรณียสฺส
ฌมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนามเอสี อภิญญาสจฺฉิกิริยา ย ตตฺตรตเตว สกฺขิภพฺพตํ
ปาปฺณิ สติ สติ อายตเน โส สเจ อากงฺขี อนกฺวิหิตํ
อิทฺธิวิธํ ปจฺจนฺนเวยฺยํ ฯเปฯ ยาวพฺรหฺมโลกาปี กาเยน ๑ วถํ
วตฺเตยฺยนฺติ ตตฺตรตเตว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณิ สติ สติ อายตเน ฯ
โส สเจ อากงฺขี ฯเปฯ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺตฺติ
ปญฺญาวิมฺตฺติ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
วิหเรยฺยนฺติ ตตฺตรตเตว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณิ สติ สติ อายตเนติ ฯ

[๖๙] ปญฺจิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา เอกนฺตนิพฺพิทาย
วิราคาย นิโรธาย อุปสมาย อภิญญา ย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตนฺติ
กตเม ปญจ อิทฺธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสุภานุปฺสฺสี กาเย วิหฺรติ
อาหารเ ปฏิกฺกฺลสฺสณฺณี สพฺพโลเก อนภฺริตสฺสณฺณี ๒ สพฺพสงฺขารสฺสุ
อนิจฺจานุปฺสฺสี มรณสฺสณฺณา โข ปนสฺส อชฺฉตฺตํ สุปฺภูจिता ๓ โหติ
#๑ โป. กาเยน จ สํวตฺเตยฺยนฺติ ฯ ๒ ม. อนภฺริตสฺสณฺณี ฯ ๓ โป. ย. สุปฺภูจिता ฯ
#อิตฺโต ปรี อิทฺธิสเมว ฯ

อิม โข ภิกขเว ปญจ ชมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา เอกนฺตนิพพิทาย
วิราคาย นิโรธาย อุปสมาย อภิญฺจาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตุนฺตํติ ฯ

[๗๐] ปญฺจิมะ ภิกขเว ชมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา อาสวานํ
ขยาย สํวตฺตุนฺตํ กตเม ปญฺจ อธิ ภิกขเว ภิกขุ อสุภานุปสฺสี
กาเย วิหฺรติ อหฺาเร ปฏิกฺกฺลสฺสณฺณี สพฺพโลเก อนภฺิรตสฺสณฺณี
สพฺพสงฺขารेषฺสุ อนิจฺจานุปสฺสี มรณสฺสณฺณา โข ปนสฺส อชฺฌตฺตํ
สูปฺภูจฺจิตา โหติ อิม โข ภิกขเว ปญฺจ ชมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา
อาสวานํ ขยาย สํวตฺตุนฺตํติ ฯ

สณฺณวารคฺโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺททานํ

เทว จ สณฺณวา เทว วทฺธิ จ สากจฺเจณ จ สาชิวํ

อิทฺธิปาทา จ เทว วุตฺตา นิพฺพิทา จาสวกฺขยาติ ฯ

โยธาชีวคฺโค ตติโย

[๗๑] ปญฺจิมะ ภิกขเว ชมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา เจโตวิมฺุตติผลา
จ โหนฺติ เจโตวิมฺุตติผลานิสฺสา จ ปญฺญาวิมฺุตติผลา จ
โหนฺติ ปญฺญาวิมฺุตติผลานิสฺสา จ กตเม ปญฺจ อธิ ภิกขเว
ภิกขุ อสุภานุปสฺสี กาเย วิหฺรติ อหฺาเร ปฏิกฺกฺลสฺสณฺณี สพฺพโลเก
อนภฺิรตสฺสณฺณี สพฺพสงฺขารेषฺสุ อนิจฺจานุปสฺสี มรณสฺสณฺณา โข

ปนสฺส อหฺมตฺตํ สฺวปฺภุจฺจิตฺตา โหติ ฯ อิมํ โข ภิกฺขเว ปณจ ฐมฺมา
ภาวิตฺตา พหุสฺสีกฺตา เจโตวิมุตฺติผลา จ โหนฺติ เจโตวิมุตฺติผลานิสฺสา
จ ปณฺณววิมุตฺติผลา จ โหนฺติ ปณฺณววิมุตฺติผลานิสฺสา จ ยโต
โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เจโตวิมุตฺโต จ โหติ ปณฺณววิมุตฺโต จ [๑]- อัย
วฺจจฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ อิตฺปิ สงฺกิณฺณปริกฺโข อิตฺปิ
อพฺพุเพฺหสิโก อิตฺปิ นีรคฺคโป อิตฺปิ อริโย ปนฺนทฺชโซ ปนฺนภาโร
วิสฺสยฺตฺโต อิตฺปิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ โหติ อีธ
ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อวิชฺชา ปหีนา โหติ อฺจุฉินฺนํมฺลตา ตาลาวตฺถุกฺตา
อนภาวํ คตา आयตฺตี อนฺุปฺปาทฐมฺมา เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สงฺกิณฺณปริกฺโข โหติ
อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน โปโนพฺภวโก ชาติสฺสารो ปหีนो โหติ อฺจุฉินฺนํมฺโล
तालาวตฺถุกฺโต อนภาวํ คโต आयตฺตี อนฺุปฺปาทฐมฺโม เอวํ
โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สงฺกิณฺณปริกฺโข โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อพฺพุเพฺหสิโก โหติ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ตณฺหา ปหีนา โหติ
อฺจุฉินฺนํมฺลตา ตาลาวตฺถุกฺตา อนภาวํ คตา आयตฺตี อนฺุปฺปาทฐมฺมา เอวํ
โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อพฺพุเพฺหสิโก โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
นีรคฺคโป โหติ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปณฺโจรัมภาคิยานิ สลฺโลชฺชนานิ
ปหีนานิ โหนฺติ อฺจุฉินฺนํมฺลानิ ตาลาวตฺถุกฺตานิ อนภาวํ คตานิ
อายตฺตี อนฺุปฺปาทฐมฺมานิ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ นีรคฺคโป โหติ ฯ
กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อริโย ปนฺนทฺชโซ ปนฺนภาโร วิสฺสยฺตฺโต โหติ
#๑ ม. โหติ ฯ

อิธ ภิกขเว ภิกขุโน อสุมิมาโน ปหีนโน โหติ อัจฉินฺนมุโล ตาลาวตฺถุกโต
อนภาวํ คโต อายตี อนุปฺปาทมฺโม เอวํ โข ภิกขเว
ภิกขุ อริโย ปนฺนทฺชโร ปนฺนภาโร วิสฺยุตฺโต โหตีติ ฯ

[๑๒] ปณฺจิเม ภิกขเว ชมฺมา ภาวิตา พหฺลิกฺกา เจโตวิมุตฺติผลา
จ โหนฺติ เจโตวิมุตฺติผลานิสฺสา จ ปณฺณาวิมุตฺติผลา จ
โหนฺติ ปณฺณาวิมุตฺติผลานิสฺสา จ กตเม ปณฺจ อนิจฺจสฺสณฺวา
อนิจฺเจ ทฺถขสฺสณฺวา ทฺถเข อนตฺตสฺสณฺวา ปหานสฺสณฺวา วิราคสฺสณฺวา
อิมํ โข ภิกขเว ปณฺจ ชมฺมา ภาวิตา พหฺลิกฺกา เจโตวิมุตฺติผลา
จ โหนฺติ เจโตวิมุตฺติผลานิสฺสา จ ปณฺณาวิมุตฺติผลา
จ โหนฺติ ปณฺณาวิมุตฺติผลานิสฺสา จ ยโต โข ภิกขเว ภิกขุ เจโตวิมุตฺโต
จ โหนฺติ ปณฺณาวิมุตฺโต จ อัยํ วุจฺจติ ภิกขเว ภิกขุ
อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ อติปี สํกิณฺณปริกฺโข อติปี อพฺพุเพหฺสิโก อติปี
นिरคฺคโฬ อติปี อริโย ปนฺนทฺชโร ปนฺนภาโร วิสฺยุตฺโต อติปี ฯ
กถญฺจ ภิกขเว ภิกขุ อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ โหติ อิธ ภิกขเว ภิกขุโน
อวิชฺชา ปหีนฺนา โหติ อัจฉินฺนมุลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํ คตา
อายตี อนุปฺปาทมฺมา เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ อุกฺขิตฺตปฺลิโฆ โหตีติ ฯ
กถญฺจ ภิกขเว ภิกขุ สํกิณฺณปริกฺโข โหติ อิธ ภิกขเว ภิกขุโน
โปนฺนพฺภวโก ชาตีสฺสาโร ปหีนโน โหติ อัจฉินฺนมุโล ตาลาวตฺถุกโต
อนภาวํ คโต อายตี อนุปฺปาทมฺโม เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ สํกิณฺณปริกฺโข

โหติ ๑ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ อพพุเพหสิโก โหติ อธิ
ภิกขเว ภิกขุโน ตณฺหา ปหีนา โหติ อัจฉินฺนมูลา ตาลาวตถุกตา
อนภาวํ คตา आयตี อนุปฺปาทम्मมา เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ
อพพุเพหสิโก โหติ ๑ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ นีรคฺคโพ โหติ อธิ
ภิกขเว ภิกขุโน ปญฺโจรมฺภาคิยานิ สลฺโยชนานิ ปหีนานิ โหติ
อิจฉินฺนมูลานิ ตาลาวตถุกตานิ อนภาวํ คตานิ आयตี อนุปฺปาทम्मมานิ
เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ นีรคฺคโพ โหติ ๑ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ
อริโย ปนฺนทฺชโซ ปนฺนภาโร วิสฺสยฺตุโต โหติ อธิ ภิกขเว ภิกขุโน
อสุมฺมิโน ปหีนो โหติ อัจฉินฺนมูลโต ตาลาวตถุกโต อนภาวํ คโต
आยตี อนุปฺปาทम्मโม เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ อริโย ปนฺนทฺชโซ
ปนฺนภาโร วิสฺสยฺตุโต โหตีติ ๑

[๑๑๑] อถโข อถฺลตโร ภิกขุ เยน ภควา เตนฺปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ เอกมนฺตํ
นินฺนโน โข โส ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ ธรรมวิหารี ธรรมวิหารีติ
ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตา นฺโข ภนฺเต ภิกขุ ธรรมวิหารี โหตีติ ๑
อธิ ภิกขุ [๑]- ธรรมํ ปรียาปฺณาติ สุตฺตํ เคยฺยเวยฺยากรณํ คถํ อุทานํ
อิตฺตฺวตฺตํ ชาตํ อพฺภุตฺตมฺมํ เวทลฺลํ โส ตาย ธรรมปรียตฺติยา
ทิวสํ อตฺตนาเมติ ริยฺจติ ปฏิสลฺลทานํ นานฺยฺยฺยชฺติ อชฺชตฺตํ เจโตสมถํ
อโย วุจฺจติ ภิกขุ ปรียตฺติพฺหุโล โน ธรรมวิหารี ๑
#๑ ม. ย. ภิกขุติ อตฺถิ ๑

ปุณ จปริ [๑]- ภิกขุ ยถาสุตติ ยถาปริยตติ ชมม วิตุถาเรน ปเรสิ
เทเสติ โส ตาย ชมมปญจตติยา ทิวสิ อติณามะติ ริญจติ
ปฏิสตุถานัน นานุญชติ อชุตติ เจโตสมถิ อัย วุจติ [๑]- ภิกขุ
ปญจตติพหุโล โน ชมมวิหาริ ฯ ปุณ จปริ [๑]- ภิกขุ ยถาสุตติ
ยถาปริยตติ ชมม วิตุถาเรน สชฌายิ กโรติ โส เตน สชฌายเณ
ทิวสิ อติณามะติ ริญจติ ปฏิสตุถานัน นานุญชติ อชุตติ
เจโตสมถิ อัย วุจติ [๑]- ภิกขุ สชฌายพหุโล โน ชมมวิหาริ ฯ
ปุณ จปริ [๑]- ภิกขุ ยถาสุตติ ยถาปริยตติ ชมม เจตสา อญูวิตกุกเกติ
อญูวิจारेติ มนसानุเปกขติ โส เตหิ ชมมวิตกุกเกหิ ทิวสิ
อติณามะติ ริญจติ ปฏิสตุถานัน นานุญชติ อชุตติ เจโตสมถิ อัย
วุจติ [๑]- ภิกขุ วิตกุกพหุโล โน ชมมวิหาริ ฯ อิธ [๑]- ภิกขุ ชมม
ปริยาปุณาติ สุตติ เคยยิ เวยยากรณิ คาลิ อุทานิ อิติวุตตกิ ชาตกิ
อพุกตชมม เวทลลสิ โส ตาย ชมมปริยตติยา น ทิวสิ อติณามะติ น ๒
ริญจติ ปฏิสตุถานัน อญูญชติ อชุตติ เจโตสมถิ เอวิ โข [๑]- ภิกขุ
ชมมวิหาริ โหติ ฯ อิติ โข [๑]- ภิกขุ เทสิโต มยา ปริยตติพหุโล
เทสิโต ปญจตติพหุโล เทสิโต สชฌายพหุโล เทสิโต วิตกุกพหุโล
เทสิโต ชมมวิหาริ ยิ ๓ ภิกขุ สตุถารา กรณียิ สาวกานิ
หิเตสิณา อญุกมุปเกณ อญุกมุปิ อูปาทาย กติ โว ตัม มยา เอตานิ
ภิกขุ รุกขมูลานิ เอตานิ สุลลาคารานิ ฉายถ ภิกขุ มา
#๑ ม. ย. ภิกขุติ อตุถิ ฯ ๒ ม. นาปี ฯ ๓ ม. ย. โข ฯ

ปมาตตฺถ มา ปจฺจมา วิปฺปฏิสาริโน อหฺวตฺถ อัย โว อมฺหากํ
อนุสาสนํตี ฯ

[๑๔] อถ โข อณฺณตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสํสี เอกมฺนตํ
นินฺนโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ ชมฺมุวิหารี ชมฺมุวิหารีติ
ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา นฺ โข ภนฺเต [๑]- ชมฺมุวิหารี โหตีติ ฯ
อิธ [๒]- ภิกฺขุ ชมฺมํ ปริยาปุณาติ สุตฺตํ ... เวทลฺลํ อุตฺตริณฺจสฺส
ปฺลณฺยาย อตฺถํ นปฺปชานาติ อัย วุจฺจติ [๑]- ภิกฺขุ ปริยตฺติพฺหุโล
โน ชมฺมุวิหารี ฯ ฯเปฯ อิธ ภิกฺขุ ชมฺมํ ปริยาปุณาติ สุตฺตํ ...
เวทลฺลํ อุตฺตริณฺจสฺส ปฺลณฺยาย อตฺถํ ปชานาติ เอว โข ภิกฺขุ [๑]-
ชมฺมุวิหารี โหติ ฯ อิติ โข ภิกฺขุ ฯเปฯ อัย โว อมฺหากํ
อนุสาสนํตี ฯ

[๑๕] ปญฺจิเม ภิกฺขเว โยธาชีวา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี
กตฺเม ปญฺจ อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ โยธาชีโว รชคฺคณฺณเวท ทิสฺวา
สํสีทติ วิสีทติ น สนฺนถมฺภติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตฺถุ เอวฺรุโปปี
ภิกฺขเว อิธเอกจฺโจ โยธาชีโว โหติ อัย ภิกฺขเว ปจฺโม
โยธาชีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี ฯ ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว
อิธเอกจฺโจ โยธาชีโว สหติ รชคฺคํ อปีจ โข รชคฺคณฺณเวท ทิสฺวา
#๑ ม. ยฺ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุติ อตฺถิ ฯ

สัสีทติ วิสีทติ น สนุถมภติ น สกุกโกติ สงคามัง โอตริตุ์ เอรูโปปี
ภิกขเว อเชกจโจ โยธาซีโว โหติ อัย ภิกขเว ทูติโย
โยธาซีโว สนุโต สัวิชชมาโน โลกสุมี ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว
อเชกจโจ โยธาซีโว สหติ รชคัค สหติ ชชคัค อปีจ โข
อุสุสารณญเณว ๑ สุตวา สัสีทติ วิสีทติ น สนุถมภติ น สกุกโกติ สงคามัง
โอตริตุ์ เอรูโปปี ภิกขเว อเชกจโจ โยธาซีโว โหติ อัย
ภิกขเว ตติโย โยธาซีโว สนุโต สัวิชชมาโน โลกสุมี ฯ ปุณ จปริ
ภิกขเว อเชกจโจ โยธาซีโว สหติ รชคัค สหติ ชชคัค สหติ
อุสุสารณญ์ อปีจ โข สมุปรหารเ หลลลติ พยาปชชติ เอรูโปปี
ภิกขเว อเชกจโจ โยธาซีโว โหติ อัย ภิกขเว จตุตุโถ
โยธาซีโว สนุโต สัวิชชมาโน โลกสุมี ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว อเชกจโจ
โยธาซีโว สหติ รชคัค สหติ ชชคัค สหติ อุสุสารณญ์ สหติ
สมุปรหาริ โส ตัง สงคามัง อภิวินิตฺวา วิชิตสงคามโ ม ตเมว สงคามสิสั
อชฺฉาวสติ เอรูโปปี ภิกขเว อเชกจโจ โยธาซีโว โหติ
อัย ภิกขเว ปญจโม โยธาซีโว สนุโต สัวิชชมาโน โลกสุมี ฯ อิม
โข ภิกขเว ปญจ โยธาซีวา สนุโต สัวิชชมาโน โลกสุมี เอมเว
โข ภิกขเว ปญจิม โยธาซีวูปมา ปุคคลา สนุโต สัวิชชมาโน ภิกขุสุ
กตเม ปญจ อิช ภิกขเว ภิกขุ รชคคณญเณว ทิสฺวา สัสีทติ วิสีทติ
น สนุถมภติ น สกุกโกติ พุรหุมจริยิ สนุตาเนตุ์ ๒ สิกขาทุพพลุย
อาวิกตฺวา สิกขัง ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ กิมสุส รชคคสุมี อิช
#๑ โป. อุสุสาทณญเณว ฯ ย. อุสาทณญ์ เณว ฯ ๒ ม. สนุธาเรตุ์ ฯ อปริปี อีทิสเมว ฯ

ภิกขเว ภิกขุ สุณาติ อมุกสมิ นาม คามะ วา นิคเม วา อิตถิ
วา กุมาริ วา อภิรุปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย
สมนฺนาคตาดิ โส ตํ สุตฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภติ
น สกฺโกติ พุรฺหมจฺริยํ สนฺตานิถุํ สิกฺขาทุพฺพลฺยํ อวิกตฺวา สิกฺขํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ อิทมฺสฺส ฐชฺคฺคสมิํ เสยฺยถาปี โส
ภิกขเว โยธาชีโว ฐชฺคฺคณฺเณว ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภติ
น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตฺริคฺคํ ตถฺอุปมาหํ ภิกขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ
เอวฺรุโปปี ภิกขเว อิชฺเชกฺจโจ ปุคฺคโล โหติ อัย ภิกขเว ปจฺโม
โยธาชีวูปโม ปุคฺคโล สนฺโตะ สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ ๆ ปุณ จปฺริ
ภิกขเว ภิกขุ สหติ ฐชฺคฺคํ อปีจ โข ฐชฺคฺคณฺเณว ทิสฺวา สํสีทติ
วิสีทติ น สนฺถมฺภติ น สกฺโกติ พุรฺหมจฺริยํ สนฺตานิถุํ สิกฺขาทุพฺพลฺยํ
อวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ กิมฺสฺส ฐชฺคฺคสมิํ
อิชฺ ภิกขเว ภิกขุ นเหว โข สุณาติ อมุกสมิ นาม คามะ วา
นิคเม วา อิตถิ วา กุมาริ วา อภิรุปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา
ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคตาดิ อปีจ โข สามํ ปสฺสติ
อิตถิ วา กุมาริ วา อภิรุปี ทสฺสนียํ ปาทาทิกํ ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย
สมนฺนาคตํ โส ตํ ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภติ
น สกฺโกติ พุรฺหมจฺริยํ สนฺตานิถุํ สิกฺขาทุพฺพลฺยํ อวิกตฺวา สิกฺขํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ อิทมฺสฺส ฐชฺคฺคสมิํ เสยฺยถาปี โส
ภิกขเว โยธาชีโว สหติ ฐชฺคฺคํ อปีจ โข ฐชฺคฺคณฺเณว ทิสฺวา

ลัสมิทธิ วิสสิทธิ น สนถมภติ น สกโกติ สงคามัม โอตริตุ ตถูปมาหิ
ภิกขเว อิมิ ปุคคัลล วทามิ เอวรูปปี ภิกขเว อิเชจจโจ
ปุคคโล โหติ อัย ภิกขเว ทุตติโย โยธาชีวูปโม ปุคคโล สนนโต
ลัสมิทธิมาโน ภิกขุสุ ฯ ปุน จปริ ภิกขเว ภิกขุ สหติ รชคัม สหติ
ชชคัม อปีจ โข อุตฺตารณณเวว สุตฺวา ลัสมิทธิ วิสสิทธิ น
สนถมภติ น สกโกติ พุรหุมจริยิ สนนตานิตุ ลิกขาทุพพลยิ
อวิกตฺวา ลิกขัม ปจจกขาย หินายาวตฺตติ กิมสฺส อุตฺตารณาย อิธ
ภิกขเว ภิกขุ อรณณคตัม วา รุกขมุลคตัม วา สุตฺตาคารคตัม วา มาตุคคามิ
อุปสงกมิตฺวา โอสติ ๑ อุตฺตปติ อชฺชกฺขมติ ๒ อุปฺปนฺนเทติ ๓ โส
มาตุคคามน โอสฺสิยมาโน ๑ อุตฺตปียมาโน อชฺชกฺขมียมาโน อุปฺปนฺนทียมาโน
ลัสมิทธิ วิสสิทธิ น สนถมภติ น สกโกติ พุรหุมจริยิ สนนตานิตุ
ลิกขาทุพพลยิ อวิกตฺวา ลิกขัม ปจจกขาย หินายาวตฺตติ อิทมสฺส
อุตฺตารณาย เสยฺยถาปี โส ภิกขเว โยธาชีโว สหติ รชคัม สหติ
ชชคัม อปีจ โข อุตฺตารณณเวว สุตฺวา ลัสมิทธิ วิสสิทธิ น สนถมภติ
น สกโกติ สงคามัม โอตริตุ ตถูปมาหิ ภิกขเว อิมิ ปุคคัลล
วทามิ เอวรูปปี ภิกขเว อิเชจจโจ ปุคคโล โหติ อัย ภิกขเว
ตติโย โยธาชีวูปโม ปุคคโล สนนโต ลัสมิทธิมาโน ภิกขุสุ ฯ ปุน
จปริ ภิกขเว ภิกขุ สหติ รชคัม สหติ ชชคัม สหติ อุตฺตารณ
#๑ ม. ย. ... อุห... ฯ ๒ ย. อชฺชกฺขคตติ ฯ ๓ ม. ย. อุปฺปนฺนเทติ ฯ

อปัจ โข สมปะหาร หลณติ พุยาปชชติ กิมสฺส สมปะหารสฺมี
อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อรณฺณคตฺ วา รุกฺขมฺลคตฺ วา สฺยณาคารคตฺ
วา มาตุคาโม อุปสงฺกมิตฺวา อภินิสิตฺติ อภินิปชชติ อชฺโฆตฺถรติ
โส มาตุคาเมน อภินิสิตฺติมาโน อภินิปชชิตฺติมาโน อชฺโฆตฺถรียมาโน
สิกฺขํ อปฺปจฺจกฺขาย ทฺพฺพลฺลํ อนาวิกิตฺวา เมถุนํ ฌมฺมํ ปฏฺิเสวติ
อิทมสฺส สมปะหารสฺมี เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว โยธาชีโว สหติ รชคฺคํ
สหติ ฌชคฺคํ สหติ อุตฺตารณํ อปัจ โข สมปะหาร หลณติ
พุยาปชชติ ตถฺฐปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ เอวฺรูโปปี
ภิกฺขเว อิเชกฺขโจ ปุคฺคโล โหติ อยํ ภิกฺขเว จตฺตุโถ โยธาชีวูปโม
ปุคฺคโล สนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ ๆ ปฺน จปริ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สหติ รชคฺคํ สหติ ฌชคฺคํ สหติ อุตฺตารณํ สหติ
สมปะหาริ โส ตํ สงฺคามํ อภิวินิตฺวา วิชิตสงฺคาโม ตเมว
สงฺคามสิตํ อชฺฌาวสติ กิมสฺส สงฺคามวิชยสฺมี อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อรณฺณคตฺ วา รุกฺขมฺลคตฺ วา สฺยณาคารคตฺ วา มาตุคาโม
อุปสงฺกมิตฺวา อภินิสิตฺติ อภินิปชชติ อชฺโฆตฺถรติ โส มาตุคาเมน
อภินิสิตฺติมาโน อภินิปชชิตฺติมาโน อชฺโฆตฺถรียมาโน วินิเวเจตฺวา
วินิโมเจตฺวา เยนกามํ ปกฺกมติ โส วิวิตฺตํ เสนาสนํ ภาชติ อรณฺณํ
รุกฺขมฺลํ ปพฺพตํ กนฺทริ คิริคฺคหํ สฺसानํ วนปตฺถํ อพฺุโกกาสิ ปลาลปฺลฺลชฺ
โส อรณฺณคโต วา รุกฺขมฺลคโต วา สฺยณาคารคโต วา
นิตฺติ ปรลฺลงฺกํ อากฺขิตฺวา อฺุชฺ ภายํ ปณิธาย ปริมุขํ สตี

อุปรุจกเปตุวำ โส อภึชณั โลเก ปหำย วิกตำภึชณเณ เจตสำ วัหรัดี
อภึชณำย จิตตุั ปรึโสเชดี พุยำปำทปโทสั ปหำย อพุยำปนุณจิตตุโต
วัหรัดี สพุพปำณภูตหิตำนุกมปี พุยำปำทปโทสำ จิตตุั ปรึโสเชดี ถึนมิทุธิ์
ปหำย วิกตถึนมิทุธิ์ วัหรัดี อำโลกสณถึ สโต สมนุชำน
ถึนมิทุธา จิตตุั ปรึโสเชดี อุทุชจกุกุกุจจั ปหำย อนุทุชโต วัหรัดี
อชณตตุั วุปสนุตจิตตุโต อุทุชจกุกุกุจจำ จิตตุั ปรึโสเชดี วัจึจึจึ
ปหำย ตึณณวัจึจึจึ วัหรัดี อกถึถึ กุสเลสุ ชมเมสุ วัจึจึจึ
จิตตุั ปรึโสเชดี โส อึเม ปรุจ นึวรณเณ ปหำย เจตโส อุปรุกึเลเส
ปรุจณำย ทุพุพถึกรณเณ วัจึจึเจว กำเมหึ ๗เป๗ จตุตุถึ ฌำน
อุปรสมุชช วัหรัดี โส เอวั สหมำหึเต จิตเต ปรึสุทุเช ปรึโยทำเต
อนงुकณ วิกคุปรุกึเลเส มุทุภูเต กมมนึเย จึเต อำนณชปุตเต
อāsวำนั ชยณำณำย จิตตุั อภึนึนุณำเมดี โส อึทั ทุกุชนุดี
ยถำภูตึ ปชำนำดี อึยั ทุกุชสมุทโยดี ยถำภูตึ ปชำนำดี อึยั
ทุกุชนึโรชึดี ยถำภูตึ ปชำนำดี อึยั ทุกุชนึโรชึคāmินึ ปฎึปทำดี
ยถำภูตึ ปชำนำดี อึเม อāsวำดี ยถำภูตึ ปชำนำดี อึยั อāsวสมุทโยดี
ยถำภูตึ ปชำนำดี อึยั อāsวนึโรชึดี ยถำภูตึ ปชำนำดี
อึยั อāsวนึโรชึคāmินึ ปฎึปทำดี ยถำภูตึ ปชำนำดี ตสุส เอวั
ชำนโต เอวั ปสุสโต กำมāsวำปี จิตตุั วัมจุจึดี ภวāsวำปี จิตตุั
วัมจุจึดี อวัชชāsวำปี จิตตุั วัมจุจึดี วัมตุตตสุมี วัมตุตตมึดี
ณำณั โหดี จึณำ ชำดี วุสึตึ พุรหุณจึริยั กตึ กรณึยั นำปรึ

อิตฺตตฺตยาชาติ ปชานาติ อิทฺมสฺส สงฺคามวิชฺขสฺมี เสยฺยถาปี โส
ภิกฺขเว โยธาชีโว สหติ รชฺคํ สหติ ชชฺคํ สหติ อุตฺตสารถฺ
สหติ สมฺปหาริ โส ตํ สงฺคามํ อภิวินฺนิตฺวา วิชิตฺสงฺคาโม ตเมว
สงฺคามสึสํ อชฺฌาวสตี ตถฺฐปมาหิ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ
เอวฺรูโปปี ภิกฺขเว อิเชกฺจฺโจ ปุคฺคลโหติ อัยฺ ภิกฺขเว ปณฺจโม
โยธาชีวูปโม ปุคฺคลโหติ สนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสฺสุ ฯ อิม โข ภิกฺขเว
ปณฺจ โยธาชีวูปมา ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสฺสูติ ฯ

[๗๖] ปณฺจิม ภิกฺขเว โยธาชีวา สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี
กตฺเม ปณฺจ อิธ ภิกฺขเว เอกฺจฺโจ โยธาชีโว อสิจฺจมํ คเหตุวา
ชนฺดฺลาปี สนฺนยฺหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺรตี โส ตสฺมี สงฺคาม
อุตฺตสหตี วายมตี ตเมนนํ อุตฺตสหนฺตํ วายมหนฺตํ ปเร หนฺนตี
ปริยาปาเทนนตี เอวฺรูโปปี ภิกฺขเว อิเชกฺจฺโจ โยธาชีโว โหติ อัยฺ
ภิกฺขเว ปจฺโม โยธาชีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี ฯ ปุณ จปริ
ภิกฺขเว อิเชกฺจฺโจ โยธาชีโว อสิจฺจมํ คเหตุวา ชนฺดฺลาปี สนฺนยฺหิตฺวา
วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺรตี โส ตสฺมี สงฺคาม อุตฺตสหตี วายมตี
ตเมนนํ อุตฺตสหนฺตํ วายมหนฺตํ ปเร อฺปลิภฺขนฺตี ตเมนนํ อปฺเนนฺตี
อปฺเนตฺวา ฌาตฺกานํ เนนฺตี โส ฌาตฺเกหิ นียมาโน อปฺปตฺวา
ฌาตฺเก อนฺตรามกฺเค กาลํ กโรตี เอวฺรูโปปี ภิกฺขเว อิเชกฺจฺโจ
โยธาชีโว โหติ อัยฺ ภิกฺขเว ทฺติโย โยธาชีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน
โลกสฺมี ฯ ปุณ จปริ ภิกฺขเว อิเชกฺจฺโจ โยธาชีโว อสิจฺจมํ คเหตุวา

ชนุกลาปี สนนยหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺรติ โส ตสฺมี สงฺคาม
อุสฺสหติ วายมติ ตเมนํ อุสฺสหนฺตํ วายมนฺตํ ปเร อุปฺลิกฺขนฺติ
ตเมนํ อปเนนฺติ อปเนตฺวา ฌาตกานํ เนนฺติ ตเมนํ ฌาตกา
อุปฺนฺนฺหนฺติ ปริจฺรณฺติ โส ฌาตเกหิ อุปฺนฺนฺหิยมาโน ปริจฺริยมาโน
เตเนว อาพาเชน กาลํ กโรติ เอวฺรูโปปี ภิฺกฺขเว อิเชกฺจฺโจ
โยธาซีโว โหติ อัย ภิฺกฺขเว ตติโย โยธาซีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน
โลกสฺมี ฯ ปฺน จปริ ภิฺกฺขเว อิเชกฺจฺโจ โยธาซีโว อสิจมฺมํ คเหตุวา
ชนุกลาปี สนนยหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺรติ โส ตสฺมี สงฺคาม
อุสฺสหติ วายมติ ตเมนํ อุสฺสหนฺตํ วายมนฺตํ ปเร อุปฺลิกฺขนฺติ
ตเมนํ อปเนนฺติ อปเนตฺวา ฌาตกานํ เนนฺติ ตเมนํ ฌาตกา
อุปฺนฺนฺหนฺติ ปริจฺรณฺติ โส ฌาตเกหิ อุปฺนฺนฺหิยมาโน ปริจฺริยมาโน
วฺภูจฺจาติ ตมฺหา อาพาธา เอวฺรูโปปี ภิฺกฺขเว อิเชกฺจฺโจ โยธาซีโว
โหติ อัย ภิฺกฺขเว จตฺตฺโต โยธาซีโว สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี ฯ
ปฺน จปริ ภิฺกฺขเว อิเชกฺจฺโจ โยธาซีโว อสิจมฺมํ คเหตุวา ชนุกลาปี
สนนยหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺรติ โส ตํ สงฺคามํ อภิวิชิณฺติวา
วิชิตสงฺกาโม ตเมว สงฺคามสึสํ อชฺฌมาวสฺติ เอวฺรูโปปี ภิฺกฺขเว
อิเชกฺจฺโจ โยธาซีโว โหติ อัย ภิฺกฺขเว ปณฺจโม โยธาซีโว สนฺโต
สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี ฯ อิเม โข ภิฺกฺขเว ปณฺจ โยธาซีวา สนฺโต
สํวิชฺชมานา โลกสฺมี ฯ เอวเมว โข ภิฺกฺขเว ปณฺจิเม โยธาซีวฺปมา
ปฺนุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา ภิฺกฺขุสฺส กตเม ปณฺจ อิธ ภิฺกฺขเว

ภิกฺขุ อณฺณตฺรึ คามํ วา นิคมํ วา อุณิสฺสาย วิหฺรติ โส
ปฺพุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย ตเมว คามํ วา นิคมํ วา
ปิณฺฑทาย ปวิสฺติ อรฺกฺขิตฺเตเนว กายเณ อรฺกฺขิตาย วาจาย อรฺกฺขิตฺเตน
จิตฺเตน อณฺุปฺภูจิตาย สติยา อสฺสูเตหิ อินฺุทฺริเยหิ โส ตตฺถ ปสฺสตี
มาตฺตุคามํ ทฺนฺุณิวตฺถํ วา ทฺุปฺปารุตฺถํ วา ตสฺส [๑]- มาตฺตุคามํ ทิสฺวา
ทฺนฺุณิวตฺถํ วา ทฺุปฺปารุตฺถํ วา ราโค จิตฺตํ อณฺุทฺริเสตี โส รากานฺุทฺริเสณ
จิตฺเตน สิกฺขํ อปฺปจฺจกฺขาย ทฺุพฺพลยํ อนาวิกิตฺวา เมถุนํ
ชมมํ ปฺภูเสวตี เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว โยธาซีโว อสิจมมํ คเหตุวา
ชนฺุกลาปี สนฺุณยฺหิตฺวา วิยฺยุพฺหํ สงฺคามํ โอตฺรติ โส ตสฺมี สงฺคามเ
อุสฺสหตี วายมตี ตเมณํ อุสฺสหนฺตํ วายมหนฺตํ ปเร หนฺนตี
ปริยาปาเทนฺติ ตถฺุปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ เอวฺรูโปปี
ภิกฺขเว อิเชกฺจโจ ปุคฺคโล โหตี อยํ ภิกฺขเว ปจฺโม โยธาซีวูปโม
ปุคฺคโล สนฺุโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ ฯ ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อณฺณตฺรึ คามํ วา นิคมํ วา อุณิสฺสาย วิหฺรติ โส ปฺพุพฺพณฺหสมยํ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย ตเมว คามํ วา นิคมํ วา
ปิณฺฑทาย ปวิสฺติ อรฺกฺขิตฺเตเนว กายเณ อรฺกฺขิตาย วาจาย อรฺกฺขิตฺเตน จิตฺเตน
มาตฺตุคามํ ทฺนฺุณิวตฺถํ วา ทฺุปฺปารุตฺถํ วา ตสฺส มาตฺตุคามํ ทิสฺวา
ทฺนฺุณิวตฺถํ วา ทฺุปฺปารุตฺถํ วา ราโค จิตฺตํ อณฺุทฺริเสตี โส รากานฺุทฺริเสณ
จิตฺเตน ปฺริทฺยฺหเตว กายเณ ปฺริทฺยฺหตี เจตฺสา ตสฺส
#๑ ม. ตนฺุติ ทิสฺสตี ฯ อิโต ปฺริ อีทิสเมว ฯ

เอว โหติ ยนฺนุนาหิ อารามิ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺโณ อโรเจยฺย
ราคายิตฺมฺหิ ๑ อวฺโส รากปรโต น สกฺโกมิ พุรฺหมจฺริยิ สฺนฺตฺวานฺตํ
สิกฺขาทุพฺพลฺยํ อวิกตฺวา สิภฺมํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตฺติสฺสามิตี โส
อารามิ คจฺฉนฺโต อปฺปตฺตฺวา อารามิ อนฺตรามคฺเค สิกฺขาทุพฺพลฺยํ!
อวิกตฺวา สิภฺมํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตฺติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว
โยธาชีโว อสติจฺมมํ คเหตุวา ธนฺกฺลาปี สฺนฺนยฺหิตฺวา วิยฺยพฺหิ สงฺคามํ
โอตฺตรตี โส ตสฺมี สงฺคามเม อุตฺสฺหตี วายมตี ตเมนนํ อุตฺสฺหนตฺตํ
วายนฺนตฺตํ ปเร อฺปลิภฺกฺขณฺตี ตเมนนํ อปฺเนนฺตี อปฺเนตฺวา ฅาตฺกานํ
เนนฺตี โส ฅาตฺเกหิ นียมาโน อปฺปตฺตฺวา ฅาตฺเก อนฺตรามคฺเค
กาคํ กโรตี ตถฺฐปฺมาหิ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ เอวฺรูโปปี
ภิกฺขเว อิเชกฺจฺโจ ปุคฺคโล โหติ อยํ ภิกฺขเว ทฺติโย โยธาชีวูปโม
ปุคฺคโล สฺนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ ฯ ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อณฺณตฺรํ คามิ วา นิคมิ วา อฺปนฺนิสฺสาย วิหฺรตี โส
ปุพฺพณฺนสฺสมยํ นีวาเสตฺตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย ตเมว คามิ วา นิคมิ
วา ปิณฺนทาย ปวิสตี อรฺกฺขิตฺเตนฺว กายเณน อรฺกฺขิตาย วาจาย
อรฺกฺขิตเณน จิตฺเตน อฺนฺนฺปฏิจิตาย สติยา อสฺสูเตหิ อฺนฺนฺทฺริเยหิ โส ตตฺถ
ปสฺสตี มาตฺตคามิ ทฺนฺนฺนิวตฺถํ วา ทฺนฺนฺปารุตฺตํ วา ตสฺส มาตฺตคามิ
ทิสฺวา ทฺนฺนฺนิวตฺถํ วา ทฺนฺนฺปารุตฺตํ วา ราโค จิตฺตํ อฺนฺนฺทฺริเสตี โส
ราคานฺนฺทฺริเสน ๒ จิตฺเตน ปฺริทฺยฺหเตว กายเณน ปฺริทฺยฺหตี เจตฺสา ตสฺส
#๑ ม. ย. รากปริยฺยจฺจิตฺมฺหิ ฯ ๒ ม. รากานฺนฺทฺริเสน ฯ อโธ ปรี อีทิสเมว ฯ

เอว โหติ ยนฺนุนาหิ อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺโณ อโรเจยฺย
ราคายิตฺมฺหิ ๑ อวฺโส รากฺปรโต น สกฺโกมิ พฺรหฺมจฺริยํ สฺนฺตฺนํ
สิกฺขาทุพฺพลฺลํ อวิกตฺวา สิภฺงํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามิตี โส
อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺโณ อโรเจติ รากายิตฺมฺหิ ๑ อวฺโส รากฺปรโต
น สกฺโกมิ พฺรหฺมจฺริยํ สฺนฺตฺนํ สิกฺขาทุพฺพลฺลํ อวิกตฺวา สิภฺงํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติสฺสามิตี ตเมณํ สฺพฺรหฺมจฺริ โอวทฺนฺติ อนุสฺสาสนฺติ
อปฺปสฺสทา อวฺโส กามา วฺตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา
อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย อฏฺฐิสงฺขลฺปมา ๒ กามา วฺตฺตา ภควตา
พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย มํสเปสฺสุมมา กามา
วฺตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย
ติณฺณกฺลฺปมา กามา วฺตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา
อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย อํคารกาสุปฺมา กามา วฺตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา
พหุปฺยาสา อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย สฺปิณฺณกฺลฺปมา กามา
วฺตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย
ยจิตฺกฺลฺปมา กามา วฺตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา อาทินฺโว
เอตฺถ ภิกฺขุโย รุกฺขผลฺลฺปมา กามา วฺตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา
พหุปฺยาสา อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย อสิสฺฐนฺณกฺลฺปมา กามา วฺตฺตา
ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา อาทินฺโว เอตฺถ ภิกฺขุโย สตฺติสฺสุลฺปมา
กามา วฺตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา อาทินฺโว
#๑ ม. ย. รากปริยฎฺฐิตฺมฺหิ ฯ ๒ ย. อฏฺฐิสงฺขลฺปมา ฯ

เอตถ ภิกขุโย สปปสิรูปมา กามา วุตตา ภควตา พหุทุกขา
พหุปายาสา อาทีนโว เอตถ ภิกขุโย อภิรมตุ อายสุมา พุรัมหจริเย
มา อายสุมา สิกขาทุพพลย์ อวิกตวา สิกขัง ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตตี
โส สพุรัมหจริหิ เอว โอวทियมาโน เอว อนุสาสियมาโน
เอวมาห ภิกขุปี อาวุโส อปฺปสฺสาทา กามา วุตตา ภควตา
พหุทุกขา พหุปายาสา อาทีนโว เอตถ ภิกขุโย อถโข เนวหํ สกฺโกมิ
พุรัมหจริยํ สนฺदानตุํ สิกขาทุพพลย์ อวิกตวา สิกขัง ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตฺตีสฺสามีติ โส สิกขาทุพพลย์ อวิกตวา สิกขัง ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตฺตติ เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว โยธาซีโว อสิจมมํ คเหตุวา
ชนฺดถาปี สนฺนยฺหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺรติ โส ตสฺมี สงฺคาม
อุสฺสหติ วายมติ ตเมณํ อุสฺสหนตฺติ วายมนตฺติ ปเร อุปฺลิกฺขนติ ตเมณํ
อปฺเนนติ อปฺเนตฺวา ฉาตกานํ เนนฺติ ตเมณํ ฉาตกา อุปฺภูจฺหนติ
ปริจฺรณติ โส ฉาตเกหิ อุปฺภูจฺหियมาโน ปริจฺริยมาโน เตเนว อาพาเรน
กालํ กโรติ ตถฺฐปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ เอวฺรูโปปี
ภิกฺขเว อิเชกฺจโจ ปุคฺคโล โหติ อัยฺ ภิกฺขเว ตติโย โยธาซีวูปโม
ปุคฺคโล สนฺโต สํวิขฺขมาโน ภิกฺขุสุ ฯ ปุณ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตฺริ
คามํ วา นิคมํ วา อุปฺนิสฺสาย วิหฺรติ โส ปุพฺพณฺหสมยฺ นีวาเสตฺวา
ปตฺตจิวฺรมาทาย ตเมว คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺฑทาย ปวิสติ อรฺกฺขิตฺเตน
กายน อรฺกฺขิตาย วาจาย อรฺกฺขิตฺเตน จิตฺเตน อนุปฺภูจฺิตาย สติยา
อสิวฺเตหิ อินฺทฺริเยหิ โส ตตฺถ ปสฺสติ มาตุคามํ ทุนฺนินฺวตฺถํ วา ทุปฺปารุตฺถํ วา

โส สพรหมจารีหิ เอว โอวทียมาโน เอว อนุสาสัยมาโน เอวมาห
อุสสหัสสามิ อาวุโส ธารยิสสามิ ๑ อาวุโส อภิรมิสสามิ อาวุโส
น ทานาหิ อาวุโส สิกขาหุพพลยิ आविकत्वा สิกขิ ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตฺติสสามิตี เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว โยธาซีโว อสิจมมํ คเหตุวา
ชนุกถาปี สนนฺยฺหิตฺวา วิยฺยพฺหิ สงฺคามํ โอตฺรตี โส ตสฺมี สงฺคาม
อุสฺสหตี วายมตี ตเมนนํ อุสฺสหนตฺติ วายมหนตฺติ ปเร อุปฺปิกฺขนฺตี
ตเมนนํ อปเนนฺตี อปเนตฺวา ฌาตกานํ เนนฺตี ตเมนนํ ฌาตกา
อุปฺปฺภฺจหนฺตี ปริจฺจรฺนฺตี โส ฌาตเกหิ อุปฺปฺภฺจฺหิยมาโน ปริจฺจริยมาโน
วฺภฺจฺจตี ตมฺหา อาพาธา ตถฺยมาหิ ภิกฺขเว อิมิ ปุคฺคํ วทามิ
เอวฺรฺวโปปี ภิกฺขเว อิเชกฺจฺโจ ปุคฺคโล โหตี อยิ ภิกฺขเว จตฺตฺโต
โยธาซีวฺวโปมิ ปุคฺคโล สนนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ ฯ ปฺน จปฺริ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตฺริ คามํ วา นิคมํ วา อุปฺนิสฺสาย วิหฺรตี
โส ปุพฺพพณฺ्हสมยิ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย ตเมว คามํ วา นิคมํ
วา ปิณฺฑทาย ปวิสตี รกฺขิตฺเตเนว กายเณ รกฺขิตฺตาย วาจาย รกฺขิตฺเตน
จิตฺเตน อุปฺปฺภฺจิตฺตาย สตียา สํวเตหิ อินฺทฺริเยหิ โส จกฺขุณา รุปิ
ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคาคาหิ โหตี นานฺนุพฺยณฺชนคฺคาคาหิ ยตฺวาชฺกรณเมนนํ
จกฺขุณฺทฺริยิ อสํวตฺติ วิหฺรนฺตฺติ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺุสลา ชมฺมา
อนฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺส สํวราย ปฺปฺปชฺชตี รกฺขตี จกฺขุณฺทฺริยิ
จกฺขุณฺทฺริเย สํวริ อาปชฺชตี โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ... ฌาเนน คนฺธี
#๑ ม. ย. วายมิสสามิ ฯ

มายิตฺวา ... ชิวหาย รสํ สายิตฺวา ... กาเยน โฝฏฐพฺพํ ผุสฺสิตฺวา ...
มนสา ฌมฺมํ วิญญาเย น นิมิตฺตคฺคาคาหิ โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคาหิ
ยตฺวาธิกรณเมณํ มนินฺทฺริยํ อสํวตฺตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌมาโทมนสฺสา ปาปกกา
อกุสฺตา ฌมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺส สํวราย ปฏฺธิปฺชชติ รกฺขติ
มนินฺทฺริยํ มนินฺทฺริเย สํวริ อปาปฺชชติ โส ปจฺจภกตฺตํ ปิณฺฑทปาตปฏฺธิกฺกนฺโต
วิวิตฺตํ เสนาสนํ ฆชติ อรณฺถํ รุกฺขมฺมูลํ ปพฺพตฺตํ กนฺทฺริ
คิริคฺคหํ สฺตฺวานํ วนปตฺตํ อพฺโพกาถํ ปลาลปฺปฺลวฺชํ โส อรณฺถคโต
วา รุกฺขมฺมูลคโต วา สฺตฺวนาคารคโต วา นิสีทติ ปลลวฺงกํ อากฺขิตฺวา
อฺขุ กายํ ปณฺธิชาย ปริมฺขํ สตี อฺปฏฺฐเจตฺวา โส อภิชฺฌมํ โลก
ปหาย ๆเปฯ โส อิมํ ปณฺจ นีวรณํ ปหาย เจตฺโส อฺปฏฺกฺกิลเส
ปณฺญาเย ทฺวพฺพลึกรณํ วิวิจฺเจว กามเมหิ ๆเปฯ จตฺตฺตํ ฌานํ
อฺปสมปฺชช วิหรติ โส เอวํ สฺมาหิตํ จิตฺเตตํ ปริสฺสฺทฺเตตํ ปริโยทาเตP
อนนฺจณํ วิคฺคฺคปฏฺกฺกิลเส มฺหฺทฺทฺเตตํ กมฺมณฺนิเย จิตฺเต อานนฺชปฺปตฺเต
อาสวานํ ขยณฺณาเย จิตฺตํ อภินินฺนามเมติ โส อิทํ ทฺวกฺขณฺติ
ยถากฺกตํ ปชานาติ ๆเปฯ นาปริ อิตฺถตฺต
โส ภิกฺขเว โยธาชีโว อสิจมฺมํ คเหตุวา ธนฺกฺลาปํ สนฺนยฺยิตฺวา
วียฺยพฺพหํ สงฺคามํ โอตฺตติ โส ตํ สงฺคามํ อภิวินฺนิตฺวา วิชิตฺตฺตฺตฺตฺต
ตเมว สงฺคามสึลลํ อชฺฌมาวสตี ตถฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
เอวฺรฺวโปปปี ภิกฺขเว อีเชกฺก
โยธาชีวโปโม ปุคฺค
สฺนฺโต สํวชฺชมาโน ภิกฺขุสฺสุ ๆ อิมํ โย

ภิกฺขเว ปณฺจ โยธาชีวุปมา ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา ภิกฺขุสูติ ฯ

[๑๑] ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว อนาคตภยานิ สมฺปสฺสมานเนน
อลเมว อารญฺณเกน ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ
อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตฺตสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉนฺทิตฺตสฺส สจฺฉนฺทิตฺตสฺส
กตฺมานิ ปณฺจ อิทฺ ภิกฺขเว อารญฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏฺฐิสฺสจฺฉนฺทิตฺต
อหํ โข เอตฺรหิ เอกโก อรญฺเณ วิหฺรามิ เอกกํ โข ปน
อรญฺเณ วิหฺรณฺตุ อหิ วา มํ ทํเสยฺย ๑ วิจฺฉนฺทิตฺต ๒ วา มํ
ทํเสยฺย สตฺปทํ วา มํ ทํเสยฺย ๑ เตน เม อสฺส กาลกิริยา
โส มมสฺส อนฺตรธาโย หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
อนนฺทิตฺตสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉนฺทิตฺตสฺส สจฺฉนฺทิตฺตสฺส อิทํ ภิกฺขเว
ปจฺจํ อนาคตภยํ สมฺปสฺสมานเนน อลเมว อารญฺณเกน ภิกฺขุณา
อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
อนนฺทิตฺตสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉนฺทิตฺตสฺส สจฺฉนฺทิตฺตสฺส ฯ ปุณ จปริ ภิกฺขเว
อารญฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏฺฐิสฺสจฺฉนฺทิตฺต อหํ โข เอตฺรหิ เอกโก
อรญฺเณ วิหฺรามิ เอกโก โข ปนาหํ อรญฺเณ วิหฺรณฺโต อุกฺขเลตฺวา
วา ปปเตยฺยํ ภาตฺตํ วา เม ภูตฺตํ พยาปชฺเชยฺย ปิตฺตํ
วา เม กุปฺเปยฺย สเมหํ วา เม กุปฺเปยฺย สตฺถกา วา เม วาตา
กุปฺเปยฺยํ เต เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตรธาโย
หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตฺตสฺส อธิคฺมาย
#๑ ยฺ. ทเสยฺย ๑ ๒ ม. ยฺ. วิจฺฉนฺทิตฺต ๑

อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาชาติ อิทํ ภิกฺขเว ทฺติยํ อนาคตภยํ
สมฺปสฺสมานေန อลเมว อารญฺณเคน ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตปิณา
ปหิตตฺเตน วิหริตฺถุ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตสฺส อธิคฺมาย
อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาช ๑ ปฺน จปริ ภิกฺขเว อารญฺณโก ภิกฺขุ อิติ
ปฏิสณฺจิกฺขติ อหํ โข เอตฺรหิ เอกโก อรญฺเณ วิหฺรามิ เอกโก
โข ปนาหํ อรญฺเณ วิหฺรณฺโต วาเลหิ สฺมาคจฺเณยฺยํ สีเหณ วา
พฺยคฺเขณ วา ทิปีนา วา อจฺเณน วา ตฺรจฺเณน วา เต มํ ชีวิตา
โวโรเปยฺยํ เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตราโย
หนฺทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตสฺส อธิคฺมาย
อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาชาติ อิทํ ภิกฺขเว ตฺติยํ อนาคตภยํ
สมฺปสฺสมานေန อลเมว อารญฺณเคน ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตปิณา
ปหิตตฺเตน วิหริตฺถุ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตสฺส อธิคฺมาย
อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาช ๑ ปฺน จปริ ภิกฺขเว อารญฺณโก ภิกฺขุ อิติ
ปฏิสณฺจิกฺขติ อหํ โข เอตฺรหิ เอกโก อรญฺเณ วิหฺรามิ เอกโก
โข ปนาหํ อรญฺเณ วิหฺรณฺโต มาณเวหิ สฺมาคจฺเณยฺยํ กตฺตมฺเมหิ วา
อกตฺตมฺเมหิ วา เต มํ ชีวิตา โวโรเปยฺยํ เตน เม อสฺส
กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตราโย หนฺทาหํ วิริยํ อารภามิ
อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตสฺส อธิคฺมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาชาติ
อิทํ ภิกฺขเว จตฺตถิ อนาคตภยํ สมฺปสฺสมานေန อลเมว อารญฺณเคน
ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตปิณา ปหิตตฺเตน วิหริตฺถุ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา

อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉนิกตสฺส สจฺฉนิกิริยาย ฯ ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว
อารณฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฺฐิสณฺจิกฺขติ อหํ โข เอตฺรหิ เอกโก
อรณฺณเว วิหฺรามิ สนฺติ โข ปนารณฺณเว วาธา อมนุสฺสา เต
มํ ชีวิตา โวโรเปยฺยํ เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส
อนฺตรายิ หนฺทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส
อธิคมาย อสจฺฉนิกตสฺส สจฺฉนิกิริยายาติ อิทํ ภิกฺขเว ปฺญจํ
อนาคตภยํ สมฺปสฺสमानนํ อลเมว อารณฺณเกน ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน
อาตاپินา ปหิตตฺเตน วิหริตฺตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส
อธิคมาย อสจฺฉนิกตสฺส สจฺฉนิกิริยาย ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปฺญจ
อนาคตภยานิ สมฺปสฺสमानนํ อลเมว อารณฺณเกน ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน
อาตاپินา ปหิตตฺเตน วิหริตฺตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส
อธิคมาย อสจฺฉนิกตสฺส สจฺฉนิกิริยายาติ ฯ

[๗๘] ปฺญจิมานิ ภิกฺขเว อนาคตภยานิ สมฺปสฺสमानนํ อลเมว
ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตاپินา ปหิตตฺเตน วิหริตฺตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
อนธิคตสฺส อธิคมาย อสจฺฉนิกตสฺส สจฺฉนิกิริยาย กตมานิ ปฺญจ
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฺฐิสณฺจิกฺขติ อหํ โข เอตฺรหิ ททโร ยฺวา
สุสฺส ๑ กาทฺเพโส ภทฺเรน โยพฺพเนน สมฺนฺนาคโต ปจฺเมน วยสา โหติ
โข ปน โส สมโย ยํ อิมํ กายํ ชฺรา ผุสฺติ ชินฺณนํ โข
ปน ชฺราย อภิกฺขเตน น สุกฺริ พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตุํ น สุกฺรานิ
#๑ ม. ย. สฺส ฯ

อรณฺวณปตฺถานี ปนฺตานี เสนาสนานี ปฏฺิเสวิตฺตํ ปุรา มํ โส ฌมฺโหม
อาคจฺจติ อนิฏฺุโจ อกนฺโต อมฺนาโป หนฺทาหํ ปฏฺิกจฺเจว วิริยํ
อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนริคตสฺส อริคฺมาย อสจฺฉิกตสฺส
สจฺฉิกิริยาย เยนํหํ ฌมฺเมน สมฺนฺนาคโต ชิณฺณโกปี ฬาสฺสุ ๑
วิหริสฺสสามิตฺติ อิทํ ภิกฺขเว ปจฺมํ อนาคตภยํ สมฺปสฺสฺมาเนน อลเมว
ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตปิณา ปหิตตฺเตน วิหริตฺตํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
อนริคตสฺส อริคฺมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย ฯ ปุณ จปริ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อิติ ปฏฺิสถฺยจฺกฺขติ อหํ โข เอตฺรหิ อปฺปาปาโธ อปฺปาตงฺโก
สมเวปากินิยา คหณิยา สมฺนฺนาคโต นาคิสีตาย นัจจฺจฺหาหย มชฺฉิมาย
ปฺธานกฺขมาย โหติ โข ปน โส สมโย ยํ อิมํ กายํ พฺยาธิ
ผุสฺติ พฺยาธิเตน โข ปน พฺยาธินา ๒ อภิกฺขเตน น สฺกฺรํ พุทฺธานํ
สาสนํ มนสิกาตฺตํ น สฺกฺรานิ อรณฺวณปตฺถานี ปนฺตานี เสนาสนานี
ปฏฺิเสวิตฺตํ ปุรา มํ โส ฌมฺโหม อาคจฺจติ อนิฏฺุโจ อกนฺโต อมฺนาโป
หนฺทาหํ ปฏฺิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนริคตสฺส
อริคฺมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย เยนํหํ ฌมฺเมน สมฺนฺนาคโต
พฺยาธิโตปี ฬาสฺสุ วิหริสฺสสามิตฺติ อิทํ ภิกฺขเว พุคฺคิยํ อนาคตภยํ
สมฺปสฺสฺมาเนน อลเมว ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตปิณา ปหิตตฺเตน วิหริตฺตํ
อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนริคตสฺส อริคฺมาย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย ฯ
ปุณ จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฏฺิสถฺยจฺกฺขติ เอตฺรหิ โข [๓]- สฺสสฺสํ
#๑ ยฺ. ฬาสฺสุ ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ ๒ ยฺ. วฺยาพาธาภิกฺขเตน ฯ ๓ ม. ยฺ. สฺภิกฺขํ ฯ

สวลภปิณห์ สุกร์ อุณเณน ปคฺคเหน ยาเปตุ โหติ โข ปน โส
สมโย ยํ ทุพฺภิกขํ โหติ ทุสฺสสฺสํ ทุลลภปิณห์ น สุกร์ อุณเณน
ปคฺคเหน ยาเปตุ ทุพฺภิกฺเข โข ปน มนุสฺสา เยน สุกฺกขํ เตน
สงฺกมฺนฺติ ตตฺถ สงฺกณฺณิกวิหาโร โหติ อากิณฺณวิหาโร สงฺกณฺณิกวิหาเร
โข ปน สติ อากิณฺณวิหาเร น สุกร์ พุทฺธานํ สาสนํ มนสิกาตุ
น สุกฺรานิ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺิเสวิตุํ ปฺราพ
มํ โส ฆมฺโม อากจฺจติ อนฺนิฏฺโฐ อกนฺโต อมฺนาโป หนฺนทาหํ
ปฏฺิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมา
ย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยาย เยนาคํ ฆมฺเมน สมฺนฺนาคโต ทุพฺภิกฺเขปิ
ฬาสฺสํ วิหริสฺสามิติ อิทํ ภิกฺขเว ตตฺถิยํ อนาคตภยํ สมฺปฺสฺสฺมาเนน
อลเมว ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส
ปตฺติยา อนธิคตสฺส อธิคมา ย อสจฺจิกตสฺส สจฺจิกิริยาย ฯ ปฺน
จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฏฺิสถฺยจิกฺขติ เอตฺรหิ โข มนุสฺสา สมคฺคา
สมฺโมทฺมานา อวิวทฺมานา จิโรทกฺกิตฺตา อณฺณมณฺณํ ปิยจฺกฺขุหิ
สมฺปฺสฺสนฺตา วิหฺรณฺติ โหติ โข ปน โส สมโย ยํ ภยํ โหติ
อฏฺฐวิสงฺโกโป จกฺกสมฺมารุพฺหา ชานปทา ปฺริยายนฺติ ภเย โข ปน สติ
มนุสฺสา เยน ฆมฺมํ เตน สงฺกมฺนฺติ ตตฺถ สงฺกณฺณิกวิหาโร โหติ
อากิณฺณวิหาโร สงฺกณฺณิกวิหาเร โข ปน สติ อากิณฺณวิหาเร น
सुकर् पुत्थानं सासनं मनसिकातुं न सुकरानि अरण्णवनपत्थानि पनत्थानि

เสนาสนานิ ปฏฺิเสวิตุํ ปุรา มํ โส ฌมฺโม อากฺขติ อนิฏฺุโจ
อกนฺโต อมฺนาโป หนฺทาหํ ปฏฺิกจฺเจว วิริยํ อารภามิ อปฺปตฺตสฺส
ปตฺติยา อนธฺคตฺสฺส อธฺคมาย อสจฺฉนฺคตฺสฺส สจฺฉนฺคิรฺริยา ยเณหํ
ฌมฺเมณ สมนฺนาคโต ภเยปี ฆาลฺลํ วิหริสฺสสามิตฺติ อิทํ ภิกฺขเว จตฺตถํ
อนาคตภยํ สมนฺปสฺสมานเณน อลเมว ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา
ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธฺคตฺสฺส อธฺคมาย อสจฺฉนฺคตฺสฺส
สจฺฉนฺคิรฺริยา ย ๑ ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฏฺิสถฺจฺจฺจติ
เอตฺรหิ โข สจฺจํ สมนฺคโค สมนฺมอมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ฆาลฺลํ
วิหริติ โหติ โข ปน โส สมนฺโย ยํ สจฺจํ ภิกฺขชฺติ สจฺจเม
โย ปน ภินฺเน น สฺกฺริ พุทฺธานํ สาสนํ มนฺสิกาตุํ น สฺกฺรานิ
อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺิเสวิตุํ ปุรา มํ โส ฌมฺโม
อากฺขติ อนิฏฺุโจ อกนฺโต อมฺนาโป หนฺทาหํ ปฏฺิกจฺเจว วิริยํ
อารภามิ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธฺคตฺสฺส อธฺคมาย อสจฺฉนฺคตฺสฺส
สจฺฉนฺคิรฺริยา ยเณหํ ฌมฺเมณ สมนฺนาคโต ภินฺเนปี สจฺจเม ฆาลฺลํ
วิหริสฺสสามิตฺติ อิทํ ภิกฺขเว ปญฺจมํ อนาคตภยํ สมนฺปสฺสมานเณน อลเมว
ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน อาตาปีนา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
อนธฺคตฺสฺส อธฺคมาย อสจฺฉนฺคตฺสฺส สจฺฉนฺคิรฺริยา ย อิมานิ โข ภิกฺขเว
ปญฺจ อนาคตภยานิ สมนฺปสฺสมานเณน อลเมว ภิกฺขุณา อปฺปมตฺเตน

อตปุปึนุ ปหึตตเตน วึหริตุ้ อปรุตตตสส ปตตุตึยอ อนุชคตสส อชคมยอ
อสจกุกตสส สจกุกึรึยอยอตุ้ ๑

[๑๕] ปรุจกึมณึ กึกขเว อนุคตกยอนึ เอตริหึ อสมปรุปรุนุณนึ
อยตุ้ สมปรุปรุชชึสสนุตุ้ ตอนึ วอ ปรุกุกุชคตปพพานึ ปรุกุกุชคตตุวอ
จ เตสึ ปหอนาย วายมิตพพิ กตมณึ ปรุจ กวึสสนุตุ้ กึกขเว
กึกขู อนุคตมทุชานึ อกาวิตกยอ อกาวิตสึลลอ อกาวิตจิตตุอ
อกาวิตปรุณนอ เต อกาวิตกยอ สมนอ อกาวิตสึลลอ อกาวิตจิตตุอ
อกาวิตปรุณนอ อณนเอ อปรุสมปรุปเทสสนุตุ้ เตปึ น สกขึสสนุตุ้ วึเนตุ้
อชึสึเล อชึจิตเต อชึปรุณนยอ เตปึ กวึสสนุตุ้ อกาวิตกยอ
อกาวิตสึลลอ อกาวิตจิตตุอ อกาวิตปรุณนอ เต อกาวิตกยอ สมนอ
อกาวิตสึลลอ อกาวิตจิตตุอ อกาวิตปรุณนอ อณนเอ อปรุสมปรุปเทสสนุตุ้
เตปึ น สกขึสสนุตุ้ วึเนตุ้ อชึสึเล อชึจิตเต อชึปรุณนยอ เตปึ
กวึสสนุตุ้ อกาวิตกยอ อกาวิตสึลลอ อกาวิตจิตตุอ อกาวิตปรุณนอ อชึ
โช กึกขเว ฃมมสนุโทสอ วึนยสนุโทสอ วึนยสนุโทสอ ฃมมสนุโทสอ
อชึ กึกขเว ปรุจมิ อนุคตกยอ เอตริหึ อสมปรุปรุนุณนึ อยตุ้
สมปรุปรุชชึสสนุตุ้ ตั วอ ปรุกุกุชคตปพพิ ปรุกุกุชคตตุวอ จ ตสส ปหอนาย
วายมิตพพิ ๑ ปรุณ จปรึ กึกขเว กวึสสนุตุ้ กึกขู อนุคตมทุชานึ
อกาวิตกยอ อกาวิตสึลลอ อกาวิตจิตตุอ อกาวิตปรุณนอ เต
อกาวิตกยอ สมนอ อกาวิตสึลลอ อกาวิตจิตตุอ อกาวิตปรุณนอ อณนเอ
นึสสยั ทสสนุตุ้ เตปึ น สกขึสสนุตุ้ วึเนตุ้ อชึสึเล อชึจิตเต

อธิปญฺญาเย เตปิ ภวิสฺสณฺติ อภาวิตกายา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา
อภาวิตปญฺญา เต อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา
อภาวิตปญฺญา อญฺเณสํ นิสฺสยํ ทสฺสณฺติ เตปิ น สกฺขิสฺสณฺติ วินนฺตุ
อริสึเล อริจิตฺเต อธิปญฺญาเย เตปิ ภวิสฺสณฺติ อภาวิตกายา
อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา อิติ โข ภิกฺขเว ฃมฺมสนฺโทสา
วินยสนฺโทโส วินยสนฺโทสา ฃมฺมสนฺโทโส อิทํ ภิกฺขเว ทุตฺติยํ
อนาคตภยํ เอตฺรหิ อสมฺบุปฺปนํ อายตฺติ สมฺบุปฺปชฺชิสฺสตี ตํ โว
ปฺปฏิพฺพชฺชิตฺตพฺพํ ปฺปฏิพฺพชฺชิตฺตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตฺตพฺพํ ฯ ปฺปน
จปฺริ ภิกฺขเว ภวิสฺสณฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ อภาวิตกายา อภาวิตสีลา
อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา เต อภาวิตกายา สมานา อภาวิตสีลา
อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา อภิฃมฺมกถํ เวทลฺลกถํ กถนฺตา กถนฺหิ
ฃมฺมํ โอกกมฺมานา น พฺพชฺชิสฺสณฺติ อิติ โข ภิกฺขเว ฃมฺมสนฺโทสา
วินยสนฺโทโส วินยสนฺโทสา ฃมฺมสนฺโทโส อิทํ ภิกฺขเว ตตฺติยถ
อนาคตภยํ เอตฺรหิ อสมฺบุปฺปนํ อายตฺติ สมฺบุปฺปชฺชิสฺสตี ตํ โว
ปฺปฏิพฺพชฺชิตฺตพฺพํ ปฺปฏิพฺพชฺชิตฺตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตฺตพฺพํ ฯ ปฺปน
จปฺริ ภิกฺขเว ภวิสฺสณฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ อภาวิตกายา
อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา เต อภาวิตกายา สมานา
อภาวิตสีลา อภาวิตจิตฺตา อภาวิตปญฺญา เย เต สุตฺตนฺตา
ตถาคตภาสิตา คมฺภีรธา คมฺภีรตฺถา โลกุตฺตรา สุลฺลตฺตาปฺปฏิสฺสยฺตฺตา เตสุ

อนาคตภย เอตริ อสมุปปนัน อายตี สมุปชชิสสตี ตั โว
ปฏิพชชิตัพพิ ปฏิพชชิตวา จ ตสส ปหานาย วายमितัพพิ ฯ อิมานิ
โฆ ภิกขเว ปรากฏ อนาคตภยานิ เอตริ อสมุปปนนานิ อายตี
สมุปชชิสสนติ ตานิ โว ปฏิพชชิตัพพานิ ปฏิพชชิตวา จ
เตสึ ปหานาย วายमितัพพนติ ฯ

[๘๐] ปรากฏิมานิ ภิกขเว อนาคตภยานิ เอตริ อสมุปปนนานิ
อายตี สมุปชชิสสนติ ตานิ โว ปฏิพชชิตัพพานิ ปฏิพชชิตวา
จ เตสึ ปหานาย วายमितัพพิ กตมานิ ปรากฏ ภวิสสนติ ภิกขเว
ภิกขุ อนาคตมทธานัน จีวเร กลุยาณกามา เต จีวเร กลุยาณกามา
สมานา ริลลิจิสสนติ ปัสสูลิกตตัม ริลลิจิสสนติ อรลลวณปตถานิ ปนุตานิ
เสนาสนานิ คามนิกมราชธานีสู ๑ โอสริตวา วาสั กปเปสสนติ ๒ จีวรเหตุ
จ อนเนกวิหิตัน อนเนสสัน อปปปฏิรูปัน อापชชิสสนติ อิทัง ภิกขเว ปจम्म
อนาคตภย เอตริ อสมุปปนัน อายตี สมุปชชิสสตี ตั โว
ปฏิพชชิตัพพิ ปฏิพชชิตวา จ ตสส ปหานาย วายमितัพพิ ฯ ปุน
จปริ ภิกขเว ภวิสสนติ ภิกขุ อนาคตมทธานัน ปินฺนทปาเต กลุยาณกามา
เต ปินฺนทปาเต กลุยาณกามา สมานา ริลลิจิสสนติ ปินฺนทปาติกตตัม
ริลลิจิสสนติ อรลลวณปตถานิ ปนุตานิ เสนาสนานิ คามนิกมราชธานีสู ๑
โอสริตวา วาสั กปเปสสนติ ๒ จิวหคเคน รสคคานิ ปรีเยสมานา
ปินฺนทปาตเหตุ จ อนเนกวิหิตัน อนเนสสัน อปปปฏิรูปัน อापชชิสสนติ อิทัง
ภิกขเว ทุตติยัน อนาคตภย เอตริ อสมุปปนัน อายตี สมุปชชิสสตี
#๑ ย. คามนิกมราชธานี ฯ อิโต ปริ อีทิสเมว ฯ ๒ ม. ย. กปเปสสนติ ฯ อิโต ปริ
#อีทิสเมว ฯ

ตัม โว ปฏิพัชฌิตพัพพิ ปฏิพัชฌิตวา จ ตสฺส ปหานาย วายमितพัพพิ ฯ
ปุน จปริ ภิกฺขเว ภวิสฺสณฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ เสนาสเน
กฺลฺยาณกามา เต เสนาสเน กฺลฺยาณกามา สมานา ริณฺจิสฺสณฺติ
อารณฺณกคฺคํ ๑ ริณฺจิสฺสณฺติ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
คามนิกมราชธานีสุ โอสริตฺวา วาสํ กปฺปิสฺสณฺติ เสนาสนเหตุ จ อนเนกวิหิตํ
อนเนสนํ อปฺปปฏิรูปํ อปชฺชิสฺสณฺติ อิทํ ภิกฺขเว ตตฺถิยํ อนาคตภยํ
เอตฺรหิ อสมฺมุปฺปนฺนํ आयตฺติ สมฺมุปชฺชิสฺสณฺติ ตัม โว ปฏิพัชฌิตพัพพิ
ปฏิพัชฌิตวา จ ตสฺส ปหานาย วายमितพัพพิ ฯ ปุน จปริ ภิกฺขเว
ภวิสฺสณฺติ ภิกฺขุ อนาคตมทฺธานํ ภิกฺขุณีสิกฺขมานาสมณฺฑเทเสหิ สํสณฺฺจา
วิหริสฺสณฺติ ภิกฺขุณีสิกฺขมานาสมณฺฑเทเสหิ สํสคฺเค โข ปน ภิกฺขเว
สตี เอตํ ปาฏิกงฺขํ อนภริตา วา พุรหฺมจริยํ จริสฺสณฺติ อณฺฺตรํ
วา สงฺกิลิณฺฺจํ อปตฺตี อปชฺชิสฺสณฺติ สิกฺขํ วา ปจฺจกฺขาย
หิณายาวตฺติสฺสณฺติ อิทํ ภิกฺขเว จตฺตถิ อนาคตภยํ เอตฺรหิ อสมฺมุปฺปนฺนํ
อายตฺติ สมฺมุปชฺชิสฺสณฺติ ตัม โว ปฏิพัชฌิตพัพพิ ปฏิพัชฌิตวา จ
ตสฺส ปหานาย วายमितพัพพิ ฯ ปุน จปริ ภิกฺขเว ภวิสฺสณฺติ ภิกฺขุ
อนาคตมทฺธานํ อารามิกสมณฺฑเทเสหิ สํสณฺฺจา วิหริสฺสณฺติ
อารามิกสมณฺฑเทเสหิ สํสคฺเค โข ปน ภิกฺขเว สตี เอตํ ปาฏิกงฺขํ
อนเนกวิหิตํ สนนฺธิการกปริโกคํ ๒ อนฺนุยฺตฺตา วิหริสฺสณฺติ โอพาริกํปี นิมิตฺตํ
กริสฺสณฺติ ปจฺจวิยาปี หริตคฺเคปี อิทํ ภิกฺขเว ปณฺจมํ อนาคตภยํ
#๑ ม. ย. รุกฺขมูลิกคฺคํ ฯ ๒ ม. สนนฺธิการกปริโกคํ ฯ

เอตริหิ อสมุปรุปรุณัน อายตี สมุปรุปรุชิสฺสตี ตัง โว ปรุปรุชฺฉิตฺพุทฺ
ปรุปรุชฺฉิตฺตวอ จ ตสฺส ปหณนย วายมิตฺพุทฺ ๆ อิมานึ โช ภิกฺขเว
ปรุปรุจ อนนคตภยณึ เอตริหิ อสมุปรุปรุณนณึ อายตี สมุปรุปรุชิสฺสตี
ตณึ โว ปรุปรุชฺฉิตฺพุทฺพณึ ปรุปรุชฺฉิตฺตวอ จ เตสึ ปหณนย
วายมิตฺพุทฺพณึ ๆ

โยชฉวีวคฺคโค ตติโย ๆ

ตสฺสทฺทณัน

ทฺเว เจโตวิมุตตี ๑ จ เทว จ รมฺมวึหารึโน

โยชฉวีว จ เทว วุตฺตวอ จตฺตวโร จ อนนคตตติ ๆ

เถรวคฺคโค จตฺตโก

[๘๑] ปรุปรุจหึ ภิกฺขเว รมฺเมหึ สมนฺนคโต เถโร ภิกฺขุ
สพฺรหฺมจารึนึ อปรุปรุโย จ โหตี อมณนปโป จ อครุ จ อภวณึโย จ
กตเมหึ ปรุปรุจหึ รชณึเย รชชตี ทฺสณึเย ๒ ทฺสสตี โมนึเย มฺยฺหตี
กฺุปรุปรุณึเย ๓ กฺุปรุปรุตี มทณึเย มชชตี อึเมหึ โช ภิกฺขเว ปรุปรุจหึ
รมฺเมหึ สมนฺนคโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารึนึ อปรุปรุโย จ โหตี
อมณนปโป จ อครุ จ อภวณึโย จ ๆ ปรุปรุจหึ ภิกฺขเว รมฺเมหึ
สมนฺนคโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารึนึ ปรุปรุโย จ โหตี มณนปโป จ ครุ
จ ภวณึโย จ กตเมหึ ปรุปรุจหึ รชณึเย น รชชตี ทฺสณึเย ๒
#๑ ม. ยฺ. เทว เจโตวิมุตตีผลวอ ๆ ๒ ปโป. ม. ทฺสสตีเย ๆ ๓ ปโป. ม. กฺุปรุปรุณึเย ๆ
#ยฺ. โกปรุปรุณึเย ๆ

น ทุสฺสดี โมหนึเย น มุยฺหดี กุปนีเย น กุปฺปดี มทนีเย
น มชฺชดี อึเมหึ โข กึกฺขเว ปรุจหึ ฐมฺเมหึ สมนฺนาคโต เถโร
กึกฺขุ สพุรหฺมจารึนึ ปึโย จ โหดี มนาโป จ ครุ จ กาวนึโย จาดึ ฯ

[๘๒] ปรุจหึ กึกฺขเว ฐมฺเมหึ สมนฺนาคโต เถโร กึกฺขุ
สพุรหฺมจารึนึ อปฺปึโย จ โหดี อมนาโป จ อครุ จ อกาวนึโย จ
กตเมหึ ปรุจหึ อวึตฺราโค โหดี อวึตฺโทโส โหดี อวึตฺโมโห
โหดี มกฺขึ จ ปฬาสึ ๑ จ อึเมหึ โข กึกฺขเว ปรุจหึ ฐมฺเมหึ
สมนฺนาคโต เถโร กึกฺขุ สพุรหฺมจารึนึ อปฺปึโย จ โหดี อมนาโป จ
อครุ จ อกาวนึโย จ ๒ ฯ ปรุจหึ กึกฺขเว ฐมฺเมหึ สมนฺนาคโต เถโร
กึกฺขุ สพุรหฺมจารึนึ ปึโย จ โหดี มนาโป จ ครุ จ กาวนึโย จ
กตเมหึ ปรุจหึ วึตฺราโค โหดี วึตฺโทโส โหดี วึตฺโมโห โหดี
อมกฺขึ จ อปฬาสึ จ อึเมหึ โข ฯเปฯ

[๘๓] ปรุจหึ กึกฺขเว ฐมฺเมหึ สมนฺนาคโต เถโร กึกฺขุ
สพุรหฺมจารึนึ อปฺปึโย จ โหดี อมนาโป จ อครุ จ อกาวนึโย จ
กตเมหึ ปรุจหึ กุหโก จ โหดี ลปโก จ นึมิตฺตึโก ๓ จ
นึปฺเปลึโก จ ลากน ลากึ นึชึคึสึตาด จ อึเมหึ โข ฯเปฯ ปรุจหึ
กึกฺขเว ฐมฺเมหึ สมนฺนาคโต เถโร กึกฺขุ สพุรหฺมจารึนึ ปึโย จ โหดี
มนาโป จ ครุ จ กาวนึโย จ กตเมหึ ปรุจหึ น จ กุหโก
โหดี น จ ลปโก น จ นึมิตฺตึโก น จ นึปฺเปลึโก น จ
ลากน ลากึ นึชึคึสึตาด อึเมหึ โข ฯเปฯ

#๑ ย. ปฬาสึ ฯ ๒ โป. จาดึ ฯ ๓ ม. นึมิตฺตึโก ฯ ย. นึมิตฺตโก ฯ

[๘๔] ปลงจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺนาคโต เถโร ภิกขุ
สพฺรหฺมจารีณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺนาโป จ อกรุ จ อภาวนีโย จ
กตเมหิ ปลงจหิ อสฺสทฺโธ โหติ อหิริโก โหติ อโนตฺตปฺปี ๑ โหติ
กุสฺสีโต โหติ ทุปฺปลงฺโฆ โหติ อิมหิ โข ๆเปฯ ปลงจหิ ภิกขเว
ฌมเมหิ สมณฺนาคโต เถโร ภิกขุ สพฺรหฺมจารีณํ ปฺปิโย จ โหติ มนาโป
จ กรุ จ ภาวนีโย จ กตเมหิ ปลงจหิ สทฺโธ โหติ หิริมา ๒ โหติ
โอตฺตปฺปี ๓ โหติ อารทฺธวิริโย โหติ ปลงฺงวา โหติ อิมหิ
โข ๆเปฯ

[๘๕] ปลงจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺนาคโต เถโร ภิกขุ
สพฺรหฺมจารีณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺนาโป จ อกรุ จ อภาวนีโย จ
กตเมหิ ปลงจหิ อกฺขโม โหติ รูปานํ อกฺขโม สทฺทานํ อกฺขโม คณฺฐานํ
อกฺขโม รसानํ อกฺขโม โผฏฺฐพฺพานํ อิมหิ โข ๆเปฯ ปลงจหิ
ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺนาคโต เถโร ภิกขุ สพฺรหฺมจารีณํ ปฺปิโย จ โหติ
มนาโป จ กรุ จ ภาวนีโย จ กตเมหิ ปลงจหิ ขโม โหติ
รูปานํ ขโม สทฺทานํ ขโม คณฺฐานํ ขโม รसानํ ขโม
โผฏฺฐพฺพานํ อิมหิ โข ๆเปฯ

[๘๖] ปลงจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺนาคโต เถโร ภิกขุ
สพฺรหฺมจารีณํ ปฺปิโย จ โหติ มนาโป จ กรุ จ ภาวนีโย จ กตเมหิ
ปลงจหิ อตฺถปฺปฏิสมฺภิทาปฺปตฺโต โหติ ฌมฺมปฺปฏิสมฺภิทาปฺปตฺโต
โหติ นินฺรุตฺตปฺปฏิสมฺภิทาปฺปตฺโต โหติ ปฏฺิภาณปฺปฏิสมฺภิทาปฺปตฺโต
#๑ ย. อโนตฺตปฺปี ฯ ๒ โป. หิริโก ฯ ๓ ย. โอตฺตปฺปี ฯ

โหติ ยานิ ตานิ สพุรหุมจารินี อุจจาวจานิ กิกรณียานิ ตตถ ทกโข
โหติ อนลโส ตตฺรุปายาย วิมฺสาย สมนฺนาคโต อลฺ กาคฺ อลฺ
ลัทธิธาคฺ อิมหิ โข ฯเปฯ

[๘๑] ปญจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต เถโร สพุรหุมจารินี
ปีโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ กตเมหิ ปญจหิ
สีลวา โหติ ปาติโมกฺขสัวรสฺวโต วิหฺรติ อจารโคจรสมฺปนฺโน
อณฺมตฺเตสฺ วชฺเชสฺ ภยทสฺสาวี สมากาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺ
พหุสฺสุโต โหติ สุตฺธโร สุตฺสนฺนิจโย เย เต ฌมฺมา อาทิกฺลยาณา
มชฺฌกฺลยาณา ปริโยสานกฺลยาณา สาคถฺถิ สพุยฺยชนฺ กเวลปฺริปฺณณฺ
ปฺริสฺพุทฺธิ พุรหุมจาริยํ อภิวทฺนฺติ ตถารูปาสฺส ฌมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ
ชฺตา วจฺสา ปฺริจิตา มนฺसानุเปกฺจिता ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏิวิทฺธา กฺลยาณวาโจ
โหติ กฺลยาณวากฺกรโณ ปฺริยา วาจาฯ สมนฺนาคโต วิสฺสฏฺฐาย
อนลคพาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนฺยา จตฺนฺนํ ฌานานํ อภิจेतฺตีกานํ ๑
ทิฏฺฐฌมฺมุสฺสขวิหารานํ นิกามลาภิ โหติ อภิจนฺลาภิ อภิสฺรลาภิ อาสวานํ
ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ปญจหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ สพุรหุมจารินี ปีโย จ โหติ มนาโป จ ครุ
จ ภาวนีโย จาติ ฯ

[๘๒] ปญจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ
#๑ ย. อภิจेतฺตีกานํ ฯ

พหุชนำหิตำย ปฏึปนุโน โหติ พหุชนำสุขำย พหุโน ชนสุส อนตุถำย
อหิตำย ทุกขำย เทวมनुสุสำนั กตเมหิ ปรุจหิ เถโร โหติ
รตุตถญญ จึรปพุชิตโต ฉำโต โหติ ยสสุสี สคหญุจปพุชิตำนั
พหุชนปริวำโร ลำภิ โหติ จึวรปึณทุปำตเสนāsนคิถำนปจจุยเกสชชปรักขำรำนั
พหุสุสุโต โหติ สุตฺธโร สุตฺตสนุญโย ๑เป๑ ทิฏฺฐิจำ
สุปฏึวิทุรำ มิจฉำทิฏฺฐิโก โหติ วิปรัตทสุสโน โส พหุชนั
สทฺทมมำ วุญจำเปตุวำ อสทฺทมมเม ปติญจำเปติ เถโร ภิกขุ รตุตถญญ
จึรปพุชิตโต อิติปิสฺส ทิฏฺฐำนุคฺติ อำปชชนฺติ ฉำโต เถโร ภิกขุ
ยสสุสี สคหญุจปพุชิตำนั พหุชนปริวำโร อิติปิสฺส ทิฏฺฐำนุคฺติ
อำปชชนฺติ ลำภิ เถโร ภิกขุ จึวรปึณทุปำตเสนāsนคิถำนปจจุยเกสชช-
ปรักขำรำนั อิติปิสฺส ทิฏฺฐำนุคฺติ อำปชชนฺติ พหุสุสุโต เถโร ภิกขุ
สุตฺธโร สุตฺตสนุญโย อิติปิสฺส ทิฏฺฐำนุคฺติ อำปชชนฺติ อิมหิ โข
ภิกขเว ปรุจหิ ฐมเมหิ สมนุญำคโต เถโร ภิกขุ พหุชนำหิตำย
ปฏึปนุโน โหติ พหุชนำสุขำย พหุโน ชนสุส อนตุถำย อหิตำย ทุกขำย
เทวมनुสุสำนั ๑ ปรุจหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุญำคโต เถโร ภิกขุ
พหุชนำหิตำย ปฏึปนุโน โหติ พหุชนำสุขำย พหุโน ชนสุส อตุถำย
หิตำย สุขำย เทวมनुสุสำนั กตเมหิ ปรุจหิ เถโร โหติ รตุตถญญ
จึรปพุชิตโต ฉำโต โหติ ยสสุสี สคหญุจปพุชิตำนั พหุชนปริวำโร
ลำภิ โหติ จึวรปึณทุปำตเสนāsนคิถำนปจจุยเกสชชปรักขำรำนั

พหุกรณีโย อพยุตโต ๑ กักรณียะสุ ริณจติ ปฏิสลุลานัน นานุยุณชติ
อชมตตัม เจโตสมถัม อัย ภิกขเว ปจโม ชมโม เสขสุส ภิกขุโน
ปริหานาย สัวตตติ ๑ ปุณ จปรี ภิกขเว เสโฆ ภิกขุ อปฺปมตฺตเคน
กมฺเมน ทิวสั อติณามติ ริณจติ ปฏิสลุลานัน นานุยุณชติ อชมตตัม
เจโตสมถัม อัย ภิกขเว ทุตติโย ชมโม เสขสุส ภิกขุโน ปริหานาย
สัวตตติ ๑ ปุณ จปรี ภิกขเว เสโฆ ภิกขุ สัสมุจโจ วิหริติ
สททญฺจปพฺพิเตหิ ๒ อนนุโลมิเคน คิหิสังคฺคเคน ริณจติ ปฏิสลุลานัน นานุยุณชติ
อชมตตัม เจโตสมถัม อัย ภิกขเว ตติโย ชมโม เสขสุส ภิกขุโน
ปริหานาย สัวตตติ ๑ ปุณ จปรี ภิกขเว เสโฆ ภิกขุ อติกาเลน ๓
คามั ปวิสติ อติทิวา ปฏิกุกมฺติ ริณจติ ปฏิสลุลานัน นานุยุณชติ
อชมตตัม เจโตสมถัม อัย ภิกขเว จตฺตโต ชมโม เสขสุส ภิกขุโน
ปริหานาย สัวตตติ ๑ ปุณ จปรี ภิกขเว เสโฆ ภิกขุ ยายั กถา
อภิสลฺลเจจิกา เจโตวิวรณสฺปฺปายา เสยฺยถิทํ อปฺปิจฺจกถา สนฺตญฺจิกถา
ปวิเวกกถา อสังคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สीलกถา สมาริกถา
ปญฺญากถา วิมุตฺติกถา วิมุตฺติณามทสฺสนกถา เอวรูปียา กถาย น
นิกามลาภี โหติ กิจฺจลาภี กสิรลาภี [๔]- ริณจติ ปฏิสลุลานัน นานุยุณชติ
อชมตตัม เจโตสมถัม อัย ภิกขเว ปญจโม ชมโม เสขสุส ภิกขุโน
ปริหานาย สัวตตติ ๑ อิม โฆ ภิกขเว ปญจ ชมฺมา เสขสุส
ภิกขุโน ปริหานาย สัวตตฺนติ ๑ ปญจิมเ ภิกขเว ชมฺมา เสขสุส
ภิกขุโน อปริหานาย สัวตตฺนติ กตเม ปญจ อธิ ภิกขเว เสโฆ
#๑ ม. วิยตฺโต ๑ ย. พุยตฺโต ๑ ๒ ม. ททญฺจปพฺพิเตหิ ๑ ๓ ม. อกาเลน ๑
#๔ ม. น อกิจฺจลาภี น อกสิรลาภี ๑

ภิกขุ น พหุภิกขุโจ โหติ น พหุภิกขุโย พุชตุโต กักรณึเยสุ น
 ริญจติ ปรุสตุลัน อนุยลชติ อชมตุต เจโตสมถึ อัย ภิกขเว
 ปจโม ชมุโม เสขสุส ภิกขุโน อปรึหานาย สัวตุตติ ฯ ปุน จปรึ
 ภิกขเว เสโฆ ภิกขุ น อปรุมตุตเคน กมุเมน ทิวสั อติณามติ น
 ริญจติ ปรุสตุลัน อนุยลชติ อชมตุต เจโตสมถึ อัย ภิกขเว
 หุติโย ชมุโม เสขสุส ภิกขุโน อปรึหานาย สัวตุตติ ฯ ปุน จปรึ
 ภิกขเว เสโฆ ภิกขุ อัสสุจโจ วิหริติ สคหุจปพุชิตเทหิ อนุโลมิเคน
 กิหิสัศคเคน น ริญจติ ปรุสตุลัน อนุยลชติ อชมตุต เจโตสมถึ
 อัย ภิกขเว ตติโย ชมุโม เสขสุส ภิกขุโน อปรึหานาย สัวตุตติ ฯ
 ปุน จปรึ ภิกขเว เสโฆ ภิกขุ น อติกาเลน คามึ ปวิสติ นาดิติวา
 ปฏิกกมติ น ริญจติ ปรุสตุลัน อนุยลชติ อชมตุต เจโตสมถึ
 อัย ภิกขเว จตุโต ชมุโม เสขสุส ภิกขุโน อปรึหานาย สัวตุตติ ฯ
 ปุน จปรึ ภิกขเว เสโฆ ภิกขุ ยายึ กถา อภิสลลเจจิกา
 เจโตวิวรณสปปายา เสยถึทึ อปรึจกถา สนตุจกถา ปวิเวกถา
 อัสสคคถา วิริยารมุกถา สึลลถา สมาริถา ปญญากถา วิมุตุติถา
 วิมุตุติณามทสุสนกถา เอวรुปียา กถาย นิคามลาภึ โหติ อภิจนลาภึ
 อกสิรลาภึ น ริญจติ ปรุสตุลัน อนุยลชติ อชมตุต เจโตสมถึ
 อัย ภิกขเว ปญจโม ชมุโม เสขสุส ภิกขุโน อปรึหานาย สัวตุตติ ฯ อิเม
 โฆ ภิกขเว ปญจ ชมุมา เสขสุส ภิกขุโน อปรึหานาย สัวตุตตุตติ ฯ

เถรวคโค จตุโต ฯ

ตสุสุทาน

รชนีโย ๑ วีตราโค กุหโกสทุทธอกุขโม ๒
ปฏิสมภิทา จ สีเลน เถโร เสขาปเร ทูเวติ ฯ

กกุชวคโค ปล่อยโม

[๕๑] ปล่อยจิม่า ภิกขเว สมฺปทา กตมา ปล่อย สทฺธาสมฺปทา
สีลสมฺปทา สุตสมฺปทา จาคสมฺปทา ปล่อยนาสมฺปทา อิม่า
โฆ ภิกขเว ปล่อย สมฺปทาติ ฯ

[๕๒] ปล่อยจิม่า ภิกขเว สมฺปทา กตมา ปล่อย สีลสมฺปทา
สมาธิสมฺปทา ปล่อยนาสมฺปทา วิมุตติสมฺปทา วิมุตติฌานทสฺสนสมฺปทา
อิม่า โฆ ภิกขเว ปล่อย สมฺปทาติ ฯ

[๕๓] ปล่อยจิมานี ภิกขเว อญฺญาพฺยากรณานี ๓ กตมานี ปล่อย
มนุทตฺตา โมมฺหตฺตา อญฺญํ พฺยากรโรติ ปาปิจฺโณ อิจฺฉापโกโต
อญฺญํ พฺยากรโรติ อุมฺมาทา จิตฺตกุเขปา อญฺญํ พฺยากรโรติ
อธิมาเนน อญฺญํ พฺยากรโรติ สมฺมเทว อญฺญํ พฺยากรโรติ อิมานี
โฆ ภิกขเว ปล่อย อญฺญาพฺยากรณานีติ ฯ

[๕๔] ปล่อยจิมเ ภิกขเว ฬาสฺวิหารา กตเม ปล่อย อธิ
ภิกขเว ภิกขุ วิวิจฺเจว กามะหิ ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชช
วิหฺรติ วิตฺตกุวิจฺจารานํ วุปลมา ฯเปฯ ทฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชช วิหฺรติ
#๑ ม. ย. รชนีโย ฯ ๒ ม. กุหกาสุทฺธอกุขมา ฯ ๓ โป. อญฺญาพฺยากรณานี ฯ

ปีติยา จ วิราคา ฯเปฯ ตติยิ ฌานํ อุปสมบฺพชฺช วิหฺรติ สุขสฺส
จ ปหานา ฯเปฯ จตฺตถิ ฌานํ อุปสมบฺพชฺช วิหฺรติ อาสวานญจ ๑
ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยิ อภิญญา
สจฺฉิกคฺวา อุปสมบฺพชฺช วิหฺรติ อิมิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฆาสุวิหาราติ ฯ

[๕๕] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ นจิริสฺเสว
อกุปรูปิ ปฏฺวิชฺฌติ กตฺเมหิ ปญฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถปฏฺฐิสฺมภิทาปฺตโต
โหติ ฌมฺมปฏฺฐิสฺมภิทาปฺตโต โหติ นิริตฺตปฏฺฐิสฺมภิทาปฺตโต
โหติ ปฏฺฐิภาณปฏฺฐิสฺมภิทาปฺตโต โหติ ยถาวิมุตฺตํ
จิตฺตํ ปจฺจเวกฺขติ อิมิหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ภิกฺขุ นจิริสฺเสว อุกุปรูปิ ปฏฺวิชฺฌติติ ฯ

[๕๖] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อานาปานสฺสตี
อาเสวนฺโต นจิริสฺเสว อุกุปรูปิ ปฏฺวิชฺฌติ กตฺเมหิ ปญฺจหิ
อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺปญฺโจ โหติ อปฺปภิกฺโข สุกโร สฺสนฺโตโส
ชีวิทปริกฺขารสฺสุ อปฺปาหาโร โหติ อนฺนทริกคฺตํ อนฺนยฺตโต อปฺปมิทฺโธ
โหติ ชาคริยิ อนฺนยฺตโต พหุสฺสุโต โหติ สุตฺธโร สุตฺตสนฺนิจโย
เย เต ฌมฺมา อาทิกฺลฺยาณา มชฺฌกฺลฺยาณา ปรีโยสานกฺลฺยาณา
สาตฺถิ สพฺยญฺชนํ เกวลปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธิ พฺรหฺมจริยิ
อภิวทฺนติ ตถารูปาสฺส ฌมฺมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ธตา วจฺสา ปรีจิตา
มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปจฺจเวกฺขติ
#๑ ม. ย. อาสวานํ ขยา ฯ

อิเมหิ โข ภิกขเว ปรุจหิ ฌมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ อานาปานสุสตี
อาเสวนุโต นจิรสเสว อกุปป์ ปรุวิชฌตีติ ฯ

[๕๑] ปรุจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ อานาปานสุสตี
ภาเวนุโต นจิรสเสว อกุปป์ ปรุวิชฌติ กตเมหิ ปรุจหิ
อิช ภิกขเว ภิกขุ อปฺปญฺโจ โหติ อปฺปกิจฺโจ สุภโร สฺสนุโตโส
ชีวิตปรุจหารesu อปฺปาหาโร โหติ อนนทริกตฺตํ อนฺยุตฺโต
อปฺปมิทฺโธ โหติ ชาคริยํ อนฺยุตฺโต ยายํ กถา อภิสลฺเลชิกา
เจโตวิวรณสปฺปายา เสยฺยถึทํ อปฺปิจฺจกถา สนฺตุจฺจิกถา ปวีเวกถา
อสฺสคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สึลกถา สมาริถกถา ปรุจกถา วิมุตฺติกถา
วิมุตฺติถาณทสฺสนกถา เอวรूपิยา กถาย นิกามลาภี โหติ อภิจฺจลาภี
อกสิรลาภี ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปรุจเวกฺขติ อิเมหิ โข ภิกขเว
ปรุจหิ ฌมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ อานาปานสุสตี ภาเวนุโต นจิรสเสว
อกุปป์ ปรุวิชฌตีติ ฯ

[๕๒] ปรุจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ อานาปานสุสตี
พหุสิกโรนุโต นจิรสเสว อกุปป์ ปรุวิชฌติ กตเมหิ ปรุจหิ
อิช ภิกขเว ภิกขุ อปฺปญฺโจ โหติ อปฺปกิจฺโจ สุภโร สฺสนุโตโส
ชีวิตปรุจหารesu อปฺปาหาโร โหติ อนนทริกตฺตํ อนฺยุตฺโต อปฺปมิทฺโธ
โหติ ชาคริยํ อนฺยุตฺโต อารณฺณโก โหติ ปนฺตเสนาสโน
ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปรุจเวกฺขติ อิเมหิ โข ภิกขเว ปรุจหิ ฌมเมหิ

สมนุทธาโค ธิกุข อานาปานสสุตี พหุสิกรโรรุโต นจิรสเสว อกุปป์
ปฏิวิษุฒตีตี ฯ

[๕๕] สีโห ธิกุขเว มิคราชา สายณหสมย์ อาสยา นิกุมมติ
อาสยา นิกุมมติวา วิชมุภติ วิชมุภติวา สมนุตา จตุทุทิสา ๑ อนุวิโลเกติ
สมนุตา จตุทุทิสา ๑ อนุวิโลเกตุวา ติกุขตุตุ สีหนาทํ นทติ ติกุขตุตุ
สีหนาทํ นทิตวา โคจราย ปกุกมติ โส หตุติสสุ เจปี ปหาริ
เทติ สกุกจจญเเวว ปหาริ เทติ โน อสกุกจจํ มหีสสุส ๒ เจปี
ปหาริ เทติ สกุกจจญเเวว ปหาริ เทติ โน อสกุกจจํ ควสุส๑
เจปี ปหาริ เทติ สกุกจจญเเวว ปหาริ เทติ โน อสกุกจจํ ทิปสุส
เจปี ปหาริ เทติ สกุกจจญเเวว ปหาริ เทติ โน อสกุกจจํ
ขุททกานญเจปี ปาณานิ ปหาริ เทติ อนุตมโส สสวิพารานปี
สกุกจจญเเวว ปหาริ เทติ โน อสกุกจจํ ตํ กิสสุ เหตุ มา เม
โยคูปโถ นสุสาตี ฯ สีโหติ โข ธิกุขเว ตถาคตสุเสตํ อธิวจัน
อรหโต สมมาสมุพุทสุส ยํ โข ธิกุขเว ตถาคโต ปริสาย ฐมมํ
เทเสติ อิทมสุส โหติ สีหนาทสุมี ธิกุขุนญเจปี ธิกุขเว ตถาคโต
ฐมมํ เทเสติ สกุกจจญเเวว ๒ ตถาคโต ฐมมํ เทเสติ โน อสกุกจจํ
ธิกุขุนินญเจปี ธิกุขเว ตถาคโต ฐมมํ เทเสติ สกุกจจญเเวว
ตถาคโต ฐมมํ เทเสติ โน อสกุกจจํ อุปาสิกานญเจปี ธิกุขเว
ตถาคโต ฐมมํ เทเสติ สกุกจจญเเวว ตถาคโต ฐมมํ เทเสติ
โน อสกุกจจํ อุปาสิกานญเจปี ธิกุขเว ตถาคโต ฐมมํ เทเสติ
#๑ ม. จตุทุทิสํ ฯ ๒ ม. มหีสสุส ฯ

เตนุปลสงกมิ อุปสงกมิตวา ภควนุตติ อภิวาเทตวา เอกมนุตติ นิสีทิ
เอกมนุตติ นิสินโน โข อายสุมา มหาโมคคัลลาน โภควนุตติ เอตทโวจ
กกุโธ นาม ภนฺเต โกพิยปุตฺโต มมี อุปฏฺฐาโก อธฺนา กาลกโต
อณฺตริ มโนมยํ กายํ อุปปนฺโน [๑]- ตสฺส เอวรูป อตฺตภาวปฏิลาโก
เสยฺยถาปี นาม เทว วา ตีณิ วา มาชฺชกานิ คามกฺเขตฺตานิ
โส เตน อตฺตภาวปฏิลาเกน เนว อตฺตานํ พยาพาเชติ โน ปริ
พฺยาพาเชติ ฯ อถ โข ภนฺเต กกุโธ เทวปุตฺโต เยนาคํ เตนุปลสงกมิ
อุปสงกมิตวา มํ อภิวาเทตวา เอกมนุตติ อฏฺฐาติ เอกมนุตติ จิตฺโต
โข ภนฺเต กกุโธ เทวปุตฺโต มํ เอตทโวจ เทวตตฺตสฺส ภนฺเต
เอวรูปํ อิจฺฉาคตํ อุปปชฺชติ อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปริหริสฺสามิตี สหจิตฺตูปปาทา
จ ภนฺเต เทวตฺโต ตสฺสา อิทธิยา ปริหีนตี อิทมโวจ
ภนฺเต กกุโธ เทวปุตฺโต อิํ วตฺวา มํ อภิวาเทตวา ปทกฺขิณํ
กตฺวา ตตฺถเวณฺตรธาปีตี ฯ ที ปน เต โมคคัลลาน กกุโธ เทวปุตฺโต
เจตฺสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต ยงฺกิญฺจ กกุโธ เทวปุตฺโต ภาสตี
สพฺพนฺตํ ตเถว โหตี โน อณฺตธาติ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ
วิทิตฺโต เม ภนฺเต กกุโธ เทวปุตฺโต ยงฺกิญฺจ กกุโธ เทวปุตฺโต
ภาสตี สพฺพนฺตํ ตเถว โหตี โน อณฺตธาติ ฯ รกฺขสฺเสตํ
โมคคัลลาน วาจํ อิทานิ โส โมฆปริโส อตฺตนาเว อตฺตานํ ปาตุกริสฺสตี ฯ
#๑ ม. โหตี ฯ

ปณจิมะ โมคคัลลานะ สตุถาโร สนุโต สัมวิชชามา นาโลกสมิ
กตมะ ปณจ อธิ โมคคัลลานะ เอกจโจ สตุถา อปริสสุทฐสีโล
สมาโน ปริสสุทฐสีโลมหิทธิ ปฏิจานาติ ปริสสุทฐิ เม สีลั ปริโยทาตี
อสงกัทธิฏฐนุติ ตมนัน สวาภา เอวั ชานนุติ อัย โข ภวั สตุถา
อปริสสุทฐสีโล สมาโน ปริสสุทฐสีโลมหิทธิ ปฏิจานาติ ปริสสุทฐิ เม
สีลั ปริโยทาตี อสงกัทธิฏฐนุติ มยลเจว โข ปน คิหิโน อโรเจสตาม ๑
นาสสุส มนาปี ยั โข ปนสสุ อมนาปี กถัน นุ ๒ มัย เตน
สมุทาจเรยยาม สมมุนนติ โข ปน จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลาน-
ปจจยเกสชชปรักขารน ยั ตุมิ กริสสุตติ ตุมิว เตน
ปณณายิสสุตติ เอวรूप โข โมคคัลลานะ สตุถาริ สวาภา สีลโต รกษนุติ
เอวรूप จ ปน สตุถา สวาเกหิ สีลโต รกษัน ปจจาสิสตี ๑ ปน
จปริ โมคคัลลานะ อธิเอกจโจ สตุถา อปริสสุทฐาชีโว สมาโน
ปริสสุทฐาชีโวมหิทธิ ปฏิจานาติ ปริสสุทฐิ เม อชีโว ปริโยทาโต
อสงกัทธิฏฐนุติ ตมนัน สวาภา เอวั ชานนุติ อัย โข ภวั สตุถา
อปริสสุทฐาชีโว สมาโน ปริสสุทฐาชีโวมหิทธิ ปฏิจานาติ ปริสสุทฐิ
เม อชีโว ปริโยทาโต อสงกัทธิฏฐนุติ มยลเจว โข ปน คิหิโน
อโรเจยยาม นาสสุส มนาปี ยั โข ปนสสุ อมนาปี กถัน
นุ ๒ มัย เตน สมุทาจเรยยาม สมมุนนติ โข ปน จีวรปิณฑปาต-
เสนาสนคิลานปจจยเกสชชปรักขารน ยั ตุมิ กริสสุตติ ตุมิว เตน
#๑ ม. ย. อโรเจยยาม ๑ ๒ ม. นั ๑

ปณณายิสุสตีติ เอวรूप โข โมคคคูลาน สตุถาริ สวากา อาชีวโต
รกขนุติ เอวรूप โข ปน สตุถา สวากา อาชีวโต รกขิ ปจจาสิสตี ฯ
ปุน จปริ โมคคคูลาน อิเชกจโจ สตุถา อปริสตุทฐมมเทสโน สมานโน
ปริสตุทฐมมเทสโนมูหิติ ปฎิขานาติ ปริสตุทฐา เม ฐมมเทสนา
ปริโยทาตา อสงกิลิฏฐาติ ตเมนน สวากา เอว ชานนุติ อัย โข ภา
สตุถา อปริสตุทฐมมเทสโน สมานโน ปริสตุทฐมมเทสโนมูหิติ
ปฎิขานาติ ปริสตุทฐา เม ฐมมเทสนา ปริโยทาตา อสงกิลิฏฐาติ
มยญเจว โข ปน คิหิณ อารโจะยยาม นาสสสส มนาปี ย โข
ปนสส อมनाปี ถถิ นุ ๑ มยเตน สมุทาจเรยยาม สมมุนนติ โข ปน
จิวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจจยเกสซชปริกขารेन ยิ ตุมิ กริสสตี
ตุโมว เตน ปณณายิสุสตีติ เอวรूप โข โมคคคูลาน สตุถาริ สวากา
ฐมมเทสนโต รกขนุติ เอวรूप โข ปน สตุถา สวากา ฐมมเทสนโต
รกขิ ปจจาสิสตี ฯ ปุน จปริ โมคคคูลาน อิเชกจโจ สตุถา
อปริสตุทฐเวยยากรโณ สมานโน ปริสตุทฐเวยยากรโณมูหิติ ปฎิขานาติ
ปริสตุทฐิ เม เวยยากรณิ ปริโยทาติ อสงกิลิฏฐนุติ ตเมนน สวากาเอว
ชานนุติ อัย โข ภา สตุถา อปริสตุทฐเวยยากรโณ สมานโน
ปริสตุทฐเวยยากรโณมูหิติ ปฎิขานาติ ปริสตุทฐิ เม เวยยากรณิ ปริโยทาติ
อสงกิลิฏฐนุติ มยญเจว โข ปน คิหิณ อารโจะยยาม นาสสสส
มनाปี ย โข ปนสส อมनाปี ถถิ นุ ๑ มยเตน สมุทาจเรยยาม
สมมุนนติ โข ปน จิวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจจยเกสซชปริกขารेन
#๑ ม. นี้ ฯ

ยี่ ตุโม กริสุตติ ตุโมว เตน ปณณายิสุตตีติ เอวรูป โจ
 โมคคตฺตฺตาน สุตถาริ สาวกา เวยยากรรมโต รกฺขนฺติ เอวรूप โจ
 ปน สุตถา สาวเกหิ เวยยากรรมโต รกฺขํ ปจฺจาเสีติ ฯ ปฺน จปฺริ
 โมคคตฺตฺตาน อีเชกฺโข สุตถา อปฺริสุทฺทฆาณทสฺสโน สฺมาน
 ปฺริสุทฺทฆาณทสฺสโนมฺหิตี ปฏิจานาติ ปฺริสุทฺธึ เม ฆาณทสฺสนํ
 ปฺริโยทาตํ อสงฺกิติญฺจนฺติ ตเมนนํ สาวกา เอวํ ชานนฺติ อัย โจ ภวํ
 สุตถา อปฺริสุทฺทฆาณทสฺสโน สฺมาน ปฺริสุทฺทฆาณทสฺสโนมฺหิตี
 ปฏิจานาติ ปฺริสุทฺธึ เม ฆาณทสฺสนํ ปฺริโยทาตํ อสงฺกิติญฺจนฺติ มยฺยเจว
 โจ ปน กิหิณํ อาโรเจยฺยาม นาตฺตฺตฺส มนาปํ ยํ โจ ปนตฺต
 อมนาปํ กถํ นุ ๑ มยํ เตน สมุทาจเรยฺยาม สมฺมนฺนํ โจ ปน
 จิวรฺปิณฺฑปาตเสนาสนคิลาณปจฺจยเกสฺซชฺชปฺริกฺขาเรน ยี่ ตุโม กริสุตติ
 ตุโมว เตน ปณณายิสุตตีติ เอวรูป โจ โมคคตฺตฺตาน สุตถาริ
 สาวกา ฆาณทสฺสนโต รกฺขนฺติ เอวรूप โจ ปน สุตถา สาวเกหิ
 ฆาณทสฺสนโต รกฺขํ ปจฺจาเสีติ ฯ อีเม โจ [๒]- โมคคตฺตฺตาน ปณจ
 สุตถาโร สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมึ ฯ อหํ โจ โมคคตฺตฺตาน
 ปฺริสุทฺทสี่โล สฺมาน ปฺริสุทฺทสี่โลมฺหิตี ปฏิจานามิ ปฺริสุทฺธึ เม สิลํ
 ปฺริโยทาตํ อสงฺกิติญฺจนฺติ น จ มํ สาวกา สีลโต รกฺขนฺติ น จาหํ
 สาวเกหิ สีลโต รกฺขํ ปจฺจาเสีสามี ฯ ปฺริสุทฺธาชีโว สฺมาน
 ปฺริสุทฺธาชีโวมฺหิตี ปฏิจานามิ ปฺริสุทฺโธ เม อาชีโว ปฺริโยทาโต
 อสงฺกิติญฺจฺติ น จ มํ สาวกา อาชีวโต รกฺขนฺติ น จาหํ สาวเกหิ
 #๑ ม. นํ ๑ ๒ ม. ย. ปน ๑

อาชีวะโต รุกข์ ปรากฏสำมิ ฯ ปริสุทฺธมมเทสโน สมนโน
ปริสุทฺธมมเทสโนมฺหิตี ปฏิจานามิ ปริสุทฺธา เม มมมเทสนา ปรีโยทาตา
อสงฺกิลิฏฺฐาติ น จ มํ สวากา มมมเทสนโต รุกฺขนฺติ น จาหํ
สวากเหมิ มมมเทสนโต รุกข์ ปรากฏสำมิ ฯ ปริสุทฺธเวຍากรโณ
สมมนโน ปริสุทฺธเวຍากรโณมฺหิตี ปฏิจานามิ ปริสุทฺธํ เม เวຍากรณํ
ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐนฺติ น จ มํ สวากา เวຍากรณโต
รุกฺขนฺติ น จาหํ สวากเหมิ เวຍากรณโต รุกข์ ปรากฏสำมิ ฯ
ปริสุทฺธฅานทสฺสโน สมนโน ปริสุทฺธฅานทสฺสโนมฺหิตี ปฏิจานามิ
ปริสุทฺธํ เม ฅานทสฺสนํ ปรีโยทาตํ อสงฺกิลิฏฺฐนฺติ น จ มํ สวากา
ฅานทสฺสนโต รุกฺขนฺติ น จาหํ สวากเหมิ ฅานทสฺสนโต รุกข์
ปรากฏสำมิตี ฯ

กกุชวคฺโค ปญจโม ฯ

ตสฺสทฺทานํ

เทว สมฺปทา พุยากรณํ ผาสูกุปฺเปน ปญจมํ ๑

สฺสํ กถญจ อรณฺณํ สีหกกุเชน เต ทสฺสาคี ๒ ฯ

ทฺติโย ปณฺณาสโก สมตฺโต ฯ

#๑ ม. ผาสูกุปฺปญจมํ ฯ ๒ ม. ... กถา อารณฺณโก สีโห จ กกุโร ทสฺสาคี ฯ

ตติยปณณาสโก

ผาสุวิหารวคฺโค ปจโม

[๑๐๑] ปณจิเม ภิกฺขเว เสขเวสารชฺชกรณา ฌมฺมา กตเม
 ปณจ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ สีลวา โหติ พหุสฺสุโต
 โหติ อารทฺธวิริโย โหติ ปณฺณวา โหติ ฯ ยํ โข ๑ ภิกฺขเว
 อสฺสทฺธสฺส สारชฺชํ โหติ สทฺธสฺส ตํ สारชฺชํ น โหติ ตสฺมายํ
 ฌมฺโม เสขเวสารชฺชกรโณ ฯ ยํ ภิกฺขเว พุสฺสีลสฺส สारชฺชํ โหติ
 สีลวโต ตํ สारชฺชํ น โหติ ตสฺมายํ ฌมฺโม เสขเวสารชฺชกรโณ ฯ
 ยํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสทฺธสฺส สारชฺชํ โหติ พหุสฺสทฺธสฺส ตํ สारชฺชํ
 น โหติ ตสฺมายํ ฌมฺโม เสขเวสารชฺชกรโณ ฯ ยํ ภิกฺขเว กุสีตสฺส
 สारชฺชํ โหติ อารทฺธวิริยสฺส ตํ สारชฺชํ น โหติ ตสฺมายํ ฌมฺโม
 เสขเวสารชฺชกรโณ ฯ ยํ ภิกฺขเว ทุปฺปณฺณสฺส สारชฺชํ โหติ
 ปณฺณวโต ตํ สारชฺชํ น โหติ ตสฺมายํ ฌมฺโม เสขเวสารชฺชกรโณ ฯ
 อิม โข ภิกฺขเว ปณจ เสขเวสารชฺชกรณา ฌมฺมาติ ฯ

[๑๐๒] ปณจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อุตฺตงฺกิตปฺริสฺงกิตโต
 โหติ ปาปภิกฺขุติ อปี อกฺุปฺปฌมฺโม กตเมหิ ปณจหิ
 อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เวสียโคจโร ๒ วา โหติ วิชวาโคจโร วา โหติ
 อุลลทฺทุมาริโคจโร วา โหติ ปณฺทกโคจโร วา โหติ ภิกฺขุณีโคจโร
 วา โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ปณจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
 #๑ ม. ย. โขสทฺโโท นตฺถิ ฯ ๒ โป. ม. เวสียโคจโร ฯ

อุสสงกิตปริสงกิตโต โหติ ปาปภิกขุติ อปี อกุปปมโมติ ฯ

[๑๐๓] ปณจหิ ภิกขเว อังเคหิ สมณนาคโต มหาโจโร สนุธีปี
 ฉินฺหติ นิลโลปปี หรติ เอกการิกปี กโรติ ปริปนฺเถปี ตัญญุติ กตเมหิ
 ปณจหิ อีช ภิกขเว มหาโจโร วิสมนัสฺสีโต จ โหติ
 คหณนัสฺสีโต จ พลวณัสฺสีโต จ โภคจาตี จ เอกจาโร จ ฯ
 กถญจ ภิกขเว มหาโจโร วิสมนัสฺสีโต โหติ อีช ภิกขเว มหาโจโร
 นทีวิทฺตุคฺคิ วา นัสฺสีโต โหติ ปพฺพตวิสมํ วา เอวํ โข ภิกขเว
 มหาโจโร วิสมนัสฺสีโต โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว มหาโจโร คหณนัสฺสีโต
 โหติ อีช ภิกขเว มหาโจโร คิณคหณํ วา นัสฺสีโต โหติ รุกฺขคหณํ
 วา โรธํ ๑ วา มหาวนฺสณฺฑํ วา เอวํ โข ภิกขเว มหาโจโร
 คหณนัสฺสีโต โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว มหาโจโร พลวณัสฺสีโต โหติ
 อีช ภิกขเว มหาโจโร ราชานํ วา ราชมหามตฺตฺตานํ วา นัสฺสีโต
 โหติ ตสฺส เอวํ โหติ สเจ มํ โภจิจิ กิณฺจิจิ วกฺขติ อิม [๒]-
 ราชาโน วา ราชมหามตฺตฺตา วา ปริโยชาย อคฺคํ ภาณิสฺสณฺฑิตฺติ สเจ
 นํ โภจิจิ กิณฺจิจิ อห ตฺยสฺส ๓ ราชาโน วา ราชมหามตฺตฺตา วา
 ปริโยชาย อคฺคํ ภาณฺนฺติ เอวํ โข ภิกขเว มหาโจโร พลวณัสฺสีโต
 โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว มหาโจโร โภคจาตี โหติ อีช ภิกขเว
 มหาโจโร อฑฺฒโหติ โหติ มหทฺธโน มหาโภโค ตสฺส เอวํ โหติ
 สเจ มํ โภจิจิ กิณฺจิจิ วกฺขติ อีโต โภเคน ปฏิสฺสณฺฑริสฺสามิตี สเจ
 #๑ สี. โคธํ วา ฯ ๒ ม. เม ฯ ๓ ไป. ม. ย. ตฺยาสฺส ฯ อีทิสฺสณฺฑานน อีทิสเมว ฯ

นั โกจิ กิณฺจิ อาห ตโต ๑ โภเคน ปฏิสนฺธติ เอวํ โข ภิกฺขเว
มหาโจโร โภคจาคี โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว มหาโจโร เอกจารี โหติ
อิธ ภิกฺขเว มหาโจโร เอกโก นิคฺคหณานิ ๒ กตฺตา โหติ ตํ กิสฺส
เหตุ มา เม คฺยุหมนฺตา พหิทฺธา สมฺเภทํ อคัมฺสฺสฺติ เอวํ โข
ภิกฺขเว มหาโจโร เอกจารี โหติ ฯ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงฺเคหิ
สมนฺนาคโต มหาโจโร สนฺธิปี ฉินฺหติ นิลฺโลปปี หริติ เอกาคาริกํปี
กโรติ ปริปฺนฺเถปี ติฏฺฐติ ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชฺมเมหิ
สมนฺนาคโต ปาปภิกฺขุ ขตํ อุปหตํ อตฺตานิ ปริหริติ สาวชฺโช จ
โหติ สานฺวชฺโช วิญฺญัน ๓ พหุญจ อปฺนฺลฺลํ ปสวติ กตเมหิ ปณฺจหิ
อิธ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ วิสมนฺิสฺสฺสฺโต จ โหติ คหณนฺิสฺสฺสฺโต
จ พลวณฺิสฺสฺสฺโต จ โภคจาคี จ เอกจารี จ ฯ กถญจ
ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ วิสมนฺิสฺสฺสฺโต โหติ อิธ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
วิสเมน กายกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ วิสเมน วจิกมฺเมน
สมนฺนาคโต โหติ วิสเมน มโนกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ เอวํ โข
ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ วิสมนฺิสฺสฺสฺโต โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
คหณนฺิสฺสฺสฺโต โหติ อิธ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ
อนตฺตคฺคาหิกาย ทิฏฺฐิยา สมนฺนาคโต เอวํ โข ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
คหณนฺิสฺสฺสฺโต โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ พลวณฺิสฺสฺสฺโต โหติ
อิธ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ ราชานํ วา ราชมหามตฺตานิ วา นิสฺสฺสฺโต โหติ
ตสฺส เอวํ โหติ สเจ มํ โกจิ กิณฺจิ วกฺขติ อิม [๔]- ราชาโน
#๑ ไป. อิตฺ ๑ ๒ ม. เอกโกว คหณานิ ๑ ๓ ไป. สานฺวชฺโช จ วิญฺญัน ๑
#อิตฺ ปริ อทิสเมว ๑ ๔ ม. เม ๑

วา ราชมหามตฺตา วา ปรีโยธาย อตุถิ ภณิสฺสนฺตฺติ สเจ นํ โกจิ
กิลฺลิจิ อห ติยสฺส ราชานโน วา ราชมหามตฺตา วา ปรีโยธาย
อตุถิ ภณฺณติ เอวํ โข ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ พลวณิสฺสํโต โหติ ฯ
กถณฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ โภคจาตี โหติ อธิ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
ลาภี โหติ จีวรปิตฺตปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภตฺตชฺชปรีกฺขารานํ ตสฺส
เอวํ โหติ สเจ โกจิ กิลฺลิจิ วกฺขติ อิติ ลาภณ ปฏฺฐิสฺสนฺตฺติ
สเจ นํ โกจิ กิลฺลิจิ อห ตโต ลาภณ ปฏฺฐิสฺสนฺตฺติ
เอวํ โข ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ โภคจาตี โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว
ปาปภิกฺขุ เอกจาตี โหติ อธิ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ เอกโก ๑ ปจฺจนฺตฺติเมสฺส
ชนปเทสฺส นีวาสิ กปฺเปติ โส ตตฺถ กุลานํ อุปสงฺกมฺนฺโต ลาภี
ลภติ เอวํ โข ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ เอกจาตี โหติ ฯ อิมํ โข
ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปาปภิกฺขุ ขตํ อุปหตํ อตฺตํ
ปรีหริตี สวชฺช โหติ สานฺวชฺช วิญฺญนํ พหุญฺจ อปฺปญฺจ
ปสวตีตี ฯ

[๑๐๔] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ สมณฺณสฺส
สมณฺณสฺสุมมาโล โหติ กตฺเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ยาจิจิตฺว พหุลํ จีวรํ ปรีกฺขชฺติ อปฺปํ อยาจิจิตฺว ยาจิจิตฺว พหุลํ
ปิตฺตปาตํ ปรีกฺขชฺติ อปฺปํ อยาจิจิตฺว ยาจิจิตฺว พหุลํ เสนาสนํ
ปรีกฺขชฺติ อปฺปํ อยาจิจิตฺว ยาจิจิตฺว พหุลํ คิลานปจฺจยภตฺตชฺชปรีกฺขารํ
ปรีกฺขชฺติ อปฺปํ อยาจิจิตฺว เยหิ โข ปน สพุรฺหมฺจารีหิ สพุรฺ
#๑ ม. เอกโกว ฯ

วิหริติ ตยสุส มนาเปเนว พหุลลํ กายกมฺเมน สมฺมทาจฺรณฺติ อปฺปปี
อมฺนาเปเน มนาเปเนว พหุลลํ วจิกมฺเมน สมฺมทาจฺรณฺติ อปฺปปี อมฺนาเปเน
มนาเปเนว พหุลลํ มโนกมฺเมน สมฺมทาจฺรณฺติ อปฺปปี อมฺนาเปเน
มนาเปเนว [๑]- อุปหารํ อุปฺพรณฺติ อปฺปปี อมฺนาเปเน ยานิ โข ปน ตานิ
เวทยิตานิ ปิตฺตสมฺภูจฺจานานิ वा เสမฺหสมฺภูจฺจานานิ वा วาตสมฺภูจฺจานานि
วา สนนฺนิปาตีกานि वा อุตฺตปริณามชานิ वा วิสมฺปฺริหารชานि वा
โอปฺกุกมิกานि वा กมฺมวิปากชานิ वा ตานิสฺส น พหุเทว อุปฺปชฺชณฺติ
อปฺปปาพาโห โหติ จตฺตุนํ ฌานานํ อากิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐชฺมมฺมุสฺสวិหารานํ
นิกามลาภี โหติ อกฺกิลลาภี อกฺกิลลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ
เจโตวิมฺมุตฺตี ปณฺณววิมฺมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา
อุปฺสมฺปชฺช วิหริติ อิมฺเห โข ภิกฺขเว ปณฺจहि ชมฺเมहि สมฺนฺนาคโต
ภิกฺขุ สมฺณฺเสสุ สมฺณฺสุชฺชมาโล โหติ ๑ ยํ हि ตํ ภิกฺขเว สมฺมา
วทฺมาโน วเทยฺย สมฺณฺเสสุ สมฺณฺสุชฺชมาโลติ มเมว ตํ ภิกฺขเว
สมฺมา วทฺมาโน วเทยฺย สมฺณฺเสสุ สมฺณฺสุชฺชมาโลติ อหํ हि ๒ ภิกฺขเว
ยาจิจฺฉโต พหุลลํ จิวริ ปฺริญฺญชามิ อปฺปปี อยาจิจฺฉโต ยาจิจฺฉโต พหุลลํ
ปิณฺฑทปาตํ ปฺริญฺญชามิ อปฺปปี อยาจิจฺฉโต ยาจิจฺฉโต พหุลลํ เสนาสนํ
ปฺริญฺญชามิ อปฺปปี อยาจิจฺฉโต ยาจิจฺฉโต พหุลลํ คิลานปฺจฺจยภฺเสชฺชปฺริญฺญชารํ
ปฺริญฺญชามิ อปฺปปี อยาจิจฺฉโต เยहि โข ปน ภิกฺขุहि สทฺฐี
วิหฺรามิ เต มํ มนาเปเนว พหุลลํ กายกมฺเมน สมฺมทาจฺรณฺติ อปฺปปี
#๑ โป. พหุลลํ ๑ ๒ โป. ย. หิสฺสทฺโท น ทิสฺสตี ๑

อมนาเปน มนาเปเนว พหุลั วจึกมเมน สมุทาจรนุติ อปเปี อมนาเปน
มนาเปเนว พหุลั มโนกมเมน สมุทาจรนุติ อปเปี อมนาเปน
มนาเปเนว อูปหารึ อูปหรนุติ อปเปี อมนาเปี ยานึ โข ปน ตานึ
เวทยิตานึ ปิตตสมมุจจานานึ วา เสมหสมมุจจานานึ วา วาดสมมุจจานานึ
วา สนุณึปาดิกานึ วา อูคูปริณามชานึ วา วิสมปรีหารชานึ วา
โอบกุกมิกานึ วา กมมุวิปากชานึ วา ตานึ เม น พหุเทว อูปปชชนุติ
อูปปาพาโหสมมุติ จคุนัน [๑]- ฉานานัน อากึเจตสีกานัน ทึฏฐชมมุสุขวิหารานัน
นิกามลาถึ อกึจฉลาถึ อกึสึรลาถึ อาสวานัน ขยา ๗เป๗
สจจึกิตวา อูปสมปชช วิหารามึ ๗ ยึ หึ ตึ กึกชเว สมมุมา วทมาโน
วเทยช สมณศุ สมณศุขมาโลติ มเมว ตึ กึกชเว สมมุมา วทมาโน
วเทยช สมณศุ สมณศุขมาโลติ ๗

[๑๐๕] ปรุจจึเม กึกชเว ศาสูวิหารา กตเม ปรุจจ อึช
กึกชเว กึกชโน เมตตึ กายกมมุ ปรุจจปฏึจึตึ โหติ สพุรหุมจารึสุ
อาวิ เจว รโห จ เมตตึ วจึกมมุ ปรุจจปฏึจึตึ โหติ สพุรหุมจารึสุ
อาวิ เจว รโห จ เมตตึ มโนกมมุ ปรุจจปฏึจึตึ โหติ สพุรหุมจารึสุ
อาวิ เจว รโห จ ยานึ ตานึ สึลานึ อชณชานึ อจฉิทุทานึ
อสพลานึ อกมุมาसानึ กุชิสุสานึ วิณญปสตุถานึ อปรามจจานึ
สมารึสัวตตณิกานึ ตถารุเปหึ สึเลหึ สึลสามณญคโต วิหรติ สพุรหุมจารึหึ
อาวิ เจว รโห จ ยายึ ทึฏฐึ อรึยา นึยยานึกา นึยยาติ
ตกกรสุส สมมุมาทุกชกชยาย ตถารุปาย ทึฏฐึยา ทึฏฐึสามณญคโต
#๑ โป. สึ. โข ปน ๗ ม. โข ปนสมึ ๗

วิหฺรติ สพุรหุมจารีหิ อวิ เจว รโห จ อิม โข ภิกฺขเว ปญจ
ผาสุวิหฺรธาติ ฯ

[๑๐๖] เอกํ สมยํ ภควา โกสมพิยํ วิหฺรติ โฆสิตารามे ฯ
อถโข อายสุมมา อานนุโท เยน ภควา เตนุปลสงฺกมิ อูปลสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีหิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน
โข อายสุมมา อานนุโท ภควนฺตํ เอตทโวจ กิตฺตาวตานิ นุ โข
ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ วิหฺรนฺโต ผาสุ วิหเรยฺยาติ ฯ ยโต โข อานนุท
ภิกฺขุ อุตฺตนา [๑]- สีสสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ อธิสึเล สมฺปวตฺตา
เอตฺตาวตานิ โข อานนุท ภิกฺขุสงฺโฆ วิหฺรนฺโต ผาสุ วิหเรยฺยาติ ฯ
สียา ปน ภนฺเต อญฺโฆปี ปริยาโย ยถา ภิกฺขุสงฺโฆ วิหฺรนฺโต
ผาสุ วิหเรยฺยาติ ฯ สียา อานนุทาทิ ๒ ภควา อโวจ ยโต โข
อานนุท ภิกฺขุ อุตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ อธิสึเล
สมฺปวตฺตา อุตฺตนาญฺเปกฺขิ จ โหติ โน ปฺรานุญฺเปกฺขิ เอตฺตาวตานิ
โข อานนุท ภิกฺขุสงฺโฆ วิหฺรนฺโต ผาสุ วิหเรยฺยาติ ฯ สียา
ปน ภนฺเต อญฺโฆปี ปริยาโย ยถา ภิกฺขุสงฺโฆ วิหฺรนฺโต ผาสุ
วิหเรยฺยาติ ฯ สียา อานนุทาทิ ภควา อโวจ ยโต โข อานนุท
ภิกฺขุ อุตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ อธิสึเล สมฺปวตฺตา
อุตฺตนาญฺเปกฺขิ จ โหติ โน ปฺรานุญฺเปกฺขิ อปฺปญฺญาโต จ โหติ
เตน ๓ อปฺปญฺญาตฺเกน ๔ โน ปฺริตฺตฺสฺสฺติ เอตฺตาวตานิ โข อานนุท
#๑ โป. ย. จ ฯ ๒ ม. สียา อานนุท ยโต โข ฯ ๓ ม. เตน จ ฯ
#๔ ม. อปฺปญฺญาตฺเกน ฯ อิตฺโต ปริ อธิสเมว ฯ

ภิกขุสงฺโฆ วิหรนฺโต ผาสฺสุ วิหเรยฺยาติ ฯ สียา ปน ฆนฺเต อญฺโฆปี
ปริยาโย ยถา ภิกขุสงฺโฆ วิหรนฺโต ผาสฺสุ วิหเรยฺยาติ ฯ สียา
อานนฺทาติ ๑ ภควา อโวจ ยโต โข อานนฺท ภิกขุ อุตฺตนา จ
สีลสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ อธิสีเล สมฺปวตฺตา อุตฺตานุเปกฺขี จ
โหติ โน ปรานุเปกฺขี อปฺปญฺญาโต จ โหติ เตน อปฺปญฺญาติเกน
โน ปริตฺตฺสฺติ จตฺตุนฺนญจ ฆานานํ อภิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐธมฺมุสฺสขวิหาราณํ
นิกามลาภี โหติ อภิจฺฉลาภี อภิสีรลาภี เอตฺตาวตา ๒
โข อานนฺท ภิกขุสงฺโฆ วิหรนฺโต ผาสฺสุ วิหเรยฺยาติ ฯ สียา ปน
ฆนฺเต อญฺโฆปี ปริยาโย ยถา ภิกขุสงฺโฆ วิหรนฺโต ผาสฺสุ
วิหเรยฺยาติ ฯ สียา อานนฺทาติ ภควา อโวจ ยโต โข อานนฺท
ภิกขุ อุตฺตนา จ สีลสมฺปนฺโน โหติ โน ปริ อธิสีเล สมฺปวตฺตา
อุตฺตานุเปกฺขี จ โหติ โน ปรานุเปกฺขี อปฺปญฺญาโต จ โหติ
เตน อปฺปญฺญาติเกน โน ปริตฺตฺสฺติ จตฺตุนฺนญจ ฆานานํ อภิเจตฺตีกานํ
ทิฏฺฐธมฺมุสฺสขวิหาราณํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺฉลาภี อภิสีรลาภี
อาสวานญจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ธมฺเม
สยฺม อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ เอตฺตาวตา โข
อานนฺท ภิกขุสงฺโฆ วิหรนฺโต ผาสฺสุ วิหเรยฺย ฯ อิมฺมฺหา จาหํ
อานนฺท ผาสฺสุวิหารา อญฺโฆ ผาสฺสุวิหาโร อุตฺตริตโร วา ปณฺีตโร
วานตฺถีติ วทามิตี ฯ

#๑ ม. สียา อานนฺท ยโต โข ฯ ๒ ม. เอตฺตาวตาปี ฯ

[๑๐๗] ปญจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเอยฺโย อณฺชติกรณฺเอยฺโย อนุตฺตรํ(
ปฺลฺลวฺกฺเขตฺตํ โลกสฺส กตเมหิ ปญจหิ อธิ ภิกขเว ภิกขุ
สีลสมฺปนฺโน โหติ สมာธิสมฺปนฺโน โหติ ปญฺญาสมฺปนฺโน
โหติ วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ วิมุตฺติฅาณทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ
อิมหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อาหุเนยฺโย
โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเอยฺโย อณฺชติกรณฺเอยฺโย อนุตฺตรํ ปฺลฺลวฺกฺเขตฺตํ
โลกสฺสาติ ฯ

[๑๐๘] ปญจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปฺลฺลวฺกฺเขตฺตํ โลกสฺส กตเมหิ
ปญจหิ อธิ ภิกขเว ภิกขุ อเสเขน สีลกฺขนฺเรน สมนฺนาคโต
โหติ อเสเขน สมာธิกฺขนฺเรน สมนฺนาคโต โหติ อเสเขน
ปญฺญากฺขนฺเรน สมนฺนาคโต โหติ อเสเขน วิมุตฺติกฺขนฺเรน
สมนฺนาคโต โหติ อเสเขน วิมุตฺติฅาณทสฺสนกฺขนฺเรน สมนฺนาคโต
โหติ อิมหิ โข ภิกขเว ปญจหิ ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปฺลฺลวฺกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

[๑๐๙] ปญจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ จาตุทฺทิสํ
โหติ กตเมหิ ปญจหิ อธิ ภิกขเว ภิกขุ สีลวา โหติ
ปาติโมกฺขสํวรํสูโต วิหฺรติ อจารโคจรสมฺปนฺโน อณฺมตฺเตสฺสุ วชเชสฺสุ
ภยทสฺสาวิ สมาทาย สีกฺขติ สีกฺขาปเทสฺสุ พหุสฺสูโต โหติ สุตฺธโร

สุดท้ายสนธิโย เย เต ชมมา อาทิกถยาณา มชฺฌกถยาณา
ปริโยสานกถยาณา สาคถึ สพฺยณชนํ เกวลปริปฺณณํ ปริสุทฺธิ พุรหมจริยํ
อภิวทฺตติ ตถารุปาสฺส ชมมา พหุสฺสุตา โหนฺติ ชตา วจฺสา ปริจิตา
มนฺสาณฺเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา สนนฺตุญฺโจะ โหติ อิตฺริตฺเรน
จิวรปฺณทฺปาตเสนาสนคิถานปจฺจยภเสชฺชปฺริกฺขาเรน จตฺนุนํ ฆานานํ
อาภิเจตฺติกานํ ทิฏฺฐชฺมฺมสุขวิหารานํ นิถามถาภี โหติ อภิจฺฉลาภี
อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตี ปณฺณาวิมุตฺตี
ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภินฺถวา สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ อิมฺหิ
โฆ ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ จาตุทฺทิสฺโส โหตีติ ฯ

[๑๑๐] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อถํ
อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสวิตฺถุ กตฺเมหิ ปณฺจหิ
อิชฺช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ ฯเปฯ สมหาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺ
พหุสฺสุโต โหติ ฯเปฯ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา อารทฺธวิริโย
วิหฺรติ ฯเปฯ ถามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตตฺตฺฐโร กุสเลสฺ
ชมฺเมสฺ จตฺนุนํ ฆานานํ อาภิเจตฺติกานํ ทิฏฺฐชฺมฺมสุขวิหารานํ
นิถามถาภี โหติ อภิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ
เจโตวิมุตฺตี ปณฺณาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภินฺถวา
อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ อิมฺหิ โฆ ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ภิกฺขุ อถํ อरणฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสวิตฺถุนฺติ ฯ

ผาสฺวิหารวคฺโค ปจฺโม ฯ

ตสุสุททานัน

สารชชฺ สุกโกโต โจโร สุขุมมาตฬาสูปณจมม ๑
อานนุทสี่ลเสชีย ๒ จาตุททิส อรณเณน จาติ ๗

อนุชกวินทวคฺโค ทุติโย

[๑๑๑] ปณจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนุณาคโต กุลุปโก ภิกขุ
กุลเสสุ อปปีโย จ โหติ อมณาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ กตเมหิ
ปณจหิ อสนนุถววิสุสาสี จ โหติ อนิสฺสรวิภปปี จ พยตฺตูปเสวี ๓
จ อุปกณฺณกชปปี จ อติยาจนโก จ อิเมหิ โข
ภิกขเว ปณจหิ ชมเมหิ สมนุณาคโต กุลุปโก ภิกขุ กุลเสสุ อปปีโย
จ โหติ อมณาโป จ อครุ จ อภาวนีโย จ ๗ ปณจหิ ภิกขเว
ชมเมหิ สมนุณาคโต กุลุปโก ภิกขุ กุลเสสุ ปปีโย จ โหติ มณาโป
จ ครุ จ ภาวนีโย จ กตเมหิ ปณจหิ น อสนนุถววิสุสาสี จ
โหติ น อนิสฺสรวิภปปี จ น พยตฺตูปเสวี ๓ จ น อุปกณฺณกชปปี
จ น อติยาจนโก จ อิเมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ
ชมเมหิ สมนุณาคโต กุลุปโก ภิกขุ กุลเสสุ ปปีโย จ โหติ มณาโป จ
ครุ จ ภาวนีโย จาติ ๗

[๑๑๒] ปณจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนุณาคโต ปจฺจาสมโณ
น อาทาตพุโพ กตเมหิ ปณจหิ อติทุเร วา กจฺจติ อจฺจาสนฺเน
#๑ ม. สุขุมมัลล ๗ ๒ ม. อานนุทสี่ลาเสชา จ ๗ ๓ ม. วิสุตฺตูปเสวี ๗
#ย. พยตฺตูปเสวี ๗

วา ปตฺตปริยาปนฺนํ น คณฺหาติ ๑ อาปตฺติสามนฺตา ภาณมานํ น
นิวาเรติ ภาณมานสฺส อนฺตรนฺตฺรา กถํ โอบาเตติ ทฺวปฺปญฺโฆ โหติ
ชโฬ เอพฺมุโค อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ปจฺจาสมฺโณ น อาทาตพฺุโป ๑ ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ปจฺจาสมฺโณ อาทาตพฺุโป กตฺเมหิ ปญฺจหิ นาติทฺูเร คจฺจติ
นาจฺจาสนฺเน ปตฺตปริยาปนฺนํ คณฺหาติ อาปตฺติสามนฺตา ภาณมานํ
นิวาเรติ ภาณมานสฺส น อนฺตรนฺตฺรา กถํ โอบาเตติ ปญฺจวา
โหติ อชโฬ อนฺเนพฺมุโค อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ปจฺจาสมฺโณ อาทาตพฺุโปติ ๑

[๑๑๓] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺุโป
สมฺมาสมาธิ อฺุปสมฺปชฺช วิหริตุํ กตฺเมหิ ปญฺจหิ อธิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อภขโม โหติ รฺูปานํ อภขโม สทฺทฺานํ อภขโม คณฺชานํ
อภขโม รฺसानํ อภขโม โฝฏฺจพฺุพานํ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ
ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺุโป สมฺมาสมาธิ อฺุปสมฺปชฺช วิหริตุํ ๑
ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺุโป สมฺมาสมาธิ อฺุปสมฺปชฺช
วิหริตุํ กตฺเมหิ ปญฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ รฺูปานํ
ขโม สทฺทฺานํ ขโม คณฺชานํ ขโม รฺसानํ ขโม โฝฏฺจพฺุพานํ
อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺุโป
สมฺมาสมาธิ อฺุปสมฺปชฺช วิหริตฺุณฺติ ๑

[๑๑๔] เอกํ สมฺยํ ภควา มคฺเชสฺสุ วิหริติ อนฺธกวินฺนเท ๑

#๑ ม. น ปตฺตปริยาปนฺนํ คณฺหติ ๑

อถโข อายสุมา อานนุโท เยน ภควา เตนุปลสงฺกมิ อูปลสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวัตฺเตวฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทึ เอกมฺนฺตํ นิสินฺนํ โข
อายสุมนฺตํ อานนุทํ ภควา เอตทโวจฺ เย เต ๑ อานนุท ภิภฺช
นฺวา อจิริปฺพุพฺพิชิตา อธฺนาคตา อิมํ ชฺมฺมวินยํ เต โว อานนุท
ภิภฺช ปรฺยจฺสุ ชฺมฺเมสุ สฺมาทเปตฺพุพา นีเวเสตฺพุพา ปติภฺชฺจาเปตฺพุพา
กตฺเมสุ ปรฺยจฺสุ เอถ ตฺเมห อวฺวโส สีสฺวา โหถ ปาติโมกฺขสํวรํ สํวฺตา
วิหฺรต อจฺจารโคจฺรสมฺปนฺนา อณฺมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทฺสฺสาวิโน
สมาทาย สิกฺขถ สิกฺขาปฺเตสุติ อิติ ปาติโมกฺขสํวเร สฺมาทเปตฺพุพา
นีเวเสตฺพุพา ปติภฺชฺจาเปตฺพุพา เอถ ตฺเมห อวฺวโส อินฺทฺริเยสุ
คฺคฺคฺตฺวารวฺวา วิหฺรต อารกฺขสฺติโน นีปฺกสฺติโน ๒ สฺวรกฺขิตฺมานสา
สฺตารกฺเขน เจตฺสา สมนฺนาคตาติ อิติ อินฺทฺริยสํวเร สฺมาทเปตฺพุพา
นีเวเสตฺพุพา ปติภฺชฺจาเปตฺพุพา เอถ ตฺเมห อวฺวโส อปฺปฺกสฺสา
โหถ ภสฺสปรฺยยนฺตการิโนติ อิติ ภสฺสปรฺยยนฺเต สฺมาทเปตฺพุพา
นีเวเสตฺพุพา ปติภฺชฺจาเปตฺพุพา เอถ ตฺเมห อวฺวโส อารณฺญกา โหถ
อรณฺญวนปฺตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺิเสวถาติ อิติ กายวฺวปกาเส
สมาทเปตฺพุพา นีเวเสตฺพุพา ปติภฺชฺจาเปตฺพุพา เอถ ตฺเมห อวฺวโส
สมฺมาทภฺชฺจิกา โหถ สมฺมาทสฺสเนน สมนฺนาคตาติ อิติ สมฺมาทสฺสเน
สมาทเปตฺพุพา นีเวเสตฺพุพา ปติภฺชฺจาเปตฺพุพา เย เต ๑ อานนุท
ภิภฺช นฺวา อจิริปฺพุพฺพิชิตา อธฺนาคตา อิมํ ชฺมฺมวินยํ เต โว
อานนุท ภิภฺช อิมฺสุ ปรฺยจฺสุ ชฺมฺเมสุ สฺมาทเปตฺพุพา นีเวเสตฺพุพา
#๑ โป. โว ๑ ๒ โป. สี. นีปฺกสฺติโน ๑

ปติฏฐาเปตพพาติ ฯ

[๑๑๕] ปล่อย หิ กุขเว ฆเมหิ สมนุคตา กุขุณี ยถาทถ
นิกขิตตา เอว นิริเย กตเมหิ ปล่อย อวาสมจฺจฺริณี โหติ
กุลมจฺจฺริณี โหติ ตาภมจฺจฺริณี โหติ วณฺณมจฺจฺริณี โหติ ฆมฺมมจฺจฺริณี
โหติ อิมหิ โข กุขเว ปล่อย ฆเมหิ สมนุคตา
กุขุณี ยถาทถ นิกขิตตา เอว นิริเย ฯ ปล่อย กุขเว ฆเมหิ
สมนุคตา กุขุณี ยถาทถ นิกขิตตา เอว สกฺเค กตเมหิ
ปล่อย น อวาสมจฺจฺริณี โหติ น กุลมจฺจฺริณี โหติ น ตาภมจฺจฺริณี
โหติ น วณฺณมจฺจฺริณี โหติ น ฆมฺมมจฺจฺริณี โหติ ฯ
อิมหิ โข กุขเว ปล่อย ฆเมหิ สมนุคตา กุขุณี ยถาทถ
นิกขิตตา เอว สกฺเคติ ฯ

[๑๑๖] ปล่อย หิ กุขเว ฆเมหิ สมนุคตา กุขุณี ยถาทถ
นิกขิตตา เอว นิริเย กตเมห ปล่อย อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา
อวณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส
อวณฺณํ ภาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา อปฺปสาทนีเย
จฺจฺเน ปสาทํ อุปฺปาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา ปสาทนีเย
จฺจฺเน อปฺปสาทํ อุปฺปาสฺติ สทฺธาเทยฺย วิณีปาเตติ ฯ อิมหิ
โข ฯเปฯ ปล่อย หิ กุขเว ฆเมหิ สมนุคตา กุขุณี ยถาทถ
นิกขิตตา เอว สกฺเค กตเมหิ ปล่อย อนนฺนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา
อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส

วณณั ภาสดี อนุวึจจ ปรึโยคาคเหตุวำ อนุปสาคหนีเย จาน
อนุปสาค อนุปัสดี อนุวึจจ ปรึโยคาคเหตุวำ ปสาคหนีเย จาน
ปสาค อนุปัสดี สทฐาคเทยยุ น วึนึปาคดี ๑ อึเมหึ โข ๑เป๑

[๑๑๗] ปรุจหึ ฤกขเว ฐมเมหึ สมนนาคคาค ฤกขุหนี ยถาคคั
นึกขึคคาคาค อนุวึ นึเรเย กคเมหึ ปรุจหึ อนุวึจจ อนุปรัโยคาคเหตุวำ
อนุณนารหสส วณณั ภาสดี อนุวึจจ อนุปรัโยคาคเหตุวำ อนุณนารหสส
อนุณณั ภาสดี อึสสุกึหนี จ โหดี มจจรึหนี จ สทฐาคเทยยุจ ๑
วึนึปาคดี ๑ อึเมหึ โข ๑เป๑ ปรุจหึ ฤกขเว ฐมเมหึ
สมนนาคคาค ฤกขุหนี ยถาคคั นึกขึคคาคาค อนุวึ สคคเก กคเมหึ
ปรุจหึ อนุวึจจ ปรึโยคาคเหตุวำ อนุณนารหสส อนุณณั ภาสดี
อนุวึจจ ปรึโยคาคเหตุวำ อนุณนารหสส วณณั ภาสดี อนุสสุกึหนี
จ โหดี อนุมจจรึหนี จ สทฐาคเทยยุจ ๑ น วึนึปาคดี ๑ อึเมหึ
โข ๑เป๑

[๑๑๘] ปรุจหึ ฤกขเว ฐมเมหึ สมนนาคคาค ฤกขุหนี ยถาคคั
นึกขึคคาคาค อนุวึ นึเรเย กคเมหึ ปรุจหึ อนุวึจจ อนุปรัโยคาคเหตุวำ
อนุณนารหสส วณณั ภาสดี อนุวึจจ อนุปรัโยคาคเหตุวำ
อนุณนารหสส อนุณณั ภาสดี มึจจฉาคฤกขึกา จ โหดี มึจจฉาสงกปปำ
จ สทฐาคเทยยุจ ๑ วึนึปาคดี ๑ อึเมหึ โข ๑เป๑
ปรุจหึ ฤกขเว ฐมเมหึ สมนนาคคาค ฤกขุหนี ยถาคคั นึกขึคคาคาค อนุวึ
#๑ ม. ยุ. จสทโท น ทึสสดี ๑

สกุเค กตเมหิ ปณจหิ อนุวิจจ ปรีโยคาเหตุวา อวณณารหสฺส
อวณณํ ภาสติ อนุวิจจ ปรีโยคาเหตุวา วณณารหสฺส วณณํ
ภาสติ สมุมาทิฏฺฐิกา จ โหติ สมุมาสงกปฺปา จ สทฺธาเทยฺยญจ ๑
น วินิปาเตติ ฯ อิมหิ โข ฯ เปฯ

[๑๑๕] ปณจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ
นิกฺขิตฺตา เอวํ นีรเย กตเมหิ ปณจหิ อนุวิจจ อปรีโยคาเหตุวา
อวณณารหสฺส วณณํ ภาสติ อนุวิจจ อปรีโยคาเหตุวา
วณณารหสฺส อวณณํ ภาสติ มิจฺฉาวาจา จ โหติ มิจฺฉากมฺมฺนฺตา
จ สทฺธาเทยฺยญจ ๑ วินิปาเตติ ฯ อิมหิ โข ฯ เปฯ

ปณจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา เอวํ
สกุเค กตเมหิ ปณจหิ อนุวิจจ ปรีโยคาเหตุวา อวณณารหสฺส
อวณณํ ภาสติ อนุวิจจ ปรีโยคาเหตุวา วณณารหสฺส วณณํ
ภาสติ สมุมาวาจา จ โหติ สมุมากมฺมฺนฺตา จ สทฺธาเทยฺยญจ ๑
น วินิปาเตติ ฯ อิมหิ โข ฯ เปฯ

[๑๒๐] ปณจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ
นิกฺขิตฺตา เอวํ นีรเย กตเมหิ ปณจหิ อนุวิจจ อปรีโยคาเหตุวา
อวณณารหสฺส วณณํ ภาสติ อนุวิจจ อปรีโยคาเหตุวา
วณณารหสฺส อวณณํ ภาสติ มิจฺฉาวายามา จ โหติ มิจฺฉาสติ ๒
จ สทฺธาเทยฺยญจ ๑ วินิปาเตติ ฯ อิมหิ โข ฯ เปฯ ปณจหิ ภิกฺขเว

#๑ ม. ย. จสทฺโท น ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ย. มิจฺฉาสตินิ ฯ

ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา ภิกฺขุณี ยถาภตํ นิภฺขิตฺตฺวา เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ
ปญฺจหิ อนุวิจฺจ ปรีโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ
ภาสฺติ อนุวิจฺจ ปรีโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺติ
สมฺมาวายมา จ โหติ สมฺมาสฺติ ๑ จ สทฺธาเทยฺยญฺจ ๒ น
วินิปาเตติ ฯ อิมฺหิ โข ฯเปฯ

อนฺธกวินฺทวฺกุโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

กฺกุปฺโก ปจฺจาสฺมโณ สฺมาธิ อนฺธกวินฺทํ
มจฺฉรี วณฺณนา อิตฺธา ทิฏฺฐิจิ วาจา ยวายนฺติ ๓ ฯ

คิลานวฺกุโค ตฺติโย

[๑๒๑] เอกํ สมฺมํ ภควา เวสาลิยํ วิหฺรติ มหาวเน
กฺุฏฺฐาคารสาลา ยํ อถ โข ภควา สาขณฺหสมฺมํ ปฏฺฐิสฺสฺลานา วุฏฺฐิจิโต เยน
คิลานสาลา เตนฺอุปฺสงฺกมิ อทฺทสา โข ภควา อณฺฺตรํ ภิกฺขุ
ทฺพฺพลํ คิลานกํ ทิสฺวา ปณฺฺตเต อาสเน นิสิทิ นิสชฺช โข
ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ยงฺกณฺฺจ ๔ ภิกฺขเว ทฺพฺพลํ คิลานกํ ปญฺจ
ธมฺมา น วิชฺหนฺติ ตสฺเสตํ ปาฏิกงฺขํ นจิริสฺเสว อาสวานํ ขยา
อนาสวํ เจโตวิมฺุตตี ปณฺฺวาริวิมฺุตตี ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกฺตฺวา อุปฺสมฺปชฺช วิหฺริสฺสฺติ ๕ กตฺเม ปญฺจ อธิ ภิกฺขเว
#๑ ม. ย. สมฺมาสฺตินิ ฯ ๒ ม. ย. จสทโท น ทิสฺสฺติ ฯ ๓ ม. ย. วายมาติ ฯ
#๔ ม. ย. ยงฺกณฺฺจ ฯ ๕ ม. วิหฺริสฺสฺตีติ ฯ

ภิกขุ อสุภานุปสุตี กายะ วิหริติ อาหาระ ปฏิกกฺกุลสณฺณิ
สพฺพโลเก อนภริตสณฺณิ สพฺพสงฺขาระสุ อนิจฺจานุปสุตี มรณสณฺณา
โฆ ปนสฺส อชฺฌตฺตํ สุปฺภุจิตา โหติ ยงฺกณฺจิ ภิกขเว ทพฺพปลํ
คิลานกํ อิมะ ปญฺจ ชมฺมา น วิชหนฺติ ตสฺเสตํ ปาฏิกงฺขํ
นจิรสฺเสว อาสวานํ ขยา ฯเปฯ สจฺฉนิกคฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสตีติ ฯ

[๑๒๒] โฆ หิ โภจิ ภิกขเว ภิกขุ วา ภิกขุณี วา ปญฺจ
ชมฺเม ภาวะติ ปญฺจ ชมฺเม พหุลิทโรติ ตสฺส ทฺวินฺนํ ผลานํ
อณฺณตฺริํ ผลํ ปาฏิกงฺขํ ทิฏฺฐะเว ชมฺเม อณฺณา สติ วา
อุปาทีเสเส อนาคามีตา กตเม ปญฺจ อิทฺ ภิกขเว ภิกขุโน
อชฺฌตฺตณฺเวย สติ สุปฺภุจิตา โหติ ชมฺมานํ อุทฺยตฺตคามินิยา
ปญฺญา ย อสุภานุปสุตี กายะ วิหริติ อาหาระ ปฏิกกฺกุลสณฺณิ
สพฺพโลเก อนภริตสณฺณิ สพฺพสงฺขาระสุ อนิจฺจานุปสุตี โฆ หิ
โภจิ ภิกขเว ภิกขุ วา ภิกขุณี วา อิมะ ปญฺจ ชมฺเม ภาวะติ
อิมะ ปญฺจ ชมฺเม พหุลิทโรติ ตสฺส ทฺวินฺนํ ผลานํ อณฺณตฺริํ
ผลํ ปาฏิกงฺขํ ทิฏฺฐะเว ชมฺเม อณฺณา สติ วา อุปาทีเสเส
อนาคามีตาติ ฯ

[๑๒๓] ปญฺจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต คิลานो
ทฺพฺพฐาโก โหติ กตเมหิ ปญฺจหิ อสฺปฺปายการี โหติ สปฺปายะ
มตฺตํ น ชานาติ เกสชฺชํ น ปฏฺฐีเสวิตา โหติ อตฺถกามสฺส

คิลานุปฏิจจากสุส น ยถาภูตํ อาพาธํ อาวิกตฺตา โหติ อภิกฺกมฺนฺตํ
วา อภิกฺกมฺตฺติติ ปฏิกฺกมฺนฺตํ วา ปฏิกฺกมฺตฺติติ จิตฺตํ วา จิตฺตํ
อุปฺปนฺนํ สารีริกํ เวทณํ ทุกฺขํ ตีพฺพานํ ขรณํ กฏฺกานํ
อสาตํ อมฺนาปํ ปาณฺหรณํ อนธฺวาสกชาติโก โหติ อิมํ
โฆ ภิกฺขเว ปล่อยหิ ฌมเมหิ สมฺนฺนาคโต คิลานो ทุปฺภูจฺจาโก โหติ ฯ
ปล่อยหิ ภิกฺขเว ฌมเมหิ สมฺนฺนาคโต คิลานो ทุปฺภูจฺจาโก โหติ
กตเมหิ ปล่อยหิ สປฺປายการี โหติ สປฺປายเย มตฺตํ ชานาติ เกสชฺชํ
ປฏฺิเสวิตา โหติ อตฺถกามสุส คิลานุปฏิจจากสุส ยถาภูตํ อาพาธํ
อาวิกตฺตา โหติ อภิกฺกมฺนฺตํ วา อภิกฺกมฺตฺติติ ปฏิกฺกมฺนฺตํ วา
ປฏิกฺกมฺตฺติติ จิตฺตํ วา จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ สารีริกํ เวทณํ
ทุกฺขํ ตีพฺพานํ ขรณํ กฏฺกานํ อสาตํ อมฺนาปํ ปาณฺหรณํ
อธฺวาสกชาติโก โหติ อิมํ โฆ ภิกฺขเว ปล่อยหิ ฌมเมหิ
สมฺนฺนาคโต คิลานो ทุปฺภูจฺจาโก โหติติ ฯ

[๑๒๔] ปล่อยหิ ภิกฺขเว ฌมเมหิ สมฺนฺนาคโต คิลานุปฏิจจาโก
นาลํ คิลานํ อุปฺภูจฺจตุํ กตเมหิ ปล่อยหิ น ปฏฺิพลโ โหติ
เกสชฺชํ สํวิธาตุํ สປฺປายาสປฺປายํ น ชานาติ อสປฺປายํ อุปฺนามติ
สປฺປายํ อปฺนามติ อามิสฺนฺตโร คิลานํ อุปฺภูจฺจติ โน เมตฺตจฺจิตฺโต
เชจฺจฺฉิ โหติ อุจฺจาร์ วา ปสฺสาวํ วา วนฺตํ วา เขฬํ วา นีหริตุํ
น ปฏฺิพลโ โหติ คิลานํ กาเลน กาลํ ฌมฺมียา กถาย สฺนฺทสฺเสตฺตุํ
สมฺมาทเปตฺตุํ สมฺมุเตเชตฺตุํ สมฺบหฺเสตฺตุํ อิมํ โฆ ภิกฺขเว ปล่อยหิ

ธมเมหิ สมนนาคโต คิลานุปฏฐาโก นาลํ คิลานํ อุปฏฐาตุํ ๑ ฯ ปณจหิ
ภิกขเว ธมเมหิ สมนนาคโต คิลานุปฏฐาโก อลํ คิลานํ อุปฏฐาตุํ
กตเมหิ ปณจหิ ปฎิพโล โหติ เกสขัซํ สัวิธาตุํ สปปายาสปปายั
ชานาติ อสปปายั อปนาเมติ สปปายั อุปนาเมติ เมตตจิตฺโต
คิลานํ อุปฏฐาติ โน อามิสฺนฺตโร อเชคุจฺธิ โหติ อจฺจาริ วา
ปสฺสาวํ วา วนฺตํ วา เขฬิ วา นิหริตุํ ปฎิพโล โหติ คิลานํ
กาเลน กาลํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสตฺตุ สฺมาทเปตฺตุ สฺมุตฺเตเชตฺตุ
สฺมปฺหเสตฺตุ อิมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ธมฺเมหิ สมนนาคโต
คิลานุปฏฐาโก อลํ คิลานํ อุปฏฐาตฺตุนฺติ ฯ

[๑๒๕] ปณจิเม ภิกขเว ธมฺมา อนายุสฺสา กตเม ปณจ
อสปปายการิ โหติ สปปายเย มตฺตํ น ชานาติ อปริณตโกชี จ
โหติ อกาลจาริ จ อพฺรหฺมจาริ จ อิม โข ภิกขเว ปณจ
ธมฺมา อนายุสฺสา ๒ ฯ ปณจิเม ภิกขเว ธมฺมา อายุสฺสา กตเม ปณจ
อสปปายการิ โหติ สปปายเย มตฺตํ ชานาติ ปริณตโกชี จ โหติ
กาลจาริ จ พฺรหฺมจาริ จ อิม โข ภิกขเว ปณจ ธมฺมา
อายุสฺสาติ ฯ

[๑๒๖] ปณจิเม ภิกขเว ธมฺมา อนายุสฺสา กตเม ปณจ
อสปปายการิ โหติ สปปายเย มตฺตํ น ชานาติ อปริณตโกชี จ
โหติ ทุสฺสีโล จ ปาปมิตฺโต จ อิม โข ภิกขเว ปณจ
ธมฺมา อนายุสฺสา ๒ ฯ ปณจิเม ภิกขเว ธมฺมา อายุสฺสา กตเม
#๑ โป. ...ตฺตุนฺติ ฯ ๒ โป. อนายุสฺสาติ ฯ

ปล่อย สปล่อยการี โหติ สปล่อยเย มตุติ ชานาติ ปริณตโกชี
จ โหติ สีลวา จ กลุยามิตโต จ อิม โข ภิกขเว ปล่อย
ธมมาอายุสสาตี ฯ

[๑๒๗] ปล่อยหิ ภิกขเว ธมเมหิ สมนุทธโต ภิกขุ นาลิ
สงฆมฺหาวปกาสิตุ กตเมหิ ปล่อยหิ อธิ ภิกขเว ภิกขุ อสนตุญฺโจะ
โหติ อิตริตเรน จิวเรน อสนตุญฺโจะ โหติ อิตริตเรน ปินฺทปาเตน
อสนตุญฺโจะ โหติ อิตริตเรน เสนาสเนน อสนตุญฺโจะ โหติ
อิตริตเรน คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรน กามสงฺกปฺพหุโล จ วิหฺรติ
อิมหิ โข ภิกขเว ปล่อยหิ ธมเมหิ สมนุทธโต ภิกขุ นาลิ
สงฆมฺหาวปกาสิตุ ๑ ฯ ปล่อยหิ ภิกขเว ธมเมหิ สมนุทธโต ภิกขุ อลฺ
สงฆมฺหาวปกาสิตุ กตเมหิ ปล่อยหิ อธิ ภิกขเว ภิกขุ สนตุญฺโจะ
โหติ อิตริตเรน จิวเรน สนตุญฺโจะ โหติ อิตริตเรน ปินฺทปาเตน
สนตุญฺโจะ โหติ อิตริตเรน เสนาสเนน สนตุญฺโจะ โหติ
อิตริตเรน คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรน เนกขมฺมสงฺกปฺพหุโล จ
วิหฺรติ อิมหิ โข ภิกขเว ปล่อยหิ ธมเมหิ สมนุทธโต ภิกขุ
อลฺ สงฆมฺหาวปกาสิตฺตฺนฺติ ฯ

[๑๒๘] ปล่อยจิมานิ ภิกขเว สมณฺทฺกฺขานิ กตมานิ ปล่อย
อธิ ภิกขเว ภิกขุ อสนตุญฺโจะ โหติ อิตริตเรน จิวเรน อสนตุญฺโจะ
โหติ อิตริตเรน ปินฺทปาเตน อสนตุญฺโจะ โหติ อิตริตเรน
เสนาสเนน อสนตุญฺโจะ โหติ อิตริตเรน คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรน
#๑ ไป... สิตฺตฺนฺติ ฯ

อาโรคฺยสมฺปทาเหตุ วา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฯ สุกฺตี สกฺคํ โลกํ
อุปฺปชฺชนฺติ สีลสมฺปทาเหตุ วา ภิกฺขเว สตุตา ทิฏฺฐิสมฺปทาเหตุ วา
กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฯ สุกฺตี สกฺคํ โลกํ อุปฺปชฺชนฺติ อีมา
โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ สมฺปทาติ ฯ

คิลานวคฺโค ตติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

คิลาน ๑ สติปฏฺฐานํ เทวปฏฺฐานา ทวยายุสา
อวปฺปกาสทฺทุกฺขานี ปริกฺกุปฺโป จ สมฺปทาติ ๒ ฯ

ราชวคฺโค จตุตฺโถ

[๑๓๑] ปญฺจहि ภิกฺขเว องฺเคहि สมนฺนาคโต ราชฯ จกฺกวตฺตี
ชฺมเมเนว จกฺกํ ปวตฺเตติ ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปฏฺิวตฺติยํ เกนจิ
มนุสฺสญฺเณน ปจฺจตฺถิเกน ปาณินา กตฺเมहि ปญฺจहि อิทฺ ภิกฺขเว
ราชฯ จกฺกวตฺตี อตฺถลณฺณฺ จ โหติ ชฺมมณฺณฺ จ มตฺตณฺณฺ จ
กาลณฺณฺ จ ปริสณฺณฺ จ อีเมहि โฆ ภิกฺขเว ปญฺจहि องฺเคहि
สมนฺนาคโต ราชฯ จกฺกวตฺตี ชฺมเมเนว จกฺกํ ปวตฺเตติ ตํ โหติ
จกฺกํ อปฺปฏฺิวตฺติยํ เกนจิ มนุสฺสญฺเณน ปจฺจตฺถิเกน ปาณินา
เอวเมว โฆ ภิกฺขเว ปญฺจहि ชฺมเมहि สมนฺนาคโต ตถาคโต อรหํ
สมฺมาสมฺพุทฺโธ ชฺมเมเนว อนฺุตตฺโร ชฺมมจกฺกํ ปวตฺเตติ ตํ โหติ
จกฺกํ อปฺปฏฺิวตฺติยํ สมฺเนน วา พุราหฺมณฺเนน วา เทเวณ วา มาเรณ
#๑ ม. คิลาน สติสฺสุปฏฺฐิ เทว อุปฏฺฐจกา ฯ ๒ ม. อปกาสสมณฺสุขา ปริกฺกุปฺโป
#พฺยสเนน จาติ ฯ ๒ โป. คิลาน สติปฏฺฐจโน ทฺวปฏฺฐจนาสฺสุปฏฺฐจนา
เทว อนายุสฺสา พฺยสนกา สมณฺทฺทุกฺขา ปริกฺกุปฺปา
พฺยสเนน สมฺปทา จาติ ฯ

วา พุรหุมนวา วา เกนจิ วา โลกสุมี กตเมหิ ปรุจหิ อึช
ภึกขเว ตถาคโต อรหึ สมนนาคโต อตุถลลญ ชมมลลญ
มตุตลลญ กาลลลญ ปรึสลลญ อึเมหิ โข ภึกขเว ปรุจหิ ชมเมหิ
สมนนาคโต ตถาคโต อรหึ สมนนาคโต ชมเมเนว อนตุตุตริ
ชมมจกุกึ ปวตุเตตึ ตึ โหตึ จกุกึ อปปฏิวตุตึยึ สมนเนน วา
พุราหุมนเนน วา เทเวน วา มารเนน วา พุรหุมนวา วา เกนจิ วา
โลกสุมินตุตึฯ

[๑๓๒] ปรุจหิ ภึกขเว องเคหิ สมนนาคโต รลลลล จกุกวตุตึสสุ
เชฎุจึ ปตุโต ปึตรา ปวตุตึตึ จกุกึ ชมเมเนว อนุปวตุเตตึ
ตึ โหตึ จกุกึ อปปฏิวตุตึยึ เกนจิ มนุสสุฏเตน ปจจุตึเกน
ปาณึนา กตเมหิ ปรุจหิ อึช ภึกขเว รลลลล จกุกวตุตึสสุ เชฎุจึ
ปตุโต อตุถลลญ จ โหตึ ชมมลลญ จ มตุตลลญ จ กาลลลญ จ
ปรึสลลญ จ อึเมหิ โข ภึกขเว ปรุจหิ องเคหิ สมนนาคโต
รลลลล จกุกวตุตึสสุ เชฎุจึ ปตุโต ปึตรา ปวตุตึตึ จกุกึ ชมเมเนว
อนุปวตุเตตึ ตึ โหตึ จกุกึ อปปฏิวตุตึยึ เกนจิ มนุสสุฏเตน
ปจจุตึเกน ปาณึนา เอเวเมว โข ภึกขเว ปรุจหิ ชมเมหิ
สมนนาคโต สารึปตุโต ตถาคเตน อนตุตุตริ ชมมจกุกึ ปวตุตึตึ
สมมเทว อนุปวตุเตตึ ตึ โหตึ จกุกึ อปปฏิวตุตึยึ สมนเนน วา
พุราหุมนเนน วา เทเวน วา มารเนน วา พุรหุมนวา วา เกนจิ วา โลกสุมี
กตเมหิ ปรุจหิ อึช ภึกขเว สารึปตุโต อตุถลลญ ชมมลลญ

มตตลณญ กาลลณญ ปรีสณญ อิมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ชมเมหิ
สมนุณาคโต สารีปุตโต ตถาคเตน อนุตฺตริ ชมมจกั ปวตฺตติ
สมมเทว อนุปวตฺเตติ ตํ โหติ จกั อปฺปฏิวตฺติยฺ สมนเนน วา
พฺรหฺมณเนน วา เทเวน วา มารเณน วา พฺรหฺมณา วา เกณจิ วา
โลกสมินฺนติ ฯ

[๑๓๓] โยปี โข ๑ ภิกขเว ราชา จกุกวตฺติ ชมฺมิโก ชมฺมราชา
โสปี น อราชกั จกั ปวตฺเตตีติ ๒ เอวํ วุตฺเต อลฺลตโร ภิกขุ
ภควนฺตํ เอตทวโจ โภ ปน ภนฺเต รณฺโณ จกุกวตฺติสฺส ชมฺมิภสฺส
ชมฺมรณฺโณ ราชาติ ชมฺโม ภิกขุติ ภควา อวโจ อิธ ภิกขุ
ราชา จกุกวตฺติ ชมฺมิโก ชมฺมราชา ชมฺมณฺเณว นิสฺสาย ชมฺม
สกกโรนฺโต ชมฺมํ ครุกโรนฺโต ๓ ชมฺมํ อปจายมาโน ชมฺมทุชฺช ชมฺมเกตุ
ชมฺมาริปเตยฺโย ชมฺมิกั รกฺขาวรณฺคตฺติ สํวิทฺติ อนฺโตชนสฺมี ฯ ปฺน
จปรี ภิกขุ ราชา จกุกวตฺติ ชมฺมิโก ชมฺมราชา ฯเปฯ ชมฺมาริปเตยฺโย
ชมฺมิกั รกฺขาวรณฺคตฺติ สํวิทฺติ ขตฺติเยสฺส อนฺยนฺเตสฺส พลกายสฺมี
พฺรหฺมณคหปฺติเกสฺส เนคมชานปฺเทสฺส สมนพฺรหฺมณฺเณสฺส มิคปฺกฺชีสฺส ส
โฆ โส ภิกขุ ราชา จกุกวตฺติ ชมฺมิโก ชมฺมราชา ฯเปฯ
ชมฺมาริปเตยฺโย ชมฺมิกั รกฺขาวรณฺคตฺติ สํวิทฺติวาทฺวา อนฺโตชนสฺมี
ชมฺมิกั รกฺขาวรณฺคตฺติ สํวิทฺติวาทฺวา ขตฺติเยสฺส อนฺยนฺเตสฺส พลกายสฺมี
พฺรหฺมณคหปฺติเกสฺส เนคมชานปฺเทสฺส สมนพฺรหฺมณฺเณสฺส มิคปฺกฺชีสฺส
ชมฺเมเนว จกั ปวตฺเตติ ตํ โหติ จกั อปฺปฏิวตฺติยฺ เกณจิ มนุสฺสภูเตน
#๑ โป. โยนิ โข โส ฯ ม. โยปี โส ฯ ๒ ม. วตฺเตตีติ ฯ ๓ ม. ครุกโรนฺโต ฯ

ปจจตุถิเกน ปาณินา เอวเมว โข ภิกขุ ตถาคโต อรหํ สุมมาสมพุทฺโธ
 ฌมฺมิโก ฌมฺมราชา ฌมฺมณฺเวย นิสุตฺตาย ฌมฺมํ สกุกโรนฺโต ฌมฺมํ
 ฌรुकโรนฺโต ฌมฺมํ อปจายมาโน ฌมฺมทฺธโช ฌมฺมเกตุ ฌมฺมาธิปเตยฺโย
 ฌมฺมิกํ รุกขาวรณคฺคฺตํ สํวิทฺหติ ภิกขุสุ เอวรูปํ กายกมฺมํ
 เสวิตพฺพํ เอวรูปํ กายกมฺมํ น เสวิตพฺพํ เอวรูปํ วจิกมฺมํ เสวิตพฺพํ
 เอวรูปํ วจิกมฺมํ น เสวิตพฺพํ เอวรูปํ มโนกมฺมํ เสวิตพฺพํ เอวรูปํ
 มโนกมฺมํ น เสวิตพฺพํ เอวรูปํ อาชีโว เสวิตพฺโพ เอวรูปํ อาชีโว
 น เสวิตพฺโพ เอวรูปํ คามนิกโม เสวิตพฺโพ เอวรูปํ คามนิกโม น
 เสวิตพฺโพติ ฯ ปุณ จปรี ภิกขุ ตถาคโต อรหํ สุมมาสมพุทฺโธ ฌมฺมิโก
 ฌมฺมราชา ฯเปฯ ฌมฺมาธิปเตยฺโย ฌมฺมิกํ รุกขาวรณคฺคฺตํ สํวิทฺหติ
 [๑]- ภิกขุณิสฺสุ ... อุปาสเกสุ ... อุปาสิกาสุ เอวรูปํ กายกมฺมํ เสวิตพฺพํ
 เอวรูปํ กายกมฺมํ น เสวิตพฺพํ ฯเปฯ เอวรูปํ คามนิกโม เสวิตพฺโพ
 เอวรูปํ คามนิกโม น เสวิตพฺโพติ ส โข โส ภิกขุ ตถาคโต
 อรหํ สุมมาสมพุทฺโธ ฌมฺมิโก ฌมฺมราชา ฯเปฯ ฌมฺมาธิปเตยฺโย ฌมฺมิกํ
 รุกขาวรณคฺคฺตํ สํวิทฺหิตฺวา ภิกขุสุ ฌมฺมิกํ รุกขาวรณคฺคฺตํ สํวิทฺหิตฺวา
 ภิกขุณิสฺสุ ... อุปาสเกสุ ... อุปาสิกาสุ ฌมฺเมเนว อนฺตฺตํ ฌมฺมจกํ
 ปวตฺเตติ ตํ โหติ จกํ อปฺปฏิวตฺติยํ สมณฺเนว วา พุรฺาหฺมณฺเนว
 วา เทเวณ วา มาเรณ วา พุรฺหฺมฺนา วา เกณจิ วา โลกสฺมินฺติ ฯ

[๑๓๔] ปณจหิ ภิกขเว อญฺเฐหิ สมนฺนาคโต ราชา ขตฺติโย
 มุทฺธาภิสิตฺโต ยสฺสํ ยสฺสํ ทิสายํ วิหฺรติ สกสฺมีเยว วิชิตฺ วิหฺรติ
 #๑ ยู. ภิกขุสุ ฯ

กตเมหิ ปณจหิ อิช ภิกขเว ราชชา ขตติโย มุทฺธาภิสิตฺโต อุกฺโต
สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิตฺโต จ สํสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ปิตามหุคฺคา อุกฺขิตฺโต อนฺุปกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
มหาโกโค ปริปฺปฺณฺณโกสโกฏฺฐาคาโร พลฺวา โข ปน โหติ จตฺตฺตฺตฺต
เสนาย สมฺนฺนาคโต อสฺสวาย โอวาทปฺปฏิการาย ๑ ปรินายโก โข ปนสฺส
โหติ ปณฺจฺจิตฺโต พุชฺชิตฺโต เมธาวิ ปฺปฏิพลฺโล อตีตนาคตปจฺจูปนฺเน
จินฺเตตฺตํ ตสฺส
ยสฺสปณฺจเมน ๒ ฌมฺเมน สมฺนฺนาคโต ยสฺสํ ยสฺสํ ทิสายํ วิหฺรติ สกฺกฺกฺก
วิชิตฺเต วิหฺรติ ตํ กิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
เอวเมว โข ภิกขเว ปณฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ยสฺสํ ยสฺสํ
ทิสายํ วิหฺรติ วิมุตฺตจิตฺโตว วิหฺรติ กตเมหิ ปณฺจหิ อิช
ภิกขเว ภิกฺขุ สีลฺวา โหติ ๗เป๗ สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺส ราชาว
ขตติโย มุทฺธาภิสิตฺโต ชาติสมฺปนฺโน พหุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
สุปฺปฏิวิทฺธา ราชาว ขตติโย มุทฺธาภิสิตฺโต อชฺชฺชฺช
มหาโกโค ปริปฺปฺณฺณโกสโกฏฺฐาคาโร อารทฺทวิริโย วิหฺรติ อุกฺกลานํ
ฌมฺมานํ ปหานาย กุสฺลานํ ฌมฺมานํ อุปสมฺมปทาย ฌมฺวา ทพฺพปรกฺกโม
อนิกฺขิตฺตธฺโร กุสฺลเสสฺส ฌมฺเมสฺส ราชาว ขตติโย มุทฺธาภิสิตฺโต
พลสมฺปนฺโน ปณฺณฺวา โหติ อุกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
อริยาย นิพฺเพทิกาย สมฺมาทูกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
มุทฺธาภิสิตฺโต ปรินายกสมฺปนฺโน ตสฺสฺสฺสฺสฺส
#๑ ม. ย. โอวาทปฺปฏิการาย ๗ ๒ โป. ยโสปณฺจเมน ๗

ปริปาเจนุติ ฯ โส อิมินา วิมุตติปรุจเมเนน ฌมเมเนน สมมุนนาคโต ยสฺสั
ยสฺสั ทิสายั วิหระติ วิมุตฺตจิตฺโตว วิหระติ ตั กิสฺส เหตุ
เอวณฺเหตํ ภิกฺขเว โหติ วิมุตฺตจิตฺตานนฺติ ฯ

[๑๓๕] ปรุจหิ ภิกฺขเว อังเคหิ สมมุนนาคโต รณฺโณ ชตฺตियสฺส
มฺหุทธาภิสิตฺตสฺส เชฏฺโง ปุคฺโต รชฺชํ ปตฺถเกติ กตเมหิ ปรุจหิ
อิธ ภิกฺขเว รณฺโณ ชตฺตियสฺส มฺหุทธาภิสิตฺตสฺส เชฏฺโง ปุคฺโต อุกฺโต
สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิตฺโต จ สํสฺสฺสชกฺคหณฺนิโก ยาว สตฺตมา
ปีตามหฺยคา อุกฺขิตฺโต อนฺนุปรุจฺจโง ชาติวาทเนน อภิรุโป โหติ ทสฺสนิโย
ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺตาย สมมุนนาคโต มาตาปีตฺถนํ ปีโย
โหติ มนาโป เนคมชานปทสฺส ปีโย โหติ มนาโป ยานิ ตานิ
रणฺณํ ชตฺตियานํ มฺหุทธาภิสิตฺตานํ สีปฺปฏฺฐานานิ ๑ หตฺถิสฺสํ วา อสฺสสฺสํ
วา รตฺสํ วา ธนฺสํ วา [๒]- ตตฺถ สีกฺขิตฺโต โหติ อนวโย ตสฺส
เอวํ โหติ อหํ โขมฺหิ อุกฺโต สุชาโต มาติโต จ ปิตฺโต จ
สํสฺสฺสชกฺคหณฺนิโก ยาว สตฺตมา ปีตามหฺยคา อุกฺขิตฺโต อนฺนุปรุจฺจโง
ชาติวาทเนน กสฺสมานํ รชฺชํ น ปตฺถเอยฺยํ อหํ โขมฺหิ อภิรุโป ทสฺสนิโย
ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺตาย สมมุนนาคโต กสฺสมานํ รชฺชํ น
ปตฺถเอยฺยํ อหํ โขมฺหิ มาตาปีตฺถนํ ปีโย มนาโป กสฺสมานํ รชฺชํ
น ปตฺถเอยฺยํ อหํ โขมฺหิ เนคมชานปทสฺส ปีโย มนาโป กสฺสมานํ
รชฺชํ น ปตฺถเอยฺยํ อหํ โขมฺหิ ยานิ ตานิ रणฺณํ ชตฺตियานํ
#๑ โป. ม. ย. สีปฺปฏฺฐานานิ ฯ ๒ ม. ย. ธรฺสํ วา ฯ

มัทธาภิสิตฺตทานํ สิปฺปญฺจทานานิ หตฺถิสฺสํมึ วา อสฺสสฺสํมึ วา รตฺสํมึ วา ฐนฺสํมึ
 วา [๑]- ตตฺถ สิกฺขิโต อนวโย กสฺสมานํ รชฺชํ วา น ปตฺถเยยฺยนฺติ อิมหิ
 โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ อังฺเกหิ สมฺนฺนาคโต รตฺสํมึ ชตฺตยสฺส
 มัทธาภิสิตฺตสฺส เซฏฺโฐ ปฺตฺโต รชฺชํ ปตฺถเถติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ
 ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปตฺถเถติ กตฺเมหิ ปณฺจหิ
 อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตฺสฺส โโพธิํ อิติปิ
 โส ภควา ฯเปฯ พุทฺโธ ภควาติ อปฺปาปาโธ โหติ อปฺปาตงฺโก
 สมเวปากินิยา คหณิยา สมฺนฺนาคโต นาตีสิตาย นาจฺจุณฺหาย มชฺฌิมาย
 ปธานกฺขมาย อสฺโง โหติ อมายาวี ยถาภูตํ อตฺตํ อวิกตฺตา
 สตฺถริ วา วิณฺญสฺสุ วา สพฺรหฺมจาริสฺสุ อารทฺธวิริโย วิหฺรติ อกฺุสลาณํ
 ฐมฺมานํ ปหานาย กุสลาณํ ฐมฺมานํ อุปสมฺปทาย ตามวา ทพฺหปรกฺกโม
 อนิกฺขิตฺตธฺโร กุสเลสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ ปณฺณวา โหติ อุตฺยตฺถคามินิยา
 ปณฺณาย สมฺนฺนาคโต อริยาย นิพฺเพทิกาย สมฺมาทฺถกฺกขยคามินิยา
 ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โขมฺหิ สทฺโธ สทฺทหามิ ตถาคตฺสฺส โโพธิํ
 อิติปิ โส ภควา ฯเปฯ พุทฺโธ ภควาติ กสฺสมานํ อาสวานํ ขยํ น
 ปตฺถเยยฺย อหํ โขมฺหิ อปฺปาปาโธ อปฺปาตงฺโก สมเวปากินิยา คหณิยา
 สมฺนฺนาคโต นาตีสิตาย นาจฺจุณฺหาย มชฺฌิมาย ปธานกฺขมาย กสฺสมานํ
 อาสวานํ ขยํ น ปตฺถเยยฺย อหํ โขมฺหิ อสฺโง อมายาวี ยถาภูตํ
 อตฺตํ อวิกตฺตา สตฺถริ วา วิณฺญสฺสุ วา สพฺรหฺมจาริสฺสุ กสฺสมานํ
 #๑ ม. ย. ธรุสฺมึ วา ฯ

อาสวานัน ขยั น ปตฺถะยั อหิ โขมฺหิ อารทฺฐวิริโย วิหฺรามิ
อกุสฺถานัน ฐมฺมานัน ปหานาย ๆเปฯ อนิกฺขิตฺตฺฐโร กุสฺเสสุ ฐมฺเมสุ
กสฺมาหิ อาสวานัน ขยั น ปตฺถะยั อหิ โขมฺหิ ปณฺณวา ๆเปฯ
สมฺมาทฺถกฺกขยคามินิยา กสฺมาหิ อาสวานัน ขยั น ปตฺถะยั นฺติ
อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาสวานัน ขยั
ปตฺถะเถตีติ ฯ

[๑๗๖] ปณฺจหิ ภิกฺขเว อังฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ ขตฺตียสฺส
มฺหุทฺธาภิสิตฺตสฺส เขฎฺฐโง ปุตฺโต อฺปรชฺชํ ปตฺถะติ กตฺเมหิ ปณฺจหิ
อิธ ภิกฺขเว รณฺโณ ขตฺตียสฺส มฺหุทฺธาภิสิตฺตสฺส เขฎฺฐโง ปุตฺโต อฺภโต
สุชาโต โหติ มาติโต จ ปิตฺโต จ สํสฺสทฺธคหณฺนิโก ยาว สตฺตมา
ปีตามหฺยคา อกฺขิตฺโต อฺนุปกฺกฺโง ชาตีวาเทน อภิรุโป โหติ ทสฺสนิโย
ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺาย สมฺนฺนาคโต มาตาปีตฺถัน ปิโย
โหติ มนาโป พลกายสฺส ปิโย โหติ มนาโป ปณฺชติโต โหติ
พฺยตฺโต เมธาวิ ปฏฺิพลอ อตีตฺานาคตปจฺจปฺนเน อตฺเถ จินฺเตตฺุ ตสฺส
เอวํ โหติ อหิ โขมฺหิ อฺภโต สุชาโต มาติโต จ ปิตฺโต จ
สํสฺสทฺธคหณฺนิโก ยาว สตฺตมา ปีตามหฺยคา อกฺขิตฺโต อฺนุปกฺกฺโง
ชาตีวาเทน กสฺมาหิ อฺปรชฺชํ น ปตฺถะยั อหิ โขมฺหิ อภิรุโป
ทสฺสนิโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺาย สมฺนฺนาคโต กสฺมาหิ
อฺปรชฺชํ น ปตฺถะยั อหิ โขมฺหิ มาตาปีตฺถัน ปิโย มนาโป กสฺมาหิ
อฺปรชฺชํ น ปตฺถะยั อหิ โขมฺหิ พลกายสฺส ปิโย มนาโป กสฺมาหิ

อุปรชชํ น ปตุเถยฺยํ อหํ โขมฺหิ ปญฺทิตฺโต พุยฺตฺโต เมธาวิ ปฏฺวิโถ
อติตํนาคตปจฺจูปฺนเนน อตุเถ จินฺเตตฺตํ กสฺมาหํ อุปรชชํ น
ปตุเถยฺยนฺติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ อญฺเคหิ สมฺนํนาคโต รณฺโณ
ชตฺตียสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส เซฏฺโฐ ปุตุโต อุปรชชํ ปตุเถติ เอวมเว
โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนํนาคโต ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปตุเถติ
กตเมหิ ปญฺจหิ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ ๔เปฯ สิกฺขติ
สิกฺขาปเทสฺส พุสฺสฺสโต โหติ ๔เปฯ ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏิวิทฺธา จตฺต
สตีปฺญฺจํเนสฺส สุปฺญฺจิตฺตจิตฺโต โหติ อารทฺธวิริโย วิหฺรติ อุกฺสลาณํ
ฌมฺมานํ ปหานาย ๔เปฯ อนิกฺขิตฺตธฺโร กุสเลสฺส ฌมฺเมสฺส ปญฺลวา
โหติ อุทฺยตฺถคามินิยา ปญฺลวาย สมฺนํนาคโต อริยาย นิพฺเพทิกาย
สมฺมาทุกฺกขกฺขคามินิยา ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โขมฺหิ สีลวา ๔เปฯ
สิกฺขามิ สิกฺขาปเทสฺส กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตุเถยฺยํ อหํ
โขมฺหิ พุสฺสฺสโต สุตฺธโร สุตฺตสนฺนิจโย ๔เปฯ ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏิวิทฺธา
กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตุเถยฺยํ อหํ โขมฺหิ จตฺต สตีปฺญฺจํเนสฺส
สุปฺญฺจิตฺตจิตฺโต กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตุเถยฺยํ อหํ โขมฺหิ
อารทฺธวิริโย วิหฺรามิ อุกฺสลาณํ ฌมฺมานํ ปหานาย ๔เปฯ อนิกฺขิตฺตธฺโร
กุสเลสฺส ฌมฺเมสฺส กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตุเถยฺยํ อหํ โขมฺหิ
ปญฺลวา ๔เปฯ สมฺมาทุกฺกขกฺขคามินิยา กสฺมาหํ อาสวานํ ขยํ น
ปตุเถยฺยนฺติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนํนาคโต
ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ ปตุเถตีติฯ

[๑๓๗] ปณจิเม ภิกขเว อปปี รตติยา สุปนฺติ พหุ ชคฺคนฺติ
กตฺเม ปณจ อิตฺถิ ภิกขเว ปุริสาธิปฺปายา อปปี รตติยา สุปฺติ
พหุ ชคฺคตฺติ ปุริโส ภิกขเว อิตฺถาธิปฺปายิ อปปี รตติยา สุปฺติ
พหุ ชคฺคตฺติ โจโร ภิกขเว อาทานาธิปฺปายิ อปปี รตติยา สุปฺติ
พหุ ชคฺคตฺติ ราชา ภิกขเว ราชกรณฺเยสุ ยุตฺโต อปปี รตติยา สุปฺติ
พหุ ชคฺคตฺติ ภิกขุ ภิกขเว วิสฺสฺสโลคาธิปฺปายิ อปปี รตติยา สุปฺติ
พหุ ชคฺคตฺติ อิเม โข ภิกขเว ปณจ อปปี รตติยา สุปนฺติ พหุ
ชคฺคนฺตฺติ ๑

[๑๓๘] ปณจหิ ภิกขเว องฺเกหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ นาโค
ภตฺตาทโก จ โหติ โอกาสฺพรโณ จ ลณฺฑสาธโน ๑ จ สฺลาถคฺคภาหิ จ
रणฺโณ นาโคเตวฺว สงฺขํ กจฺจตฺติ กตฺเมหิ ปณจหิ อิทฺถ ภิกขเว รณฺโณ
นาโค อกฺขโม โหติ รูปานํ อกฺขโม สทฺทานํ อกฺขโม คนฺธานํ
อกฺขโม รสานํ อกฺขโม โฝฏฺฐพฺพานํ อิเมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ
องฺเกหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ นาโค ภตฺตาทโก จ โหติ โอกาสฺพรโณ
จ ลณฺฑสาธโน จ สฺลาถคฺคภาหิ จ รณฺโณ นาโคเตวฺว สงฺขํ กจฺจตฺติ
เอวเมว โข ภิกขเว ปณจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกขุ ภตฺตาทโก
จ โหติ โอกาสฺพรโณ จ ปิจฺจมทฺทโน ๒ จ สฺลาถคฺคภาหิ จ ภิกขุเตวฺว
สงฺขํ กจฺจตฺติ กตฺเมหิ ปณจหิ อิทฺถ ภิกขเว ภิกขุ อกฺขโม โหติ
รูปานํ อกฺขโม สทฺทานํ อกฺขโม คนฺธานํ อกฺขโม รสานํ
อกฺขโม โฝฏฺฐพฺพานํ อิเมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
#๑ โป. ปณฺฑสาธโน ๑ ม. ลณฺฑสาธโน ๑ ย. ลณฺฑสาธโน ๑ ๒ ม. มณฺจปิจฺจมทฺทโน ๑

ภิกฺขุ ภตฺตาทโก จ โหติ โอกาสฺมรโณ จ ปิจฺจมทฺทโน ๑ จ สลากคฺคาหิ
จ ภิกฺขุเตวฺว สงฺขัม คจฺจนฺตีติ ฯ

[๑๓๕] ปญฺจหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ นาโค น
ราชารโห โหติ น ราชโภคฺโค น รณฺโณ องฺกนฺเตวฺว สงฺขัม คจฺจนฺติ
กตฺเมหิ ปญฺจหิ อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ รุปานํ
อกฺขโม สทฺททานํ อกฺขโม คนฺธานํ อกฺขโม รสานํ อกฺขโม
โผฏฺฐพฺพานํ ฯ กถญจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ รุปานํ
อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคฺโต หตฺถิกายํ วา ทิสฺวา อสฺสกายํ
วา ทิสฺวา รธกายํ วา ทิสฺวา ปตฺติกายํ วา ทิสฺวา สํสีทติ วิสีทติ น
สนฺถมฺภติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตฺตุ เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค
อกฺขโม โหติ รุปานํ ฯ กถญจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ
สทฺททานํ อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคฺโต หตฺถิสทฺทํ วา สุตฺวา
อสฺสสทฺทํ วา สุตฺวา รธสทฺทํ วา สุตฺวา ปตฺติสทฺทํ วา สุตฺวา
เภริปณฺวสงฺขตฺถินฺนนาทสทฺทํ วา สุตฺวา สํสีทติ วิสีทติ น สนฺถมฺภติ น
สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตฺตุ เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม
โหติ สทฺททานํ ฯ กถญจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ คนฺธานํ
อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคฺโต เยเต รณฺโณ นาคา อภิชาดา
สงฺคามาวจรา เตสํ มุตฺตกริสฺสสฺส คนฺธํ ฌายิตฺวา สํสีทติ วิสีทติ น
สนฺถมฺภติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตฺตุ เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค
อกฺขโม โหติ คนฺธานํ ฯ กถญจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม
#๑ ม. มณฺจปิจฺจมทฺทโน ฯ

โหติ รสานํ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต เอกิสฺสา वा
ติโณทกทตฺติยา วิหฺนีโต ๑ ทฺวีหิ वा ตีหิ वा จตฺสูหิ वा ปญฺจหิ वा
ติโณทกทตฺตีหิ วิหฺนีโต สํสีทติ วิสีทติ น สนฺนอมฺภติ น สกฺโกติ
สงฺคามํ โอตริตฺตุ เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ
รสานํ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ โฝฏฺฐพฺพานํ
อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต เอกเณ वा สรวเเคน วิทฺโธ
ทฺวีหิ वा ตีหิ वा จตฺสูหิ वा ปญฺจหิ वा สรวเคหิ วิทฺโธ สํสีทติ
วิสีทติ น สนฺนอมฺภติ น สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตฺตุ เอวํ โข ภิกฺขเว
रणฺโณ นาโค อกฺขโม โหติ โฝฏฺฐพฺพานํ อิมหิ โข ภิกฺขเว
ปญฺจหิ อญฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ นาโค น ราชาโร โหติ น
ราชโภคฺโค น รณฺโณ อญฺคนฺเตวว สงฺขํ กจฺจติ ๑ เอวเมว โข
ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ น อาหุเนยฺโย โหติ น
ปาหุเนยฺโย น ทกฺขิณฺเนยฺโย น อญฺชลิกรณฺโณ น อนฺตฺตฺริ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
โลกสฺส กตฺเมหิ ปญฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺขโม โหติ รุปานํ
อกฺขโม สทฺทานํ อกฺขโม คนฺธานํ อกฺขโม รसानํ อกฺขโม
ฝอฏฺฐพฺพานํ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺขโม โหติ รุปานํ อธิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รุปํ ทิสฺวา รชนฺเยะ รุเป สารชฺชติ น สกฺโกติ
จิตฺตํ สฺมาทหิตฺตุ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺขโม โหติ รุปานํ ๑
กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺขโม โหติ สทฺทานํ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
#๑ ม. ยฺ. วิมานิโต ๑

โสดน สททํ สุตวา รชนึเย สทเท สารชชติ น สกโกติ จิตตํ
 สมหาทิตุ เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ อกขโม โหติ สททานํ ฯ
 กถญจ ภิกขเว ภิกขุ อกขโม โหติ คนุชานํ อธิ ภิกขเว ภิกขุ
 ฆาเนน คนุชํ ฆายิตวา รชนึเย คนุเช สารชชติ น สกโกติ จิตตํ
 สมหาทิตุ เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ อกขโม โหติ คนุชานํ ฯ กถญจ
 ภิกขเว ภิกขุ อกขโม โหติ รसानํ อธิ ภิกขเว ภิกขุ ชิวุหาย รสี
 สายิตวา รชนึเย รเส สารชชติ น สกโกติ จิตตํ สมหาทิตุ เอวํ
 โข ภิกขเว ภิกขุ อกขโม โหติ รसानํ ฯ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ
 อกขโม โหติ โสฎฐพพานํ อธิ ภิกขเว ภิกขุ กาเยน โสฎฐพพิ
 ผุสิตวา รชนึเย โสฎฐพเพ สารชชติ น สกโกติ จิตตํ สมหาทิตุ
 เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ อกขโม โหติ โสฎฐพพานํ ฯ อิมหิ โข
 ภิกขเว ปรุจหิ ฐมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ น อาหุเนยโย โหติ น
 ปาหุเนยโย น ทกขิณเยยโย น อลขลิกกรณีโย น อนุตตริ ปุณณกเขตตํ
 โลกสส ๑ ฯ ปรุจหิ ภิกขเว องเคหิ สมนุณาคโต รณโย นาโค ราชารโห
 โหติ ราชโกโค รณโย องคนุเตวว สงขํ กจจติ กตเมหิ ปรุจหิ
 อธิ ภิกขเว รณโย นาโค ขโม โหติ รูปานํ ขโม สททานํ ขโม
 คนุชานํ ขโม รसानํ ขโม โสฎฐพพานํ ฯ กถญจ ภิกขเว รณโย
 นาโค ขโม โหติ รูปานํ อธิ ภิกขเว รณโย นาโค สงคามคโต
 หตุติกาย วา ทิสวา อสสกาย วา ทิสวา รตกาย วา ทิสวา ปตติกาย
 #๑ ยู. โลกสสาติ ฯ

วา ทิสฺวา น สํสีทติ น วิสีทติ สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตุํ
เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ รูปานํ ๑ กถญจ ภิกฺขเว
रणฺโณ นาโค ขโม โหติ สทุทานํ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต
หตฺถิสฺสทฺทํ วา สุตฺวา อสฺสสฺสทฺทํ วา สุตฺวา รตฺสทฺทํ วา สุตฺวา
ปตฺติสฺสทฺทํ วา สุตฺวา เภริปณฺวสงฺขติณฺวณินฺนนาทสฺสทฺทํ วา สุตฺวา น
สํสีทติ น วิสีทติ สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตุํ เอวํ โข
ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ สทุทานํ ๑ กถญจ ภิกฺขเว รณฺโณ
นาโค ขโม โหติ คนฺธานํ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต
เย เต รณฺโณ นาคา อภิชฺาตา สงฺคามาวจรา เตสํ มุตฺตกริสฺสส
คนฺธํ ฌายิตฺวา น สํสีทติ น วิสีทติ สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ
โอตริตุํ เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ คนฺธานํ ๑
กถญจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ รसानํ อธิ ภิกฺขเว
रणฺโณ นาโค สงฺคามคโต เอกิสฺสา วา ติณฺเฑทกทตฺตียา วิหฺนิตฺโต ทฺวิหิ
วา ตีหิ วา จตฺตฺหิ วา ปญฺจหิ วา ติณฺเฑทกทตฺตีหิ วิหฺนิตฺโต น
สํสีทติ น วิสีทติ สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ โอตริตุํ เอวํ โข
ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ รसानํ ๑ กถญจ ภิกฺขเว รณฺโณ
นาโค ขโม โหติ โฝฏฺจพฺพานํ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต
เอเคน วา สรเวเคน วิทฺโธ ทฺวิหิ วา ตีหิ วา จตฺตฺหิ วา ปญฺจหิ
วา สรเวเคน วิทฺโธ น สํสีทติ น วิสีทติ สนฺถมฺภติ สกฺโกติ สงฺคามํ
โอตริตุํ เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ขโม โหติ โฝฏฺจพฺพานํ ๑

อิเมหิ โข ภิกขเว ปรุจกหิ อังเคหิ สมนุณนคโต รลโย นนคโ รนรโ
โหติ รนคโคโค รลโย อังคนุเตวว สงขั คจจติ ๑ เอวเมว โข
ภิกขเว ปรุจกหิ ฌมเมหิ สมนุณนคโต ภิกขุ อหุเนยโย โหติ
ปรุหุเนยโย ทกขิณเยโย อณชลกรณโย อณุตตรั ปรุณณกเขตต์ โลกสส
กตเมหิ ปรุจกหิ อีธ ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ รุปรนั ขโม
สททนั ขโม คนุณนั ขโม รसनั ขโม โผฏฐพพนั ๑
กถณจ ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ รุปรนั อีธ ภิกขเว ภิกขุ จกขุณน
รูปั ทิสว รนนิเย รูปे น สรรชชติ สกโกติ จิตต์ สมหทิต्तु เอวั
โข ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ รุปรนั ๑ กถณจ ภิกขเว ภิกขุ
ขโม โหติ สททนั อีธ ภิกขเว ภิกขุ โสเตน สททั สุตว
รนนิเย สทเท น สรรชชติ สกโกติ จิตต์ สมหทิต्तु เอวั โข
ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ สททนั ๑ กถณจ ภิกขเว ภิกขุ ขโม
โหติ คนุณนั อีธ ภิกขเว ภิกขุ ฌนเนน คนุั ฌนิตุว รนนิเย
คนุเช น สรรชชติ สกโกติ จิตต์ สมหทิต्तु เอวั โข ภิกขเว
ภิกขุ ขโม โหติ คนุณนั ๑ กถณจ ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ รसनั
อีธ ภิกขเว ภิกขุ ฌิวหย รสั สยิตุว รนนิเย รเส น สรรชชติ
สกโกติ จิตต์ สมหทิต्तु เอวั โข ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ รसनั ๑
กถณจ ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ โผฏฐพพนั อีธ ภิกขเว ภิกขุ
กายน โผฏฐพพั สุติตุว รนนิเย โผฏฐพเพ น สรรชชติ สกโกติ
จิตต์ สมหทิต्तु เอวั โข ภิกขเว ภิกขุ ขโม โหติ โผฏฐพพนั ๑

อิมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อานุเนยฺโย
โหติ ปานุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกฺรณฺนีโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
โลกสฺสาติ ฯ

[๑๔๐] ปญฺจหิ ภิกฺขเว อังฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ นาโค
ราชาโร โหติ ราชโภกฺโค รณฺโณ อังฺคนฺเตวว สงฺขํ กจฺจติ กตฺเมหิ
ปญฺจหิ อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค โสตา จ โหติ หนฺตา จ
รกฺขิตา จ ขนฺตา จ คนฺตา จ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค
โสตา โหติ อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ยเมนนํ หตฺถิทมฺมสารถิ
การณฺณํ กาทเรติ ยถิ วา กตปฺพุพฺพิ ยถิ วา อกตปฺพุพฺพิ ตํ อฏฺฐิจิตฺตวา
มนสิทิตฺตวา สพุพฺพิ เจตสา สมนฺนนาหริตฺตวา โอิหิตโสโต สฺสุณาติ เอวํ
โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค โสตา โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ
นาโค หนฺตา โหติ อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต หตฺถิมฺปิ
หนฺติ ๑ หตฺถารุหฺมฺปิ หนฺติ อสฺสมฺปิ หนฺติ อสฺสสารุหฺมฺปิ หนฺติ รตฺมฺปิ
หนฺติ รติกฺมฺปิ ๒ หนฺติ ปตฺตติกฺมฺปิ หนฺติ เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ
นาโค หนฺตา โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค รกฺขิตา โหติ
อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สงฺคามคโต รกฺขติ ปุริมํ กายํ รกฺขติ
ปจฺฉิมํ กายํ รกฺขติ ปุริเม ปาทะ รกฺขติ ปจฺฉิมะ ปาทะ รกฺขติ สีสํ
รกฺขติ กณฺเณ รกฺขติ ทนฺเต รกฺขติ โสณฺฑํ รกฺขติ วาลธึ รกฺขติ
หตฺถารุหํ เอวํ โข ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค รกฺขิตา โหติ ฯ
#๑ ย. หนฺติ ฯ ๒ ย. รตฺมฺปิ ฯ

กถลจ ภิกขเว รลโล นาคิ ขนุดาด โหติ อธิ ภิกขเว รลโล
นาคิ สงคามคโต ขโม โหติ สตุติปหารานํ อสิปหารานํ อสุปหารานํ
ผรสูปหารานํ เกรปณวสงขติณวณินนุทาสทุทานํ เอวํ โข ภิกขเว
รลโล นาคิ ขนุดาด โหติ ฯ กถลจ ภิกขเว รลโล นาคิ ขนุดาด โหติ
อธิ ภิกขเว รลโล นาคิ ยเมนนํ หตุถิทมมสารถิ ทิสํ เปเสติ ยถิ
วา คตปุปพิ ยถิ วา อคตปุปพิ ตํ ขิปปญญเวย ขนุดาด โหติ เอวํ
โข ภิกขเว รลโล นาคิ ขนุดาด โหติ ฯ อิเมหิ โข ภิกขเว ปรุจหิ
องเคหิ สมนนาคโต รลโล นาคิ ราซารโห โหติ ราซโภคโค รลโล
องคนตุเวว สงขํ กจจติ ฯ เอวเมว โข ภิกขเว ปรุจหิ ฐมเมหิ
สมนนาคโต ภิกขุ อาหุเนยโย โหติ ปาหุเนยโย ทกขิณเยโย
อลขลิกกรณีโย อนตุตุริ ปุณณกเขตตุ โลกสสุ กตเมหิ ปรุจหิ อธิ
ภิกขเว ภิกขุ โสตา จ โหติ หนุดาด จ รกขิตาด จ ขนุดาด
จ ขนุดาด จ ฯ กถลจ ภิกขเว ภิกขุ โสตา โหติ อธิ ภิกขเว
ภิกขุ ตถาคตปเวทิตถ ฐมมวินเย เทลียมานเ อฏฐิกิตตุวา มนสิกิตตุวา
สพพิ เจตสา สมนนาคหริตุวา โอิหิตโสโต ฐมมํ สุนนาคิ เอวํ โข
ภิกขเว ภิกขุ โสตา โหติ ฯ กถลจ ภิกขเว ภิกขุ หนุดาด โหติ
อธิ ภิกขเว ภิกขุ อุปปนนํ กามวิตกุกํ นาริวาสติ ปชหติ วินนเทติ
หนติ พุณนุติกโรติ อนภาวํ คเมติ อุปปนนํ พุยาปาทวิตกุกํ ...
อุปปนนํ วิหีสาวิตกุกํ ... อุปปนนุปนนเ ปापเก อกุสเล ฐมเม

นาธิวาเสติ ปชหติ วิโนเทติ หนติ ๑ พุยนุตติกโรติ ... อนภาวํ กเมติ เอว
โฆ ภิกขเว ภิกขุ ฆนฺตา โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ รกฺขิตา
โหติ อธิ ภิกขเว ภิกขุ จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคาหิ
โหติ นานุพฺพลฺลชนคฺคาหิ ยตฺวาธิกฺกรณเมณํ จกฺขุณฺทริยํ อสฺสํวํตํ วิหรนฺตํ
อภิกฺขมาโทมนสฺสา ปาปกกา อกฺุสลา ฆมฺมา อนฺวาสุสเวยฺยํ ตสฺส
สํวราย ปฏฺฐิพฺชชติ รกฺขติ จกฺขุณฺทริยํ จกฺขุณฺทริเย สํวริ อापฺชชติ โสเตน
สทฺทํ สุตฺวา ... ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา ... ฆิวฺหาย รสํ สายิตฺวา ...
กาเยน โฝฏฺจพฺพํ สฺสูตฺวา ... มนฺสา ฆมฺมํ วิญฺญาเยน น นิมิตฺตคฺคาหิ
โหติ นานุพฺพลฺลชนคฺคาหิ ยตฺวาธิกฺกรณเมณํ มนฺนินฺทริยํ อสฺสํวํตํ วิหรนฺตํ
อภิกฺขมาโทมนสฺสา ปาปกกา อกฺุสลา ฆมฺมา อนฺวาสุสเวยฺยํ ตสฺส
สํวราย ปฏฺฐิพฺชชติ รกฺขติ มนฺนินฺทริยํ มนฺนินฺทริเย สํวริ อापฺชชติ
เอวํ โฆ ภิกขเว ภิกขุ รกฺขิตา โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ
ฆนฺตา โหติ อธิ ภิกขเว ภิกขุ ฆโม โหติ สิตฺสฺส อฺุณฺหสฺส
ฆิมฺจฉาย ปิปาสาเยน ฆํสมกสฺวาตาตปสฺสิริสฺปสมฺพสฺสํสํนํ ทฺุรุตฺตํ
ทฺุราคํสํนํ วจนฺปถํ อฺุปฺปนฺนํ สารีริกํ เวทนํ ทฺุกฺขํนํ ติพฺพานํ
ฆรํนํ กฺุณฺนํ อสํสํนํ อมฺนาปํนํ ปาณฺหรํนํ อธิวสกฺชาติโก โหติ
เอวํ โฆ ภิกขเว ภิกขุ ฆนฺตา โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ ฆนฺตา
โหติ อธิ ภิกขเว ภิกขุ ยา สา ทิสฺวา อคตฺปฺพพา อิมินา ทีฆเณ
อทฺุรฺณา ยทฺิํ สพฺพสฺงฆารสมโถ สพฺพปฺธิปฺฐินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค
นิโรโร นิพฺพานํ ตํ ฆิพฺพลฺลเณว ฆนฺตา โหติ เอวํ โฆ ภิกขเว
#๑ ยฺ. อยํ ปาโง นตฺถิ ฯ

ภิกขุ คนฺดา โหติ ฯ อิมเหิ โข ภิกขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ภิกขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชติกรณฺเิโย
อนฺุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

ราชวคฺโค จตฺตฺโต ฯ

ตสฺสุทฺถานํ

จกฺกานวตฺตนา ราชฯ ยสฺสํ ทิสํ เทว จ ๑ ปตฺตนา
อปฺปํ สฺปฺติ ภตฺตาทา ๒ อกฺขโม โสตเวน ๓ จาติ ฯ

ติกณฺทกัิวคฺโค ปณฺจโม

[๑๕๑] ปณฺจิม ภิกฺขเว ปุคฺคฺลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี
กตเม ปณฺจ ทตฺวา อวชานาติ สํวาเสน อวชานาติ อาเทยฺยมุโข ๔
โหติ โลโป โหติ มนฺโท โมมฺโห โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว
ปุคฺคฺโล ทตฺวา อวชานาติ อิทฺ ภิกฺขเว ปุคฺคฺโล ปุคฺคฺลสฺส เทติ
จิวรปฺนิทฺปาตเสนาสนคฺิลานปจฺจยภสฺสชฺชปริกฺขารํ ตสฺส เอวํ โหติ
อหํ เทมิ อัยํ ปฏฺิกุคฺคฺหาตีติ ตเมนนํ ทตฺวา อวชานาติ เอวํ
โฆ ภิกฺขเว ปุคฺคฺโล ทตฺวา อวชานาติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคฺโล
สํวาเสน อวชานาติ อิทฺ ภิกฺขเว ปุคฺคฺโล ปุคฺคฺเลน สทฺธิํ สํวสติ
เทว วา ตีณฺนิ วา วสฺसानิ ตเมนนํ สํวาเสน อวชานาติ เอวํ โฆ
ภิกฺขเว ปุคฺคฺโล สํวาเสน อวชานาติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคฺโล
#๑ ม. เจว ฯ ๒ ม. ภตฺตาโท ฯ ๓ ม. อกฺขโม จ โสเตน จาติ ฯ ยู ... โสตรา
#จาติ ฯ ๔ ไป. ม. อาเชยฺยมุโข ฯ ยู. อาทีย ... สึ. อาทีย ... ฯ

อาเทยุมุโข โหติ อธิ ภิกขเว เอกจโจ ปุคฺคโล ปรสฺส วณฺเณ
วา อวณฺเณ วา ภาสียมานเ ตํ ขิปฺปณฺเณว อธิมุจฺจิต๑ โหติ เอว
โฆ ภิกขเว ปุคฺคโล อาเทยุมุโข โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล
โลโพ ๒ โหติ อธิ ภิกขเว เอกจโจ ปุคฺคโล อิตฺตฺรสาทุโห โหติ
อิตฺตฺรภคฺคิตี ๓ อิตฺตฺรเปโม อิตฺตฺรปสาโท เอว โฆ ภิกขเว ปุคฺคโล
โลโพ โหติ ฯ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล มนุโท โมมฺุโห โหติ อธิ
ภิกขเว เอกจโจ ปุคฺคโล กุสลากุสเล ฌมฺเม น ชานาติ สาวชฺชานวชฺเช
ฌมฺเม น ชานาติ หีนปณฺเฑเต ฌมฺเม น ชานาติ กณฺหสุกฺกสฺสปฺปฏิภาเค
ฌมฺเม น ชานาติ เอว โฆ ภิกขเว ปุคฺคโล มนุโท
โมมฺุโห โหติ ฯ อิม โฆ ภิกขเว ปณจ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสมฺินฺนติ ฯ

[๑๔๒] ปณจิม ภิกขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสมฺี
กตเม ปณจ อธิ ภิกขเว เอกจโจ ปุคฺคโล อารภติ จ วิปฺปฏิสารี
จ โหติ ตญจ เจโตวิมุตฺตี ปณฺณาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
ยตฺถสฺส เต อุปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฌมฺมา อปริเสสา นฺริชฺชมนฺนติ
อธิ ปน ภิกขเว เอกจโจ ปุคฺคโล อารภติ น วิปฺปฏิสารี โหติ
ตญจ เจโตวิมุตฺตี ปณฺณาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส
เต อุปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฌมฺมา อปริเสสา นฺริชฺชมนฺนติ อธิ
ปน ภิกขเว เอกจโจ ปุคฺคโล น อารภติ วิปฺปฏิสารี โหติ ตญจ
#๑ ไป. อมฺุจฺจิต๑ ฯ ม. ย. อมฺุจฺจิตา ฯ ๒ ม. ย. โลโล ฯ ๓ ม. ย. อิตฺตฺรภคฺคิตี ฯ

เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส เต อุปฺปนฺนา
ปาปกา อกุสลา ฌมฺมา อปริเสสา นิร์ชฌนฺติ อิทฺ ปน
ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น อารภติ น วิปฺปฏิสารี โหติ ตถจ
เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส เต
อุปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฌมฺมา อปริเสสา นิร์ชฌนฺติ อิทฺ ปน
ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น อารภติ น วิปฺปฏิสารี โหติ ตถจ
เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี ยถาภูตํ ปชานาติ ยตฺถสฺส เต อุปฺปนฺนา
ปาปกา อกุสลา ฌมฺมา อปริเสสา นิร์ชฌนฺติ ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ
ปุคฺคโล อารภติ จ วิปฺปฏิสารี จ โหติ ตถจ เจโตวิมุตฺตี
ปญฺญาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส เต อุปฺปนฺนา ปาปกา
อกุสลา ฌมฺมา อปริเสสา นิร์ชฌนฺติ โส เอวมสฺส วจฺนีโย
อายสฺมโต โข อารภชา ๑ อาสวา สํวิชฺชนฺติ วิปฺปฏิสาราชาอาสวา
ปวฺพทฺตฺนฺติ สาธฺวตฺตายสฺมา อารภเช ๑ อาสเว ปหาย วิปฺปฏิสาราเช อาสเว
ปฏฺวิโนเทตฺวา จิตฺตํ ปญฺณณฺจ ภาเวตฺ ๒ เอวมายสฺมา อมฺนา ปญฺจเมน
ปุคฺคเลน สมสโม ภวิสฺสตีติ ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล
อารภติ น วิปฺปฏิสารี โหติ ตถจ เจโตวิมุตฺตี ปญฺญาวิมุตฺตี
ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส เต อุปฺปนฺนา ปาปกา อกุสลา ฌมฺมา
อปริเสสา นิร์ชฌนฺติ โส เอวมสฺส วจฺนีโย อายสฺมโต โข
อารภชา อาสวา สํวิชฺชนฺติ วิปฺปฏิสาราชา อาสวา นปฺปวฺพทฺตฺนฺติ
สาธฺวตฺตายสฺมา อารภเช อาสเว ปหาย จิตฺตํ ปญฺณณฺจ ภาเวตฺ ๒
#๑ โป. ย. อารพฺภชา ฯ ม. อารมฺภชา ฯ ๒ ย. ภเวตฺ ฯ

เอวมายสุมา อมูนา ปณจเมน ปุคฺคเลน สมสโม ภวิสฺสตีติ ฯ ตตฺร
ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโล น อารภติ วิปฺปฏิสาร์ โหติ ตลฺย เจโตวิมุตฺตี
ปณฺณาวิมุตฺตี ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส เต อุปฺปนฺนา
ปาปกา อกฺุสลา ฌมฺมา อปริเสสา นิร์ชฺฌนฺนติ โส เอวมสฺส วจฺนีโย
อายสฺมโต โข อารภชา อาสวา น สํวิชฺชนฺติ วิปฺปฏิสาร์ชา อาสวา
ปวทฺตฺนฺติ สาธุตายสุมา วิปฺปฏิสาร์เช อาสเว ปฏฺวิโนเทตฺวา
จิตฺตํ ปณฺณลฺย ภาเวตฺถ เอวมายสุมา อมูนา ปณจเมน ปุคฺคเลน
สมสโม ภวิสฺสตีติ ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโล น อารภติ น
วิปฺปฏิสาร์ โหติ ตลฺย เจโตวิมุตฺตี ปณฺณาวิมุตฺตี ยถาภูตํ
นปฺปชานาติ ยตฺถสฺส เต อุปฺปนฺนา ปาปกา อกฺุสลา ฌมฺมา อปริเสสา
นิร์ชฺฌนฺนติ โส เอวมสฺส วจฺนีโย อายสฺมโต โข อารภชา อาสวา
น สํวิชฺชนฺติ วิปฺปฏิสาร์ชา อาสวา นปฺปวทฺตฺนฺติ สาธุตายสุมา
จิตฺตํ ปณฺณลฺย ภาเวตฺถ เอวมายสุมา อมูนา ปณจเมน ปุคฺคเลน
สมสโม ภวิสฺสตีติ ฯ อิติ โข ภิกฺขเว อิมํ จตฺตารอ ปุคฺคลา
อมูนา ปณจเมน ปุคฺคเลน เอวํ โอวทฺธิยมานา เอวํ อนุสาสิยมานา
อนฺุพฺพเพน อาสวานํ ขยํ ปาปฺพนฺตีติ ฯ

[๑๔๑] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน
ญฺญาคารสาลา ยํ ฯ อถ โข ภควา พุพฺพณฺุสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย
เวลาสิ ๑ ปีณฺุทาย ปาวิสิ ฯ เตน โข ปน สมเยน ปณฺุจมตฺตานํ
ลิจฺฉวิสฺตานํ สารนฺุทเท เจตฺติเย สนนฺิสินฺุณานํ สนนฺิปตฺติตฺตานํ อยมนฺุตรา
#๑ ไป. เวสาลิยํ ฯ

กถา อุทปาที ปญจนัน รตนานํ ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสมึ
กตเมสํ ปญจนัน หตฺถิรตนสฺส ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสมึ อสฺสรตนสฺส
ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสมึ มณิรตนสฺส ปาตุภาโว ทูลลโก
โลกสมึ อิตฺถิรตนสฺส ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสมึ คหปติรตนสฺส
ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสมึ อิมสํ ปญจนัน รตนานํ ปาตุภาโว
ทูลลโก โลกสมินฺติ ฯ อถ โข เต ลิจฺฉวี มคฺเค ปุริสํ เปเสถุ ๑ ยทา
ตฺวํ อมฺโก ปุริส ปสฺเสยฺยาสี ภควนฺตํ อากจฺฉนฺตํ ๒ อถ อมฺหากํ
อาโรเจยฺยาสีตี ฯ อทฺทสา โข โส ปุริโส ภควนฺตํ ทูโรโตว
อากจฺฉนฺตํ ทิสฺวาน เยน เต ลิจฺฉวี เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
เต ลิจฺฉวี เอตทโวจ อโย โส ภควา อากจฺฉตี ๓ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
ยสฺสทานิ กาลิ มลฺลธธาตี ฯ อถ โข เต ลิจฺฉวี เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสฺส อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ
อภฺจิสฺส เอกมนฺตํ จิตา โข เต ลิจฺฉวี ภควนฺตํ เอตทโวจํ
สาธฺว ฆนฺเต ภควา ๔ เยน สารนฺททํ เจตฺถิยํ เตนฺอุปสงฺกมตฺตฺตฺตฺตฺตํ
อุปาทายาตี ฯ อธิวเสตี ภควา ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ อถ โข ภควา เยน
สารนฺททํ เจตฺถิยํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺจตฺเต อาสเน
นีสีตี นิสชฺช โข ภควา เต ลิจฺฉวี เอตทโวจ กาย นฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ ลิจฺฉวี
เอตฺรหิ กถาย สนนฺนินฺนา กา จ ปน โว อนฺตรา กถา วิปฺปกตาตี ฯ
อิธ ฆนฺเต อมฺหากํ สนนฺนินฺนํ สนนฺนิตฺตานํ อยมนฺตรา
กถา อุทปาที ปญจนัน รตนานํ ปาตุภาโว ทูลลโก โลกสมึ กตเมสํ
#๑ ม. ย. จเปสํ ๑ ๒ ม. อโย ปาโธ นตฺถิ ๑ ๓ ม. กจฺฉตี ๑ ๔ ม. อโย ปาโธ นตฺถิ ๑

ปรุจกนุ่ หตุถึรตณสุส ปุตุภุวอ หุตุลโก โลกสุมี อสุสรตณสุส ...
มณึรตณสุส ... อิตุถึรตณสุส ... กหปรุตึรตณสุส ปุตุภุวอ
หุตุลโก โลกสุมี อึเมถึ ปรุจกนุ่ รตณนั ปุตุภุวอ หุตุลโก
โลกสุมีนุติ ๑ กอโมธึมุตุตณั วต วอ ๑ ลึจกวี ๒ กอโมถึเวว ออรพุก
อนุตุรอ กถอ อุทปอทึ ปรุจกนุ่ ลึจกวี รตณนั ปุตุภุวอ หุตุลโก
โลกสุมี กตเมถึ ปรุจกนุ่ ตถอคตสุส อรหโต สมุมอสมพุทฐสุส
ปุตุภุวอ หุตุลโก โลกสุมี ตถอคตปรุเวทึตสุส ฐมมุวึนยสุส เทสึตอ ๓
ปรุคคโล หุตุลโก โลกสุมี ตถอคตปรุเวทึตสุส ฐมมุวึนยสุส [๔]- วึถึถอตอ
ปรุคคโล หุตุลโก โลกสุมี ตถอคตปรุเวทึตสุส ฐมมุวึนยสุส
เทสึตสุส วึถึถอตอ ๕ ฐมมอनुฐมมุปรุฎึปนุโน ปรุคคโล หุตุลโก โลกสุมี
กตถึถุกตวอทึ ปรุคคโล หุตุลโก โลกสุมี อึเมถึ โข ลึจกวี ปรุจกนุ่
รตณนั ปุตุภุวอ หุตุลโก โลกสุมีนุติ ๑

[๑๔๔] ออ กึ สมุขึ ภควอ สอเกเต วึหรัถึ ตึถึถกทึกวเน ๑
ตตุร โข ภควอ ภึกขุ ออมนุเตสึ ภึกขุวอติ ๑ ภทनुเตตึ เต ภึกขุ
ภควอโต ปรุจกนุ่โสสุ ๑ ภควอ อेतทวอจ สอฐุ ภึกขุเว ภึกขุ
กอเลน กอถึ อปรุปรุฎึกุกุเล ปรุฎึกุกุถึสถึถึ วึหเรยษ สอฐุ ภึกขุเว
ภึกขุ กอเลน กอถึ ปรุฎึกุกุเล อปรุปรุฎึกุกุถึสถึถึ วึหเรยษ สอฐุ ภึกขุเว
ภึกขุ กอเลน กอถึ อปรุปรุฎึกุกุเล จ ปรุฎึกุกุเล จ ปรุฎึกุกุถึสถึถึ
วึหเรยษ สอฐุ ภึกขุเว ภึกขุ กอเลน กอถึ ปรุฎึกุกุเล จ อปรุปรุฎึกุกุเล จ
#๑ ปรุ. ม. ย. โภ ๑ ๒ ม. ย. ลึจกวี ๑ ๓ ม. ย. เทสึตอ ๑ ๔ ม. ย.
#เทสึตสุส ๑ ๕ ย. วึถึถอตสุส ๑

อปฺปฏิกฺกุลสณฺณิ วิหเรยฺย สาธุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเลน กาลิ
 อปฺปฏิกฺกุลณฺจ ปฏิกฺกุลณฺจ ตทฺภยํ อภินิวชฺเชตฺวา อุเปกฺขโก
 วิหเรยฺย สโต สมฺปชาโน ฯ กิณฺจ ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ
 อปฺปฏิกฺกุเล ปฏิกฺกุลสณฺณิ วิหเรยฺย มา เม รชฺณีเยสุ ฌมฺเมสุ
 ราโค อุทปาทีติ อิทํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิกฺกุเล
 ปฏิกฺกุลสณฺณิ วิหเรยฺย ฯ กิณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ
 ปฏิจฺจ ปฏิกฺกุเล อปฺปฏิกฺกุลสณฺณิ วิหเรยฺย มา เม โทสนิเยสุ
 ฌมฺเมสุ โทโส อุทปาทีติ อิทํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ
 ปฏิกฺกุเล อปฺปฏิกฺกุลสณฺณิ วิหเรยฺย ฯ กิณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ
 ปฏิจฺจ อปฺปฏิกฺกุเล จ ปฏิกฺกุเล จ ปฏิกฺกุลสณฺณิ วิหเรยฺย มา
 เม รชฺณีเยสุ ฌมฺเมสุ ราโค อุทปาติ มา เม โทสนิเยสุ ฌมฺเมสุ
 โทโส อุทปาทีติ อิทํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิกฺกุเล
 จ ปฏิกฺกุเล จ ปฏิกฺกุลสณฺณิ วิหเรยฺย ฯ กิณฺจ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ ปฏิกฺกุเล จ อปฺปฏิกฺกุเล จ อปฺปฏิกฺกุลสณฺณิ
 วิหเรยฺย มา เม โทสนิเยสุ ฌมฺเมสุ โทโส อุทปาติ มา เม
 รชฺณีเยสุ ฌมฺเมสุ ราโค อุทปาทีติ อิทํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ
 ปฏิจฺจ ปฏิกฺกุเล จ อปฺปฏิกฺกุเล จ อปฺปฏิกฺกุลสณฺณิ วิหเรยฺย ฯ
 กิณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิกฺกุลณฺจ ปฏิกฺกุลณฺจ
 ตทฺภยํ อภินิวชฺเชตฺวา อุเปกฺขโก วิหเรยฺย สโต สมฺปชาโน มา
 #๑ ไป. ย. กถณฺจ ฯ อปรปี อีทิสเมว ฯ

เม กุวจนึ ๑ กตุฉกึ กึฉกึ ๒ รชนึเยสุ ฐมเมสุ รุคค อูทปรุทึ มุ
เม กุวจนึ กตุฉกึ กึฉกึ ฐสณึเยสุ ฐมเมสุ ฐคค อูทปรุทึ มุ
เม กุวจนึ กตุฉกึ กึฉกึ มุหนึเยสุ ฐมเมสุ มุคค อูทปรุทึ
อึทึ ฐค กึกษเว กึกษ อตุฉกึ ปรุฉกึ อปรุปรุฉกึ กตุฉกึ
ตุทกษ อกึนึวษษตุวอ อูปรุกษโก วึหเรยษ สคค สมนุทคค

[๑๔๕] ปรุจกึ กึกษเว ฐมเมหึ สมนุทคค ยตุฉกึ นึกษตุคค
อวึ นึเรย กตุเมหึ ปรุจกึ ปรุฉกึ ฐคค
ฐคค กอเมสุ มึฉกึอจอรึ ฐคค มุสวอทึ ฐคค สुरुอเมรยษษปรุมอทกษอชึ
ฐคค อึเมหึ ฐค กึกษเว ปรุจกึ ฐมเมหึ สมนุทคค
ยตุฉกึ นึกษตุคค อวึ นึเรย ๑ ปรุจกึ กึกษเว ฐมเมหึ สมนุทคค
ยตุฉกึ นึกษตุคค อวึ สกษค กตุเมหึ ปรุจกึ ปรุฉกึ
ปรุฉกึ ฐคค อทึนุทคค ปรุฉกึ ฐคค กอเมสุ มึฉกึอจอรุ
ปรุฉกึ ฐคค มุสวอทอ ปรุฉกึ ฐคค สुरुอเมรยษษปรุมอทกษอจอ
ปรุฉกึ ฐคค อึเมหึ ฐค กึกษเว ปรุจกึ ฐมเมหึ สมนุทคค
ยตุฉกึ นึกษตุคค อวึ สกษคค

[๑๔๖] ปรุจกึ กึกษเว ฐมเมหึ สมนุทคค กึกษ มึคคค น
สวึตุคคค กตุเมหึ ปรุจกึ กมุมนุคค กอเรคค อชึกรณึ ออทึยคค
ปรุคคค กึกษคค ปรุฉกึคคค ฐคค ฐคคจอรึคค อวตุฉกึอจอรึคค ๑ อนุยุคคค
วึหเรคค น ปรุคคค ฐคค กอเลน กอค ฐมมึยอ กตุย
#๑ ม. กุวจนึ ๑ ๒ ปรุ. ม. กึฉกึ ๑ ย. กึฉกึ ๑ ๓ ม. ย. อนุวตุฉกึอจอรึคค ๑

สนทสเสตุ สมหาทเปตุ สมุตเตเชตุ สมปหเสตุ อิมหิ โข ภิกขเว
ปลงหิ ชมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ มิตโต น เสวิตพุโพ ฯ ปลงหิ
ภิกขเว ชมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ มิตโต เสวิตพุโพ กตเมหิ
ปลงหิ น กมฺมนุตฺ กาทเรติ น อธิกรณฺ อาทิยติ น ปาโมกฺขเส
ภิกขุสุ ปฏฺวิรุทฺโห โหติ น ทิจจาริกํ อวตฺถานจาริกํ ๑ อนฺนุยุตฺโต
วิหฺรติ ปฏฺวิโล โหติ กาลเณ กาลํ ชมฺมिया กถาย สนทสเสตุ
สมหาทเปตุ สมุตเตเชตุ สมปหเสตุ อิมหิ โข ภิกขเว ปลงหิ
ชมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ มิตโต เสวิตพุโพติ ฯ

[๑๔๗] ปลงจิมานิ ภิกขเว อสปรุสทานานิ กตมานิ ปลง
อสกุกจํ เทติ อจิตฺติ กตฺวา ๒ เทติ อสทฺถตา เทติ อปวิภูจํ ๓
เทติ อนาคมนทิกฺกจิกโก เทติ อิมานิ โข ภิกขเว ปลง อสปรุสทานานิ ฯ
ปลงจิมานิ ภิกขเว สปรุสทานานิ กตมานิ ปลง สกุกจํ
เทติ จิตฺติ กตฺวา ๒ เทติ สทฺถตา เทติ อนปวิภูจํ ๓ เทติ
อากมนทิกฺกจิกโก เทติ อิมานิ โข ภิกขเว ปลง สปรุสทานานินฺติ ฯ

[๑๔๘] ปลงจิมานิ ภิกขเว สปรุสทานานิ กตมานิ ปลง
สทฺธาเย ทานํ เทติ สกุกจํ ทานํ เทติ กาลเณ ทานํ เทติ
อนฺนุกฺกหิตจิตฺโต ทานํ เทติ อตฺถานญจ ปรญจ อนฺนุปรหจจ ทานํ
เทติ ฯ สทฺธาเย โข ปน ภิกขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส
#๑ ม. ย. อนวตฺถจาริกํ ฯ ๒ ม. อจิตฺตีกตฺวา ฯ ย. อจิตฺตีกตฺวา ฯ
#๓ ม. ย. อปวิทฺธิ ฯ

ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ อฑฺโฒ จ โหติ มหทฺธโน มหาโกโก
อภฺริโป จ โหติ ทสฺสนิโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย
สมนฺนาคโต ฯ สกฺกจฺจํ โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ
ตสฺส ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ อฑฺโฒ จ โหติ มหทฺธโน
มหาโกโก ยะ ปิสฺส เต โหนฺติ ปุตฺตาติ วา ทาราคิ วา ทาสาคิ
วา เปสฺสาติ วา กมฺมกราคิ วา เตปิ สฺสูสฺสนฺติ ๑ โสถํ โอทหนฺติ
อณฺณาจิตฺตํ อุปฺภฺจฺเจนฺติ ฯ กาเลน โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา
ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ อฑฺโฒ จ โหติ
มหทฺธโน มหาโกโก กาลาคตา จสฺส อตฺถา ปริปุรา ๒ โหนฺติ ฯ
อนุคฺคหิตจิตฺโต โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส
ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ อฑฺโฒ จ โหติ มหทฺธโน มหาโกโก
อุพาเรสุ จ ปณฺจสุ กามกฺุณฺเสุ โภกาย จิตฺตํ นมฺติ ฯ อตฺตานณฺจ
ปรณฺจ อนฺุปรหฺจ โข ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส
ทานสฺส วิปาโก นิพฺพตฺตติ อฑฺโฒ จ โหติ มหทฺธโน
มหาโกโก น จสฺส กุโตนฺจิ โภกานํ อุปฺมาโต อากจฺฉติ อคฺคิโต
วา อุทกโต วา ราชโต วา โจรโต วา อปฺปิยโต วา ทายาทโต
วา ๓ ฯ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปณฺจ สปุริสทานานิตี ฯ

[๑๔๕] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ฐมฺมา สมฺยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน
ปริหานาย สํวตฺตฺตฺตํ กตฺเม ปณฺจ กมฺมารามตา ภสฺสารามตา
#๑ โป. สฺสูสฺสนฺติ ฯ ม. ย. สฺสูสฺสนฺติ ฯ ๒ ม. ย. ปจฺจรา ฯ ๓ ม. วาสทฺโท นตฺถิ ฯ

นิตุหารามตา สงคณิการามตา ยถาวิมุตตัม จิตตัม น ปัจจเวกขติ อิม โข
ภิกขเว ปล่อย ฌมมา สมยวิมุตตสฺส ภิกขุโน ปรีหานาย สํวตฺตฺนฺตํ ฯ
ปล่อยจิม ปล่อยเว ฌมมา สมยวิมุตตสฺส ภิกขุโน อปรีหานาย สํวตฺตฺนฺตํ
กตเม ปล่อย น กมฺมารามตา น ภสฺสารามตา น นิตุหารามตา
น สงคณิการามตา ยถาวิมุตตัม จิตตัม ปัจจเวกขติ อิม โข
ภิกขเว ปล่อย ฌมมา สมยวิมุตตสฺส ภิกขุโน อปรีหานาย สํวตฺตฺนฺตํ ฯ

[๑๕๐] ปล่อยจิม ปล่อยเว ฌมมา สมยวิมุตตสฺส ภิกขุโน
ปรีหานาย สํวตฺตฺนฺตํ กตเม ปล่อย กมฺมารามตา ภสฺสารามตา
นิตุหารามตา อินฺทฺริเยสฺส อคฺคตทวารตา โภชเน อมตฺตณฺณตา อิม
โย ภิกขเว ปล่อย ฌมมา สมยวิมุตตสฺส ภิกขุโน ปรีหานาย
สํวตฺตฺนฺตํ ฯ ปล่อยจิม ปล่อยเว ฌมมา สมยวิมุตตสฺส ภิกขุโน อปรีหานาย
สํวตฺตฺนฺตํ กตเม ปล่อย น กมฺมารามตา น ภสฺสารามตา น
นิตุหารามตา อินฺทฺริเยสฺส อคฺคตทวารตา โภชเน มตฺตณฺณตา อิม
โย ภิกขเว ปล่อย ฌมมา สมยวิมุตตสฺส ภิกขุโน อปรีหานาย
สํวตฺตฺนฺตํ ฯ

ติกฺกณทกัฏโศ ปล่อยโม ฯ

ตสฺสทฺทานํ

ทตฺวา อวชานาติ อารภติ จ สารนุททติกฺกณทกัฏโศนิรเยน จ ๑

มิตฺโต อสปฺปรีสฺสสปฺปรีเสน สมยวิมุตตํ อปเร เทวติ ฯ

ตติโย ปณฺณาสโก สมตฺโต ฯ

#๑ ไป. อารพฺภติ น จ ติกฺกณทกัฏโศนิรเยน มิตฺตา อสปฺปรีสฺส สปฺปรีเสน ... ฯ ม.

#... ติกฺกณทกัฏโศนิรเยน จ ... อ. ... อารพฺภติ ... ฯ

จตุตถปณณาสโก
สททหมวมุคโค ปจโม

[๑๕๑] ปณจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต สุนนโตปิ
สททหมมฺ อภพฺโพ นิชามํ โอกุกมิตฺตุ กุสเสสุ ชมเมสุ สมนมตฺตํ กตเมหิ
ปณจหิ กถํ ปริโภติ กถิกํ ๑ ปริโภติ อตฺตานิ ปริโภติ วิกฺขิตฺตจิตฺโต
ชมมํ สุนาติ อนนกกุจจิตฺโต อโยนิโส [๒]- มนสิกรโรติ
อิเมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ชมเมหิ สมนนาคโต สุนนโตปิ สททหมมฺ
อภพฺโพ นิชามํ โอกุกมิตฺตุ กุสเสสุ ชมเมสุ สมนมตฺตํ ๑ ปณจหิ
ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต สุนนโต ๓ สททหมมฺ ภพฺโพ นิชามํ โอกุกมิตฺตุ
กุสเสสุ ชมเมสุ สมนมตฺตํ กตเมหิ ปณจหิ น กถํ ปริโภติ
น กถิกํ ปริโภติ น อตฺตานิ ปริโภติ อวิกฺขิตฺตจิตฺโต ชมมํ
สุนาติ เอกกุจจิตฺโต โยนิโส [๒]- มนสิกรโรติ อิเมหิ โข ภิกขเว
ปณจหิ ชมเมหิ สมนนาคโต สุนนโต สททหมมฺ ภพฺโพ นิชามํ โอกุกมิตฺตุ
กุสเสสุ ชมเมสุ สมนมตฺตนฺติ ๑

[๑๕๒] ปณจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต สุนนโตปิ
สททหมมฺ อภพฺโพ นิชามํ โอกุกมิตฺตุ กุสเสสุ ชมเมสุ สมนมตฺตํ กตเมหิ
ปณจหิ กถํ ปริโภติ กถิกํ ปริโภติ อตฺตานิ ปริโภติ
ทฺฐปฺปณฺโณ โหติ ชโว อพฺมุโค อนนฺถาเต อนนฺถาตมานิ โหติ อิเมหิ
#๑ โป. กถิตํ ๑ สพฺพตฺถวาเรสุ อีทิสเมว ๑ ๒ ม. ย. เอตฺตุนฺตเร จสทฺโท อตฺถิ ๑
#๓ โป. สุนนโตปิ ๑ อิตฺ ปรี เอวํ ภาตพฺพํ ๑

โฆ กึกขเว ปรุจกึ ฐมเมหึ สมนนาคโต สุนนโตปี สทฐมมึ อภพโพ
นึยามึ โอกกมึตุ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตุ ๑ ปรุจกึ กึกขเว
ฐมเมหึ สมนนาคโต สุนนโต สทฐมมึ ภพโพ นึยามึ โอกกมึตุ กุสเลสุ
ฐมเมสุ สมนตตุ กตเมหึ ปรุจกึ น กถึ ปรึโกติ น กถึ
ปรึโกติ น อตุตถานึ ปรึโกติ ปรุจกึวา โหติ อชโพ อนนพมุโก
น อนนลลวเต อนนลลวตมานึ โหติ อึเมหึ โฆ กึกขเว ปรุจกึ
ฐมเมหึ สมนนาคโต สุนนโต สทฐมมึ ภพโพ นึยามึ โอกกมึตุ กุสเลสุ
ฐมเมสุ สมนตตุนตุ ๑

[๑๕๑] ปรุจกึ กึกขเว ฐมเมหึ สมนนาคโต สุนนโตปี
สทฐมมึ อภพโพ นึยามึ โอกกมึตุ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตุ กตเมหึ
ปรุจกึ มกขึ ฐมมึ สุนนาคึ มกขปรึยฎจึโต สอปรามฎจึโต ๑
ฐมมึ สุนนาคึ นนฐกเวสึ ฐมมเทสเก อานตจึโต โหติ ชึลชาโต ๒
ทุปรุจกึวา โหติ ชโพ อนนพมุโก อนนลลวเต อนนลลวตมานึ โหติ
อึเมหึ โฆ กึกขเว ปรุจกึ ฐมเมหึ สมนนาคโต สุนนโตปี สทฐมมึ
อภพโพ นึยามึ โอกกมึตุ กุสเลสุ ฐมเมสุ สมนตตุ ๑ ปรุจกึ กึกขเว
ฐมเมหึ สมนนาคโต สุนนโต สทฐมมึ ภพโพ นึยามึ โอกกมึตุ กุสเลสุ
ฐมเมสุ สมนตตุ กตเมหึ ปรุจกึ อมกขึ ฐมมึ สุนนาคึ
นอมกขปรึยฎจึโต อนนปรามฎจึโต ฐมมึ สุนนาคึ นนฐกเวสึ ฐมมเทสเก
อนานตจึโต โหติ อชึลชาโต ปรุจกึวา โหติ อชโพ อนนพมุโก
#๑ ป. ม. ย. อปรามฎจึโต ๑ ๒ ม. ชึลชาโต ๑ อโต ปรึ เอวึ ฅาตพุพิ ๑

น อนนฺตฺวาเต อนนฺตฺวาตฺมานิ โหติ อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปล่อยหิ
ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต สฺวณฺนโต สทฺชฺมมํ ภพฺโพ นียามํ โอกฺกมิตฺตํ กุสฺเสสฺส
ชฺมเมสฺส สมนฺนตฺตฺนฺตํ ฯ

[๑๕๔] ปล่อยหิเม ภิกฺขเว ชฺมมา สทฺชฺมมฺสฺส สมนฺนสฺยา
อนนฺตรชานาย สํวตฺตฺนฺตํ กตฺเม ปล่อย อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น สกฺกจฺจํ
ชฺมมํ สฺวณฺนฺตํ น สกฺกจฺจํ ชฺมมํ ปริยาปฺณฺนฺตํ น สกฺกจฺจํ ชฺมมํ
ชฺเรนฺตํ น สกฺกจฺจํ ชฺตํ ชฺมมานํ อตฺถํ อุปฺปริกฺขณฺตํ น สกฺกจฺจํ
อตฺถมฺนฺตฺวา ชฺมมฺนฺตฺวา ชฺมมานุชฺมมํ ปฺปฺปชฺชณฺตํ อิมฺ โข
ภิกฺขเว ปล่อย ชฺมมา สทฺชฺมมฺสฺส สมนฺนสฺยา อนนฺตรชานาย สํวตฺตฺนฺตํ ฯ
ปล่อยหิเม ภิกฺขเว ชฺมมา สทฺชฺมมฺสฺส จิตฺติยา อสมฺนฺนสฺยา อนนฺตรชานาย
สํวตฺตฺนฺตํ กตฺเม ปล่อย อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สกฺกจฺจํ ชฺมมํ สฺวณฺนฺตํ
สกฺกจฺจํ ชฺมมํ ปริยาปฺณฺนฺตํ สกฺกจฺจํ ชฺมมํ ชฺเรนฺตํ สกฺกจฺจํ
ชฺตํ ชฺมมานํ อตฺถํ อุปฺปริกฺขณฺตํ สกฺกจฺจํ อตฺถมฺนฺตฺวา
ชฺมมฺนฺตฺวา ชฺมมานุชฺมมํ ปฺปฺปชฺชณฺตํ อิมฺ โข ภิกฺขเว ปล่อย ชฺมมา
สทฺชฺมมฺสฺส จิตฺติยา อสมฺนฺนสฺยา อนนฺตรชานาย สํวตฺตฺนฺตํ ฯ

[๑๕๕] ปล่อยหิเม ภิกฺขเว ชฺมมา สทฺชฺมมฺสฺส สมนฺนสฺยา
อนนฺตรชานาย สํวตฺตฺนฺตํ กตฺเม ปล่อย อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชฺมมํ น
ปริยาปฺณฺนฺตํ สฺวตฺตํ เกลยฺย เวยฺยากรณฺม คากฺกํ อุทฺธานํ อิตฺิวตฺตํ ชฺตํ
อพฺภูตชฺมมํ เวทลฺลํ อยฺ ภิกฺขเว ปจฺจิมํ ชฺมมํ สทฺชฺมมฺสฺส สมนฺนสฺยา
อนนฺตรชานาย สํวตฺตํ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ

ชฺมมํ น วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสนฺติ อัยํ ภิกฺขเว ทฺติโย ชฺมโม
สทฺชมฺมสฺส สมฺโมสาย อนนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปรี ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ยถาสฺสํ ยถาปริยตฺตํ ชฺมมํ น วิตุถาเรน ปรี ๑ วาเจนฺติ อัยํ
ภิกฺขเว ตฺติโย ชฺมโม สทฺชมฺมสฺส สมฺโมสาย อนนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ
ปุณฺ จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺสํ ยถาปริยตฺตํ ชฺมมํ น วิตุถาเรน
สชฺฌายํ กโรนฺติ อัยํ ภิกฺขเว จตฺตโถ ชฺมโม สทฺชมฺมสฺส สมฺโมสาย
อนนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺสํ
ยถาปริยตฺตํ ชฺมมํ น เจตสาอนุวิตกฺเกนฺติ อนุวิจาเรนฺติ มนฺसानุเปกฺขนฺติ
อัยํ ภิกฺขเว ปญฺจโม ชฺมโม สทฺชมฺมสฺส สมฺโมสาย อนนฺตรชานาย
สํวตฺตติ ฯ อีเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ชฺมมา สทฺชมฺมสฺส สมฺโมสาย
อนนฺตรชานาย สํวตฺตนฺติ ฯ ปญฺจิมे ภิกฺขเว ชฺมมา สทฺชมฺมสฺส จิตฺติยา
อสมฺโมสาย อนนฺตรชานาย สํวตฺตนฺติ กตฺเม ปญฺจ อีชฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ชฺมมํ ปรียาปฺณนฺติ สฺสํตํ เคยฺยํ เวยฺยากรณํ คาลํ อุทานํ
อิทิวุคฺตํ ชาติกํ อพฺภูตชฺมมํ เวทลฺลํ อัยํ ภิกฺขเว ปจฺจโม ชฺมโม
สทฺชมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปรี
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺสํ ยถาปริยตฺตํ ชฺมมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสนฺติ
อัยํ ภิกฺขเว ทฺติโย ชฺมโม สทฺชมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
อนนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปรี ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสฺสํ ยถาปริยตฺตํ
ชฺมมํ วิตุถาเรน ปเรสํ วาเจนฺติ อัยํ ภิกฺขเว ตฺติโย ชฺมโม
สทฺชมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปรี
#๑ ยู. ปเรสํ ฯ

ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตฺติ ยถาปริยตฺติ ฌมฺมํ วิตุถาเรน สขุฌายํ กโรนฺติ
อัย ภิกขเว จตฺตโถ ฌมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปริ ภิกขเว ภิกขุ ยถาสุตฺติ ยถาปริยตฺติ
ฌมฺมํ เจตสา อนฺนุวิตกฺเกนฺติ อนฺนุวิจาเรนฺติ มนฺसानุเปกฺขนฺติ อัย
ภิกขเว ปญฺจโม ฌมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย
สํวตฺตติ ฯ อิมे โข ภิกขเว ปญฺจ ฌมฺมา สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา
อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตตฺตติ ฯ

[๑๕๖] ปญฺจิมิ ภิกขเว ฌมฺมา สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตตฺตติ กตเม ปญฺจ อธิ ภิกขเว ภิกขุ ทฺถกฺกหิตฺติ
สฺวตฺตตฺตติ ปริยาปฺณนฺติ ทฺถนฺนิกฺขิตฺเตหิ ปทพฺพยฺชเนหิ ทฺถนฺนิกฺขิตฺตสฺส
ภิกขเว ปทพฺพยฺชนสฺส อตฺถโถปี ทฺถนฺนโย โหติ อัย ภิกขเว ปจฺจโม
ฌมฺโม สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปริ
ภิกขเว ภิกขุ ทฺถพฺพจา โหณฺติ โทวจสฺสกรณฺเหหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา
อภฺขมา อปทกฺขิณฺคคาหิโน อนฺุสาสนี อัย ภิกขเว ทฺถติโย ฌมฺโม
สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปริ ภิกขเว
เย เต ภิกขุ พหุสฺสุตา อากตาคมา ฌมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา
เต น สกฺกจฺจํ สฺวตฺตตฺตติ ปริ ๑ วาเจนฺติ เตสํ อจฺจเยน ฉินฺนฺมฺลโก
สฺวตฺตตฺตติ โหติ อปฺปฏิสฺสรโณ อัย ภิกขเว ตติโย ฌมฺโม สทฺธมฺมสฺส
สมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปริ ภิกขเว เถรา
ภิกขุ พาหุสฺลลิกา โหณฺติ สาลลิกา โอกกมเน ปุพฺพงฺคมา ปวิเวเก
#๑ ยู. ปเรสํ ฯ

นิกขิตตฐรา น วิริย อารภนติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตสฺส
 อธิคฺมาย อสจฺจนิกตสฺส สจฺจนิกิริยาย เตสํ ปจฺจนีมา ชนตา ทิฏฺฐาณุกฺคํ
 อาปชฺชติ สาปี โหติ พาหุลลิกา สาถลิกา โอกกมเน ปุพฺพงฺคมา
 ปวิเวเก นิกขิตตฐรา น วิริย อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
 อนนฺทิตสฺส อธิคฺมาย อสจฺจนิกตสฺส สจฺจนิกิริยาย อัย ภิภฺขเว จตฺตโถ
 ฐมฺโม สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปรี
 ภิภฺขเว สงฺฆโม ภินฺโน โหติ สงฺฆเม โข ปน ภิภฺขเว ภินฺเน
 อณฺณมณฺณํ อกฺโกสา จ โหนฺติ อณฺณมณฺณํ ปรีภาสา จ โหนฺติ
 อณฺณมณฺณํ ปรีกฺเขปา จ โหนฺติ อณฺณมณฺณํ ปรีจฺจชา ๑ จ โหนฺติ
 ตตฺถ อปฺปสฺสนฺนา เจว นปฺปสฺสีทฺนติ ปสฺสนฺนानนฺจ เอกจฺจัน
 อณฺณตตฺติ โหติ อัย ภิภฺขเว ปณฺจโม ฐมฺโม สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย
 อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ อีเม โข ภิภฺขเว ปณฺจ ฐมฺมา สทฺธมฺมสฺส
 สมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตฺนติ ๒ ฯ ปณฺจิมเ ภิภฺขเว ฐมฺมา
 สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตฺนติ กตเม ปณฺจ
 อธิ ภิภฺขเว ภิภฺขู สุกฺคหิตํ สุตฺตฺนตํ ปรียาปฺนฺนติ สุนิกขิตฺเตหิ
 ปทพฺพณฺชเนหิ สุนิกขิตฺตสฺส ภิภฺขเว ปทพฺพณฺชนสฺส อตฺถโถปี สุนโย
 โหติ อัย ภิภฺขเว ปจฺโม ฐมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
 อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปรี ภิภฺขเว ภิภฺขู สฺพจา โหนฺติ
 โสวจฺสฺสกรณฺเหหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา ขมา ปทกฺขิณฺคคาหิโน อนุสาสนํ
 อัย ภิภฺขเว ทฺติโย ฐมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
 #๑ โป. ม. ปรีจฺจชา ฯ สทฺธพฺพตฺถวาเรสุ อีทิสเมว ฯ ๒ โป. สํวตฺตฺนตฺติ ฯ

อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปริ ภิกฺขเว เย เต ภิกฺขุ พหุสฺสุตา
อาคตาคมา ฆมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา เต สกฺกจฺจํ [๑]- ปริ วาเจนฺติ
เตสํ อจฺเจยน น ฉินฺนมฺลโก สุตฺตนฺโต โหติ สปฺปฏิสรโณ อัย
ภิกฺขเว ตติโย ฆมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย
สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปริ ภิกฺขเว เถรา ภิกฺขุ น พหุสฺสุตา โหนฺติ
น สาลลิกา โอกกมเน นิกฺขิตฺตชฺรฺรา ปวิเวเก ปุพฺพวงฺคมา วิริยํ อารภฺนฺติ
อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตฺสฺส อธิคมา ย อสจฺฉิกตฺสฺส
สจฺฉิกิริยาย เตสํ ปจฺฉิมา ชนฺตา ทิฏฺฐจฺานุกฺคิ อापชฺชติ สปิ โหติ
น พหุสฺสุตา น สาลลิกา โอกกมเน นิกฺขิตฺตชฺรฺรา ปวิเวเก ปุพฺพวงฺคมา
วิริยํ อารภฺติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนธิคตฺสฺส อธิคมา ย อสจฺฉิกตฺสฺส
สจฺฉิกิริยาย อัย ภิกฺขเว จตฺตโต ฆมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา
อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปริ ภิกฺขเว สงฺฆो สมฺคฺโก
สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสฺสุ ๒ วิหฺรติ สงฺฆे โข ปน
ภิกฺขเว สมฺคฺเค น เจว อญฺญมฺมณฺณํ อกฺโกสา โหนฺติ น จ อญฺญมฺมณฺณํ
ปฺริภาสา โหนฺติ น จ อญฺญมฺมณฺณํ ปฺริกฺเขปา โหนฺติ น จ อญฺญมฺมณฺณํ
ปฺริจฺจชา โหนฺติ ตตฺถ อปฺปสฺนฺนา เจว ปสฺสีทฺนฺติ ปสฺนฺนानญฺจ
ภิกฺขุโยภาโว โหติ อัย ภิกฺขเว ปญฺจโม ฆมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา
อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ฯ อิมे โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฆมฺมา
สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตนฺตฺติติ ฯ

#๑ โป. ม. สุตฺตนฺตฺติ ฯ ๒ โป. ม. ย. ผาสฺสุ ฯ

[๑๕๗] ปณจณัน ภิภเว ปุคคณัน กถา ทุกกถา ปุคคเล ๑
 ปุคคัลล อุนนิชาย กตเมลล ปณจณัน อสฺสทฺธสฺส ภิภเว
 สทฺธาถถา ทุกกถา ทฺสฺสึลลสฺส ลีลถถา ทุกกถา อปฺปสฺสฺสทฺส
 พาหุสจฺจถถา ทุกกถา มจฺจริสฺส ๒ จาคถถา ทุกกถา ทฺปฺปณฺณสฺส
 ปณฺณากถา ทุกกถา ๑ กสฺมา จ ภิภเว อสฺสทฺธสฺส สทฺธาถถา
 ทุกกถา อสฺสทฺโธ ภิภเว สทฺธาถถาย กจฺจมานาย อภิสชฺชติ กุปฺปติ
 พฺยาปชฺชติ ปติตฺถียติ โภปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกโรติ
 ตํ กิสฺส เหตุ ตณฺหิ โส ภิภเว สทฺธาสมฺปทํ อตฺตนิ น
 สมฺนุสฺสติ น จ ลภติ ตโตนิทานํ ปีติปามุชฺชํ ๓ ตสฺมา อสฺสทฺธสฺส
 สทฺธาถถา ทุกกถา ๑ กสฺมา จ ภิภเว ทฺสฺสึลลสฺส ลีลถถา ทุกกถา
 ทฺสฺสึโล ภิภเว ลีลถถาย กจฺจมานาย อภิสชฺชติ กุปฺปติ พฺยาปชฺชติ
 ปติตฺถียติ โภปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส
 เหตุ ตณฺหิ โส ภิภเว ลีลสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ น จ
 ลภติ ตโตนิทานํ ปีติปามุชฺชํ ตสฺมา ทฺสฺสึลลสฺส ลีลถถา ทุกกถา ๑
 กสฺมา จ ภิภเว อปฺปสฺสฺสทฺส พาหุสจฺจถถา ทุกกถา อปฺปสฺสฺสโต
 ภิภเว พาหุสจฺจถถาย กจฺจมานาย อภิสชฺชติ กุปฺปติ พฺยาปชฺชติ
 ปติตฺถียติ โภปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส
 เหตุ ตณฺหิ โส ภิภเว สฺสทฺสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ น
 จ ลภติ ตโตนิทานํ ปีติปามุชฺชํ ตสฺมา อปฺปสฺสฺสทฺส พาหุสจฺจถถา
 #๑ ลี. ย. ปุคคัลล ปุคคัลล ๑ อิตฺโต ปรี อีทิสเมว ๑ ๒ โป. ย. มจฺจริยสฺส ๑ อิตฺโต
 #ปรี เอว ณาตพฺพํ ๑ ๓ ม. ปีติปาโมชฺชํ ๑ สพฺพตฺถวาเรสุ อีทิสเมว ๑

กถา ทุกกถา ฯ กสฺมา จ ภิกฺขเว มจฺจริสฺส จากกถา ทุกกถา
มจฺจรี ภิกฺขเว จากกถาย กจฺจมานาย อภิสซฺชติ กุปฺปติ พฺยาปชฺชติ
ปติตฺถียติ โภปฺลจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส
เหตุ ตณฺหิ โส ภิกฺขเว จากสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ น
จ ลภติ ตโตนิทานํ ปิตฺติปามุชฺชํ ตสฺมา มจฺจริสฺส จากกถา ทุกกถา ฯ
กสฺมา จ ภิกฺขเว ทุปฺปฺลยฺสฺส ปฺลยฺวากถา ทุกกถา ทุปฺปฺลยฺโวล
ภิกฺขเว ปฺลยฺวากถาย กจฺจมานาย อภิสซฺชติ กุปฺปติ พฺยาปชฺชติ
ปติตฺถียติ โภปฺลจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส เหตุ
ตณฺหิ โส ภิกฺขเว ปฺลยฺวสมฺปทํ อตฺตนิ น สมฺนุสฺสติ น จ
ลภติ ตโตนิทานํ ปิตฺติปามุชฺชํ ตสฺมา ทุปฺปฺลยฺสฺส ปฺลยฺวากถา
ทุกกถา ฯ อิมํสํ โข ภิกฺขเว ปฺลยฺจฺจนํ ปุคฺคฺลนํ กถา ทุกกถา ปุคฺคฺล
ปุคฺคฺลํ อุปฺนิชาย ฯ ปฺลยฺจฺจนํ ภิกฺขเว ปุคฺคฺลนํ กถา สุกถา ปุคฺคฺล
ปุคฺคฺลํ อุปฺนิชาย กตเมสํ ปฺลยฺจฺจนํ สทฺธสฺส ภิกฺขเว สทฺธากถา
สูกถา สีลวโต สีลกถา สูกถา พหุสฺสฺสฺส พหุสฺจจกถา สูกถา
จาควโต จากกถา สูกถา ปฺลยฺววโต ปฺลยฺวากถา สูกถา ฯ กสฺมา
จ ภิกฺขเว สทฺธสฺส สทฺธากถา สูกถา สทฺธโร ภิกฺขเว สทฺธากถาย
กจฺจมานาย นาภิสซฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปติตฺถียติ น
โภปฺลจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส เหตุ ตณฺหิ
โส ภิกฺขเว สทฺธสมฺปทํ อตฺตนิ สมฺนุสฺสติ ลภติ จ ตโตนิทานํ

ปีติปามุขั ตสฺมา สทฺธสฺส สทฺธาถาถา สุกถา ฯ กสฺมา จ ภิกฺขเว
สีลวโต สีลถา สุกถา สีลวา ภิกฺขเว สีลถาย กจฺจนานาย
นาภิสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปติคฺคิยติ น โภปญฺจ
โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส เหตุ ตณฺหิ โส
ภิกฺขเว สีลสมฺปทํ อตฺตนิ สมฺนุสฺสติ ลภติ จ ตโตนิทานํ
ปีติปามุขั ตสฺมา สีลวโต สีลถา สุกถา ฯ กสฺมา จ ภิกฺขเว
พหุสฺสฺสฺส พหุสฺจจถา สุกถา พหุสฺสุโต ภิกฺขเว พหุสฺจจถาย
กจฺจนานาย นาภิสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปติคฺคิยติ น โภปญฺจ
โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส เหตุ ตณฺหิ โส
ภิกฺขเว สุตสมฺปทํ อตฺตนิ สมฺนุสฺสติ ลภติ จ ตโตนิทานํ
ปีติปามุขั ตสฺมา พหุสฺสฺสฺส พหุสฺจจถา สุกถา ฯ กสฺมา จ
ภิกฺขเว จาควโต จาคถา สุกถา จาควา ภิกฺขเว จาคถาย กจฺจนานาย
นาภิสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปติคฺคิยติ น โภปญฺจ
โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส เหตุ ตณฺหิ โส
ภิกฺขเว จาคสมฺปทํ อตฺตนิ สมฺนุสฺสติ ลภติ จ ตโตนิทานํ
ปีติปามุขั ตสฺมา จาควโต จาคถา สุกถา ฯ กสฺมา จ ภิกฺขเว
ปญฺจวโต ปญฺจถา สุกถา ปญฺจวา ภิกฺขเว ปญฺจถาย
กจฺจนานาย นาภิสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปติคฺคิยติ น
โภปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิสฺส เหตุ ตณฺหิ
โส ภิกฺขเว ปญฺจสมฺปทํ อตฺตนิ สมฺนุสฺสติ ลภติ จ

ตโตนินทานัน ปิติปามุชชํ ตสฺมา ปณฺณวโต ปณฺณากถา สุกถา ฯ อิมํสํ
โฆ ภิกฺขเว ปณฺจณฺนํ ปุคฺคถานํ กถา สุกถา ปุคฺคเล ปุคฺคลํ
อุปนิชยาตี ฯ

[๑๕๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ สารชฺชํ
โอกฺกนฺโต ๑ โหติ กตฺเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสฺสทฺโธ
โหติ ทุสฺสีโล โหติ อปฺปสฺสุโต โหติ กุสฺสีโต โหติ
ทุปฺปณฺโณ โหติ อิมํ โฆ ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ภิกฺขุ สารชฺชํ โอกฺกนฺโต โหติ ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ วิสารโท โหติ กตฺเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สทฺโธ โหติ สีลฺวา โหติ พหุสฺสุโต โหติ อารทฺธวิริโย โหติ
ปณฺณวโหติ อิมํ โฆ ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ภิกฺขุ วิสารโท โหตีตี ฯ

[๑๕๙] [๒]- เอกํ สมํ ภาวฺวา โกสมฺพิยํ วิหฺรตี โฆสิตารามํ ฯ
เตน โฆ ปนฺ สมฺเยน อายสฺมา อุทายี ๓ มหฺตียา คิหิปรึสาย ปรีวฺโต
ชมฺมํ เทเสนฺโต นิสินฺโน โหติ ฯ อทฺทสา โฆ อายสฺมา อานนฺโท
อายสฺมฺนํ อุทายี มหฺตียา คิหิปรึสาย ปรีวฺตํ ชมฺมํ เทเสนฺตํ
นิสินฺนํ ทิสฺวาน เยน ภาวฺวา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีหิ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โฆ
อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ อายสฺมา ภนฺเต อุทายี
มหฺตียา คิหิปรึสาย ปรีวฺโต ชมฺมํ เทเสนฺโต นิสินฺโนติ ๔ ฯ น โฆ
#๑ โป. โอกฺกมฺนฺโต ฯ ๒ โป. ม. เอวฺมเม สฺตํ ฯ ๓ โป. ม. อุทายี ฯ
#๔ โป. ม. ย. เทเสตีตี ฯ

อานนท สุกริ ปเรสิ ฌมมิ เทเสตุ ปเรสิ อานนท ฌมมิ เทเสนเตน
ปณจ ฌมเม อชฌตติ อุปฏจาเปตวา ปเรสิ ฌโม เทเสตพุโพ
กตเม ปณจ อนุปุพุพิถิ กเถสสามิติ ปเรสิ ฌโม เทเสตพุโพ
ปริยายทสุสาวิ ถิ กเถสสามิติ ปเรสิ ฌโม เทเสตพุโพ อนุทยติ
ปฏิจจ ถิ กเถสสามิติ ปเรสิ ฌโม เทเสตพุโพ น อามิสนุติโร
ถิ กเถสสามิติ ปเรสิ ฌโม เทเสตพุโพ อตตานณจ ปณจ
อนุปหจจ ถิ กเถสสามิติ ปเรสิ ฌโม เทเสตพุโพ ๑ น โข อานนท
สุกริ ปเรสิ ฌมมิ เทเสตุ ปเรสิ อานนท ฌมมิ เทเสนเตน อิม
ปณจ ฌมเม อชฌตติ อุปฏจาเปตวา ปเรสิ ฌโม เทเสตพุโพติ ๑

[๑๖๐] ปณจิม ภิถเว อุปปนา ทุปปฏิวิโนทยา กตเม
ปณจ อุปปโน ราชิ ทุปปฏิวิโนทยิ อุปปโน โทโส
ทุปปฏิวิโนทยิ อุปปโน โมโห ทุปปฏิวิโนทยิ อุปปนั ปฏิภาณั
ทุปปฏิวิโนทยิ อุปปนั คมิกจติติ ทุปปฏิวิโนทยิ อิม โข
ภิถเว ปณจ อุปปนา ทุปปฏิวิโนทยาติ ๑

สตุฌมวคโค ปจโม ๑

ตสุตทานั

ตโย สตุฌมนิยามา ๑ ตโย สตุฌมสมโมสา
ทูกถา เจว สารชั ๒ อุทายิ ทุพุพิโนทยาติ ๑

#๑ ม. สมนตตนิยามา ๑ ๒ ยู. สารชั เจว ๑

อาฆาตวคฺโค ทุติโย

[๑๖๑] ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาฆาตปฏิวินยา ยตฺถ ภิกฺขุโน
อุปฺปนฺโน อาฆาโต สพฺพโส ปฏิวินตพฺโพ กตฺเม ปณฺจ ยสฺมี
ภิกฺขเว ปุคฺคเเล อาฆาโต ชาเยถ เมตฺตา ตสฺมี ปุคฺคเเล
ภาเวตพฺพา เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเเล อาฆาโต ปฏิวินตพฺโพ ยสฺมี ภิกฺขเว
ปุคฺคเเล อาฆาโต ชาเยถ กรุณา ตสฺมี ปุคฺคเเล ภาเวตพฺพา เอวํ
ตสฺมี ปุคฺคเเล อาฆาโต ปฏิวินตพฺโพ ยสฺมี ภิกฺขเว ปุคฺคเเล
อาฆาโต ชาเยถ อุเปกฺขา ตสฺมี ปุคฺคเเล ภาเวตพฺพา เอวํ ตสฺมี
ปุคฺคเเล อาฆาโต ปฏิวินตพฺโพ ยสฺมี ภิกฺขเว ปุคฺคเเล อาฆาโต
ชาเยถ อสฺติอมฺนสฺสิกาโร ตสฺมี ปุคฺคเเล อาปชฺชิตพฺโพ เอวํ ตสฺมี
ปุคฺคเเล อาฆาโต ปฏิวินตพฺโพ ยสฺมี ภิกฺขเว ปุคฺคเเล อาฆาโต
ชาเยถ กมฺมสฺสกตา ตสฺมี ปุคฺคเเล อธิจฺจาทพฺพา กมฺมสฺสโก
อยมายสฺมา กมฺมทายาทิ กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺช กมฺมปฏิสรฺโณ ยํ
กมฺมํ กริสฺสตี กลฺยาณํ วา ปาปํ วา ตสฺส ทายาทิ ภวิสฺสตีตี
เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเเล อาฆาโต ปฏิวินตพฺโพ อิเม โข ภิกฺขเว
ปณฺจ อาฆาตปฏิวินยา ยตฺถ ภิกฺขุโน อุปฺปนฺโน อาฆาโต สพฺพโส
ปฏิวินตพฺโพติ ฯ

[๑๖๒] ตตฺร โข อายสฺมา สารีปฺตุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อาวุโส ภิกฺขโวติ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สารีปฺตุตฺตสฺส
ปจฺจสฺโสสุ ฯ อายสฺมา สารีปฺตุโต เอตทโวจ ปณฺจิเม อาวุโส

อาฆาตปฏิวินยา ยตฺถ ภิกฺขุโน อุปฺปนฺโน อาฆาโต สพุพฺโส
ปฏิวินตฺพุโพ กตฺเม ปณฺจ อธิวฺโส เอกฺจฺโจ ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร
โหติ ปริสฺสุทฺทวชิสมาจาโร เอวฺรูเปปี อาวฺโส ปุคฺคเล
อาฆาโต ปฏิวินตฺพุโพ อธิ ปนาวฺโส เอกฺจฺโจ ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทวชิสมาจาโร
โหติ ปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร เอวฺรูเปปี อาวฺโส ปุคฺคเล
อาฆาโต ปฏิวินตฺพุโพ อธิ ปนาวฺโส เอกฺจฺโจ ปุคฺคโล
อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร โหติ อปริสฺสุทฺทวชิสมาจาโร ลกฺติ จ กาลฺเนน กาลํ
เจตฺโส วิวริ เจตฺโส ปสาทํ เอวฺรูเปปี อาวฺโส ปุคฺคเล อาฆาโต
ปฏิวินตฺพุโพ อธิ ปนาวฺโส เอกฺจฺโจ ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร
โหติ อปริสฺสุทฺทวชิสมาจาโร น จ ลกฺติ กาลฺเนน กาลํ เจตฺโส วิวริ
เจตฺโส ปสาทํ เอวฺรูเปปี อาวฺโส ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏิวินตฺพุโพ
อธิ ปนาวฺโส เอกฺจฺโจ ปุคฺคโล ปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร โหติ
ปริสฺสุทฺทวชิสมาจาโร ลกฺติ จ กาลฺเนน กาลํ เจตฺโส วิวริ เจตฺโส ปสาทํ
เอวฺรูเปปี อาวฺโส ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏิวินตฺพุโพ ฯ ตตฺตฺราวฺโส
ยวํ ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร ปริสฺสุทฺทวชิสมาจาโร กถํ
ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏิวินตฺพุโพ เสยฺยถาปี อาวฺโส ภิกฺขุ
ปัสฺสูกฺลิโก รติยา ย นนฺตํ ทิสฺวา วาเมเนน ปาเทเนน นิคฺคเหตฺวา ๑
ทกฺขิณฺเนน ปาเทเนน ปตฺถริตฺวา ๒ โย ตตฺถ สारो ตํ ปริปาเตตฺวา
อาทาย ปกฺกเมยฺย เอวเมว โข อาวฺโส ๓ ยวํ ปุคฺคโล
อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร ปริสฺสุทฺทวชิสมาจาโร ยาสฺส อปริสฺสุทฺทกายสมาจารตา
#๑ ม. นิคฺคณฺหิตฺวา ฯ ๒ ย. วิตุถารตฺวา ฯ ๓ ม. ขวาวฺโส ฯ

น สาสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา ยา จ ขวสฺส ๑
 ปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร สาสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา เอวํ ตสฺมี
 ปุคฺคเล อามาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ ๑ ตตฺรารุโส ยวายํ ปุคฺคโล
 อปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร ปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร กถํ ตสฺมี ปุคฺคเล อามาโต
 ปฏฺวิเนตพฺโพ เสยฺยถาปี อารุโส โปกฺขรณิ เสวาลปนฺกปริโยนทฺธา
 อถ ปุริโส อากฺขณฺเยย ฆมฺมาภิตฺตโต ฆมฺมปเรโต
 กิลฺนฺโต ตสิโต ปีปาสิโต โส ตํ โปกฺขรณิ โอคคาเหตุวา อุโกหิ
 หตฺถเอหิ [๒]- เสวาลปนฺกํ อปฺริยฺหิตฺวา อณฺชลินา ปิวิตฺวา ปกฺกเมยฺย
 เอวมฺว โข อารุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร
 ปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร ยาสฺส อปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร น สาสฺส ตสฺมี สมเย
 มนสิกาตพฺพา ยา จ ขวสฺส ปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร สาสฺส ตสฺมี
 สมเย มนสิกาตพฺพา เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล อามาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ ๑
 ตตฺรารุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร อปฺริสฺสฺสทฺทวชิสมจาโร
 ลภฺติ จ กาลเณ กาลิ เจตโส วิวรํ เจตโส ปสาทํ กถํ ตสฺมี
 ปุคฺคเล อามาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ เสยฺยถาปี อารุโส ปฺริตฺตํ โคปทเก ๓
 อุทกํ อถ ปุริโส อากฺขณฺเยย ฆมฺมาภิตฺตโต ฆมฺมปเรโต กิลฺนฺโต
 ตสิโต ปีปาสิโต ตสฺส เอวมฺสฺส อิทํ โข ปฺริตฺตํ โคปทเก ๓
 อุทกํ สจฺหา อณฺชลินา วา ปิวิสฺสามิ ภาชเนน วา โขภิสฺสามิปี ๔
 #๑ ม. ย. ขวสฺส ๑ ๒ ม. ย. อิตฺติจ อิตฺติ จาติ ปทานิ ๑ ๓ ม. ย. โคปท ๑
 #๔ ม. โขภิสฺสามิปี ๑ ย. โขภิสฺสามิ ๑

ตัม โลพิศุสามิปี ๑ ตัม อเปยุมปิ ตัม กริสสามิ ยนฺนุนาหิ จตุกฺกฺชโก ๒
 นิปติตฺวา โคปีตํ ปิวิตฺวา ปกุกเมยฺยนฺติ โส จตุกฺกฺชโก ๒
 นิปติตฺวา โคปีตํ ปิวิตฺวา ปกุกเมยฺย เอวเมว โข อาวุโส ยวายํ
 ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร อปริสฺสุทฺทจิสฺมาจาโร ลกฺติ จ กาลเณ
 กาลํ เจตโส วิวริ เจตโส ปสฺสํ ยาสฺส อปริสฺสุทฺทกายสมาจารตา
 น สาสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา ยปิสฺส อปริสฺสุทฺทจิสฺมาจารตา
 น สปิสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา ยลฺจ โข โส
 ลกฺติ กาลเณ กาลํ เจตโส วิวริ เจตโส ปสฺสํ ตทฺเวสฺส ๓ ตสฺมี
 สมเย มนสิกาตพฺพิ เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ ๑
 ตตฺรราวุโส ยวายํ ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺทกายสมาจาโร อปริสฺสุทฺทจิสฺมาจาโร
 น ลกฺติ กาลเณ กาลํ เจตโส วิวริ เจตโส ปสฺสํ กถิ ตสฺมี
 ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ เสยฺยถาปี อาวุโส ปุริโส อาพาธโก
 ทุกฺขิตฺวา พาทฺทลฺลาโน อทฺธานมคฺคปฏฺปิโน ตสฺส ปุริโตปิสฺส ทูเร
 คาโม ปจฺจโตปิสฺส ทูเร คาโม โส น ลเกยฺย สປປายานิ โภชนานิ
 น ลเกยฺย สປປายานิ เกสฺซุชานิ น ลเกยฺย ปฏฺฐูปิ อပ္ပจฺจํ
 น ลเกยฺย คามนฺตนาถํ ตเมนํ อณฺตโร ปุริโส ปสฺเสยฺย
 อทฺธานมคฺคปฏฺปิโน โส ตสฺมี ปุริเส การุณฺณเยว อပ္ပจฺจาเปยฺย
 อณฺทຍေးว อပ္ပจฺจาเปยฺย อณฺกมฺပေးว อပ္ပจฺจาเปยฺย อโห วดายံ
 ปุริโส ลเกยฺย สປປายานิ โภชนานิ ลเกยฺย สປປายานิ เกสฺซุชานิ
 ลเกยฺย ปฏฺฐูปิ อပ္ပจฺจํ ลเกยฺย คามนฺตนาถํ ตံ กิสฺส เหตุ
 #๑ ม. ย. โลพิศุสามิปี ๑ ๒ ม. ย. จตุกฺกฺชโก ๑ ๒ ย. จตุกฺกฺชโก ๑
 #๓ ม. ตเมวสฺส ๑

มายั ปุริโส อิเชว อนนพยสนัน อापชชิตี ๑ เอวเมว โข อาวุโส
 ยวายั ปุคฺคโล อปริสฺสุทฺถกายสมาจาโร อปริสฺสุทฺถวชิสมายาโร น จ
 ลภติ กาลเณ กาลัง เจตโส วิวริ เจตโส ปสาทัง เอวรูปเปปี ๒ อาวุโส
 ปุคฺคเล การุณฺณิเยว อุปฺปฏฺฐาเปตพฺพิ อนฺนุทฺถายเยว อุปฺปฏฺฐาเปตพฺพวา
 อนฺนุกมฺปาเยว อุปฺปฏฺฐาเปตพฺพวา อโห วัต อยมายสฺมา กายทฺวจฺจริตฺ
 ปหาย กายสฺวจฺจริตฺ ภาเวยฺย วชิทฺวจฺจริตฺ ปหาย วชิสฺวจฺจริตฺ ภาเวยฺย
 มโนทฺวจฺจริตฺ ปหาย มโนสฺวจฺจริตฺ ภาเวยฺย ตํ กิสฺส เหตุ มายมายสฺมา
 กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา อปายั ทฺกคฺคิ วิณีปาตํ นิรยํ อุปฺปชฺชิตี ๓
 เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต ปฏฺวิเนตพฺโพ ๑ ตตฺรารวุโส ยวายั
 ปุคฺคโล ปริสฺสุทฺถกายสมาจาโร ปริสฺสุทฺถวชิสมายาโร ลภติ จ กาลเณ
 กาลัง เจตโส วิวริ เจตโส ปสาทัง กถิ ตสฺมี ปุคฺคเล อาฆาโต
 ปฏฺวิเนตพฺโพ เสยฺยถาปี อาวุโส โปกฺขรณฺนิ อจฺโฆทกา สาทิตฺทกา
 สิตฺทกา เสิตฺทกา ๔ สฺวปฺติฏฺฐา รมฺมณฺนิยา นานารุกฺเขหิ สลฺลณฺนฺนา
 อถ ปุริโส อากฺขณฺเยยฺย ฆมฺมมาภิตตฺโต ฆมฺมปฺเรโต กิลนฺโต ตสิโต
 ปิปาสิตฺโต โส ตํ โปกฺขรณฺนิ โอคฺคาเหตุวา นฺหาตฺวา จ ปิวิตฺวา จ
 ปจฺจุตฺตริตฺวา ตตฺถเลว รุกฺขณฺนายาย นิสฺสีเทยฺย วา นิปชฺชเยยฺย วา
 เอวเมว โข อาวุโส ยวายั ปุคฺคโล ปริสฺสุทฺถกายสมาจาโร ปริสฺสุทฺธ-
 วชิสมายาโร ลภติ จ กาลเณ กาลัง เจตโส วิวริ เจตโส ปสาทัง
 ยาศิสฺส ปริสฺสุทฺถกายสมาจารตา สาศิสฺส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพวา
 #๑ โป. อापชชิตี ๑ ย. อापชชิตี ๑ ๒ ย. ปิสฺสุทฺโท นตฺถิ ๑ ๓ ย. อุปฺปชชิตี ๑
 #๔ ม. เสตกา ๑

ยาปีสุส ปริสุทฺทวจีสมาจารตา สาปีสุส ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพา
ยมฺปิ โส ๑ ลภติ กาเลน กาลํ เจตโส วิวั เจตโส ปสาทํ ตมฺปิสุส
ตสฺมี สมเย มนสิกาตพฺพํ เอวํ ตสฺมี ปุคฺคเต อาฆาโต
ปฏฺวิเนตพฺโพ สมฺนุตปาสาทิกํ อาวุโส ปุคฺคํ อากมฺม จิตฺตํ ปสฺสิติ ฯ
อิเม โข อาวุโส ปญฺจ อาฆาตปฏฺวิวินยา ยตฺถ ภิกฺขุโน อุปฺปนฺโน
อาฆาโต สพฺพโส ปฏฺวิเนตพฺโพติ ฯ

[๑๖๓] ตตร โข อายสฺมา สาริปฺปฺโต ภิกฺขุ อามฺนฺเตสิ ฯเปฯ
ปญฺจหาวิโส ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อลฺลสาจฺโฆ สพฺรหฺมจารินํ
กตเมหิ ปญฺจหิ อิธาวิโส ภิกฺขุ อตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน
โหติ สีสสมฺปทาถาย จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาถตฺตา โหติ
อตฺตนา จ สมฺมตฺสสมฺปนฺโน โหติ สมฺมตฺสปทาถาย จ อาคตํ ปญฺหํ
พฺยาถตฺตา โหติ อตฺตนา จ ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ ปญฺญาสมฺปทาถาย
จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาถตฺตา โหติ อตฺตนา จ วิมุตฺติสมฺปนฺโน
โหติ วิมุตฺติสมฺปทาถาย จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาถตฺตา โหติ
อตฺตนา จ วิมุตฺติวิฆฺณตฺสสนสมฺปนฺโน โหติ วิมุตฺติวิฆฺณตฺสสนสมฺปทาถาย
จ อาคตํ ปญฺหํ พฺยาถตฺตา โหติ อิเมหิ โข อาวุโส
ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อลฺลสาจฺโฆ สพฺรหฺมจารินฺนฺติ ฯ

[๑๖๔] ตตร โข อายสฺมา สาริปฺปฺโต ภิกฺขุ อามฺนฺเตสิ ฯเปฯ
ปญฺจหาวิโส ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อลฺลสาชีโว สพฺรหฺมจารินํ
กตเมหิ ปญฺจหิ อิธาวิโส ภิกฺขุ อตฺตนา จ สีสสมฺปนฺโน
#๑ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

โหติ สีสสมฺปทาถาย จ กตฺ ๑ ปญฺหิ พุยาถคฺคตา โหติ อุตฺตนา จ
สมาธิสมฺปนฺโน โหติ สมาธิสมฺปทาถาย จ กตฺ ปญฺหิ พุยาถคฺคตา
โหติ อุตฺตนา จ ปญฺญาสมฺปนฺโน โหติ ปญฺญาสมฺปทาถาย จ
กตฺ ปญฺหิ พุยาถคฺคตา โหติ อุตฺตนา จ วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหติ
วิมุตฺติสมฺปทาถาย จ กตฺ ปญฺหิ พุยาถคฺคตา โหติ อุตฺตนา จ
วิมุตฺติฉานทสฺสนสมฺปนฺโน โหติ วิมุตฺติฉานทสฺสนสมฺปทาถาย จ
กตฺ ปญฺหิ พุยาถคฺคตา โหติ อิมฺหิ โข อาวุโส ปญฺจหิ ชมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อลฺลสาชีโว สพุรหฺมจารีนฺนฺติ ฯ

[๑๖๕] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺุตโต ภิกฺขุ อามนฺเตติ ฯเปฯ
โย หิ โกจฺิ อาวุโส ปรี ปญฺหิ ปุจฺฉติ สพุโพ โส
ปญฺจหิ จานฺหิ เอเตสํ วา อญฺจตเรณ กตฺเมหิ ปญฺจหิ
มนฺทคฺคตา โมมฺหคฺคตา ปรี ปญฺหิ ปุจฺฉติ ปาปิจฺุโณ อิจฺฉาปกโต ปรี
ปญฺหิ ปุจฺฉติ ปรีภวํ ปรี ปญฺหิ ปุจฺฉติ ฉาคฺคาโม ๒ ปรี ปญฺหิ
ปุจฺฉติ อถวา ปเนวฺิจิตฺโต ๓ ปรี ปญฺหิ ปุจฺฉติ สเจ เม ปญฺหิ
ปุญฺุโจ สมฺมเทว พุยากริสฺสฺติ อิจฺเจตํ กุสลํ โน เจ เม ปญฺหิ
ปุญฺุโจ สมฺมเทว พุยากริสฺสฺติ อหฺมสฺส สมฺมเทว พุยากริสฺสํมีติ
โย หิ โกจฺิ อาวุโส ปรี ปญฺหิ ปุจฺฉติ สพุโพ โส อิมฺหิ
ปญฺจหิ จานฺหิ เอเตสํ วา อญฺจตเรณ อหํ โข ปนาวุโส เอวฺิจิตฺโต
ปรี ปญฺหิ ปุจฺฉามิ สเจ เม ปญฺหิ ปุญฺุโจ สมฺมเทว
#๑ ม. อาคตํ ฯ สพุพฺคฺคตฺวาเรสุ อีหิสฺเมว ฯ ๒ ม. ยฺ. อญฺฉาคฺคาโม ฯ
#๓ ยฺ. อถ วา ปกุปฺปนฺโต ฯ

พฺยากริสฺสตี อิจฺเจตํ กุสลํ โน เจ เม ปญฺหํ ปุญฺโஜ สมนฺนทเว
พฺยากริสฺสตี อหฺมสฺส สมนฺนทเว พฺยากริสฺสตี ๑

[๑๖๖] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺพุตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ๑เป๑
อิทวฺโส ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน สมาริสมฺปนฺโน ปญฺญาสมฺปนฺโน
สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยปี วุญฺจเหยยฺยปี ๑ อตฺถเถตํ จานํ โน
เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อญฺฉํ อาราธเยยฺย อติกฺกมฺเมว กพฺพี การารหารภกฺขานํ ๔
เทวานํ สหพฺยตํ อญฺฉตฺรํ มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน สญฺญาเวทยิตนิโรธํ ๕
สฺมาปชฺเชยฺยปี วุญฺจเหยยฺยปี อตฺถเถตํ จานนฺติ ๑ เอวํ
วุตฺเต อายสฺมา อุทายิ อายสฺมฺนตํ สาริปฺพุตฺตํ เอตทวโจ อญฺจานํ
โข เอตํ อวฺโส สาริปฺพุตฺต อนวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ อติกฺกมฺเมว
กพฺพี การารหารภกฺขานํ เทวานํ สหพฺยตํ อญฺฉตฺรํ มโนมยํ
กายํ อุปฺปนฺโน สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยปี วุญฺจเหยยฺยปี
นตฺถเถตํ จานนฺติ ๑ ตติยมฺปิ โข ๑เป๑ ตติยมฺปิ โข อายสฺมา
สาริปฺพุตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อิทวฺโส ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน
สมาริสมฺปนฺโน ปญฺญาสมฺปนฺโน สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยปี
วุญฺจเหยยฺยปี อตฺถเถตํ จานํ โน เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อญฺฉํ
อาราธเยยฺย อติกฺกมฺเมว กพฺพี การารหารภกฺขานํ เทวานํ สหพฺยตํ
อญฺฉตฺรํ มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยปี
วุญฺจเหยยฺยปี อตฺถเถตํ จานนฺติ ๑ ตติยมฺปิ โข อายสฺมา อุทายิ
อายสฺมฺนตํ สาริปฺพุตฺตํ เอตทวโจ อญฺจานํ โข เอตํ อวฺโส
#๑ ไป. ม. สฺมาปชฺเชยฺยปี วุญฺจเหยยฺยปี ๑ อิโต ปริ เอวํ ฅาตพฺพํ ๑

สาริปุตฺต อนวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ อติกฺกมฺเมว กพฺพี การารหารภกฺขานํ
เทวานํ สหพฺยตํ อณฺฺณตรํ มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน สลฺยวาทยิตฺตนิโรธํ
สมาปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี นตฺถตํ จานนฺติ ฯ อถโฆ
อายุสฺสมโต สาริปุตฺตสฺส เอตทโหสิ ยาวตติยมฺปี โข เม อายุสฺมา อุทายี
ปฏิกฺโกสตี น จ เม โกจิ ภิกฺขุ อนฺุโมทติ ยนฺฺนุนาหํ เยน
ภควา เตนฺุปลสฺงกเมยฺยนฺติ ฯ อถโฆ อายุสฺมา สาริปุตฺโต เยน
ภควา เตนฺุปลสฺงกมิ อุปลสฺงกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมฺนตํ
นีสีทึ เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข อายุสฺมา สาริปุตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสึ
อิธาวุโส ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน สมาริสมฺปนฺโน ปญฺญาสมฺปนฺโน
สลฺยวาทยิตฺตนิโรธํ สมาปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี อตฺถตํ จานํ โน เจ
ทิกฺกุเจว ชมฺเม อณฺฺณ อาราชฺเชยฺย อติกฺกมฺเมว กพฺพี การารหารภกฺขานํ
เทวานํ สหพฺยตํ อณฺฺณตรํ มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน สลฺยวาทยิตฺตนิโรธํ
สมาปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี อตฺถตํ จานนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต
อายุสฺมา อุทายี อายุสฺมฺนตํ สาริปุตฺตํ เอตทโวจ อฏฺฐจํ โข
เอตํ อวฺุโส สาริปุตฺต อนวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ อติกฺกมฺเมว กพฺพี
การารหารภกฺขานํ เทวานํ สหพฺยตํ อณฺฺณตรํ มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน
สลฺยวาทยิตฺตนิโรธํ สมาปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี นตฺถตํ จานนฺติ ฯ
ทฺุคฺคิมฺปี โข ฯเปฯ ตติยมฺปี โข อายุสฺมา สาริปุตฺโต ภิกฺขุ
อามนฺเตสึ อิธาวุโส ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน สมาริสมฺปนฺโน ปญฺญาสมฺปนฺโน
สลฺยวาทยิตฺตนิโรธํ สมาปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี อตฺถตํ

จ้าน โน เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อณฺณํ อาราธเยยฺย อติกฺกมฺเมว
กพฺพี การารหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยฺตํ อณฺณตรํ มโนมยํ กายํ
อุปฺปนฺโน สลฺลวาทฺยิตฺตนิโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยปี วุฏฺฐเหยฺยปี อตฺถเตตฺถํ
จ้านนฺติ ฯ ตตฺถิมฺปิ โข อายสฺมา อุทายี อายสฺมนฺตํ สารีปฺตํ
เอตทโวจ อฏฺฐจ้านํ โข เอตํ อาวุโส สารีปฺตํ อนวกาโส ยํ โส
ภิกฺขุ อติกฺกมฺเมว กพฺพี การารหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยฺตํ อณฺณตรํ
มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน สลฺลวาทฺยิตฺตนิโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยปี
วุฏฺฐเหยฺยปี นตฺถเตตฺถํ จ้านนฺติ ฯ อถ โข อายสฺมโต สารีปฺตํ สสฺส เอตทโหสิ
ภควโตปิ โข เม สฺมมฺขา อายสฺมา อุทายี ยาวตฺถิ กํ ปฏฺฐิกโกสฺติ
น จ เม โกจิ ภิกฺขุ อนฺนโมทฺติ ยนฺนุนาหํ ตฺถนฺทึ อสฺสนฺติ ฯ
อถ โข อายสฺมา สารีปฺตํ ตฺถนฺทึ อโหสิ ฯ อถ โข ภควา
อายสฺมนฺตํ อุทายี อามนฺเตสิ กํ ปน ตฺวํ อุทายี มโนมยํ กายํ ปจฺเจสฺสีติ ฯ
เย เต ภนฺเต เทวา อรุปีโน สลฺลวามยฺยติ กิ นฺ โข
ตฺถนฺทึ อุทายี พาลสฺส อพฺยตฺตสฺส ภณฺนิเตน ตฺวํปี นาม ภณฺนิตพฺพิ
มณฺณสฺสีติ ฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ อตฺถิ
นาม อานนฺท เถรํ ภิกฺขุํ วิหเสยฺยมานํ อชฺฉนฺนเปกฺขิสฺสสฺส น หิ นาม
อานนฺท การุณฺณปี ภวิสฺสสฺส พฺยตฺตมฺหิ [๑]- ภิกฺขุมนฺทึ วิหเสยฺยมานมฺหิตีติ ฯ
อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีสฺสมฺปนฺโน
สฺมาธิสฺมฺปนฺโน ปณฺณาสฺมฺปนฺโน สลฺลวาทฺยิตฺตนิโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยปี
วุฏฺฐเหยฺยปี อตฺถเตตฺถํ จ้าน โน เจ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม อณฺณํ
#๑ ม. ย. เถรมฺหิ ฯ

อาราเชย อติกกมเมว กพพี การารหารภกขานัน เทวานัน สหพยต อณตตร
 มโนมย กาย อูปนโน สลลวเวทยิตนโรธ สมารปชเชยปี
 วุฏฐเหยยปี อตุเถต จานนติ ๑ อิทมโวจ ภควา อิท วตวาน สุกโต
 อุกุชายาสนา วิหาร ปาวีสี ๑ อถโช อายสมมา อานนโท อจึรปุกนตสส
 ภควโต เยนายสมมา อูปวาโน เตนุปรสงกมิ อูปสงกมิตวา
 อายสมนต อูปวาน เอตทโวจ อิทาวุโส อูปวาน อณเเว เถเร ๑
 ภิกขุ วิเหเสนติ มยนเต ๒ น ปุจจาม อนจจริย โช ปเนต
 อาวุโส อูปวาน ย ภควา สายณหสมย ปฐิสลลانا วุฏฐิต
 เอตเทว อารพก อุทาหเรยช ยถา อายสมนตลเเวเวตถ อูปวาน
 ปฐึภาเสยช อิทาเนว อมหาก สารชช โอกุกนตนติ ๑ อถโช ภควา
 สายณหสมย ปฐิสลลانا วุฏฐิต เยน อูปกุกานสาธา เตนุปรสงกมิ
 อูปสงกมิตวา ปลลตเต อาสเน นิสึทึ นิสชช โช
 ภควา อายสมนต อูปวาน เอตทโวจ กตึทึ นุ โช อูปวาน
 ชมเมทึ สมนนาคโต เถโร ภิกขุ สพรรหมจารัน ปโย จ โทติ มนาโป
 จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ ๑ ปลลจทึ ภนเต ชมเมทึ สมนนาคโต
 เถโร ภิกขุ สพรรหมจารัน ปโย จ โทติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ
 กตเมทึ ปลลจทึ อิท ภนเต เถโร ภิกขุ สึลวา โทติ ๑เป๑
 สิกขติ สิกขาปเทส พหุสสุโต โทติ ๑เป๑ ทิฏฐึยา สุปปฎึวิทธา ๓
 กลยาลววาโจ โทติ กลยาลววาถูกรโณ ปปรึยา วาจาช สมนนาคโต
 #๑ ย. เถร์ ภิกขุ ๑ ๒ ม. มย เตน น มจจาม ๑ ๓ ย. สุปปฎึวิทโท ๑

วิสุตฺถุจาย อนนลคพาย ๑ อตฺถสฺส วิญญาปณียา จตฺนุนํ ฆานานํ
อาภิจตฺตีกานํ ทิกฺขุชฺชมฺมุสฺสววิหารานํ นิกามลาภี โหติ อภิจจลาภี
อกสิรลาภี อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปล่อยวิมุตฺตํ
ทิกฺขุเจว ชฺมเม สยํ อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺบฺพชฺช วิหฺรติ อิมหิ
โฆ ภนฺเต ปล่อยหิ ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ
ปีโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จาติ ฯ สาธุ สาธุ
อุปวาน อิมหิ โฆ อุปวาน ปล่อยหิ ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต เถโร
ภิกฺขุ สพฺรหฺมจารีนํ ปีโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนีโย จ
อิม เจ อุปวาน ปล่อย ชฺมมา เถรสฺส ภิกฺขุโน น สํวิชฺเชยฺย
เกน นํ สพฺรหฺมจาริ สกฺกเรยฺยํ ครุกระยฺยํ มานะยฺยํ ปุชฺเชยฺยํ ๒ ขณฺฑิจฺเจน
ปาลิจฺเจน วลิตฺตจตฺตาย ๓ ยสฺมา จ โฆ อุปวาน อิม ปล่อย
ชฺมมา เถรสฺส ภิกฺขุโน สํวิชฺชนฺติ ตสฺมา ตํ สพฺรหฺมจาริ
สกฺกโรนฺติ ครุกระนฺติ มานะนฺติ ปุชฺเชนฺติติ ฯ

[๑๖๗] ตตฺร โฆ อายสฺมา สาริปฺปฺโตติ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ โจทเกน
อาวุโส ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺตกาเมน ปล่อย ชฺมเม อชฺฉตฺตํ
อุปฺภฺจฺจาเปตฺวา ๔ ปโร โจเทตฺตพฺโพ กตเม ปล่อย กาลน วกฺขามิ
โน อกาลน ภูเตน วกฺขามิ โน อภูเตน สณฺเฬน วกฺขามิ โน
พรุเสน อตฺถสฺสยฺหิตน วกฺขามิ โน อนตฺถสฺสยฺหิตน เมตฺตจิตฺโต ๕
วกฺขามิ โน โทสนฺตโร ๖ โจทเกน อาวุโส ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺตกาเมน
อิม ปล่อย ชฺมเม อชฺฉตฺตํ อุปฺภฺจฺจาเปตฺวา ปโร โจเทตฺตพฺโพ ฯ

#๑ ม. ย. อนนลคลาย ฯ ๒ ม. น สํวิชฺเชยฺยํ น ตํ สพฺรหฺมจาริ สกฺกเรยฺยํ น ครุ
#กระยฺยํ น มานะยฺยํ น ปุชฺเชยฺยํ ฯ ๓ ม. วลิตฺตจตฺตาย ฯ ๔ ย. อุปฺภฺจฺจาเปตฺวา
#๕ โป. ย. เมตฺตจิตฺเตน ฯ ๖ โป. ย. โทสนฺตเรน ฯ

อิธาหิ อวูโส เอกจัน ปุคคัลล ปสฺสามิ อกาเลน โจทฺธิยมานัน โน
กาเลน กุปีตัง อฏฺเฐน โจทฺธิยมานัน โน กุฏฺเฐน กุปีตัง ผรุสฺเสน
โจทฺธิยมานัน โน สณฺเฑหน กุปีตัง อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตน โจทฺธิยมานัน โน
อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตน กุปีตัง โทสนฺนตฺเรณ โจทฺธิยมานัน โน เมตฺตจิตฺเตน
กุปีตัง ฯ อธมฺมจฺจุทฺตสฺส อวูโส ภิกฺขุโน ปรุจหาการฺเหติ อวิปรุจฺจุสาโร
อุปทฺทิตฺตํ ๑ อกาเลนายสฺมา จุทฺติโต โน กาเลน อลนฺเต
อวิปรุจฺจุสํสํราย อฏฺเฐนายนายสฺมา จุทฺติโต โน กุฏฺเฐน อลนฺเต
อวิปรุจฺจุสํสํราย ผรุสฺเสนายนายสฺมา จุทฺติโต โน สณฺเฑหน อลนฺเต
อวิปรุจฺจุสํสํราย อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตนายนายสฺมา จุทฺติโต โน อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตน อลนฺเต
อวิปรุจฺจุสํสํราย โทสนฺนตฺเรนายนายสฺมา จุทฺติโต โน เมตฺตจิตฺเตน อลนฺเต
อวิปรุจฺจุสํสํรายาติ ฯ อธมฺมจฺจุทฺตสฺส อวูโส ภิกฺขุโน อิมฺเหติ
ปรุจหาการฺเหติ อวิปรุจฺจุสาโร อุปทฺทิตฺตํ ๑ อธมฺมจฺจุทฺตสฺส อวูโส
ภิกฺขุโน ปรุจหาการฺเหติ วิปรุจฺจุสาโร อุปทฺทิตฺตํ อกาเลน เต อวูโส
จุทฺติโต โน กาเลน อลนฺเต วิปรุจฺจุสํสํราย อฏฺเฐน เต อวูโส
จุทฺติโต โน กุฏฺเฐน อลนฺเต วิปรุจฺจุสํสํราย ผรุสฺเสน เต อวูโส
จุทฺติโต โน สณฺเฑหน อลนฺเต วิปรุจฺจุสํสํราย อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตน
เต อวูโส จุทฺติโต โน อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตน อลนฺเต วิปรุจฺจุสํสํราย
โทสนฺนตฺเรณ เต อวูโส จุทฺติโต โน เมตฺตจิตฺเตน อลนฺเต
วิปรุจฺจุสํสํรายาติ ฯ อธมฺมจฺจุทฺตสฺส อวูโส ภิกฺขุโน อิมฺเหติ ปรุจหาการฺเหติ
วิปรุจฺจุสาโร อุปทฺทิตฺตํ ตํ กิสฺส เหตุ ยถา นานฺนโยปี
#๑ ไป. ย. อุปทฺทิตฺตํ ๑ สพฺพตฺถ เอวํ ฅาตฺตํ ๑

ภิกขุ อฏฺเฐน โจเทตพฺพํ มลฺลเยยฺยาติ ฯ อธิ ปนาหิ อาวุโส เอกจฺฉิ
ปฺกคฺคํ ปสฺสามิ กาเลน โจทยิมาณํ โน อกาเลน กุปิตํ ภูเตน
โจทยิมาณํ โน อฏฺเฐน กุปิตํ สณฺเฑหน โจทยิมาณํ โน ผรุเสน
กุปิตํ อตฺถสฺสยฺหิตฺเตน โจทยิมาณํ โน อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตน กุปิตํ เมตฺตจิตฺเตน
โจทยิมาณํ โน โทสนฺตเรณ กุปิตํ ฯ ฌมฺมจฺฉิตฺตสฺส อาวุโส
ภิกขุโน ปญฺจหาการฺหิ วิปฺปฏิสฺสโร อฺปทฺหิตพฺโพ กาเลนายสฺมา
จฺฉิตฺโต โน อกาเลน อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสรา ย ภูเตนายนายสฺมา จฺฉิตฺโต
โน อฏฺเฐน อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสรา ย สณฺเฑหนายสฺมา จฺฉิตฺโต โน
ผรุเสน อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสรา ย อตฺถสฺสยฺหิตฺเตนายนายสฺมา จฺฉิตฺโต โน
อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตน อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสรา ย เมตฺตจิตฺเตนายนายสฺมา จฺฉิตฺโต
โน โทสนฺตเรณ อลนฺเต วิปฺปฏิสฺสรา ยติ ฯ ฌมฺมจฺฉิตฺตสฺส อาวุโส
ภิกขุโน อิมฺหิ ปญฺจหาการฺหิ วิปฺปฏิสฺสโร อฺปทฺหิตพฺโพ ฯ ฌมฺมจฺฉิตฺตสฺส
อาวุโส ภิกขุโน ปญฺจหาการฺหิ อวิปฺปฏิสฺสโร อฺปทฺหิตพฺโพ
กาเลน เต อาวุโส จฺฉิตฺโต โน อกาเลน อลนฺเต อวิปฺปฏิสฺสรา ย
ภูเตน เต อาวุโส จฺฉิตฺโต โน อฏฺเฐน อลนฺเต อวิปฺปฏิสฺสรา ย
สณฺเฑหน เต อาวุโส จฺฉิตฺโต โน ผรุเสน อลนฺเต อวิปฺปฏิสฺสรา ย
อตฺถสฺสยฺหิตฺเตน เต อาวุโส จฺฉิตฺโต โน อนตฺถสฺสยฺหิตฺเตน อลนฺเต
อวิปฺปฏิสฺสรา ย เมตฺตจิตฺเตน เต อาวุโส จฺฉิตฺโต โน โทสนฺตเรณ
อลนฺเต อวิปฺปฏิสฺสรา ยติ ฯ ฌมฺมจฺฉิตฺตสฺส อาวุโส ภิกขุโน อิมฺหิ
ปญฺจหาการฺหิ อวิปฺปฏิสฺสโร อฺปทฺหิตพฺโพ ตํ กิสฺส เหตุ ยถา

อณฺโณปี ภิกฺขุ ภูเตน โจทิตพฺพิ มณฺเฒยยาติ ฯ จุฑิตเนน อาวุโส
ปุกฺคเลน ทฺวิสุ ฌมฺเมสุ ปติฏฺฐาตพฺพิ สจฺเจ จ อกฺุเป จ ฯ
ปลายหิ [๑]- อาวุโส ปเร โจทยุํ กาลเนน วา อกาลเนน วา ภูเตน วา
อภูเตน วา สณฺเฬน วา ฆรฺุเสน วา อตฺถสฺสยฺหิตเนน วา อนตฺถสฺสยฺหิตเนน
วา เมตฺตจิตฺตา วา โทสนฺตฺรา วา ๒ ฯ อหํปี ทฺวิสุเยว
ฌมฺเมสุ ปติฏฺฐเหยฺยํ สจฺเจ จ อกฺุเป จ ฯ สเจ ชานเยยฺยํ อตฺถโส
มยิ ฌมฺโมติ อตฺถิติ นํ วเทยฺยํ สํวิชฺชเต เอโส มยิ
ฌมฺโมติ สเจ ชานเยยฺยํ นตฺถโส มยิ ฌมฺโมติ นตฺถิติ นํ
วเทยฺยํ เนโส ฌมฺโม มยิ สํวิชฺชตีติ [๑]- ฯ

เอวํปี โข เต สารีปฺตุต วุจฺจมานา อถ จ ปนฺิเรกจฺเจ
โมฆปฺริสา น ปทกฺขิณํ คณฺฺหนตีติ ฯ เย เต ฆนฺเต ปุกฺคลา อสฺสทฺธา
ชีวิกฺคธา น สทฺธา อการสฺมา อนการยิํ ปพฺพชิตา สจฺา มายาวิโน
เกฏฺฐิกิโน อุตฺฐตา อุนฺนพา จปลา มุขรา วิกิณฺณวาจา อินฺทฺริเยสุ
อคฺคตทวารา โภชเน อมตฺตณฺฺโน ชาครยิํ อนนฺฺยตฺตา สามณฺเฒ
อนเปกฺขวณฺฺโต สิกฺขาเย น ติพฺพการวา พาหุสฺลิกา สาทลิกา โอกกมเน
ปฺพพฺงคมา ปวิเวเก นิกฺขิตฺตฺฐรา กุสฺสีตา หินฺวิริยา มุฏฺฐสฺสตีโน
อสมฺปชานา อสม่าหิตา วิพฺภนฺตจิตฺตา ทฺุปฺปณฺฺญา เอพฺมุคา เต มยา
เอวํ วุจฺจมานา น ปกฺขิณํ คณฺฺหนตีติ เย ปนฺ เต ฆนฺเต กุสฺปฺตุตา

#๑ ม. ย. มํ เจปี ฯ ๒ โป. ย. เมตฺตจิตฺเตน วา โทสนฺตฺเรณ วา ฯ

#๓ อิตฺ ปรี สพฺเพสุ ทิสฺสมานโปตฺถเกสุ อีทิสฺเมว ปณฺฺณายตี ตํ วิจาเรตพฺพยฺตุตํ

#โหตี ฯ

สทฐธ อคอรสุมอ อนคอรึยึ ปรุพชิตธ อสจธ อมยอวึโน อเกฏฐึโน
อนุทฐธธ ออนุนพธ อจปรธ อมูขรธ อวึกึณณวอจธ อึนุทฐึยสสุ คุคตทวอรธ
โกชเน มตตณณโน ชอครึยึ อนนุยตตธ สอมนณเณ อปรุกขวนุโต
สึกขยธ ตึพพคอรวธ น พอหุลลึกธ น สอถลึกธ อโกกมเน นึกขึตตฐธธ
ปรึวเเก ปรุพพงคมธ ออรทฐวึรึยธ ปรึหึตตตธ อูปรุกฐึตสสตีโน สมปรชณธ
สมอหึตธ อেকคคจึตตธ ปรณณวณุโต อนเนพมูกธ เต มยธ เอวึ
วูจมณธ ปรทกขึณึ คณนุหึตีตี ๑ ยเ เต สอริปรุตต ปรุกคธ
อสสทฐธ ชึวึกตธธ น สทฐธ อคอรสุมอ อนคอรึยึ ปรุพชิตธ สจธ
มยอวึโน เกฏฐึโน อุทฐธธ ออนุนพธ จปรธ มูขรธ วึกึณณวอจธ
อึนุทฐึยสสุ อคคตทวอรธ โกชเน อมตตณณโน ชอครึยึ อนนุยตตธ
สอมนณเณ อนปรุกขวนุโต สึกขยธ น ตึพพคอรวธ พอหุลลึกธ สอถลึกธ
อโกกมเน ปรุพพงคมธ ปรึวเเก นึกขึตตฐธธ กุสึตธ หึนวึรึยธ มูกฐึตสสตีโน
อสมปรชณธ อสมอหึตธ วึพพณนตจึตตธ ทุปรปรณณธ เอพมูกธ
ตึกฐธ [๑]- ยเ ปรน เต สอริปรุตต กุลปรุตตธ สทฐธ อคอรสุมอ อนคอรึยึ
ปรุพชิตธ อสจธ อมยอวึโน อเกฏฐึโน อนุทฐธธ ออนุนพธ อจปรธ
อมูขรธ อวึกึณณวอจธ อึนุทฐึยสสุ คุคตทวอรธ โกชเน มตตณณโน
ชอครึยึ อนนุยตตธ สอมนณเณ อปรุกขวนุโต สึกขยธ ตึพพคอรวธ น
พอหุลลึกธ น สอถลึกธ อโกกมเน นึกขึตตฐธธ ปรึวเเก ปรุพพงคมธ
ออรทฐวึรึยธ ปรึหึตตตธ อูปรุกฐึตสสตีโน สมปรชณธ สมอหึตธ อেকคคจึตตธ
ปรณณวณุโต อนเนพมูกธ เต ตวึ สอริปรุตต วเทยยอสิ ออวท
#[๑] ปร. ม. ย. เต ๑

สาริปุตฺต สพฺรหฺมจารี อนุสสาส สาริปุตฺต สพฺรหฺมจารี อสทฺธมฺมา
วฏฺฐาเปตฺวา สทฺธมฺเม ปติวฏฺฐาเปตฺตสฺมาสิ สพฺรหฺมจารีติ เอวํ หิ เต
สาริปุตฺต สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๑๖๘] ตตฺร โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ฯเปฯ
ทฺสฺสึลลสฺส อวฺวโส สึลวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ สฺมฺมาสมาธิ สฺมฺมาสมาธิมฺหิ
อสติ สฺมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทฺสฺสนํ
ยถาภูตญาณทฺสฺสเน อสติ ยถาภูตญาณทฺสฺสนวิปฺนฺนสฺส
หตฺตฺปนฺนิโส โหติ นิพฺพิทาวีราโค นิพฺพิทาวีราเค อสติ นิพฺพิทาวีราควิปฺนฺนสฺส
หตฺตฺปนฺนํ โหติ วิมุตฺติญาณทฺสฺสนํ เสยฺยถาปี อวฺวโส รุกฺโข
สาขาปลาตวิปฺนฺโน ตสฺส ปปฺภิกาปี น ปารีปฺปรี คจฺฉติ ตโจปี
เผคฺคฺคฺปิ สาโรปี น ปารีปฺปรี คจฺฉติ เอวเมว โข อวฺวโส ทฺสฺสึลลสฺส
สึลวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ สฺมฺมาสมาธิ สฺมฺมาสมาธิมฺหิ อสติ
สฺมฺมาสมาธิวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทฺสฺสนํ ยถาภูตญาณทฺสฺสเน
อสติ ยถาภูตญาณทฺสฺสนวิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนิโส โหติ
นิพฺพิทาวีราโค นิพฺพิทาวีราเค อสติ นิพฺพิทาวีราควิปฺนฺนสฺส หตฺตฺปนฺนํ
โหติ วิมุตฺติญาณทฺสฺสนํ ฯ สึลวโต อวฺวโส สึลสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺโน
โหติ สฺมฺมาสมาธิ สฺมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สฺมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส
อฺปนฺนิสสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทฺสฺสนํ ยถาภูตญาณทฺสฺสเน
สติ ยถาภูตญาณทฺสฺสนสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺโน โหติ
นิพฺพิทาวีราโค นิพฺพิทาวีราเค สติ นิพฺพิทาวีราคสมฺปนฺนสฺส อฺปนฺนิสสมฺปนฺนํ

โหติ วิมุตติฉาณทสุสนํ เสยฺยถาปี อาวุโส รุกฺโข สาขาปลาตสมฺปนฺโน
ตสฺส ปปฏิกา ปารีปฺรึ คจฺจติ ตโจปี เพคฺคปิ
สทาโรปี ปารีปฺรึ คจฺจติ เอวเมว โข อาวุโส สีลวโต สีลสมฺปนฺนสฺส
อุปนิสสมฺปนฺโน โหติ สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมุหิ สติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส
อุปนิสสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตฉาณทสุสนํ ยถาภูตฉาณทสุสนเ
สติ ยถาภูตฉาณทสุสนสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺโน โหติ
นิพฺพิทาวีราโค นิพฺพิทาวีราเค สติ นิพฺพิทาวีราคสมฺปนฺนสฺส อุปนิสสมฺปนฺนํ
โหติ วิมุตติฉาณทสุสนนฺติ ฯ

[๑๖๕] ออโข อายสฺมา อานนฺโท เยนายสฺมา สารีปฺตฺโต
เตนฺสํกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา สารีปฺตฺเตน สทฺธิ สมฺโมทึ
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ ๑ วิตฺสารถฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ เอกมนฺตํ
นินฺนโน โข อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมนฺตํ สารีปฺตฺตํ เอตทโวจ
กิตฺตาวตา นุ โข อาวุโส สารีปฺตฺตํ ภิกฺขุ จิปรฺปนฺนินฺนติ จ โหติ กุสเลสุ
ธมฺเมสุ สุกฺคหิตคฺคาหึ จ พหุญจ คณฺหาติ คหิตญฺจสฺส
นปรฺปมฺสฺสตีติ อายสฺมา โข อานนฺโท พหุสฺสุโต ปฏฺิภาต
อายสฺมนฺตญฺเวยว อานนฺทนฺติ ฯ เตนหาวุโส สารีปฺตฺตํ สฺนหาหิ สาทฺธํ
มนสิทโรหิ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต
อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปจฺจสฺโสสิ ฯ อายสฺมา อานนฺโท เอตทโวจ
อิท้าวโส สารีปฺตฺตํ ภิกฺขุ อตฺถกฺุสโล จ โหติ ธมฺมกฺุสโล จ
พฺยญฺชนกฺุสโล จ นินฺนติกฺุสโล จ ปุพฺพาปรกฺุสโล จ เอตฺตาวตา
#๑ ม. สาราณียํ ฯ สพฺพตฺถ อิทิสเมว ฯ

โฆ อาวุโส สาริปุตฺต ภิกขุ จิปรุปนินฺนติ จ โหติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
สุกฺคหิตคฺคาหิ จ พหุญจ คณฺหาติ คหิตญฺจสุส นปรุมุสฺสตีติ
อจฺฉริยิ อาวุโส อพฺภุตฺ อาวุโส ยาว สุภาสิตญฺจิทฺ อายสุมฺตา
อานนฺเทน อิมฺหิ จ มยฺ ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคตฺ อายสุมฺนตฺ
อานนฺทฺ ฌาเรม อายสุมฺมา อานนฺโท อตฺถกฺกุสโล ฌมฺมกฺกุสโล พุญฺชนกฺกุสโล
นินฺรุตฺติกฺกุสโล ปุพฺพปาปรกฺกุสโลติ ฯ

[๑๑๐] เอกํ สมยฺ อายสุมฺมา อานนฺโท โกสมฺพิยฺ วิหฺรติ
โฆสิตารามे ฯ อถ โฆ อายสุมฺมา ภทฺทชฺชึ เยนายสุมฺมา อานนฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิทฺวา อายสุมฺตา อานนฺเทน สทฺธิ สมฺโมทิ สมฺโมทนฺนึยฺ กถํ
สาราณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมฺนตฺ นิสฺสีทิ เอกมฺนตฺ นิสฺสินฺนํ โฆ
อายสุมฺนตฺ ภทฺทชฺชึ อายสุมฺมา อานนฺโท เอตทวโจ กิ นุ โฆ อาวุโส
ภทฺทชฺชึ ทสฺสนานํ อคฺคํ กิ สวานนํ อคฺคํ กิ สุขานํ อคฺคํ กิ
สญฺญานํ อคฺคํ กิ ภวานํ อคฺคฺนฺติ ฯ อตฺถอาวุโส พุรฺหุมา อภิกฺกุ
อนภิกฺกุโต อญฺญทตฺถุทโส วสฺวตฺตี โย ตํ พุรฺหุมานํ ปสฺสตี อิทํ
ทสฺสนานํ อคฺคํ อตฺถอาวุโส อาภสฺสรา นาม เทวา สุขฺเขน อภิสนฺนา
ปฺริสนฺนา เต กทาจิ กรหฺจि อูทานํ อูทาเนนฺติ อโห สุขํ อโห
สุขนฺติ โย ตํ สทฺทํ สุขฺณาติ อิทํ สวานนํ อคฺคํ อตฺถอาวุโส
สุภิกฺกนฺหา นาม เทวา เต สนฺตญฺญเวว ตฺถุสิตา สุขํ ปฏฺฐิสฺสเวเทนฺติ
อิทํ สุขานํ อคฺคํ อตฺถอาวุโส อากิณฺจญฺญาตฺนฺนุปลฺคา เทวา อิทํ

สณณานัน อคฺคํ อตถาวุโส เนวสณณานาสณณายตฺนุปกฺคา เทวา อิํ
ภวานัน อคฺคณฺติ สเมติ โข อิํ อายสุมโต ภทฺทชิสฺส ยทิตํ
พหุณา ชเนนาติ ฯ อายสุมมา โข อานนุโท พหุสฺสโต ปฏฺิภาตฺ
อายสุมนฺตลฺลเวย อานนุทฺนติ ฯ เตนหาวิโส ภทฺทชิสฺส สุนาหิ สาธุกํ
มนสิทโรหิ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวมาวิโสติ โข อายสุมมา ภทฺทชิสฺ
อายสุมโต อานนุทฺสส ปจฺจสฺสโตติ ฯ อายสุมมา อานนุโท เอตทโวจ
ยถา ปสฺสโต โข อวิโส อนนฺตฺรา อาสวานัน ขโย โหติ อิํ
ทสฺสนานัน อคฺคํ ยถา สฺมโต อนนฺตฺรา อาสวานัน ขโย โหติ อิํ
สวานานัน อคฺคํ ยถา สฺขิตฺสส อนนฺตฺรา อาสวานัน ขโย โหติ อิํ
สฺขานัน อคฺคํ ยถาสณฺณิสฺส อนนฺตฺรา อาสวานัน ขโย โหติ อิํ
สณฺณานัน อคฺคํ ยถาภฺตฺสส อนนฺตฺรา อาสวานัน ขโย โหติ อิํ
ภวานัน อคฺคณฺติ ฯ

อาฆมาตวคฺโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสทฺทานัน

เทว อาฆมาตวินยา สากจฺจมา สาชิวโต ปญฺหิ
ปฺจฺจมา นิโรโร โจทฺนา สิลฺลํ นิสฺนฺติ ภทฺทชิตฺติ ฯ

อุปาสทวคฺโค ตติโย

[๑๗๑] [๑]- เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เขตฺวเน
อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขวโเวติ ฯ
#๑ ม. เอวิเม สฺตํ ฯ

ภทนต์เตติ เต ภิกขุ ภควโต ปลงสุโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ ปลงหิ
ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺณาคโต อุปาสโก สารชฺชํ โอกกนฺโต โหติ
กตเมหิ ปลงหิ ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนทาเย โหติ กามเส
มิจฺฉาจารี โหติ มุสาวาทิ โหติ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี โหติ
อิมหิ โข ภิกขเว ปลงหิ ฌมเมหิ สมณฺณาคโต อุปาสโก สารชฺชํ
โอกกนฺโต โหติ ฯ ปลงหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺณาคโต อุปาสโก
วิสารโท โหติ กตเมหิ ปลงหิ ปาณาติปาตา ปฎิวีโรโต โหติ
อทินฺนทานา ปฎิวีโรโต โหติ กามเส มิจฺฉาจารา ปฎิวีโรโต โหติ
มุสาวาทา ปฎิวีโรโต โหติ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฎิวีโรโต
โหติ อิมหิ โข ภิกขเว ปลงหิ ฌมเมหิ สมณฺณาคโต อุปาสโก
วิสารโท โหตีตี ฯ

[๑๗๒] ปลงหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺณาคโต อุปาสโก อวิสารโท
อการํ อชฺฉาวสตี กตเมหิ ปลงหิ ปาณาติปาตี โหติ ฯเปฯ
สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี โหติ อิมหิ โข ภิกขเว ปลงหิ ฌมเมหิ
สมณฺณาคโต อุปาสโก อวิสารโท อการํ อชฺฉาวสตี ฯ ปลงหิ ภิกขเว
ฌมเมหิ สมณฺณาคโต อุปาสโก วิสารโท อการํ อชฺฉาวสตี กตเมหิ
ปลงหิ ปาณาติปาตา ปฎิวีโรโต โหติ ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
ปฎิวีโรโต โหติ อิมหิ โข ภิกขเว ปลงหิ ฌมเมหิ
สมณฺณาคโต อุปาสโก วิสารโท อการํ อชฺฉาวสตีตี ฯ

[๑๗๓] ปลงหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมณฺณาคโต อุปาสโก ยถากถํ

นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย กตเมหิ ปญฺหิ ปาณาติปาตี โหติ ฯเปฯ
สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจาเย โหติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺหิ ชฺมเมหิ
สมนฺนาคโต อุปาสโก ยถาทํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย ฯ ปญฺหิ
ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก ยถาทํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค
กตเมหิ ปญฺหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ฯเปฯ สุราเมรย-
มชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺหิ ชฺมเมหิ
สมนฺนาคโต อุปาสโก ยถาทํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๑๗๔] อตฺโข อนาถปิณฺฑิกโก คหปฺติ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ
นินฺนํ โข อนาถปิณฺฑิกโก คหปฺตี ภควา เอตทโวจ ปญฺ
คหปฺติ ภยานิ เวรานิ อปฺปหาย ทฺสฺสีโล อิติ วุจฺจติ นิริยญฺ
อุปฺชฺชติ กตมานิ ปญฺ ปาณาติปาตํ อทินฺนาทานํ กามสฺ
มิจฺฉาจารํ มุสฺสาวาทํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานํ อิมานิ โข คหปฺติ
ปญฺ ภยานิ เวรานิ อปฺปหาย ทฺสฺสีโล อิติ วุจฺจติ นิริยญฺ
อุปฺชฺชติ ฯ ปญฺ คหปฺติ ภยานิ เวรานิ ปหาย สีลวา อิติ
วุจฺจติ สุกฺคิณฺจ อุปฺชฺชติ กตมาน ปญฺ ปาณาติปาตํ อทินฺนาทานํ
กามสฺ มิจฺฉาจารํ มุสฺสาวาทํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานํ อิมานิ
โข คหปฺติ ปญฺ ภยานิ เวรานิ ปหาย สีลวา อิติ วุจฺจติ
สุคฺคิณฺจ อุปฺชฺชติ ฯ ยํ คหปฺติ ปาณาติปาตี ๑ ปาณาติปาตปฺจฺจา
ทิฏฺฐธมฺมิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสวติ สมฺปฺรายิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสวติ
#๑ ยู. อัย ปาโง นตฺถิ ฯ

เจตสิกมฺปิ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสฺสเวเทติ ปาณาติปาตา ปฏิวิโรโต
 เนว ทิฏฺฐมฺมิกํ ภยํ เวรํ ปสวติ น สมฺปรายิกํ ภยํ เวรํ ปสวติ
 น เจตสิกํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสฺสเวเทติ ปาณาติปาตา ปฏิวิโรตสฺส
 เวนฺตํ ภยํ เวรํ วุปฺสนฺตํ โหติ ฯ ยํ คหปติ อทินฺนาทายี ... ยํ
 คหปติ กามสฺส มิจฺฉาจารี ... ยํ คหปติ มุสาวาที ... ยํ คหปติ
 สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจानปจฺจยา ทิฏฺฐมฺมิกมฺปิ
 ภยํ เวรํ ปสวติ สมฺปรายิกมฺปิ ภยํ เวรํ ปสวติ เจตสิกมฺปิ
 ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสฺสเวเทติ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏิวิโรโต
 เนว ทิฏฺฐมฺมิกํ ภยํ เวรํ ปสวติ น สมฺปรายิกํ ภยํ เวรํ ปสวติ
 น เจตสิกํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสฺสเวเทติ ฯ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
 ปฏิวิโรตสฺส เวนฺตํ ภยํ เวรํ วุปฺสนฺตํ โหติติ ฯ

โย ปาณมตีปาเตติ ๑ มุสาวาทญจ ภาสติ
 โลเก อทินฺนํ อาทียติ ปรทารญจ คจฺจติ
 สุราเมรยปानญจ โย นโร อนุยฺยชฺชติ
 อปฺปหาย ปญจ เวรานี ทุสฺสีโล อิติ วุจฺจติ
 กายสฺส เกทา ทุปฺปญฺโย นิริยํ โสปฺปชฺชติ ๒ ฯ
 โย ปาณํ นาตีปาเตติ มุสาวาทํ น ภาสติ
 โลเก อทินฺนํ นาทียติ ปรทารํ น คจฺจติ
 สุราเมรยปानญจ โย นโร นานุยฺยชฺชติ
 ปหาย ปญจ เวรานี สีสวา อิติ วุจฺจติ

#๑ ย. ปาณมตีมาเตติ ฯ ๒ โป. ย. โส อูปฺปชฺชติ ฯ

กยสุส เกทอ สปรุปรุโย สุคตึ โสปรุปรุชตึตึ ๑ ๗

[๑๗๕] ปรุจหึ กึกขเว ชมเมหึ สมนนคโต อุปรุสโก อุปรุสกกจณทอโล
จ โหตึ อุปรุสกกมลลจ อุปรุสกกปรตึกึฏโจ ๒ จ กตเมหึ
ปรุจหึ อสุสทุโธ โหตึ ทุสสึโล โหตึ โกตุหลมจกึโก ๓ โหตึ
มจกึลึ ปรุจเจตึ โน กมมึ อึโต จ พหึทุชอ ทกขึณเยยึ คเวสตึ
ตตล จ ปรุพพกัรึ กโรตึ อึเมหึ โข กึกขเว ปรุจหึ ชมเมหึ
สมนนคโต อุปรุสโก อุปรุสกกจณทอโล จ โหตึ อุปรุสกกมลลจ
อุปรุสกกปรตึกึฏโจ จ ๗ ปรุจหึ กึกขเว ชมเมหึ สมนนคโต อุปรุสโก
อุปรุสกกรตณลจ โหตึ อุปรุสกกปรทุมลจ อุปรุสกกปรุณทุรึกึลจ ๔ กตเมหึ
ปรุจหึ สทุโธ โหตึ สึลวอ โหตึ อโกตุหลมจกึโก ๓ โหตึ
กมมึ ปรุจเจตึ โน มจกึลึ น อึโต พหึทุชอ ทกขึณเยยึ คเวสตึ
อึช จ ปรุพพกัรึ กโรตึ อึเมหึ โข กึกขเว ปรุจหึ ชมเมหึ
สมนนคโต อุปรุสโก อุปรุสกกรตณลจ โหตึ อุปรุสกกปรทุมลจ
อุปรุสกกปรุณทุรึกึลจจตึ ๗

[๑๗๖] อลโฆ อนนคปรุณทึโก คหปรตึ ปรุจจมตเตหึ อุปรุสกกสเตหึ
ปรุรุโต เยน ภควอ เตनुปรุสงกมิ อุปรุสงกมึตวอ ภควนตึ
อภิวอเตตวอ เอกมณตึ นึสึทึ เอกมณตึ นึสึนึนึ โฆ อนนคปรุณทึกึ
คหปรตึ ภควอ เอตทวอจ ตุมเมหึ โฆ คหปรตึ กึกขุสงงมึ ปรุจจุปรุฎจึตอ
จึวรปรุณทปรุตเสนอสนคึถนปรุจจยเกสชชปรุกขอเรน น โฆ คหปรตึ
ตอวตเกเนว ตุฎจึ กรณึยอ มยึ กึกขุสงงมึ ปรุจจุปรุฎจึตอ
#๑ ปรุ. ย. โส อุปรุปรุชตึตึ ๗ ๒ ม. อุปรุสกกปรตึกึฏโจ ๗ ๓ ม. โกตุหล ... ๗
#๔ ปรุ. ย. อุปรุสกกปรุณทุรึโก จ ๗

จีวรปัญฑาปาตเสนาสนคิลานปัจจุยเภสชชปริกษาเรนาติ ตสฺมา ตีห คหปติ
 เอวํ สิกฺขิตพฺพํ กิณฺติ มยํ กาลน กาลํ ปวิเวกํ ปีตี อุปสมฺปชช
 วิหเรยฺยามาติ เอวํ หิ โว คหปติ สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต
 อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ อจฺฉริยํ ฆนฺเต อพฺภุตํ
 ฆนฺเต ยาว สุภาสิตตฺตฺตํ ฆนฺเต ภควตา ตฺตฺตฺตํ โข คหปติ ภิกฺขุสงฺฆํ
 ปจฺจุปฺภุจฺจิตา จีวรปัญฑาปาตเสนาสนคิลานปัจจุยเภสชชปริกษาเรน
 น โข คหปติ ตาวตเกเนว ตฺตฺตฺตํ ฆนฺติ มยํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภุจฺจิตา
 จีวรปัญฑาปาตเสนาสนคิลานปัจจุยเภสชชปริกษาเรนาติ ตสฺมา
 ตีห คหปติ เอวํ สิกฺขิตพฺพํ กิณฺติ มยํ กาลน กาลํ ปวิเวกํ ปีตี
 อุปสมฺปชช วิหเรยฺยามาติ เอวํ หิ โว คหปติ สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ
 ยสฺมี ฆนฺเต สมเย อริยสวโก ปวิเวกํ ปีตี อุปสมฺปชช วิหริ
 ปญฺจสฺส จานานิ ตสฺมี สมเย น โหนฺติ ยมฺปิสฺส กามฺปสฺสหิตํ
 ทฺกขํ โทมนสฺสํ ตมฺปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ ยมฺปิสฺส
 กามฺปสฺสหิตํ สฺขํ โสมนสฺสํ ตมฺปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ ยมฺปิสฺส
 อกฺขสฺสหิตํ ทฺกขํ โทมนสฺสํ ตมฺปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ
 ยมฺปิสฺส อกฺขสฺสหิตํ สฺขํ โสมนสฺสํ ตมฺปิสฺส ตสฺมี สมเย น
 โหติ ยมฺปิสฺส กฺขสฺสหิตํ ทฺกขํ โทมนสฺสํ ตมฺปิสฺส ตสฺมี
 สมเย น โหติ ยสฺมี ฆนฺเต สมเย อริยสวโก ปวิเวกํ ปีตี
 อุปสมฺปชช วิหริ อิมานิ ๑ ปญฺจสฺส จานานิ ตสฺมี สมเย น
 โหนฺตฺติ ฯ สาธุ สาธุ สารีปฺตฺต ยสฺมี สารีปฺตฺต สมเย อริยสวโก
 #๑ ม. ย. อิมานิสฺส ปญจ ฯ

ปวิเวกั ปิตี อุปสมุขช วิหริติ ปณจสฺส จานานิ ตสฺมี สมเย น
โหนติ ยมฺปิสฺส กามฺปสฺสยหิตํ ทุกุञ्ชํ โทมนสฺสํ ตมฺปิสฺส ตสฺมี
สมเย น โหติ ยมฺปิสฺส กามฺปสฺสยหิตํ สุกุञ्ชํ โสมนสฺสํ ตมฺปิสฺส
ตสฺมี สมเย น โหติ ยมฺปิสฺส อกฺขลฺลปสฺสยหิตํ ทุกุञ्ชํ โทมนสฺสํ
ตมฺปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ ยมฺปิสฺส อกฺขลฺลปสฺสยหิตํ สุกุञ्ชํ
โสมนสฺสํ ตมฺปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ ยมฺปิสฺส กฺขลฺลปสฺสยหิตํ
ทุกุञ्ชํ โทมนสฺสํ ตมฺปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ ยสฺมี สารีปฺตต
สมเย อริยสวโก ปวิเวกั ปิตี อุปสมุขช วิหริติ อิมานิ ปณจสฺส
จานานิ ตสฺมี สมเย น โหนตฺติติ ฯ

[๑๗๗] ปณฺจิมมา ภิกฺขเว วณฺชิชา อุปาสเกน อกรณฺิยา กตมา
ปณฺจ สตถวณฺชิชา สตถวณฺชิชา มํสวณฺชิชา มชฺชวณฺชิชา วิสวณฺชิชา
อิมา โข ภิกฺขเว ปณฺจ วณฺชิชา อุปาสเกน อกรณฺิยาติ ฯ

[๑๗๘] ตํ ก็ มณฺยถ ภิกฺขเว อปีนุ ตุมฺหหิ ทิฏฺฐञ्ชํ วา
สฺสํ วา อัยํ ปุริโส ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต
โหติ ๑ ตเมนนํ ราชานอ กเหตุวา ปาณาติปาตาเวรมณฺิเหตุ หนนฺติ
วา พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเชนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติติ ฯ โน เหน็ด
ภนฺเต ฯ สาธุ ภิกฺขเว มยาปิ โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐञ्ชํ น
สฺสํ วา อัยํ ปุริโส ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ๑
ตเมนนํ ราชานอ กเหตุวา ปาณาติปาตาเวรมณฺิเหตุ หนนฺติ วา พนฺธนฺติ
วา ปพฺพาเชนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติติ อปีจฺจวสฺส ๒ ตเทว ๓
#๑ ม. ปฏฺวิโรโตติ ฯ ๒ ม. ย. อปีจฺจวสฺส ฯ ๓ ม. ย. ตเมว ฯ

ปาปกรรม ปเวเทติ ๑ อัง ปุริโส อิตถิ วา ปุริส วา ชีวิตา โวโรเปตติ ๒
ตเมณ ราชาโน คเหตุวา ปาณาติปาตเหตุ หนนติ วา พนฺชนติ
วา ปพฺพาเชนติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ อปีนุ ตุมฺเหหิ เอวรูปํ
ทิกฺขจํ วา สุตํ วาติ ทิกฺขณฺจ โน ฆนฺเต สุตณฺจ สยฺยิสฺสติ จาติ ๑
ตํ ก็ มลฺลถ ภิภฺขเว อปีนุ ตุมฺเหหิ ทิกฺขจํ วา สุตํ วา อัง
ปุริโส อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ ตเมณ
ราชาโน คเหตุวา อทินฺนาทานาเวรมณฺเฑเหตุ หนนติ วา พนฺชนติ วา
ปพฺพาเชนติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตติ ๑ โน เหติ ฆนฺเต ๑ สาธุ
ภิภฺขเว มยาปี โข เอตํ ภิภฺขเว เนว ทิกฺขจํ น สุตํ อัง ปุริโส
อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ ตเมณ ราชาโน
คเหตุวา อทินฺนาทานาเวรมณฺเฑเหตุ หนนติ วา พนฺชนติ วา ปพฺพาเชนติ
วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตติ อปีจฺจวสฺส ตเทว ปาปกรรม ปเวเทติ
อัง ปุริโส กามา วา อรณฺณา วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทียติ ๓
ตเมณ ราชาโน คเหตุวา อทินฺนาทานเหตุ หนนติ วา พนฺชนติ วา
ปพฺพาเชนติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ อปีนุ ตุมฺเหหิ เอวรูปํ
ทิกฺขจํ วา สุตํ วาติ ทิกฺขณฺจ โน ฆนฺเต สุตณฺจ สยฺยิสฺสติ
จาติ ๑ ตํ ก็ มลฺลถ ภิภฺขเว อปีนุ ตุมฺเหหิ ทิกฺขจํ วา สุตํ วา
อัง ปุริโส กามสฺส มิจฺฉาจารํ ปหาย กามสฺส มิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต
โหติ ตเมณ ราชาโน คเหตุวา กามสฺส มิจฺฉาจาราเวรมณฺเฑเหตุ หนนติ
วา พนฺชนติ วา ปพฺพาเชนติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตติ ๑ โน
#๑ ม. ย. ปเวเทนติ ๑ ๒ ม. ย. โวโรเปตติ ๑ ๓ ม. ย. อาทียติ ๑

เหน็ด ฆนเต ๑ สาธุ ภิกขเว มยาปี โข เอตัง ภิกขเว เนว ทิฏฐัง
 น สุตัง อัยัง ปุริโส กามะสุ มิจฺฉาจารี ปหาย กามะสุ มิจฺฉาจारा
 ปฏิวีโรโต โหติ ตเมนนัง ราชานโน คเหตุวา กามะสุ มิจฺฉาจाराเวรมณิเหตุ
 หนนฺติ วา พนฺชนฺติ วา ปพฺพาเชนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีติ
 อปิจฺจวสุสฺส ตเทว ปาปกมมํ ปเวเทติ อัยัง ปุริโส ปริตฺถิสฺสุ ปรุกฺมารีสุ
 จาริตฺตํ อาปชฺชติ ๑ ตเมนนัง ราชานโน คเหตุวา กามะสุ มิจฺฉาจารเหตุ
 หนนฺติ วา พนฺชนฺติ วา ปพฺพาเชนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ
 อปีนุ ตุมฺเหหิ เอวรूपํ ทิฏฺฐัง วา สุตัง วาติ ทิฏฺฐณฺจ โน ฆนเต
 สุตณฺจ สฺยยิสฺสติ จาติ ๑ ตํ ก็ มณฺณถ ภิกขเว อปีนุ ตุมฺเหหิ
 ทิฏฺฐัง วา สุตัง วา อัยัง ปุริโส มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทาปฏิวีโรโต
 โหติ ตเมนนัง ราชานโน คเหตุวา มุสาวาทาเวรมณิเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺชนฺติ วา ปพฺพาเชนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีติ ๑ โน เหน็ด
 ฆนเต ๑ สาธุ ภิกขเว มยาปี โข เอตัง ภิกขเว เนว ทิฏฐัง น
 สุตัง อัยัง ปุริโส มุสาวาทํ ปหาย มุสาวาทา ปฏิวีโรโต โหติ ตเมนนัง
 ราชานโน คเหตุวา มุสาวาทาเวรมณิเหตุ หนนฺติ วา พนฺชนฺติ วา
 ปพฺพาเชนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีติ อปิจฺจวสุสฺส ตเทว ปาปกมมํ
 ปเวเทติ อัยัง ปุริโส คหปติสฺส วา คหปติปฺตฺตฺส วา มุสาวาทน
 อตฺถิ ฆณฺชติ ๒ ตเมนนัง ราชานโน คเหตุวา มุสาวาทเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺชนฺติ วา ปพฺพาเชนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ อปีนุ ตุมฺเหหิ
 เอวรूपํ ทิฏฺฐัง วา สุตัง วาติ ทิฏฺฐณฺจ โน ฆนเต สุตณฺจ สฺยยิสฺสติ
 #๑ ไป. อาปชฺชติติ ๑ ม. ย. อาปชฺชติ ๑ อปริปี อีทิสเมว ๑
 #๒ ไป. ย. ฆณฺชติ ๑ ม. ปภณฺชติ ๑ อโต ปริ เอวํ ฅาตพฺพํ ๑

จาติ ๑ ตํ ก็ มลฺลล ภิภฺขเว อปีนุ ตฺเมหฺหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา
อัยํ ปุริโส สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานํ ปหาย สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานา
ปฏิวีโรโต โหติ ตเมณํ ราชานो คเหตุวา สฺราเมรยฺมชฺชปมา-
ทญฺจานาเวรมณฺเฑเหตุ หนนฺตติ วา พนฺธนฺตติ วา ปพฺพาเชนฺตติ วา ยถาปจฺจยํ
วา กโรนฺตติ ๑ โน เหนฺติ ฆนฺเต ๑ สาธุ ภิภฺขเว มยาปี โข เอตํ
ภิภฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ อัยํ ปุริโส สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานํ
ปหาย สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานา ปฏิวีโรโต โหติ ตเมณํ ราชานो
คเหตุวา สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานาเวรมณฺเฑเหตุ หนนฺตติ วา พนฺธนฺตติ
วา ปพฺพาเชนฺตติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตติ อปีจฺจวสฺส ตเทว
ปาปกมมํ ปเวเทติ อัยํ ปุริโส สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานํ อนุยฺตฺโต
อิตฺถิ วา ปุริสํ วา ชีวิตา โวโรเปติ ๑ อัยํ ปุริโส สฺราเมรยฺมชฺช-
ปมาทญฺจานํ อนุยฺตฺโต คามา วา อรณฺญา วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ
อาทียติ ๒ อัยํ ปุริโส สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานํ อนุยฺตฺโต ปริตฺถิสฺ
ปรกฺมารีสุ จาริตฺตํ อาปชฺชติ อัยํ ปุริโส สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานํ
อนุยฺตฺโต คหปติสฺส วา คหปติปฺตฺตสฺส วา มุสาวาเทน อตถํ ฆณฺชติ
ตเมณํ ราชานो คเหตุวา สฺราเมรยฺมชฺชปมาทญฺจานเหตุ หนนฺตติ วา
พนฺธนฺตติ วา ปพฺพาเชนฺตติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตติ อปีนุ ตฺเมหฺหิ
เอวรูปํ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วาติ ทิฏฺฐณฺจ โน ฆนฺเต สุตณฺจ สฺยฺยิสฺสติ
จาติ ๑

#๑ ม. ยฺ. โวโรเปติ ๑ ๒ ม. ยฺ. อาทียิ ๑

[๑๗๕] อถโฆ อนาถปิณฑโก คหปติ ปณจมตเตหิ อุปาสกสเทหิ
ปริวโต เยน ภควา เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสีหิ ฯ อถโฆ ภควา आयสฺมณฺตํ สาริปฺุตตํ
อามนฺเตสิ ยงฺกณฺจิ สาริปฺุตต ชานนฺยยาถ คิหิ โอทาทวสนํ ปณฺจสุ
สิกฺขาปเทสุ สํวตฺตมมณฺตํ จตฺตุนฺนญจ อภิเจตฺตสิกาณํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ
นิกามลาภี อภิจฺจลาภี อภิสิรลาภี โส อากฺขมาโน อตฺตนาถ อตฺตนาถ
พฺยากรเรยฺย จินฺนนิรโยมฺหิ จินฺนตฺริจฺจนาโยนิ จินฺนปิตฺติวิสโย
จินฺนาปายทฺตคฺคิตฺวินิปาโต โสตาปนฺโนหฺมสมฺมิ อวินิปาตธฺมโม นยโต
สมฺโพธิปรายโนติ ฯ กตเมสุ ปณฺจสุ สิکฺขาปเทสุ สํวตฺตมมณฺโต โหติ อีช
สาริปฺุตต อริยสาวโก ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา
ปฏฺวิโรโต โหติ กามเมสุ มิจฺจาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ มุสาวาทา
ปฏฺวิโรโต โหติ สุราเมรยมชฺชปมาทฺฏจानา ปฏฺวิโรโต โหติ ฯ อิมेषु
ปณฺจสุ สิกฺขาปเทสุ สํวตฺตมมณฺโต โหติ ฯ กตเมสํ จตฺตุนฺนํ อภิเจตฺตสิกาณํ
ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺจลาภี อภิสิรลาภี ฯ
อีช สาริปฺุตต อริยสาวโก พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต โหติ
อิตฺปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต
โลกวิทู อนฺุตฺโตโร ปุริสทมฺมสารถิ สคฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ
อยมสฺส ปจฺโม อภิเจตฺตสิโก ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารโ อธิคโต โหติ อวิสุทฺทสฺส
จิตฺตสฺส วิสุทฺธิยา อปริโยทาทสฺส จิตฺตสฺส ปริโยทปนาย ฯ
ปฺน จปฺริ สาริปฺุตต อริยสาวโก ธมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต

โหติ สุวากขาโต ภควตา ฌมฺโม สนนฺทิกฺโข อกาลิกฺโข เอหิปสฺสิกฺโข
โอบนยิกฺโข ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิตฺติ อยมสฺส ทุตฺติโย อากิจตฺสิกฺโข
ทิกฺกุชฌมฺมสุขวิหาโร อธิคโต โหติ อวิสุทฺทสฺส จิตฺตสฺส วิสุทฺธิยา
อปริโยทาทสฺส จิตฺตสฺส ปริโยทปนาย ๑ ปุณฺ จปริ สารีปุตฺต อริยสาวโก
สงฺฆเม อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ สุปฏิปนฺโน ภควโต
สาวกสงฺฆโม อชฺชปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺฆโม ฉายปฏิปนฺโน ภควโต
สาวกสงฺฆโม สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺฆโม ยทิตฺถํ จตฺตาริ
ปฺริสยฺคานิ อญฺจ ปฺริสยฺคคฺลา เอส ภควโต สาวกสงฺฆโม อาหุเนยฺโย
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชติกรณฺเณยฺโย อนฺนตฺตริ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
โลกสฺสชาติ อยมสฺส ตติโย อากิจตฺสิกฺโข ทิกฺกุชฌมฺมสุขวิหาโร อธิคโต
โหติ อวิสุทฺทสฺส จิตฺตสฺส วิสุทฺธิยา อปริโยทาทสฺส จิตฺตสฺส ปริโยทปนาย ๑
ปุณฺ จปริ สารีปุตฺต อริยสาวโก อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโต
โหติ อชฺฉนฺเตหิ อจฺฉิตฺเตหิ อสพฺเลหิ อกมฺมาเสหิ ภูชิสฺเสหิ
วิญญูปสฺสเถหิ สมาริสิวตฺตนิเกหิ อยมสฺส จตฺตฺถอ อากิจตฺสิกฺโข
ทิกฺกุชฌมฺมสุขวิหาโร อธิคโต โหติ อวิสุทฺทสฺส จิตฺตสฺส วิสุทฺธิยา
อปริโยทาทสฺส จิตฺตสฺส ปริโยทปนาย ๑ อิมสฺสํ จตฺตุนฺนํ อากิจตฺสิกานํ
ทิกฺกุชฌมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภิ โหติ อภิจฺฉลาภิ อภิสิรลาภิ ๑ ยงฺกณฺจ
สารีปุตฺต ฆานนฺยฺยาถ คิหิ โอทาทวสนํ อิมสฺสํ ปญฺจสฺส สิกฺขาปเทสฺส
สํวตฺตกมฺมุนฺตํ อิมสฺสญฺจ จตฺตุนฺนํ อากิจตฺสิกานํ ทิกฺกุชฌมฺมสุขวิหารานํ
#๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร อปรามญฺเฐหิตี อตฺถิ ๑

ตเมว ภาวะ ยฺยชฺชนฺติ นาสุส วณฺณํ ปริกฺขเร
เอวเมว มนุสฺเสสุ ยสฺมึกฺสุมิณฺจ ชาติเย
ขตฺติเย พุราหุมนฺเ เวสฺเส สฺสทฺเท จณฺฑาลปุกฺกุเส
ยาสุกาสุจฺ ๑ เอตาสุ ทนฺโต ชายติ สฺสพฺพโต
ธมฺมญฺโจ สีสฺสมปฺนฺโน สจฺจวาที หิริมน
ปหีนชาติมรโณ พุรหุมนฺจริยสฺส เกวลี
ปนฺนภาโร วิสฺยตฺโต กตฺกจิโจ อนาสโว
ปารุคฺ สพฺพธมฺมานํ อนฺุปาทาย นิพฺพุโต
ตสฺมิณฺจ วิรเช เขตฺเต วิปฺลลา โหติ ทกฺขิณา ฯ
พาลา จ อวิชานนฺตา ทุมฺเมธา อสฺสุตาวิโน
พหิทฺฐา เทนฺติ ๒ ทานานิ น หิ สนฺเต อุปาสเร ฯ
เย จ สนฺเต อุปาสนฺติ สปฺปญฺเเว ธีรสมฺมเต
สทฺธา จ เนสฺสฺ สุกเต มฺลชาตา ปตฺติญฺจिता
เทว โลกณฺจ เต ชนฺติ กุเล วา อิธ ชายเร
อนฺุปฺพเพน นิพฺพานํ อธิคฺจฺฉนฺติ ปณฺฑิตาติ ฯ

[๑๘๐] เอกํ สมยํ ภควา โกสเสสุ จาริกํ จรติ มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ
สทฺธี อทฺทสา โข ภควา อทฺธานมคฺคปฺปฏิปฺนฺโน อณฺุตรสฺมี
ปเทเส มหนฺตํ สาลวนํ ทิสฺวาน มคฺคา โอกฺกมฺม เชน ตํ สาลวนํ
เตนฺุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ตํ สาลวนํ อชฺโฆคาเหตุวา อณฺุตรสฺมี
ปเทเส สิตฺติ ปาตฺวาภาสิ ฯ อถ โข อายสมฺพุโต อานนฺุทสฺส เอตทโหสิ
#๑ โป. ยฺ. กาสฺ จ ฯ ๒ โป. ม. ททฺนฺติ ฯ

โก นุ โข เหตุ โโก ปรุจโย ภควโต สิตสุส ปาตุกมมายน น
อการณน ตถาคตา สิตฺ ปาตุกโรนุตีติ ฯ อถโย อายสุมา อานนุโท
ภควนุตี เอตทโวจ โโก นุ โข ภนุเต เหตุ โโก ปรุจโย ภควโต
สิตสุส ปาตุกมมายน น อการณน ตถาคตา สิตฺ ปาตุกโรนุตีติ ฯ
ภูตปุพฺพํ อานนุท อิมสฺมี ปเทเส นครํ อโหสิ อิทฺธญฺเจว ผิตฺตญ
พฺหุชนํ อากิณฺณมนุสฺสํ ตํ โข ปนानนุท นครํ กสฺสโป ภควา
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อุปนีสฺสาย วิหฺรติ ๑ กสฺสปสฺส โข ปนानนุท
ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ภเวสี นาม อุปาสโก อโหสิ
สีเลสุ อปริปรุการี ภเวสีนา โข อานนุท อุปาสเกน ปรุจมตฺตานิ
อุปาสกสฺตานิ ปฏฺิเทสีตานิ สมมาทปีตานิ อเหตุํ สีเลสุ อปริปรุการีโน
อถโย อานนุท ภเวสีสุส อุปาสกสฺส เอตทโหสิ อหํ โข อิมตํ
ปรุจจฺจนํ อุปาสกสฺตานํ พฺหุปรุการโ ปุพฺพงฺคโม สมมาทเปตา อหญฺจมิ
สีเลสุ อปริปรุการี อิมานปี ปรุจ อุปาสกสฺตานิ สีเลสุ
อปริปรุการีโน อิจฺเจตํ สมสมํ นคฺติ กิณฺจิ อติเรกํ หนุทาหํ
อติเรกายาติ ฯ อถโย อานนุท ภเวสี ๒ อุปาสโก เยน ตานิ
ปรุจ อุปาสกสฺตานิ เตนุปรุสงฺกมิ อุปรุสงฺกมิตฺวา ตานิ ปรุจ
อุปาสกสฺตานิ เอตทโวจ อชฺชตฺตเค มํ อายสุมนุโต สีเลสุ ปริปรุการี
ธารธาติ ฯ อถโย อานนุท เตสํ ปรุจจฺจนํ อุปาสกสฺตานํ
เอตทโหสิ อโยโย โข ภเวสี อมฺหากํ พฺหุปรุการโ ปุพฺพงฺคโม สมมาทเปตา
#๑ ม. ย. วิหาสิ ฯ ๒ ม. ย. ภเวสี ฯ

อโยโย หิ นาม ภเวสี ๑ สีเลสุ ปริปุรการี ภวิสสุติ กิมงคัม
ปน มยนิติ ฯ อถโฆ อานนุท ตานิ ปณจ อุปาสกสตานิ เยน
ภเวสี อุปาสกโก เตนุปลงกมิมิสฺсу อุปสงกमितฺวา ภเวสี อุปาสกัม
เอตทโวจฺจ อชฺชตคฺเค อโยโย ภเวสี อิมานิปิ ปณจ อุปาสกสตานิ
สีเลสุ ปริปุรการิโน ชาเรตุติ ฯ อถโฆ อานนุท ภเวสีสุส
อุปาสกสฺส เอตทโหสิ อหํ โข อิมสํ ปณจฺจนฺนํ อุปาสกสตานํ
พหุปการो ปุพฺพกโม สมากเปตา อหฺลจฺมฺหิ สีเลสุ ปริปุรการี
อิมานิปิ ๒ ปณจ อุปาสกสตานิ สีเลสุ ปริปุรการิโน อิจฺเจตํ สมสมํ
นคฺคิ กิณฺจิ อติเรกํ หนฺทาหํ อติเรกายาติ ฯ อถโฆ อานนุท
ภเวสี อุปาสกโก เยน ตานิ ปณจ อุปาสกสตานิ เตนุปลงกมิ
อุปสงกमितฺวา ตานิ ปณจ อุปาสกสตานิ เอตทโวจฺจ อชฺชตคฺเค
มํ อายสฺมฺนฺโต พุรฺหมจาริ ชาเรธ อาราจาริ วิรตํ เมถุนา कामชฺมฺมาติ ฯ
อถโฆ อานนุท เตสํ ปณจฺจนฺนํ อุปาสกสตานํ เอตทโหสิ อโยโย
โฆ ภเวสี อมฺหากํ พหุปการो ปุพฺพกโม สมากเปตา อโยโย หิ
นาม ภเวสี พุรฺหมจาริ ภวิสฺสุติ อาราจาริ วิรโต เมถุนา
คามชฺมฺมา กิมงคัม ปน มยนิติ ฯ อถโฆ อานนุท ตานิ ปณจ
อุปาสกสตานิ เยน ภเวสี อุปาสกโก เตนุปลงกมิมิสฺสุ อุปสงกमितฺวา
ภเวสี อุปาสกัม เอตทโวจฺจ อชฺชตคฺเค อโยโย ภเวสี อิมานิปิ
#๑ ม. ย. คเวสี ฯ สพฺพคฺคฺถ อีทิสเมว ฯ ๒ ย. อิมานิ จ ฯ

ปณจ อุปาสกสตานี พุรหุมจารีโน ชาเรตุ อาราจารีโน วิรเต ๑ เมธุนา
คามธมฺมาติ ๑ อถโข อานนฺท ภาเวสีสุส อุปาสกสุส เอตทโหสิ
อหํ โข อิมลํ ปณจณฺํ อุปาสกสตานํ พหุปการโ พุพฺพคโม
สมาทเปตา อหฺลจฺมฺหิ สีเลสุ ปรีปฺรการี อิมานีปี ปณจ
อุปาสกสตานี สีเลสุ ปรีปฺรการีโน อหฺลจฺมฺหิ พุรหุมจารี อาราจารี
วิรโต เมธุนา คามธมฺมา อิมานีปี ปณจ อุปาสกสตานี พุรหุมจารีโน
อาราจารีโน วิรตา เมธุนา คามธมฺมา อิจฺเจตํ สมสมํ นตฺถิ
กิลฺลิจิ อติเรกํ หนฺนทาหํ อติเรกายาติ ๑ อถโข อานนฺท
ภาเวสี อุปาสกโก เยน ตานี ปณจ อุปาสกสตานี เตนฺุปลสงฺกมิ
อุปลสงฺกมิตฺวา ตานี ปณจ อุปาสกสตานี เอตทโวจ อชฺชตคฺเค มํ
อายสฺมฺนฺโต เอกภตฺติกํ ชาเรถ รตฺตฺุปรตํ วิรตํ วิกาลโกชฺนาติ ๑
อถโข อานนฺท เตลํ ปณจณฺํ อุปาสกสตานํ เอตทโหสิ อโยโย โข
ภาเวสี อมฺหากํ ๒ พหุปการโ พุพฺพคโม สมาทเปตา อโยโย หิ
นาม ภาเวสี เอกภตฺติโก ภวิสฺสติ รตฺตฺุปรโต วิรโต วิกาลโกชฺนา
กิมฺจํ ปน มยฺนฺติ ๑ อถโข อานนฺท ตานี ปณจ อุปาสกสตานี
เยน ภาเวสี อุปาสกโก เตนฺุปลสงฺกมิตฺวา อุปลสงฺกมิตฺวา ภาเวสี
อุปาสกํ เอตทโวจํ อชฺชตคฺเค อโยโย ภาเวสี อิมานีปี ปณจ
อุปาสกสตานี เอกภตฺติเก ชาเรตุ รตฺตฺุปรเต วิรเต วิกาลโกชฺนาติ ๑
อถโข อานนฺท ภาเวสีสุส อุปาสกสุส เอตทโหสิ อหํ โข อิมลํ
#๑ ไป. ม วิรตา ๑ ๒ ม. อโย สทฺุโท นตฺถิ ๑

ปญจนัน อูปาสกสถานัน พหุปการโ ปุพฺพคโม สมหาเปตา
อหฺลฺยจฺมฺหิ สีเสสุ ปริปุรฺการี อิมานิปิ ปญจ อูปาสกสถานิ สีเสสุ
ปริปุรฺการิโน อหฺลฺยจฺมฺหิ พุรฺหฺมจฺริ อาราจฺริ วิรโต เมธุนา
คามชฺมฺมา อิมานิปิ ปญจ อูปาสกสถานิ พุรฺหฺมจฺริโน อาราจฺริโน
วิรตา เมธุนา คามชฺมฺมา อหฺลฺยจฺมฺหิ เอกภตฺติโก รตฺตฺตฺปรโต
วิรโต วิกาลโกชฺนา อิมานิปิ ปญจ อูปาสกสถานิ เอกภตฺติกา
รตฺตฺตฺปรตา วิรตา วิกาลโกชฺนา อิจฺเจตฺติ สมสมฺมํ นตฺถิ กิณฺจิ
อติเรกํ หนฺนทาหํ อติเรกายาติ ฯ อถโข อานนฺท ภาเวสี อูปาสโก
เยน กสฺสโป ภควา อรหํ สมนฺมาสมฺพุทฺโธ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
กสฺสปี ภควนฺตํ อรหฺนฺตํ สมนฺมาสมฺพุทฺธํ เอตทวโจ ลเภยฺยาหํ
ภนฺเต ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ ลเภยฺยํ อุปสมฺปทฺนติ ฯ
อลตฺถ โข อานนฺท ภาเวสี อูปาสโก กสฺสปสฺส ภควโต อรหโต
สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส สนฺติเก ปพฺพชฺชํ อลตฺถ อุปสมฺปทํ อจิรฺูปสมฺปนฺโน
โข ปนฺนानนฺท ภาเวสี ภิกฺขุ เอโก วูปกฏฺโจะ อปฺปมตฺโต อาตาปี
ปหิตตฺโต วิหรนฺโต นจิริสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปฺตฺตา สมนฺนทเว
อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺนติ ตทนฺตฺตรํ พุรฺหฺมจฺริยปริโยสานํ
ทิกฺขฺเจว ชฺมเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิहाสิ จินฺนา
ชาติ วุสิตํ พุรฺหฺมจฺริยํ กตํ กรณฺยํ นาปริ อิตฺถตฺตฺตฺยาติ
อพฺภณฺณาสี อณฺณตโร จ ปนฺนानนฺท ภาเวสี ภิกฺขุ อรหฺตํ อโหสิ ฯ

อถโข อานนุท เตลั ปณจณัน อูปาสกสตัน เอตทโหสิ อโยโย
 โข ภเวสิ อุมหากั พหุปการโ ปุพพงคโม สมหาเปตา อโยโย หิ
 นาม ภเวสิ เกสมสสุ โอหาเรตวา กาสายานิ วตถานิ อจญาเทตวา
 อการสุมา อนการิยั ปพพชิสฺสตี กิมงคั ปน มยฺนตี ฯ อถโข
 อานนุท ตานิ ปณจ อูปาสกสตันิ เยน กสฺสโป ภควา อรหิ
 สมฺมาสมฺพุทฺโธ เตนุปลงฺกมึสฺสู อูปลงฺกมิตฺวา กสฺสปี ภควนฺตึ
 อรหนฺตึ สมฺมาสมฺพุทฺธึ เอตทโวจฺจุ ลเภยยาม มยฺ ภนฺเต ภควโต
 สนฺตึเก ปพพชฺชํ ลเภยยาม อูปลสมฺปทนฺตี อลภึสฺสู โข อานนุท
 ตานิ ปณจ อูปาสกสตันิ กสฺสปสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
 สนฺตึเก ปพพชฺชํ อลภึสฺสู อูปลสมฺปทํ อถโข อานนุท ภเวสิสฺส
 ภิกฺขุโน เอตทโหสิ อหํ โข อิมสฺส อนฺตฺตรสฺส วิมุตฺตिसฺส
 นิกามลาภึ [๑]- อภิจฺฉลาภึ อภสิรลาภึ อโหวติมานิปี ปณจ
 ภิกฺขุสตันิ อิมสฺส อนฺตฺตรสฺส วิมุตฺตिसฺส นิกามลาภึโน อสฺสุ
 อภิจฺฉลาภึโน อภสิรลาภึโนติ อถโข อานนุท ตานิ ปณจ ภิกฺขุสตันิ
 เอเกกา ๒ วุปกญฺจา อปฺปมตฺตา อาตานิโน ปหิตตฺตา วิหรนฺตา
 นจิสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อการสุมา อนการิยั
 ปพพชฺชนฺตี ตทนฺตฺตรึ พุรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ชฺมเม สยั
 อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อูปลสมฺปชฺช วิหริสฺสู จินฺนา ชาตี วุสฺสิตํ
 พุรหฺมจริยั กตฺถึ กรณียั นاپริ อิตฺถตฺถายาตี อพฺภณฺณึสฺสู อิติ
 #๑ ม. โหติ ฯ ๒ ม. ยฺ อโย ปาโจ นตฺถิ ฯ

โฆ อานนฺท ตานิ ปญจ ภิกฺขุสฺตานิ ภาเวสิปฺมุขานิ อุตฺตรุตฺตริ ๑
ปณฺธิตปณฺธิตํ วายมฺมานา อนุตฺตรํ วิมุตฺตี สจฺจนากํสุ ฯ ตสฺมา ติห
อานนฺท เอวํ สิกฺขิตพฺพํ อุตฺตรุตฺตริ ๑ ปณฺธิตปณฺธิตํ วายมฺมานา
อนุตฺตรํ วิมุตฺตี สจฺจนิกิริสฺสามาติ เอวํ หิ โว อานนฺท สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

อุปาสกวกฺโก ตติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

สารชฺชํ วิสารโท นิริยํ เอวํ จณฺฑาลปญฺจมํ
ปีติ วนฺนิชฺชา ราชาโน กิหิ เจว ภาเวสินาติ ฯ

อรณฺณวคฺโค จตุตฺถโถ

[๑๘๑] ปณฺจิมิ ภิกฺขเว อารณฺณกา ๓ กตเม ปญฺจ มนฺทตฺตา
โมมฺหตฺตา อารณฺณโก โหติ ปาปิจฺโณ อิจฺฉापโกโต อารณฺณโก
โหติ อุมฺมาทา จิตฺตกฺเขปา อารณฺณโก โหติ วนฺณิตฺตํ
พฺพุเชหิ พฺพุชฺสาวเกหิตี อารณฺณโก โหติ อปฺปิจฺฉตฺตญฺเวย นิสฺสาย
สนฺตฺตฺตฺตฺตญฺเวย นิสฺสาย สลฺเลขญฺเวย นิสฺสาย ปวิเวกญฺเวย นิสฺสาย
อิทฺมตฺตฺตฺตญฺเวย นิสฺสาย อารณฺณโก โหติ อิม โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ
อารณฺณกา ฯ อิมสํ โฆ ภิกฺขเว ปญฺจจฺนํ อารณฺณกานํ ยฺวายํ อารณฺณโก
อปฺปิจฺฉตฺตญฺเวย นิสฺสาย สนฺตฺตฺตฺตฺตญฺเวย นิสฺสาย สลฺเลขญฺเวย นิสฺสาย
ปวิเวกญฺเวย นิสฺสาย อิทฺมตฺตฺตฺตญฺเวย นิสฺสาย อารณฺณโก โหติ
#๑ ไป. ม. อุตฺตรุตฺตริ ฯ ๒ ม. อารณฺณิกา ฯ สพฺพตฺถ อีทิสฺเมว ฯ

อัย อิมสั ปญจนัน อารณฺณกานัน อคฺโค จ เสฏฺโฐ จ โมกฺโข จ
อฺตุตฺตโม จ ปวโร จ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ทวา จีรํ จีรฺมฺหา ทธ
ทธมฺหา นวณฺตี นวณฺตีมฺหา สปฺปี สปฺปีมฺหา สปฺปีมณฺโฑ
สปฺปีมณฺโฑ ๑ ตตฺถ อคฺคมกฺขายติ เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมสั ปญจนัน
อารณฺณกานัน ยวายนฺ อารณฺณโก อปฺปิจฺจนตฺตณฺเวย นิสฺสาย สนฺตฺตฺตฺตฺตณฺเวย
นิสฺสาย สลฺเลขณฺเวย นิสฺสาย ปวิเวกณฺเวย นิสฺสาย อิทฺมตฺตฺตณฺเวย
นิสฺสาย อารณฺณโก โหติ อัย อิมสั ปญจนัน อารณฺณกานัน อคฺโค
จ เสฏฺโฐ จ โมกฺโข จ อฺตุตฺตโม จ ปวโร จาติ ฯ

[๑๘๒] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว ปัสฺสูกฺกิกา ฯเปฯ

[๑๘๓] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว รุกฺขมฺมูลิกา ฯเปฯ

[๑๘๔] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว โสสานิกิกา ฯเปฯ

[๑๘๕] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว อพฺุโภกาสิกิกา ฯเปฯ

[๑๘๖] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว เนสฺชชฺชิกิกา ฯเปฯ

[๑๘๗] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว ยถาสนฺนตฺติกิกา ฯเปฯ

[๑๘๘] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว เอกาสนิกิกา ฯเปฯ

[๑๘๙] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว ขลฺุปจฺจนากตฺติกิกา ฯเปฯ

[๑๙๐] ปญฺจิมะ ภิกฺขเว ปตฺตปฺปิณฺฑิกิกา กตฺเม ปญฺจ

มฺนุทตฺตา โมมฺมฺหตฺตา ปตฺตปฺปิณฺฑิกิโก โหติ ปาปิจฺจโน อิจฺจนปกฺโต
ปตฺตปฺปิณฺฑิกิโก โหติ อุมฺมาทา จิตฺตกฺเขปา ปตฺตปฺปิณฺฑิกิโก โหติ
วณฺณิตฺตํ พุทฺเธหิ พุทฺธสาวเกหิตี ปตฺตปฺปิณฺฑิกิโก โหติ อปฺปิจฺจนตฺตณฺเวย
#๑ ไป. ม. ย. อัย ปาโฐ นตฺถิ ฯ

นึสสย สนตฺถุจึญญเวย นึสสย สลลเลขญญเวย นึสสย
ปรึเวกญญเวย นึสสย อึทมตฺถึตญญเวย นึสสย ปรตฺตปรึญญทึโก โหตึ
อึเม โข ภึกฺขเว ปรุจ ปรตฺตปรึญญทึกา อึเมสํ โข ภึกฺขเว ปรุจจฺจนฺนํ
ปรตฺตปรึญญทึกานํ ยวยํ ปรตฺตปรึญญทึโก อปรึจฺจตญญเวย นึสสย
สนตฺถุจึญญเวย นึสสย สลลเลขญญเวย นึสสย ปรึเวกญญเวย นึสสย
อึทมตฺถึตญญเวย นึสสย ปรตฺตปรึญญทึโก โหตึ อญํ อึเมสํh
ปรุจจฺจนฺนํ ปรตฺตปรึญญทึกานํ อคฺคโ ค เสฏฺโฐ จ โมภุโข จ อุตฺตโม จ
ปรวโร จ เสยฺยถาปรึ ภึกฺขเว ควอ จึรึ จึรมฺหา ทธึ ทธึมฺหา นวนึตํ
นวนึตมฺหา สปรึปรึ สปรึปรึมฺหา สปรึปรึมฺญโฑ สปรึปรึมฺญโฑ ตตฺถ
อคฺคมกฺขยตึ เอวเมว โข ภึกฺขเว อึเมสํ ปรุจจฺจนฺนํ ปรตฺตปรึญญทึกานํ
ยวยํ ปรตฺตปรึญญทึโก อปรึจฺจตญญเวย นึสสย สนตฺถุจึญญเวย นึสสย
สลลเลขญญเวย นึสสย ปรึเวกญญเวย นึสสย อึทมตฺถึตญญเวย นึสสย
ปรตฺตปรึญญทึโก โหตึ อญํ อึเมสํ ปรุจจฺจนฺนํ ปรตฺตปรึญญทึกานํ อคฺคโ
จ เสฏฺโฐ จ โมภุโข จ อุตฺตโม จ ปรวโร จาตึ ฯ

อรณญวคฺคโ จตฺตโถ ฯ

ตสฺสุทฺททานํ

อรณญํ จึวรึ รุกฺข- สฺसानํ อพฺุโภกาสกํ ๑
เนสซฺชํ สนฺถตํ เอกํ ๒ ขลฺปรุจฺจนา ปรึญญทึเกน จาตึ ฯ

#๑ ม. อพฺุโภกาสกํ ฯ ย. อรณญํ ปรึสุรฺกฺขสฺसानเนน ... ฯ ๒ ม. เอกาสนึกํ ฯ
#ย. เอกาสนึกา ... ฯ

พราหมณวคโค ปญจโม

[๑๕๑] ปญจิเม ภิกขเว โปราณา พราหมณธมมา เอตริหิ
 สุนเขสุ สุนทิสฺสติ โน พราหมณเส กตเม ปญจ ปุพเพ สฺมํ
 ภิกขเว พราหมณา พราหมณํ ๑ กจฺจนฺติ โน อพราหมณํ เอตริหิ
 ภิกขเว พราหมณา พราหมณมฺปิ กจฺจนฺติ อพราหมณมฺปิ กจฺจนฺติ
 เอตริหิ ภิกขเว สุนขา สุนขินฺถเวยว กจฺจนฺติ โน อสุนขี อยํ
 ภิกขเว ปจฺจโม โปราโณ พราหมณธมฺโม เอตริหิ สุนเขสุ สุนทิสฺสติ
 โน พราหมณเส ฯ ปุพเพ สฺมํ ภิกขเว พราหมณา พราหมณํ
 อุตฺตนิถเวยว กจฺจนฺติ โน อนุตฺตนิ เอตริหิ ภิกขเว พราหมณา พราหมณํ
 อุตฺตนิมฺปิ กจฺจนฺติ อนุตฺตนิมฺปิ กจฺจนฺติ เอตริหิ ภิกขเว สุนขา
 สุนขี อุตฺตนิถเวยว กจฺจนฺติ โน อนุตฺตนิ อยํ ภิกขเว ทุตฺติโย โปราโณ
 พราหมณธมฺโม เอตริหิ สุนเขสุ สุนทิสฺสติ โน พราหมณเส ฯ ปุพเพ
 สฺมํ ภิกขเว พราหมณา พราหมณํ เนว กิณฺนติ โน วิกฺกิณฺนติ
 สมฺปิเยเนว สํวาสํ สมฺพนฺธาย ๒ สมฺปวตฺเตนฺติ เอตริหิ ภิกขเว พราหมณา
 พราหมณํ กิณฺนติปิ วิกฺกิณฺนติปิ สมฺปิเยเนว สํวาสํ สมฺพนฺธาย ๒
 สมฺปวตฺเตนฺติ เอตริหิ ภิกขเว สุนขา สุนขี เนว กิณฺนติ โน
 วิกฺกิณฺนติ สมฺปิเยเนว สํวาสํ สมฺพนฺธาย ๒ สมฺปวตฺเตนฺติ อยํ ภิกขเว
 ตติโย โปราโณ พราหมณธมฺโม เอตริหิ สุนเขสุ สุนทิสฺสติ โน
 พราหมณเส ฯ ปุพเพ สฺมํ ภิกขเว พราหมณา สุนนินฺธี น กโรนฺติ
 #๑ ม. ย. พราหมณเวยว ฯ ๒ ย. สํสกุคฺคตฺถาย ฯ

ชนสุตปี ฌณสุตปี รชตสุตปี ชาตรูปสุตปี เอตริหิ ภิกขเว พุราหุมน
สนุนิธี กโรนติ ชนสุตปี ฌณสุตปี รชตสุตปี ชาตรูปสุตปี เอตริหิ
ภิกขเว สุนขา น สนุนิธี กโรนติ ชนสุตปี ฌณสุตปี รชตสุตปี
ชาตรูปสุตปี อัย ภิกขเว จตุตโถ โปราโณ พุราหุมนชฺโม เอตริหิ
สุนเขสุ สนฺทิสฺสตี โน พุราหุมนฺสุ ๑ ปุพฺเพ สฺมึ ภิกขเว พุราหุมน
สಾಯํ สายมาสย ปาโต ปาตฺราสย ภิกฺขํ ปริเยสนฺติ เอตริหิ
ภิกขเว พุราหุมน ยาวตถํ อุตฺราวเทหํ ภูณฺชิตฺวา อวเสสิ อาทาย
ปฏกมฺนฺติ เอตริหิ ภิกขเว สุนขา สายํ สายมาสย ปาโต ปาตฺราสย
ภิกฺขํ ปริเยสนฺติ อัย ภิกขเว ปณฺจโม โปราโณ พุราหุมนชฺโม
เอตริหิ สุนเขสุ สนฺทิสฺสตี โน พุราหุมนฺสุ ๑ อิม โข
ภิกขเว ปณฺจ โปราณา พุราหุมนชฺมา เอตริหิ สุนเขสุ สนฺทิสฺสนฺติ
โน พุราหุมนฺสุติ ๑

[๑๕๒] อโห โทโณ พุราหุมนฺ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิ สมฺโมทนฺนํ กถํ สาราณฺนํ ๑
วิตฺติสเรตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสิทฺติ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺโน โข โทโณ พุราหุมน
ภควนฺตํ เอตทวโจ สุตํ เมตํ โภ โคตม น สมโณ
โคตโม พุราหุมนฺ ชินฺณฺณ วุฑฺฒฺเม มหฺลลเก อทฺชคเต วโยนฺอุปฺตเต
อภิวาเทติ วา ปจฺจฺญฺเจติ วา อาสเนน วา นิมฺนฺเตตฺติ ๑
ตยิทํ โภ โคตม ตเถว น หิ ภวํ โคตโม พุราหุมนฺ ชินฺณฺณ
วุฑฺฒฺเม มหฺลลเก อทฺชคเต วโยนฺอุปฺตเต อภิวาเทติ วา ปจฺจฺญฺเจติ
#๑ ม. สารณฺนํ ๑ สพฺพตฺถ อธิสเมว ๑

วา อาสเนน วา นิมนเตติ ๑ ๑ คยิทํ โภ โคตม น สมปนฺนเมวาทิ ๑
 ตฺวํปี โน โทณ พุราหฺมโณ ปฏฺิชานาสีติ ๑ ยํ หิ ตํ โภ โคตม
 สมฺมา วทมาโน วเทยฺย พุราหฺมโณ อุกโต สุชาโต มาติโต จ
 ปิติโต จ สํสุทฺธคหณฺโภ ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยคา อุกฺขิตฺโต
 อนฺุปกฺกฺุโ จ ชาติวาเทน อชฺฌายโภ ๒ มนฺตฺโร ตินฺณํ เวทานํ ปารฺคฺ
 สนิมฺณทฺุเกฏฺุภานํ สากฺขรปฺุเปทานํ อิติหาสปรุจมานํ ปทโภ เวยฺยากรโณ
 โลกายตฺมหาปรุสทกฺขณฺสุ อนวโยติ มเมว ตํ โภ โคตม สมฺมา
 วทมาโน วเทยฺย อหํ หิ โภ โคตม พุราหฺมโณ อุกโต สุชาโต
 มาติโต จ ปิติโต จ สํสุทฺธคหณฺโภ ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยคา
 อุกฺขิตฺโต อนฺุปกฺกฺุโ จ ชาติวาเทน อชฺฌายโภ มนฺตฺโร ตินฺณํ เวทานํ
 ปารฺคฺ สนิมฺณทฺุเกฏฺุภานํ สากฺขรปฺุเปทานํ อิติหาสปรุจมานํ ปทโภ
 เวยฺยากรโณ โลกายตฺมหาปรุสทกฺขณฺสุ อนวโยติ เย โข เต โทณ
 พุราหฺมณานํ ปุพฺุพกา อิติโย มนฺตานํ กตฺตาโร มนฺตานํ ปวตฺตาโร
 เยสมิทํ เอตฺรหิ พุราหฺมณา โปราณํ มนฺตปทํ คีตํ ปวตฺตํ สมิทิตํ
 ตทฺุคายนฺุติ ตทฺุภาสนฺุติ ภาสิตมฺนุภาสนฺุติ [๑]- วาจิตมฺนุวาเจนฺุติ
 เสยฺยถิทํ อฏฺุจโภ วามโภ วามเทโว เวสฺสามิตฺโต ยมทคฺคิ องฺคิโรโส
 ภาทรทฺวาโซ วาเสฏฺุโ จ กสฺสโป ภคฺคฺ คยฺสฺสุเม ปรุจ พุราหฺมณ
 ปรุญาเปนฺุติ พุราหฺมสมํ เทวสมํ มรียาทํ สมฺภินฺนมรียาทํ พุราหฺมณจณฺุทาลยฺเวย
 ปรุจมํ เตสํ ตฺวํ โทณ กตฺโมติ ๑ น โข มยํ
 โภ โคตม อิม ๔ ปรุจ พุราหฺมณ ฆานาม อถโฆ มยํ
 #๑ ม. นิมนเตตฺติ ๑ ๒ โป. ม. ย. อชฺฌายโภ ๑ ๓ ม. สชฺฌายิตมฺนุสชฺฌายนฺุติ ... ๑
 #๔ ม. อยํ ปาโโจ นตฺถิ ๑

พราหมณาเตวว ชานาม สาธุ เม ภว โคตโม ตถา ชมมึ เทเสตุ
ยถา อหิ อิเม ปณจ พราหมณเ ชานะยุนฺติ ฯ เตนหิ โทณ ๑ สุณาหิ
สาธุกั มนสิกรโหหิ ภาสิสุสามิติ เอว โภติ โข โทโณ พราหมโณ
ภควโต ปจฺจสุโสสิ ฯ ภควา เอตทโวจ กถญจ โทณ พราหมโณ
พฺรหฺมสโม โหติ อธิ โทณ พฺรหฺมโณ อุภโต สุชาโต โหติ
มาติโต จ ปิติตโต จ สัสมุทคหณโก ยาว สตุตมา ปิตามหฺยคา
อกฺขิตโต อนุปกฺกฺกฺโส ชาติวาเทน โส อฏฺจจตุตาฬิสวสุธานี โโกมารี
พฺรหฺมจริยึ จรติ มนฺเต อธิยมาโน อฏฺจจตุตาฬิสวสุธานี โโกมารี
พฺรหฺมจริยึ จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา อจฺริยสุส อจฺริยชนั ปฺริยเสติ
ชมฺเมเนว โน อชมฺเมน ตตฺถ จ โทณ โภ ชมฺโม เนว กสิยา
น วณฺชิชฺชาย น โครกฺเขน น อสิสตุเถน น ราชปฺริเสน น
สิปฺปณฺตเรน เกวลั ภิกฺขาจฺริยาย กปาลั อนตฺติมณฺณมาโน โส
อจฺริยสุส อจฺริยชนั นิชฺยาเทตฺวา เกสมสุสิ อโหเรตฺวา กาสายานิ
วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสุมา อนคาริยึ ปพฺพชติ โส เอว
ปพฺพชิตฺ สมานอ เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา เอกั ทิสั ฝริตฺวา วิหฺรติ
ตถา ทฺติยึ ตถา ตตฺติยึ ตถา จตฺตถั อิติ อุทฺธมฺโห ติริยึ สพฺพธิ
สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตึ โลกั เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา วิปฺุเลน
มหฺกฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา วิหฺรติ
กรฺณาสหคเตน เจตฺสา ... มุทิตาสหคเตน เจตฺสา ... อุเปกฺขาสหคเตน
เจตฺสา เอกั ทิสั ฝริตฺวา วิหฺรติ ตถา ทฺติยึ ตถา ตตฺติยึ ตถา

#๑ ม. ยู. พราหมณ ฯ

จตุตถํ อิติ อุทฺทมโธ ติริยํ สพุพฺธิ สพุพฺตตตาย สพุพาวนฺตํ โลกํ
อุเปกฺขาสหคเตน เจตสา วิปฺเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน
อพฺยาปชฺฌเณน ฝริตฺวา วิหฺรติ โส อิมํ จตฺตาริ พุรฺหมวิหาร
ภาเวตฺวา กายสุส เกทา ปรมฺมรณํ สุคฺติํ พุรฺหมโลกํ อุปฺปชฺชติเอวํ
โฆ โทณ พุราหฺมโณ พุรฺหมสโม โหติ ฯ กถญฺจ โทณ พุราหฺมโณ
เทวสโม โหติ อิทฺ โทณ พุราหฺมโณ อุกฺโขตํ สุชาโต โหติ มาติโต
จ ปิตฺโต จ สํสุทฺทคหณิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยกา อุกฺโขตํ
อนฺุปกฺกฺโข ชาตีวาเทน โส อญฺฺจจตฺตافیสวสฺสานิ โโกมาริ พุรฺหมจฺริยํ
จฺรติ มนฺุเต อธิยฺมาโน อญฺฺจจตฺตافیสวสฺสานิ โโกมาริ พุรฺหมจฺริยํ
จฺริตฺวา มนฺุเต อธิยิตฺวา อจฺริยสุส อจฺริยธฺนํ ปฺริยฺสตี ฐมฺเมเนว
โน อฐมฺเมเนน ตตฺถ จ โทณ โโก ฐมฺโโม เนว กสิยา น
วณฺิขฺชาย น โครกฺเขน น อิสฺสตฺเถน น ราชโปริเสน น สิปฺปญฺญตเรน
เกวลํ ภิกฺขุจฺริยาย กปาลํ อนตฺติมญฺญมาโน โส อจฺริยสุส
อจฺริยธฺนํ นิยฺยาเทตฺวา ทาริ ปฺริยฺสตี ฐมฺเมเนว โน อฐมฺเมเนน ตตฺถ
จ โทณ โโก ฐมฺโโม เนว กเขน น วิกฺกเขน พุราหฺมณฺิเยว
อุทฺทอุปฺสญฺฺจํ โส พุราหฺมณฺิเยว คจฺจติ น ขตฺติยิ น เวสฺสี น สุทฺธิ
น จณฺุทาลี น เนสาทิ น เวณิ น รตฺถการิ น ปุ่กฺกุสี คจฺจติ
น คพฺุภินิ คจฺจติ น ปายมานํ คจฺจติ น อนฺุตฺตุนิ คจฺจติ
กสฺมา จ โทณ พุราหฺมโณ น คพฺุภินิ คจฺจติ สเจ โทณ พุราหฺมโณ
คพฺุภินิ คจฺจติ อติมิพฺุหฺโซ นาม โส โหติ มาณวโก วา มาณวิกา

๑. ตสฺมา โทณ พุราหุมนฺ น คพฺภินี คจฺจติ กสฺมา จ โทณ
 พุราหุมนฺ น ปายมานํ คจฺจติ สเจ โทณ พุราหุมนฺ ปายมานํ
 คจฺจติ อสฺสจิปฺภีโต ๑ นาม โส โหติ มาณวโก วา มาณวิกาวา
 ตสฺมา โทณ พุราหุมนฺ น ปายมานํ คจฺจติ [๒]- ตสฺส สทา โหติ
 พุราหุมนฺ เนว กามตฺถา น ทวตฺถา น รตตฺถา ปชตฺถาว ๑ พุราหุมนฺ ส
 พุราหุมนฺ โหติ โส เมถุนํ อุปฺปาเตตฺวา เกสมสฺสํ โอาหเรตฺวา
 กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเตตฺวา อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชติ
 โส เอวํ ปพฺพชิตํ สมานํ วิวิจฺเจว กามเมหิ ๆเปยฺย จตฺตถํ ฌานํ
 อุปสมฺปชช วิหริติ โส อิมํ จตฺตาริ ฌานํ ภาเวตฺวา กายสฺส
 เกทา ปรมมฺรณา สฺสคฺคิ สคฺคํ โลกํ อุปปชชติ เอวํ โข โทณ
 พุราหุมนฺ เทวสโม โหติ ๆ กถณฺจ โทณ พุราหุมนฺ มริยาโท
 โหติ อิทฺ โทณ พุราหุมนฺ อุกโต สุชาโต โหติ มาติโต จ
 ปิตีโต จ สฺสทฺทคฺคณฺนิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยกา อกฺขิตฺโต
 อณฺุปกฺกฺโข ชาติวาเทน โส อณฺุจจตฺตาฬิสาสฺसानิ โโกมารํ พุราหุมนฺ จริย
 จรติ มนฺเต อธิยมาโน อณฺุจจตฺตาฬิสาสฺसानิ โโกมารํ พุราหุมนฺ จริย
 จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา อจฺจริยสฺส อจฺจริยธฺนํ ปรีเยสติ ฌมฺเมเนว
 โน อธฺมเมเนว ตตฺถ จ โทณ โโก ฌมฺโม เนว กสิยา น
 วณฺิขชาย น โครกฺเขน น อีสฺสคฺคเณน น ราชโปริเสน น สิปฺปญฺญตเรน
 เกวลํ ภิกฺขาจฺริยาย กปาลํ อนตฺติมญฺญมาโน โส อจฺจริยสฺส อจฺจริยธฺนํ
 นียยาเตตฺวา ทารํ ปรีเยสติ ฌมฺเมเนว โน อธฺมเมเนว ตตฺถ จ
 #๑ ม. อสฺสจิปฺภีโต ๆ ๒ ย. กสฺมา จ โทณ พุราหุมนฺ น อนฺุตฺนํ คจฺจติ สเจ
 #โทณ พุราหุมนฺ อนฺุตฺนํ คจฺจติติ ทิสฺสนฺติ ๆ ๑ ไป. น มชฺชตฺถา จ ๆ

โทณ โภ ชุมโม เนว กเยน น วิกเยน พุราหุณฺเวย
 อุทฏฐสฺส โส พุราหุณฺเวย จจฺจติ น ขตฺติยํ น เวสฺสํ น สฺสทํ
 น จญฺชาลํ น เนสาทํ น เวณํ น รตฺถารํ น ปุฏฺฐสฺสํ จจฺจติ น
 คพฺภินํ จจฺจติ น ปายมานํ จจฺจติ น อนฺตุนํ จจฺจติ กสฺมา
 จ โทณ พุราหุณฺโณ น คพฺภินํ จจฺจติ สเจ โทณ พุราหุณฺโณ
 คพฺภินํ จจฺจติ อติมิพฺพหโช นาม โส โหติ มาณวโก วา มาณวิกา
 วา ตสฺมา โทณ พุราหุณฺโณ เนว คพฺภินํ จจฺจติ กสฺมา
 จ โทณ พุราหุณฺโณ น ปายมานํ จจฺจติ สเจ โทณ พุราหุณฺโณ
 ปายมานํ จจฺจติ อสฺสจิปฺภิปโต นาม โส โหติ มาณวโก วา
 มาณวิกา วา ตสฺมา โทณ พุราหุณฺโณ น ปายมานํ จจฺจติ
 ตสฺส สวา โหติ พุราหุณฺเวย เนว กามตฺถา น ทวตฺถา น รตฺถตฺถา
 ปชตฺถาว พุราหุณฺณสฺส พุราหุณฺเวย โหติ โส เมถุนํ อุปฺปาเทตฺวา
 ตเมว ปฺตตฺสสาทํ นิกามยมาโน กุญฺหมํ อชฺฌาวสติ น อการสฺมา
 อนคาริยํ ปพฺพชติ ยาว โปราณานํ พุราหุณฺณานํ มริยาโท ๑ ตตฺถ
 ติจฺจติ ตํ น วิตฺติกมฺมติ ยาว โปราณานํ พุราหุณฺณานํ มริยาโท
 ตตฺถ พุราหุณฺโณ จิโต ตํ น วิตฺติกมฺมตีติ โข โทณ ตสฺมา พุราหุณฺโณ
 มริยาโทติ วุจฺจติ เอวํ โข โทณ พุราหุณฺโณ มริยาโท
 โหติ ฯ กถญฺจ โทณ พุราหุณฺโณ สมฺภินฺนํ มริยาโท โหติ อิธ
 โทณ พุราหุณฺโณ อุภโต สุขาโต โหติ มาติโต จ ปิตโต จ
 สํสฺสทฺชคฺคหฺนิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยคา อภฺยิตฺโต อนฺนปฺกฺกฺโข
 #๑ โป. ย. มริยาทา ฯ อิโต ปริ อธิสเมว ฯ

ชาตีวาเทน [๑]- อัญจตุตาพีสวาสถานิ โโกมาริ พุรหุมจิริยิ จรติ มนุเต
 อธิยมาโน อัญจตุตาพีสวาสถานิ โโกมาริ พุรหุมจิริยิ จริตฺวา มนุเต
 อธิยิตฺวา อจิริยสฺส อจิริยธฺนํ ปริเยสตี ชฺมฺเมเนว โน อชฺมฺเมน ตตฺถ
 จ โทณ โก ชฺมฺโม เนว กสิยา น วณฺชิชฺชาย น โครกฺเขน น
 อิศฺสตุเถน น ราชโปริเสน น สิปฺปฺพลฺลตเรน เกวลํ ภิกฺขุจจิริยาย
 กปาลํ อนตฺติมลฺลมาโน โส อจิริยสฺส อจิริยธฺนํ นิยฺยาเทตฺวา
 ทาริ ปริเยสตี ชฺมฺเมเนปิ อชฺมฺเมเนปิ กเขเนปิ วิกฺกเขเนปิ [๒]- อุทฺทฺฐปฺสฺสจฺจํ
 โส พุราหุมณฺมปิ กจฺจติ ขตฺติยิมฺปิ กจฺจติ เวสฺสิมฺปิ กจฺจติ
 สุตฺทิมฺปิ กจฺจติ จณฺหาติมฺปิ กจฺจติ เนสํทิมฺปิ กจฺจติ เวณฺมิมฺปิ
 กจฺจติ รตฺถการิมฺปิ กจฺจติ ปุกฺกุสฺสิมฺปิ กจฺจติ กพฺภินิมฺปิ กจฺจติ
 ปายมานมฺปิ กจฺจติ อุตฺตนิมฺปิ กจฺจติ อนุตฺตนิมฺปิ กจฺจติ ตสฺส
 สํ โหตี พุราหุมณฺนิ กามตฺถาปิ ทวตฺถาปิ รตฺถตฺถาปิ ปชตฺถาปิ
 พุราหุมณฺสฺส พุราหุมณฺนิ โหตี ยาว โปราณานํ พุราหุมณฺนํ มริยาโท
 ตตฺถ น ตฺถจฺจติ ตํ วิตฺติกฺกมฺติ ยาว โปราณานํ พุราหุมณฺนํ
 มริยาโท ตตฺถ พุราหุมโณ น จิตฺตํ ตํ วิตฺติกฺกมฺตีติ โข โทณ
 ตสฺมา พุราหุมโณ สมฺภินฺนํมริยาโทติ วุจฺจติ เอวํ โข โทณ
 พุราหุมโณ สมฺภินฺนํมริยาโท โหตี ฯ กถญฺจ โทณ พุราหุมโณ
 พุราหุมณฺจณฺหาโต โหตี อธิ โทณ พุราหุมโณ อุภโต สฺสาโต โหตี
 มาติโต จ ปิตฺติโต จ สํสฺสฺสฺสทฺทหณฺนิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยฺคา
 #๑ ม. ย. โส ฯ ๒ ม. ย. พุราหุมณฺมปิ

อกขิตโต อนุปกฏโจ ชาติวาเทน โส อฏฺจจตุตาฬีสวสุตานิ โโกมารี
 พุรหุมจริยิ จรติ มนฺเต อธิยมาโน อฏฺจจตุตาฬีสวสุตานิ โโกมารี
 พุรหุมจริยิ จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา อจฺริยสุส อจฺริยธฺนํ ปริเยสติ
 ฐมฺเมนปี อฐมฺเมนปี กถียาปี วมฺชฺชยาปี โครกฺเขนปี อีสฺสตุเถนปี
 สิปปฺพลฺลตเรณปี ราชโปริเสนปี เกวลํ ภิกฺขจฺริยา ย กปาลํ
 อนติมลฺลมาโน โส อจฺริยสุส อจฺริยธฺนํ นิยุยาเทตฺวา ทาริ ปริเยสติ
 ฐมฺเมนปี อฐมฺเมนปี กเขนปี วิกฺกเขนปี อุทฺทกฺปสฺสจฺจํ โส
 พุราหุมณิมีปี คจฺฉติ ขตฺติยิมฺปี คจฺฉติ เวสฺสิมฺปี คจฺฉติ สฺสทฺทิมฺปี
 คจฺฉติ จณฺฑาติมฺปี คจฺฉติ เนสาติมฺปี คจฺฉติ เวณิมีปี คจฺฉติ
 รตฺถการิมฺปี คจฺฉติ ปุกฺกฺกฺสิมฺปี คจฺฉติ กพฺภินิมฺปี คจฺฉติ
 ปายมานิมฺปี คจฺฉติ อุตฺตนิมีปี คจฺฉติ อนุตฺตนิมีปี คจฺฉติ ตสฺส สา
 โหติ พุราหุมณิ กามตฺถาปี ทวตฺถาปี รตฺถตฺถาปี ปชตฺถาปี พุราหุมณฺสฺส
 พุราหุมณิ โหติ โส สพฺพกมฺเมหิ ชีวิทํ กปฺเปติ ตเมณํ
 พุราหุมณา เอวมาหํสุ กสฺมา ภวํ พุราหุมโณ ปฏฺิชา นมาโน
 สพฺพกมฺเมหิ ชีวิทํ กปฺเปตีติ โส เอวมาห เสยฺยธฺาปี โภ อคฺคิ
 สฺจิมฺปี ทหติ อสฺจิมฺปี ทหติ น จ เตน อคฺคิ อุปฺลึปฺปติ เอวเมว
 โข โภ สพฺพกมฺเมหิ เจปี พุราหุมโณ ชีวิทํ กปฺเปติ น จ
 เตน พุราหุมโณ อุปฺลึปฺปติ สพฺพกมฺเมหิ ชีวิทํ กปฺเปตีติ โข โทณ
 ตสฺมา พุราหุมโณ พุราหุมณฺจณฺฑาโลติ วุจฺจติ เอวํ โข โทณ
 พุราหุมโณ พุราหุมณฺจณฺฑาโล โหติ เย โข เต โทณ พุราหุมณานํ

ปุพฺพกา อิติโย มนฺตานํ กตฺตาโร มนฺตานํ ปวตฺตาโร เยสมิทํ ๑
เอตฺรหิ พุราหฺมณา โปราณํ มนฺตปทํ คีตํ ปวฺตฺตํ สมฺมิตํ ตทฺนุคายนฺติ
ตทฺนุภาสฺนฺติ ภาสิตฺมฺนุภาสฺนฺติ [๒]- วาจิตฺมฺนฺวาเจนฺติ เสยฺยถิทํ
อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสํมิตฺโต ยมทคฺคิ อังคีรโส ภาเรทฺวาโซ
วาเสฏฺฐโจ กสฺสโป ภคฺคฺ คยฺสฺสเม ปญฺจ พุราหฺมเณ ปญฺญาเปนฺติ
พฺรหฺมสมฺมํ เทวสมฺมํ มรียาทํ สมฺภินฺนฺมรียาทํ พุราหฺมณจฺจณฺฑาลณฺณเว
ปญฺจมํ เตสํ ตฺวํ โทณ กตฺโมติ ฯ เอวํ สนฺเต โภ โคตม
พุราหฺมณจฺจณฺฑาลมฺปิ น ปุเรม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ
ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺเปตํ สรณฺ คตฺนฺติ ฯ

[๑๕๓] อถโข สงฺการโว พุราหฺมโณ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมติ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณฺยํ
วิตฺติสारेตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺติ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข สงฺการโว พุราหฺมโณ
ภควนฺตํ เอตทโวจ โภ นฺ โข โภ โคตม เหตุ โภ ปจฺจโย
เยเนกทา ๓ ทิฆรตฺตํ สชฺฌายกตาปี มนฺตา นปฺปฏิภนฺติ ปเคว
อสชฺฌายกตา ฯ โภ ปน โภ โคตม เหตุ โภ ปจฺจโย เยเนกทา
ทิฆรตฺตํ อสชฺฌายกตาปี มนฺตา ปฏิภนฺติ ปเคว สชฺฌายกตาติ ฯ
ยสฺมี พุราหฺมณ สมเย กามราคปรียุญฺจิตฺเตน เจตฺสา วิหฺรติ
กามราคปรเตน อุปฺปนฺนฺสฺส จ กามราคสฺส นิสฺสรณฺํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
อตุตฺตถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ ปฺรตฺถมฺปิ
#๑ ย. เยสฺสจิทํ ฯ ๒ ม. สชฺฌายิตฺมฺนุสชฺฌายนฺตฺติ ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. เยน กทาจิ ฯ

ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ อุกฺขตฺถมฺปิ ตสฺมี
 สมเย ยถาภูตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ ทิฆมฺรตฺตํ สชฺชฌายกตาปี
 มนฺตา นปฺปฏิกฺกนฺติ ปเคว อสชฺชฌายกตา ฯ เสยฺยถาปี พุราหฺมณ
 อุตฺปตฺโต สํสฺส
 วา ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ
 นปฺปชานเยยฺย น ปสฺสเสยฺย เอวเมว โข พุราหฺมณ ยสฺมี สมเย
 กามราคปริยฺย
 จ กามราคสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อตฺตตฺถมฺปิ ตสฺมี
 สมเย ยถาภูตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ ปฺรตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ น ปสฺสติ อุกฺขตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ น ปสฺสติ ทิฆมฺรตฺตํ สชฺชฌายกตาปี มนฺตา นปฺปฏิกฺกนฺติ
 ปเคว อสชฺชฌายกตาฯ ปฺน จปริ พุราหฺมณ ยสฺมี สมเย พุยาปาทปริยฺยฺย
 เจตสา วิหฺรติ พุยาปาทปฺเรเตน อฺปฺนฺนสฺส จ พุยาปาทสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ฯเปฯ ทิฆมฺรตฺตํ สชฺชฌายกตาปี
 มนฺตา นปฺปฏิกฺกนฺติ ปเคว อสชฺชฌายกตา เสยฺยถาปี พุราหฺมณ
 อุตฺปตฺโต อคฺคิณา สนฺตตฺโต อุกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ๑ อฺสฺสทกฺขาโต ๒ ตตฺถ จกฺขุมา
 ปุริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ นปฺปชานเยยฺย น
 ปสฺสเสยฺย เอวเมว โข พุราหฺมณ ยสฺมี สมเย พุยาปาทปริยฺยฺย
 เจตสา วิหฺรติ พุยาปาทปฺเรเตน อฺปฺนฺนสฺส จ พุยาปาทสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ฯเปฯ ทิฆมฺรตฺตํ สชฺชฌายกตาปี มนฺตา
 #๑ ม. อุกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก ๑ ม. อฺสฺสมกฺขาโต ฯ

นปปฏิภนติ ปเคว อสชฌายกตา ฯ ปุณ จปริ พุราหุณณ ยสฺมี
สมเย ถีนมิทฺชปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา วิหฺรติ ถีนมิทฺชปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส
จ ถีนมิทฺชสฺส นิสฺสรณฺ์ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ฯเปฯ ทิฆฺรตฺตํ
สชฌายกตาปี มนฺตา นปฺปปฏิภนติ ปเคว อสชฌายกตา เสยฺยถาปี
พุราหุณณ อุทฺตโต เสวาลปณฺกปริโยนทฺโธ ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส
สํกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ นปฺปชานเยยฺย น ปสฺเสยฺย
เอวเมว โข พุราหุณณ ยสฺมี สมเย ถีนมิทฺชปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา วิหฺรติ
ถีนมิทฺชปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ ถีนมิทฺชสฺส นิสฺสรณฺ์ ยถาภูตํ
นปฺปชานาติ ฯเปฯ ทิฆฺรตฺตํ สชฌายกตาปี มนฺตา นปฺปปฏิภนติ ปเคว
อสชฌายกตา ฯ ปุณ จปริ พุราหุณณ ยสฺมี สมเย อุทฺทจฺจกฺกุกฺกจฺจปริยฺญูจิตฺเตน
เจตสา วิหฺรติ อุทฺทจฺจกฺกุกฺกจฺจปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ
อุทฺทจฺจกฺกุกฺกจฺจสฺส นิสฺสรณฺ์ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ฯเปฯ ทิฆฺรตฺตํ
สชฌายกตาปี มนฺตา นปฺปปฏิภนติ ปเคว อสชฌายกตา เสยฺยถาปี
พุราหุณณ อุทฺตโต วาเทริโต จลิตโต ฆนฺโต อุมิชาโต ตตฺถ
จกฺขุมา ปุริโส สํกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ นปฺปชานเยยฺย
น ปสฺเสยฺย เอวเมว โข พุราหุณณ ยสฺมี สมเย อุทฺทจฺจกฺกุกฺกจฺจปริยฺญูจิตฺเตน
เจตสา วิหฺรติ อุทฺทจฺจกฺกุกฺกจฺจปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ
อุทฺทจฺจกฺกุกฺกจฺจสฺส นิสฺสรณฺ์ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ฯเปฯ ทิฆฺรตฺตํ
สชฌายกตาปี มนฺตา นปฺปปฏิภนติ ปเคว อสชฌายกตา ฯ ปุณ
จปริ พุราหุณณ ยสฺมี สมเย วิจิจฺจนาปริยฺญูจิตฺเตน เจตสา วิหฺรติ

วิจิทธิญาปเรเตน อุปฺปนฺนายน จ วิจิทธิญา นิสฺสรณํ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ ฯเปฯ ทีฆรตฺตํ สขฺฆายกตาปี มนฺตา นปฺปฏิกฺขนฺติ ปเคว
 อสขฺฆายกตา เสยฺยถาปี พุราหฺมณ อุตฺปตฺโต อาวิทฺโต ลุพฺพิตฺโต กตฺตีฏฺโต
 อนฺธกาเร นิกฺขิตฺโต ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ
 ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ นปฺปชานเยย น ปสฺเสยฺย เอวเมว โข
 พุราหฺมณ ยสฺมี สมเย วิจิทธิญาปริยฺญูจฺเตน เจตฺสา วิหฺรติ วิจิทธิญาปเรเตน
 อุปฺปนฺนายน จ วิจิทธิญา นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
 ฯเปฯ ทีฆรตฺตํ สขฺฆายกตาปี มนฺตา นปฺปฏิกฺขนฺติ ปเคว
 อสขฺฆายกตา ยสฺมิณฺจ โข พุราหฺมณ สมเย น กามราคปริยฺญูจฺเตน
 เจตฺสา วิหฺรติ น กามราคปเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส
 นิสฺสรณํ ยถาภูตํ ปชานาติ อตฺตตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ
 ปชานาติ ปสฺสติ ปฺรตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ ปชานาติ ปสฺสติ
 อุกฺขตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ ปชานาติ ปสฺสติ ทีฆรตฺตํ
 อสขฺฆายกตาปี มนฺตา ปฏิกฺขนฺติ ปเคว สขฺฆายกตา เสยฺยถาปี
 พุราหฺมณ อุตฺปตฺโต อสฺสภูโ จ ลาขาย วา หลิพฺพิยา วา นีลียา วา
 มลฺลชฺช
 วา ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน
 ยถาภูตํ ปชานเยย ๑ ปสฺเสยฺย เอวเมว โข พุราหฺมณ ยสฺมี สมเย
 น กามราคปริยฺญูจฺเตน เจตฺสา วิหฺรติ น กามราคปเรเตน อุปฺปนฺนสฺส
 จ กามราคสฺส ยถาภูตํ ปชานาติ อตฺตตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย
 ยถาภูตํ ปชานาติ ปสฺสติ ปฺรตฺถมฺปิ ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ ปชานาติ
 #๑ ไป. ชานเยย ฯ

ปัสสติ อุกยตุถุมปี ตสฺมี สมเย ยถาภูตํ ปชานาติ ปัสสติ ทิฆรตุตํ
 อสชฌายกตาปี มนฺตา ปฏิกฺขนฺติ ปเคว สชฌายกตา ฯ ปุณ
 จปรี พุราหฺมณฺ ยสฺมี สมเย น พุยาปาทปริยฺญูจฺเตน เจตสา วิหฺรติ
 น พุยาปาทปรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ พุยาปาทสฺส นิสฺสรณฺ์ ยถาภูตํ
 ปชานาติ ฯเปฯ ทิฆรตุตํ อสชฌายกตาปี มนฺตา ปฏิกฺขนฺติ ปเคว
 สชฌายกตา เสยฺยถาปี พุราหฺมณฺ อุทฺปตฺโต อคฺคิณา อสนฺตตฺโต
 อนุกฺกฏฺจฺโต อนุสฺสทกฺขาโต ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ
 ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชานเยยฺย ปสฺเสยฺย เอวเมว โข พุราหฺมณฺ
 ยสฺมี สมเย น พุยาปาทปริยฺญูจฺเตน เจตสา วิหฺรติ น พุยาปาทปรเตน
 อุปฺปนฺนสฺส จ พุยาปาทสฺส นิสฺสรณฺ์ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ
 ทิฆรตุตํ อสชฌายกตาปี มนฺตา ปฏิกฺขนฺติ ปเคว อสชฌายกตา ฯ
 ปุณ จปรี พุราหฺมณฺ ยสฺมี สมเย น ถินมิทฺฐปริยฺญูจฺเตน เจตสา
 วิหฺรติ น ถินมิทฺฐปรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ ถินมิทฺฐสฺส นิสฺสรณฺ์
 ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ ทิฆรตุตํ อสชฌายกตาปี มนฺตา ปฏิกฺขนฺติ
 ปเคว สชฌายกตา เสยฺยถาปี พุราหฺมณฺ อุทฺปตฺโต น เสวาลปณฺกปริโยนทุโธ
 ตตฺถ จกฺขุมา ปุริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน
 ยถาภูตํ ปชานเยยฺย ปสฺเสยฺย เอวเมว โข พุราหฺมณฺ ยสฺมี สมเย
 น ถินมิทฺฐปริยฺญูจฺเตน เจตสา วิหฺรติ น ถินมิทฺฐปรเตน อุปฺปนฺนสฺส
 จ ถินมิทฺฐสฺส นิสฺสรณฺ์ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ ทิฆรตุตํ
 อสชฌายกตาปี มนฺตา ปฏิกฺขนฺติ ปเคว สชฌายกตา ฯ ปุณ จปรี

พราหมณ ยสฺมี สมเย น อุทฺธจกุกุกุจฺปฺริยฺญฺจิตฺเตน เจตฺสา วิหฺรติ
น อุทฺธจกุกุกุจฺปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ อุทฺธจกุกุกุจฺสฺส นิสฺสรณฺ
ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ ทิฆฺรตฺตํ อสฺชฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺิภฺนฺติ
ปฺเคว สฺชฌายกตา เสยฺยถาปี พฺราหฺมณ อุทฺตฺโต น วาเทริโต
น จลิตฺโต น ฆนฺโต น อุมิชาโต ตตฺถ จกฺขฺมา ปฺริโส สกํ
มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชานเยยฺย ปสฺเสยฺย เอวเมว
โฆ พฺราหฺมณ ยสฺมี สมเย น อุทฺธจกุกุกุจฺปฺริยฺญฺจิตฺเตน เจตฺสา
วิหฺรติ น อุทฺธจกุกุกุจฺปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ อุทฺธจกุกุกุจฺสฺส
นิสฺสรณฺ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ ทิฆฺรตฺตํ อสฺชฌายกตาปี มนฺตา
ปฏฺิภฺนฺติ ปฺเคว สฺชฌายกตา ฯ ปฺน จปฺริ พฺราหฺมณ ยสฺมี สมเย
น วิจิกฺกฺฉาปฺริยฺญฺจิตฺเตน เจตฺสา วิหฺรติ น วิจิกฺกฺฉาปฺเรเตน อุปฺปนฺนาย
จ วิจิกฺกฺฉาย นิสฺสรณฺ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ ทิฆฺรตฺตํ
อสฺชฌายกตาปี มนฺตา ปฏฺิภฺนฺติ ปฺเคว สฺชฌายกตา เสยฺยถาปี
พฺราหฺมณ อุทฺตฺโต อจฺโฆ วิปฺปสฺนฺโน อนาวิโล อาโลเก นิกฺกฺชิตฺโต
ตตฺถ จกฺขฺมา ปฺริโส สกํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชานเยยฺย
ปสฺเสยฺย เอวเมว โฆ พฺราหฺมณ ยสฺมี สมเย น วิจิกฺกฺฉาปฺริยฺญฺจิตฺเตน
เจตฺสา วิหฺรติ น วิจิกฺกฺฉาปฺเรเตน อุปฺปนฺนาย จ วิจิกฺกฺฉาย
นิสฺสรณฺ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ ทิฆฺรตฺตํ อสฺชฌายกตาปี มนฺตา
ปฏฺิภฺนฺติ ปฺเคว สฺชฌายกตา ฯ อยฺ โฆ พฺราหฺมณ เหตุ อยฺ
ปจฺจโย เยเนกทา ทิฆฺรตฺตํ สฺชฌายกตาปี มนฺตา นปฺปฏฺิภฺนฺติ ปฺเคว

อชชฌายกตา อัย ปน พุราหุมน เหตุ อัย ปจโย เยเนกทา
ทิมรุตต์ อชชฌายกตาปี มนุตา ปฏิกนุติ ปเกว สชชฌายกตาติ ฯ
อภิกุกนุติ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกั มั ภาว โคตโม ธารตุ
อชชตคฺเค ปาณเปตํ สรณํ คตฺนุติ ฯ

[๑๕๔] เอกั สมยั ภควา เวสาลียั วิหฺรติ มหาวเน
กุกฺกาการสาลายั ฯ เตน โข ปน สมเยน การณปาตี พุราหุมนเณ ลิจฺจวินัน
กมฺมนุตํ กาวเรติ อทฺทสา โข การณปาตี พุราหุมนเณ ปิงฺคิยานี
พุราหุมนัน ทูโรโตว อากฺจนุตํ ทิสฺวาน ปิงฺคิยานี พุราหุมนัน เอตทโวจ
หนุท กุโต นุ ภาว ปิงฺคิยานี อากฺจนุติ ทิวา ทิวสุสาติ ฯ อิชาหํ ๑
โภ อากฺจนามิ สมณฺสฺส โคตมฺสฺส สนฺตีกาติ ตํ ก็ มณฺเณติ ภาว
ปิงฺคิยานี สมณฺสฺส โคตมฺสฺส ปณฺณเวยฺยตฺตติยั ปณฺทิตโต มณฺเณติ
โกจาหํ โภ โภ จ สมณฺสฺส โคตมฺสฺส ปณฺณเวยฺยตฺตติยั ชานิสฺสํสามิ
โสปี นฺนสฺส ตาทิสฺสว โข สมณฺสฺส โคตมฺสฺส ปณฺณเวยฺยตฺตติยั
ชานเยยฺยาติ อุพาราย ขลฺล ภาว ปิงฺคิยานี สมณฺณ โคตมํ ปัสสาย
ปัสสตีติ โภจาหํ โภ โภ จ สมณฺณ โคตมํ ปัสสิสฺสํสามิ ปสฺสฺจปสฺสฺจ
จ ๒ โส ภาว โคตโม เสฏฺฐโจ เทวมนฺนุสฺसानนฺติ ก็ ปน
ภาว ปิงฺคิยานี อตฺถวสํ สมปฺสฺสํมาโน สมณเณ โคตเมเอว อภิปฺปสนฺโนนฺติ
เสยฺยถาปี โภ ปุริโส อคฺครสฺสปริตฺติโต น อณฺเณสํ
หีนานัน รสํ ปิเหติ เอวเมว โข โภ ยโต ยโต ตสฺส โภโต
#๑ ม. ย. อิตฺโห ฯ ๒ ม. ย. ปสฺตถปฺปสฺตโถว ฯ

โคตมสุส ฌมมํ สุนาติ ยถิ สุตตโส ยถิ เคยยโส ยถิ เวยยากรณโส
 ยถิ อพุกตฌมมโส ตโต ตโต น อณฺเณสํ ปุณฺณสมณปุวาทานํ ๑
 ปิเหติ เสยฺยถาปี โภ ปุริโส ชิมฺจณาทุพฺพลยปรโต มฐฺปิณฺฑิกํ
 อธิคฺจฺเจยฺย โส ยโต ยโต สาเยถ ลภเตว ๒ สาทฺฐรสํ อเสจนํ
 เอวมฺว โข โภ ยโต ยโต ตสฺส โภโต โคตมสุส ฌมมํ สุนาติ
 ยถิ สุตตโส ยถิ เคยยโส ยถิ เวยยากรณโส ยถิ อพุกตฌมมโส
 ตโต ตโต ลภเตว ๒ อตฺตมนตํ ลภติ เจตโส ปสาทํ ๑ เสยฺยถาปี โภ
 ปุริโส จนฺทณฺฑิกํ อธิคฺจฺเจยฺย หริจฺนฺทณฺสุส วา โลหิตจฺนฺทณฺสุส วา
 [๑]- ยโต ยโต ฌาเยถ ยถิ มฺลโต ยถิ มชฺฌโต ยถิ อคฺคโต
 อธิคฺจฺเจยฺย สุรภิกนฺธํ อเสจนํ เอวมฺว โข โภ ยโต ยโต ตสฺส
 โภโต โคตมสุส ฌมมํ สุนาติ ยถิ สุตตโส ยถิ เคยยโส ยถิ
 เวยยากรณโส ยถิ อพุกตฌมมโส ตโต ตโต อธิคฺจฺเจยฺย ปามชฺชํ
 อธิคฺจฺเจยฺย โสมนสฺสํ ๑ เสยฺยถาปี โภ ปุริโส อาพาธโก ทุกฺขิตโต
 พาพฺพหิลาโน ตสฺส กุสโล ภิสโก ฌานโส อาพาธํ นีหเรยฺย เอวมฺว
 โข โภ ยโต ยโต ตสฺส โภโต โคตมสุส ฌมมํ สุนาติ ยถิ สุตตโส
 ยถิ เคยยโส ยถิ เวยยากรณโส ยถิ อพุกตฌมมโส ตโต ตโต
 โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา อพุกตถํ คจฺจนฺติ ๑ เสยฺยถาปี โภ
 โปกฺขรณิ อจฺจโฆทกา สาทาทกา สิตาทกา เสิตาทกา ๔ สุปตฺติจฺจา รณณิยา
 อถ ปุริโส อาคจฺเจยฺย ฌมฺมาภิตตโต ฌมฺมปรโต กิลนฺโต ตสิโต
 #๑ ม. ย. ปุณฺณสมณปุราหฺมณปุวาทานํ ๑ ๒ โป. ลภเตว ๑ ๓ ม. ย. โสติ อตฺถิ ๑
 #๔ ม. เสตกา ๑

ปิปาสิโต โส ตัม โปกุขรณิ โอคาเหตุวา นุหาควา จ ปิวิตวา จ
 สพุพพธกถิมถปริพาหิ ปฏิปุตฺตสมภยย เอวเมว โข โภ ยโต
 ยโต ตสฺส โภโต โคตมสฺส รมมํ สฺฐนาติ ยถิ สุตฺตโส ยถิ เคยยโส
 ยถิ เวยฺยากรณโส ยถิ อพฺภุตฺตมฺมโส ตโต ตโต สพุพพธกถิมถปริพาหา
 ปฏิปุตฺตสมภนฺตีติ ฯ เอวํ วุตฺเต การณปาตี พุราหุมนโธ
 อฏฺฐายาสนา เอกังถิ อุตฺตราสงคํ กริตฺวา ทกฺขินชานุมณฺฑลํ ปจฺวิย
 นิหนุตฺวา เยน ภควา เตนลฺขลึ ปณฺนามตฺวา ติกฺขตฺตํ อุทานํ
 อุทานลึ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสฺส นโม
 ตสฺส ภควโต อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสฺส นโม ตสฺส ภควโต อรหโต
 สมนฺมาสมพุทฺธสฺส ฯ อภิกฺกนฺตํ โภ ปิงฺคิยานิ อภิกฺกนฺตํ โภ ปิงฺคิยานิ
 เสยฺยถาปิ โภ ปิงฺคิยานิ นิกฺกฺษชิตํ วา อุกฺกฺษเซยฺย ปฏฺิจฺจนฺนํ วา
 วิวเรยฺย มุพฺพสฺส วา มคฺคํ อาจิกฺเขยฺย อนฺธกาเร วา เตนปฺปชฺโชตํ
 ธารยฺย จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ เอวเมว ๑ โภตา
 ปิงฺคิยานินา อนฺนปฺริยาเยน รมฺโม ปกาสิโต ฯ เอสาหํ โภ ปิงฺคิยานิ
 ตํ ภวนฺตํ โคตมํ สฺรณํ กจฺฉามิ รมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ อุปาสกํ
 มํ ภวํ ปิงฺคิยานิ ธารตฺถ อชฺชตฺถคฺเค ปาณฺุเปตํ สฺรณํ คตฺนฺติ ฯ

[๑๕๕] เอกัง สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหฺรติ มหาวเน
 กุฏฺฐาคารสาลาเย ฯ เตน โข ปน สมนฺเยน ปญฺจมตฺตานิ ลิจฺฉวิสตานิ ภควนฺตํ
 ปยิริปาสนฺติ อปฺเปกฺจเจ ลิจฺฉวี นีลา โหนฺติ นีลวณฺณา นีลวตฺถา
 นีลาลงฺการา อปฺเปกฺจเจ ลิจฺฉวี ปีตา โหนฺติ ปีตวณฺณา ปีตวตฺถา
 #๑ ม. เอวเมวํ ฯ

ปีตลนงการำ อปเปกจเจ ลึจณวี โลหิตกา โหนติ โลหิตกวงณำ
โลหิตกวดถำ โลหิตกอลนงการำ อปเปกจเจ ลึจณวี โอทำดำ โหนติ
โอทำดวณณำ โอทำดวถถำ โอทำดลนงการำ ตยสสุท้ ๑ ภควำ อติโรจติ
วงณณ เจว ยสสำ จ อถโฆ ปังคิยำนึ พุรำหุมโณ
อฏฐำยāsณำ เอกัสิ อุตตรāsงคั กริตวำ เยน ภควำ เตนณชลึ
ปณำเมตวำ ภควนุตั เอตทโวก ปฏิกำติ มั ภควำ ปฏิกำติ
มั สุกตำติ ๗ ปฏิกำตุ ตั ปังคิยำนึติ ภควำ อโวก ๗ อถโฆ
ปังคิยำนึ พุรำหุมโณ ภควโติ สมมุขำ สārūปำย ๒ คāถำย อภิตถวิ

ปทุมั ๑ ยถำ โกกนุท้ ๔ สุกนฐั

ปำโติ สियā สุกุลมวีตคนฐั

องคิรลั ปสตุ วิโรจมำนั

ตปนุตมำทิจจมีวณตลิกเขตติ ๗

อถโฆ เต ลึจณวี ปณจหึ อุตตรāsงคสเทหึ ปังคิยำนึ พุรำหุมณั
อจณำเทสิ ๗ อถโฆ ปังคิยำนึ พุรำหุมโณ เตหึ ปณจหึ อุตตรāsงคสเทหึ
ภควนุตั อจณำเทสิ ๗ อถโฆ ภควำ เต ลึจณวี เอตทโวก
ปณจณนั ลึจณวี รตณำนั ปำคุกำโว ทุลลโก โลกสมึ กตเมลั
ปณจณนั ตถำคตสสุ อรหโติ สมมุāsสมุพุทฐสสุ ปำคุกำโว ทุลลโก
โลกสมึ ตถำคตปเปเวทิตสสุ ฐมมวินยสสุ เทสิตā ๕ ปุคคโโล ทุลลโก
โลกสมึ ตถำคตปเปเวทิตสสุ ฐมมวินยสสุ เทสิตสสุ วิญญำตā
ปุคคโโล ทุลลโก โลกสมึ ตถำคตปเปเวทิตสสุ ฐมมวินยสสุ เทสิตสสุ
#๑ ม. ตยāsสุท้ ๗ ๒ โป. ม. ย. สārūปำย ๗ ๑ โป. ม. ย. ปทุมั ๗
#๔ ม. ย. โกกนุท้ ๗ ๕ ม. ย. เทเสตā ๗

วิญญาตา ฆมมานุฆมมปฏิปนโน ปุคฺคโต ทูลฺลโก โลกสุมี
กตญฺญกตเวที ปุคฺคโต ทูลฺลโก โลกสุมี อิมสฺ โข ลิจฺฉวี ปญจนฺ
รตนานํ ปาตุภาโว ทูลฺลโก โลกสุมินฺติ ฯ

[๑๕๖] ตถาคตฺสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพ
สมฺโพธา อนภิสฺมฺพุทฺธสฺส โภชิสฺตตฺสฺเสว สโต ปญจ มหาสุปฺปิ
ปาตุรเหฺลฺลํ กตฺเม ปญจ ตถาคตฺสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส
ปุพฺเพ สมฺโพธา อนภิสฺมฺพุทฺธสฺส โภชิสฺตตฺสฺเสว สโต อัย มหาปจฺวี
มหาสยฺนํ อโหสิ หิมวา ปพฺพตฺราชา พิมฺโพหนํ ๑ อโหสิ ปุรตฺถิเม
สมฺพุทฺเท วาโม หตฺโต อโหโต อโหสิ ปจฺฉิเม สมฺพุทฺเท ทกฺขิณฺ
หตฺโต อโหโต อโหสิ ทกฺขิณฺ สมฺพุทฺเท อุโก ปาธา อโหิตา อเหฺลฺลํ
ตถาคตฺสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพ สมฺโพธา
อนภิสฺมฺพุทฺธสฺส โภชิสฺตตฺสฺเสว สโต อัย ปจฺฉิม มหาสุปฺปิโน ปาตุรโหสิ ฯ
ปุณ จปฺริ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพ
สมฺโพธา อนภิสฺมฺพุทฺธสฺส โภชิสฺตตฺสฺเสว สโต ติริยา นาม ตินฺชาติ
นาภิยา อุกฺคนฺตฺวา นภํ อาหจฺจ จิตฺตา อโหสิ ตถาคตฺสฺส ภิกฺขเว
อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพ สมฺโพธา อนภิสฺมฺพุทฺธสฺส
โภชิสฺตตฺสฺเสว สโต อัย ทุตฺติโย มหาสุปฺปิโน ปาตุรโหสิ ฯ ปุณ จปฺริ
ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส อรหโต สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพ สมฺโพธา
อนภิสฺมฺพุทฺธสฺส โภชิสฺตตฺสฺเสว สโต เสตา กิมิ กณฺหสิสา ปาเทหิ
อุสฺสกฺกิตฺวา [๒]- ยาว ชานฺนฺมณฺฑลา ปฏิจฺฉาเทฺหฺลฺลํ ตถาคตฺสฺส ภิกฺขเว
#๑ ไป. ม. พิมฺโพหนํ ฯ ๒ ม. อุกฺคนฺตฺโตติ ทิสฺสตี ฯ

อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ปุพฺเพว สมโพธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตเสว
สโต อัย ตติโย มหาสุปิโน ปาตุรโหสิ ฯ ปุณ จปริ ภิกฺขเว
ตถาคตฺตสฺส อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ปุพฺเพว สมโพธา อนภิสมพุทฺธสฺส
โพธิสตุตฺตเสว สโต จตุตฺตโร สกฺกฺกา นานาวณฺณา จคูหิ ทิสาหิ
อาคนตุวา ปาทมฺเฏ นิปตฺติวา สพุพเสตา สมฺปชฺชีสุ ตถาคตฺตสฺส
ภิกฺขเว อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ปุพฺเพว สมโพธา อนภิสมพุทฺธสฺส
โพธิสตุตฺตเสว สโต อัย จตุตฺตโร มหาสุปิโน ปาตุรโหสิ ฯ ปุณ
จปริ ภิกฺขเว ตถาคโต อรหํ สมมาสมพุทฺธํ ปุพฺเพว สมโพธา
อนภิสมพุทฺธํ โพธิสตุตฺตว สมานิ มหโต มิพฺพหปพฺพตฺตสฺส อปรูปริ จงฺกมฺติ
อลิปปมาโน มิเพหน ตถาคตฺตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
ปุพฺเพว สมโพธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตเสว สโต อัย ปรุจจโม
มหาสุปิโน ปาตุรโหสิ ฯ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺตสฺส อรหโต
สมมาสมพุทฺธสฺส ปุพฺเพว สมโพธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตเสว สโต
อัย มหาปรจิ มหาสยฺนํ อโหสิ หิมวา ปพฺพตฺตราชา พิมฺโพหนํ อโหสิ
ปรุตฺถิเม สมฺมุตฺเท วาโม หตุโถ อโหโต อโหสิ ปรุจฺฉิเม สมฺมุตฺเท
ทกฺขิณฺเฏ หตุโถ อโหโต อโหสิ ทกฺขิณฺเฏ สมฺมุตฺเท อโภ ปาทา
โอหิตา อหฺลํ ตถาคเตน ภิกฺขเว อรหตา สมมาสมพุทฺธเชน อนุตฺตฺตรา
สมมาสมโพธิ อภิสมพุทฺธา ตสฺส อภิสมโพธาย อัย ปรุจจโม มหาสุปิโน
ปาตุรโหสิ ฯ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺตสฺส อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
ปุพฺเพว สมโพธา อนภิสมพุทฺธสฺส โพธิสตุตฺตเสว สโต ติริยา

นาม ตินชาติ นาภียา อุกคณตฺวา นภี อาหจฺจ จิตา อโหสิ ตถาคเตน
ภิกฺขเว อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน อริโย อฏฺฐจฺจิกโก มคฺโค
อภิสมฺพุชฺฉิตฺวา ยาว เทวมนุสฺเสหิ สุปฺปกาสิตฺโต ตสฺส อภิสมฺโพชาย
อัยฺ ทุตติโย มหาสุปฺปิโน ปาตุรโหสิ ฯ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส อรหโต
สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพว สมฺโพชานนภิสมฺพุทฺธสฺส โพชิสตฺตสฺเสว
สโต เสตา กิมิ กณฺหสิสา ปาเทหิ อุตฺตกฺกิตฺวา ยาว ชานุมณฺฑลตา
ปฏฺิจฺฉาเทสฺสุ พหุ ภิกฺขเว คิหิ โอทาทวสนา ตถาคตฺติ ปาณฺุเปตฺติ ๑
สรณฺ์ คตา ตสฺส อภิสมฺโพชาย อัยฺ ตติโย มหาสุปฺปิโน ปาตุรโหสิ ฯ
ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺเพว
สมฺโพชานนภิสมฺพุทฺธสฺส โพชิสตฺตสฺเสว สโต จตฺตาริ สกฺกณ
นानาวณฺณา จตฺุหิ ทิสาหิ อาคณฺตฺวา ปาทมฺเเล นิปตฺติตฺวา สพฺพเสตา
สมฺปชฺชิสฺสุ จตฺตาริเม ภิกฺขเว วณฺณา ขตฺติยา พุราหฺมณฺณา เวสฺสา
สุทฺถา เต ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวินเย อการสฺมา อนการิยฺ์
ปพฺพชิตฺวา อนตฺตริ วิมุตฺติ สจฺฉิกโรนฺติ ตสฺส อภิสมฺโพชาย อัยฺ จตฺตโร
มหาสุปฺปิโน ปาตุรโหสิ ฯ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
ปุพฺเพว สมฺโพชานนภิสมฺพุทฺโธ โพชิสตฺโตว สมานโน มหโต
มิพฺพหปฺพตสฺส อปรูปรุ จงฺกมฺติ อลิปฺปมาโน มิพฺพหน ลาภิ ภิกฺขเว
ตถาคโต จีวรปณฺุทฺปาตเสนาสนคิลาณปจฺจยเกสชฺชปริกฺขารานํ ตตฺถ
จ ตถาคโต อคฺธิโต ๒ อมฺจฺฉิตฺโต อนชฺุโณปฺนโน อาทีนวทสฺสาวิ
นิสฺสรณปฺลโย ปริกฺกชฺติ ตสฺส อภิสมฺโพชาย อัยฺ ปณฺุจโม มหาสุปฺปิโน
#๑ โป. ม. ปาณฺุเปตา ฯ ๒ ม. ตํ ตถาคโต อคฺธิโต ฯ

ปาตุโรหิตี ฯ ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมพฺพุทฺทสฺส
ปฺพุเพว สมฺโพธา อนภิสมพฺพุทฺทสฺส โปธิสฺตตฺสเสว สโต อิมเ ปณจ
มหาสุปีนา ปาตุรเหสุนฺติ ฯ

[๑๕๙] ปณจิมเ ภิกฺขเว วสุสฺสฺส อนฺตรายา ยํ เนมิตฺตา
น ชานนฺติ ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ ๑ นกฺกมฺติ กตเม ปณจ อฺปริ
ภิกฺขเว อากาเส เตโชธาตุ ปกฺกุปฺปติ เตน อฺปฺปนฺนา เมฆา
ปฏฺวิวจฺจนฺติ อยํ ภิกฺขเว ปจฺจโม วสุสฺสฺส อนฺตรายิ ยํ เนมิตฺตา
น ชานนฺติ ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมฺติ ฯ ปฺน จปริ ภิกฺขเว
อฺปริ อากาเส วาโยธาตุ ปกฺกุปฺปติ เตน อฺปฺปนฺนา เมฆา
ปฏฺวิวจฺจนฺติ อยํ ภิกฺขเว ทฺติโย วสุสฺสฺส อนฺตรายิ ยํ เนมิตฺตา
น ชานนฺติ ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมฺติ ฯ ปฺน จปริ ภิกฺขเว
ราหู อสุรินฺโท ปาณินา อฺทกํ ปฏฺจิจฺฉิตฺวา ๒ มหาสมฺมุเท ฉทฺเทติ อยํ
ภิกฺขเว ตฺติโย วสุสฺสฺส อนฺตรายิ ยํ เนมิตฺตา น ชานนฺติ ยตฺถ
เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมฺติ ฯ ปฺน จปริ ภิกฺขเว วสุสฺวลาหกา
เทวปฺตุตา ๓ ปมฺตุตา โหณฺติ อยํ ภิกฺขเว จตฺตุโถ วสุสฺสฺส อนฺตรายิ
ยํ เนมิตฺตา น ชานนฺติ ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมฺติ ฯ ปฺน
จปริ ภิกฺขเว มนุสฺสา อธมฺมิกา โหณฺติ อยํ ภิกฺขเว ปณจโม
วสุสฺสฺส อนฺตรายิ ยํ เนมิตฺตา น ชานนฺติ ยตฺถ เนมิตฺตานํ
จกฺขุ นกฺกมฺติ ฯ อิมเ โข ภิกฺขเว ปณจ วสุสฺสฺส อนฺตรายา ยํ
เนมิตฺตา น ชานนฺติ ยตฺถ เนมิตฺตานํ จกฺขุ นกฺกมฺตีติ ฯ

#๑ ไป. ม. ย. จกฺขุ ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ ๒ ไป. ม. สมฺปฏฺจิจฺฉิตฺวา ฯ ๓ ม. เทวา ฯ

[๑๕๘] ปณจหิ ภิกขเว อังเคหิ สมณนาคตา วาจา สุภาสิตา
โหติ โน ทุปุภาสิตา อนนุชชา จ อนนุชชา ๑ วิญญัน กตเมหิ
ปณจหิ กาลเนน จ ภาสิตา โหติ สจจา จ ภาสิตา โหติ
สณหา จ ภาสิตา โหติ อตถสยหิตา จ ภาสิตา โหติ เมตตจิตเตน
จ ภาสิตา โหติ ฯ อิมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ อังเคหิ
สมณนาคตา วาจา สุภาสิตา โหติ โน ทุปุภาสิตา อนนุชชา จ
อนนุชชา ๑ วิญญันนติ ฯ

[๑๕๙] ยัม ๒ ภิกขเว สีลวันโต ปพพชิตา กุลัม อุปสงกมณติ ตตถ
มนุสสา ปณจหิ จานเนหิ พหุ ปุณณัม ปสวณติ กตเมหิ ปณจหิ
ยสฺมี ภิกขเว สมเย สีลวันเต ปพพชิตे กุลัม อุปสงกมณเต มนุสสานัน ๓
ทิสฺวา จิตฺตานิ ปสันทิ ๔ สกฺกสํวตฺตนิกัม ภิกขเว ตัม กุลัม ตสฺมี
สมเย ปฏฺิปปทัม ปฏฺิปนฺนัม โหติ ฯ ยสฺมี ภิกขเว สมเย สีลวันเต ปพพชิต
กุลัม อุปสงกมณเต มนุสสา ปจฺจุญฺเจนติ อภิวาเทนติ อาสนัน เตนติ
อุจฺจาตุลิกสํวตฺตนิกัม ๕ ภิกขเว ตัม กุลัม ตสฺมี สมเย ปฏฺิปปทัม ปฏฺิปนฺนัม
โหติ ฯ ยสฺมี ภิกขเว สมเย สีลวันเต ปพพชิตे กุลัม อุปสงกมณเต
มนุสสา มจฺเฌรณลัม ปฏฺิวิเนนติ ๖ มหเสกฺขสํวตฺตนิกัม ภิกขเว ตัม กุลัม
ตสฺมี สมเย ปฏฺิปปทัม ปฏฺิปนฺนัม โหติ ฯ ยสฺมี ภิกขเว สมเย สีลวันเต
ปพพชิตे กุลัม อุปสงกมณเต มนุสสา ยถาสตฺติ ๗ ยถาพลัม สํวิภนฺติ
#๑ โป. ม. ย. อนนุชชา จ ฯ ๒ ย. ยสฺมี ภิกขเว สมเย ฯ ๓ โป. ม. ย. มนุสสา ฯ
#๔ ม. ย. ปสาเทนติ ฯ ๕ ม. ย. อุจฺจาตุลีน ... ฯ ๖ ย. ปฏฺิวิโนเทนติ ฯ
#๗ ย. ยถาสตฺตี ฯ

มหาโภกส้วตตนิกั กิกฺขเว ตั กุลั ตสฺมี สมเย ปฏิปทั ปฏิปนุณั
โหติ ฯ ยสฺมี กิกฺขเว สมเย สีลวนฺเต ปพฺพชิตे กุลั อุปสงฺกมฺนฺเต
มนุสฺสา ปริปุจฺจนฺติ ปริปลฺहनฺติ ฌมฺมํ สฺถนฺนฺติ มหาปญฺญาส้วตตนิกั
กิกฺขเว ตั กุลั ตสฺมี สมเย ปฏิปทั ปฏิปนุณั โหติ ฯ ยสฺมี กิกฺขเว
สมเย สีลวนฺโต ๑ ปพฺพชิตา กุลั อุปสงฺกมฺนฺติ ตตฺถ มนุสฺสา อิเมหิ
ปญฺจหิ จานฺเห พหุํ ปุญฺญํ ปสวณฺตีติ ฯ

[๒๐๐] ปญฺจิมา กิกฺขเว นิสฺสารณฺิยา ๒ ชาติโย กตฺมา ปญฺจ
อิช กิกฺขเว กิกฺขุโน กามे ๓ มนสิโกโรโต กามสฺสุ จิตฺตํ น ปกฺขนฺนฺตติ
น ปสึทติ น สนฺติญฺจติ น วิมุจฺจติ เนกฺขมฺมํ โข ปนสฺส มนสิโกโรโต
เนกฺขมฺเม จิตฺตํ ปกฺขนฺนฺตติ ปสึทติ สนฺติญฺจติ วิมุจฺจติ ตสฺส
ตํ จิตฺตํ สุกตํ ๔ สุภาวิตํ สุวฺภูจิตฺตํ สุวิมุตฺตํ สุวิต้ยฺยตฺตํ กามเหิ เย
จ กามปจฺจยา อุปฺปชฺชนฺติ อาสวา วิฆาตปริพาหา มุตฺโต โส
เตหิ น โส ตั เวทณั เวทียติ อิทฺมกฺขาตํ กามานั นิสฺสรณฺั ฯ
ปุณ จปรี กิกฺขเว กิกฺขุโน พฺยาปาทํ มนสิโกโรโต พฺยาปาเท จิตฺตํ
น ปกฺขนฺนฺตติ น ปสึทติ น สนฺติญฺจติ น วิมุจฺจติ อพฺยาปาทํ
โข ปนสฺส มนสิโกโรโต อพฺยาปาเท จิตฺตํ ปกฺขนฺนฺตติ ปสึทติ สนฺติญฺจติ
วิมุจฺจติ ตสฺส ตํ จิตฺตํ สุกตํ ๔ สุภาวิตํ สุวฺภูจิตฺตํ สุวิมุตฺตํ สุวิต้ยฺยตฺตํ
พฺยาปาเทนฺ เย จ พฺยาปาทปจฺจยา อุปฺปชฺชนฺติ อาสวา วิฆาตปริพาหา
มุตฺโต โส เตหิ น โส ตั เวทณั เวทียติ อิทฺมกฺขาตํ
พฺยาปาทสฺส นิสฺสรณฺั ฯ ปุณ จปรี กิกฺขเว กิกฺขุโน วิเหสั
#๑ ม. ยั กิกฺขเว สีลวนฺโต ฯ ๒ ม. นิสฺสารณฺิยา ฯ ย. นิสฺสรณฺิยา ฯ
#๓ โป. ม. ย. กามั ฯ ๔ ย. สุกตํ ฯ

มนสิกรโธ วิหสย จิตตํ น ปกขนุทติ น ปสัทธิ น สนตัญจติ
น วิมุจติ อวิหสั โข ปนสส มนสิกรโธ อวิหสย จิตตํ
ปกขนุทติ ปสัทธิ สนตัญจติ วิมุจติ ตสส ตํ จิตตํ สุกตํ สุภาวิตํ
สุวัญจิตํ สุวิมุตตํ สุวิสัยุตตํ วิหสย เย จ วิหสยปจจยา อุปปชชนุติ
อัสวา วิฆาตปริพาหา มุตโต โส เตหิ น โส ตํ เวทนั เวทียติ
อิทมกขาคํ วิหสย นิสัสรณั ๑ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุโน รูปเป ๑
มนสิกรโธ รูปเปสุ ๒ จิตตํ น ปกขนุทติ น ปสัทธิ น สนตัญจติ น
วิมุจติ อรูปั โข ปนสส มนสิกรโธ อรูปเป จิตตํ ปกขนุทติ
ปสัทธิ สนตัญจติ วิมุจติ ตสส ตํ จิตตํ สุกตํ สุภาวิตํ สุวัญจิตํ
สุวิมุตตํ สุวิสัยุตตํ รูปเปหิ เย จ รูปปจจยา อุปปชชนุติ อัสวา
วิฆาตปริพาหา มุตโต โส เตหิ น โส ตํ เวทนั เวทียติ
อิทมกขาคํ รูปานั นิสัสรณั ๑ ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุโน สกกายั
มนสิกรโธ สกกายเย จิตตํ น ปกขนุทติ น ปสัทธิ น สนตัญจติ
น วิมุจติ สกกายนิโรธั โข ปนสส มนสิกรโธ สกกายนิโรเช
จิตตํ ปกขนุทติ ปสัทธิ สนตัญจติ วิมุจติ ตสส ตํ จิตตํ สุกตํ
สุภาวิตํ สุวัญจิตํ สุวิมุตตํ สุวิสัยุตตํ สกกายเณ เย จ สกกายปจจยา
อุปปชชนุติ อัสวา วิฆาตปริพาหา มุตโต โส เตหิ น
โส ตํ เวทนั เวทียติ อิทมกขาคํ สกกายสส นิสัสรณั ๑ ตสส
กามนุททีปี ๓ นานุเสติ พยาปาทนุททีปี นานุเสติ วิหसानุททีปี ๔
#๑ โป. ม. ย. รูปั ๑ ๒ ม. ย. รูปเป ๑ ๓-๔ ม. ...นุททีปี ๑

นानุเสติ รูปนฺทึปี ๑ นานุเสติ สกฺกายนฺทึปี ๒ นานุเสติ โส
กามนฺทึยาปี อนนุสยา พฺยาปาทนฺทึยาปี อนนุสยา วิหฺसानฺทึยาปี
อนนุสยา รูปนฺทึยาปี อนนุสยา สกฺกายนฺทึยาปี อนนุสยา อํย วุจฺจติ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ นีรตฺโต ๓ อจฺเจชฺช ๔ ตณฺหํ วิวญฺญฺยิ สลฺโยชนํ
สมฺมามาณาภิสฺมยา อนฺตมกาสิ ทฺกฺขสฺส ฯ อีมา โข ภิกฺขเว ปญจ
นิสฺสารณียา ธาตุโยติ ฯ

พฺราหฺมณวคฺโค ปญจโม ฯ

จตุตฺโต ปณฺณาสโก นิฏฺฐิตฺโต ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

โสโณ โทโณ ตํการโว การณปาตี จ ปิงฺคิยานี

สุปีนา จ วสฺสา วาจา กุลํ นิสฺสรณียเณ จาติ ฯ

#๑-๒ ม. ... นนฺทึปี ฯ ๓ ม. ยฺ. นีรมุสฺโต ฯ ๔ โป. ม. อจฺเจจฺจติ ฯ

ปญจมปณฺณาสโก

กิมฺพิลวคฺโค ปจโม

[๒๐๑] เอกํ สมยํ ภควา กิมิตายํ ๑ วิหรติ เวพฺพเน ๑ อถ โข
อายุสฺมา กิมฺพิโล ๒ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข
อายุสฺมา กิมฺพิโล ภควนฺตํ เอตทโวจ โโก นฺ โข ภนฺเต เหตุ
โก ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม น จิรญฺจิติโก
โหตีติ ๑ อีธ กิมฺพิล ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย อุปาสกา
อุปาสิกាយो สตฺถริ อการวาวิหรนฺติ อปฺปติสฺสา ฌมฺเม อการวาวิ
หรนฺติ อปฺปติสฺสา สงฺฆे อการวาวิหรนฺติ อปฺปติสฺสา สิกฺขาเย
อการวาวิหรนฺติ อปฺปติสฺสา อณฺณมณฺณํ อการวาวิหรนฺติ
อปฺปติสฺสา อยํ โข กิมฺพิล เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน ตถาคเต
ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม น จิรญฺจิติโก โหตีติ ๑ โโก ปน ภนฺเต เหตุ โโก
ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม จิรญฺจิติโก โหตีติ ๑
อีธ กิมฺพิล ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย อุปาสกา อุปาสิกាយ
สตฺถริ สการวาวิหรนฺติ สปฺปติสฺสา ฌมฺเม สการวาวิหรนฺติ
สปฺปติสฺสา สงฺฆे สการวาวิหรนฺติ สปฺปติสฺสา สิกฺขาเย สการว
าวิหรนฺติ สปฺปติสฺสา อณฺณมณฺณํ สการวาวิหรนฺติ สปฺปติสฺสา
อยํ โข กิมฺพิล เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต
#๑ โป. กิมฺมิตายํ ๑ ยฺ. กิมฺพิลิตายํ ๑ ๒ ม. กิมิ ... ๑

สทฺทรมุโม จิรญฺจิติโก โหตีติ ฯ

[๒๐๒] ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา ฌมฺมสุสวเน กตฺเม ปญฺจ
อสุสฺสํ สุณฺหาติ สฺสํ ปรีโยทเปตี กงฺขํ วิหนฺติ ๑ ทิฏฺฐิ อังฺ
กโรตี จิตฺตมฺสฺส ปสฺสตีติ อิม โข ภิกฺขเว ปญฺจ อานิสฺสา
ฌมฺมสุสวเนติ ฯ

[๒๐๓] ปญฺจหิ ภิกฺขเว อังฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภโฑร ๒
อสุสาชานิโย ราชาโร โหตี ราชโกฺกโค รณฺโณ อังฺคนฺเตว
สงฺขํ กจฺจติ กตฺเมหิ ปญฺจหิ อาชฺชเวเน ชเวเน มทฺทเวเน
ชนฺติยา โสฺรจฺเจเน อิมฺหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ อังฺเคหิ สมนฺนาคโต
रणฺโณ ภโฑร ๑ อสุสาชานิโย ราชาโร โหตี ราชโกฺกโค รณฺโณ
อังกฺนฺเตว สงฺขํ กจฺจติ ฯ เอวเมว โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหตี ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย
อณฺชลิกรณฺนิโย อณฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุส กตฺเมหิ ปญฺจหิ
อาชฺชเวเน ชเวเน มทฺทเวเน ชนฺติยา โสฺรจฺเจเน อิมฺหิ โข ภิกฺขเว
ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหตี ปาหุเนยฺโย
ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺนิโย อณฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุสตีติ ฯ

[๒๐๔] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว พลานิ กตฺมานิ ปญฺจ สทฺธาพลํ
หิริพลํ โอตฺตปฺพลํ วิริยพลํ ปญฺญาพลํ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ
พลานีติ ฯ

[๒๐๕] ปญฺจิเม ภิกฺขเว เจโตชิตา กตฺเม ปญฺจ อิท

#๑ ม. วิตรติ ฯ ๒-๓ ม. ย. ภาโท ฯ

ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตุถฺริ กงฺขติ วิจิจฺจติ นาธมฺมจฺจติ น สมฺปสีทติ ๑
โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สตุถฺริ กงฺขติ วิจิจฺจติ นาธมฺมจฺจติ น
สมฺปสีทติ ตสฺส จิตฺตํ น นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย
ปฺธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย
ปฺธานาย อัยฺ ปจฺจโม เจโตจิลโล ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ธมฺเม ... สงฺฆเม ... สิกฺขาย ... สพฺรหฺมจาร์ีสฺสุ กุปีโต โหติ อนตฺตมโน
อาหตจิตฺโต จิตฺตาโต โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺรหฺมจาร์ีสฺสุ กุปีโต
โหติ อนตฺตมโน อาหตจิตฺโต จิตฺตาโต ตสฺส จิตฺตํ น นมตี
อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปฺธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมตี
อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปฺธานาย อัยฺ ปณฺจโม เจโตจิลโล ฯ
อิม โข ภิกฺขเว ปณฺจ เจโตจิลลิตฺติ ฯ

[๒๐๖] ปณฺจิม ภิกฺขเว เจตโส วินิพฺนฺชา กตฺเม ปณฺจ
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาม ๒ อวิตฺราโค โหติ อวิกตจฺจนฺโท อวิกตเปโม
อวิกตปีปาโส อวิกตปริพาโห อวิกตตณฺเฑห โย โส
ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาม อวิตฺราโค โหติ อวิกตจฺจนฺโท อวิกตเปโม
อวิกตปีปาโส อวิกตปริพาโห อวิกตตณฺเฑห ตสฺส จิตฺตํ น นมตี
อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปฺธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมตี
อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปฺธานาย อัยฺ ปจฺจโม เจตโส
วินิพฺนฺชโหติ ฯ ปุณฺ จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาย อวิตฺราโค โหติ ... รุเป
#๑ โป. น ปสฺสีทติ ฯ ๒ ม. ย. กามสุ ฯ

อวีตราโค โหติ ... ยาวทตถิ อูทราวเทหัง ภูณชิตฺวา เสยฺยสุขัง
ปัสสสุขัง มิทฺทสุขัง อนุยฺตุโต วิหริติ ... อณฺเฏตริ เทวนิกายิ ปณิชาย
พฺรหฺมจริยิ จรติ อิมินาหิ สีเลน วา วเตน วา ตเปน วา
พฺรหฺมจริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสามิ เทวณฺเฏตโร วาติ โย
โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺเฏตริ เทวนิกายิ ปณิชาย พฺรหฺมจริยิ
จรติ อิมินาหิ สีเลน วา วเตน วา ตเปน วา พฺรหฺมจริเยน
วา เทโว วา ภวิสฺสามิ เทวณฺเฏตโร วาติ ตสฺส จิตฺตํ
น นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย ยสฺส
จิตฺตํ น นมตี อาตปฺปาย อนุโยคาย สาทจฺจาย ปธานาย อัย
ปณฺจโม เจตฺโส วินิพฺนุโร ๑ อิม โข ภิกฺขเว ปณฺจ เจตฺโส
วินิพฺนุชาติ ๑

[๒๐๗] ปณฺจิมิ ภิกฺขเว อานิสฺสา ยาคฺุยา กตฺเม ปณฺจ
ขุทฺทํ ๑ ปฏฺวิเนติ ปิปาถิ ปฏฺวิเนติ วาถิ อนุโลเมติ วตฺถิ
โสเชติ อามาวเสถิ ปาเจติ อิม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสา
ยาคฺุยาติ ๑

[๒๐๘] ปณฺจิมิ ภิกฺขเว อาทีนฺวา ทนฺตกฺกุสฺส อขาทเน
กตฺเม ปณฺจ อจฺกขุสฺสํ มุขํ ทฺกฺกนฺธิ โหติ รสหรณฺนิโย น
วิสฺขมฺนฺติ ปิตฺตํ เสมฺหํ ภตฺตํ ปรีโยนฺทฺรติ ๒ ภตฺตมฺสฺส นจฺฉาเทติ
อิม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนฺวา ทนฺตกฺกุสฺส อขาทเน ๑ ปณฺจิมิ
ภิกฺขเว อานิสฺสา ทนฺตกฺกุสฺส ขาทเน กตฺเม ปณฺจ จฺกขุสฺสํ
#๑ ย. ขุทฺทํ ๑ ๒ ย. ปรีโยนฺทฺรนฺติ ๑

มุขํ น ทุกคณฺฐํ โหติ รสหรณฺโง วิสุชณฺณติ ปิตตํ เสมหํ
ภคฺคํ น ปรีโยนทฺฐติ ภคฺคตมสฺส ฉาเทติ อิมे โข ภิกฺขเว
ปลงจ อานิสฺสา ทนฺตกฏฺฐสฺส ขาทเนติ ฯ

[๒๐๕] ปลงจิมะ ภิกฺขเว อาทีนวา อายตเกน กิตฺตสฺสเรณ ฌมฺมํ
ภณฺนตฺสฺส กตเม ปลงจ อตฺตนาปี ๑ ตสฺมี สเร สารชฺชติ ปเรปี
ตสฺมี สเร สารชฺชนฺติ คหปติกาปี อุชฺฌายนฺติ ยเถว มยํ
คายนม อเวเมวิเม ๒ สมณฺวา สกฺยปฺตฺติยา คายนฺตีติ สรกฺคตฺติมปี
นิกามยมานสฺส สมานิสฺส ภงฺโก โหติ ปจฺฉิมา ชนตา ทิฏฺฐานุกฺคตี
อาปชฺชติ อิมे โข ภิกฺขเว ปลงจ อาทีนวา อายตเกน กิตฺตสฺสเรณ
ฌมฺมํ ภณฺนตฺสฺสชาติ ฯ

[๒๑๐] ปลงจิมะ ภิกฺขเว อาทีนวา มุฏฺฐสฺสตีตฺส อสมฺปชานสฺส
นิทฺทํ โอกกมโต ๓ กตเม ปลงจ ทุกขํ สฺสปติ ทุกขํ ปฏฺฐิพฺพชฺชติ
ปาปกํ สฺสปินํ ปสฺสตี เทวตา น รกฺขนฺติ อสุจิ มุจฺจติ อิมे
โข ภิกฺขเว ปลงจ อาทีนวา มุฏฺฐสฺสตีตฺส อสมฺปชานสฺส นิทฺทํ
โอกกมโต ฯ ปลงจิมะ ภิกฺขเว อานิสฺสา อุปฏฺฐิตสฺสตีตฺส
อสมฺปชานสฺส นิทฺทํ โอกกมโต กตเม ปลงจ สฺสปํ สฺสปติ สฺสปํ
ปฏฺฐิพฺพชฺชติ น ปาปกํ สฺสปินํ ปสฺสตี เทวตา รกฺขนฺติ อสุจิ
น มุจฺจติ อิมे โข ภิกฺขเว ปลงจ อานิสฺสา อุปฏฺฐิตสฺสตีตฺส
อสมฺปชานสฺส นิทฺทํ โอกกมโตติ ฯ

กิมพิลวคฺโค ปจโม ฯ

#๑ โป. ม. ย. อตฺตนาปี ฯ ๒ ม. อเวเมว โข ฯ ๓ โป. ม. ย. โอกกมยโต ฯ

#อปริปี อีทิสเมว ฯ

ตสฺสทุทานํ ฯ

กิมฺพิโต ชมฺมสฺสวณํ อาชานี ๑ จ พลํ ขิลํ
วินิพนฺธํ ยากุ กญฺจํ กิตฺตํ มุญฺจสฺสตีปี ๒ จาติ ฯ

อกุโกสกวคฺโค ทฺติโย

[๒๑๑] โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกุโกสกปริภาสโก อริยฺวาทิ
สพฺรหฺมจารินํ ตสฺส ปณฺจ อาทีนวา ปาฎิกงฺขา กตฺเม ปณฺจ
ปาราชิโก वा โหติ ฉินฺนปฺริปนฺโน ๓ อลฺลตฺรํ वा สงฺกิลิฏฺจํ
อาปตฺตี อาปชฺชติ พาพฺหํ वा โรคาตงฺกํ สฺสติ สมฺมุโพห กาลํ
กโรติ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺวา อปายํ ทฺคคฺตี วินิปาตํ นิริยํ
อุปชฺชติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกุโกสกปริภาสโก อริยฺวาทิ
สพฺรหฺมจารินํ ตสฺส อิมํ ปณฺจ อาทีนวา ปฎิกงฺขาติ ฯ

[๒๑๒] โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฆณฺฑนการโก กลหการโก
วิวาทการโก ภสฺสการโก สงฺฆเม อธิกรณการโก ตสฺส ปณฺจ
อาทีนวา ปาฎิกงฺขา กตฺเม ปณฺจ อนธิคตํ นาธิคจฺจติ อธิคตํ ๔
ปฺริหายติ ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ สมฺมุโพห กาลํ
กโรติ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺวา อปายํ ทฺคคฺตี วินิปาตํ นิริยํ
อุปชฺชติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฆณฺฑนการโก กลหการโก วิวาทการโก
ภสฺสการโก สงฺฆเม อธิกรณการโก ตสฺส อิมํ ปณฺจ
อาทีนวา ปาฎิกงฺขาติ ฯ

#๑ ม. อาชานีโย ฯ ๒ ย. มุญฺจสฺสตีนา ฯ ๓ ม. ฉินฺนปฺริพนฺโธ ฯ ๔ โป. ม. อธิคตา ฯ

[๒๑๑] ปณจิมะ ภิกขเว อาทินวา ทุสสีลสฺส สีลวิปตฺติยา
กตเม ปณจ อธิ ภิกขเว ทุสสีโล สีลวิปฺนฺโน ปมาทาธิกรณํ
มหตี โภคชาณี นิคจฺจติ อัย ภิกขเว ปจโม อาทินโว ทุสสีลสฺส
สีลวิปตฺติยา ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว ทุสสีลสฺส สีลวิปฺนฺนสฺส ปาปโก
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ อัย ภิกขเว ทฺติโย อาทินโว ทุสสีลสฺส
สีลวิปตฺติยา ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว ทุสสีโล สีลวิปฺนฺโน ยถฺยทเว
ปริสํ อุปสงฺกมฺติ ยถิ ขตฺติยปริสํ ยถิ พฺราหฺมณปริสํ ยถิ คหปติปริสํ
ยถิ สมณปริสํ อวิสารโท อุปสงฺกมฺติ มงฺกุฏโต อัย ภิกขเว ตฺติโย
อาทินโว ทุสสีลสฺส สีลวิปตฺติยา ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว ทุสสีโล
สีลวิปฺนฺโน สมฺมุโพห กาลิ กโรติ อัย ภิกขเว จตฺตุโธ อาทินโว
ตุสสีลสฺส สีลวิปตฺติยา ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว ทุสสีโล สีลวิปฺนฺโน กายสฺส
เกทา ปรมฺมรณา อปายิ ทฺคฺคตี วินิปาตี นิริยํ อุปปชฺชติ อัย
ภิกขเว ปณจโม อาทินโว ทุสสีลสฺส สีลวิปตฺติยา อิมะ โข ภิกขเว
ปณจ อาทินวา ทุสสีลสฺส สีลวิปตฺติยา ฯ ปณจิมะ ภิกขเว อานิสฺสา
สีลวโต สีลสมฺปทาย กตเม ปณจ อธิ ภิกขเว สีลวา สีลสมฺปนฺโน
อปฺปมาทาธิกรณํ มหนฺตํ โภคกฺขนฺธํ อธิคจฺจติ อัย ภิกขเว
ปจโม อานิสฺโส สีลวโต สีลสมฺปทาย ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว สีลวโต
สีลสมฺปนฺนสฺส กลฺยาณํ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ อัย ภิกขเว
ทฺติโย อานิสฺโส สีลวโต สีลสมฺปทาย ฯ ปุณ จปริ ภิกขเว สีลวา
สีลสมฺปนฺโน ยถฺยทเว ปริสํ อุปสงฺกมฺติ ยถิ ขตฺติยปริสํ ยถิ

พราหมณปริสั ยทิ คหปติปริสั ยทิ สมณปริสั วิสารโท
อุปสงุมติ อมงกุฏโต อัย ภิกขเว ตติโย อานิสัโส สีลวโต
สีลสมุปทาย ฯ ปุณ จปรี ภิกขเว สีลวา สีลสมุปนุโน อสมมุโพห กาลั
กโรติ อัย ภิกขเว จตุตโธ อานิสัโส สีลวโต สีลสมุปทาย ฯ
ปุณ จปรี ภิกขเว สีลวา สีลสมุปนุโน กายสุส เกทา ปรมมรณา
สุคตึ สุกั โลกั อุปปชชติ อัย ภิกขเว ปณจโม อานิสัโส สีลวโต
สีลสมุปทาย อิม โข ภิกขเว ปณจ อานิสัสา สีลวโต
สีลสมุปทายาติ ฯ

[๒๑๔] ปณจิมเ ภิกขเว อาทีนวา พหุภาณิสุมิ ปุคฺคเล กตเม
ปณจ มุสา ภาณติ ปิสฺสณิ ภาณติ ผรุสั ภาณติ สมุพปลาปี
ภาณติ กายสุส เกทา ปรมมรณา อปายั ทุคฺคตึ วินิปาตึ นริยั
อุปปชชติ อิม โข ภิกขเว ปณจ อาทีนวา พหุภาณิสุมิ
ปุคฺคเล ฯ ปณจิมเ ภิกขเว อานิสัสา มนุตภาณิสุมิ ๑ ปุคฺคเล กตเม
ปณจ น มุสา ภาณติ น ปิสฺสณิ ภาณติ น ผรุสั ภาณติ
น สมุพปลาปี ภาณติ กายสุส เกทา ปรมมรณา สุคตึ สุกั
โลกั อุปปชชติ อิม โข ภิกขเว ปณจ อานิสัสา มนุตภาณิสุมิ
ปุคฺคเลติ ฯ

[๒๑๕] ปณจิมเ ภิกขเว อาทีนวา อกฺขนฺติยา กตเม ปณจ
พหุโน ชนสุส อปปีโย โหติ อมณาโป เวรพหุโล จ โหติ
วชชพหุโล จ สมมุโพห กาลั กโรติ กายสุส เกทา ปรมมรณา
#๑ โป. มนฺตา ... ฯ

อปาัย์ ทุกคคตี่ วินิปาตัง นิริยั อูปปชชติ อิมะ โข ภิกขเว ปณจ
อาทีนวา อุกขนุตติยา ฯ ปณจิมะ ภิกขเว อานิสัสสา ขนุตติยา กตเม
ปณจ พหุโน ชนสส ปิโย โหติ มนาโป น เวรพหุโล โหติ
น วชชพหุโล อสมมุโพห กาลัง กโรติ กายสส เกทา ปรมมรรณา
สุคตี่ สคคัง โลกัง อูปปชชติ อิมะ โข ภิกขเว ปณจ
อานิสัสสา ขนุตติยาติ ฯ

[๒๑๖] ปณจิมะ ภิกขเว อาทีนวา อุกขนุตติยา กตเม ปณจ
พหุโน ชนสส อปปิโย โหติ อมนาโป ลุทฺโธ ๑ จ โหติ วิปปฏิสารี
จ สมมุโพห กาลัง กโรติ กายสส เกทา ปรมมรรณา
อปาัย์ ทุกคคตี่ วินิปาตัง นิริยั อูปปชชติ อิมะ โข ภิกขเว ปณจ
อาทีนวา อุกขนุตติยา ฯ ปณจิมะ ภิกขเว อานิสัสสา ขนุตติยา กตเม
ปณจ พหุโน ชนสส ปิโย โหติ มนาโป อลุทฺโธ ๒ จ โหติ
อวิปปฏิสารี จ อสมมุโพห กาลัง กโรติ กายสส เกทา ปรมมรรณา
สุคตี่ สคคัง โลกัง อูปปชชติ อิมะ โข ภิกขเว ปณจ
อานิสัสสา ขนุตติยาติ ฯ

[๒๑๗] ปณจิมะ ภิกขเว อาทีนวา อปาสาทิกะ กตเม ปณจ
อตุตทาปี อตุตทานัง อูปวทติ อนุวิจจ วิญญู ครหนุตติ ปาปโก
กิตติสทฺโท อพุกคจจจติ สมมุโพห กาลัง กโรติ กายสส เกทา
ปรมมรรณา อปาัย์ ทุกคคตี่ วินิปาตัง นิริยั อูปปชชติ อิมะ โข
ภิกขเว ปณจ อาทีนวา อปาสาทิกะ ฯ ปณจิมะ ภิกขเว อานิสัสสา
#๑-๒ ม. ลุทฺโธ อลุทฺโธ ฯ

ปาสาทิเก กตเม ปญจ อตุตทาปี อตุตทานัน น อุปวทติ อนุวิจจ
วิญญู ปัสสันนติ กลยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ อสมมุโพห
กาลัง กโรติ กายสุส เกทา ปรมมรณา สุคตฺตี สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ
อิเม โข ภิกฺขเว ปญจ อานิสฺสา ปาสาทิเกติ ฯ

[๒๑๘] ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนวา อปาสาทิเก กตเม ปญจ
อปปสนฺนา นปฺปสฺสีทฺนติ ปสนฺนนานญจ เอกจฺจัน อญฺจตฺตํ โหติ
สตฺถุ สาสนํ น กตํ ๑ โหติ ปจฺจิมมา ชนตา ทิฏฺฐานุคฺตํ อापชฺชติ
จิตฺตมสุส นปฺปสฺสีทฺติ อิเม โข ภิกฺขเว ปญจ อาทีนวา อปาสาทิเก ฯ
ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา ปาสาทิเก กตเม ปญจ อปปสนฺนา
ปสฺสีทฺนติ ปสนฺนนานญจ ภิกฺขโยภาโว โหติ สตฺถุ สาสนํ กตํ โหติ
ปจฺจิมมา ชนตา ทิฏฺฐานุคฺตํ อापชฺชติ จิตฺตมสุส ปสฺสีทฺติ อิเม
โข ภิกฺขเว ปญจ อานิสฺสา ปาสาทิเกติ ฯ

[๒๑๙] ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนวา อคฺคิสฺสุมี กตเม ปญจ
อจฺจขุสฺโส ทฺพพฺพณฺณกรโณ ทฺพพฺพลกรโณ สงฺกณฺิกาปวทฺธโน ๒
ติรจฺจณกถาปวตฺตนิโก อิเม โข ภิกฺขเว ปญจ อาทีนวา อคฺคิสฺสุมินฺติ ฯ

[๒๒๐] ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนวา มรฺฐรายํ กตเม ปญจ
วิสมา พหุรฺชา จณฺทสฺสุนฺชา วาลยฺกฺขา ๓ ทฺลลภปิณฺฑา
อิเม โข ภิกฺขเว ปญจ อาทีนวา มรฺฐรายนฺติ ฯ

อกฺโกสกวคฺโค ทฺุติโย ฯ

#๑ ม. ยฺ. ออกตํ ฯ ๒ โป. สงฺกณฺิกาย พนฺธโน ฯ ๓ โป. พาลยฺกฺขา ฯ ม. ยฺ. วาพยฺกฺขา ฯ

ตสุสุททานั

อกุโกสภณทนนสีลั พาหุภานึ ๑ เทว อขนุติโย
อปาสาทิกา เทว วุคตา อคคิสุมึ มฐเรน จาติ ๑

ทึฆจาริกวคโค ตติโย

[๒๒๑] ปรุจิเม ภิกขเว อาทึนวา ทึฆจาริกั อนวตถจาริกั
อนุยุตตสุส วิหโรโต กตเม ปรุจ อสุสุตั น สุณนาคิ สุตั น
ปรึโยทเปติ ๒ สุเตเนกจเจน อวิสารโท โหติ พาพหึ ๓ โรคาตงกั
สุสตี น จ มิตตวา โหติ อึเม โข ภิกขเว ปรุจ อาทึนวา
ทึฆจาริกั อนวตถจาริกั อนุยุตตสุส วิหโรโต ๑ ปรุจิเม ภิกขเว
อานึสัสา สมวตถจาเร กตเม ปรุจ อสุสุตั สุณนาคิ สุตั
ปรึโยทเปติ สุเตเนกจเจน วิสารโท โหติ น พาพหึ โรคาตงกั
สุสตี มิตตวา จ โหติ อึเม โข ภิกขเว ปรุจ อานึสัสา
สมวตถจาเรติ ๑

[๒๒๒] ปรุจิเม ภิกขเว อาทึนวา ทึฆจาริกั อนวตถจาริกั อนุยุตตสุส
วิหโรโต กตเม ปรุจ อนธคคั นารคจจติ อธคคั ๔
ปรึหายติ อธคเตเนกจเจน อวิสารโท โหติ พาพหึ โรคาตงกั
สุสตี น จ มิตตวา โหติ อึเม โข ภิกขเว ปรุจ อาทึนวา
ทึฆจาริกั อนวตถจาริกั อนุยุตตสุส วิหโรโต ๑ ปรุจิเม ภิกขเว
#๑ ม. ย. พหุภานึ ๑ ๒ ม. ปรึโยทาเปติ ๑ อปรึปี อึทิสเมว ๑ ๓ ม. ย. คาพหึ ๑
#อปรึปี อึทิสเมว ๑ ๔ ป. ม. ย. อธคตา ๑ อปรึปี อึทิสเมว ๑

อนิสฺสา สมวตุจจารเ กตเม ปรุจ อนธิคตฺ อธิคจฺจติ
อธิคตฺ น ปรึหายติ อธิคเตเนกฺจเณ วิสารโท โหติ น พาพฺหิ
โรคาตงฺกํ ผุสฺติ มิตฺตวา จ โหติ อึเม โข ภิกฺขเว ปรุจ
อนิสฺสา สมวตุจจารติ ฯ

[๒๒๓] ปรุจึเม ภิกฺขเว อาทึนวา อภินึวาเส ๑ กตเม ปรุจ
พฺหุณฺโฑ โหติ พฺหุณฺฑสฺสนฺนิจโย พฺหุเสชฺชโหติ พฺหุเสชฺชสฺสนฺนิจโย
พฺหุจฺจโหติ พฺหุกรณฺนิโย อพฺยตฺโต ๒ กึกรณฺนิเยสุ สฺสฏฺโฐ
วิหฺรติ กหฺภูจฺปพฺพิเตหิ อนนฺุโลมิเกน กิหิสฺสคฺเคน ตมฺหา จ
อวาสา ปกฺกมนฺุโต สาเปกฺโข ปกฺกมติ อึเม โข ภิกฺขเว ปรุจ
อาทึนวา อภินึวาเส ๑ ฯ ปรุจึเม ภิกฺขเว อนิสฺสา สมวตุถนึวาเส ๓
กตเม ปรุจ น พฺหุณฺโฑ โหติ น พฺหุณฺฑสฺสนฺนิจโย น พฺหุเสชฺชโหติ
น พฺหุเสชฺชสฺสนฺนิจโย น พฺหุจฺจโหติ น พฺหุกรณฺนิโย
พฺยตฺโต ๔ กึกรณฺนิเยสุ อสฺสฏฺโฐ วิหฺรติ กหฺภูจฺปพฺพิเตหิ
อนนฺุโลมิเกน กิหิสฺสคฺเคน ตมฺหา จ อวาสา ปกฺกมนฺุโต อนเปกฺโข
ปกฺกมติ อึเม โข ภิกฺขเว ปรุจ อนิสฺสา สมวตุถนึวาเสติ ฯ

[๒๒๔] ปรุจึเม ภิกฺขเว อาทึนวา อภินึวาเส กตเม ปรุจ
อวาสมจฺจริ โหติ กุถมจฺจริ โหติ ลาภมจฺจริ โหติ วณฺณมจฺจริ
โหติ ฐมฺมมจฺจริ โหติ อึเม โข ภิกฺขเว ปรุจ อาทึนวา
อภินึวาเส ฯ ปรุจึเม ภิกฺขเว อนิสฺสา สมวตุถนึวาเส กตเม ปรุจ
#๑ ม. ยฺ. อถินึวาเส ฯ อปรึปี อึทิสเมว ฯ ๒ ม. พฺยตฺโต ฯ ๓ ม. ยฺ. สมวตุถวาเส ฯ
#อปรึปี อึทิสเมว ฯ ๔ ม. น พฺยตฺโต ฯ

น อวาสมจฺจรี โหติ น กุลมจฺจรี โหติ น ตาภมจฺจรี โหติ
น วณฺณมจฺจรี โหติ น ชมฺมมจฺจรี โหติ อิม โข ภิกฺขเว
ปณจ อานิสฺสา สมวตฺถนินฺวาเสติ ฯ

[๒๒๕] ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อาทินฺวา กุลฺลปกเ กตเม ปณจ
อนามนฺตจาเร อาปชฺชติ รโหนิสชฺชาย อาปชฺชติ ปฏฺิจฺจนฺเน
อาสเน อาปชฺชติ มาตุคามสฺส อุตฺตรินฺนปฺปณจวาจาหิ ชมฺมํ เทเสนฺโต
อาปชฺชติ กามสฺงกปฺพหุโล วิหฺรติ อิม โข ภิกฺขเว ปณจ
อาทินฺวา กุลฺลปกเติ ฯ

[๒๒๖] ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อาทินฺวา กุลฺลปกสฺส ภิกฺขุโน อติเวถฺ
กุเลสุ ติสฺสกุสฺส วิหฺรโต กตเม ปณจ มาตุคามสฺส อภินฺนทสฺสนํ
ทสฺสเน สติ ติสฺสกุโค ติสฺสกุเค สติ วิสฺสาโส วิสฺสาเส
สติ โอตาโร โอติณฺณจิตฺตสฺเสตํ ปาฏิกงฺขํ อนภฺรโต วา พุรหฺมจฺริยํ
จริสฺสติ สงฺกิติฏฺจํ ๑ อาปตฺตี อาปชฺชิสฺสติ สิภฺงํ วา ปจฺจกฺขาย
หิเนยวตฺติสฺสติ อิม โข ภิกฺขเว ปณจ อาทินฺวา กุลฺลปกสฺส
ภิกฺขุโน อติเวถฺ กุเลสุ ติสฺสกุสฺส วิหฺรโตติ ฯ

[๒๒๗] ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อาทินฺวา โภเคสุ กตเม ปณจ
อคุคิสาธาธนา โภคา อุทกสาธาธนา โภคา ราชสาธาธนา โภคา
โจรสาธาธนา โภคา อปฺปิเยหิ ทายาทฺเทหิ สาธาธนา โภคา อิม
โข ภิกฺขเว ปณจ อาทินฺวา โภเคสุ ฯ ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อานิสฺสา
โภเคสุ กตเม ปณจ โภเค นิสฺสาย อตฺตานิํ สุเขติ ปิณฺเนติ
#๑ ไป. ม. ย. อณฺณตฺริ วา สงฺกิติฏฺจํ ฯ

สมมา สุขัง ปรีหริติ มาตาปิตโร สุขเขติ ปีเณติ สมมา สุขัง ปรีหริติ
ปุตตทาทาสกมมกรโปริเส สุขเขติ ปีเณติ สมมา สุขัง ปรีหริติ มิตตามจุเจ
สุขเขติ ปีเณติ สมมา สุขัง ปรีหริติ สมณพราหฺมณเส
อุทฺทคฺคิกํ ทกฺขิณํ ปติญฺจาเปติ โสวคฺคิกํ สุขวิปากํ สกฺคสํวตฺตนิกํ
อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสา โภเคสุติ ฯ

[๒๒๘] ปณฺจิมे ภิกฺขเว อาทีนฺวา อุตฺตฺรภตฺเต กุเล กตฺเม
ปณฺจ ये ते อตีति पाहुना ते न काเลน प्तिप्पुचेनฺदि या
ता पतिप्तिकุคฺคिका เทวता ता न काเลน प्तिप्पुचेनฺदि ये ते
สมณพราหฺมणा เอกภตฺติกา रत्तुप्रता विरता विกาลโภชणा ते न
กาเลน प्तिप्पुचेनฺदि ทาสกมมกรโปริสา विमुखा गमम् गโรन्दि
ดาวตกณฺเวย อสมเยน ภูตฺตํ โอนฺชวन्ตํ โหติ อิเม โข ภิกฺขเว
ปณฺจ อาทีนฺวา อุตฺตฺรภตฺเต กุเล ฯ ปณฺจิมे ภิกฺขเว อานิสฺสา
สมยภตฺเต กุเล กตฺเม ปณฺจ ये ते อตีति पाहुना ते काเลน
प्तिप्पुचेनฺदि या ता पतिप्तिकุคฺคिका เทวता ता काเลน प्तिप्पुचेनฺदि
ये ते สมณพราหฺมणा เอกภตฺติกา रत्तुप्रता विरता
วิกาลโภชणा ते काเลน प्तिप्पुचेनฺदि ทาสกมมกรโปริสา อวิมุखा
गमम् गरोन्दि ดาวตกณฺเวย สมเยน ภูตฺตํ โอนฺชวन्ตํ โหติ อิเม
โข ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสา สมยภตฺเต กุเลติ ฯ

[๒๒๙] ปณฺจิมे ภิกฺขเว อาทีนฺวา กณฺหสฺสเป กตฺเม ปณฺจห
อสุจิ ทฺวคฺคนฺโธ สภีรฺ สปฺปฏิกโย มิตฺตทฺพฺภี อิเม โข

ภิกขเว ปรณจ อาทีนวา กณฺหสปรเป เอวเมว โข ภิกขเว ปรณจิม
อาทีนวา มาตุคาม กตเม ปรณจ อสุจิ ทุกฺคนุโธ สภีร
สปรปฏิภโย มิตฺตทพฺภี อิม โข ภิกขเว ปรณจ อาทีนวา
มาตุคามติ ฯ

[๒๓๐] ปรณจิม ภิกขเว อาทีนวา กณฺหสปรเป กตเม ปรณจ
โกธโน อุปนาหิ โฆรวิสโต ทุชิวฺโห มิตฺตทพฺภี อิม โข
ภิกขเว ปรณจ อาทีนวา กณฺหสปรเป เอวเมว โข ภิกขเว ปรณจิม
อาทีนวา มาตุคาม กตเม ปรณจ โกธโน อุปนาหิ โฆรวิสโต
ตุชิวฺโห มิตฺตทพฺภี ตตฺริทํ ภิกขเว มาตุคามสฺส โฆรวิสตา
เยภฺยุเณน ภิกขเว มาตุคาโม ติพฺพราโค ตตฺริทํ ภิกขเว มาตุคามสฺส
ทุชิวฺหตา เยภฺยุเณน ภิกขเว มาตุคาโม ปิสุณฺวาโจ ตตฺริทํ
ภิกขเว มาตุคามสฺส มิตฺตทพฺภิตา เยภฺยุเณน ภิกขเว มาตุคาโม
อติจารินิ อิม โข ภิกขเว ปรณจ อาทีนวา มาตุคามติ ฯ

ทีฆจาริกวคฺโค ตติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

เทว ทีฆจาริกา วุตฺตา อภินิवासมฺจฺฉริ ๑

เทว กุณฺฐปกา โภโค ๒ ภคฺคํ ๓ สปรปาปเร เทวติ ฯ

#๑ ม. อตินิवासมฺจฺฉริ ฯ ยู. ____ มจฺฉเร ฯ ๒ โป. เทว กุณฺฐปกํ โภคา ฯ ม. เทว

#๒ กุณฺฐปกา โภคา ฯ ยู. เทว จ ... ฯ ๓ โป. อสฺสุรภคฺคํ กณฺหสปรปา อปเร เทวติ ฯ

อวำสึกวกุโศ จตุตุโศ

[๒๓๑] ปรุจหึ กึกขเว ฌมเมหึ สมนนาคโศ อวำสึโก กึกขุ
อภำวณึโย โหติ กตเมหึ ปรุจหึ น อากปฺปสมปฺนโน โหติ
น วตฺตสมปฺนโน น พหุสฺสุโต โหติ น สุตฺธโร น ปฏึสฺสเลชิตำ
โหติ น ปฏึสฺสลำนรำโม น กลฺยำนรำโม ๑ น กลฺยำนวำโจ
โหติ น กลฺยำนวำกฺกรโณ ทฺวปฺปรุจโย โหติ ชโผ เอพฺมุโศ อึเมหึ
โช กึกขเว ปรุจหึ ฌมเมหึ สมนนาคโศ อวำสึโก กึกขุ อภำวณึโย
โหติ ๑ ปรุจหึ กึกขเว ฌมเมหึ สมนนาคโศ อวำสึโก กึกขุ
ภำวณึโย โหติ กตเมหึ ปรุจหึ อากปฺปสมปฺนโน โหติ วตฺตสมปฺนโน
พหุสฺสุโต โหติ สุตฺธโร ปฏึสฺสเลชิตำ โหติ ปฏึสฺสลำนรำโม
กลฺยำนรำโม ๑ กลฺยำนวำโจ โหติ กลฺยำนวำกฺกรโณ ปรุจว
โหติ อชโผ อนเอพฺมุโศ อึเมหึ โช กึกขเว ปรุจหึ ฌมเมหึ
สมนนาคโศ อวำสึโก กึกขุ ภำวณึโย โหติติ ๑

[๒๓๒] ปรุจหึ กึกขเว ฌมเมหึ สมนนาคโศ อวำสึโก กึกขุ
สพฺรหฺมจาร์ณึ ปึโย จ โหติ มนำโป จ ครุ จ ภำวณึโย จ
กตเมหึ ปรุจหึ สึลวำ โหติ ปำติโมกฺขสัวรสัฎฺโศ วิหฺรติ
อำจรโคจรสมปฺนโน อณฺมตเตสฺ วชฺเชสฺ ภยทสฺสāvึ สมำทำย สึกฺขติ
สึกฺขำปเทสฺ พหุสฺสุโต โหติ สุตฺธโร สุตฺสนฺนึจโย เย เต ฌมมำ
อำทึกลฺยำนำ มชฺฌกฺลฺยำนำ ปรึโยสำนกฺลฺยำนำ สำตุถึ สพฺยณฺชนึ
#๑ ม. ยฺ. อัย ปำโจ น ทึสฺสติ ๑

เกวลปรึปฺณณั ปรึสุทฺธึ พุรหุมจริยั อภิวทฺนติ ตถารุปาสุส ธมฺมา
พหุสุตฺตา โหนฺติ ธตา วจฺสา ปรึจิตฺตา มนฺसानุเปกฺขิตฺตา ทิฏฺฐิยา
สุปฺปฏิวิทฺธา กฺลฺยาณวโจ โหติ กฺลฺยาณวากุรโณ โปริยา วาจา
สมนฺนาคโต วิสุตฺถุจาย อนลคพาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนียา จตฺนุํ
ฉานานั อภิจตฺติกานั ทิฏฺฐธมฺมุสฺสวึหารานั นิกามลาภึ โหติ
อกิจฺฉลาภึ อกสิรลาภึ อาสวานั ขยา ๑ อนาสวึ เจโตวิมุตตี
ปลฺลววิมุตตี ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยั อภิลฺลว สจฺฉนิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
วิหฺรติ อิมหึ โข ภิกฺขเว ปลฺลจฺหึ ธมฺเมหึ สมนฺนาคโต อาวาสโก
ภิกฺขุ สพุรหุมจารินั ปึโย จ โหติ มนาไป จ รุ จ ภาวนึโย จาติ ฯ

[๒๓๓] ปลฺลจฺหึ ภิกฺขเว ธมฺเมหึ สมนฺนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ
อาวาสั สเภติ กตฺเมหึ ปลฺลจฺหึ สึลว โหติ ฯเปฯ สิกฺขติ
สิกฺขาปเทสุ พหุสุตฺโต โหติ ฯเปฯ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา
กฺลฺยาณวโจ โหติ กฺลฺยาณวากุรโณ โปริยา วาจา สมนฺนาคโต
วิสุตฺถุจาย อนลคพาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนียา ปฎิพโล โหติ
อุปสงฺกมฺนตึ ๒ ธมฺมึยา กถาย สนฺทสฺเสตฺถุ สมากเปตฺถุ สมฺตเตเชตฺถุ
สมฺปหึเสตฺถุ จตฺนุํ ฉานานั อภิจตฺติกานั ทิฏฺฐธมฺมุสฺสวึหารานั%
นิกามลาภึ โหติ อกิจฺฉลาภึ อกสิรลาภึ อิมหึ โข ภิกฺขเว ปลฺลจฺหึ
ธมฺเมหึ สมนฺนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ อาวาสั สเภตึติ ฯ

[๒๓๔] ปลฺลจฺหึ ภิกฺขเว ธมฺเมหึ สมนฺนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ
#๑ ไป. อาสวานลจ ฯ ๒ ม. ย. อุปสงฺกมฺนเต ฯ

อวาตสส พหุปการโ โหติ กตเมหิ ปณจหิ สีลวา โหติ ฯเปฯ
สมาทาย สิกขติ สิกขาปเทสุ พหุสสุโต โหติ ฯเปฯ ทิฏฐิยา
สุปฏิวิทฐา ขณฺทผลลํ ปณฺสขโรติ มหา โข ปน ภิกขุสงฺโฆ
อภิกกนฺโต นานาเวรชชกา ภิกขุ คิหิํ อุปสงกมิตฺวา อาโรเจติ
มหา โข อาวุโส ภิกขุสงฺโฆ อภิกกนฺโต นานาเวรชชกา ภิกขุ กโรธ
ปฺลฺณานิ สมโย ปฺลฺณานิ กาคฺคฺติ จตฺตุนํ ฌานานํ อภิเจตฺตีกานํ
ทิฏฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺฉลาภี อกสิรลาภี อิมหิ
โฆ ภิกขเว ปณจหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต อวาตสิโก ภิกขุ อวาตสส
พหุปการโ โหตีติ ฯ

[๒๑๕] ปณจหิ ภิกขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต อวาตสิโก ภิกขุ
คิหิํ ๑ อนุกมฺปติ กตเมหิ ปณจหิ อธิสึเสสุ ๒ สมาทเปติ ธมฺมทสฺสเน
นิเวเสติ กิลานเก อุปสงกมิตฺวา สตี อุปฺปาเทติ อรหคฺคตํ
อายสฺมณฺโต สตี อุปฺฐจาเปถาติ มหา โข ปน ภิกขุสงฺโฆ
อภิกกนฺโต นานาเวรชชกา ภิกขุ คิหิํ อุปสงกมิตฺวา อาโรเจติ
มหา โข อาวุโส ภิกขุสงฺโฆ อภิกกนฺโต นานาเวรชชกา ภิกขุ กโรธ
ปฺลฺณานิ สมโย ปฺลฺณานิ กาคฺคฺติ ยํ โข ปนสฺส โภชนํ เทนฺติ
ลฺลํ วา ปณฺตีตํ วา ตํ อตฺตนา ปริภุชฺชติ สทฺธาเทยฺยํ น
วินิปาเตติ อิมหิ โฆ ภิกขเว ปณจหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต อวาตสิโก
ภิกขุ คิหิํ ๑ อนุกมฺปตีติ ฯ

#๑ ม. ย. คิหิํ ฯ ๒ ม. ย. อธิสึเส ฯ

[๒๓๖] ปณจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนุณาคโต อวาสิโก ภิกขุ
ยถาภตํ นิกขิตฺโต เอวํ นิริเย กตเมหิ ปณจหิ อนนฺวิจฺจ
อปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ อนนฺวิจฺจ
อปฺริโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ อนนฺวิจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา
อปฺปสาทนียะ จาเน ปสาทํ อุปฺทิสฺเสติ อนนฺวิจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา
ปสาทนียะ จาเน อปฺปสาทํ อุปฺทิสฺเสติ สทฺธาเทยฺยํ วินิปาเตติ ฯ
อิเมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฌมเมหิ สมนุณาคโต อวาสิโก ภิกขุ
ยถาภตํ นิกขิตฺโต เอวํ นิริเย ฯ ปณจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนุณาคโต
อวาสิโก ภิกขุ ยถาภตํ นิกขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตเมหิ ปณจหิ
อนนฺวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ อนนฺวิจฺจ
ปฺริโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ อนนฺวิจฺจ
ปฺริโยคาเหตุวา อปฺปสาทนียะ จาเน อปฺปสาทํ อุปฺทิสฺเสติ อนนฺวิจฺจ
ปฺริโยคาเหตุวา ปสาทนียะ จาเน ปสาทํ อุปฺทิสฺเสติ สทฺธาเทยฺยํ
น วินิปาเตติ อิเมหิ โข ภิกขเว ปณจหิ ฌมเมหิ สมนุณาคโต
อวาสิโก ภิกขุ ยถาภตํ นิกขิตฺโต เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๒๓๗] ปณจหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนุณาคโต อวาสิโก ภิกขุ
ยถาภตํ นิกขิตฺโต เอวํ นิริเย กตเมหิ ปณจหิ อนนฺวิจฺจ
อปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ อนนฺวิจฺจ
อปฺริโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ อวาสมจฺจรี โหติ
อวาสปลิเคธิ กุลมจฺจรี โหติ กุลปลิเคธิ สทฺธาเทยฺยํ วินิปาเตติ

อิมหิ โข ๆเปฯ ปณจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต อวาสิโก
ภิกขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตฺเมหิ ปณจหิ อนฺนฺวิจฺจ
ปรีโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสตี อนฺนฺวิจฺจ
ปรีโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสตี น อวาสมจฺจรี โหติ
น อวาสปลิเคธึ น กุลมจฺจรี โหติ น กุลปลิเคธึ สทฺธาเทยฺยํ น
วินิปาเตติ อิมหิ โข ๆเปฯ

[๒๓๘] ปณจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต อวาสิโก ภิกขุ
ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นีรเย กตฺเมหิ ปณจหิ อนฺนฺวิจฺจ อปรีโยคาเหตุวา
อวณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสตี อนฺนฺวิจฺจ อปรีโยคาเหตุวา
วณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสตี อวาสมจฺจรี โหติ กุลมจฺจรี
โหติ ลากฺมจฺจรี โหติ อิมหิ โข ๆเปฯ ปณจหิ ภิกขเว
ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต อวาสิโก ภิกขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค
กตฺเมหิ ปณจหิ อนฺนฺวิจฺจ ปรีโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ
ภาสตี อนฺนฺวิจฺจ ปรีโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสตี น
อวาสมจฺจรี โหติ น กุลมจฺจรี โหติ น ลากฺมจฺจรี โหติ
อิมหิ โข ๆเปฯ

[๒๓๙] ปณจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต อวาสิโก ภิกขุ
ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นีรเย กตฺเมหิ ปณจหิ อวาสมจฺจรี
โหติ กุลมจฺจรี โหติ ลากฺมจฺจรี โหติ วณฺณมจฺจรี โหติ
สทฺธาเทยฺยํ วินิปาเตติ อิมหิ โข ๆเปฯ ปณจหิ ภิกขเว

ชมเมหึ สมนุนาคโต อวตสโก กึกขุ ยถกตึ นึกขิตุโต เอวึ สกुकเค
กตเมหึ ปรุจหึ น อวตสมจจรี หอติ น กุลมจจรี หอติ
น ลากมจจรี หอติ น วณณมจจรี หอติ สทฐทเทยึ น
วึนึปรตเตติ อึเมหึ โข ๑ปรุ๑

[๒๔๐] ปรุจหึ กึกขเว ชมเมหึ สมนุนาคโต อวตสโก กึกขุ
ยถกตึ นึกขิตุโต เอวึ นึรเย กตเมหึ ปรุจหึ อวตสมจจรี
หอติ กุลมจจรี หอติ ลากมจจรี หอติ วณณมจจรี หอติ
ชมมมจจรี หอติ อึเมหึ โข ๑ปรุ๑ ปรุจหึ กึกขเว ชมเมหึ
สมนุนาคโต อวตสโก กึกขุ ยถกตึ นึกขิตุโต เอวึ สกुकเค กตเมหึ
ปรุจหึ น อวตสมจจรี หอติ น กุลมจจรี หอติ น
ลากมจจรี หอติ น วณณมจจรี หอติ น ชมมมจจรี หอติ
อึเมหึ โข ๑ปรุ๑

อวตสึกวกุกโก จตุตุโก ๑

ตสุสุททหนึ

อวตสโก อปรึปรึยโสภนท ๑ พหุปรกทโร อนุกมปรโก จ

ยถกตคคจทปรึ อวณณเคชท ๒ จตุกุกมจจเรปรุจเกน จตติ ๒ ๑

#๑ ม. อวตสโก ปรึย จ โสภน ๑ ย. อวตสโก ปรึ โย จ โสภน ๑ ๒ ม. ตโย

#จ วณณารททท เจว มจจรียท ทเวปรึ จตติ ๑ ย. ยถกตึ อวณณึ จ จตุกุกมจจเรปรึ

#จตติ ๑

ทฺวจฺจริตวคฺโค ปญจโม

[๒๔๑] ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา ทฺวจฺจริเต กตฺเม ปญฺจ
อตุตฺตปิ อตุตฺตานิ อฺปวทติ อฺนุวิจฺจ วิญฺญู ฺครหนฺติ ปาปโก
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ สมนฺมุโพห กาลํ กโรติ กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺคฺคตี วินิปาคํ นิรยํ อฺปปชฺชติ อึเม โข
ภิกฺขเว ปญฺจ อาทึนฺวา ทฺวจฺจริเต ฯ ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา
สฺจฺจริเต กตฺเม ปญฺจ อตุตฺตปิ อตุตฺตานิ น อฺปวทติ อฺนุวิจฺจ
วิญฺญู ปสฺสณฺติ กลฺยาณํ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ อสมฺมุโพห
กาลํ กโรติ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา สฺคฺตี สกฺกํ โลกํ
อฺปปชฺชติ อึเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ อานิสฺสา สฺจฺจริเตติ ฯ

[๒๔๒] ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา กายทฺวจฺจริเต ฯเปฯ
ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา กายสฺจฺจริเต ฯเปฯ

[๒๔๓] ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา วจฺจิตฺทฺวจฺจริเต ฯเปฯ
ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา วจฺจิตฺทฺวจฺจริเต ฯเปฯ

[๒๔๔] ปญฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา มโนทฺวจฺจริเต กตฺเม ปญฺจ
อตุตฺตปิ อตุตฺตานิ อฺปวทติ อฺนุวิจฺจ วิญฺญู ฺครหนฺติ ปาปโก
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ สมนฺมุโพห กาลํ กโรติ กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺคฺคตี วินิปาคํ นิรยํ อฺปปชฺชติ อึเม โข
ภิกฺขเว ปญฺจ อาทึนฺวา มโนทฺวจฺจริเต ฯ ปญฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา
มโนสฺจฺจริเต กตฺเม ปญฺจ อตุตฺตปิ อตุตฺตานิ น อฺปวทติ อฺนุวิจฺจ

วิญญู ปัสสนุติ กุลยาดไณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุกฺคจฺจติ อสมมุโพห
กาลํ กโรติ กายสุส เกทาด ปรุมฺมรณาด สุกฺตี สุกฺคํ โลกํ
อุปฺปชฺชติ อิม โข ภิกฺขเว ปรุจ อนนึสํสา มโนสุจฺริเตติ ฯ

[๒๔๕] ปรุจิมิ ภิกฺขเว อาทึนवाद ทุจฺจริเต กตเม ปรุจ
อตุตาดปี อตุตาดนํ อุปวทติ อนุวิจฺจ วิญญู ครหนฺติ ปาดปโก
กิตฺติสทฺโท อพฺภุกฺคจฺจติ สทฺธมฺมา วุญฺจาดติ อสทฺธมฺเม ปติญฺจาดติ
อิม โข ภิกฺขเว ปรุจ อาทึนवाद ทุจฺจริเต ฯ ปรุจิมิ ภิกฺขเว
อนนึสํสา สุกฺริเต กตเม ปรุจ อตุตาดปี อตุตาดนํ น อุปวทติ
อนุวิจฺจ วิญญู ปัสสนุติ กุลยาดไณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุกฺคจฺจติ
อสทฺธมฺมา วุญฺจาดติ สทฺธมฺเม ปติญฺจาดติ อิม โข ภิกฺขเว
ปรุจ อนนึสํสา สุกฺริเตติ ฯ

[๒๔๖] ปรุจิมิ ภิกฺขเว อาทึนवाद กายตุจฺจริเต ฯเปย
ปรุจิมิ ภิกฺขเว อนนึสํสา กายสุจฺริเต ฯเปย

[๒๔๗] ปรุจิมิ ภิกฺขเว อาทึนवाद วจึตุจฺจริเต ฯเปย
ปรุจิมิ ภิกฺขเว อนนึสํสา วจึสุจฺริเต ฯเปย

[๒๔๘] ปรุจิมิ ภิกฺขเว อาทึนवाद มโนตุจฺจริเต กตเม
ปรุจ อตุตาดปี อตุตาดนํ อุปวทติ อนุวิจฺจ วิญญู ครหนฺติ
ปาดปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุกฺคจฺจติ สทฺธมฺมา วุญฺจาดติ อสทฺธมฺเม
ปติญฺจาดติ อิม โข ภิกฺขเว ปรุจ อาทึนवाद มโนตุจฺจริเต ฯ
ปรุจิมิ ภิกฺขเว อนนึสํสา มโนสุจฺริเต กตเม ปรุจ อตุตาดปี

อตฺตานิ น อุปวตฺติ อนุวิจฺจ วิญญฺ ปัสฺสนฺติ กฺลฺยาณ
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ อสทฺธมฺมา วุฏฺฐาติ สทฺธมฺเม ปติฏฺฐาติ
อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสามโนสฺจริเตติ ฯ

[๒๔๕] ปณฺจิมะ ภิกฺขเว อาทิโนวา สิวฺติกา ย กตฺเม ปณฺจ
อสุจฺิ ทฺคฺคฺนุชา สปฺปฏิภยา วาถานํ อมนุสฺสานํ อวาโส
พฺหุโน ชนสฺส อโรทนา อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ อาทิโนวา สิวฺติกา
เอวเมว โข ภิกฺขเว ปณฺจิมะ อาทิโนวา สิวฺติกูปเม ปุคฺคเล
กตฺเม ปณฺจ อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อสุจฺินา กายกมฺเมน
สมนฺนาคโต โหติ อสุจฺินา วจฺิกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ อสุจฺินา
มโนกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ อิทฺมสฺส อสุจฺิตาย วทามิ เสยฺยถาปี
สา ภิกฺขเว สิวฺติกา อสุจฺิ ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมิ ปุคฺคลํ
วทามิ ฯ ตสฺส อสุจฺินา กายกมฺเมน สมนฺนาคตสฺส อสุจฺินา วจฺิกมฺเมน
สมนฺนาคตสฺส อสุจฺินา มโนกมฺเมน สมนฺนาคตสฺส ปาปโก
กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ อิทฺมสฺส ทฺคฺคฺนุชทาย วทามิ เสยฺยถาปี
สา ภิกฺขเว สิวฺติกา ทฺคฺคฺนุชา ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมิ ปุคฺคลํ
วทามิ ฯ ตเมนิ อสุจฺินา กายกมฺเมน สมนฺนาคตํ อสุจฺินา วจฺิกมฺเมน
สมนฺนาคตํ อสุจฺินา มโนกมฺเมน สมนฺนาคตํ เปสฺลา สพฺรหฺมจฺริ
อารกา ปรีวชฺเชนฺติ อิทฺมสฺส สปฺปฏิภยสฺมี วทามิ เสยฺยถาปี
สา ภิกฺขเว สิวฺติกา สปฺปฏิภยา ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมิ ปุคฺคลํ
วทามิ ฯ โส อสุจฺินา กายกมฺเมน สมนฺนาคโต อสุจฺินา วจฺิกมฺเมน

สมนฺนาคโต อสุจينا มโนกมฺเมน สมนฺนาคโต สภาเคหิ ปุคฺคเลหิ
สทฺฐี สํวสฺติ อิทมฺสฺส วาลาวสฺสํมึ ๑ วทามิ เสยฺยถาปี สา
ภิกฺขเว สิวฺติกา วาลานํ อมฺนุสฺसानํ อาวาโส ตถูปมาหํ ภิกฺขเว
อิมํ ปุคฺคํ วทามิ ฯ ตเมनํ อสุจينا กายกมฺเมน สมนฺนาคตํ อสุจينا
วจิกมฺเมน สมนฺนาคตํ อสุจينا มโนกมฺเมน สมนฺนาคตํ เปสลา
สพฺรหฺมจารี ทิสฺวา ชิชฺชมํมํ อापชฺชนฺติ อโห วัต โน ทุกฺขํ เย
มยํ เอวรฺูเปหิ ปุคฺคเลหิ สทฺฐี สํวสามาติ อิทมฺสฺส อาโรทนาย
วทามิ เสยฺยถาปี สา ภิกฺขเว สิวฺติกา พหุโน ชนฺสฺส อาโรทนา
ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ปณฺจ
อาทีนฺวา สิวฺติกูปเม ปุคฺคเลหิ ฯ

[๒๕๐] ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทีนฺวา ปุคฺคลปฺปสาเท กตเม
ปณฺจ ยสฺมึ ภิกฺขเว ปุคฺคเล ปุคฺคโล อภิปฺปสนฺโน โหติ โส
ตถารูปี อापตฺตี อานฺโน โหติ ยถารูปาย อापตฺติยา สงฺโฆ
อุกฺกขิปติ ตสฺส เอวํ โหติ โย โข มฺยายํ ปุคฺคโล ปีโย มนาไปห
โส สงฺฆเณ อุกฺกขิตฺโตติ ภิกฺขุสฺส อปฺปสาทพฺหุโล โหติ ภิกฺขุสฺ
อปฺปสาทพฺหุโล สมานो อณฺเณ ภิกฺขุ น ภชฺติ อณฺเณ ภิกฺขุ
อภฺชนฺโต สทฺฐมฺมํ น สฺฆาติ สทฺฐมฺมํ อสฺสณฺนฺโต สทฺฐมฺมา
ปริหายติ อยํ ภิกฺขเว ปจฺจโม อาทีนโว ปุคฺคลปฺปสาเท ฯ ปุณ
จปรี ภิกฺขเว ยสฺมึ ปุคฺคเล ปุคฺคโล อภิปฺปสนฺโน โหติ โส ตถารูปี
อापตฺตี อานฺโน โหติ ยถารูปาย อापตฺติยา สงฺโฆ อนฺเต
#๑ ม. ปาลาวาสสฺมึ ฯ.

นีสีทาเปติ ตสฺส เอว โหติ โย โข มุยายิ ปุคฺคโล ปิโย
มณาโป โส สงฺเขน อนฺเต นีสีทาปีโตติ ภิกฺขุสุ อปฺปสาทพฺหุโล
โหติ ภิกฺขุสุ อปฺปสาทพฺหุโล สมานอ อญฺเณ ภิกฺขุ น ภชติ
อญฺเณ ภิกฺขุ อภขนฺโต สทฺธมฺมํ น สุณาติ สทฺธมฺมํ อสฺสณฺโต
สทฺธมฺมา ปริหายติ อัย ภิกฺขเว ทฺติโย อาทีนโว ปุคฺคลปฺปสาเท ฯ
ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว ยสฺมี ปุคฺคเล ปุคฺคโล อภิปฺปสนฺโน โหติ โส
ทิสापฺกนฺโต โหติ ฯเปฯ โส วิพฺภนฺโต โหติ ฯเปฯ โส
กาลกโต โหติ ตสฺส เอว โหติ โย โข มุยายิ ปุคฺคโล ปิโย
มณาโป โส กาลกโตติ อญฺเณ ภิกฺขุ น ภชติ อญฺเณ ภิกฺขุ
อภขนฺโต สทฺธมฺมํ น สุณาติ สทฺธมฺมํ อสฺสณฺโต สทฺธมฺมา
ปริหายติ อัย ภิกฺขเว ปณฺจโม อาทีนโว ปุคฺคลปฺปสาเท ฯ อิม
โย ภิกฺขเว ปณฺจ อาทีนวา ปุคฺคลปฺปสาเทติ ฯ

ทฺวจฺจิตฺตวคฺโค ปณฺจโม ฯ

ตสฺสทฺทานํ

ทฺวจฺจิตฺตํ กายทฺวจฺจิตฺตํ วจฺจิตฺตํ มโนทฺวจฺจิตฺตํ

จตุหิ ปเร ๑ เทว สิวธิกา ปุคฺคลปฺปสาเทน จาติ ฯ

ปณฺจโม ปณฺณาสโก นิฏฺฐิตो ฯ

๑. โป. ปเทหิ ฯ

อิมานี โข ภิกขเว ปณจ มจฺจฺริยานิ อิมสฺส โข ภิกขเว ปณจฺนํ
มจฺจฺริยานํ เอตํ ปตฺติกฺกฺกัจฺจํ ๑ ยถิทํ ฅมฺมมจฺจฺริยฺนฺตฺติ ฯ

[๒๕๕] ปณจฺนํ ภิกขเว มจฺจฺริยานํ ปหานาย สมฺมจฺเจทาย
พฺรหฺมจฺริยํ วุสฺสตี กตฺเมสฺส ปณจฺนํ อาวาสมจฺจฺริยฺสฺส ปหานาย
สมฺมจฺเจทาย พฺรหฺมจฺริยํ วุสฺสตี กุลมจฺจฺริยฺสฺส ... ลากมจฺจฺริยฺสฺส ...
วณฺณมจฺจฺริยฺสฺส ... ฅมฺมมจฺจฺริยฺสฺส ปหานาย สมฺมจฺเจทาย พฺรหฺมจฺริยํ
วุสฺสตี อิมสฺส โข ภิกขเว ปณจฺนํ มจฺจฺริยานํ ปหานาย
สมฺมจฺเจทาย พฺรหฺมจฺริยํ วุสฺสตีตฺติ ฯ

[๒๕๖] ปณจ ๒ ภิกขเว ฅมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฅนํ
อุปสมฺปชฺช วิหริตฺถํ กตฺเม ปณจ อาวาสมจฺจฺริยํ กุลมจฺจฺริยํ
ลากมจฺจฺริยํ วณฺณมจฺจฺริยํ ฅมฺมมจฺจฺริยํ อิม โข ภิกขเว ปณจ
ฅมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฅนํ อุปสมฺปชฺช วิหริตฺถํ ฯ ปณจ ๒
ภิกขเว ฅมฺเม ปหาย ภพฺโพ ปจฺมํ ฅนํ อุปสมฺปชฺช วิหริตฺถํ
กตฺเม ปณจ อาวาสมจฺจฺริยํ กุลมจฺจฺริยํ ลากมจฺจฺริยํ วณฺณมจฺจฺริยํ
ฅมฺมมจฺจฺริยํ อิม โข ภิกขเว ปณจ ฅมฺเม ปหาย ภพฺโพ ปจฺมํ
ฅนํ อุปสมฺปชฺช วิหริตฺถฺนฺตฺติ ฯ

[๒๕๗] ปณจ ๒ ภิกขเว ฅมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ทฺตฺติยํ
ฅนํ ... ตฺตฺติยํ ฅนํ ... จตฺตฺตํ ฅนํ ... โสตาปตฺตฺติผลํ ...
สททาคามิผลํ ... อนาคามิผลํ ... อรหตฺตํ ๑ สจฺจิกาทํ กตฺเม ปณจ
#๑ ม. ปฏิกฺกฺกัจฺจํ ๑ ๒ ม. ย. ปณจิมะ ๑ ๓ ไป. อรหตฺตผลํ ๑ ย. อรหตฺตปผลํ ๑

อวาสมจฺจริยํ กุลมจฺจริยํ ลาภมจฺจริยํ วนฺณมจฺจริยํ ฐมฺมมจฺจริยํ
อิม โข ภิกฺขเว ปล่อย ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหตุตฺถํ ๑ สจฺจิกาตุํ ฯ
ปล่อย ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตุตฺถํ ๑ สจฺจิกาตุํ กตฺเม ปล่อย
อวาสมจฺจริยํ กุลมจฺจริยํ ลาภมจฺจริยํ วนฺณมจฺจริยํ ฐมฺมมจฺจริยํ
อิม โข ภิกฺขเว ปล่อย ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตุตฺถํ ๑ สจฺจิกาตุนฺนติ ฯ

[๒๕๔] ปล่อย ๒ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ
อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ กตฺเม ปล่อย อวาสมจฺจริยํ กุลมจฺจริยํ
ลาภมจฺจริยํ วนฺณมจฺจริยํ อกตฺถลฺลุตฺตํ อกตฺเวทิตฺตํ อิม โข ภิกฺขเว
ปล่อย ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ ฯ
ปล่อย ๒ ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ
กตฺเม ปล่อย อวาสมจฺจริยํ กุลมจฺจริยํ ลาภมจฺจริยํ วนฺณมจฺจริยํ
อกตฺถลฺลุตฺตํ อกตฺเวทิตฺตํ อิม โข ภิกฺขเว ปล่อย ฐมฺเม ปหาย
ภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุนฺนติ ฯ

[๒๕๕] ปล่อย ๒ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ทฺตฺติยํ ฌานํ ...
ตฺตฺติยํ ฌานํ ... จตุตฺถํ ฌานํ ... โสตาปตฺตฺติผลํ ... สกทาคามิผลํ ...
อนาคามิผลํ ... อรหตุตฺถํ สจฺจิกาตุํ กตฺเม ปล่อย อวาสมจฺจริยํ
กุลมจฺจริยํ ลาภมจฺจริยํ วนฺณมจฺจริยํ อกตฺถลฺลุตฺตํ อกตฺเวทิตฺตํ
อิม โข ภิกฺขเว ปล่อย ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหตุตฺถํ
สจฺจิกาตุํ ฯ ปล่อย ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหตุตฺถํ สจฺจิกาตุํ
#๑ ยฺ. อรหตุตฺตปฺผลํ ฯ ๒ ม. ยฺ. ปล่อยิเม ฯ

กตเม ปรุจ อวปุสมจุนริย กุถมจุนริย ตปุภมจุนริย วณณมจุนริย
อกตณณตุ้ อกตเวทิตุ้ อึเม โข กึกขเว ปรุจ ชมเม ปรุหปุ
ภพุโพ อรหตุ้ตุ้ สจุนกึกตุนตุ้ ๕

[๒๖๐] ปรุจหึ กึกขเว ชมเมหึ สมนนุคตุ้ ภตุตุตุเทสโก
น สมนนุคตุ้โพ กตเมหึ ปรุจหึ ฉนุทาคตุ้ กจุนตุ้ โทสาคตุ้
กจุนตุ้ โมหาคตุ้ กจุนตุ้ ภยาคตุ้ กจุนตุ้ อุกุทึกจุนนุทึกจุน
น ชานาคึ อึเมหึ โข กึกขเว ปรุจหึ ชมเมหึ สมนนุคตุ้
ภตุตุตุเทสโก น สมนนุคตุ้โพ ๕ ปรุจหึ กึกขเว ชมเมหึ สมนนุคตุ้
ภตุตุตุเทสโก สมนนุคตุ้โพ กตเมหึ ปรุจหึ น ฉนุทาคตุ้
กจุนตุ้ น โทสาคตุ้ กจุนตุ้ น โมหาคตุ้ กจุนตุ้ น ภยาคตุ้
กจุนตุ้ อุกุทึกจุนนุทึกจุน ชานาคึ อึเมหึ โข กึกขเว ปรุจหึ
ชมเมหึ สมนนุคตุ้ ภตุตุตุเทสโก สมนนุคตุ้โพตุ้ ๕

[๒๖๑] ปรุจหึ กึกขเว ชมเมหึ สมนนุคตุ้ ภตุตุตุเทสโก
น สมนนุคตุ้โพ ๑ สมนนุคตุ้ปี น เปเสตปุโพ ๕เป๕ สมนนุคตุ้
เปเสตปุโพ ๕เป๕ พุคโล เวทิตปุโพ ๕เป๕ ปรุจหึโต เวทิตปุโพ ๕เป๕
ขตุ้ อุกุทึตุ้ อตุตันัน ปรึหริตุ้ ๕เป๕ อุกุทึตุ้ อุนุปรุหตุ้ อตุตันัน
ปรึหริตุ้ ๕เป๕ ยถุภตุ้ นึกึขิตตุ้โต เอวั นึรเย ๕ ๕เป๕ ยถุภตุ้
นึกึขิตตุ้โต เอวั สกุเต กตเมหึ ปรุจหึ น ฉนุทาคตุ้ กจุนตุ้5
น โทสาคตุ้ กจุนตุ้ น โโมหาคตุ้ กจุนตุ้ น ภยาคตุ้ กจุนตุ้
#๑ ม. ย. อัย ปุคจุน น ทึสตุตุ้ ๕

อุทฺทิกฺขจฺจานฺนุทฺทิกฺขัง ชานาติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ปล่อยจหิ ฌมฺเมหิ
สมฺมุนาคโต ภคฺคตฺตฺเทสโก ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๒๖๒] ปล่อยจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺมุนาคโต เสนาสนปล่อยจาปโก
น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ปล่อยจตฺตาปล่อยจตฺตํ น ชานาติ ... เสนาสนปล่อยจาปโก
สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ปล่อยจตฺตาปล่อยจตฺตํ ชานาติ ...
เสนาสนคาหาปโก น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ปล่อยจตฺตาปล่อยจตฺตํ น ชานาติ
... เสนาสนคาหาปโก สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ปล่อยจตฺตาปล่อยจตฺตํ ชานาติ
... ภคฺคทาการิโก น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ปล่อยจตฺตาปล่อยจตฺตํ น ชานาติ ...
ภคฺคทาการิโก สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ปล่อยจตฺตาปล่อยจตฺตํ ชานาติ ... จีวรปฏิกฺกาหโก
น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... คหิตาคหิตํ น ชานาติ ... จีวรปฏิกฺกาหโก
สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... คหิตาคหิตํ ชานาติ ... จีวรภาชโก น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ
... ภาชิตาภาชิตํ น ชานาติ ... จีวรภาชโก สมฺมุนิตฺตฺพุโพ
... ภาชิตาภาชิตํ ชานาติ ... ยาคุภาชโก น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ...
ยาคุภาชโก สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ผลภาชโก น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ผลภาชโก
สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ขชชกภาชโก น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ภาชิตาภาชิตํ น
ชานาติ ... ขชชกภาชโก สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... ภาชิตาภาชิตํ ชานาติ ...
อปฺปมตฺตคฺควิสฺสชชโก น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... วิสฺสชชิตาวิสฺสชชิตํ น
ชานาติ ... อปฺปมตฺตคฺควิสฺสชชโก สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... วิสฺสชชิตาวิสฺสชชิตํ
ชานาติ ... สากฺขียคาหาปโก น สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... คหิตาคหิตํ น
ชานาติ ... สากฺขียคาหาปโก สมฺมุนิตฺตฺพุโพ ... คหิตาคหิตํ ชานาติ

... ปตตคฺคาหาปโก น สมฺมุนฺนิตพุโพ ... คหิตาคหิตํ น ชานาติ
... ปตตคฺคาหาปโก สมฺมุนฺนิตพุโพ ... คหิตาคหิตํ ชานาติ ... อารามิก-
เปสโก น สมฺมุนฺนิตพุโพ ... เปสิตาเปสิตํ น ชานาติ ... อารามิก-
เปสโก สมฺมุนฺนิตพุโพ ... เปสิตาเปสิตํ ชานาติ ... สามเณรเปสโก
น สมฺมุนฺนิตพุโพ ... สามเณรเปสโก สมฺมุนฺนิตพุโพ ... สมฺมโตปีน
เปเสตพุโพ ... สมฺมโตเปเสตพุโพ ... พาโล เวทิตพุโพ ... ปญฺชิตโต
เวทิตพุโพ ... ขตํ อุปหตํ อตฺตानํ ปริหฺรติ ... อกฺขตํ อนุปหตํ
อตฺตानํ ปริหฺรติ ... ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย ... เปสิตาเปสิตํ
น ชานาติ ... ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตเมหิ ปญฺจหิ
น ฉนฺทาคตฺถิ คจฺฉติ น โทสาคตฺถิ คจฺฉติ น โมหาคตฺถิ คจฺฉติ
น ภยาคตฺถิ คจฺฉติ เปสิตาเปสิตํ ชานาติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สามเณรเปสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ
สกฺเคติ ฯ

[๒๖๑] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ
นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย กตเมหิ ปญฺจหิ ปาณาติปาตี โหติ
อทินฺนทาปายี โหติ อพฺรหฺมจารี โหติ มุสาวาทิ โหติ
สุรามาเรชฺชปมาทญฺจายี โหติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฌมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรเย ฯ ปญฺจหิ ภิกฺขเว
ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค กตเมหิ

ปรุจหึ ปรุณตึปรุตปุ ปรุฎึวึรึตึ โหตึ อทึนุหน้ทุหน้ ปรุฎึวึรึตึ
โหตึ อปรุหุมจึรึย ปรุฎึวึรึตึ โหตึ มุสวาทุ ปรุฎึวึรึตึ โหตึ
สุรปุเมรยมชชปรุมทฎุจันน ปรุฎึวึรึตึ โหตึ อึเมหึ โข ฎึกขเว
ปรุจหึ ฐมเมหึ สมนุหน้คตึ ฎึกขุ ยถกตึ นึกขึตึตึตึ เอว้ สกुकตึ ๑

[๒๖๔] ปรุจหึ ฎึกขเว ฐมเมหึ สมนุหน้คต ฎึกขุนี้ ... สึกขมุนน
... สกุกเนรึ ๑ ... สกุกเนรึ ... อุปรุสโก ... อุปรุสโก ยถกตึ
นึกขึตึต ุ เอว้ นึรเย กตเมหึ ปรุจหึ ปรุณตึปรุตึนี้ โหตึ
อทึนุหน้ทุหน้นี้ โหตึ กปุเมสุ มึจจจจจึนี้ โหตึ มุสวาทึนี้ โหตึ
สุรปุเมรยมชชปรุมทฎุจยึนี้ โหตึ อึเมหึ โข ฎึกขเว ปรุจหึ
ฐมเมหึ สมนุหน้คต ุปรุสโก ยถกตึ นึกขึตึต ุ เอว้ นึรเย ๑ ปรุจหึ
ฎึกขเว ฐมเมหึ สมนุหน้คต ุปรุสโก ยถกตึ นึกขึตึต ุ เอว้ สกुक
กตเมหึ ปรุจหึ ปรุณตึปรุตปุ ปรุฎึวึรึต ุ โหตึ อทึนุหน้ทุหน้
ปรุฎึวึรึต ุ โหตึ กปุเมสุ มึจจจจ ุปรุฎึวึรึต ุ โหตึ มุสวาทุ
ปรุฎึวึรึต ุ โหตึ สุรปุเมรยมชชปรุมทฎุจันน ุปรุฎึวึรึต ุ โหตึ อึเมหึ
โข ฎึกขเว ปรุจหึ ฐมเมหึ สมนุหน้คต ุปรุสโก ยถกตึ
นึกขึตึต ุ เอว้ สกुकตึ ๑

[๒๖๕] ปรุจหึ ฎึกขเว ฐมเมหึ สมนุหน้คตึ อชึวโก ยถกตึ
นึกขึตึตึ เอว้ นึรเย กตเมหึ ปรุจหึ ปรุณตึปรุตึ โหตึ
อทึนุหน้ทุหน้ โหตึ อปรุหุมจึรึ โหตึ มุสวาทึ โหตึ
สุรปุเมรยมชชปรุมทฎุจยึ โหตึ อึเมหึ โข ฎึกขเว ปรุจหึ ฐมเมหึ
#๑ ย. สกุกเนร ๑

สมนุณาคโต อาชีวกโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรयेติ ฯ

[๒๖๖] ปลูกหิ ปลูกเว ปลูกเมหิ สมนุณาคโต นิคฺคฺโช ...
มฺนุทสาวโก ... ชฎิลโก ... ปลูกพวชโก ... มาคณฺฑโก ...
เตทณฺฑโก ... อารุทฺธโก ๑ ... โคตมโก ... เทวทฺมมิโก ยถาภตํ
นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรये กตเมหิ ปลูกหิ ปลูกาติปลูกาตี โหติ อทินฺนทาทยิ
โหติ อพฺรหฺมจาริ โหติ มุสาวาตี โหติ สุราเมรยมชฺชปลูกาฏฺฐายิ
โหติ อิมหิ โข ปลูกเว ปลูกหิ ปลูกเมหิ สมนุณาคโต
เทวทฺมมิโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรयेติ ฯ

[๒๖๗] ปลูกสุส ปลูกเว อภิญญา ปลูก ปลูกมา ปลูกเวตปลูกา
กตเม ปลูก อสุกฺกสฺสญฺญา มรณสฺสญฺญา อาทินวสฺสญฺญา ออาหาร
ปลูกูกฺกสฺสญฺญา สปลูกุโลเก อนภิรตสฺสญฺญา ปลูกสุส ปลูกเว
อภิญญา อิม ปลูก ปลูกมา ปลูกเวตปลูกาติ ฯ

[๒๖๘] ปลูกสุส ปลูกเว อภิญญา ปลูก ปลูกมา ปลูกเวตปลูกา
กตเม ปลูก อนิจฺจสฺสญฺญา อนิจฺเจ ทูกฺขสฺสญฺญา ทูกฺเข อนตฺตสฺสญฺญา
ปลูกานสฺสญฺญา วิรูกสฺสญฺญา ปลูกสุส ปลูกเว อภิญญา
อิม ปลูก ปลูกมา ปลูกเวตปลูกาติ ฯ

[๒๖๙] ปลูกสุส ปลูกเว อภิญญา ปลูก ปลูกมา ปลูกเวตปลูกา
กตเม ปลูก สทฺธินฺทฺริยํ วิริยฺนฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมากฺธินฺทฺริยํ
ปลูกณฺนฺทฺริยํ ปลูกสุส ปลูกเว อภิญญา อิม ปลูก ปลูกมา
ปลูกเวตปลูกาติ ฯ

#๑ ไป. ยู. อวิรุทฺธโก ฯ

[๒๓๐] รากสุส ภิกขเว อภิญญา ปณจ ฐมา ภาเวตพพา
กตเม ปณจ สทุชาพลั วริยพลั สติพลั สมาริพลั ปณญาพลั
รากสุส ภิกขเว อภิญญา อิม ปณจ ฐมา ภาเวตพพาติ ฯ

[๒๓๑] รากสุส ภิกขเว ปริณญา ฯเปฯ ปริกขยาย
ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสสคคาย ปณจ ฐมา
ภาเวตพพา ฯเปฯ โทสสุส ... โมหสุส ... โภธสุส ... อุปนาหสุส
มกขสุส ... ปพาสสุส ... อีสาย ... มจฺจริยสุส ... มายาย ...
สาถยฺยสุส ... ฌมฺภสุส ... สารมฺภสุส ... มานสุส ... อติมานสุส
... มทสุส ... ปมาทสุส ... อภิญญา ฯเปฯ ปริณญา ปริกขยาย
ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสสคคาย
อิม ปณจ ฐมา ภาเวตพพาติ ฯ

ปณจกนิปาโต ๑ นิฎฺฐิติโต ฯ

-
- #๑ ม. ย. ตสุสุทฺทานั
 - # อภิญญา ปริณญา ปริกขยาย ปหานาย ขยาย วยน จ
 - # วิราคานิโรธา จาคญจ ปฏินิสสคโค อิม ทสาติ ฯ
 - # ตตฺริทั วคฺคทฺทานั
 - # เสขพลั พสญเจว ปณจจกิกญจ สฺมนั
 - # มุณฺฑนัีวรณั สญญญจ โยธาชีวญจ อฏฺฐมั
 - # เถรึ กฺกฺชผาสฺญจ อนฺธกวินททฺวาทลั
 - # คีตานราชติกญทั สทุฐมฺมา ฆาตฺปาสกั
 - # อรญฺญพฺุราหฺมณญเจว กิมิลกฺโกสกั ตถา
 - # ทีฆจาราวาสิกญจ ทฺุจฺจริตฺตฺปสมฺปทฺนติ ฯ

สุดท้าย อง. (๑):ปลยจก-จกุกนึปาดำ - หน้ำนที่ 310

#

#

หน้า ๓๑๐ นี้ไม่มีข้อมูล

#

สุตฺตนตฺตปิฎก อังคุตฺตรกายสฺส

ฉกฺกนิปาโต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปจฺมปณฺณาสโก

อาหุเนยฺยวคฺโค ปจฺโม

[๒๙๒] ๑ เอวมฺเม สุตฺตํ เอกํ สมฺมํ ภควา สวาคฺคิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
ภิกฺขโวติ ฯ ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุํ ฯ ภควา
เอตทโวจ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺิโย อนฺตตฺรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส
กตเมหิ ฉหิ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา เนว สุมฺโน
โหติ น ทุมฺมโน อุเปกฺขโก วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน โสเตน
สทฺทํ สุตฺวา ... ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา ... ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา ...
กาเยน โฝฏฺจพฺพํ สฺสูติตฺวา ... มนฺสา ฌมฺมํ วิลฺลยฺย เนว สุมฺโน
โหติ น ทุมฺมโน อุเปกฺขโก วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน อิมหิ โข
ภิกฺขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย
ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺิโย อนฺตตฺรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสชาติ ฯ
อิทมฺโวจ ภควา ฯ อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินฺนุทฺนฺติ ฯ

[๒๓๓] ๒ ฉหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ อาหุเนยโย
 โหติ ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุส กตเมหิ ฉหิ อิทฺ ภิกขเว
 ภิกขุ อนเนกวิหิตํ อิทฺธิวธิํ ปจฺจนฺโกติ เอโกปี หุตฺวา พุทฺธา โหติ
 พุทฺธาปี หุตฺวา เอโก โหติ อาวิภาวํ ติโรภาวํ ติโรกฺขทฺทํ ติโรปการํ
 ติโรปพฺพตํ อสขฺชมาโน คจฺฉติ เสยฺยถาปี อากาเส ปจฺวิยาปี
 อุมฺมุขฺชนิมุขฺชํ กโรติ เสยฺยถาปี อุกฺเท อุกฺเทปี อภิชฺชมาเน คจฺฉติ
 เสยฺยถาปี ปจฺวิยํ อากาเสปี ปลลฺงฺเกณ กมฺติ เสยฺยถาปี ปกฺกึ
 สกฺุณ อิมฺปี จนฺทิมฺสุริเย เอวฺมฺหิตฺธิเก เอวฺมฺหานุภาเว ปาณินา
 ปรามสฺติ ๑ ปริมชฺชติ ยาว พุรฺหมฺโลกาปี กาเยน วสํ วตฺเตติ ฯ
 ทิพฺพาย โสตฺธาตฺยา วิสุทฺธาย อติกฺกนฺตมานุสึกาย อุโก สทฺเท สฺฐณฺติ
 ทิพฺเพ จ มานุเส จ เย ทูเร สนฺติเก จ ฯ ปฺรตฺตฺตานํ ปฺรปฺกฺคฺลानํ
 เจตฺสา เจโต ปฺริจฺจ ปฺชานาติ สฺรารํ วา จิตฺตํ สฺรารํ จิตฺตฺนฺติ
 ปฺชานาติ วิตฺรารํ วา จิตฺตํ ... สฺโทสํ วา จิตฺตํ ... วิตฺโทสํ วา
 จิตฺตํ ... สฺโมหํ วา จิตฺตํ ... วิตฺโมหํ วา จิตฺตํ ... สงฺขิตฺตํ วา
 จิตฺตํ ... วิกฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ ... มหฺกคฺตํ วา จิตฺตํ ... อมฺหฺกคฺตํ
 วา จิตฺตํ ... สอฺจฺจตฺตรํ วา จิตฺตํ ... อนุตฺตรํ วา จิตฺตํ ... สฺมาหิตํ
 วา จิตฺตํ ... อสฺมาหิตํ วา จิตฺตํ ... วิมฺตฺตํ วา จิตฺตํ ... อวิมฺตฺตํ
 วา จิตฺตํ อวิมฺตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปฺชานาติ ฯ อนเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ
 อนุสฺสรฺติ เสยฺยถิํ เอํกํปี ชาตี เทวํปี ชาตีโย ติสฺโสปี ชาตีโย
 จตฺสฺโสปี ชาตีโย ปญฺจปี ชาตีโย ทสปี ชาตีโย วิสฺมปี ชาตีโย
 #๑ ม. ปริมสฺติ ฯ

ตีสมุปี ชาตึโย จตุตดำพีสมุปี ชาตึโย ปรุณฐำสมุปี ชาตึโย ชาตึสมุปี
 ชาตึสหัสสมุปี ชาตึสตุสหัสสมุปี อนเกปี สัฎฐกุกุปรุเป อนเกปี วึวฎฐกุกุปรุเป
 อนเกปี สัฎฐกุกุปรุเป อมุตฺรāsī เอვნำโม เอว้โคตุโต
 เอვნัณโณ เอวมำหำโร เอว้สุขทุกขปรุปฏิสัเวทึ เอวมำยุปรึยนุโต โส
 ตโต จุโต อมุตฺร อูทปำทึ ตตุรปāsī เอვნำโม เอว้โคตุโต เอვნัณโณ
 เอวมำหำโร เอว้สุขทุกขปรุปฏิสัเวทึ เอวมำยุปรึยนุโต โส
 ตโต จุโต อึฐุปรุปนุโนตึ อึตึ สำกārī สอทุเทถั อนเกวึหึตึ ปุพุเพนึวāsī
 อนุสสุรตึ ๑ ทึพุเพน จกุกุณำ วึสุทุเชน อตึกุกนตุมำนุสเสน
 สตุเต ปสตุตึ จวมำเน อูปรุชชมำเน หึเน ปณึเต สุวณเณ
 ทุพุพณเณ สุกเต ทุคคเต ยถำกมมุปรุเค สตุเต ปชำนำตึ อึเม วต
 โกนุโต สตุตำ กำยสุจึรึเตน สมนุณำคตำ วจึทุจึรึเตน สมนุณำคตำ
 มโนทุจึรึเตน สมนุณำคตำ อริยำนึ อูปรุวำทกำ มึจุกำทึฎฐิกำ
 มึจุกำทึฎฐิกมมุสมำทำนำ เต กำยสุส เกทำ ปรุมมุรณำ อปำยั ทุคคตึ
 วึนึปำตึ นึรึยั อูปรุปนุณำ อึเม วำ ปน โกนุโต สตุตำ กำยสุจึรึเตน
 สมนุณำคตำ วจึสุจึรึเตน สมนุณำคตำ มโนสุจึรึเตน สมนุณำคตำ
 อริยำนึ อนุปรุวำทกำ สมมำทึฎฐิกำ สมมำทึฎฐิกมมุสมำทำนำ เต
 กำยสุส เกทำ ปรุมมุรณำ สุกตึ สคคั โลกั อูปรุปนุณำตึ อึตึ ทึพุเพน
 จกุกุณำ วึสุทุเชน อตึกุกนตุมำนุสเสน สตุเต ปสตุตึ จวมำเน อูปรุชชมำเน
 หึเน ปณึเต สุวณเณ ทุพุพณเณ สุกเต ทุคคเต ยถำกมมุปรุเค
 สตุเต ปชำนำตึ ๑ อāsวำนึ ขยำ อนāsวณเจโตวึมุตตึ ๑

#๑ ม. ย. อนาสว้เจ ... ๑

ปญญาวิมุตตี ทิฏฐเจว ฌมเม สย อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชช
วิหฺรติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฌมเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุสฺสาคิ ฯ

[๒๓๔] ๓ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย
โหติ ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุสฺส กตฺเมหิ ฉหิ
สทฺธินฺทฺริเยน วิริยฺนฺทฺริเยน สตินฺทฺริเยน สมฺมาธินฺทฺริเยน ปญฺฉินฺทฺริเยน
อาสวานฺนจ ๑ ขยา อนาสวณฺเจโตวิมุตตี ๒ ปญญาวิมุตตี ทิฏฐเจว ฌมเม
สย อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชช วิหฺรติ อิมหิ โข ภิกฺขเว
ฉหิ ฌมเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย
ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชฺลิกฺรณฺนิยฺโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุสฺสาคิ ฯ

[๒๓๕] ๔ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย
โหติ ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุสฺส กตฺเมหิ ฉหิ สทฺธาพฺเลน
วิริยพฺเลน สติพฺเลน สมฺมาธิพฺเลน ปญฺฉาพฺเลน อาสวานฺนจ ๑
ขยา อนาสวณฺเจโตวิมุตตี ๒ ปญญาวิมุตตี ทิฏฐเจว ฌมเม สย
อภิญญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชช วิหฺรติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ
ฌมเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตรํ
ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุสฺสาคิ ฯ

[๒๓๖] ๕ ฉหิ ภิกฺขเว อํฺเกหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ ภโฑร
อสุสฺสาชานฺนิยฺโย ๓ ราชาโร โหติ ราชโภคฺโค รณฺโณ อํฺกนฺเตวว สงฺขํ กจฺฉนฺติ
#๑ ม. ยฺ. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ยฺ. อนาสวํ เจ ... ฯ ๓ ม. อสุสฺสาชานฺนิยฺโย ฯ
#สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ

กตเมหิ ฉหิ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ ภโฑร อสฺสาชานิโย ขโม โหติ
รูปานํ ขโม สทฺทานํ ขโม คนฺธานํ ขโม รสํ ขโม
โผฏฺฐพฺพานํ วนฺณสมฺปนฺโน จ โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ
องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ ภโฑร อสฺสาชานิโย ราชาโร โหติ
ราชโกฺกโค รณฺโณ องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกฺขเว
ฉหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อานฺุเนยฺโย โหติ ๗เปฯ อนุตฺตรํ
ปฺุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส กตเมหิ ฉหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขโม
โหติ รูปานํ ขโม สทฺทานํ ขโม คนฺธานํ ขโม รสํ ขโม
โผฏฺฐพฺพานํ ขโม ฌมฺมานํ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อานฺุเนยฺโย โหติ ๗เปฯ อนุตฺตรํ ปฺุณฺณกฺเขตฺตํ
โลกสฺสชาติ ๗

[๒๗๗] ๖ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ ภโฑร
อสฺสาชานิโย ราชาโร โหติ ราชโกฺกโค รณฺโณ องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺฉติ
กตเมหิ ฉหิ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ ภโฑร อสฺสาชานิโย ขโม โหติ
รูปานํ ขโม สทฺทานํ ขโม คนฺธานํ ขโม รสํ ขโม
โผฏฺฐพฺพานํ พลสมฺปนฺโน จ โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ
องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ ภโฑร อสฺสาชานิโย ราชาโร โหติ
ราชโกฺกโค รณฺโณ องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ฉหิ
ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อานฺุเนยฺโย โหติ ๗เปฯ อนุตฺตรํ
ปฺุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส กตเมหิ ฉหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขโม โหติ

รูปานํ ขโม สหุทานํ ขโม คนุชานํ ขโม รสถานํ ขโม
โผฏฐพพานํ ขโม ฐมมานํ อิมหิ โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ
สมนุณาคโต ภิกขุ อานุเนยโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตริ ปล่อยกฺเขตฺติ
โลกสฺสาติ ฯ

[๒๓๘] ๗ จหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุณาคโต รณฺโณ ภโฑร
อสุสาชานิโย ราชารโห โหติ ราชโภคฺโค รณฺโณ องฺคนฺเตวฺว สงฺขํ
คจฺฉติ กตเมหิ จหิ อิชฺ ภิกขเว รณฺโณ ภโฑร อสุสาชานิโย ขโม
โหติ รูปานํ ขโม สหุทานํ ขโม คนุชานํ ขโม รสถานํ ขโม
โผฏฐพพานํ ชวสมฺปนฺโน จ โหติ อิมหิ โข ภิกขเว จหิ
องฺเกหิ สมนุณาคโต รณฺโณ ภโฑร อสุสาชานิโย ๑ ราชารโห โหติ
ราชโภคฺโค รณฺโณ องฺคนฺเตวฺว สงฺขํ คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกขเว
จหิ ฐมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ อานุเนยโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตริ
ปล่อยกฺเขตฺติ โลกสฺส กตเมหิ จหิ อิชฺ ภิกขเว ภิกขุ ขโม
โหติ รูปานํ ฯเปฯ ขโม ฐมมานํ อิมหิ โข ภิกขเว จหิ ฐมเมหิ
สมนุณาคโต ภิกขุ อานุเนยโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตริ ปล่อยกฺเขตฺติ
โลกสฺสาติ ฯ

[๒๓๙] ๘ ฉยิมานิ ภิกขเว อนุตฺตริยานิ กตมานิ จ
ทสฺสนานฺตฺตริยํ สวานานฺตฺตริยํ ลากานฺตฺตริยํ สิกฺขานฺตฺตริยํ
ปาริจฺรียานฺตฺตริยํ อนุสฺสทานฺตฺตริยํ อิมานิ โข ภิกขเว จ
อนุตฺตริยานีติ ฯ

[๒๘๐] ๕ ฉยิมานิ ภิกขเว อนุสฺสตีจฺจนานิ กตมานิ ฉ
พฺพธานุสฺสตี ฌมฺมานุสฺสตี สงฺฆมานุสฺสตี สีลมานุสฺสตี จาคานุสฺสตี
เทวตานุสฺสตี อิมานิ โข ภิกขเว ฉ อนุสฺสตีจฺจนานีติ ฯ

[๒๘๑] ๑๐ เอกํ สมยํ ภควา สกฺเกสุ วิหฺรติ กปีลาวตฺตฺสมี
นิโครธาราเม ฯ อถ โข มหานาโม สกฺโก เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีหิ เอกมนฺตํ
นินฺนโน โข มหานาโม สกฺโก ภควนฺตํ เอตทโวจ โย โส ฆนฺเตน
อริยสาวโก อาคตฺพลโ วิญฺญาตสาสโน โส กตเมน วิหารเณ พหุลํ
วิหฺรตีติ ฯ โย โส มหานาม อริยสาวโก อาคตฺพลโ วิญฺญาตสาสโน
โส อิมินา วิหารเณ พหุลํ วิหฺรติ อิธ มหานาม อริยสาวโก ตถาคตํ
อนุสฺสรตี อิติปี โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน
สุกโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตุถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ
ภควาติ ยสฺมี มหานาม สมเย อริยสาวโก ตถาคตํ อนุสฺสรตี เนวสฺส
ตฺสมี สมเย รากปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ
น โมหปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชุตเมวสฺส ตฺสมี สมเย จิตฺตํ
โหติ ตถาคตํ อารพฺภ อชฺชุตจิตฺโต โข ปน มหานาม อริยสาวโก
ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ ลภติ ฌมฺมุปสฺสยหิตํ ปามุชฺชํ
ปมฺพิตฺตสฺส ปีติ ชายติ ปิติมนฺสฺส กาโย ปสฺสมภฺถิ ปสฺสทฺธกาโย
สุขํ เวทยติ ๑ สุขีโน จิตฺตํ สมาริยติ อัย วุจฺจติ มหานาม
อริยสาวโก วิสมกตฺยา ปชาย สมปฺปตฺโตติ ๒ วิหฺรติ สพฺยาปชฺฌาย
#๑ โป. ม. ยฺ. เวทียติ ฯ อปริปิ เอวํ ฌาตพฺพํ ฯ ๒ ยฺ. สมปฺปนฺโน ฯ อปริปิ เอวํ
#ฌาตพฺพํ ฯ

ปชาย อพฺยาปชฺโณ วิหฺรติ ฌมฺมโสถํ สฺมาปฺนฺโน พุทฺธานุสฺสตี
ภาเวติ ฯ ปุณฺ จปฺริ มหฺนาม อริยสวโก ฌมฺมํ อนุสฺสรติ สวากฺขาโต
ภควตา ฌมฺโม สฺนฺทิกฺกุสฺสีโก อกาลิโก เอหิปสฺสึโก โอปนยิโก ๑
ปจฺจตุตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหีติ ยสฺมี มหฺนาม สฺมเย อริยสวโก
ฌมฺมํ อนุสฺสรติ เนวสฺส ตสฺมี สฺมเย รากปรียุญฺจติ จิตฺตํ โหติ
น โทสปรียุญฺจติ จิตฺตํ โหติ น โมหปรียุญฺจติ จิตฺตํ โหติ
อุชฺศตเมวสฺส ตสฺมี สฺมเย จิตฺตํ โหติ ฌมฺมํ อารพฺภ อุชฺศตจิตฺโต
โข ปนฺ มหฺนาม อริยสวโก ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ
ลภติ ฌมฺมุปสณฺหิตํ ปามุชฺชํ ปมฺมุทิตสฺส ปีติ ชายติ ปีติมนสฺส
กาโย ปสฺสสมฺภติ ปสฺสททฺธกาโย สุขํ เวทยติ สุขิโน จิตฺตํ
สมฺมาธิยติ อโย วุจฺจติ มหฺนาม อริยสวโก วิสมคตาย ปชาย สฺมปฺปตฺโต
วิหฺรติ สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺโณ วิหฺรติ ฌมฺมโสถํ
สฺมาปฺนฺโน ฌมฺมานุสฺสตี ภาเวติ ฯ ปุณฺ จปฺริ มหฺนาม อริยสวโก
สงฺฆํ อนุสฺสรติ สุปฺปฏิปฺนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ อุชฺชุปฺปฏิปฺนฺโน ภควโต
สวากสงฺโฆ ฌายปฺปฏิปฺนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ สามีจิปฺปฏิปฺนฺโน
ภควโต สวากสงฺโฆ ยทิตํ จตฺตาริ ปฺริสยฺคานิ อญฺจ ปฺริสพฺคฺคฺลา
เอส ภควโต สวากสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเีย
อนฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ยสฺมี มหฺนาม สฺมเย
อริยสวโก สงฺฆํ อนุสฺสรติ เนวสฺส ตสฺมี สฺมเย รากปรียุญฺจติ จิตฺตํ
โหติ น โทสปรียุญฺจติ จิตฺตํ โหติ น โมหปรียุญฺจติ จิตฺตํ
#๑ ม. โอปนยฺโยโก ฯ

โหติ อุชฺศตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ สงฺฆํ อารพฺภ อุชฺศตจิตฺโต
โฆ ปน มหานาม อริยสาวโก ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ
ลภติ ฌมฺมุสฺสพสฺสํ ปามุชฺชํ ปมฺมุทิสฺส ปีติ ชาติ ปิติมฺนสฺส
กาโย ปสฺสมฺภตฺติ ปสฺสทฺฐกาโย สฺขํ เวทยติ สฺขินฺโน จิตฺตํ
สมาธิยติ อัย วุจฺจติ มหานาม อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย
สมปฺปตฺโต วิหริติ สพฺยาปชฺฌายปชาย อพฺยาปชฺโฌ วิหริติ ฌมฺมโสถํ
สมาปนฺโน สงฺฆานุสฺสตี ภาเวติ ฯ ปุณฺ จปริ มหานาม อริยสาวโก
อตฺตโน สีลานิ อนุสฺสรติ อชฺฌทานิ อจฺฉิทฺทานิ อสพฺลานิ อกมฺมาสถานิ
ภุชิสฺสถานิ วิญฺญปสฺสฺจานิ อปรามญฺจานิ สมาธิทํวตฺตนิกานิ ยสฺมี
มหานาม สมเย อริยสาวโก อตฺตโน สีลานิ ๑ อนุสฺสรติ เนวสฺส
ตสฺมี สมเย รากปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ
โหติ น โมหปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ อุชฺศตเมวสฺส ตสฺมี สมเย
จิตฺตํ โหติ สีลํ อารพฺภ อุชฺศตจิตฺโต โฆ ปน มหานาม อริยสาวโก
ลภติ อตฺถเวทํ ลภติ ฌมฺมเวทํ ลภติ ฌมฺมุสฺสพสฺสํ
ปามุชฺชํ ปมฺมุทิสฺส ปีติ ชาติ ปิติมฺนสฺส กาโย ปสฺสมฺภตฺติ
ปสฺสทฺฐกาโย สฺขํ เวทยติ สฺขินฺโน จิตฺตํ สมาธิยติ อัย วุจฺจติ
มหานาม อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย สมปฺปตฺโต วิหริติ สพฺยาปชฺฌาย
ปชาย อพฺยาปชฺโฌ วิหริติ ฌมฺมโสถํ สมาปนฺโน สีลานุสฺสตี
ภาเวติ ฯ ปุณฺ จปริ มหานาม อริยสาวโก อตฺตโน จาคํ อนุสฺสรติ
ลาภา วต เม สฺสทฺฐิ วต เม โยหิ มจฺเจรฺมลปริยฺญจิตฺตาย
#๑ ม. ย. สีลํ ฯ

ตถารูโป จาโค สัมวิชชติ ยถารูปาย ปญญาय สมนนาคตา ตา
เทวตา อิตโต จูตา ตตฺถูปปนฺนา มยฺหึปี ตถารูปา ปญญา สัมวิชชตีติ
ยสฺมี มหานาม สมเย อริยสาวโก อตฺตโน จ ตาสลฺย เทวตานํ
สทฺทลฺย ลีลลฺย สุตลฺย จาคลฺย ปญฺจลฺย อนุสฺสริตี เนวสฺส
ตสฺมี สมเย รากปริยฺญจิตฺติ จิตฺติ โหตี น โทสปริยฺญจิตฺติ จิตฺติ
โหตี น โมหปริยฺญจิตฺติ จิตฺติ โหตี อุชฺคตเมวสฺส ตสฺมี สมเย
จิตฺติ โหตี เทวตา อารพฺภ อุชฺคตจิตฺโต โข ปนฺ มหานาม
อริยสาวโก ลภตี อตฺถเวทํ ลภตี ชมฺมเวทํ ลภตี ชมฺมุปสฺสยฺหิตํ
ปามุชฺชํ ปมุตฺตสฺส ปีติ ชายตี ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมภฺกตี
ปสฺสทฺทกาโย สฺขํ เวทยตี สฺขินโน จิตฺติ สมာธยตี อัย วุจฺจตี
มหานาม อริยสาวโก วิสมคตาย ปชาย สมปฺปตฺโต วิหริตี
สพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺโฌ วิหริตี ชมฺมโสตี สมานฺโน
เทวตานุสฺสตี ภาเวตี ฯ โย โส มหานาม อริยสาวโก อากตผลโล
วิญฺญาตสฺสโน โส อิมินา วิหารเณ พหุลํ วิหริตีติ ฯ

อาหุเนยฺยวคฺโค ปจฺโม ฯ

ตสฺสุทฺททานํ

เทว อาหุเนยฺยา อินฺทริย- พฺลานี ตโย อาชานียา

อนุตฺตรียอนุสฺสตา ๑ มหานาเมเน เต ทสฺสตีติ ฯ

#๑ ม. ...อนุสฺสตีติ ฯ

สาราณียาทิวคฺโค ทฺติโย

[๒๘๒] ๑๑ ฉยิเม ภิกฺขเว ชฺมมา สาราณียา กตฺเม ฉ อิท
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจฺจิตฺ โหติ สพฺรหฺมจารีสุ
 อาวิ เจว รโห จ อยมฺปิ ชฺมโม สาราณียो ฯ ปฺน จปริ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ วจิกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจฺจิตฺ โหติ สพฺรหฺมจารีสุ อาวิ
 เจว รโห จ อยมฺปิ ชฺมโม สาราณียो ฯ ปฺน จปริ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฺภุจฺจิตฺ โหติ สพฺรหฺมจารีสุ อาวิ เจว
 รโห จ อยมฺปิ ชฺมโม สาราณียो ฯ ปฺน จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุเย เต
 ลาภา ชฺมมิกา ชฺมมลทฺธา อนฺตมโส ปตฺตปริยาปนฺนมตฺตมฺปิ
 ตถารูเปหิ ลาเภหิ อปฺปฏิวิกตฺตโกภี โหติ สีลวฺนฺเตหิ สพฺรหฺมจารีหิ
 สาธารณโกภี อยมฺปิ ชฺมโม สาราณียो ฯ ปฺน จปริ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สีลานิ อชฺณฺทานิ อจฺฉิทฺทานิ อสพฺลานิ อกมฺมาसानิ
 กุชิสฺसानิ วิญฺญปฺสจฺจานิ อปรามจฺจานิ สมาธิสํวตฺตนิกานิ ตถารูเปหิ
 สีเลหิ สีลสามญฺลคโต วิหฺรติ สพฺรหฺมจารีหิ อาวิ เจว รโห จ
 อยมฺปิ ชฺมโม สาราณียो ฯ ปฺน จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยํ ทิฏฺฐิ
 อริยา นิยฺยานิกา นิยฺยาติ ๑ ตกฺกรสฺส สมฺมาทฺกฺขกฺขยาย ตถารูปาย
 ทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิสามญฺลคโต วิหฺรติ สพฺรหฺมจารีหิ อาวิ เจว รโห จ
 อยมฺปิ ชฺมโม สาราณียो ฯ อิเม โข ภิกฺขเว ฉ ชฺมมา สาราณียาติ ฯ
 #๑ ไป. ยฺ นียานิกา นิยฺยาติ ฯ

[๒๘๓] ๑๒ ฉยิเม ภิกขเว ฐมา สาราณียา ปิยกรณา ฐกรณา
สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอภิกาวาย สัวตตติ กตเม ฉ
อิธ ภิกขเว ภิกขุโน เมตตัม กายกมมัม ปจจุปฏฐิตัม โหติ
สพฺรหฺมจารีสุ อวิ เจว รโห จ อยมปิ ฐมโม สาราณียอ ปิยกรโณ
ฐกรโณ สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอภิกาวาย สัวตตติ ฯ
ปฺน จปรี ภิกขเว ภิกขุโน เมตตัม วจิกมมัม ปจจุปฏฐิตัม โหติ ฯเปฯ
เมตตัม มโนกมมัม ปจจุปฏฐิตัม โหติ สพฺรหฺมจารีสุ อวิ เจว รโห จ
อยมปิ ฐมโม สาราณียอ ปิยกรโณ ฐกรโณ สงคหยา อวิวาทาย
สามคคิยา เอภิกาวาย สัวตตติ ฯ ปฺน จปรี ภิกขเว ภิกขุ เย
เต ลาภา ฐมมิกา ฐมมลทฺธา อนตฺตมโส ปตฺตปฺริยาปฺนฺนตฺตมปิ
ตถารุเปหิ ลาภหิ อปฺปฏฺฐิวิทฺตโกภี โหติ สีลวฺนเตหิ สพฺรหฺมจารีหิ
สาธารณโกภี อยมปิ ฐมโม สาราณียอ ปิยกรโณ ฐกรโณ
สงคหยา อวิวาทาย สามคคิยา เอภิกาวาย สัวตตติ ฯ ปฺน จปรี ภิกขเว
ภิกขุ ยานิ ตานิ สีลานิ อขณฺฑานิ อจฺฉิทฺทานิ อสพฺลานิ
อกมฺมาसानิ ภูษิสฺसानิ วิญญฺปสฺสฺฐานิ อปฺรามญฺฐานิ สฺมาธิสัวตตฺตนิกานิ
ตถารุเปหิ สีเลหิ สีลสฺสามญฺจคโต วิหฺรติ สพฺรหฺมจารีหิ อวิ เจว
รโห จ อยมปิ ฐมโม สาราณียอ ปิยกรโณ ฐกรโณ สงคหยา
อวิวาทาย สามคคิยา เอภิกาวาย สัวตตติ ฯ ปฺน จปรี ภิกขเว ภิกขุ
ยายํ ทิฏฺฐิ อริยา นิยฺยานิกา นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส สฺมมาทฺกฺขกฺขาย
ตถารุปาย ทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิสฺสามญฺจคโต วิหฺรติ สพฺรหฺมจารีหิ อวิ เจว

รโห จ อยมฺปิ ฌมฺโม สาราณียํ ปิยกรโณ ฌรุกรโณ สงฺคหาย
อวิวาทาย สามคฺคิยา เอภีภาวาย สํวตฺตติ ฯ อิมํ โข ภิกฺขเว ฌ
ฌมฺมา สาราณียา ปิยกรณา ฌรุกรณา สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา
เอภีภาวาย สํวตฺตตฺตติ ฯ

[๒๘๔] ๑๓ ฉยมิมา ภิกฺขเว นิสฺสารณียา ชาติุโย กตมา ฌ อธิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขยฺ เมตฺตา หิ โข เม เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา
พหุสํกตา ยานีกตา วตฺตูกตา อนุจฺจिता ปริจฺจिता สฺสมารทฺธา อถ
จ ปน เม พฺยาปาโท จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐตฺตีติ โส มา
เหวนฺติสฺส วจฺนีโย มา อายสฺมา เอวํ อวจ มา ภควนฺตํ
อพฺภาจิกฺขิ น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ น หิ ภควา เอวํ
วทฺเขยฺ อญฺจานเมตํ อวฺโส อนวกาโส ยํ เมตฺตตาย เจโตวิมุตฺติยา
ภาวิตาย พหุสํกตตาย ยานีกตตาย วตฺตูกตตาย อนุจฺจิตตาย ปริจฺจิตตาย
สฺสมารทฺธาย อถ จ ปนสฺส พฺยาปาโท จิตฺตํ ปริยาทาย
จสฺสตฺตีติ ๑ เนตํ จานํ วิชฺชติ นิสฺสรณญฺเหตํ อวฺโส พฺยาปาทสฺส
ยทิตํ เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ ๒ ฯ อธิ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขย
กรฺณา หิ โข เม เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา พหุสํกตา ยานีกตา
วตฺตูกตา อนุจฺจिता ปริจฺจिता สฺสมารทฺธา อถ จ ปน เม วิเหสา
จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐตฺตีติ โส มา เหวนฺติสฺส วจฺนีโย มา
อายสฺมา เอวํ อวจ มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ น หิ สาธุ
ภควโต อพฺภกฺขานํ น หิ ภควา เอวํ วทฺเขยฺ อญฺจานเมตํ
#๑ ม. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. เจโตวิมุตฺตฺตีติ ฯ

อาวุโส อนวกาโส ยัม กรุณาย เจโตวิมุตติยา ภาวิตาย พหุลีกตาย
ยานีกตาย วตฺถุกตาย อณุฏฺฐิตาย ปริจิตาย สุตฺตมารทฺธาย อถ จ
ปนสฺส วิหเสา จิตฺตัม ปริยาทาย จสฺสตีติ ๑ เนตัม จานันฺ วิชฺชติ
นิสฺสรณญฺเหตัม อาวุโส วิหเสาย ยทิตฺถํ กรุณา เจโตวิมุตติ ๒ ฯ อธิ
ปนํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วเทยฺย มุทิตา หิ โข เม เจโตวิมุตติ
ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อณุฏฺฐิตา ปริจิตา สุตฺตมารทฺธา
อถ จ ปน เม อรติ จิตฺตัม ปริยาทาย ติฏฺฐตีติ โส มา
เหวนฺติสฺส วจนีโย มา อายสฺมา เอวํ อวจ มา ภควนฺตัม
อพฺภากิจฺจํ น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานันฺ น หิ ภควา เอวํ
วเทยฺย อญฺ्ञานเมตัม อาวุโส อนวกาโส ยัม มุทิตาย เจโตวิมุตติยา
ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อณุฏฺฐิตาย ปริจิตาย
สุตฺตมารทฺธาย อถ จ ปนสฺส อรติ จิตฺตัม ปริยาทาย จสฺสตีติ เนตัม
จานันฺ วิชฺชติ นิสฺสรณญฺเหตัม อาวุโส อรติยา ยทิตฺถํ มุทิตา
เจโตวิมุตติ ฯ อธิ ปนํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วเทยฺย อูเปกฺขา หิ
โข เม เจโตวิมุตติ ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อณุฏฺฐิตา
ปริจิตา สุตฺตมารทฺธา อถ จ ปน เม ราโค จิตฺตัม ปริยาทาย
ติฏฺฐตีติ โส มา เหวนฺติสฺส วจนีโย มา อายสฺมา เอวํ
อวจ มา ภควนฺตัม อพฺภากิจฺจํ น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานันฺ
น หิ ภควา เอวํ วเทยฺย อญฺ्ञานเมตัม อาวุโส อนวกาโส ยัม
อูเปกฺขาย เจโตวิมุตติยา ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย
#๑ ม. อิตฺตทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. เจโตวิมุตตีติ ฯ

อนฺนุจฺจิตาย ปริจฺจิตาย สุตฺตมารทฺธาย อถ จ ปนฺสฺส ราโค จิตฺตํ
 ปริยาทาย จสฺสตีติ ๑ เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ นิสฺสรณญฺเหหํ อาวุโส รากสฺส
 ยทิทํ อุเปกฺขา เจโตวิมุตฺติ ๒ ฯ อิธ ปนฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วเทย
 อนิมิตฺตตา หิ โข เม เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา พหุสีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา
 อนฺนุจฺจิตา ปริจฺจिता สุตฺตมารทฺธา อถ จ ปนฺ เม นิมิตฺตานุสาริ วิญฺญาณํ
 โหตีติ โส มา เหวณฺติสฺส วจนีโย มา आयสฺมา เอวํ อวจ มา
 ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ น หิ ภควา เอวํ
 วเทยฺย อฏฺฐจฺฉานเมตฺตํ อาวุโส อนวกาโส ยํ อนิมิตฺตตาย เจโตวิมุตฺติยา
 ภาวิตาย พหุสีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนฺนุจฺจิตาย ปริจฺจิตาย
 สุตฺตมารทฺธาย อถ จ ปนฺสฺส นิมิตฺตานุสาริ วิญฺญาณํ ภวิสฺสตีติ เนตฺตํ จานํ
 วิชฺชติ นิสฺสรณญฺเหหํ อาวุโส สพฺพนิมิตฺตานํ ยทิทํ อนิมิตฺตตา เจโตวิมุตฺติ ๒ ฯ
 อิธ ปนฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วเทยฺย อสฺมิมิตฺติ โข เม วิคเต ๓
 อยมหฺมสฺมิมิตฺติ จ น สมฺนุปฺสฺสามิ อถ จ ปนฺ เม วิจิจฺจฺฉากถิถฺถาสลฺลํ
 จิตฺตํ ปริยาทาย ตฺถิจฺจตีติ โส มา เหวณฺติสฺส วจนีโย มา आयสฺมา
 เอวํ อวจ มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ
 น หิ ภควา เอวํ วเทยฺย อฏฺฐจฺฉานเมตฺตํ อาวุโส อนวกาโส ยํ อสฺมิมิตฺติ
 วิคเต อยมหฺมสฺมิมิตฺติ จ อสมฺนุปฺสฺสโต ๔ อถ จ ปนฺสฺส วิจิจฺจฺฉากถิถฺถาสลฺลํ
 จิตฺตํ ปริยาทาย จสฺสตีติ เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ นิสฺสรณญฺเหหํ
 อาวุโส วิจิจฺจฺฉากถิถฺถาสลฺลสฺส ยทิทํ อสฺมิมิตฺติ มาณสมฺมุคฺขมาโต ฯ
 #๑ ม. อิตฺติสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. เจโตวิมุตฺตีติ ฯ ๓ ม. ย. วิคตํ ... ฯ
 #๔ ม. ย. น สมฺนุปฺสฺสโต ฯ

อิมมา โข ภิกขเว ฉ นิสสารณียา ๑ ธาตุโยติ ฯ

[๒๘๕] ๑๔ ตตฺร โข อายสฺมา สาริปฺตุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อาวุโส
ภิกฺขโวติ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สาริปฺตุตฺสส
ปจฺจสฺสโตสุ ฯ อายสฺมา สาริปฺตุโต เอตทวโจ ตถา ตถา อาวุโส
ภิกฺขุ วิหาริ กปฺเปติ ยถา ยถาสฺส วิหาริ กปฺปยโต น ภทฺทกั
มรณั โหติ น ภทฺทิกา ๒ กาลกิริยา กถญฺจาวุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา
วิหาริ กปฺเปติ ยถา ยถาสฺส วิหาริ กปฺปยโต น ภทฺทกั มรณั
โหติ น ภทฺทิกา กาลกิริยา อิวาโส ภิกฺขุ กมฺมาราโม โหติ
กมฺมรโต กมฺมารามตํ อนฺนุตฺโต ภสฺสาราโม โหติ ภสฺสรโต
ภสฺสารามตํ อนฺนุตฺโต นิตฺถาราโม โหติ นิตฺถารโต นิตฺถารามตํ
อนฺนุตฺโต สงฺกณฺณการาโม โหติ สงฺกณฺณการโต สงฺกณฺณการามตํ
อนฺนุตฺโต สํสคฺคาราโม โหติ สํสคฺครโต สํสคฺการามตํ อนฺนุตฺโต
ปฺปณฺจาราโม โหติ ปฺปณฺจรโต ปฺปณฺจารามตํ อนฺนุตฺโต เอว โข
อาวุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหาริ กปฺเปติ ยถา ยถาสฺส วิหาริ
กปฺปยโต น ภทฺทกั มรณั โหติ น ภทฺทิกา กาลกิริยา อัย
วุจฺจตาวุโส ภิกฺขุ สกฺกายาภิรโต น ปหาสิ ๓ สกฺกายํ สมฺมา ทุกฺขสฺส
อนฺตกิริยา ย ฯ ตถา ตถา อาวุโส ภิกฺขุ วิหาริ กปฺเปติ ยถา
ยถาสฺส วิหาริ กปฺปยโต ภทฺทกั มรณั โหติ ภทฺทิกา กาลกิริยา
กถญฺจาวุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหาริ กปฺเปติ ยถา ยถาสฺส วิหาริ
กปฺปยโต ภทฺทกั มรณั โหติ ภทฺทิกา กาลกิริยา อิวาโส

#๑ ม. นิสสารณียโยติ ฯ ๒ โป. ม. ภทฺทกา ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ ๓ ม. นปฺปชหาสิ ฯ

ภิกขุ น กุมมาราโม โหติ น กุมมรโต น กุมमारามत्तं अनुद्युतो न
ภสसरामो โหติ न भस्सरोโต न भस्सरामत्तं अनुद्युतो न นित्तारामो
โหติ न นित्तारโต न นित्तारामत्तं अनुद्युतो न สงคณिकारामो โหติ न
สงคณिकारโต न สงคณिकारामत्तं अनुद्युतो न สัสคคารामो โหติ
น สัสคครโต น สัสคคารามत्तं अनुद्युतो न ปปญจารामो โหติ
น ปปญจโรโต น ปปญजारามत्तं अनुद्युतो เอव โข आवุโส
ภิกขุ ตถา ตถา วิหารं กप्पเปติ ยถา ยถาสुส วิหารं กप्पयโต
ภททกं मरुच्चं โหति भट्टिका कालकिरिया अयं वुज्जतावुโส भिक्षु
निपुणानागिरिโต पहासि ॑ सकां सम्मा तुक्खसुส अन्तकिरियायाति ॑

โย ปปญจันนุद्यุโต ๒ ปปญจาภิกโรโต มโค

วิราชยิ ๑ โส นิพพานัน โยคกเขมม อนุตตรัง ๑

โยจ ปปญจันนิต्तวาน นึปปญจปเทรโต

อาราทยิ ๑ โส นิพพานัน โยคกเขมม อนุตตรนติ ๑

[๒๘๖] ๑๕ ตตร โข आयस्समा सारिपुत्तो भिक्षु आमन्तेสิ ตถา
ตถาวุโส भिक्षु विहारं कप्पेति यथा यथासुस विहारं कप्पयतो
कालकिरिया अनुत्तप्पा โहति कल्लजावुโส भिक्षु तथા તથા વિહારં
कप्पेति यथा यथासुस विहारं कप्पयतो कालकिरिया अनुत्तप्पा
โหति อิทาวุโส भिक्षु कुमारामो โหति कुम्मरโต कुमारामत्तं
अनुद्युतो भस्सरामो โหति ... นित्तारामो โหติ ... สงคณिकारामो
โหติ ... สัสคคารามो โหติ ... ปปญจารามो โหติ ปปญจโรโต

#๑ ม. ปชหาสิ ๑ อโโต ปรี เอเสว นโย ๑ ๒ ม. ย. ปปญจมนุद्यุโต ๑ ๓ ม. วิราชยิ ๑

ปปญจารามตี อนุยตุโต เอว โข อาวุโส ภิกขุ ตถา ตถา วิหาริ
กปเปติ ยถา ยถาสุส วิหาริ กปเปยโต กาลกิริยา อนุตปปา
โหติ อัย วุจจตาวุโส ภิกขุ สกุกายาภริโต น ปหาสิ สกุกาย
สมมา ทุกขสุส อนุตกิริยาช ๑ ตถา ตถา อาวุโส ภิกขุ วิหาริ
กปเปติ ยถา ยถาสุส วิหาริ กปเปยโต กาลกิริยา อนุตปปา โหติ
กถจตาวุโส ภิกขุ ตถา ตถา วิหาริ กปเปติ ยถา ยถาสุส
วิหาริ กปเปยโต กาลกิริยา อนุตปปา โหติ อิทาวุโส ภิกขุ
น กมมาราโม โหติ น กมมรโต น กมมารามตี อนุยตุโต น
ภคสุสาราโม โหติ ๑เป๑ น นิททาราโม โหติ [๑]- น สงคณิกाराโม
โหติ [๑]- น สัสคคาราโม โหติ ๑เป๑ น ปปญจาราโม โหติ น
ปปญจรโต น ปปญจารามตี อนุยตุโต เอว โข อาวุโส ภิกขุ
ตถา ตถา วิหาริ กปเปติ ยถา ยถาสุส วิหาริ กปเปยโต กาลกิริยา
อนุตปปา โหติ อัย วุจจตาวุโส ภิกขุ นิพพานาภริโต ปหาสิ
สกุกาย สมมา ทุกขสุส อนุตกิริยาชติ ๑

โย ปปญจัน อนุยตุโต ปปญจาภริโต มโค
วิราชยิ โส นิพพานัน โยคกขเมม อนุตตุตริ ๑
โย จ ปปญจัน หิตวาน นินปปญจปเท รโต
อาราชยิ โส นิพพานัน โยคกขเมม อนุตตุตรนติ ๑

[๒๘๗] ๑๖ เอกิ สมยิ ภควา ภคฺเคสุ วิหริตี สสสมารทีเร ๒

#๑ ย. เอตถนตเร ๑เป๑ อิติ อตุติ ๑ ๒ ม. สสสมารทีเร ๑

เกสกพาวเน มิคทาเย ๗ เตน โข ปน สมเยน นกุลปีตา คหปติ
 อาพาธิโก โหติ ทุกุขิตโต พาพหุคิลานโน ๗ อถ โข นกุลมาตา คหปตานี
 นกุลปีตริ คหปตี เอตทโวจ มา โข ตวั คหปติ สาเปกโข ๑
 กาลมกาสิ ทุกุขา คหปติ สาเปกขสุส กาลกิริยา ครหิตา จ
 ภควตา สาเปกขสุส กาลกิริยา สिया โข ปน เต คหปติ
 เอวมสุส นกุลมาตา คหปตานี มมจเยน น สกขิสฺสติ ๒ ทารเก
 โปเสตุ้ ฆรราวาสี สณฺจริตฺตุนฺติ ๓ น โข ปเนตฺ คหปติ เอวั ทฏฺฐพฺพิ
 กุสลาหิ คหปติ กปฺปาสี กนฺติตฺตุ เวณิ โอลิจิตฺตุ สกโกมฺหิ คหปติ
 ตวจเยน ทารเก โปเสตุ้ ฆรราวาสี สณฺจริตฺตุ ตสฺมา ติห ตวั
 คหปติ มา สาเปกโข กาลมกาสิ ทุกุขา คหปติ สาเปกขสุส
 กาลกิริยา ครหิตา จ ภควตา สาเปกขสุส กาลกิริยา สिया โข
 ปน เต คหปติ เอวมสุส นกุลมาตา คหปตานี มมจเยน อณฺณํ
 ภตฺตาริ ๔ คมิสฺสตีติ น โข ปเนตฺ คหปติ เอวั ทฏฺฐพฺพิ
 ตวณฺเจว โข คหปติ ชานาสิ อหฺยจ ยถา ๕ โสฬสวสุสานิ
 คหฏฺฐพฺพหฺมจริยิ ๖ สฺมาจिณฺณํ ตสฺมา ติห ตวั คหปติ มา สาเปกโข
 กาลมกาสิ ทุกุขา คหปติ สาเปกขสุส กาลกิริยา ครหิตา จ
 ภควตา สาเปกขสุส กาลกิริยา สिया โข ปน เต คหปติ เอวมสุส
 นกุลมาตา คหปตานี มมจเยน น ทสฺสนกามา ภวิสฺสติ ภควโต
 น ทสฺสนกามา ภิกฺขุสงฺฆสฺสาติ น โข ปเนตฺ คหปติ เอวั
 ทฏฺฐพฺพิ อหิ หิ คหปติ [๗]- ทสฺสนกามตรา จ ภวิสฺสามิ ภควโต
 #๑ ม. ย. สาเป ... ๗ ๒ ม. น นกุลมาตา .. สกขิสฺสติ ๗ ย. น สกโกติ ๗
 #๓ ม. สนฺจริตฺตุนฺติ ๗ ย. สนฺจริตฺตุนฺติ ๗ ๔ ม. ย. ฆริ ๗ ๕ ม. ยิ โน ๗
 #ย. ยถา โน ๗ ๖ ม. ย. คหฏฺฐกํ พฺพหฺมจริยิ ๗ ๗ ม. ย. ตวจเยน ๗

ทสฺสนกามตรา จ ภิกฺขุสงฺฆสฺส ตสฺมา ตีห ตฺวํ คหปติ มา
สาเปกฺโข กาลมกาสี ทุกฺขา คหปติ สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา ครหิตา
จ ภควตา สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา ลียา โข ปน เต คหปติ
เอวมสฺส น นกุลมาตา คหปตานี มมจฺเยน สีเลสุ ๑ ปริปุรการินีติ
น โข ปเนตํ คหปติ เอวํ ทฏฺฐพฺพํ ยาวตา โข คหปติ ตสฺส
ภควโต สาวิกา คิหิ โอทาทวสนา สีเลสุ ปริปุรการินีโย อหนุตาสํ
อญฺญตรา ยสฺส โข ปนสฺส กงฺขา วา วิมตี วา อัย โส
ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภคฺเชสุ วิหริตี สสฺสูมารตีเร ๒ เกสกพาวเน
มิกทาเย ตํ ภควนฺตํ อุปสงฺกमितฺวา ปุจฺจตุ ตสฺมา ตีห ตฺวํ
คหปติ มา สาเปกฺโข กาลมกาสี ทุกฺขา คหปติ สาเปกฺขสฺส
กาลกิริยา ครหิตา จ ภควตา สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา ลียา โข
ปน เต คหปติ เอวมสฺส น นกุลมาตา คหปตานี ลากินี
อหฺมตฺตญฺเจโตสมถสฺสาตี น โข ปเนตํ คหปติ เอวํ ทฏฺฐพฺพํ
ยาวตา โข คหปติ ตสฺส ภควโต สาวิกา คิหิ โอทาทวสนา ลากินีโย
อหฺมตฺตญฺเจโตสมถสฺส อหนุตาสํ อญฺญตรา ยสฺส โข ปนสฺส
กงฺขา วา วิมตี วา อัย โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
ภคฺเชสุ วิหริตี สสฺสูมารตีเร เกสกพาวเน มิกทาเย ตํ ภควนฺตํ
อุปสงฺกमितฺวา ปุจฺจตุ ตสฺมา ตีห ตฺวํ คหปติ มา สาเปกฺโข
กาลมกาสี ทุกฺขา คหปติ สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา ครหิตา จ ภควตา
สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา ลียา โข ปน เต คหปติ เอวมสฺส น
#๑ ย. นกุลมาตา .. น สีเลสุ ... ๑ ๒ ม. สฺสูมารตีเร ๑ ย. สสฺสูมารตีเร ๑

นกุลมาตา คหปตานี อิมสฺมี ฌมฺมวินเย โอคฺคาชปฺปตฺตา ปตฺติคาชปฺปตฺตา
อสุสสาชปฺปตฺตา ตินฺณวิจิจฺจนา วิคตกถฺกถา เวสารชชปฺปตฺตา
อปรปฺปจฺจยา สตฺถุ สาสเน วิหรตฺติ น โข ปเนตฺ คหปติ เอว
ทญฺจพฺพํ ยาวตา โข คหปติ ตสฺส ภควโต สāvิกา คิหิ อิทาทวสนา
อิมสฺมี ฌมฺมวินเย โอคฺคาชปฺปตฺตา ปตฺติคาชปฺปตฺตา อสุสสาชปฺปตฺตา
ตินฺณวิจิจฺจนา วิคตกถฺกถา เวสารชชปฺปตฺตา อปรปฺปจฺจยา
สตฺถุ สาสเน วิหรนฺติโย ๑ อหนุตาสํ อณฺณตรา ยสฺส โข ปนสฺส
กงฺขา วา วิมฺติ วา อัย โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภกฺเคสุ
วิหรติ สสฺสุมารคิเร เกสกพาวเน มิกทายเย ตํ ภควนฺตํ อุปลงฺกมิตฺวา
ปฺจฺจตุ ตสฺมา ติห ตฺวํ คหปติ มา สาเปกฺโข กาลมกาสิ ทุกฺขา
คหปติ สาเปกฺขสฺส กาลกิริยา ครหิตา จ ภควตา สาเปกฺขสฺส
กาลกิริยาติ ฯ อถ โข นกุลปิตฺโน คหปติสฺส นกุลมาตยา ๒ คหปตานิยา
อิมินา โอวาเทน โอวาทิยมานสฺส โส อาพาโธ จานโส ปฏฺิปปสฺสมฺภิ
วฺภูจฺหิ จ นกุลปิตา คหปติ ตมฺหา อาพาธา ตถา ปหิโน จ
ปน นกุลปิตฺโน คหปติสฺส โส อาพาโธ อโหสิ อถ โข นกุลปิตา
คหปติ คิลานา วฺภูจฺโติว ๓ อจิริวฺภูจฺโติ เกลณฺณา ทณฺฑโมลฺลพฺภ
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปลงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา
เอกมนฺตํ นิสฺสิทฺติ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺนํ โข นกุลปิตฺรํ คหปติํ ภควา
เอตทโวจ ลาภา เต คหปติ สฺลทฺธํ เต คหปติ ยสฺส เต
#๑ ไป. ม. วิหรนฺติ ฯ ๒ ม. ย. นกุลมาตรา ฯ ๓ ม. ย. วสทฺโท นตฺถิ ฯ

นกุลมาตา คหปตานี อนุกรมปิภา อตุถกามา โอวาทิกา อนุสาสิกา
ยาวตา โข คหปติ มม สาวิกา คิหิ โอทาตวสนา สีเสสุ
ปริปรุการินีโย นกุลมาตา คหปตานี ตาลิ อญฺจตรา ยาวตา โข
คหปติ มม สาวิกา คิหิ โอทาตวสนา ลากินีโย อชฺมตฺตญฺเจโตสมถสฺส
นกุลมาตา คหปตานี ตาลิ อญฺจตรา ยาวตา โข คหปติ
มม สาวิกา คิหิ โอทาตวสนา อิมสฺมี รมฺมวินเย โอคาธปฺปตฺตา
ปติคาธปฺปตฺตา อสฺสาธปฺปตฺตา ตินฺณวิจิเกจฺจา วิคตถกฺกถา
เวสารชฺชปฺปตฺตา อปรปฺปจฺจา สตฺถุ สาสเน วิหรนฺติโย ๑ นกุลมาตา
คหปตานี ตาลิ อญฺจตรา ลากา เต คหปติ สฺลทฺธ เต คหปติ
ยสฺส เต นกุลมาตา คหปตานี อนุกรมปิภา อตุถกามา โอวาทิกา
อนุสาสิกาติ ฯ(

[๒๘๘] ๑๗ เอกิ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหรติ เขตฺวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ อถ โข ภควา สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา
วฺภูจฺโถ เยนฺปฏฺจฺจานสาลา เตนฺปสฺงกมิ อฺปสฺงกมิตฺวา ปญฺจตฺเต
อาสเน นิสิตฺติ ฯ आयสฺมาปี โข สาริปฺตฺโถ สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา
วฺภูจฺโถ เยนฺปฏฺจฺจานสาลา เตนฺปสฺงกมิ อฺปสฺงกมิตฺวา ภควนฺติ
อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺติ นิสิตฺติ ฯ आयสฺมาปี โข มหาโมคฺคฺลฺลาโน
आयสฺมาปี โข महासुसो आयसฺมาปี โข महाज्जानो ๒ आयสฺมาปี
โข มหาโกฏฺจฺโถ ๓ आयสฺมาปี โข มหาจฺจนฺโท आयสฺมาปี โข มหากปฺปิโน
आयसฺมาปี โข अनुरुत्तो आयसฺมาปี โข เรวโต आयสฺมาปี
#๑ ม. วิหรนฺติ ฯ ๒ ไป. ม. กจฺจายโน ฯ ๓ ย. มหาโกฏฺจฺโถ ฯ

โฆ อานนุโท สายณหสมย์ ปฏิสถลانا วุฏฺฐิตโต เยนุปฏฺฐานสาลา
 เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทึ ๑
 อถ โฆ ภควา พหุเทว รตฺตี นิสชฺชาย วิตฺตินาเมตฺวา อุฏฺฐายาสนา
 วิหาริ ปาวิสึ ๑ เตปี โฆ อายสฺมณฺโโต อจิริปกฺกนฺตสฺส ภควโต
 อุฏฺฐายาสนา ยถาวิหาริ อคมํสฺสุ ๑ เย ปน ตตฺถ ภิกฺขุ นวา
 อจิริปฺพพชิตา อชฺฐนาคตา อิมิ ฌมฺมวินยิ เต ยาว สุริยสฺสุคฺคมนา ๑
 กากจฺจมานา สฺวปีสุ ๑ อทฺทสา โฆ ภควา ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธน
 อตฺถิกนฺตมานุสเกน เต ภิกฺขุ ยาว สุริยสฺสุคฺคมนา ๑ กากจฺจมานเ สฺวปฺนเต
 ทิสฺวา เยนุปฏฺฐานสาลา เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต
 อาสเน นิสีทึ นิสชฺช โฆ ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ กหิ นฺ โฆ
 ภิกฺขเว สาริปฺพุตฺโต กหิ โมคฺคผลฺลาโน ๒ กหิ มหากสฺสโป กหิ
 มหาจฺจानิ กหิ มหาโกฏฺฐิกิ กหิ มหาจฺจนฺโท กหิ
 มหาภปฺปิโน กหิ อนุรฺุทฺโธ กหิ เรวโต กหิ อานนุโท กหิ นฺ โฆ
 เต ภิกฺขเว เถรา สาวกา คตฺตาติ เตปี โฆ ภนฺเต อายสฺมณฺโโต
 อจิริปกฺกนฺตสฺส ภควโต อุฏฺฐายาสนา ยถาวิหาริ อคมํสฺสุติ เตน โน ๑
 ตฺมุเห ภิกฺขเว เถรา ภิกฺขุ นวา ๔ ยาว สุริยสฺสุคฺคมนา กากจฺจมานา
 สฺวปฺถ ตํ กิ มณฺณถ ภิกฺขเว อปีนฺ ตฺมุเหหิ ทิฏฺฐิ วา สฺตํ วา
 ราชา ขตฺติโย มุทฺธาวิสฺตฺโต ๕ ยาวทตฺถิ เสยฺยสฺสุํ ปสฺสสฺสุํ มิทฺฐสฺสุํ
 อณฺุยฺตฺโต วิหรนฺโต ยาวชีวั รชฺชํ การณฺโต ชนปทสฺส วา ปีโย
 มนาไปติ โน เหติ ภนฺเต สาธุ ภิกฺขเว มยาปี โฆ เอตํ ภิกฺขเว
 #๑ ม. สุริยคฺคมนา ๑ ๒ ม. ย. มหาโมคฺคผลฺลาโน ๑ ๓ ไป. เก นฺ โฆ ๑ ม. เกน โน ๑
 #๔ ไป. นวาติ ๑ ม. นาคตฺตาติ ๑ ๕ ม. มุทฺธาวิสฺตฺโต ๑

เนว ทิฏฺฐัง น สุตฺติ ราชา ขตฺติโย มุทฺธาวัสสิโต ๑ ยาวตตถิ
เสยฺยสุขัง ปสฺสสุขัง มิทฺฐสุขัง อนฺนุยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชีวํ รชฺชํ การณฺโต
ชนปทสฺส วา ปิโย มนาโปติ ตํ ก็ มณฺณถ ภิภฺขเว อปีนุ
ตุเมหฺหิ ทิฏฺฐัง วา สุตฺติ วา รหฺฐิโก เปตฺตนิโก ๒ เสนาปติโก ๓
คามคามณิโก ปุคคามณิโก ยาวตตถิ เสยฺยสุขัง ปสฺสสุขัง มิทฺฐสุขัง
อนฺนุยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชีวํ ปุคคามณิกตฺตํ การณฺโต ปุคสฺส วาปิโย
มนาโปติ โน เหติ ฆนฺเต สาธุ ภิภฺขเว มยาปี โข เอตํ ภิภฺขเว
ภิภฺขเว เนว ทิฏฺฐัง น สุตฺติ ปุคคามณิโก ยาวตตถิ เสยฺยสุขัง
ปสฺสสุขัง มิทฺฐสุขัง อนฺนุยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชีวํ ปุคคามณิกตฺตํ [๔]-
การณฺโต ปุคสฺส วา ปิโย มนาโปติ ตํ ก็ มณฺณถ ภิภฺขเว
อปีนุ ตุมฺเหหฺหิ ทิฏฺฐัง วา สุตฺติ วา สมฺโณ วา พุราหฺมโณ วา ยาวตตถิ
เสยฺยสุขัง ปสฺสสุขัง มิทฺฐสุขัง อนฺนุยุตฺโต อินฺทฺริเยสุ อคฺคตฺทวาโร โภชเน
อมตฺตณฺณ ชาคฺริยํ อนฺนุยุตฺโต อวิปสฺสโก กุสลานํ ฌมฺมานํ
ปุพฺพพฺรตฺตาปรรตฺตํ โพรธิปกฺขิยานํ ฌมฺมานํ ภาวนานุโยคํ อนฺนุยุตฺโต
อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ
อภิณฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺโตติ โน เหติ ฆนฺเต สาธุ
ภิภฺขเว มยาปี โข เอตํ ภิภฺขเว เนว ทิฏฺฐัง น สุตฺติ สมฺโณ วา
พุราหฺมโณ วา ยาวตตถิ เสยฺยสุขัง ปสฺสสุขัง มิทฺฐสุขัง อนฺนุยุตฺโต อินฺทฺริเยสุ
อคฺคตฺทวาโร โภชเน อมตฺตณฺณ ชาคฺริยํ อนฺนุยุตฺโต อวิปสฺสโก
กุสลานํ ฌมฺมานํ ปุพฺพพฺรตฺตาปรรตฺตํ โพรธิปกฺขิยานํ ฌมฺมานํ ภาวนานุโยคํ
#๑ ม. มุทฺธาวัสสิโต ฯ ๒ โป. เวตฺตนิโก ฯ ๓ โป. ย. เสนาย เสนาปติโก
#คามคามิโก ฯ ๔ ม. เอตฺถนฺตเร วาติ ทิสฺสตี ฯ

อนนุยุตโต อาสวานัน ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตตี ปณณาวิมุตตี ทิฏฐเจว
ธมฺเม สยํ อภิญญา สจฺฉิกคฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรนฺโตติ ตสฺมา
ติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ อินฺทริเยสุ กุตฺตทวารา ภวิสฺสาม
โกชเน มตฺตตณฺณโน ชาครियํ อนนุยุตฺตา วิปสฺสกา กุสลานํ ธมฺมานํ
ปฺพพฺรตฺตาปรรตฺตํ โพธิปฺกฺขิยานํ ธมฺมานํ ภาวนानุโยคมนนุยุตฺตา
วิหริสฺสามาติ เอวณฺหิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๒๘๕] ๑๘ เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จาริกํ จรติ มหตา
ภิกฺขุสงฺฆเนน สทฺธิํ ฯ อทฺทสา โข ภควา อทฺธานมคฺคํ ปฏฺธิปนฺโน ๑
อณฺตตรสฺมี ปเทเส มจฺฉิกํ มจฺฉพนฺธํ มจฺฉे วรฺติคฺวา ๒ วิกฺกิณฺมานํ
ทิสฺวา มคฺคา โอกกมฺม อณฺตตรสฺมี รุกฺขมฺมูเล ปณฺตตฺเต อาสเน นิสีทิ
นิตชฺช โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ปสฺสธ โน ตมฺเห ภิกฺขเว
อสุํ ๓ มจฺฉิกํ มจฺฉพนฺธํ มจฺฉे วรฺติคฺวา วิกฺกิณฺมานนฺติ เอวํ ฆนฺเต
ตํ ก็ มลฺลธ ภิกฺขเว อปีนุ ตมฺเหหิ ทิฏฺฐจํ วา สุตํ วา มจฺฉิกโก
มจฺฉพนฺธโร มจฺฉे วรฺติคฺวา วรฺติคฺวา วิกฺกิณฺมานโน เตน กมฺเมน เตน
อาชีเวเน หตฺถิยาเย วา อสฺสยาเย วา รตฺถยาเย วา ยานยาเย วา
โกกโกกึ วา มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺฉาวสนฺโตติ โน เหนฺต ฆนฺเต
สารถุ ภิกฺขเว มยาปี โข เหนฺต ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐจํ น สุตํ มจฺฉิกโก
มจฺฉพนฺธโร มจฺฉे วรฺติคฺวา วรฺติคฺวา วิกฺกิณฺมานโน เตน กมฺเมน เตน
อาชีเวเน หตฺถิยาเย วา อสฺสยาเย วา รตฺถยาเย วา ยานยาเย วา โภคโกกึ
#๑ ม. อทฺธานมคฺคปฺ ... ฯ ๒ ม. อทฺธานมคฺคปฺ- ฯ ๓ ม. อ. อาเมณฺทิตํ ฯ
#๓ ไป. ม. อ. อมฺ ...

วา มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺฌาวสฺสนฺโตติ ตํ กิสฺส เหตุ
เต หิ โส ภิกฺขเว มจฺเจ วชฺฌเฆ วชฺยานีเต ๑ ปาปเกน มนฺसानุเปกฺขติ
ตสฺมา โส เนว หตฺถิยาเย โหติ น อสฺสยาเย น รถยาเย
น ยานยาเย น โภคโกตี น มหนฺตํ โภคกฺขนฺธํ อชฺฌาวสฺติ
ตํ ก็ มลฺลถ ภิกฺขเว อปีนฺ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา โคฆาตโก
คาโว วริตฺวา วริตฺวา วิกฺกิณฺมาโน เตน กมฺเมเน เตน อาชีเวเน
หตฺถิยาเย วา อสฺสยาเย วา รถยาเย วา ยานยาเย วา โภคโกตี วา
มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺฌาวสฺสนฺโตติ โน เหติ ฆนฺเต สาธุ
ภิกฺขเว มยาปี โข เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สุตํ โคฆาตโก
คาโว วริตฺวา วริตฺวา วิกฺกิณฺมาโน เตน กมฺเมเน เตน อาชีเวเน
หตฺถิยาเย วา อสฺสยาเย วา รถยาเย วา ยานยาเย วา โภคโกตี วา
มหนฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺฌาวสฺสนฺโตติ ตํ กิสฺส เหตุ เต หิ
โส ภิกฺขเว คาโว วชฺฌเฆ วชฺยานีเต ๑ ปาปเกน มนฺसानุเปกฺขติ ตสฺมา
โส เนว หตฺถิยาเย โหติ น อสฺสยาเย น รถยาเย น ยานยาเย
น โภคโกตี น มหนฺตํ โภคกฺขนฺธํ อชฺฌาวสฺติ ตํ ก็ มลฺลถ
ภิกฺขเว อปีนฺ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สุตํ วา โอรพฺภิกโก ๑เปฯ
โสกริโก ๒ สากฺกนิโก มากฺวิโก มิเค ๓ วริตฺวา วริตฺวา วิกฺกิณฺมาโน
เตน กมฺเมเน เตน อาชีเวเน หตฺถิยาเย วา อสฺสยาเย วา รถยาเย วา
#๑ ไป. วชฺยานีเต ๑ ม. ย. วชฺยุปนีเต ๑ อีโต ปรี อีทิสเมว ๑ ๒ ม. ย. สุกฺริโก ๑h
#๓ ม. มเค ๑ อีโต ปรี อีทิสเมว ๑

ยานายี วา โภคโภคี วา มหนตฺติ วา โภคกฺขนฺธิ อชฺฌาวสฺสนุโตติ
โน เหนฺติ ฆนฺเต สาธุ ภิกฺขเว มยาปิ โข เอตฺถ ภิกฺขเว เนว
ทิกฺขุํ น สุตฺตํ มาควิโก มิเค วรฺตฺวา วรฺตฺวา วิกฺกิตฺตมาโน เตน
กมฺเมน เตน อาชีเวน หตฺถิยาเย วา อสฺสยาเย วา รถยาเย วา
ยานายี วา โภคโภคี วา มหนตฺติ วา โภคกฺขนฺธิ อชฺฌาวสฺสนุโตติ
ตํ ทิสฺส เหตุ เต หิ โส ภิกฺขเว มิเค วชฺฌเณ วรฺชยานีเต ปาปเกน
มนฺसानุเปกฺขติ ตสฺมา โส เนว หตฺถิยาเย โหติ น อสฺสยาเย
น รถยาเย น ยานายี น โภคโภคี น มหนตฺติ โภคกฺขนฺธิ
อชฺฌาวสฺสตี เต หิ โส ภิกฺขเว ติจฺจฺฉานกเต ปาณเณ วชฺฌเณ
วรฺชยานีเต ปาปเกน มนฺसानุเปกฺขติ ตสฺมา โส เนว หตฺถิยาเย
โหติ ๑ น อสฺสยาเย น รถยาเย น ยานายี น โภคโภคี น
มหนตฺติ โภคกฺขนฺธิ อชฺฌาวสฺสตี ๒ โโก ปน วาโท ยํ มนุสฺสํ กฺขตฺติ
วชฺฌํ วรฺชยานีตํ ปาปเกน มนฺसानุเปกฺขติ ตํ หิ ตสฺส ๓ ภิกฺขเว
โหติ ทิฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย กายสฺส เกทา ปรี มรณา อปายํ
ทุกฺคตี วินิปาตํ นิริยํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ

[๒๕๐] ๑๕ เอกํ สมยํ ภควา นาทิกเก ๔ วิหริติ คิณฺชกาเวสเส ๕ ฯ
ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ฆทฺตเตติ เต ภิกฺขุ
ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ ฯ ภควา เอตทโวจ มรณสฺสตี ภิกฺขเว ภาวิตา
พหุลิกฺตา มหปฺผลา โหติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปรีโยसानา
ภาเวถ โน ตุมฺเห ภิกฺขเว มรณสฺสตี นฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต อญฺจตโร
#๑ ม. ย. มนฺसानุเปกฺขมาโน เนว หตฺถิยาเย ภวิสฺสตี ฯ ๒ ม. ย. อชฺฌาวสฺสตีติ ฯ
#๓ ย. ตํ ทิสฺส ฯ ๔ ม. นาติเก ฯ ๕ โป. คิณฺชกา ... ฯ

ภิกขุ ภควนุตฺต เอตทวโจ อหํปี ๑ โข ภนฺเต ภาวมิ มรณสฺสตีนิติ
ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกขุ ภาวสิ มรณสฺสตีนิติ อีธ มยฺหํ ภนฺเต
เอวํ โหติ อโห วตทํ รตฺตีนิทิวํ ชีเวยฺยํ ภควโต สาสนํ
มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสฺสาตี เอวํ โข อหํ ภนฺเต
ภาวมิ มรณสฺสตีนิติ ฯ อญฺจตโรปี โข ภิกขุ ภควนุตฺต เอตทวโจ
อหํปี โข ภนฺเต ภาวมิ มรณสฺสตีนิติ ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกขุ
ภาวสิ มรณสฺสตีนิติ อีธ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตทํ
ทิวสํ ชีเวยฺยํ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ
อสฺสาตี เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาวมิ มรณสฺสตีนิติ ฯ อญฺจตโรปี
โข ภิกขุ ภควนุตฺต เอตทวโจ อหํปี โข ภนฺเต ภาวมิ
มรณสฺสตีนิติ ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกขุ ภาวสิ มรณสฺสตีนิติ อีธ
มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตทํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทนฺตรํ
เอกํ ปิณฺฑปาตํ ๒ ภูณฺชามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ
วต เม กตํ อสฺสาตี เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาวมิ มรณสฺสตีนิติ ฯ
อญฺจตโรปี โข ภิกขุ ภควนุตฺต เอตทวโจ อหํปี โข ภนฺเต ภาวมิ
มรณสฺสตีนิติ ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกขุ ภาวสิ มรณสฺสตีนิติ อีธ
มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตทํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทนฺตรํ
จตุคฺคาโร [๑]- อาโลเป สฺงขาทิตฺวา อชฺโฆหฺรามิ ภควโต สาสนํ มนสิ
กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสฺสาตี เอวํปี โข อหํ ภนฺเต
ภาวมิ มรณสฺสตีนิติ ฯ อญฺจตโรปี โข ภิกขุ ภควนุตฺต เอตทวโจ
#๑ ม. ย. ปิสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. เอกปิณฺฑปาตํ ฯ ๓ ม. ย. เอตฺถนฺตเร
#ปณฺจชาติ ทิสฺสตี ฯ

อหังปิ โข ภนฺเต ภาวเมมิ มรณสฺสตีณฺติ ยถากถํ ปน ตฺวํ ภิกฺขุ
 ภาวเสถิ มรณสฺสตีณฺติ อธิ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ โหติ อโห วตาคํ
 ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทณฺตรํ เอกํ อาโลเป สงฺขาทิตฺวา อชฺโฆหฺรามิ
 ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสฺสาติ เอวํปิ ๑
 โข อหํ ภนฺเต ภาวเมมิ มรณสฺสตีณฺติ ฯ อญฺจตโรปิ โข ภิกฺขุ
 ภควนฺตํ เอตทโวจ อหังปิ โข ภนฺเต ภาวเมมิ มรณสฺสตีณฺติ ยถากถํ
 ปน ตฺวํ ภิกฺขุ ภาวเสถิ มรณสฺสตีณฺติ อธิ มยฺหํ ภนฺเต เอวํ
 โหติ อโห วตาคํ ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทณฺตรํ อสฺสตีตฺวา วา
 ปสฺสสสามิ ปสฺสตีตฺวา วา อสฺสสสามิ ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ
 พหุ วต เม กตํ อสฺสาติ เอวํ โข อหํ ภนฺเต ภาวเมมิ มรณสฺสตีณฺติ ฯ
 เอวํ วุคฺชเต ภควา [๒]- ภิกฺขุ เอตทโวจ โยจายํ ๓ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตี ภาวเสถิ อโห วตาคํ รตฺตนิทฺทวํ ชีเวยฺยํ
 ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสฺสาติ โยจายํ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตี ภาวเสถิ อโห วตาคํ ทิวสํ ชีเวยฺยํ
 ภควโต สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสฺสาติ โยจายํ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสตี ภาวเสถิ อโห วตาคํ ตทณฺตรํ
 ชีเวยฺยํ ยทณฺตรํ เอกํ ปิณฺฑปาดํ ญฺญชามิ ภควโต สาสนํ มนสิ
 กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสฺสาติ โยจายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ
 มรณสฺสตี ภาวเสถิ อโห วตาคํ ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทณฺตรํ จตฺตารो
 ปญฺจ อาโลเป สงฺขาทิตฺวา อชฺโฆหฺรามิ ภควโต สาสนํ มนสิ
 #๑ ม. ย. ปิสทโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. เอตฺถนฺตเร เตติ ทิสฺสติ ฯ ๓ ย. ยวายํ ฯ

กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสุสชาติ อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ปมตฺตา วิหรนฺติ ทนฺธิ มรณฺสฺสตี ภาเวนฺติ อาสวานํ ขยาย ๑
โยจายํ ๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณฺสฺสตี ภาเวติ อโห วตาคํ ตทนฺตรํ
ชีเวยฺยํ ยทนฺตรํ เอกํ อาโลปี สงฺฆาทิตฺวา อชฺโฆหฺรามิ ภควโต
สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสุสชาติ โยจายํ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เอวํ มรณฺสฺสตี ภาเวติ อโห วตาคํ ตทนฺตรํ ชีเวยฺยํ
ยทนฺตรํ อสุสสิตฺวา วา ปสฺสสํมิ ปสฺสสิตฺวา วา อสุสสํมิ ภควโต
สาสนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กตํ อสุสชาติ อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อปฺปมตฺตา วิหรนฺติ ติกฺขํ มรณฺสฺสตี ภาเวนฺติ อาสวานํ
ขยาย ๑ ตสฺมา ติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ อปฺปมตฺตา
วิหริสฺสาม ติกฺขํ มรณฺสฺสตี ภาเวสฺสาม อาสวานํ ขยายติ เอวํ
หิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ๑

[๒๕๑] ๒๐ เอกํ สมยํ ภควา นาทิกเก ๒ วิหริติ คิณฺชกาเวสเส ๑
ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ มรณฺสฺสตี ภิกฺขเว ภาวิตา พหุสฺสีกตา
มหปฺผลา โหติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปริโยสานา กถํ ภาวิตา
จ ภิกฺขเว มรณฺสฺสตี กถํ พหุสฺสีกตา มหปฺผลา โหติ มหานิสฺสา
อมโตคฺชา อมตปริโยสานา อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิวเส นิกฺขนฺเต
รตฺติยา ปฏฺฐิตาย ๓ อิติ ปฏฺฐิสญฺจิกฺขติ พหุกา โข เม ปจฺจยา
มรณฺสฺส อหิ วา มํ ทํเสยฺย วิจฺฉิโก วา มํ ทํเสยฺย สตปฺที
วา มํ ทํเสยฺย เตน เม อสุส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตราโย
#๑ ม. ย. โย จ ขวายํ ๑ ๒ ม. นาติเก ๑ ๓ ม. ปตฺติคตฺตาย ๑

อุปกฺขลิตฺตฺวา วา ปปเตยฺยํ ภคฺคํ วา เม ภคฺคํ พุยาปชฺเชยฺย ปิตฺตํ
วา เม กุปฺเปยฺย เสมฺหิ วา เม กุปฺเปยฺย สตฺตกา วา เม วาตา
กุปฺเปยฺยึ เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตรายาติ
เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา อิติ ปฏฺฐิตฺตฺวจิจฺจิตฺตํ อตฺถิ นฺ โข เม
ปาปกา อกฺขลา ฌมฺมา อปฺปหีนา เย เม อสฺส รตฺตี กาลํ
กโรนฺตสฺส อนฺตรายาติ สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ
ชานาติ อตฺถิ เม ปาปกา อกฺขลา ฌมฺมา อปฺปหีนา เย เม
อสฺส รตฺตี กาลํ กโรนฺตสฺส อนฺตรายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา
เตสํ เยว ปาปกาณํ อกฺขลาณํ ฌมฺมาณํ ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท
จ วายาโม จ อฺสุสาโห จ อฺสุโสฬฺหิ จ อปฺปฎฺฐิวนิ จ สติ จ
สมฺปชฺฌณฺณจ กรณฺธิยํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อาทิตฺตเจโต วา อาทิตฺตสีโส
วา ตสฺเสว เจตสฺส วา สีตสฺส วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ
ฉนฺทณฺจ วายามณฺจ อฺสุสาหณฺจ อฺสุโสฬฺหิณฺจ อปฺปฎฺฐิวนิณฺจ สติณฺจ
สมฺปชฺฌณฺณจ กรยฺย เอวเมว โข ภิกฺขเว เตน ภิกฺขุณา เตสํ
เยว ปาปกาณํ อกฺขลาณํ ฌมฺมาณํ ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺโท จ
วายาโม จ อฺสุสาโห จ อฺสุโสฬฺหิ จ อปฺปฎฺฐิวนิ จ สติ จ
สมฺปชฺฌณฺณจ กรณฺธิยํ สเจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ
ชานาติ นตฺถิ เม ปาปกา อกฺขลา ฌมฺมา อปฺปหีนา เย เม
อสฺส รตฺตี กาลํ กโรนฺตสฺส อนฺตรายาติ เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณา
เตเนว ปิตฺติปาโมชฺเชน ๑ วิหาตพฺพํ อโหฺรตฺตานุสฺสิกฺขิณา กุสเลสฺส ฌมฺเมสฺส ฯ
#๑ โป. ย. ปิตฺติปาโมชฺเชน ฯ อิตฺโต ปรี เอวํ ฌาตพฺพํ ฯ

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ รตติยา นิกขนุตตาย ทิวเส ปฏิหิตะ อิติ
ปฏิสณฺจิกฺขติ พหุกา โข เม ปจฺจยา มรณสฺส อหิ วา มํ
ทำเสยฺย วิจฺฉิโก วา มํ ทำเสยฺย สตปฺที วา มํ ทำเสยฺย เตน
เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตรายโย อุปกฺขลิตฺตวา วา
ปฺปเตยฺย ภาตฺตํ วา เม ภาตฺตํ พุยาปชฺเชยฺย ปิตฺตํ วา เม
กฺขุเปยฺย เสมฺหํ วา เม กฺขุเปยฺย สตฺถกา วา เม วาตาคฺขุเปยฺย
เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตรายโยติ เตน ภิกขเว
ภิกฺขุณา อิติ ปฏิสณฺจิกฺขิตพฺพํ อตฺถิ นฺ โข เม ปาปกา อุกฺสลา
ชฺมฺมา อปฺปหีนา เย เม อสฺส ทิวา กาลํ กโรนฺตสฺส อนฺตรายายาติ
สเจ ปน ภิกขเว ภิกขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ อตฺถิ
เม ปาปกา อุกฺสลา ชฺมฺมา อปฺปหีนา เย เม อสฺส ทิวา กาลํ
กโรนฺตสฺส อนฺตรายายาติ เตน ภิกขเว ภิกฺขุณา เตสํ เยว ปาปกาณํ
อุกฺสลาณํ ชฺมฺมาณํ ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺนโท จ วายาโม จ อุสฺสาโห
จ อุสฺโสพฺพหิ จ อปฺปปฏิวานิ จ สติ จ สมฺปชฌณฺณจ กรณียํ
เสยฺยถาปี ภิกขเว อาทิตฺตเจโล วา อาทิตฺตสีโส วา ตสฺเสว เจลสฺส
วา สีสสฺส วา นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ ฉนฺนทญฺจ วายามญฺจ อุสฺสาหญฺจ
อุสฺโสพฺพหิญฺจ อปฺปปฏิวานิญฺจ สติญฺจ สมฺปชฌณฺณจ กเรยฺย เอวเมว
โข ภิกขเว เตน ภิกฺขุณา เตสํ เยว ปาปกาณํ อุกฺสลาณํ ชฺมฺมาณํ
ปหานาย อธิมตฺโต ฉนฺนโท จ วายาโม จ อุสฺสาโห จ อุสฺโสพฺพหิ จ

อปปฏิวานี จ สติ จ สมฺปชฌณณจ กรณียี สเจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ปจฺจเวกฺขมาโน เอวํ ชานาติ นตฺถิ เม ปาปกา อกุสลา
ธมฺมา อปฺปหีนํ ๕ เม อสุสุ ทิวา กาลํ กโรนฺตสุส อนฺตรายายาติ
เตน ภิกฺขเว ภิกฺขุณาเตเนว ปิตฺติปาโมชฺเชน วิหตพฺพํ อโหฺรตฺตานุสฺสิกฺขินา
กุสเลสุ ธมฺเมสุ ฯ เอวํ ภาวิตา โข ภิกฺขเว
มรณสุสฺติ เอวํ พหุสฺสีกตา มหปฺผลา โหติ มหानิสฺสา อมโตคธา
อมตปริโยसानาติ ฯ

สาราณียาทิวคฺโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

เทว สาราณียา เมตฺตํ ๑ ภทฺทกํ อนฺตปฺปิยํ นกุลํ

กุสลา มจฺฉํ ๒ เทว จ โหนฺติ มรณสุสฺตินา ทสาติ ๓ ฯ

อนฺตฺตรียวคฺโค ตติโย

[๒๕๒] ๒๑ เอกํ สมฺมํ ภควา สกฺเกสุ วิหฺรติ สามคามเก
โปกฺขรณียายํ ฯ อถ โข อณฺตฺตรา เทวตา อภิกฺกนฺตฺตาย รตฺติยา
อภิกฺกนฺตฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ โปกฺขรณียํ โอภาเสตฺตฺวา เยน ภควา
เตนุสฺสงฺกมิ อฺปฺสฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ
เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ ตโย เม ภนฺเต
ธมฺมา ภิกฺขุโน ปฺริหานาย สํวตฺตฺนฺติ กตเม ตโย กมฺมารามตา
#๑ ม. นิสฺสารณียํ ๒ ม. โสปฺปมจฺฉา จ ๓ ม. เทว โหนฺติ มรณสุสฺตีติ ฯ
#ยฺ. จาติ ฯ

ภสฺสารามตา นิทฺหารามตา อิม โข ภนฺเต ตโย ฃมฺมา ภิกฺขุโน
ปริหานาย สํวตฺตุนฺตีติ ฯ อิทมวโจ สฺวา เทวตา ฯ สมฺนุญฺโฆ สตฺถา
อโหสิ ฯ อถ โข สฺวา เทวตา สมฺนุญฺโฆ เม สตฺถาติ ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเวณฺตรชาโย ฯ

อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อิมํ ภิกฺขเว รตฺตี อณฺฺยตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺฺณา
เกวลกปฺปี โปกฺขรณฺิโย โอบาเสตฺวา เยนาหํ เตนฺฺสปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข
ภิกฺขเว สฺวา เทวตา มํ เอตทวโจ ตโย เม ภนฺเต ฃมฺมา ภิกฺขุโน
ปริหานาย สํวตฺตุนฺตีติ กตฺเม ตโย กมฺมารามตา ภสฺสารามตา
นิทฺหารามตา อิม โข ภนฺเต ตโย ฃมฺมา ภิกฺขุโน ปริหานาย
สํวตฺตุนฺตีติ ฯ อิทมวโจ ภิกฺขเว สฺวา เทวตา อิทํ วตฺวา มํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเวณฺตรชาโย ฯ เตสํ โว ภิกฺขเว
อลาภา เตสํ ทฺลลทฺธึ เย โว เทวตาปี ชานนฺฺติ ๑ กุสฺเลหิ ฃมฺเมหิ
ปริหายมาเน ฯ อปเรปี ภิกฺขเว ตโย ปริหานิเย ฃมฺเม เทเสสฺสามิ
ตํ สฺฆณฺาถ สฺวาทฺถํ มนฺสิกโรถ ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข ๑
เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสึ ฯ ภควา เอตทวโจ กตฺเม จ
ภิกฺขเว ตโย ปริหานิยา ฃมฺมา สงฺกณฺิการามตา โทวจฺจสฺสตา
ปาปมิตฺตตา อิม โข ภิกฺขเว ตโย ปริหานิยา ฃมฺมา เย หิ
เกจิ ภิกฺขเว อตีตมทฺธานํ ปริหายีสุ กุสฺเลหิ ฃมฺเมหิ สพฺเพ เต
#๑ ไป. ขมฺนฺติ ฯ

อิมเหว ฉหิ ชมฺเมหิ ปรีหายีสฺส กุสเลหิ ชมฺเมหิ เย ๑ หิ เกจิจิ ภิกฺขเว
อนาคตมทฺธานัน ปรีหายีสฺสนฺติ กุสเลหิ ชมฺเมหิ สพฺเพ เต อิมเหว
ฉหิ ชมฺเมหิ ปรีหายีสฺสนฺติ กุสเลหิ ชมฺเมหิ เย ๑ หิ เกจิจิ ภิกฺขเว
เอตฺรหิ ปรีหายนฺติ กุสเลหิ ชมฺเมหิ สพฺเพ เต อิมเหว ฉหิ
ชมฺเมหิ ปรีหายนฺติ กุสเลหิ ชมฺเมหิตี ๑

[๒๕๓] ๒๒ ฉยิม ภิกฺขเว อปฺริหานิเย ชมฺเม เทเสสฺสามิตํ
สุณาถ ๑เป๑ กตฺเม จ ภิกฺขเว ฉ อปฺริหานิยา ชมฺมา น กมฺมารามตา
น ภสฺสธารามตา น นิตฺทธารามตา น สงฺคณฺณการามตา
โสวจฺสฺสตา กฺลฺยาณมิตฺตตา อิม โข ภิกฺขเว ฉ อปฺริหานิยา
ชมฺมา เย หิ เกจิจิ ภิกฺขเว อตีตมทฺธานัน น ปรีหายีสฺส กุสเลหิ
ชมฺเมหิ สพฺเพ เต อิมเหว ฉหิ ชมฺเมหิ น ปรีหายีสฺส กุสเลหิ
ชมฺเมหิ เย ๑ หิ เกจิจิ ภิกฺขเว อนาคตมทฺธานัน น ปรีหายีสฺสนฺติ
กุสเลหิ ชมฺเมหิ สพฺเพ เต อิมเหว ฉหิ ชมฺเมหิ น ปรีหายีสฺสนฺติ
กุสเลหิ ชมฺเมหิ เย ๑ หิ เกจิจิ ภิกฺขเว เอตฺรหิ น ปรีหายนฺติ
กุสเลหิ ชมฺเมหิ สพฺเพ เต อิมเหว ฉหิ ชมฺเมหิ น ปรีหายนฺติ
กุสเลหิ ชมฺเมหิตี ๑

[๒๕๔] ๒๓ ภยฺนฺติ ภิกฺขเว กามานเมตฺตํ อธิวจฺนํ ทฺกฺขณฺติ ภิกฺขเว
กามานเมตฺตํ อธิวจฺนํ โรโคติ ภิกฺขเว กามานเมตฺตํ อธิวจฺนํ คณฺโฑติ
ภิกฺขเว กามานเมตฺตํ อธิวจฺนํ สงฺโคติ ภิกฺขเว กามานเมตฺตํ
อธิวจฺนํ ปงฺโกติ ภิกฺขเว กามานเมตฺตํ อธิวจฺนํ กสฺมา จ ภิกฺขเว
#๑ ม. เยปี หิ ๑

ภยุนฺติ กามานเมตฺ อธิวจันํ กามราครตฺตายํ ภิกฺขเว ฉนฺทราควินิพฺพุโ
ทิกฺกุชฺชมฺมิกาปี ภยา น ปริมุจฺจติ สมฺปรายิกาปี ภยา น
ปริมุจฺจติ ตสฺมา ภยุนฺติ กามานเมตฺ อธิวจันํ ฯ กสฺมา จ
ภิกฺขเว ทฺกฺขณฺติ ... โรโคติ ... คณฺโฑติ ... สงฺโกติ ... ปงฺโกติ
กามานเมตฺ อธิวจันํ กามราครตฺตายํ ภิกฺขเว ฉนฺทราควินิพฺพุโ
ทิกฺกุชฺชมฺมิกาปี ปงฺกา น ปริมุจฺจติ สมฺปรายิกาปี ปงฺกา น
ปริมุจฺจติ ตสฺมา ปงฺโกติ กามานเมตฺ อธิวจันฺติ ฯ

ภยํ ทฺกฺขณฺจ โรโค จ ๑ สงฺโก ปงฺโก จ อุภยํ
เอเต กามา ปฺวจฺจนฺติ ยตฺถ สตฺโต ๒ ปฺถุชฺชโน
อุปาทานे ภยํ ทิสฺวา ชาติมฺรณสมฺภเว
อนฺุปาทา วิมุจฺจนฺติ ชาติมฺรณสงฺขเย
เต เขมปฺปตฺตา สฺวชิโน ทิกฺกุชฺชมฺมาภินิพฺพุตา
สพฺเพ เวรภยาตีตา ๓ สพฺพทฺกฺขํ อุปจฺจคฺคฺนฺติ ฯ

[๒๕๕] ๒๔ ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ หิมวณฺตํ
ปพฺพตฺราจํ ปทาเลยฺย โโก ปน วาโท ฉวาย อวิชฺชาย กตฺเมหิ ฉหิ
อิชฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺมชิสฺส สมฺมปตฺติกฺกุสโล โหติ สมฺมชิสฺส จิตฺติกฺกุสโล
โหติ สมฺมชิสฺส วุจฺจฺจกฺกุสโล โหติ สมฺมชิสฺส กุลฺลตฺกฺกุสโล ๔ โหติ
สมฺมชิสฺส โคจฺรกฺกุสโล โหติ สมฺมชิสฺส อภินิหารกฺกุสโล โหติ อิมฺหิ
โฆ ภิกฺขเว ฉหิ ชฺมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ หิมวณฺตํ ปพฺพตฺราจํ
ปทาเลยฺย โโก ปน วาโท ฉวาย อวิชฺชายาติ ฯ

#๑ ม. ย. ภยํ ทฺกฺขํ โรโค คณฺโฑ ฯ ๒ ป. สงฺโก ฯ ๓ ม. ย. สพฺพเวร ... ฯ
#๔ ม. ย. กุลฺลิตฺกฺกุสโล ฯ

[๒๕๖] ๒๕ ฉยิมานิ ภิกฺขเว อนุสฺสตีจฺญานานิ กตฺมานิ ฉ อธิ
ภิกฺขเว อริยสวโก ตถาคตฺ อานุสฺสรตี อิติปิ โส ภควา ฯเปฯ
สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ ยสฺมี ภิกฺขเว สมเย อริยสวโก
ตถาคตฺ อานุสฺสรตี เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปรียุจฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ
น โทสปรียุจฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โมหปรียุจฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ อชฺชกตเมวสฺส
ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุจฺจิตฺ คेषฺมหา
เคโรติ โข ภิกฺขเว ปณฺจนฺเนตฺ กามคฺฆานํ อธิวณฺ อิทฺมปิ โข
ภิกฺขเว อารมฺมณฺ กริตฺวา เอวมิเชกฺจเจ สตฺตา วิสุจฺฉนฺตี ฯ

ปุณ จปริ ภิกฺขเว อริยสวโก ชมฺมํ อานุสฺสรตี สุวากฺขาโต
ภควตา ชมฺโม ฯเปฯ ปจฺจตฺตํ เวทิตฺพุโพ วิญฺญูหิตี ยสฺมี ภิกฺขเว
สมเย อริยสวโก ชมฺมํ อานุสฺสรตี เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปรียุจฺจิตฺ
จิตฺตํ โหติ น โทสปรียุจฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โมหปรียุจฺจิตฺ
จิตฺตํ โหติ อชฺชกตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ
นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุจฺจิตฺ คेषฺมหา เคโรติ โข ภิกฺขเว ปณฺจนฺเนตฺ
กามคฺฆานํ อธิวณฺ อิทฺมปิ โข ภิกฺขเว อารมฺมณฺ กริตฺวา
เอวมิเชกฺจเจ สตฺตา วิสุจฺฉนฺตี ฯ

ปุณ จปริ ภิกฺขเว อริยสวโก สงฺฆํ อานุสฺสรตี สุปฺปฏิปนฺโน
ภควโต สวากสงฺโฆ ฯเปฯ อนฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาตี ยสฺมี
ภิกฺขเว สมเย อริยสวโก สงฺฆํ อานุสฺสรตี เนวสฺส ตสฺมี สมเย
รากปรียุจฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โทสปรียุจฺจิตฺ จิตฺตํ โหติ น

โมหปริยฎฺฐิตํ จิตฺตํ โหติ อุชฺศตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ
นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ ฎฺฐิตํ เภมฺมหา เภโรติ โข ภิกฺขเว ปณฺจนเนตฺ
กามคฺฆานํ อธิวจฺนํ อิทมฺปิ โข ภิกฺขเว อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิเชกฺขเจ
สตฺตา วิสุชฺฌนฺติ ฯ

ปฺน จปริ ภิกฺขเว อริยสวโก อตฺตโน สีลานิ อนุสฺสรติ
อณฺฑทานิ ฯเปฯ สมာธิตํวตฺตนิกาณิ ยสฺมี ภิกฺขเว สมเย อริยสวโก
สีลํ อนุสฺสรติ เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปริยฎฺฐิตํ จิตฺตํ โหติ
น โทสปริยฎฺฐิตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฎฺฐิตํ จิตฺตํ โหติ อุชฺศตเมวสฺส
ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ ฎฺฐิตํ เภมฺมหา
ภโรติ โข ภิกฺขเว ปณฺจนเนตฺ กามคฺฆานํ อธิวจฺนํ อิทมฺปิ โข
ภิกฺขเว อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิเชกฺขเจ สตฺตา วิสุชฺฌนฺติ ฯ

ปฺน จปริ ภิกฺขเว อริยสวโก อตฺตโน จาคํ อนุสฺสรติ ลาภา
วต เม สุตทฺฐิ วต เม โยหิ ฯเปฯ ยาจโยโค ทานสํวิภาครโตติ
ยสฺมี ภิกฺขเว สมเย อริยสวโก จาคํ อนุสฺสรติ เนวสฺส
ตสฺมี สมเย รากปริยฎฺฐิตํ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฎฺฐิตํ จิตฺตํ
โหติ น โมหปริยฎฺฐิตํ จิตฺตํ โหติ อุชฺศตเมวสฺส ตสฺมี สมเย
จิตฺตํ โหติ นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ ฎฺฐิตํ เภมฺมหา โภโรติ โข ภิกฺขเว
ปณฺจนเนตฺ กามคฺฆานํ อธิวจฺนํ อิทมฺปิ โข ภิกฺขเว อารมฺมณํ
กริตฺวา เอวมิเชกฺขเจ สตฺตา วิสุชฺฌนฺติ ฯ

ปฺน จปริ ภิกฺขเว อริยสวโก เทวตา อนุสฺสรติ สนฺติ เทวา

จาตุम्मหาราชิกา สนฺติ เทวา ตาวตีสา สนฺติ เทวา ยามา
สนฺติ เทวา ตูสิตา สนฺติ เทวา นิมมานรติโน สนฺติ เทวา
ปรนนิมิตตวสวตฺติโน สนฺติ เทวา พุรหุภกายิกา สนฺติ เทวา ตตฺตฺตริ
ยถารูปาย สทฺธาย สมณฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จูตา ตตฺตฺต อูปปฺนฺนา
มยฺหฺมปี ตถารูปา สทฺธา สํวิชฺชติ ยถารูปेณ สีเลน
สุเตน จาเคน ปญฺญาय สมณฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จูตา ตตฺต
อูปปฺนฺนา มยฺหฺมปี ตถารูปา ปญฺญา สํวิชฺชตีติ ยสฺมี ภิกฺขเว
สมเย อริยสาวโก อตฺตโน จ ตาสลฺยจ เทวตานํ สทฺธลฺยจ สีลลฺยจ
สุตฺตลฺยจ จาคลฺยจ ปญฺญลฺยจ อนุสฺสเรติ เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปริยฺญจิตฺ
จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺญจิตฺ
จิตฺตํ โหติ อชฺชกตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ
นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุญฺจิตฺตํ เกธมฺหา เกโรติ โข ภิกฺขเว ปญฺจนเนตฺ
กามคฺคณานํ อธิวณํ อิทมฺปิ โข ภิกฺขเว อารมฺมณํ กริตฺวา เอวมิเชกฺจเจ
สत्ตฺตา วิสฺสุฆฺณนฺติ อิมานิ โข ภิกฺขเว ฉ อนุสฺสตีญฺจानานีติ ฯ

[๒๕๗] ๒๖ ตตฺร โข อายสฺมา มหากจฺจาโน ภิกฺขุ อามฺนฺเตสิ
อาวุโส ภิกฺขโวติ ฯ อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต มหากจฺจานสฺส
ปจฺจสฺสสฺสํ ฯ อายสฺมา มหากจฺจาโน เอตทโวจ อจฺจริยํ อาวุโส
อพฺภุตํ อาวุโส ยาวณฺจิทํ เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
สมฺมาสมฺพุทฺเธน สมฺพาเช โอกาสาธิคโม อนุพุทฺโธ สत्ตฺตานํ วิสฺสุทฺธิยา

โสกปริเทวานัน สมตักกมมาย ทุกฺขโทมนสุสานัน อตฺตงฺกมมาย ฉายสุส
อริคฺคมาย นิพฺพานสุส สจฺฉนิกิริยาย ยทิตฺถํ ฉ อนุสฺสตีฏฺจานานิ กตฺมานิ
ฉ อิทาวุโส อริยสาวโก ตถาคตฺ อนุสฺสสรตฺติ อิตฺธิปี โส ภควา
ฯเปฯ สตุตา เทวมฺนุสฺสานัน พุทฺโธ ภควาติ ยสฺมี อาวุโส สมเย
อริยสาวโก ตถาคตฺ อนุสฺสสรตฺติ เนวสุส ตสฺมี สมเย รากปริยฺญจิตฺ
จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺญจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺญจิตฺ
จิตฺตํ โหติ อฺชุกตเมวสุส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ นิกฺขนฺตํ
มุตฺตํ ฎฺฎจิตฺตํ เภสมฺหา เภโรตฺติ โข อาวุโส ปญฺจนเนตฺ กามคฺคณานัน
อริวจัน ส โข โส อาวุโส อริยสาวโก สพฺพโส อากาสสเมน เจตฺสา
วิหฺรติ วิปฺปเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเณน อิทมฺปิ
โข อาวุโส อารมฺมณฺณํ กริตฺวา เอวมิเชกฺจเจ สตุตา วิสุทฺธิธมฺมา
ภวานฺติฯ

ปุณ จปริ อาวุโส อริยสาวโก ธมฺมํ อนุสฺสสรตฺติ สุวากฺขาโต
ภควตา ธมฺโมฯ เปฯ ปจฺจตฺตํ เวทิตฺตพฺโพ วิญฺญูหิตฺติ ยสฺมี อาวุโส
สมเย อริยสาวโก ธมฺมํ อนุสฺสสรตฺติ เนวสุส ตสฺมี สมเย รากปริยฺญจิตฺ
จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺญจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺญจิตฺ
จิตฺตํ โหติ อฺชุกตเมวสุส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ
นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ ฎฺฎจิตฺตํ เภสมฺหา เภโรตฺติ โข อาวุโส ปญฺจนเนตฺ
กามคฺคณานัน อริวจัน ส โข โส อาวุโส อริยสาวโก สพฺพโส อากาสสเมน
เจตฺสา วิหฺรติ วิปฺปเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน

อพฺยาปชฺฌเณน อิทมฺปิ โข อาวุโส อารมฺมณฺ์ กริตฺวา เอวมิเชกฺขเจ
สตฺตา วิสุทฺธิชฺฌมา ภวานฺติ ฯ

ปฺน จปริ อาวุโส อริยสวโก สงฺฆํ อนฺุสฺสรติ สฺปฏิปนฺโน
ภควโต สวากสงฺโฆ ฯเปฯ อนฺุตฺตริ ปฺณณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ยสฺมี [๑]-
สมเย อริยสวโก สงฺฆํ อนฺุสฺสรติ เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปริยฺญจิตฺ
จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺญจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺญจิตฺ
จิตฺตํ โหติ อฺชุกตเมวสฺส ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ
นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วฺญจิตฺ เคชฺมหา เคะโรติ โข อาวุโส ปณฺจนเนตฺ
กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ ส โข โส อาวุโส อริยสวโก สพฺพโส อากาสสมเน
เจตฺสา วิหฺรติ วิปฺุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน
อพฺยาปชฺฌเณน อิทมฺปิ โข อาวุโส อารมฺมณฺ์ กริตฺวา เอวมิเชกฺขเจ
สตฺตา วิสุทฺธิชฺฌมา ภวานฺติ ฯ

ปฺน จปริ อาวุโส อริยสวโก อตฺตโน สีลานิ อนฺุสฺสรติ
อชฺฌทานิ ฯเปฯ สมาริสีวคฺคตนิกานิ ยสฺมี อาวุโส สมเย อริยสวโก
สีลํ อนฺุสฺสรติ เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปริยฺญจิตฺ จิตฺตํ โหติ น
โทสปริยฺญจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺญจิตฺ จิตฺตํ โหติ อฺชุกตเมวสฺส
ตสฺมี สมเย จิตฺตํ โหติ นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วฺญจิตฺ เคชฺมหา
เคโรติ โข อาวุโส ปณฺจนเนตฺ กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ ส โข โส อาวุโส
อริยสวโก สพฺพโส อากาสสมเน เจตฺสา วิหฺรติ วิปฺุเลน มหคฺคเตน
อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณน อิทมฺปิ โข อาวุโส อารมฺมณฺ์
#๑ ม. เอตฺถนฺุตเร อาวุโสติ ทิสฺสติ ฯ

กริตฺวา เอวมิเชกฺขเจ สตุตา วิสุทฺธิชฺชมา ภวานฺติ ฯ

ปุณ จปริ อวฺุโส อริยสาวโก อุตฺตโน จาคํ อนุสฺสรตี ลากา
วต เม สุตฺถํ วัต เม โยหํ ฯเปฯ ยาจโยโก ทานสํวิภาครโตตี
ยสฺมี อวฺุโส สมเย อริยสาวโก [๑]- จาคํ อนุสฺสรตี เนวสฺส
ตสฺมี สมเย รากปรียุจฺจิตํ จิตฺตํ โหตี น โทสปรียุจฺจิตํ จิตฺตํ
โหตี น โมหปรียุจฺจิตํ จิตฺตํ โหตี อชฺชุตเมวสฺส ตสฺมี สมเย
จิตฺตํ โหตี นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ วุจฺจิตํ เคชฺมหา เคชฺติ โข อวฺุโส
ปณฺจนฺเนตํ กามคฺคณานํ อธิวณฺํ ส โข โส อวฺุโส อริยสาวโก สพฺพโส
อากาสสมฺเนน เจตสา วิหฺรตี วิปฺเปลน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน
อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน อิทฺมปี โข อวฺุโส อารมฺมณฺํ กริตฺวา
เอวมิเชกฺขเจ สตุตา วิสุทฺธิชฺชมา ภวานฺติ ฯ

ปุณ จปริ อวฺุโส อริยสาวโก เทวตา อนุสฺสรตี สนฺตี เทวา
จาทุมฺมหาธาธา ฯเปฯ สนฺตี เทวา ตทฺตฺตฺริ ยถารูปาย สทฺธา
สมนฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺ จุตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา มยฺหฺมปี
ตถารูปา สทฺธา สํวิชฺชตี ยถารูเปน สีเลน ฯเปฯ สฺเตน จาเคน
ปณฺญา สมนฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺ จุตา ตตฺถ อุปฺปนฺนา มยฺหฺมปี
ตถารูปา ปณฺญา สํวิชฺชตีติ ยสฺมี อวฺุโส สมเย อริยสาวโก
อุตฺตโน จ ตาสลฺย เทวตานํ สทฺชลฺย สีลลฺย สุตลฺย จาคลฺย
ปณฺลลฺย อนุสฺสรตี เนวสฺส ตสฺมี สมเย รากปรียุจฺจิตํ จิตฺตํ
#๑ ม. อุตฺตโนตี ทิสฺสตี ฯ

โหติ น โทสปริยฺญจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺญจิตฺ จิตฺตํ
โหติ อชฺชตเมวสฺส ตสฺมี สฺมเย จิตฺตํ โหติ นิกฺขนฺตํ มุตฺตํ
วฺญฺจิตฺตํ เคธฺมหา เคชฺติ โข อาวุโส ปญฺจนเนตฺตํ กามคฺฌานํ
อริวจฺนํ ส โข โส อาวุโส อริยสวโก สพฺพโส อากาสสเมน เจตสา
วิหฺรติ วิปฺลเณน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณน อิทฺมปฺปี
โข อาวุโส อารมฺมณฺ์ กริตฺวา เอวมิเชกฺขเจ สตฺตา วิสฺสุทฺธิชฺชมา ภวนฺติ
อจฺฉริยฺยํ อาวุโส อพฺภุตฺตํ อาวุโส ยาวลฺลจิทฺถํ เตน ภาควตา ชานตา
ปฺลสฺสตา อรหฺตา สฺมมาสมฺพุทฺเธน สฺมพาเช โือกาสาธิคโม อนฺุพุทฺโธ
สตฺตานํ วิสฺสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ สฺมตฺติกฺกมาย ทฺกฺขโทมนสฺसानํ
อตฺตงฺกมาย ฉายสฺส อธิคมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉนิกิริยา ยทิตฺถํ อิมานิ
ฉ อนฺุสฺสตีฏฺจานานินิ ๑

[๒๕๘] ๒๗ อถ โข อลฺลตโร ภิกฺขุ เยน ภาควา เตนฺุปฺสงฺกมิ
อฺุปฺสงฺกมิตฺวา ภาควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ เอกมนฺตํ
นินฺนโน โข โส ภิกฺขุ ภาควนฺตํ เอตทโวจ กตฺติ นฺุ โข ภนฺเต
สมฺยา มโนภาวนิยสฺส ๑ ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อฺุปฺสงฺกมิตฺตุนฺติ ๑ ฉยิเม
ภิกฺขุ สมฺยา มโนภาวนิยสฺส ๑ ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อฺุปฺสงฺกมิตฺถํ กตฺเม
ฉ อธิ ภิกฺขุ ยสฺมี สฺมเย ภิกฺขุ กามราคปริยฺญจิตฺเตน เจตสา
วิหฺรติ กามราคปเรเตน อฺุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส นิสฺสรณฺ์
ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺมี สฺมเย มโนภาวนิโย ๑ ภิกฺขุ
อฺุปฺสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย อหํ โข อาวุโส กามราคปริยฺญจิตฺเตน
#๑ ม. ยฺ. มโนภาวนิ ... ๑

เจตสา วิหรามิ กามราคปรเตน อุปปนฺนสฺส จ กามราคสฺส นิสฺสรณํ
ยถาภูตํ นปฺปชานามิ สาธุ วต เม อายสฺมา กามราคสฺส
ปหานาย ฌมฺมํ เทเสตฺถติ ตสฺส ๑ มโนภาวนิโย ภิกฺขุ กามราคสฺส
ปหานาย ฌมฺมํ เทเสติ อัยฺ ภิกฺขุ ปจฺจโม สมโย มโนภาวนิยสฺส
ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุ ๑ ปฺน จปฺริ ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ
พฺยาปาทปริยฺญจฺฉิตฺเตน เจตสา วิหริติ พฺยาปาทปรเตน อุปปนฺนสฺส
จ พฺยาปาทสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺมี สมเย มโนภาวนิโย
ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจฺนึโย อหํ โข อาวุโส
พฺยาปาทปริยฺญจฺฉิตฺเตน เจตสา วิหรามิ พฺยาปาทปรเตน อุปปนฺนสฺส
จ พฺยาปาทสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ สาธุ วต เม
อายสฺมา พฺยาปาทสฺส ปหานาย ฌมฺมํ เทเสตฺถติ ตสฺส มโนภาวนิโย
ภิกฺขุ พฺยาปาทสฺส ปหานาย ฌมฺมํ เทเสติ อัยฺ ภิกฺขุ ทฺถึโย
สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุ ๑ ปฺน จปฺริ
ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ ถินมิทฺฐปรียฺญจฺฉิตฺเตน เจตสา วิหริติ ถินมิทฺฐปรเตน
อุปปนฺนสฺส จ ถินมิทฺฐสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
ตสฺมี สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส
วจฺนึโย อหํ โข อาวุโส ถินมิทฺฐปรียฺญจฺฉิตฺเตน เจตสา วิหรามิ
ถินมิทฺฐปรเตน อุปปนฺนสฺส จ ถินมิทฺฐสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ
นปฺปชานามิ สาธุ วต เม อายสฺมา ถินมิทฺฐสฺส ปหานาย ฌมฺมํ
เทเสตฺถติ ตสฺส มโนภาวนิโย ภิกฺขุ ถินมิทฺฐสฺส ปหานาย ฌมฺมํ
#๑ โป. ตสฺส จ ๑

เทเสติ อัย ภิกขุ ตติโย สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกขุโน ทสฺสนาย
 อุปสงฺกมิตฺตํ ฯ ปุณ จปริ ภิกขุ ยสฺมี สมเย ภิกขุ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจปฺริยฺญฺจิตฺเตน
 เจตฺสา วิหฺรติ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส
 จ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺมี สมเย
 มโนภาวนิโย ภิกขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย อหิ โข
 อาวุโส อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจปฺริยฺญฺจิตฺเตน เจตฺสา วิหฺรามิ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจปฺเรเตน
 อุปฺปนฺนสฺส จ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจสฺส นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ
 สาธุ วต เม आयสฺมา อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจสฺส ปหานาย
 ฌมฺมํ เทเสตฺตติ ตสฺส มโนภาวนิโย ภิกขุ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจสฺส ปหานาย
 ฌมฺมํ เทเสติ อัย ภิกขุ จตฺตฺโต สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกขุโน
 ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ ฯ ปุณ จปริ ภิกขุ ยสฺมี สมเย ภิกขุ
 วิจิกิฉฺฉาปฺริยฺญฺจิตฺเตน เจตฺสา วิหฺรติ วิจิกิฉฺฉาปฺเรเตน อุปฺปนฺนายน
 จ วิจิกิฉฺฉาย นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺมี สมเย
 มโนภาวนิโย ภิกขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย อหิ โข
 อาวุโส วิจิกิฉฺฉาปฺริยฺญฺจิตฺเตน เจตฺสา วิหฺรามิ วิจิกิฉฺฉาปฺเรเตน
 อุปฺปนฺนายน จ วิจิกิฉฺฉาย นิสฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ สาธุ วต
 เม आयสฺมา วิจิกิฉฺฉาย ปหานาย ฌมฺมํ เทเสตฺตติ ตสฺส
 มโนภาวนิโย ภิกขุ วิจิกิฉฺฉาย ปหานาย ฌมฺมํ เทเสติ อัย ภิกขุ
 ปณจโม สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ ฯ
 ปุณ จปริ ภิกขุ ยสฺมี สมเย ภิกขุ ยํ นิमितฺตํ อากมฺม ยํ

นิมิตฺตํ มนสิกโรโต อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ ตํ นิมิตฺตํ น
ชานาติ น ปสฺสตี ตสฺมี สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา
เอวมสฺส วณฺิโย อหํ โข อาวุโส ยํ นิมิตฺตํ อากมฺม ยํ
นิมิตฺตํ มนสิกโรโต อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ ตํ นิมิตฺตํ น
ชานามิ น ปสฺสามิ สาธุ วต เม आयสฺมา อาสวานํ ขยาย
ธมฺมํ เทเสตฺติ ตสฺส มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อาสวานํ ขยาย ธมฺมํ
เทเสติ อयํ ภิกฺขุ ฉฺฉโธ สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย8
อุปสงฺกมิตฺตํ ๑ อิมํ โข ภิกฺขุ ฉ สมยา มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน
ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตฺนฺติ ๑

[๒๕๕] ๒๘ เอกํ สมยํ สมฺพหุลาเถรา ภิกฺขุ พาราณสียํ วิหรนฺติ
อิสิปฺตเน มิกทายเ ๑ อถ โข เตสํ เถรานํ ภิกฺขุณํ ปจฺฉาภตฺตํ
ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตานํ มณฺฑลมาเพ สนฺนิสินฺนํ สนฺนิปิตฺตานํ อยมนฺตฺรา
กถา อุทฺปาที โโก นุ โข อาวุโส สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน
ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตฺนฺติ ๑

เอวํ วุตฺเต อณฺฺตโร ภิกฺขุ เเธเร ภิกฺขุ เอตทโวจ ยสฺมี
อาวุโส สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต
ปาเท ปกฺขาลेतฺวา นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกํ อากฺขิตฺวา อุจฺจํ กายํ
ปณฺิชาย ปริมุขํ สตี อุปฺภุจฺเปตฺวา โส สมโย มโนภาวนิยสฺส
ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตฺนฺติ ๑

เอวํ วุตฺเต อณฺฺตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุ เอตทโวจ น โข

อาวุโส สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ ยสฺมี
อาวุโส สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ ปจฺจมาตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกุกฺกนฺโต
ปาเท ปกฺขาลेतฺวา นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ
ปณฺธิชาย ปริมฺขํ สตี อุปฺภุจเปตฺวา จาริตฺตกิลมโถปิสฺส ตสฺมี
สมเย อปฺปฏิปฺปสฺสทฺโร โหติ กตฺตกิลมโถปิสฺส ตสฺมี สมเย
อปฺปฏิปฺปสฺสทฺโร โหติ ตสฺมา โส อสมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน
ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ ยสฺมี อาวุโส สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ
สายนฺนหสมยํ ปฺภิสฺสลาณา วุฏฺฐิตฺวา วิหารปจฺจายายํ นิสินฺโน โหติ
ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธิชาย ปริมฺขํ สตี อุปฺภุจเปตฺวา
โส สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุนฺติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อณฺณตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ น โข
อาวุโส สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ ยสฺมี
อาวุโส สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ สายนฺนหสมยํ ปฺภิสฺสลาณา วุฏฺฐิตฺวา
วิหารปจฺจายายํ นิสินฺโน โหติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ
ปณฺธิชาย ปริมฺขํ สตี อุปฺภุจเปตฺวา ยทเวสฺส ทิวา สมารินิมิตฺตํ
มนสิกตํ โหติ ตทเวสฺส ตสฺมี สมเย สมฺมาจเรติ ตสฺมา โส
อสมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตํ ยสฺมี อาวุโส
สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ รตฺติยา ปจฺจสสมยํ ปจฺจภูจาย นิสินฺโน
โหติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธิชาย ปริมฺขํ สตี อุปฺภุจเปตฺวา
โส สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุนฺติ ฯ

เอวํ วุตเต อถฺยตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุ เอตทโวจ น โข
อาวุโส สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺถุ ยสฺมี
อาวุโส สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ รตฺติยา ปจฺจุสสมยํ ปจฺจุจฺจาย
นินฺนโน โหติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุหํ กายํ ปณิชาย ปริมฺขํ สตี
อุปฺปฏฺสเปตฺวา โขชฺญาธิสฺส ตสฺมี สมเย กาโย โหติ ฬาสฺกสฺส ๑
โหติ พุทฺธานํ สาสนํ มนฺสี กาคฺคํ ตสฺมา โส สมโย มโนภาวนิยสฺส
ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺถุ ๑

เอวํ วุตเต อายสฺมา มหาจฺจาโน เถเร ภิกฺขุ เอตทโวจ
สมฺมุขา เม ตํ อาวุโส ภควโต สุตฺติ สมฺมุขา ปฏฺิภคฺคหิตํ ฉยิเม
ภิกฺขุ สมยา มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺถุ กตเม
ฉ อิทฺถ ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ กามราคปริยฺญูจฺเตน เจตสา
วิหฺรติ กามราคปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส นิสฺสรณํ
ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺมี สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺถวา
เอวมสฺส วจฺนีโย อหํ โข อาวุโส กามราคปริยฺญูจฺเตน
เจตสา วิหฺรามิ กามราคปฺเรเตน อุปฺปนฺนสฺส จ กามราคสฺส
นिसฺสรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ สาธุ วต เม อายสฺมา กามราคสฺส
ปหานาย ฌมฺมํ เทเสตฺติ ตสฺส มโนภาวนิโย ภิกฺขุ กามราคสฺส
ปหานาย ฌมฺมํ เทเสตฺติ อยํ ภิกฺขุ ปจฺจโม สมโย มโนภาวนิยสฺส
ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺถุ ๑ ปุณ จปฺริ ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย ภิกฺขุ
พฺยาปาทปริยฺญูจฺเตน เจตสา วิหฺรติ ๑เป๑ ถีนมิทฺฐปริยฺญูจฺเตน
#๑ ม. ย. ฬาสฺส ๑

เจตสา วิหริ อุตฺตจกุกุกุจฺปฺริยฺญฺจิตฺน เจตสา วิหริ
วิจิกฺขณาปฺริยฺญฺจิตฺน เจตสา วิหริ ฯเปฯ ยํ นิमितฺตํ อากมฺม ยํ นิमितฺตํ
มนสิกโรโต อนนฺตฺรา อาสวานํ ขโย โหติ ตํ นิमितฺตํ น ชานาติ น
ปสฺสตี ตสฺมี สมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา เอวฺมสฺส วจฺนึโย
อหํ โข อาวุโส ยํ นิमितฺตํ อากมฺม ยํ นิमितฺตํ มนสิกโรโต อนนฺตฺรา
อาสวานํ ขโย โหติ ตํ นิमितฺตํ น ชานามิ น ปสฺสามิ สาธุ
วต เม आयสฺมา อาสวานํ ขยาย ฃมฺมํ เทเสตฺติ ตสฺส
มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อาสวานํ ขยาย ฃมฺมํ เทเสตี อयํ ภิกฺขุ ฉฺฉโส
สมโย มโนภาวนิสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตฺตุ ฯ สมฺมุขา เม
ตํ อาวุโส ภควโต สุตํ สมฺมุขา ปฏิกฺคหิตํ อิมํ โข ภิกฺขุ ฉ
สมยามโนภาวนิสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสนาย อุปสงฺกमितฺตฺนฺติ ฯ

[๓๐๐] ๒๕ อถ โข ภควา आयสฺมนฺตํ อุทายี อามนฺเตสิ กติ
นฺ โข อุทายี อนฺุสฺสตีญฺจานานีติ ฯ เอวํ วุตฺเต आयสฺมา อุทายี
ตฺตฺนฺหิ อโหสิ ฯ ทฺติยมฺปิ โข ภควา आयสฺมนฺตํ อุทายี อามนฺเตสิ
กติ นฺ โข อุทายี อนฺุสฺสตีญฺจานานีติ ฯ เอวํ วุตฺเต [๑]- आयสฺมา
อุทายี ตฺตฺนฺหิ อโหสิ ฯ ตฺติยมฺปิ โข ภควา आयสฺมนฺตํ อุทายี
อามนฺเตสิ กติ นฺ โข อุทายี อนฺุสฺสตีญฺจานานีติ ฯ ตฺติยมฺปิ โข
आयสฺมา อุทายี ตฺตฺนฺหิ อโหสิ ฯ อถ โข आयสฺมา อานนฺโท
आयสฺมนฺตํ อุทายี เอตทโวจ สत्ถลา ตํ อาวุโส อุทายี อามนฺเตตีติ ฯ
#๑ ม. ย. ทฺติยมฺปิ โข ฯ

สุณามหิ ๑ อวูโส อานนุท ภควโต อธิ ภนุเต ภิกขุ อเนกวิหิต
ปฺพุเพนิวาส อฺนุสฺสรติ เสยฺยถิทํ เอกมปี ชาตี เทวปี ชาติโย ๗เป๗
อิติ สาการิ สอุทฺเทส อเนกวิหิต ปฺพุเพนิวาส อฺนุสฺสรติ อิทํ
ภนุเต อฺนุสฺสติฏฺฐานนฺติ ๗

อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนุทํ อามนฺเตสิ อณฺเณสิ
โฆ อิทํ อานนุท เนวายํ อุทายิ โมฆปฺริโส อธิจิตฺตมฺนุยุตฺโต
วิหฺรตีติ กติ นุ โฆ อานนุท อฺนุสฺสติฏฺฐานานีติ ๗ ปณจ ภนุเต
อฺนุสฺสติฏฺฐานานิ กตมานิ ปณจ อธิ ภนุเต ภิกขุ วิวิจฺเจว
กามหิ ๗เป๗ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ อิทํ ภนุเต
อฺนุสฺสติฏฺฐานํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุสีกํ ติฏฺฐธมฺมสุขวิหาราย
สํวตฺตติ ๗ ปฺน จปฺริ ภนุเต ภิกขุ อาโลกสฺสณฺณํ มนสิทโรติ ทิวา
สณฺณํ อธิฏฺฐาติ ยถา ทิวา ตถา รตฺตี ยถา รตฺตี ตถา
ทิวา อิติ วิวญฺเณ เจตสา อปฺริโยนทฺเรน สมฺปภาสํ จิตฺตํ ภาเวติ
อิทํ ภนุเต อฺนุสฺสติฏฺฐานํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุสีกํ ฌานทฺสฺสนปฺปฏิลาภาย
สํวตฺตติ ๗ ปฺน จปฺริ ภนุเต ภิกขุ อิมเมว กายํ อุทฺธํ
ปาทตลา อโฆเกสฺมตฺถกา ตจฺปฺริยนฺตํ ปฺรณฺนนานปฺปการสฺส อสุจฺิโน
ปจฺจเวกฺขติ อตฺถิ อิมสฺมี กายเ เกสา โลมา นขา ทนฺตา ตโจ
มंसํ นหารุ อญฺฐิ อญฺฐิมิณฺชํ วกฺกํ หทยํ ยกนํ กิโลมกํ ปิหํ
ปฺปฬาสํ อนฺตํ อนฺตคฺคณฺณํ อุทฺริยํ กรีสํ ปิตฺตํ เสมฺหํ ปฺพุโพ โลหิตํ
เสโท เมโท อสฺสุ วสา เขโล ๒ สิงฺฆาณิกา ลสิกา มุตฺตนฺติ อิทํ
#๑ ม. สฺโณมฺหํ ๗ ๒ โป. ม. เขโพ ๗

ฌนุเต อนุสฺสติฏฺฐานํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุลีกตํ กามราคสฺส
 ปหานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปรี ฌนุเต ภิกฺขุเสยฺยถาปี ปสฺสเสยฺย สรீริ
 สิวฺติกาย ฌทฺทิตํ เอกาหมตํ วา ทฺวิหมตํ วา ตีหมตํ วา อุตฺตฺมาตกํ
 วินีลกํ วิปฺพุพฺพชชาติ โส อิมเมว กายํ เอวํ อุปสฺสฺหริติ
 อยมฺปิ โข กาโย เอวํมฺโม เอวํภาวี เอวํ อนตฺตีโตติ เสยฺยถา ๑
 วา ปน ปสฺสเสยฺย สรீริ สิวฺติกาย ฌทฺทิตํ กาเกหิ วา ขชฺชมานํ
 กุลเลหิ วา ขชฺชมานํ คิชฺฌเมหิ วา ขชฺชมานํ สุวาณฺเหหิ ๒ วา ขชฺชมานํ
 สิงฺคาเลหิ วา ขชฺชมานํ วิวิเชหิ วา ปาณกชาเตหิ ขชฺชมานํ โส
 อิมเมว กายํ เอวํ อุปสฺสฺหริติ อยมฺปิ โข กาโย เอวํมฺโม เอวํภาวี
 เอวํ อนตฺตีโตติ เสยฺยถา ๑ วา ปน ปสฺสเสยฺย สรீริ สิวฺติกาย
 ฌทฺทิตํ อฏฺฐจิกสงฺขลิกํ สมนฺสโลหิตํ นหารุสมฺพนฺธํ อฏฺฐจิกสงฺขลิกํ
 นิมมนฺสโลหิตมกฺขิตํ นหารุสมฺพนฺธํ อฏฺฐจิกสงฺขลิกํ อปคตมนฺสโลหิตํ
 นหารุสมฺพนฺธํ อฏฺฐจิกานิ อปคตสมฺพนฺธานิ ทิสสา วิทิสสา วิกฺขิตฺตฺตานิ
 อณฺเวยน หตฺตฏฺฐจิกํ อณฺเวยน ปาทฏฺฐจิกํ อณฺเวยน ชงฺฆฏฺฐจิกํ อณฺเวยน
 อูรฏฺฐจิกํ อณฺเวยน กฏฺฐจิกํ [๑]- อณฺเวยน ปิฏฺฐจิกณฺฏกฏฺฐจิกํ อณฺเวยน
 สีสกฺกฺกาหํ โส อิมเมว กายํ เอวํ อุปสฺสฺหริติ อยมฺปิ โข กาโย
 เอวํมฺโม เอวํภาวี เอวํ อนตฺตีโตติ เสยฺยถา ๑ วา ปน ปสฺสเสยฺย
 สรீริ สิวฺติกาย ฌทฺทิตํ อฏฺฐจิกานิ เสตฺตานิ สงฺขวณฺณฺปนิกานิ
 อฏฺฐจิกานิ ปุณฺชกิตฺตานิ เตโรวสฺสฺสิกานิ ปุตฺตีนิ จุณฺณกชาตฺตานิ โส
 #๑ ม. ย. เสยฺยถาปี ฯ ๒ ม. สุนฺเขหิ ฯ ๓ ม. เอตฺถนฺตเร อณฺเวยน หนฺนุกฏฺฐจิกํ
 #อณฺเวยน ฬาสฺสูกฏฺฐจิกํ อณฺเวยน ปิฏฺฐจิกณฺฏกฏฺฐจิกํ อณฺเวยน ขนฺนฏฺฐจิกํ อณฺเวยน คีวฏฺฐจิกํ
 #อณฺเวยน ทนฺตกฏฺฐจิกนฺตฺติ ทิสฺสนฺตฺติ ฯ

อิมเมว กายํ เอวํ ออุปัสหริติ อยมปิ โข กาโย เอวํชฺมโม เอวํภาวี
เอวํ อนตฺตีโตติ อิทํ ฆนฺเต อนุสฺสติญฺ्ञานํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุสฺสีกตํ
อสมฺมิมานสมฺภุมมาตาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปริ ฆนฺเต ภิกฺขุ สุขสฺส จ
ปหานา ฯเปฯ จตฺตถิ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ อิทํ ฆนฺเต
อนุสฺสติญฺ्ञานํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุสฺสีกตํ อนเนกธาตฺตฺตฺตฺตฺต
สํวตฺตติ อิมานิ โข ฆนฺเต ปญจ อนุสฺสติญฺ्ञานานํติ ฯ สาธุ สาธุ
อานนฺท เตนฺหิ ตฺวํ อานนฺท อิทมฺปิ ฉญฺจํ อนุสฺสติญฺ्ञานํ ชาเรหิ
อิชานนฺท ภิกฺขุ สโตว อภิกฺกมฺติ สโตว ปฏิกฺกมฺติ สโตว ติญฺจติ
สโตว นิสิตฺติ สโตว เสยฺยํ กปฺเปติ สโตว กมฺมํ ๑ อธิญฺจชาติ
อิทํ อานนฺท อนุสฺสติญฺ्ञานํ เอวํ ภาวิตํ เอวํ พหุสฺสีกตํ
สตีสมฺปชฺชณฺณาย สํวตฺตตีติ ฯ

[๓๐๑] ๓๐ ฉยิมานิ ภิกฺขเว อนุตฺตรียานิ กตฺมานิ ฉ ทสฺสนานุตฺตรีย
สวานานุตฺตรีย ลากานุตฺตรีย สิกฺขานุตฺตรีย ปาริจรียานุตฺตรีย
อนุสฺสตานุตฺตรีย ๒ ฯ กตฺมณฺจ ภิกฺขเว ทสฺสนานุตฺตรีย อิธ
ภิกฺขเว เอกฺจโจ หตฺถิรตฺนมฺปิ ทสฺสนาย กจฺจติ อสฺสรตฺนมฺปิ
ทสฺสนาย กจฺจติ มณฺธิรตฺนมฺปิ ทสฺสนาย กจฺจติ อจฺจาวจํ วา
ปฺน ทสฺสนาย กจฺจติ สมณฺญํ วา พุราหฺมณฺญํ วา มิจฺฉาทิญฺจิกํ
มิจฺฉาปฏฺธิปฺนํ ทสฺสนาย กจฺจติ อตฺถเถตํ ภิกฺขเว ทสฺสนํ เนตํ
นตฺถีติ วทามิ ตณฺจ โข เอตํ ภิกฺขเว ทสฺสนํ หีนํ กมฺมํ โปถุชฺชนิกํ
อนริยํ อนตฺถสณฺหิตํ น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรชาย
#๑ โป. ฐมฺมํ ฯ ๒ โป. ม. อนุสฺสตานุตฺตรียนฺติ ฯ

น อุปสมาย น อภิญญา น สมโพชชาย น นิพพานาย ส้วตตติ
 โย โข ภิกขเว ตถาคคั วา ตถาคคสาวกั วา ทสฺสนาย คจฺจติ
 นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺคโต อภิปฺปสนฺโน เอตทานุตฺตริยั
 ภิกขเว ทสฺสนานั สตฺตทานั วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานั สมตฺติกฺกมาย
 ทุกฺขโหมนสฺसानั อตฺตงฺกมาย ฌายสฺส อธิคฺมาย นิพฺพานสฺส
 สจฺฉิภิริยาย ยทิตฺถั ตถาคคั วา ตถาคคสาวกั วา ทสฺสนาย คจฺจติ
 นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺคโต อภิปฺปสนฺโน อิทํ วุจฺจติ
 ภิกขเว ทสฺสนานุตฺตริยั ฯ อิติ ทสฺสนานุตฺตริยั ฯ สวานานุตฺตริยญฺจ กถั
 โหติ อิท ภิกขเว เอกจฺโจ เภริสทฺทฺมปี ๑ สวานาย คจฺจติ วิณาสทฺทฺมปี ๑
 สวานาย คจฺจติ คีตสทฺทฺมปี ๑ สวานาย คจฺจติ อุจฺจาวจํ ๑
 วา ปน สวานาย คจฺจติ สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส
 มิจฺฉาปฏิปนฺนสฺส ฌมฺมสวานาย คจฺจติ อตฺเตตฺถั ภิกขเว
 สวานั เนตฺถั นตฺถิติ วทามิ ตถจ โข เอตฺถั ภิกขเว สวานั หีนั กมฺมํ
 โปถุชฺชนิกั อนริยั อนตฺตสญฺหิตฺถั น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรชาย
 น อุปสมาย น อภิญญา น สมโพชชาย น นิพพานาย ส้วตตติ
 โย จ โข ภิกขเว ตถาคคสฺส วา ตถาคคสาวกสฺส วา ฌมฺมสวานาย
 คจฺจติ นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺคโต อภิปฺปสนฺโน เอตทานุตฺตริยั
 ภิกขเว สวานานั สตฺตทานั วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานั สมตฺติกฺกมาย
 ทุกฺขโหมนสฺसानั อตฺตงฺกมาย ฌายสฺส อธิคฺมาย นิพฺพานสฺส
 สจฺฉิภิริยาย ยทิตฺถั ตถาคคสฺส วา ตถาคคสาวกสฺส วา ฌมฺมสวานาย
 #๑ โป. สทฺทฺสปี ... อจฺจาวจสฺส ฯ

คจฺจติ นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺคโต อภิปฺปสนฺโน อิํ
วุจฺจติ ภิกฺขเว สวณฺณตฺตริยํ ฯ อิติ ทสฺสณฺณตฺตริยํ สวณฺณตฺตริยํ ฯ
ลาภานตฺตริยญฺจ กถํ โหติ อึช ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุตฺตลาภมฺปี
ลภติ ทารลาภมฺปี ลภติ ฌนลาภมฺปี ลภติ อุจฺจาวจํ วา ปน
ลาภํ ลภติ สมณฺณ วา พุราหุณฺณ วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกเก มิจฺฉาปฺปฏิปนฺเน
สทฺธํ ปฏฺฐิลภติ อตฺถโส ภิกฺขเว ลาภो เนโส นตฺถิติ วทามิ โส
จ โข เอโส ภิกฺขเว ลาภो หีนो คมฺโม ปโปชฺชนิโก อนริโย
อนตฺถสฺส
อภิลฺลวาย น สมฺโพชาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ โย จ โข
ภิกฺขเว ตถาคเต วา ตถาคตสาวเก วา สทฺธํ ปฏฺฐิลภติ นิวิฏฺฐสทฺโธ
นิวิฏฺฐเปโม เอกนตฺคโต อภิปฺปสนฺโน เอตฺตานตฺตริยํ ภิกฺขเว ลาภานํ
สตฺตฺตํ วิสฺสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมฺมาย ทฺกฺขโทมนสฺสฺสฺส
อตฺถจฺจคฺมฺมาย ฉายสฺส อธิคฺมฺมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉนิกิริยาย ยทิตฺถํ ตถาคเต
วา ตถาคตสาวเก วา สทฺธํ ปฏฺฐิลภติ นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม
เอกนตฺคโต อภิปฺปสนฺโน อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ลาภานตฺตริยํ ฯ อิติ
ทสฺสณฺณตฺตริยํ สวณฺณตฺตริยํ ลาภานตฺตริยํ ฯ สิกฺขานตฺตริยญฺจ กถํ
โหติ อึช ภิกฺขเว เอกจฺโจ หตฺถิสฺสมิมฺปี สิกฺขติ อสฺสสฺสมิมฺปี
สิกฺขติ รตฺถสฺสมิมฺปี สิกฺขติ ฌนสฺสมิมฺปี สิกฺขติ ญฺจสฺสมิมฺปี สิกฺขติ
อุจฺจาวจํ วา ปน สิกฺขติ สมณฺณสฺส วา พุราหุณฺณสฺส วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส
มิจฺฉาปฺปฏิปนฺนสฺส สิกฺขติ อตฺถเสา ภิกฺขเว สิกฺขา เนสา

นตฺถิติ วทามิ สฺวา จ โข เอสา ภิกฺขเว สิกฺขา หีนา คมฺมา
ไปฺลุชฺชนิกา อนริยา อนตฺถสฺส
น อุปสมาย น อภินฺถาย น สมโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ โย
จ โข ภิกฺขเว ตถาคตฺตปฺเวทิตฺเต ชมฺมวินเย อธิสํมปิ สิกฺขติ อธิจิตฺตมฺปิ
สิกฺขติ อธิปญฺญมฺปิ สิกฺขติ นิวิญฺจสทฺโธ นิวิญฺจเปโม เอกนฺตคโต
อภิปฺสนฺโน เอตทธานุตฺตรियํ ภิกฺขเว สิกฺขานํ สตฺตทานํ วิสุทฺธิยา
โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมฺยา ทุกฺขโทมนสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อธิคฺมฺยา นิพฺพานสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อธิสํมปิ สิกฺขติ อธิจิตฺตมฺปิ สิกฺขติ อธิปญฺญมฺปิ สิกฺขติ นิวิญฺจสทฺโธ
นิวิญฺจเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺสนฺโน อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สิกฺขานุตฺตรियํ ๑h
อิตฺติ ทสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ปาริจฺจยานุตฺตรियญฺจ กถํ โหติ อิทํ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
ขตฺติยมฺปิ ปริจฺจติ สมณมฺปิ ปริจฺจติ พุราหุณมฺปิ ปริจฺจติ คหปติมฺปิ
ปริจฺจติ อจฺจวํ วา ปน ปริจฺจติ สมณํ วา พุราหุณมฺ วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกํ
มิจฺฉาปฺปฏิปนฺนํ ปริจฺจติ อตฺถเสสา ภิกฺขเว ปาริจฺจยา เนสา
นตฺถิติ วทามิ สฺวา จ โข เอสา ภิกฺขเว ปาริจฺจยา หีนา คมฺมา
ไปฺลุชฺชนิกา อนริยา อนตฺถสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
นตฺถิติ โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตํ วา ตถาคตสฺวากํ วา ปริจฺจติ
นิวิญฺจสทฺโธ นิวิญฺจเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺสนฺโน เอตทธานุตฺตรियํ
ภิกฺขเว ปาริจฺจยานํ สตฺตทานํ วิสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมฺยา

ทสฺสนานุตฺตริยํ ๑ ททฺธา สวณฺณจ อนุตฺตริ
ลาภานุตฺตริยํ ททฺธา สิกฺขานุตฺตริเย รตา
อุปฺภูจฺจิตา ปาริจฺจเย ๒ ภาวยฺนฺติ อนุสฺสตี
วิเวกปฏิสฺสณฺณคฺคํ เขมฺมํ อมตคามินี
อปฺปมาเท ปมฺพิตา นิปกา สีสํวฺตา
เตเว กาเลน ปจฺจนฺติ ๓ ยตฺถ ทุกฺขํ นิรุชฺฌตีติ ฯ
อนุตฺตริยวฺกฺโก ตติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

สามโก อปริหานิโย ภยฺมํ หิมวํ ๔ สฺซุชฺฌตี
กจฺจาโน เทว จ สมยา อุทายี ๕ อนุตฺตริเยนาตี ฯ

เสขปริหานิยวฺกฺโก จตฺตฺโถ

[๓๐๒] ๓๑ ฉยิเม ภิกฺขเว ชมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย
สํวตฺตฺนฺติ กตฺเม ฉ กมฺมารามตา ภสฺสารามตา นิตฺถารามตา
สงฺกณฺณการามตา อินฺทฺริเยสฺสุ อคฺคตทวารตา โภชเน อมตฺตณฺณตา
อิเม โข ภิกฺขเว ฉ ชมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สํวตฺตฺนฺติ ฯ
ฉยิเม ภิกฺขเว ชมฺมา เสขสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตฺนฺติ
กตฺเม ฉ น กมฺมารามตา น ภสฺสารามตา น นิตฺถารามตา น
สงฺกณฺณการามตา อินฺทฺริเยสฺสุ คฺคตทวารตา โภชเน มตฺตณฺณตา อิเม
#๑ โป. เย ... ฯ ม. เย ทสฺสนานุตฺตริ ฯ ย. เย ทสฺสนวรี ฯ ๒ โป. ม. ปาริจฺจยา ฯ
#๓ ม. ย. ปจฺเจนฺติ ฯ ๔ ม. ย. หิมวานุสฺสตี ฯ ๕ ม. อุทายี ฯ

โฆ ภิกขเว ฌ ชมฺมา เสขสฺส ภิกขุโน อปรินานาย สํวตฺตนฺตํติ ฯ

[๓๐๓] ๓๒ อถ โฆ อณฺฺยตรา เทวตา อภิกฺกนฺตายน รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺฺณา เกวลกปฺปํ เขตฺวานํ โอบาสฺเตวฺวา เยน ภควา
เตนฺฺปสฺงกมฺมิ อฺปสฺงกมิตฺวา ภควนฺฺตํ อภิวาเทวฺวา เอกมฺนฺฺตํ อญฺฺจาสฺสิ
เอกมฺนฺฺตํ จิตฺตา โฆ สฺวา เทวตา ภควนฺฺตํ เอตทวโจ ฌยฺเม ภนฺฺเต
ชฺมฺมา ภิกขุโน อปรินานาย สํวตฺตนฺตํ กตฺเม ฌ สตฺถุการวตา
ชฺมฺมการวตา สฺงฆการวตา สิกฺขาการวตา อปฺปมาทการวตา
ปฏฺฐิสนฺฺถการวตา อิม โฆ ภนฺฺเต ฌ ชฺมฺมา ภิกขุโน อปรินานาย
สํวตฺตนฺตํติ ฯ อิทมวโจ สฺวา เทวตา ฯ สมนฺฺญโล สตฺถา อโหสิ ฯ
อถ โฆ สฺวา เทวตา สมนฺฺญโล เม สตฺถาติ ภควนฺฺตํ อภิวาเทวฺวา
ปทกฺขิณฺฺณํ กตฺวา ตตฺถเววณฺฺตรชายํ ฯ

อถ โฆ ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกขุ อามนฺฺเตสิ อิมํ
ภิกขเว รตฺตี อณฺฺยตรา เทวตา อภิกฺกนฺตายน รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺฺณา
เกวลกปฺปํ เขตฺวานํ โอบาสฺเตวฺวา เยนํหํ เตนฺฺปสฺงกมฺมิ อฺปสฺงกมิตฺวา
มํ อภิวาเทวฺวา เอกมฺนฺฺตํ อญฺฺจาสฺสิ เอกมฺนฺฺตํ จิตฺตา โฆ ภิกขเว
สฺวา เทวตา มํ เอตทวโจ ฌยฺเม ภนฺฺเต ชฺมฺมา ภิกขุโน อปรินานาย
สํวตฺตนฺตํ กตฺเม ฌ สตฺถุการวตา ชฺมฺมการวตา สฺงฆการวตา
สิกฺขาการวตา อปฺปมาทการวตา ปฏฺฐิสนฺฺถการวตา อิม โฆ
ภนฺฺเต ฌ ชฺมฺมา ภิกขุโน อปรินานาย สํวตฺตนฺตํติ ฯ อิทมวโจ ภิกขเว สฺวา
เทวตา อิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทวฺวา ปทกฺขิณฺฺณํ กตฺวา ตตฺถเววณฺฺตรชายํติ ฯ

สตฺตฺครุ ชมฺมครุ สงฺฆเม จ ติปุพฺการโว
อุปฺปมาทครุ ภิกฺขุ ปฏฺิสนฺถารการโว
อภฺพุโพ ปรีหานาย นิพฺพานสุเสว สฺนฺตฺเกติ ฯ

[๓๐๔] ๓๓ อิมํ ภิกฺขเว รตฺตี อณฺฺยตรา เทวตา อภิกฺกนฺตฺาย
รตฺตฺิยา อภิกฺกนฺตฺวณฺฺณา เกวลกปฺปี เชตวนํ โอภาเสตฺวา เยนํ
เตนฺฺปสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา มํ อภฺวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ
เอกมฺนฺตํ จิตฺา โข ภิกฺขเว สฺา เทวตา มํ เอตทฺโวจ ญฺยเม ภนฺฺเต
ชฺมฺมา ภิกฺขุโน อุปรีหานาย สํวตฺตฺนฺตฺิ กตฺเม ญฺ สตฺตฺุการวตา
ชฺมฺมการวตา สงฺฆการวตา สิกฺขาการวตา หิริการวตา
โอดตฺตฺปฺการวตา อิมเ โข ภนฺฺเต ญฺ ชฺมฺมา ภิกฺขุโน อุปรีหานาย
สํวตฺตฺนฺตฺิติ ฯ อิทฺมโวจ ภิกฺขเว สฺา เทวตา อิทํ วตฺวา มํ
อภฺวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺํ กตฺวา ตตฺถฺเววณฺฺตรชายฺตีติ ฯ

สตฺตฺครุ ชมฺมครุ สงฺฆเม จ ติปุพฺการโว
หิริโอดตฺตฺปฺสมฺปนฺโน สฺปฺปติสฺโส สการโว
อภฺพุโพ ปรีหานาย นิพฺพานสุเสว สฺนฺตฺเกติ ฯ

[๓๐๕] ๓๔ เอกํ สมฺมํ ภควา สฺวตฺตฺิยํ วิหฺรติ เชตฺวเน
อนาถปฺิณฺฑกิสฺส อารามे ฯ อถ โข อายสฺมโต มหาโมคฺคฺลฺลฺานสฺส
รโหคตฺสฺส ปฏฺิสลฺลฺินสฺส เอวํ เจตฺโส ปรีวิตกฺโก อูทปาติ กตฺเมสฺานํ
เทวานํ เอวํ ฅาณฺํ โหติ สฺไตปฺนฺนามุห ๑ อวินฺปาตชฺมฺมา นฺยตา
สมฺโพธิปฺรายนาติ ฯ เตน โข ปนฺ สมฺเยน ติสฺโส นาม ภิกฺขุ อรฺุณา
#๑ ม. สไตปฺนฺนา นาม ฯ อิตฺ ปรี อีทิสฺเมว ฯ

กาลกโต อถุณตริ พุรหุมโลกิ อุปปนุโน โหติ ฯ ตตฺรปิ นั เอวั
ชานนฺติ ติสฺโส พุรหุมา มหิทฺธิโก มหานุภาโวติ ฯ อถ โข อายสฺมา
มหาโมคฺคฺคฺคฺคาโน เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิณฺชิตฺติ ๑ วา
พาหิ ปสาเรยฺย ปสาริตฺติ วา พาหิ สมฺมิณฺชเยยฺย เอวมฺเว ชเวตฺวน
อนฺตรหิตो ตสฺมี พุรหุมโลกิ ปาตุโรหิสิ ฯ อทฺทสา โข ติสฺโส
พุรหุมา อายสฺมนฺตฺติ มหาโมคฺคฺคฺคฺคฺคาโน ทูโรตฺวา อากฺขณฺตฺติ ๒ ทิสฺวาน
อายสฺมนฺตฺติ มหาโมคฺคฺคฺคฺคฺคาโน เอตทโวจฺ เอหิ โข มาริสฺ โมคฺคฺคฺคฺคาโน
สุวาคฺติ มาริสฺ โมคฺคฺคฺคฺคาโน จิสฺสํ โข มาริสฺ โมคฺคฺคฺคฺคาโน อิมิ
ปริยายมฺกาสิ ยทิตฺติ อิชากมฺนาย นิสิตฺติ มาริสฺ โมคฺคฺคฺคฺคาโน อิทฺมาสนิ
ปญฺจตฺตฺตฺติ ฯ นิสิตฺติ โข อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺคฺคาโน ปญฺจตฺเต
อานเน ฯ ติสฺโสปี [๑]- พุรหุมา อายสฺมนฺตฺติ มหาโมคฺคฺคฺคฺคาโน
อภิวาทฺเตวา เอกมฺนฺตฺติ นิสิตฺติ ฯ เอกมฺนฺตฺติ นิสินฺนํ โข ติสฺสํ พุรหุมา
อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺคฺคาโน เอตทโวจฺ กตฺเมสนํ โข ติสฺสํ เทวานํ
เอวั ฅาณิ โหติ โสตาปฺนฺนามฺห อวินิปาตฺตฺตฺมา นียตา สมฺโพธิปฺรายนาติ ฯ
จาตุมฺมหาราชิกานิ โข มาริสฺ โมคฺคฺคฺคฺคาโน เทวานํ เอวั
ฅาณิ โหติ โสตาปฺนฺนามฺห อวินิปาตฺตฺตฺมา นียตา สมฺโพธิปฺรายนาติ ฯ
สพฺเพสฺสญฺเญว นุ โข ติสฺสํ จาตุมฺมหาราชิกานิ เทวานํ เอวั ฅาณิ
โหติ โสตาปฺนฺนามฺห อวินิปาตฺตฺตฺมา นียตา สมฺโพธิปฺรายนาติ ฯ
น โข มาริสฺ โมคฺคฺคฺคฺคาโน สพฺเพสฺสิ จาตุมฺมหาราชิกานิ เทวานํ เอวั
ฅาณิ โหติ โสตาปฺนฺนามฺห อวินิปาตฺตฺตฺมา นียตา สมฺโพธิปฺรายนาติ ฯ
#๑ โป. ม. สมิณฺ ... ฯ ๒ โป. อากฺตฺติ ฯ ๓ โป. ม. โขสทฺโท ทิสฺสตี ฯ

เย โข ๑ เต มาริส โมคคัลลาน จาคุมมหาราชิกา เทวา พุทฺเธ
อเวจฺจปฺปสาเทน อสมนฺนาคตา ฌมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน อสมนฺนาคตา สงฺฆे
อเวจฺจปฺปสาเทน อสมนฺนาคตา อริยกฺขนฺเตหิ สีเลหิ อสมนฺนาคตา เตสํ
น ๒ เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตชฺมฺมา นียตา
สมฺโพธิปรายนาติ ฯ เย จ โข เต มาริส โมคคัลลาน จาคุมมหาราชิกา
เทวา พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคตา ฌมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน
สมนฺนาคตา สงฺฆे อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคตา อริยกฺขนฺเตหิ สีเลหิ
สมนฺนาคตา เตสํ เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตชฺมฺมา
นียตา สมฺโพธิปรายนาติ ฯ จาคุมมหาราชิกานญฺเวยว นฺุ โข ติสฺส เทวานํ
เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตชฺมฺมา นียตา สมฺโพธิปรายนาติ
อุททาหฺ ฐาเวสฺसानมฺปิ เทวานํ ฯเปฯ ยามานมฺปิ เทวานํ
ตุลิตานมฺปิ เทวานํ นิมนฺนารตฺตินมฺปิ เทวานํ ปรนิมฺมิตวสวตฺตฺตินมฺปิ เทวานํ
เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตชฺมฺมา นียตา สมฺโพธิปรายนาติ ฯ
ปรนิมฺมิตวสวตฺตฺตินมฺปิ โข มาริส โมคคัลลาน เทวานํ
เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตชฺมฺมา นียตา สมฺโพธิปรายนาติ ฯ
สพฺเพสญฺเวยว นฺุ โข ติสฺส ปรนิมฺมิตวสวตฺตฺตินํ เทวานํ
เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตชฺมฺมา นียตา สมฺโพธิปรายนาติ ฯ
น โข มาริส โมคคัลลาน สพฺเพสญฺเวยว ๓ ปรนิมฺมิตวสวตฺตฺตินํ ๔
เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตชฺมฺมา
#๑ โป. เย จ โข ฯ ๒ ม. น เตสํ เทวานํ ฯ ๓ ม. ย. เอวสทฺโท นตฺถิ ฯ
#๔ ม. ย. เทวานนฺตฺถิ ทิสฺสตี ฯ

นียตา สมุโพธิปรายนาติ ฯ เย โข เต มาริส โมคฺคลุตา
ปรนินฺมิตฺตวสวตฺติโน ๑ เทวา พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน อสมนฺนาคตา ฌมฺเม
อเวจฺจปฺปสาเทน อสมนฺนาคตา สงฺฆे อเวจฺจปฺปสาเทน อสมนฺนาคตา
อริยกนฺตฺเทหิ สีเลหิ อสมนฺนาคตา น เตสํ เทวานํ เอวํ ฌาณํ โหติ
โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตคฺมฺมา นียตา สมุโพธิปรายนาติ ฯ เย จ โข
เต มาริส โมคฺคลุตา ปฺรนินฺมิตฺตวสวตฺติโน เทวา พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน
สมนฺนาคตา ฌมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคตา สงฺฆे
อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคตา อริยกนฺตฺเทหิ สีเลหิ สมนฺนาคตา
เตสํ เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามฺห อวินิปาตคฺมฺมา นียตา
สมุโพธิปรายนาติ ฯ อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคลุตาโน ติสฺสสฺส พุทฺทมฺโน
ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนฺโมทิตฺวา เสยฺยถาปี นาม พลฺวา ปฺริโส
สมฺมิณฺชิตฺติ วา พาทํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาทํ สมฺมิณฺชเยยฺย ๒
เอวเมว พุทฺทมฺโลเก อนฺตรหิโต เชตฺวเน ปาตุรโหสิตฺติ ฯ

[๓๐๖] ๓๕ ฉยิเม ภิกฺขเว ฌมฺมา วิชฺชาภากิยา กตฺเม ฉ
อนิจฺจสฺสณฺวา อนิจฺเจ ทฺกฺขสฺสณฺวา ทฺกฺখে อนตฺตสฺสณฺวา ปฺหานสฺสณฺวา
วिरากสฺสณฺวา นิโรธสฺสณฺวา อิเม โข ภิกฺขเว ฉ ฌมฺมา
วิชฺชาภากิยาติ ฯ

[๓๐๗] ๓๖ ฉยิมานิ ภิกฺขเว วิวาทมฺมูลานิ กตฺมานิ ฉ อิท
ภิกฺขเว ภิกฺขุ โกธโน โหติ อุปฺนาหิ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ โกธโน
โหติ อุปฺนาหิ โส สตฺถริปี อคารโว วิหฺรติ อปฺปติสฺโส ฌมฺเมปี
#๑ ไป. ม. ย. ...วสวตฺติ ฯ อปริปิ อีทิสเมว ฯ ๒ ไป. ม. สมฺมิณฺช... ฯ

อकारโว विहृदि अप्पत्तिस्सो संमेपि अकारवो विहृदि अप्पत्तिस्सो
सिग्गयपी न परिपुरगारि होदि यो सो गिग्गवे गिग्गु स्तदुदि
अकारवो विहृदि अप्पत्तिस्सो ऋमे अकारवो विहृदि अप्पत्तिस्सो संमे
अकारवो विहृदि अप्पत्तिस्सो सिग्गय न परिपुरगारि सो संमे
विवत्तं चनेदि यो होदि विवातो प्पुञ्जनाहिताय प्पुञ्जनासुखाय प्पुञ्जो
चनसुस अन्तुदाय अहिताय तुग्गयाय वेम्मनुसुसानं ऐवरुपणजे तुमेह
गिग्गवे विवात्तुत्तं अच्च्मत्तत्तं वा प्पहितुत्ता वा समनुपसुसेययात्त तत्तर
तुमेह गिग्गवे तत्तसेव पापकसुस विवात्तुत्तसुस प्पहानाय वायमेययात्त
ऐवरुपणजे तुमेह गिग्गवे विवात्तुत्तं अच्च्मत्तत्तं वा प्पहितुत्ता वा न
समनुपसुसेययात्त तत्तर तुमेह गिग्गवे तत्तसेव पापकसुस विवात्तुत्तसुस
आयत्ति अन्वासुसवाय प्पुत्तिपच्चेययात्त ऐवमेत्तसुस पापकसुस
विवात्तुत्तसुस प्पहानं होदि ऐवमेत्तसुस पापकसुस विवात्तुत्तसुस आयत्ति
अन्वासुसवो होदि १ पुन जप्पि गिग्गवे गिग्गु मग्गि होदि
पप्पात्ति १पे १ अत्तसुत्ति होदि मज्जुत्ति स्सो होदि मायावी पाप्पिज्जो होदि
मिज्जुत्ति अत्तसुत्तिप्रामात्ति होदि आत्तानकात्ति १ पुत्तप्पुत्तिनत्तसुत्ति
यो सो गिग्गवे गिग्गु अत्तसुत्तिप्रामात्ति होदि आत्तानकात्ति पुत्तप्पुत्तिनत्तसुत्ति
सो स्तदुदिपि अकारवो विहृदि अप्पत्तिस्सो ऋमेपि
अकारवो विहृदि अप्पत्तिस्सो संमेपि अकारवो विहृदि अप्पत्तिस्सो
सिग्गयपी न परिपुरगारि होदि यो सो गिग्गवे गिग्गु स्तदुदि २
#१ पो. म. यु. आत्तानकात्ति १ २ पो. स्तदुदिपि १

อการโว วิหฺรติ อปฺปติสฺสโต ๗เปฯ สิग्ฆาย น ปริปุรฺการี ๑ โส
สงฺฆเม วิวาทํ ชนฺติ โย ๒ โหติ วิวาทิ พุชฺชนาหิตาย พุชฺชนาสฺสาย
พหุโน ชนฺตสฺส อนตฺถาย อหิตาย ทุภฺชาย เทวมนุสฺसानํ เอวรูปฺญเจ
ตุเมหฺ ภิग्ฆเว วิวาทมฺมุตฺตํ อชฺฉตฺตํ วา พหิทฺธา วา สมนุสฺเสยฺยถ
ตฺตรฺ ตฺเมหฺ ภิग्ฆเว ตฺสฺเสว ปาปกสฺส วิวาทมฺมุตฺตสฺส ปหานาย
วายนฺนํ เอวรูปฺญเจ ตฺเมหฺ ภิग्ฆเว วิวาทมฺมุตฺตํ อชฺฉตฺตํ วา พหิทฺธา
วา น สมนุสฺเสยฺยถ ตฺตรฺ ตฺเมหฺ ภิग्ฆเว ตฺสฺเสว ปาปกสฺส
วิวาทมฺมุตฺตสฺส อายตี อนฺวาสฺสวายนฺนํ ปฏิปฺชเชยฺยถ เอวเมตฺสฺส
ปาปกสฺส วิวาทมฺมุตฺตสฺส ปหานํ โหติ เอวเมตฺสฺส ปาปกสฺส วิวาทมฺมุตฺตสฺส
อายตี อนฺวาสฺสโว โหติ ๗ อิมานิ โข ภิग्ฆเว ฉ วิวาทมฺมุลานีติ ๗

[๓๐๘] ๓๗ เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถึยฺ วิหฺรติ เขตฺวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे ๗ เตน โข ปน สมเยน เวพุทฺธญฺทิกิ นนฺทมาตา
อุปาสิกา สาริปฺุตฺตโมคฺคฺคฺลฺลานปฺปมฺุเข ภิग्ฆุสงฺฆเม ฉพฺงฺคสมนฺนาคตฺ
ทกฺขิณฺ ปติญฺจาเปตี ๗ อทุทฺสา โข ภควา ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺธเชน
อติกฺกนฺตมานุสฺเสน เวพุทฺธญฺทิกิ นนฺทมาตริ อุปาสิกั สาริปฺุตฺตโมคฺคฺคฺลฺลานปฺปมฺุเข
ภิग्ฆุสงฺฆเม ฉพฺงฺคสมนฺนาคตฺ ทกฺขิณฺ ปติญฺจาเปตี ทิสฺวาน
ภิग्ฆุ อามนฺเตนสิ เอสา ภิग्ฆเว เวพุทฺธญฺทิกิ นนฺทมาตา อุปาสิกา
สาริปฺุตฺตโมคฺคฺคฺลฺลานปฺปมฺุเข ภิग्ฆุสงฺฆเม ฉพฺงฺคสมนฺนาคตฺ ทกฺขิณฺ ปติญฺจาเปตี
กถญจ ภิग्ฆเว ฉพฺงฺคสมนฺนาคตา ทกฺขิณา โหติ อิท
#๑ โป. ปริปุรฺการี ๗ ๒ โป. ยฺ. โส ๗

ภิกฺขเว ทายกสฺส ตีณฺงคานิ โหนฺติ ปฏิกฺคาหกาณํ ตีณฺงคานิ ฯ
กตมานิ ทายกสฺส ตีณฺงคานิ อธิ ภิกฺขเว ทายโก ปุพฺพเว ทานา
สมฺโน โหติ ทํ จิตฺตํ ปสาเทติ ทตฺวา อตฺตมโน โหติ อิมานิ
ทายกสฺส ตีณฺงคานิ กตมานิ ปฏิกฺคหกาณํ ตีณฺงคานิ อธิ ภิกฺขเว
ปฏิกฺคาหกา วิตราคา วา โหนฺติ ราควินยาย วา ปฏิปนฺนา วิตโทสา วา
โหนฺติ โทสวินยาย วา ปฏิปนฺนา วิตโหมหา วา โหนฺติ โมหวินยาย วา
ปฏิปนฺนา อิมานิ ปฏิกฺคาหกาณํ ตีณฺงคานิ ฯ อิติ ทายกสฺส ตีณฺงคานิ
ปฏิกฺคาหกาณํ ตีณฺงคานิ ฯ เอวํ โข ภิกฺขเว ฉพฺงกสมนฺนาคตา ทกฺขิณา
โหติ เอวํ ฉพฺงกสมนฺนาคตาย ภิกฺขเว ทกฺขิณาย น สุกรํ ปุณฺณสฺส
ปฺมานํ คเหตุํ เอตฺตโก ปุณฺณภิสฺสนุโท กุสลาภิสฺสนุโท สุขสฺสาหาโร
โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สกฺคสํวตฺตนิโก อิกฺกุจาย กนฺตาย มนาปาย
หิตาย สุขาย สํวตฺตตีติ ฯ อถ โข อสงฺเขยฺโย อปฺปเมยฺโย
มหาปุณฺณกฺขนุโรเตวฺว สงฺขํ คจฺจติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมฺมุเท
น สุกรํ อุกทสฺส ปฺมานํ คเหตุํ เอตฺตกาณิ อุกทพฺพหกาณิตี วา
เอตฺตกาณิ อุกทพฺพหกสฺตานิตี วา เอตฺตกาณิ อุกทพฺพหกสฺสสฺสานิตี
วา เอตฺตกาณิ อุกทพฺพหกสฺตสฺสสฺสานิตี วา อถ โข อสงฺเขยฺโย
อปฺปเมยฺโย มหาอุกทกฺขนุโรเตวฺว สงฺขํ คจฺจติ เอวเมว โข ภิกฺขเว
เอวํ ฉพฺงกสมนฺนาคตาย ทกฺขิณาย น สุกรํ ปุณฺณสฺส ปฺมานํ คเหตุํ
เอตฺตโก ปุณฺณภิสฺสนุโท กุสลาภิสฺสนุโท สุขสฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก
สกฺคสํวตฺตนิโก อิกฺกุจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตตีติ ฯ

อด โข อสงฺเขโย อปฺปเมโย มหาปฺปญฺญกฺขนฺ โขเตวว สงฺขํ กจฺจตีติ ฯ

ปฺพุเพว ทานา สุมฺโน ทํ จิตฺตํ ปสาทเย

ทตฺวา อตฺตมฺโน โหติ เอสา ยถฺยสฺส สมฺปทา ฯ

วितฺตราโค วิตฺโทโส วิตฺโมโห อนาสโว ๑

เขตฺติ ยถฺยสฺส สมฺปนฺนํ สยฺยตา พุรฺหุมาจาริโน ๒ ฯ

สยฺ อัจจยิตฺวาน ๓ ทตฺวา สเกหิ ปาณิภิ ฯ

อตฺตโน ปฺรโต เจโส ยถฺยโห โหติ มหฺปฺผลโ ๔

เอวํ ยชิตฺวา เมธาวิ สทฺโฆ มุตฺเตน เจตสา

อพฺยาปชฺฌํ สฺขํ โลกํ ๕ ปณฺหิตฺโ อูปปชฺชตีติ ฯ

[๓๐๕] ๓๘ อดโข อญฺจตโร พุราหุมนฺ เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมติ สมฺโมทนียํ กถํ
สาราณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสิตฺติ เอกมฺนตฺตํ นิสินฺโน โข โส
พุราหุมนฺ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหฺลหิ โภ โคตมฺ เอวํวาที เอวํทิฏฺฐิ
นตฺถิ อตฺตกาโร นตฺถิ ปฺรกาโรติ มาหํ พุราหุมนฺ เอวํวาที เอวํทิฏฺฐิ
อทฺทสํ วา อสุสฺสึ วา กถํ หิ นาม สยฺ อภิกฺกมฺนฺโต สยฺ
ปฏิกฺกมฺนฺโต เอวํ วกฺขติ นตฺถิ อตฺตกาโร นตฺถิ ปฺรกาโรติ
ตํ กิम्मญฺยสฺสิ พุราหุมนฺ อตฺถิ อารพฺภธาตฺติ เอวํ โภ อารพฺภธาตฺยา
สตี อารพฺภวานฺโต สตฺตา ปณฺญาณฺตีติ เอวํ โภ ยํ โข
พุราหุมนฺ อารพฺภธาตฺยา สตี อารพฺภวานฺโต สตฺตา ปณฺญาณฺติ อยํ
#๑ ม. ยฺ. วิตฺตราคา ... โทสา ... โมหา อนาสวา ฯ ๒ โป. พุรฺหุมาจารยา ฯ ม. ยฺ.
#พุรฺหุมาจารโย ฯ ๓ ม. ยฺ. อัจจยิตฺวาน ฯ ๔ โป. โลกเก ฯ

สตตานิ อตตกาโร อัย ปรงกาโรติ ฯ ตัม กิมมณฺณสิ พุราหุณฺณ อตฺถิ
นิกฺกมฺมชาตฺถิ ฯเปฯ อตฺถิ ปรงกมฺมชาตฺถิ อตฺถิ ฅามชาตฺถิ อตฺถิ
ชิตฺติชาตฺถิ อตฺถิ อุปกมฺมชาตฺถิ เอวํ โภ อุปกมฺมชาตฺถยา สติ
อุปกมฺมวณฺโถ สตฺตา ปณฺณายนฺตีติ เอวํ โภ ยํ โช พุราหุณฺณ
อุปกมฺมชาตฺถยา สติ อุปกมฺมวณฺโถ สตฺตา ปณฺณายนฺติ อัย สตตานิ
อตตกาโร อัย ปรงกาโรติ มาหํ พุราหุณฺณ เอวํวาที เอวํทิกฺขจฺจิ อทฺทสํ
วา อสฺสิสฺสี วา กถณฺหิ นาม สยํ อภิกฺกมฺมวณฺโถ สยํ ปฏฺิกมฺมวณฺโถ
เอวํ วกฺขติ นตฺถิ อตตกาโร นตฺถิ ปรงกาโรติ ฯ อภิกฺกนฺตํ โภ
โคตม ฯเปฯ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺุเปตฺติ สรณฺํ กตฺนฺติ ฯ

[๓๑๐] ๓๕ ทีณฺิมาณี ภิกฺขเว นีทานานี กมฺมมานํ สมฺมทฺยาย กตฺมานี
ตีณฺิ โลโภ นีทานํ กมฺมมานํ สมฺมทฺยาย โทโส นีทานํ กมฺมมานํ
สมฺมทฺยาย โมโห นีทานํ กมฺมมานํ สมฺมทฺยาย น ภิกฺขเว โลภา
อโลโภ สมฺมเทติ อถ โช ภิกฺขเว โลภา โลโภว สมฺมเทติ น
ภิกฺขเว โทสา อโทโส สมฺมเทติ อถ โช ภิกฺขเว โทสา โทโสว
สมฺมเทติ น ภิกฺขเว โมหา อโมโห สมฺมเทติ อถ โช ภิกฺขเว
โมหา โมโหว สมฺมเทติ น ภิกฺขเว โลภเชน กมฺมเมณ โทสเชน
กมฺมเมณ โมหเชน กมฺมเมณ เทวา ปณฺณายนฺติ มนฺุสฺสา ปณฺณายนฺติ
ยา วาปนณฺุณฺาปี กาจิ สุกฺคิ ๑ อถ โช ภิกฺขเว โลภเชน กมฺมเมณ
โทสเชน กมฺมเมณ โมหเชน กมฺมเมณ นีรโย ปณฺณายติ ตีรจฺฉานโยนิ
ปณฺณายติ ปีตฺติวิสโย ๒ ปณฺณายติ ยา วาปนณฺุณฺาปี กาจิ ทฺุคฺคิ ๓
#๑ โป. ม. ยฺ. สฺตฺตโย ฯ ๒ ม. ยฺ. เปตฺติวิสโย ฯ ๓ โป. ม. ยฺ. ทฺุคฺคิโย ฯ

อิมานิ โข ภิกขเว ตีณิ นิตานานิ กมฺมานํ สมุทฺทาย ฯ ตีณิมานิ
ภิกขเว นิตานานิ กมฺมานํ สมุทฺทาย กตฺมานิ ตีณิ อโลโก นิตานํ
กมฺมานํ สมุทฺทาย อโทโส นิตานํ กมฺมานํ สมุทฺทาย อโมโห
นิตานํ กมฺมานํ สมุทฺทาย น ภิกขเว อโลกา โลโก สมุทฺเทติ อถ
โข ภิกขเว อโลกา อโลโกว สมุทฺเทติ น ภิกขเว อโทสา โทโส
สมุทฺเทติ อถ โข ภิกขเว อโทสา อโทโสว สมุทฺเทติ น ภิกขเว
อโมหา โมโห สมุทฺเทติ อถ โข ภิกขเว อโมหา อโมโหว สมุทฺเทติ
น ภิกขเว อโลกฺเชน กมฺเมน อโทสฺเชน กมฺเมน อโมหฺเชน กมฺเมน
นโรโย ปล่อยฉายติ ตีรจฺฉานโยนิ ปล่อยฉายติ ปิตฺติวิสโย ปล่อยฉายติ
ยา วาปนฺนฺฉาปี กาจิ ทฺถุคฺคิ อถ โข ภิกขเว อโลกฺเชน กมฺเมน
อโทสฺเชน กมฺเมน อโมหฺเชน กมฺเมน ทฺเววา ปล่อยฉายนฺติ มนฺุสฺสา
ปล่อยฉายนฺติ ยา วาปนฺนฺฉาปี กาจิ สฺคฺคิ อิมานิ โข ภิกขเว
ตีณิ นิตานานิ กมฺมานํ สมุทฺทายาติ ฯ

[๓๑๑] ๔๐ เอวมฺเม สฺมํ อํกํ สมฺมํ ภควา กิมีลํ ๑ วิหฺรติ
เวพฺพวเน ฯ อถ โข อายสฺมา กิมีโล เยน ภควา เตนฺุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิทฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน
โข อายสฺมา กิมีโล ภควนฺตํ เอตทวโจ โโก นฺุ โข ภนฺเต เหตุ
โก ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรีนฺิพฺพุเต สทฺธฺมโม น จีรฺฎฺจิติโก
โหตีติ อึช กิมีล ตถาคเต ปรีนฺิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺิโย อุปาสกา
อุปาสิกาโย สตฺถริ อคารวา วิหฺรนฺติ อปฺปติสฺสา ฐมฺเม อคารวา
#๑ ม. กิมีลํ ฯ ย. กิมีฬลํ ฯ

วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา สงฺฆे อการว วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา สิกฺขาย
อการว วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา อปฺปมาเท อการว วิหรนฺติ
อปฺปติสฺสา ปฏิสฺนถาเร อการว วิหรนฺติ อปฺปติสฺสา อัย โข กิมฺมิต
เหตุ อัย ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม น
จิริญฺจิติโก โหตีติ ฯ โก ปน ฆนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน
ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม จิริญฺจิติโก โหตีติ อธิ กิมฺมิต
ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณีโย อุปาสกา อุปาสิกฺกาโย สตฺถริ
สการว วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา ฆมฺเม สการว วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา
สงฺฆे สการว วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา สิกฺขาย สการว วิหรนฺติ
สปฺปติสฺสา อปฺปมาเท สการว วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา ปฏิสฺนถาเร
สการว วิหรนฺติ สปฺปติสฺสา อัย โข กิมฺมิต เหตุ อัย ปจฺจโย เยน
ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม จิริญฺจิติโก โหตีติ ฯ

[๓๑๒] ๔๑ เอวมฺเม สฺตํ เอกํ สมัยํ ภควา ๑ ราชคฺเห วิหรติ
กิชฺฌณฺเณ ปพฺพเต ฯ อถ โข อายสฺมา สาริปฺุตโต ปุพฺพณฺหสมัยํ
นินวเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย สมฺพหุเลหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ กิชฺฌณฺเณ ปพฺพตา
โอโรหนฺโต อทฺทส อณฺยตรสฺมี ปเทเส มหนฺตํ ทารุกฺขนฺธํ ทิสฺวา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ ปสฺสถ โน อาวุโส ตฺเมห อมฺมํ มหนฺตํ ทารุกฺขนฺธนฺติ
เอวมาวุโสติ ฯ อากฺขมาโน อาวุโส ภิกฺขุ อิทฺธิมา เจโตวสิปฺุตโต
อมฺมํ ทารุกฺขนฺธํ ปจฺวีเตวว อธิมฺจุเจยฺย ตํ กิสฺส เหตุ อตฺถิ
#๑ ม. ย. อายสฺมา สาริปฺุตโต ฯ

อาวโส อมุสมิ ทารุกขนุเช ปจวีชาตุ ยํ นิสสาย ภิกขุ อิทฺธิมา
เจโตวสีปฺปตฺโต อมฺุ ทารุกขนุชฺ์ ปจวีเตวว อธิมุจฺเจยฺย ฯ อากงฺขมาโน
อาวโส ภิกขุ อิทฺธิมา เจโตวสีปฺปตฺโต อมฺุ ทารุกขนุชฺ์
อาโปเตวว อธิมุจฺเจยฺย ฯ เปฯ เตโชเตวว อธิมุจฺเจยฺย วาโยเตวว
อธิมุจฺเจยฺย สุกฺขนฺเตวว อธิมุจฺเจยฺย อสุกฺขนฺเตวว อธิมุจฺเจยฺย
ตํ กิสฺส เหตุ อตฺถิ อาวโส อมุสมิ ทารุกขนุเช อสุกฺขาตุ ยํ
นิสสาย ภิกขุ อิทฺธิมา เจโตวสีปฺปตฺโต อมฺุ ทารุกขนุชฺ์ อสุกฺขนฺเตวว
อธิมุจฺเจยฺยาติ ฯ

[๓๑๑] ๔๒ เอวมฺเม สุตฺตํ เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ จริกณฺจรมานโน
มหตา ภิกขุสงฺฆเณ สทฺธิ เยน อิจฺฉานงฺกคฺฉิ นาม โกสลาณํ
พฺราหฺมณคานิ ตทวสฺริ ตตฺร สฺทํ ภควา อิจฺฉานงฺกเล วิหฺรติ
อิจฺฉานงฺกลวณฺสนฺนฺเต ฯ อสฺสโสตฺถุ โข อิจฺฉานงฺกลกา พฺราหฺมณคหปฺติกา
สมโณ ขลฺุ โภ โคตโม สกฺยปฺปตฺโต สกฺยกุลลา ปพฺพชฺิโต อิจฺฉานงฺกคฺฉิ
อนฺุปฺปตฺโต อิจฺฉานงฺกเล วิหฺรติ อิจฺฉานงฺกลวณฺสนฺนฺเต ฯ ตํ โข ปน
ภวนฺตํ โคตมํ เอวํกฺลยาโณ กิคฺคิสฺสทฺโท อพฺภุคฺคโต อิติปิ โส
ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจฺรณฺสมฺปนฺโน ฯ เปฯ พุทฺโธ ภควาติ
โส อิมํ โลกํ สเทวํ สมารํ ฯ เปฯ อรหํ ทสฺสนํ โหตีติ ฯ อถ
โข อิจฺฉานงฺกลกา พฺราหฺมณคหปฺติกา ตสฺสา รตฺติยา อจฺเจยฺน ปหฺนฺตํ
ขาทฺนียํ โภชฺนียํ อาทาย เยน อิจฺฉานงฺกลวณฺสนฺนฺโต เตนฺุปฺสงฺกมฺีสุ
อุปฺสงฺกมิตฺวา พหิทฺวาร โกฏฺจเก อฏฺฐํสุ อูจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา ฯ

เตน โข ปน สมเณ อายสุมา นาคิโต ภควโต อุปฏจาโก
 โหติ ฯ อถ โข ภควา อายสุมนุตฺตํ นาคิตํ อามนฺเตสิ เก ปน
 เต นาคิต อุจฺจาสทฺทา มหาสทฺทา เกวภูฏามณฺเณ มจฺเณ วิโลเปนฺตํติ ๑ ฯ
 เอเต ฆนฺเต อิจฺฉานํคตฺตา พุราหุณฺณคหปตฺติกา ปหุตฺติ ขาพณียํ
 โภชนียํ อาทาย พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตฺตา ภควนฺตณฺเณ ๒ อุทฺทิสฺส
 กิฏฺฐสงฺฆมฺจจาติ ฯ มาหํ นาคิต ยเสณ สมากมํ มา จ มยา ยโส โย
 โข นาคิต นยิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส
 สมฺโพทฺสุขสฺส นิกามลาภี อสฺส อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี ยสฺสาหํ
 เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมฺโพทฺสุขสฺส นิกามลาภี
 อสฺสํ อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี โส ตํ มิพฺหสฺสํ มิทฺฐสฺสํ ตาภสฺสการสิโลกสฺสํ
 สาทิเยยฺยาติ ฯ อธิวาทฺเสตฺถานิ ฆนฺเต ภควา อธิวาทฺเสตฺถ สุกฺโต
 อธิวาทฺสนกาโลทานิ ฆนฺเต ภควโต อธิวาทฺสนกาโลทานิ ฆนฺเต ภควโต ๓
 เณ เณวาทานิ ฆนฺเต ภควา คมฺมิสฺสติ ตํนินฺนาว ภวิสฺสนฺติ พุราหุณฺณคหปตฺติกา
 เนคมา เจว ชาณปฺทา จ เสยฺยถาปี ฆนฺเต อุลลสฺสิตฺเต
 เทเว วสฺสนฺเต ยถานินฺนํ อุทฺกานิ ปวตฺตนฺติ เอวเมว โข ฆนฺเต
 เณ เณวาทานิ ภควา คมฺมิสฺสติ ตํนินฺนาว ภวิสฺสนฺติ พุราหุณฺณคหปตฺติกา
 เนคมา เจว ชาณปฺทา จ ตํ กิสฺส เหตุ ตถา หิ
 ฆนฺเต ภควโต สึลปญฺญานนฺติ ฯ มาหํ นาคิต ยเสณ สมากมํ มา
 จ มยา ยโส โย โข นาคิต นยิมสฺส เนกฺขมฺมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส
 อุปสมสุขสฺส สมฺโพทฺสุขสฺส นิกามลาภี อสฺส อกิจฺฉลาภี อกสิรลาภี
 #๑ โป. ม. มจฺฉวิโลเปติ ฯ ๒ โป. ม. ย. ภควนฺตํ เหว ฯ ๓ โป. ม. ย. อธิ ...
 #ภควโตติ อิม ปาจา นตฺถิ ฯ

ยสสาหิ เนกขมมสุขสฺส ปวิเวกสุขสฺส อุปสมสุขสฺส สมโพธิสุขสฺส
 นิกามลาภิ อสฺส ๑ อภิจฺจลาภิ อภิสฺรลาภิ โส ตํ มีพฺหสฺสํ มีทฺธสฺสํ
 ลาภสฺสกาเรสิโลกสฺสํ สาทิเยยฺย ๒ อิธาหิ นาคิต ภิภุํ ปสฺสามิ
 คามนฺตวิหารี ๓ สมหิตํ นิสินฺนํ ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ อิธานิ
 อายสฺมมฺตํ อารามิโก ตํ ก็ จมฺเฐสฺสติ สมณฺฑเทโส วา สมาริมฺหา
 ตํ ภาเวสฺสตีติ เตนาหิ นาคิต ตสฺส ภิภุํ โน น อตฺตมโน โหมิ
 คามนฺตวิหारेณ อิธ ปนาหิ นาคิต ภิภุํ ปสฺสามิ อรณฺณิกํ ๔ อรณฺเณ
 ปจลาภมานํ นิสินฺนํ ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ อิธานิ
 อยมายสฺมา อิมํ นิทฺทาภิลมถํ ปฏฺวีวินเทตฺวา อรณฺณสณฺณํ เยว มนสิกริสฺสติ
 เอกคฺคณฺติ เตนาหิ นาคิต ตสฺส ภิภุํ โน น อตฺตมโน โหมิ
 อรณฺณวิหारेณ อิธ ปนาหิ นาคิต ภิภุํ ปสฺสามิ อรณฺณิกํ อรณฺเณ
 อสมหิตํ นิสินฺนํ ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ อิธานิ
 อยมายสฺมา อสมหิตํ วา จิตฺตํ สมารหิสฺสติ สมหิตํ วา จิตฺตํ
 อนฺุรภิสฺสตีติ เตนาหิ นาคิต ภิภุํ โน น อตฺตมโน โหมิ อรณฺณวิหारेณ
 อิธ ปนาหิ นาคิต ภิภุํ ปสฺสามิ อรณฺณิกํ อรณฺเณ
 สมหิตํ นิสินฺนํ ตสฺส มยฺหํ นาคิต เอวํ โหติ อิธานิ
 อยมายสฺมา อวิมฺตํ วา จิตฺตํ วิโมเจสฺสติ วิมฺตํ วา จิตฺตํ
 อนฺุรภิสฺสตีติ เตนาหิ นาคิต ตสฺส ภิภุํ โน น อตฺตมโน โหมิ อรณฺณวิหारेณ
 อิธ ปนาหิ นาคิต ภิภุํ ปสฺสามิ คามนฺตวิหารี ลาภิ
 จีวรปิณฺฑทฺปาตเสนาสนคิลาณปจฺจยเกสฺซชฺชปริภฺวารานํ โส ตํ ลาภสฺสกาเรสิโลกํ
 #๑ ม. ยฺ. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ยฺ. สาทิเยยฺยติ ฯ ๓ ม. คามนฺตวิหารี ฯ
 #๔ ม. ยฺ. อรณฺณิกํ ฯ

นิกามยมาโน ริยจติ ปฏิสตุลลัน ริยจติ อรณณวนปตฺถานี
ปนฺตานิ เสนาสนานิ คามนิกมราชธานี โอสริตฺวา วาสี
กปฺเปติ เตนาหํ นาคิต ตสฺส ภิกฺขุโน น อุตฺตมโน โหมิ
คามนุตฺวิหาเรน อิธ ปนาหํ นาคิต ภิกฺขุํ ปสฺสามิ อรณฺณิกํ ลากี
จีวรปิตฺตปาตเสนาสนคิลานปจฺจยภสฺสชฺชปริกฺขารานํ โส ตํ
ลาภสฺสการสีโลกํ ปฏิปฺปณฺนามตฺวา น ริยจติ ปฏิสตุลลัน น ริยจติ
อรณฺณวนปตฺถานี ปนฺตานิ เสนาสนานิ เตนาหํ นาคิต ตสฺส ภิกฺขุโน
อุตฺตมโน โหมิ อรณฺณวิหาเรน ยสฺมี ๑ ปนาหํ นาคิต สมเย
อทุธานมคฺคปฏิปนฺโน น กณฺจิ ๒ ปสฺสามิ ปุโรโต วา ปจฺจโต วา ผาสฺ
เม นาคิต ตสฺมี สมเย โหติ อนุตฺมโส อูจฺจารปสฺสาวกมฺมายาติ ฯ

เสขปริหานิยวคฺโค จตฺตโต ฯ

ตสฺสทฺทานํ

เสขา เทว อปริหานิ โมคฺคลฺลสถานวิชฺชาภาคิยา

วิวาททานตฺตการี นิตานํ กิมฺมิล ทารุกฺขนุเชน นาคิโตติ ฯ

ธมฺมิกวคฺโค ปญฺจโม

[๓๑๔] ๔๓ เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถึยํ วิหฺรติ เขตฺวเน
อนาถปิตฺตทิกฺสฺส อารามे ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพพฺนฺนสมยํ นีวาเสตฺวา ปตฺต
จีวรมาทาย สวตฺถึยํ ปิตฺตทาย ปาวิสิ สวตฺถึยํ ปิตฺตทาย จริตฺวา
ปจฺจภทฺตํ ปิตฺตทปาตปฏิกฺกนฺโต อายสฺมนตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ
#๑ ไป. ยสฺมา ฯ ม. ย. ยสฺมาหํ ฯ ๒ ไป. ย. กิณฺจิ ฯ

อายาฆานนุท เยน ปุพพาราโฆ มิคารมาตุปาสาโท เตนุปลสงกมิสสาม
ทิวา วิหารายาติ ฯ เอวัง ฆนุเตติ โฆ อายสุมมา อานนุโท ภควโต
ปจจุสโสสิ ฯ อถ โฆ ภควา อายสุมตา อานนุเทน สทฐี เยน
ปุพพาราโฆ มิคารมาตุปาสาโท เตนุปลสงกมิ อถ โฆ ภควา
สายนุหสมยั ปฐิสลลانا วุฏฐิตอ อายสุมนุตั อานนุทั อามนุเตสิ
อายาฆานนุท เยน ปุพพโกฏฐโก เตนุปลสงกมิสสาม คตตานิ
ปฐิสลลิตุนุติ ฯ เอวัง ฆนุเตติ โฆ อายสุมมา อานนุโท ภควโต
ปจจุสโสสิ ฯ อถ โฆ ภควา อายสุมตา อานนุเทน สทฐี เยน
ปุพพโกฏฐโก เตนุปลสงกมิ คตตานิ ปฐิสลลิตุ ปุพพโกฏฐเก
คตตานิ ปฐิสลลิตุวา ปจจุตตริตฺวา เอกจิวโร อฏฐาสี คตตานิ
ปุพพสทิสานี ฆรุมาโน ๑ ฯ

เตน โฆ ปน สมเยน ฤษโย ปเสนทิสฺส โกสลสฺส เสโต
นาม นาโค มหาศฺรียตาพิตวาทีเตน ปุพพโกฏฐกา ปจจุตตริติ ฯ อปีสฺสุ
ตัง ชโน ทิสฺวา เอวมาห อภิรุโป วต โภ ฤษโย นาโค ทสฺสนิโย
วต โภ ฤษโย นาโค ปาสาทโก วต โภ ฤษโย นาโค
กายุปลนุโน วต โภ ฤษโย นาโคติ ๒ ฯ

เอวัง วุตเต อายสุมมา อุทายี ภควนุตั เอตทโวจ หตฺถิเมว
นุ โฆ ฆนุเต มหนุตั พุรหนุตั กายุปลนุณั ชโน ทิสฺวา เอวมาห
นาโค วต โภ นาโคติ อุทาทุ อญฺญมปี กญฺจ มหนุตั พุรหนุตั
#๑ ม. ย. คตตานิ ปุพพายมาโน ฯ ๒ ย. อิตฺ ปรี นาโค วต โภ นาโคติ
#ทิสฺสนุติ ฯ

กายุปปนัน ชโน ทิสฺวา เอวมหา นาโค วต โภ นาโคติ หตุถิมปิ
โฆ อุทายิ มหนุตฺตํ พุรหนุตฺตํ กายุปปนัน ชโน ทิสฺวา เอวมหา นาโค
วต โภ นาโคติ ฯ อสฺสมปิ โฆ อุทายิ มหนุตฺตํ พุรหนุตฺตํ โคณมปิ
โฆ อุทายิ มหนุตฺตํ พุรหนุตฺตํ อูรคมปิ โฆ อุทายิ มหนุตฺตํ พุรหนุตฺตํ
รูกขมปิ โฆ อุทายิ มหนุตฺตํ พุรหนุตฺตํ มนุสฺสมปิ โฆ อุทายิ มหนุตฺตํ
พุรหนุตฺตํ กายุปปนัน ชโน ทิสฺวา เอวมหา นาโค วต โภ นาโคติ
อปิจุทายิ โย สเทวเก โลเก สมารเก สพุรหฺมเก สสฺสมณพุราหฺมณฺเฌยา
ปชาย สเทวมนุสฺสาย อากุํ น กโรติ กายเณ วาจาย มนสา ตมห์
นาโคติ พุริมิติ ฯ อจฺจริยิ ฆนฺเต อพฺภุตฺติ ฆนฺเต ยาว
สุภาสิตถฺจิทฺติ ฆนฺเต ภควตา อปิจุทายิ โย สเทวเก โลเก สมารเก
สพุรหฺมเก สสฺสมณพุราหฺมณฺเฌยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อากุํ น
กโรติ กายเณ วาจาย มนสา ตมห์ นาโคติ พุริมิติ ฯ

อิทญจ ปนาหิ ฆนฺเต ภควตา สุภาสิตํ อิมายิ คาทาหิ อนฺโมทามิ

มนุสฺสภูตํ สมุพฺพุทฺธํ	อตุตฺตทนต์ํ สมหิตํ
อิริยมานํ พุรหฺมปเถ	จิตฺตสฺสุปฺสเม รตํ
ยํ มนุสฺสา นมฺสฺสนฺติ	สพฺพุทฺธมฺมานปารคฺคํ
เทวาปิ ตํ นมฺสฺสนฺติ	อิติ เม อรหฺโต สุตํ ฯ
สพฺพุทฺธโยชนาตีตํ	วนา นิพฺพานมากตํ ๑
กามะหิ เนกฺขมฺมรตํ	มุตฺตํ เสลาว กถฺจัน
สพฺเพ อจฺจฺจฺจิ นาโค	หิมวาณเณ สิลฺลจฺจโย ๒

#๑ ม. นิพฺพนมากตํ ฯ ๒ ม. ยฺ. สิลฺลจฺจเย ฯ

สพเพสํ นาคนามานํ สจจนาโม อนุตฺตโร ๑
นาคํ โว กิตฺตยิสฺสามิ น หิ อาคุํ กโรติ โส
โสฺรจํ อวิหีสํ จ ปาธา นาคสฺส เต ทเว
ตโป จ พุรหุมจริยํ จรณา นาคสฺส ตยาปเร
สทฺธาหตุโธ มหํนาโค อุเปกฺขาเสตทนฺตวา
สตี คีวา สีโร ปณฺณา วิมฺสา ฌมฺมจินฺตนา
ฌมฺมกฺกุณฺณิสมาตโป วิเวโก ตสฺส วาสฺส
โส ฌายี อสฺสาสรโต อชฺมตฺตูปสมาหิตो ๑
คจฺฉํ สมาหิตो นาโค จิตฺโต นาโค สมาหิตो
เสยฺยํ ๒ สมาหิตो นาโค นิสินฺโน ปิ สมาหิตो
สพฺพตฺถ สํวฺโต นาโค เอสา นาคสฺส สมฺปทา ๑
ภฺยชฺชติ อนวชฺชานิ สวชฺชานิ น ภฺยชฺชติ
ฆาสมจฺจนาทํ ๓ ทฺธา สนนฺธิํ ปรีวชฺชเย ๔
สณฺโณชนํ อนนฺนํ ญฺตี สพฺพิ ฌตฺวาน พนฺชนํ
เยน เยเนว คจฺฉติ อนเปกฺโขว คจฺฉติ ๑
ยถาปี อุทเท ชาตํ ปุณฺฑริกํ ปวทฺตติ
น อุปฺลิมฺปตี โดเยน สฺวจิณฺฐํ มโนรมํ
ตเถว โลกํ สฺสาโต พุทฺโธ โลกํ วิหริตี ๕
น อุปฺลิมฺปตี โลกเณ โดเยน ปทุมํ ยถา ๑
มหาคคินิ ปชฺชติโต ๖ อนาหารูปสมฺมตี

#๑ ม. ย. อชฺมตฺตํ สฺสสมาหิตो ๑ ๒ ย. สยํ ๑ ๓ ม. ย. ฆาสมจฺจนาทํ ๑

#๔ ม. ย. ปรีวชฺชยํ ๑ ๕ ย. วิวชฺชติ ๑ ๖ ม. มหาคคินิว ชฺชติโต ๑

#ย. มหาคคินิ ... ๑

สงขารเรสุปสนเตสุ นิพพุโตติ ปุจจติ ฯ
อตถสุสายิ วิญญาปนี อุปมา วิญญูหิ เทสิตา ฯ
วิญญาอนุติ ๑ มหานาคา นาคิ นาคเน เทสิติ ฯ
วิตราโค วิตโทโส วิตโมโห อนาสโว
สรีริ วิชหิ นาคิ ปรินิพพิสฺสติ ๒ อนาสโวติ ฯ

[๓๑๕] ๔๔ อถ โข อายสฺมา อานนุโท ปุพฺพณฺหสมฺมยิ นีวาเสตฺวา
ปตฺตจิวรมาทาย เยน มิคสาลาย อุปาสิกาย นิเวสนิ เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ปณฺตเต อาสเน นิสิตฺติ ฯ อถ โข มิคสาลา อุปาสิกา
เยนายสฺมา อานนุโท เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา อายสฺมนฺติ อานนุทํ
อภีวาเทตฺวา เอกมนฺติ นิสิตฺติ เอกมนฺติ นิสินฺนา โข มิคสาลา อุปาสิกา
อายสฺมนฺติ อานนุทํ เอตทโวจ กถํกถํ นามายิ ฆนฺเต อานนุท
ภควตา ฆมฺโม เทสิโต อญฺเญโย ยตร หิ นาม พุรฺหมจารี จ
อพุรฺหมจารี จ อุโภ สมสมคตฺติกา ภวิสฺสนฺติ อภิสฺมปรายิ ปิตา
เม ฆนฺเต ปุราโณ พุรฺหมจารี อโหสิ อาราจารี วิโร เตภูนา
คามฆมา โส กาลกโต ภควตา พุยาโกโต สกทาคามี สตฺโต ๑ ตฺสิตฺติ
กายิ อุปปฺนฺโนติ ปิตุ ๔ ปโย เม ฆนฺเต อิติทฺโต อพุรฺหมจารี
อโหสิ สทารสนฺตฺตฺตฺโต โสปี กาลกโต ภควตา พุยาโกโต สกทาคามี
สตฺโต ตฺสิตฺติ กายิ อุปปฺนฺโนติ กถํกถํ นามายิ ฆนฺเต อานนุท ภควตา
ฆมฺโม เทสิโต อญฺเญโย ยตร หิ นาม พุรฺหมจารี จ อพุรฺหมจารี
#๑ ม. วิญญสฺสนฺติ ฯ ย. วิญญิสฺสนฺติ ฯ ๒ ย. ปรินิพฺพาทิ ฯ ๓ ม.
#สกทาคามีปฺตฺโต ฯ อปริปี เอวํ ฅาตพฺพิ ฯ ๔ โป. ย. เปตฺเตยฺโย ฯ
#ม. เปตฺเตยฺโยปี เม ฯ อปริปี อิติสเมว ฯ

จ อุโภ สมสมคคิตา ภวิสฺสนฺติ อภิสฺมปรายนฺติ ฯ เอวํ โข ปเนตํ
ภคินิ ภควตา พุยาถคณฺติ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท มิคสาลา
อุปาสิกา ย นีเวสเน ปิณฺฑปาตํ คเหตุวา อฏฺฐายาสนา ปกุกามิ ฯ
อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ปจฺจภทตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกุกนฺโต เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
นีสิตฺติ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ
อิธาหิ ฆนฺเต ปุพฺพพณฺ्हสมฺมํ นีวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย เยน
มิกสาลา ย อุปาสิกา ย นีเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ปณฺณตฺเต
อาสเน นีสิตฺติ อถ โข ฆนฺเต มิคสาลา อุปาสิกา เยนอาหิ เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นีสิตฺติ เอกมนฺตํ
นินฺนนา โข ฆนฺเต มิคสาลา อุปาสิกา มํ เอตทวโจ กถํกถํ นามายํ
ฆนฺเต อานนฺท ภควตา ฆมฺโฆ เทสิโต อณฺเวยฺโย ยตฺร หิ นามํ
พฺรหฺมจาริ จ อพฺรหฺมจาริ จ อุโภ สมสมคคิตา ภวิสฺสนฺติ
อภิสฺมปรายํ ปิตา เม ฆนฺเต ปุราโณ พฺรหฺมจาริ อโหสิ อาราจาริ วิรโต
เมธฺนา กามฆมฺมา โส กาลกโต ภควตา พุยาถโต สกทาคามิ
สตฺโต ตฺสิตํ กายํ อุปฺปนฺโนติ ปิตุ ปิโย เม ฆนฺเต อีสิตฺโต
อพฺรหฺมจาริ อโหสิ สทาสนฺตฺตฺตฺโต โสปี กาลกโต ภควตา พุยาถโต
สกทาคามิ สตฺโต ตฺสิตํ กายํ อุปฺปนฺโนติ กถํกถํ นามายํ ฆนฺเต อานนฺท
ภควตา ฆมฺโฆ เทสิโต อณฺเวยฺโย ยตฺร หิ นาม พฺรหฺมจาริ จ

อพฺรหฺมจารี จ อุโภ สมสมคฺติกา ภวิสฺสนฺติ อภิสฺมปฺรายนฺติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อหิ ฆนฺเต มิกฺสาลํ อุปาสิกํ เอตทโวจํ เอวํ
โฆ ปเนตํ ภคินี ภควตา พุยาถนฺติ ฯ กา จานนฺท มิกฺสาลา อุปาสิกา
พาลา อพฺยตฺตา อมฺพกา อมฺพกสฺสณฺวา ๑ เกจ ปุริสปุคฺคสฺปโรปฺริยณาณ
ฉยิเม อานนฺท ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี กตฺเม จ
อิชานนฺท เอกจฺโจ ปุคฺคโล โสโรโต โหติ สุขสํวาโส อภินนฺทนฺติ
สพฺรหฺมจารี เอกตฺตวาเสน ตสฺส สวเนนปี อกตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี
อกตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี อปฺปฏิวิทฺธํ โหติ สามายิกมฺปี
วิมุตฺตี น ลภติ โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา หานาย ปเรติ
โน วิเสสาย หานคามิเยว โหติ โน วิเสสกามี ฯ อิธ ปนानนฺท
เอกจฺโจ ปุคฺคโล โสโรโต โหติ สุขสํวาโส อภินนฺทนฺติ สพฺรหฺมจารี
เอกตฺตวาเสน ตสฺส สวเนนปี กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ
ทิฏฺฐิยาปี ปฏิวิทฺธํ โหติ สามายิกมฺปี วิมุตฺตี ลภติ โส กายสฺส
เกทา ปรมฺมรณา วิเสสาย ปเรติ ๒ โน หานาย วิเสสกามีเยว
โหติ โน หานคามิ ตตฺตรานนฺท ปมาณิกา ปมิณฺนฺติ อิมสฺสปี
เดว ฐมฺมา อปรสฺสปี เดว ฐมฺมา กสฺมา เตสํ เอโก หิโน เอโก
ปณฺโฑติ ตณฺหิ เตสํ อานนฺท โหติ ทิฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย
ตตฺตรานนฺท ยวายํ ปุคฺคโล โสโรโต โหติ สุขสํวาโส อภินนฺทนฺติ
สพฺรหฺมจารี เอกตฺตวาเสน ตสฺส สวเนนปี กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี
กตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี ปฏิวิทฺธํ โหติ สามายิกมฺปี วิมุตฺตี ลภติ
#๑ ม. อมฺมกา อมฺมก ... ฯ ๒ โป. ปเวเทติ ฯ

อัย อานนุท ปุคฺคโล อมฺนา ปฺริเมน ปุคฺคเลน อภิกฺกนฺตโร จ
ปณฺตีตโร จ ตํ กิสฺส เหตุ อิมฺณหानนฺท ปุคฺคํ ฐมฺมโสโต
นิพฺพหติ ตทนนฺตรํ โภ ชานเยย อณฺฺตฺร ตถาคเตน ตสฺมา
ติหानนฺท มา ปุคฺคเลสุ ปมาณิกา อหฺวตฺถ มา ปุคฺคเลสุ จ
ปมาณํ คณฺฺหิตฺถ ขณฺฺตติ หานนฺท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ คณฺฺหนฺโต
อหํ วา อานนฺท ปุคฺคเลสุ ปมาณํ คณฺฺเหยยํ โย วาปนสฺส
มาทิสฺส ฯ อธิ ปนानนฺท เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โภชมาโน อธิคโต
โหติ สมเยน สมยณฺฺจสฺส โภชมฺมา อฺุปฺชชฺชนฺติ ตสฺส สวเนนปี
อกตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี อกตํ โหติ ทิฏฺฐิจยาปี อปฺปฏิวิทฺธํ
โหติ สามายิกมฺปิ วิมฺตฺตี น ลภติ โส กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
หानาย ปเรติ โน วิเสสาย หานคามิเยว โหติ โน วิเสสคามิ ฯ
อธิ ปนानนฺท เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โภชมาโน อธิคโต
โหติ สมเยน สมยณฺฺจสฺส โภชมฺมา อฺุปฺชชฺชนฺติ ตสฺส สวเนนปี
กตํ โหติ ฯเปฯ อธิ ปนानนฺท เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โภชมาโน
อธิคโต โหติ สมเยน สมยณฺฺจสฺส วิสฺสงฺขารา อฺุปฺชชฺชนฺติ ตสฺส
สวเนนปี อกตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี อกตํ โหติ ทิฏฺฐิจยาปี อปฺปฏิวิทฺธํ
โหติ สามายิกมฺปิ วิมฺตฺตี น ลภติ โส กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณา หานาย ปเรติ โน วิเสสาย หานคามิเยว โหติ โน
วิเสสคามิ ฯ อธิ ปนानนฺท เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โภชมาโน อธิคโต
โหติ สมเยน สมยณฺฺจสฺส วิสฺสงฺขารา อฺุปฺชชฺชนฺติ ตสฺส สวเนนปี

กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ ทิฏฺฐิยาปี ปฏิวิทฺธํ โหติ
สามายิกมฺปิ วิมุตฺตี ลภติ โส ภายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
วิเสสาย ปเรติ โน หานาย วิเสสคามิเยว โหติ โน หานคามิ
ตฺตฺรานนฺท ปมาณิกา ปมิณฺนุติ อิมสฺสปี เตว ชมฺมา อปรสฺสปี
เตว ชมฺมา กสฺมา เตสํ เอโก หิโน เอโก ปณฺีโตติ ตถฺยหิ
เตสํ อานนฺท โหติ ทิฆฺรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย ตฺตฺรานนฺท ยสฺส
ปฺกุกฺลสฺส โกธมาโน อธิคโต โหติ สมเยน สมยญฺจสฺส วฺจิสฺงฺขารา
อุปฺปชฺชนฺติ ตสฺส สวเนนปี กตํ โหติ พาหุสจฺเจนปี กตํ โหติ
ทิฏฺฐิยาปี ปฏิวิทฺธํ โหติ สามายิกมฺปิ วิมุตฺตี ลภติ อํ อานนฺท
ปฺกุกฺโล อมฺนา ปฺริเมน ปฺกุกฺเลน อภิกฺกนฺตฺตโร จ ปณฺีตฺตโร
จ ตํ กิสฺส เหตุ อิมญฺหानนฺท ปฺกุกฺลํ ชมฺมโสโต นิพฺพหติ
ตทนนฺตรํ โก ชาเนยฺย อญฺจตฺร ตถาคเตน ตสฺมา ติหानนฺท มา
ปฺกุกฺเลสฺ ปมาณิกา อหฺวตฺถ มา ปฺกุกฺเลสฺ จ ปมาณํ กณฺฺหิตฺถ
ขญฺลติ หานนฺท ปฺกุกฺเลสฺ ปมาณํ กณฺฺหนฺโต อหํ วา อานนฺท
ปฺกุกฺเลสฺ ปมาณํ กณฺฺเหยยํ โย วา ปนสฺส มาทิสฺ กา จานนฺท
มิกฺสาลา อุปาสิกา พาลา อพฺยตฺตา อมฺพกา อมฺพกสฺสญฺญา เก จ
ปฺริสปฺกุกฺลปโรปฺริยณาณ ๑ อิเม โข อานนฺท ฉ ปฺกุกฺลา สนฺโต
สํวิชฺชมานา โลกสฺมี ๑ ยถารูเปน อานนฺท สีเลน ปฺราโณ สมฺนฺนาคโต
อโหสิ ตถารูเปน สีเลน อิติทฺตฺโต สมฺนฺนาคโต อภวิสฺส นยิธ
ปฺราโณ อิติทฺตฺตสฺส กติมฺปี อญฺจสฺส ยถารูปาย จ อานนฺท

ปณณาย อิติทตโต สมนนาคโต อโหสิ ตถารูปาย ปณณาย
ปฺราโณ สมนนาคโต อภวิสฺส นยิธ อิติทตโต ปฺราณสฺส คติมฺปิ
อณฺณสฺส อิติ โข อานนฺท อิม ปุคฺคตา อุโภ เอกงฺคหีนาคี ฯ

[๓๑๖] ๔๕ ทฬิทฺธิยํ ๑ ภิกฺขเว ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภิกฺคิโนติ เอวํ
ภนฺเต ฯ ยมฺปิ ภิกฺขเว ทฬิทฺโท ๒ อสฺสโก อนทฺธิโก ๓ อธิํ อาทียติ
อิตฺถานมฺปิ ภิกฺขเว ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภิกฺคิโนติ เอวํ ภนฺเต ฯ
ยมฺปิ ภิกฺขเว ทฬิทฺโท อสฺสโก อนทฺธิโก อธิํ อาทียิตฺวา วทฺธึ
ปฺฐิสฺสณฺณาคี วทฺธึปฺปิ ภิกฺขเว ทฺกฺขา โลกสฺมี กามภิกฺคิโนติ เอวํ
ภนฺเต ฯ ยมฺปิ ภิกฺขเว ทฬิทฺโท อสฺสโก อนทฺธิโก วทฺธึ ปฺฐิสฺสณฺณิตฺวา
กาลาภตฺติ วทฺธึ น เทติ โจทนฺตฺติปฺปิ นํ โจทฺนาปฺปิ ภิกฺขเว ทฺกฺขา
โลกสฺมี กามภิกฺคิโนติ เอวํ ภนฺเต ฯ ยมฺปิ ภิกฺขเว ทฬิทฺโท
อสฺสโก อนทฺธิโก โจทฺยมาโน น เทติ อนฺจฺรณฺตฺติปฺปิ นํ อนฺจฺริยาปฺปิ
ภิกฺขเว ทฺกฺขา โลกสฺมี กามภิกฺคิโนติ เอวํ ภนฺเต ฯ ยมฺปิ ภิกฺขเว
ทฬิทฺโท อสฺสโก อนทฺธิโก อนฺจฺริยมาโน น เทติ พนฺธฺรณฺตฺติปฺปิ นํ
พนฺธฺรณมฺปิ ภิกฺขเว ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภิกฺคิโนติ เอวํ ภนฺเต ฯ
อิติ โข ภิกฺขเว ทฬิทฺธิยมฺปิ ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภิกฺคิโน อิตฺถานมฺปิ
ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภิกฺคิโน วทฺธึปฺปิ ทฺกฺขา โลกสฺมี กามภิกฺคิโน
โจทฺนาปฺปิ ทฺกฺขา โลกสฺมี กามภิกฺคิโน อนฺจฺริยาปฺปิ ทฺกฺขา โลกสฺมี
กามภิกฺคิโน พนฺธฺรณมฺปิ ทฺกฺขํ โลกสฺมี กามภิกฺคิโน เอวเมว โข
#๑ ม. ยฺ. ทฬิทฺธิยํ ฯ ๒ ม. ยฺ. ทฬิทฺโท ฯ ๓ ไป. ยฺ. อนาฬิโก ฯ ม. อนาฬฺหิโก ฯ

ภิกขเว ยสฺส กสฺสจฺจิ สทฺธา นตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ หิริ นตฺถิ
 กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โอตฺตปฺเป นตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ วิริยํ นตฺถิ
 กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ปญฺญา นตฺถิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ อหํ วุจฺจติ
 ภิกขเว อริยสฺส วินยฺเย ทฬิทฺุโท อสฺสโก อนทฺฐิโก สโฆ โส
 ภิกขเว ทฬิทฺุโท อสฺสโก อนทฺฐิโก สทฺธาย อสฺติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
 หิริยา อสฺติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โอตฺตปฺเป อสฺติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
 วิริเย อสฺติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ ปญฺญาย อสฺติ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
 กาเยน ทฺุจฺจริตํ จรฺติ วาจาเย ทฺุจฺจริตํ จรฺติ มนฺสา ทฺุจฺจริตํ จรฺติ
 อิทฺมสฺส อธิมาทฺานมฺหิ วทามิ โส ตสฺส กายทฺุจฺจริตสฺส ปฏฺิจฺฉาทฺนเหตุ
 ปาปิํ อิจฺฉํ ปณฺทิตฺติ มา มํ ชลฺญฺติ อิจฺฉติ มา
 มํ ชลฺญฺติ สงฺกปฺเปติ มา มํ ชลฺญฺติ วาจํ ภาสฺติ มา มํ
 ชลฺญฺติ กาเยน ปฺรกฺกมฺติ โส ตสฺส วจฺิทฺุจฺจริตสฺส ปฏฺิจฺฉาทฺนเหตุ
 ๗เป๗ โส ตสฺส มโนทฺุจฺจริตสฺส ปฏฺิจฺฉาทฺนเหตุ ปาปิํ อิจฺฉํ
 ปณฺทิตฺติ มา มํ ชลฺญฺติ อิจฺฉติ มา มํ ชลฺญฺติ สงฺกปฺเปติ
 มา มํ ชลฺญฺติ วาจํ ภาสฺติ มา มํ ชลฺญฺติ กาเยน ปฺรกฺกมฺติ
 อิทฺมสฺส วทฺุฒฺิยา วทามิ ตเมนนํ เปสฺลา สทฺุรหฺมจฺริ เอวมาหํ
 อยญฺจ โส อายสฺมา เอวํจฺริ เอวํสมาจาโรติ อิทฺมสฺส โจทฺนาย
 วทามิ ตเมนนํ อรณฺญคตํ วา รุกฺขมฺลคตํ วา สฺุณฺญวาคารคตํ วา
 วิปฺปฏิสฺารสทฺคตา ปาปกา อกุสลวิตฺกกา สมฺุทาจฺรณฺติ อิทฺมสฺส

อนุจริยาย วทามิ สโโข โส ภิกขเว ทฬิทุโท อสฺสโก อนทฺธิโก
กาเยน ทฺวจฺจริตฺติ จริตฺวา วาจาเย ทฺวจฺจริตฺติ จริตฺวา มนสา ทฺวจฺจริตฺติ
จริตฺวา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา นิรยพฺนฺชเน วา พชฺฉติ
ติรจฺฉานโยนิพฺนฺชเน วา นาหิ ภิกขเว อณฺณํ เอกํ พนฺชณํ สมนุปลสฺสามิ
เอวํทารุณํ เอวํทุกฺขํ ๑ เอวํอนฺตรายกัรํ อนฺตฺตรสฺส โยคกฺเขมสฺส
อริคฺคมาเย ยถียํ ภิกขเว นิรยพฺนฺชณํ วา ติรจฺฉานโยนิพฺนฺชณํ วาติ ฯ

ทฬิทุทฺธิยํ ทฺวกฺขํ โสเก อธิมาทานญจ วุจฺจติ
ทฬิทุโท อธิมาทาย ญฺจมาโน วิหณฺณติ
ตฺโต อนฺจฺจริตฺติ นํ พนฺชณมฺปิ นิคฺจฺจติ
เอตฺตญฺหิ พนฺชณํ ทฺวกฺขํ กามลาภาภิชปฺปิณํ ฯ
ตเถว อริยวินเย สทฺธา ยสฺส น วิชฺชติ
อหิริโก อนฺตฺตปฺปิ ปาปกมฺมํ วินิพฺพโย ๒
กายทฺวจฺจริตฺติ กตฺวา วจิทฺทฺจฺจริตฺตานิ จ
มโนทฺวจฺจริตฺติ กตฺวา มา มํ ชณฺณฺจติ อิจฺจติ
โส สฺสปฺปติ กาเยน วาจาเย อุตฺเท เจตฺตสา
ปาปกมฺมํ ปวทฺเตนฺตฺโต ตตฺถ ตตฺถ ปฺนปฺปณํ ฯ
โส ปาปกมฺโม ทฺวมเมโธ ชานํ ทฺวกฺกมฺมตฺตโน
ทฬิทุโท อธิมาทาย ญฺจมาโน วิหณฺณติ ฯ
ตฺโต อนฺจฺจริตฺติ นํ สจฺกปฺปา มานสา ทฺวกฺขา

#๑ ม. ย. เอวํ กฏฺฏกํ ฯ ๒ ย. ปาปกมฺมวินิพฺพโย ฯ

คาเม วา ยทิวา รณฺเณ ยสฺส วิปฺปฏิสาราชา ฯ
โส ปาปกมฺโม ทุมฺเมโธ ชานํ ทุกฺกมฺมุตฺตโน
โยนิมฺลฺลตฺรํ คนฺตฺวา นิริเย วาปี พชฺชติ
เอตฺตฺหิ พนฺธนํ ทุกฺขํ ยมฺหา ธีโร ปมฺจุจติ ฯ
ธมฺมตฺตฺเทหิ โภเคหิ ททํ จิตฺตํ ปสาทยํ
อุภยตฺถ กฺกุคฺคาโห สทฺทสฺส ฆรเมสิโน
ทิกฺกุชฺชมฺมฺหิตฺตฺถาย สมฺปฺราय สฺขาย จ
เอวเมตฺตํ คหฺภูจฺฉานํ จาโก ปุณฺณํ ปวทฺตติ ฯ
ตเถว อริยวินฺเย สทฺธา ยสฺส ปติภฺภูจิตฺตา
หิริมนฺโ จ โอตฺตปฺปี ปณฺณวา สีลสํวฺโต
เอโส โข อริยวินฺเย สฺขํ ชีวีติ ๑ วุจฺจติ ฯ
นिरามิตฺตํ สฺขํ สทฺธา อุเปกฺขํ อธิติภฺภูจติ
ปณฺจ นีวรณฺเณ หิตฺวา นิจฺจํ อารทฺธวิริโย
ฉานานิ อุปสมฺปชฺช เอโกทิ นิปโก สโต
เอตฺตํ ๒ ฉตฺวา ยถาภูตํ สทฺทสฺสญฺ โยชนกฺขเย
สทฺทสฺส อนฺุปาทาย สมฺมา จิตฺตํ วิมฺจุจติ ฯ
ตสฺส สมฺมาวิมฺุตฺตสฺส ฉานํ เจ โหติ ตาทิโน
อกุปฺปา เม วิมฺุตฺตตีติ ภวสฺสญฺ โยชนกฺขเย ฯ
เอตฺตํ โข ปรมํ ฉานํ เอตฺตํ สฺขมฺนฺตฺตฺรํ
อโสภํ วิรชฺชํ เขมํ เอตฺตํ อาณณฺยา มุตฺตมฺนฺติ ฯ

#๑ ม. ย. สฺขชีวีติ ฯ ๒ ม. ย. เอวํ ฯ ๓ ม. ย. อาณณฺยมุตฺตมฺนฺติ ฯ

[๓๑๓] ๔๖ [๑]- เอกัม สมยํ อายสฺมา มหาจฺจนฺโท เจตีสฺสู วิหฺรติ
 สลฺยชาติยํ ๒ ๑ ตฺตฺร โข อายสฺมา มหาจฺจนฺโท ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อวฺโส
 ภิกฺขโวติ ๑ อวฺโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต มหาจฺจนฺทสฺส
 ปจฺจสฺสโตสุ ๑ อายสฺมา มหาจฺจนฺโท เอตทวโจ อิทฺ อวฺโส ฌมฺมโยคา
 ภิกฺขุ ฌายี ภิกฺขุ อปฺสาเทนฺติ อิมํ ปน ฌายีโนมฺหา ฌายีโนมฺหาติ
 ฌายนฺติ ปชฺฌายนฺติ [๑]- กิลฺยฺหิเม ฌายนฺติ กิณฺติเม
 ฌายนฺติ กถฺลฺยฺหิเม ๔ ฌายนฺตีติ ตตฺถ ฌมฺมโยคา จ ภิกฺขุ
 นปฺปสฺสีทฺนฺติ ฌายี จ ภิกฺขุ นปฺปสฺสีทฺนฺติ น จ พหุชนฺหิตาย
 ปฏฺฐิปนฺนา โหณฺติ พหุชนฺสุขาย พหุโน ชนฺสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย
 เทวมฺนุสฺसानํ อิทฺ ปนาวฺโส ฌายี ภิกฺขุ ฌมฺมโยเค ภิกฺขุ อปฺสาเทนฺติ
 อิมํ ปน ฌมฺมโยคมฺหา ฌมฺมโยคมฺหาติ อุกฺกตฺตา อุนฺนพา จปฺลา
 มุขฺรา วิกิณฺณวาจา มุฏฺฐสฺสตีโน ๕ อสมฺปชานา อสมฺมาหิตา วิพฺภนฺตจิจฺจตา
 ปากฺกฺชนฺทฺริยา กิลฺยฺหิเม ฌมฺมโยคา กิณฺติเม ฌมฺมโยคา
 กถฺลฺยฺหิเม ฌมฺมโยคาติ ตตฺถ ฌายี จ ภิกฺขุ นปฺปสฺสีทฺนฺติ ฌมฺมโยคา
 จ ภิกฺขุ นปฺปสฺสีทฺนฺติ น จ พหุชนฺหิตาย ปฏฺฐิปนฺนา โหณฺติ
 พหุชนฺสุขาย พหุโน ชนฺสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมฺนุสฺसानํ
 อิทฺ ปนาวฺโส ฌมฺมโยคา ภิกฺขุ ฌมฺมโยคานฺนฺนฺเวว ภิกฺขุณฺํ วณฺณํ
 ภาสฺนฺติ โน ฌายีณฺํ ภิกฺขุณฺํ วณฺณํ ภาสฺนฺติ ตตฺถ ฌมฺมโยคา
 จ ภิกฺขุ นปฺปสฺสีทฺนฺติ ฌายี จ ภิกฺขุ นปฺปสฺสีทฺนฺติ น จ
 พหุชนฺหิตาย ปฏฺฐิปนฺนา โหณฺติ พหุชนฺสุขาย พหุโน ชนฺสฺส อตฺถาย
 #๑ โป. ม. ยฺ. เอวํ เม สฺมฺติ ๑ ๒ สยํ ชาติยํ ๑ ยฺ. สหชาติยํ ๑ ๓ ม. เอตฺถนฺตเร
 #นิชฺฌายนฺติ อวชฺฌายนฺติ กิมีเมติ ทิสฺสฺนฺติ ๑ ๔ ม. กถํ อิมํ ๑ ๕ โป. ม. ยฺ.
 #มุฏฺฐสฺสตี ๑

หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ อธิ ปนาวุโส ฌายี ภิกฺขุ ฌายีนฺนฺยฺเวว
ภิกฺขุณฺํ วัณฺณํ ภาสฺนฺติ โน ฌมฺมโยคานํ ภิกฺขุณฺํ วัณฺณํ
ภาสฺนฺติ ตตฺถ ฌายี จ ภิกฺขุ นปฺปสฺสีทฺนฺติ ฌมฺมโยคา จ ภิกฺขุ
นปฺปสฺสีทฺนฺติ น จ พหุชนหิตาย ปฺปฺปนา โหณฺติ พหุชนสุขาย
พหุโน ชนฺสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ ตสฺมา ตีหาวุโส
เอวํ สิกฺขิตพฺพํ ฌมฺมโยคา สมานา ฌายีณํ ภิกฺขุณฺํ วัณฺณํ
ภาสฺสิสฺสามาติ เอวญฺหิ โว อาวุโส สิกฺขิตพฺพํ ตํ กิสฺส เหตุ
อจฺจนฺริยา เหตุ อาวุโส ปุคฺคฺลา ทฺลลภา โลกสฺมี เย อมตํ ชาติ
กาเยน ผุสฺสิตฺวา วิหรนฺติ ตสฺมา ตีหาวุโส เอวํ สิกฺขิตพฺพํ ฌายี
สมานา ฌมฺมโยคานํ ภิกฺขุณฺํ วัณฺณํ ภาสฺสิสฺสามาติ เอวญฺหิ โว
อาวุโส สิกฺขิตพฺพํ ตํ กิสฺส เหตุ อจฺจนฺริยา เหตุ อาวุโส
ปุคฺคฺลา ทฺลลภา โลกสฺมี เย คมฺภีรอตฺถปํ ปณฺณาย อตีวิขุณฺณปฺสฺสนฺตฺติ ๑

[๓๑๘] ๔๗ อถ โข โมฬิยสิวกโก ๑ ปริพฺพาชโก เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมติ สมฺโมทนียํ กถํ
สาราณียํ วิตฺติสเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีติ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺโน โข
โมฬิยสิวกโก ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทโวจ สนฺทิกฺขุจิกโก ฌมฺโม
สนฺทิกฺขุจิกโก ฌมฺโมติ ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต สนฺทิกฺขุจิกโก
ฌมฺโม โหติ อกาลิกโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิกโก ๒ ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ
วิญฺญูหิตฺติ เตนฺหิ สิวก คณฺเวยเวตฺถ ปฺปฺปจฺจนิสฺสามิ ๓ ยถา เต
#๑ ไป. ย. โมฬิยสิวกโก ๑ ม. โมฬิยสิวกโก ๑ ๒ ม. โอปนยิกโก ๑ ๓ ม. ปฺปฺปจฺจนิสฺสามิ ๑

ขเมยฺย ตถา นํ พุยากรเยยฺยาสี ตํ กิํ มลฺลลฺลสิ สิวก สนฺตํ
วา อชฺฌตฺตํ โลภํ อตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โลภติ ปชานาสิ อสนฺตํ
วา อชฺฌตฺตํ โลภํ นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โลภติ ปชานาสีติ ฯ
เอวํ ภาณเต ฯ ยํ โข ตวํ สิวก สนฺตํ วา อชฺฌตฺตํ โลภํ อตฺถิ
เม อชฺฌตฺตํ โลภติ ปชานาสิ อสนฺตํ วา อชฺฌตฺตํ โลภํ
นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โลภติ ปชานาสิ เอวมฺปิ ๑ โข สิวก
สนฺทิกฺกโณ ชมฺโม โหติ ฯเปฯ ตํ กิํ มลฺลลฺลสิ สิวก สนฺตํ
วา อชฺฌตฺตํ โทสํ ฯเปฯ สนฺตํ วา อชฺฌตฺตํ โมหํ สนฺตํ
วา อชฺฌตฺตํ โลภชฺฌมํ สนฺตํ วา อชฺฌตฺตํ โทสชฺฌมํ สนฺตํ วา
อชฺฌตฺตํ โมหชฺฌมํ อตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โมหชฺฌมฺโมติ ปชานาสิ
อสนฺตํ วา อชฺฌตฺตํ โมหชฺฌมํ นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โมหชฺฌมฺโมติ
ปชานาสีติ ฯ เอวํ ภาณเต ฯ ยํ โข ตวํ สิวก สนฺตํ วา อชฺฌตฺตํ
โมหชฺฌมํ อตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โมหชฺฌมฺโมติ ปชานาสิ อสนฺตํ
วา อชฺฌตฺตํ โมหชฺฌมํ นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ โมหชฺฌมฺโมติ ปชานาสิ
เอวมฺปิ โข สิวก สนฺทิกฺกโณ ชมฺโม โหติ อกาลิโก เอหิปสฺสสิโก
โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ ฯ อภิกฺกนฺตํ ภาณเต ฯเปฯ
อุปาสกํ มํ ภาณเต ภควา ชาเรตุ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺนเปตฺติ สรณฺ
คตฺนฺติ ฯ

[๓๑๕] ๔๘ อถ โข อญฺญตโร พุราหุมนฺโณ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิํ สมฺโมทิ สมฺโมทนฺนียํ กถํ สาราณียํ
#๑ ยู. ปีสทฺโท นตฺถิ ฯ

วิตสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีหิ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส พฺราหฺมณเณ
 ภควนฺตํ เอตทโวจ สนนฺทิจฺจโก ฐมฺโม สนนฺทิจฺจโก ฐมฺโมติ โภ(
 โคตม วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา นฺ โข โภ โคตม สนนฺทิจฺจโก ฐมฺโม
 โหติ อกาลิโก เอหิปสฺสโก โอปนยิโก ปจฺจตุตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ
 เตนหิ พฺราหฺมณ ตถฺยเวคฺคตฺตํ ปฏิปฺปจฺจิสฺสํ ยถา เต ขเมยฺย
 ตถา นํ พฺยากรเยยฺยาสิ ตํ ก็ มลฺลลฺลสิ พฺราหฺมณ สนนฺตํ วา
 อชฺชตฺตํ รากํ อตฺถิ เม อชฺชตฺตํ ราโคติ ปชานาสิ อสนฺตํ วา
 อชฺชตฺตํ รากํ นตฺถิ เม อชฺชตฺตํ ราโคติ ปชานาสิตฺติ ฯ เอวํ โภ ฯ
 ยํ โข ตวํ พฺราหฺมณ สนนฺตํ วา อชฺชตฺตํ รากํ อตฺถิ เม อชฺชตฺตํ
 ราโคติ ปชานาสิ อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ รากํ นตฺถิ เม อชฺชตฺตํ
 ราโคติ ปชานาสิ เอวมฺปิ ๑ โข พฺราหฺมณ สนนฺทิจฺจโก ฐมฺโม
 โหติ ฯเปฯ ตํ ก็ มลฺลลฺลสิ พฺราหฺมณ สนนฺตํ วา อชฺชตฺตํ โทสํ สนนฺตํ
 วา อชฺชตฺตํ โมหํ สนนฺตํ วา อชฺชตฺตํ กายสนฺโทสํ สนนฺตํ วา อชฺชตฺตํ
 วจิสฺสนฺโทสํ ฯเปฯ สนนฺตํ วา อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํ อตฺถิ เม อชฺชตฺตํ
 มโนสนฺโทสํติ ปชานาสิ อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํ นตฺถิ เม
 อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํติ ปชานาสิตฺติ ฯ เอวํ โภ ฯ ยํ โข ตวํ พฺราหฺมณ
 สนนฺตํ วา อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํ อตฺถิ เม อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํติ
 ปชานาสิ อสนฺตํ วา อชฺชตฺตํ มโนสนฺโทสํ นตฺถิ เม อชฺชตฺตํ
 มโนสนฺโทสํติ ปชานาสิ เอวมฺปิ ๑ โข พฺราหฺมณ สนนฺทิจฺจโก ฐมฺโม
 โหติ อกาลิโก เอหิปสฺสโก โอปนยิโก ปจฺจตุตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ ฯ
 #๑ ย. ปิสฺสทฺโท นตฺถิ ฯ

อภิกกนฺตํ โภ โคตม อภิกกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ ภวํ
โคตโม ชาเรตุ อชชตฺตเค ปาณฺเปตํ สรณํ กตฺนฺติ ฯ

[๓๒๐] ๔๕ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เขตฺวเน
อนาถปิตฺตํ กสฺส อารามे ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จ เขโม
อายสฺมา จ สุมโน สาวตฺถิยํ วิหรนฺติ อนฺชวณฺสุมิ ฯ อถ โข อายสฺมา
จ เขโม อายสฺมา จ สุมโน เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสึทึสุ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน
โฆ อายสฺมา เขโม ภควนฺตํ เอตทโวจ โย โส ฆนฺเต ภิกฺขุ
อรหํ ชินฺนสโว วุสิตฺวา กตฺตกรณฺนิโย โอิหิตภาโร อนฺนุปฺตฺตสทฺตฺโต
ปริกฺขินฺนภวสฺสโยชฺชโน สมนฺนทฺถฺวา วิมฺตฺโต ตสฺส น เอวํ โหติ
นตฺถิ เม เสยฺโยติ วา นตฺถิ เม สทฺธิสฺสติ วา นตฺถิ เม หิโนติ
วาติ ฯ อิทมโวจ อายสฺมา เขโม ฯ สมนฺนทฺถฺวา อโหสิ ฯ
อถ โข อายสฺมา เขโม สมนฺนทฺถฺวา เม สตฺถาติ อญฺญายาสนา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขินฺนํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ อถ โข อายสฺมา
สุมโน อจฺริปฺกนฺเต อายสฺมฺนฺเต เขเม ภควนฺตํ เอตทโวจ โย
โส ฆนฺเต ภิกฺขุ อรหํ ชินฺนสโว วุสิตฺวา กตฺตกรณฺนิโย โอิหิตภาโร
อนฺนุปฺตฺตสทฺตฺโต ปริกฺขินฺนภวสฺสโยชฺชโน สมนฺนทฺถฺวา วิมฺตฺโต ตสฺส
น เอวํ โหติ นตฺถิ เม เสยฺโยติ วา นตฺถิ เม สทฺธิสฺสติ วา
นตฺถิ เม หิโนติ วาติ ฯ อิทมโวจ อายสฺมา สุมโน ฯ สมนฺนทฺถฺวา

สตฺถา อโหสิ ฯ อถ โข อายสฺมา สฺมโน สมนฺนุโย เม สตฺถาติ
อฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ อถ
โฆ ภควา อจิริปฺกนฺเตสุ ๑ อายสฺมนฺเต จ เขเม อายสฺมนฺเต จ สฺมเน
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เอวํ โข ภิกฺขเว กุสฺปฺตฺตา อณฺณํ พฺยากรโณตฺติ
อตุโถ จ วุตฺโต อตุตา จ อนฺนปฺนินฺโต อถ จ ปน อีเรกฺขเจ
โมฆปฺริสา หสฺมานกา มณฺเณ อณฺณํ พฺยากรโณตฺติ เต ปจฺจนา วิฆาตํ
อาปชฺชนฺตฺติ ฯ

น อุตฺเตสฺส น โอสฺส ๒ สมตฺเต ๓ โนปฺนียเร
ชีณา สลฺยชาติ ๔ วุตฺติ พุรฺหมจิริยํ จรฺนฺติ
สลฺยโลชนวิปฺปมฺตฺตาติ ฯ

[๓๒๑] ๕๐ อินฺทฺริยสํวเร ภิกฺขเว อสฺติ อินฺทฺริยสํวรวิปฺนฺนสฺส
หตฺถปฺนิสํ โหติ สิลํ สีเล อสฺติ สิลวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิสํ โหติ สมนฺมาสมาธิ
สมนฺมาสมาธิมฺหิ อสฺติ สมนฺมาสมาธิวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิสํ โหติ ยถาภูตฉานทสฺสนํ
ยถาภูตฉานทสฺสเน อสฺติ ยถาภูตฉานทสฺสนวิปฺนฺนสฺส
หตฺถปฺนิสํ โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค อสฺติ นิพฺพิทาวิราควิปฺนฺนสฺส
หตฺถปฺนิสํ โหติ วิมุตฺติฉานทสฺสนํ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
รฺกฺโข สาขาปฺลาสฺวิปฺนฺโน ตสฺส ปปฺปฏิกฺกาปี น ปาริปุรี คจฺจติ
ตโจปี น ปาริปุรี คจฺจติ เฝคฺคฺปิ น ปาริปุรี คจฺจติ สारิปิ
น ปาริปุรี คจฺจติ เอวเมว โข ภิกฺขเว อินฺทฺริยสํวเร อสฺติ
อินฺทฺริยสํวรวิปฺนฺนสฺส หตฺถปฺนิสํ โหติ สิลํ ฯเปฯ วิมุตฺติฉานทสฺสนํ ฯ

#๑ ม. ย. อจิริปฺกนฺเต ฯ ๒ ม. ย. โอสฺส ฯ ๓ ม. ย. สมตฺเต ฯ
#๔ ม. ชีณา ชาติ ฯ

อินทริยสัวเร ภิกขเว สติ อินทริยสัวรสมฺปนฺนสฺส อุปนิสฺสยสมฺปนฺนํ
โหติ สึลํ สีเล สติ สีลสมฺปนฺนสฺส อุปนิสฺสยสมฺปนฺโน โหติ
สมฺมาสมาธิ สมฺมาสมาธิมฺหิ สติ สมฺมาสมาธิสมฺปนฺนสฺส
อุปนิสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสนํ ยถาภูตญาณทสฺสเน สติ
ยถาภูตญาณทสฺสนสมฺปนฺนสฺส อุปนิสฺสยสมฺปนฺโน โหติ นิพฺพิทาวีราโค
นิพฺพิทาวีราเค สติ นิพฺพิทาวีราคสมฺปนฺนสฺส อุปนิสฺสยสมฺปนฺนํ โหติ
วิมุตฺติญาณทสฺสนํ เสขยถาปี ภิกขเว รุกฺโข สาขาปฺลาสสมฺปนฺโน
ตสฺส ปปฺปฏิกาปี ปารีปุรี คจฺฉติ ตโจปี ปารีปุรี คจฺฉติ เพคฺคปิ
ปารีปุรี คจฺฉติ สारोपी ปารีปุรี คจฺฉติ เอวเมว โข ภิกขเว
อินทริยสัวเร สติ อินทริยสัวรสมฺปนฺนสฺส ฯเปฯ อุปนิสฺสยสมฺปนฺนํ
โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสนนฺติ ฯ

[๓๒๒] ๕๑ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยนายสฺมา สาริปฺุตโต
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา สาริปฺุตเตน สทฺธิ สมฺโมทิ
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสเรตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสิทึ เอกมฺนฺตํ
นินฺสิโน โข อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมฺนฺตํ สาริปฺุตตํ เอตทโวจ
กิตฺตาวตา นฺ โข อาวุโส สาริปฺุตตํ ภิกฺขุ อสฺสุตฺตญฺเจว ฅมฺมํ สฺุณาติ
สฺุตา จสฺส ฅมฺมา น สมฺโมลํ คจฺฉนฺติ เข จสฺส ฅมฺมา ปุพฺเพ
เจตสา สมฺมุญฺจปุพฺพา เต จ สมฺมทาจฺรนฺติ อวิญฺญาตญฺจ วิชานาตีติ
อายสฺมา โข อานนฺโท พหุสฺสฺุโต ปฏิกาทุ อายสฺมฺนฺตญฺเวย
อานนฺทนฺติ เตนหาวุโส สาริปฺุตตํ ฅมฺมํ สฺุณาหิ สาธุกํ มนสิกโรหิ

ภาสิสุตฺตมิตฺติ เอวํ อาวุโสติ โข อายสุมา สารีปุตฺโต อายสุมโต
อานนุทสฺส ปจฺจสุโสสิ อายสุมา อานนุโท เอตทโวจ อิทาวุโส
สารีปุตฺต ภิภฺขุ ฌมฺมํ ปริยาปฺณาติ สุตฺตํ เคยฺยิ เวยฺยากรณฺม คากํ
อุทานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตฌมฺมํ เวทลฺลํ [๑]- ยถาสุตฺตํ ยถาปริยตฺตํ
ฌมฺมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสติ ยถาสุตฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฌมฺมํ วิตุถาเรน
ปเรสํ วาเจติ ยถาสุตฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฌมฺมํ วิตุถาเรน สชฺฌมายิ
กโรติ ยถาสุตฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฌมฺมํ เจตสา อนฺนุวิตกฺกเกติ อนฺนุวิจาเรติ
มนฺนาณูปกฺขติ ยสฺมี อวาเส เถรา ภิภฺขุ วิหรนฺติ พหุสฺสุตา
อากตาคมา ฌมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา ตสฺมี อวาเส วสฺสํ
อุเปติ เต กาเลน คากํ อุปสงฺกमितฺวา ปริปฺจฺจติ ปริปฺลฺหติ อิทํ
ภนฺเต กถํ อิมสฺส กฺวตฺโตติ ตสฺส เต ๒ อวิวิญฺญเจว วิวรนฺติ
อนฺนุตฺตานิกถลฺลจ อุตฺตานิกโรนฺติ อนเกวิหิตฺสฺ จ กงฺขาญฺจานิเยสฺ
ฌมฺเมสฺ กงฺขํ ปฏฺวิโนเทนฺติ เอตฺตาวตา นฺ ๓ โข อาวุโส สารีปุตฺต
ภิภฺขุ อสฺสุตฺตลฺลเจว ฌมฺมํ สฺสณาติ สฺสตา จสฺส ฌมฺมา น สมฺโมลฺลํ
คจฺจนฺติ ยะ จสฺส ฌมฺมา ปุพฺเพ เจตสา สมฺมุญฺจปุพฺพา เต จ
สมฺมทาจรนฺติ อวิญฺญาตลฺลจ วิชานาตีติ อจฺจริยิ อาวุโส อพฺภุตํ
อาวุโส ยาว สฺสภาสิตฺตลฺลจิทํ อายสุมตา อานนุเทน อิมหิ จ มยิ
จหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคตํ อายสุมนฺตํ อานนุทํ ชาเรม อายสุมา หิ
อานนุโท ฌมฺมํ ปริยาปฺณาติ สุตฺตํ เคยฺยิ เวยฺยากรณฺม คากํ อุทานํ
อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตฌมฺมํ เวทลฺลํ อายสุมา อานนุโท ยถาสุตฺตํ
#๑ ม. โสติ ทิสฺสติ ฯ ๒ โป. ม. เต ตสฺส อายสุมโต ฯ ๓ ม. ย. นุสทฺโท
#นตฺถิ ฯ

ยถาปริยตุตฺ ฌมฺมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสติ อายสุมา อานนุโท
ยถาสุตฺติ ยถาปริยตุตฺ ฌมฺมํ วิตุถาเรน ปเรสํ วาเจติ อายสุมา
อานนุโท ยถาสุตฺติ ยถาปริยตุตฺ ฌมฺมํ วิตุถาเรน สชฌายํ กโรติ อายสุมา
อานนุโท ยถาสุตฺติ ยถาปริยตุตฺ ฌมฺมํ เจตสา อนุวิตกฺเกติ อนุวิจาเรติ
มนसानุเปกฺขติ อายสุมา อานนุโท ยสฺมี อาวาเส เถรา ภิกฺขุ
วิหรนฺติ พหุสฺสุตา อากตาคมา ฌมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา ตสฺมี
อาวาเส วสฺสํ อุเปติ เต อายสุมา อานนุโท กาเลน กาลํ อุปสงฺกมิตฺวา
ปริปฺจูจฺจติ ปริปฺลฺยหติ อิทํ ฆนฺเต กถํ อิมสฺส กฺวตฺโถติ เต
อายสุมโต อานนุทสฺส อวิวฏฺฏญฺเจว วิวรนฺติ อนุตฺตานิ กตฺถจ
อฺตุตฺตานิ กโรนฺติ อนุทวิหิตฺสฺ จ กงฺขาญฺจานิเยสฺ ฌมฺเมสฺ กงฺขํ
ปฏฺวิโนเทนฺตฺติติ ฯ

[๑๒๓] ๕๒ อถ โข ชาณฺสุโสณฺนิ พุราหฺมโณ เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สฺมโมทฺธิ สฺมโมทฺธิยํ กถํ
สาราณฺนํ วิตฺติสวเรตฺวา เอกมฺนตฺติ นิสฺสิทฺธิ เอกมฺนตฺติ นิสฺสินฺโน โข
ชาณฺสุโสณฺนิ พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ ขตฺติยา โภ โคตม
กิมชฺธิปฺปายา กิอุปฺวิจารา กิอฺธิญฺจานา กิอฺภินิเวสา กิปริโยसानาติ
ขตฺติยา โข พุราหฺมณฺ ภคชฺธิปฺปายา ปญฺญปฺวิจารา พลาชฺธิญฺจานา
ปจฺจวิอฺภินิเวสา อิสฺสรียปฺริโยसानาติ ฯ

พุราหฺมณา ปน โภ โคตม กิมชฺธิปฺปายา กิอุปฺวิจารา
กิอฺธิญฺจานา กิอฺภินิเวสา กิปริโยसानาติ พุราหฺมณา โข พุราหฺมณ

โกคาธิปฺปายา ปญญปฺวิจารา มนฺตาทิฏฺฐานา ยถฺวณินิเวสา
พฺรหฺมโลคปริโยสานาติ ฯ

คหปติกา ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา ก็อุปฺวิจารา ก็อิฏฺฐานา
ก็อภินิเวสา ก็ปริโยสานาติ คหปติกา โข พฺรหฺมณฺ โภคาธิปฺปายา
ปญญปฺวิจารา สิปฺปาทิฏฺฐานา กมฺมมนฺตาทิฏฺฐานา นิฏฺฐิตกมฺมมนฺตปริโยสานาติ ฯ

อิตฺถิ ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา ก็อุปฺวิจารา ก็อิฏฺฐานา
ก็อภินิเวสา ก็ปริโยสานาติ อิตฺถิ โข พฺรหฺมณฺ ปฺริสาธิปฺปายา
อลงฺการูปฺวิจารา ปุตฺตาทิฏฺฐานา อสฺปติอภินิเวสา ๑ อิตฺสฺสริยปริโยสานาติ ฯ

โจรา ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา ก็อุปฺวิจารา ก็อิฏฺฐานา
ก็อภินิเวสา ก็ปริโยสานาติ โจรา โข พฺรหฺมณฺ อาทานาธิปฺปายา
คหณฺูปฺวิจารา สตฺถาทิฏฺฐานา อนุชฺการาภินิเวสา อทฺสฺสนปริโยสานาติ ฯ

สมณฺา ปน โภ โคตม กิมธิปฺปายา ก็อุปฺวิจารา ก็อิฏฺฐานา
ก็อภินิเวสา ก็ปริโยสานาติ สมณฺา โข พฺรหฺมณฺ ขนฺฺติโสฺรจฺจาธิปฺปายา
ปญญปฺวิจารา สึลาติฏฺฐานา อภินฺจนาภินิเวสา ๒ นิพฺพานปริโยสานาติ ฯ

อจฺจริยํ โภ โคตม อพฺภุตํ โภ โคตม ขตฺติยานมฺปิ ภาวํ
โคตโม ชานาติ อธิปฺปายณฺจ อุปฺวิจารณฺจ อธิฏฺฐานณฺจ อภินิเวสณฺจ
ปริโยสานณฺจ พฺรหฺมณฺณมฺปิ ภาวํ โคตโม ชานาติ ฯเปฯ คหปติกาณมฺปิ ๓

ภาวํ โคตโม ชานาติ อิตฺถินมฺปิ ภาวํ โคตโม ชานาติ

#๑ ไป. ม. อสฺปติภินิเวสา ฯ ๒ ม. ยฺ. อาภินฺจณฺวณินิเวสา ฯ ๓ ม. คหปติณมฺปิ ฯ

โจรานมฺปิ ภว โคตโม ชานาติ สมณานมฺปิ ภว โคตโม ชานาติ
อธิปฺปายญจ อุปฺจารญจ อธิญฺจานญจ อภินิเวสญจ ปรีโยสานญจ ฯ
อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ๗เปฯ อุปาสกํ มํ ภว โคตโม ชาเรตุ
อชฺชตคฺเค ปาณฺเปตํ สรณํ คตฺนฺติ ฯ

[๓๒๔] ๕๑ อตฺโข อณฺตโร พุราหฺมโณ เยน ภควาเตนฺอุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิํ สมฺโมทิตฺวา สมฺโมทนียํ กถํ
สาราณียํ วิตฺติสारेตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตฺติ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข โส
พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทวโจ อตฺถิ นฺโข โภ โคตม เอโก ชฺมฺโม
ภาวิทฺโต พหุสฺสีกโต โย อุโภ อตฺเถ สมชฺคฺคยฺห ติฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมฺมิกญฺเจว
อตฺถิ โย จ อตฺถิโต สมฺปรายิกฺติ อตฺถิ โข
พุราหฺมณฺ เอโก ชฺมฺโม ภาวิทฺโต พหุสฺสีกโต โย อุโภ อตฺเถ สมชฺคฺคยฺห
ติฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมฺมิกญฺเจว อตฺถิ โย จ อตฺถิโต สมฺปรายิกฺติ
กตฺโม ปน โภ โคตม เอโก ชฺมฺโม ภาวิทฺโต พหุสฺสีกโต โย อุโภ
อตฺเถ สมชฺคฺคยฺห ติฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมฺมิกญฺเจว อตฺถิ โย จ อตฺถิโต
สมฺปรายิกฺติ อปฺปมาโท โข พุราหฺมณฺ เอโก ชฺมฺโม ภาวิทฺโต
พหุสฺสีกโต โย อุโภ อตฺเถ สมชฺคฺคยฺห ติฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมฺมิกญฺเจว
อตฺถิ โย จ อตฺถิโต สมฺปรายิกฺติ เสยฺยถาปี พุราหฺมณฺ ยานิ กานิจิ
ชฺงฺคฺลานํ ปาณานํ ปทชาตานิ สพฺพานิ ตานิ หตฺถิปเท สโมธานํ
คจฺจนฺติ หตฺถิปทํ เตสํ อคฺคฺมกฺขายติ ยทิตํ มหฺนตฺตฺเตน เอวเมว
โข พุราหฺมณฺ อปฺปมาโท เอโก ชฺมฺโม ภาวิทฺโต พหุสฺสีกโต โย ๑
#๑ ม. ยู. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

อุโภ อตุเถ สมชฺชคฺคยฺห ติฏฺฐติ ทิฏฺฐธมฺมิกถฺยเจว อตุถึ โย จ
 อตุโถ สมฺปฺราโยโก เสยฺยถาปี พุราหุมนฺ กุณฺฑาคารสฺส ยา กาจิ
 โคปานสีโย สพุพา ตา กุณฺฑกฺมา กุณฺฑินฺนา กุณฺฑสโมสฺรณา กุณฺ
 ตาสึ อคฺคฺมกฺขายติ เอวเมว โข พุราหุมนฺ ฯเปฯ เสยฺยถาปี
 พุราหุมนฺ ปพฺพชลาโยโก ปพฺพชฺชึ ลายิตฺวา อคฺคฺเค คเหตุวา โอรุณาติ
 นิรุณาติ นิจฺเจทาเทติ ๑ เอวเมว โข พุราหุมนฺ ฯเปฯ เสยฺยถาปี
 พุราหุมนฺ อมฺพปิตฺตฺธิยา วณฺณจฺฉินฺนาย ยานิ กานิจิ อมฺพานิ
 วณฺณโณปนิพฺพนฺนานิ ๒ สพุพานิ ตานิ ตทนฺวยานิ ภาวนฺติ เอวเมว โข
 พุราหุมนฺ ฯเปฯ เสยฺยถาปี พุราหุมนฺ เย เกจิ ชุทฺททราชาโน ๓ สพุเพ
 เต ธนฺโณ จกฺกวัตติสฺส อนฺนุยฺยตฺตา ภาวนฺติ ราชา เตสึ จกฺกวัตติ
 อคฺคฺมกฺขายติ เอวเมว โข พุราหุมนฺ ฯเปฯ เสยฺยถาปี พุราหุมนฺ
 ยา กาจิ ตารกรูปานํ ปภา สพุพา ตา จนฺทสฺส ปภาย กถฺถึ
 นาคฺฆนฺตฺติ โสฬสี จนฺทปฺปภา ตาสึ อคฺคฺมกฺขายติ เอวเมว โข
 พุราหุมนฺ อปฺปมาโท เอโก ธมฺโม ภาวิตฺ พหุสฺสิกโต โย ๔ อุโภ อตุเถ
 สมชฺชคฺคยฺห ติฏฺฐติ ทิฏฺฐธมฺมิกถฺยเจว อตุถึ โย จ อตุโถ สมฺปฺราโยโก
 อโย โข พุราหุมนฺ เอโก ธมฺโม ภาวิตฺ พหุสฺสิกโต โย ๔ อุโภ
 อตุเถ สมชฺชคฺคยฺห ติฏฺฐติ ทิฏฺฐธมฺมิกถฺยเจว อตุถึ โย จ อตุโถ
 สมฺปฺราโยโกติ ฯ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ
 อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตคฺคเค ปาณฺเปตฺติ สฺรณํ คตฺนฺติ ฯ
 #๑ สึ. นิปฺโปญฺเฐติ ฯ ย. นิจฺเจทาเทติ ฯ ๒ ย. วณฺณูป ... ฯ ๓ ม. ย.
 #ชุทฺททราชาโน ฯ ๔ ม. ย. อโย ปาโจ นตฺถิ ฯ

[๑๒๕] ๕๔ เอกิ สมย ภควา ราชคเห วิหริติ กิษณญญ ปพฺพเต ฯ
เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ฌมฺมิโก ชาติญฺมิย อวาสิโก โหติ
สพฺพโส ชาติญฺมิย สุตตฺส อวาเสสฺ ๑ ตตฺร สฺมํ อายสฺมา ฌมฺมิโก
อาคนฺตุเก ภิกฺขุ อุกโกสติ ปริภาสติ วิหีสติ วิตุทฺติ ๑ โรเสติ วาจา
เต จ อาคนฺตุกา ภิกฺขุ อายสฺมา ฌมฺมิเกน อุกโกสิยมานา ปริภาสิยมานา
วิหีสิยมานา วิตุทฺติยมานา โรสิยมานา วาจา ปกฺกมฺนฺติ
น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อวาสิ ๑ อถ โข ชาติญฺมิกานํ ๒ อุปาสกานํ
เอตทโหสิ มยฺ โข ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺนฺจिता จีวรปิตฺตปาตเสนาสน-
กิลานปจฺจยเกสชฺชปริกฺขารเณน อถ จ ปน ๓ อาคนฺตุกา ภิกฺขุ
ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อวาสิ โก นฺ โข เหตุ โก ปจฺจโย
เยน อาคนฺตุกา ภิกฺขุ ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อวาสนฺติ ๑
อถ โข ชาติญฺมิกานํ อุปาสกานํ เอตทโหสิ อยฺ โข อายสฺมา
ฌมฺมิโก อาคนฺตุเก ภิกฺขุ อุกโกสติ ปริภาสติ วิหีสติ วิตุทฺติ
โรเสติ วาจา เต จ อาคนฺตุกา ภิกฺขุ อายสฺมา ฌมฺมิเกน
อุกโกสิยมานา ปริภาสิยมานา วิหีสิยมานา วิตุทฺติยมานา โรสิยมานา
วาจา ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อวาสิ ๑ ยนฺนุน มยฺ อายสฺมณฺตํ
ฌมฺมิกํ ปพฺพชาเชยฺยามาติ ๑ อถ โข ชาติญฺมิกา อุปาสกา เยน
อายสฺมา ฌมฺมิโก เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมณฺตํ ฌมฺมิกํ
เอตทโวจํ ปกฺกมฺตฺ ฆนฺเต อายสฺมา ฌมฺมิโก อิมฺมุหา อวาสา
อลนฺเต อิทฺ วาเสนาติ ๑

#๑ ย. วิตุเทติ ๑ ๒ ม. ชาติญมิกานํ ๑ อปริปิ อีทิสเมว ๑ ๓ ย. อถ โข ปน ๑

อถ โข อายสุมา ฐมฺมิโก ตมฺหา อวาสา อณฺณํ อวาสิ
อคมาสี ฯ ตตฺรปี สฺหํ อายสุมา ฐมฺมิโก อากนฺตุเก ภิกฺขุ อุกโกสฺติ
ปริภาสฺติ วิหีสฺติ วิตุทฺติ โรเสติ วาจาเย เต จ อากนฺตุกา ภิกฺขุ
อายสุมา ฐมฺมิเกน อุกโกสิยมานา ปริภาสิยมานา วิหีสิยมานา
วิตุทฺติยมานา โรสิยมานา วาจาเย ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ
อวาสิ ฯ อถ โข ชาตฺถิกฺมิกานํ อุปาสกานํ เอตทโหสิ มยฺ โข
ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภุจฺจิตา จีวรปฺนิทฺตปาตเสนาสนคฺคิลาณปจฺจยเกสฺสชฺชปริกฺขารเณ
อถ จ ปน อากนฺตุกา ภิกฺขุ ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ
ริณฺจนฺติ อวาสิ โโก นฺ โข เหตุ โโก ปจฺจโย เยน อากนฺตุกา
ภิกฺขุ ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อวาสนฺติ ฯ อถ โข
ชาตฺถิกฺมิกานํ อุปาสกานํ เอตทโหสิ อยฺ โข อายสุมา ฐมฺมิโก
อากนฺตุเก ภิกฺขุ อุกโกสฺติ ปริภาสฺติ วิหีสฺติ วิตุทฺติ โรเสติ วาจาเย
เต จ อากนฺตุกา ภิกฺขุ อายสุมา ฐมฺมิเกน อุกโกสิยมานา ปริภาสิยมานา
วิหีสิยมานา วิตุทฺติยมานา โรสิยมานา วาจาเย ปกฺกมฺนฺติ
น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อวาสิ ฯ ยนฺนุน มยฺ อายสุมนฺตํ ฐมฺมิกํ
ปพฺพาเชยฺยามาติ ฯ อถ โข ชาตฺถิกฺมิกา อุปาสกา เยน อายสุมา
ฐมฺมิโก เตนฺอุปสงฺกมฺมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา อายสุมนฺตํ ฐมฺมิกํ เอตทโวจํ
ปกฺกมฺตฺ ภูเต อายสุมา ฐมฺมิโก อิมฺมหาปี อวาสา
อลนฺเต อิทฺ วาเสนาติ ฯ

อถ โข อายสุมา ฐมฺมิโก ตมฺหาปี อวาสา อณฺณํ อวาสิ

อคฺมาสิ ฯ ตตฺรปี สฺหํ อายสฺมา ฌมฺมิโก อคฺนฺตฺเก ภิกฺขุ อกฺโกสฺติ
ปฺริภาสฺติ วิหีสฺติ วิตุทฺติ โรเสติ วาจา ย เต จ อคฺนฺตฺกา ภิกฺขุ
อายสฺมตา ฌมฺมิเกน อกฺโกสฺยมา น ปฺริภาสฺยมา น วิหีสฺยมา น
วิตุทฺยมา น โรสฺยมา น วาจา ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ
อวาสาํ ฯ อถ โข ชาตฺถิณฺมิกานํ อุปาสกาณํ เอตทโหสิ มยฺ โข
ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺภุจฺจิตา จีวรปฺนิทฺตปาตเสนาสนคฺลิตานปจฺจยเกสฺสชฺชปฺริภาเรน
อถ จ ปน อคฺนฺตฺกา ภิกฺขุ ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ
ริณฺจนฺติ อวาสาํ โก นฺุ โข เหตุ โก ปจฺจโย เยน อคฺนฺตฺกา
ภิกฺขุ ปกฺกมฺนฺติ น สณฺจนฺติ ริณฺจนฺติ อวาสนฺติ ฯ อถ
โข ชาตฺถิณฺมิกานํ อุปาสกาณํ เอตทโหสิ ฯเปฯ ยนฺนุน มยฺ อายสฺมณฺตํ
ฌมฺมิกํ ปพฺพาเชยฺยาม สพฺพโส ชาตฺถิณฺมยฺ สตฺตฺติ อวาเสหฺติ ฯ
อถ โข ชาตฺถิณฺมิกา อุปาสกา เยน อายสฺมา ฌมฺมิโก เตนฺอุปสงฺกมฺมฺสู
อุปสงฺกมฺมฺตฺวา อายสฺมณฺตํ ฌมฺมิกํ เอตทโวจฺจุ ปกฺกมฺต
ภนฺเต อายสฺมา ฌมฺมิโก สพฺพโส ชาตฺถิณฺมยฺ สตฺตฺติ อวาเสหฺติ ฯ
อถ โข อายสฺมโต ฌมฺมิกสฺส เอตทโหสิ ปพฺพาชฺโต โขมฺหิ
ชาตฺถิณฺมิกเกหิ อุปาสเกหิ สพฺพโส ชาตฺถิณฺมยฺ สตฺตฺติ อวาเสหิ กหํ
นฺุ โขทานิ คจฺจณฺมิตฺติ ฯ อถ โข อายสฺมโต ฌมฺมิกสฺส เอตทโหสิ
ยนฺนุนาหํ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกเมยฺยณฺติ ฯ อถ โข อายสฺมา
ฌมฺมิโก ปตฺตจิวฺรมาทาย เยน ราชคหํ เตน ปกฺกามิ อนฺุปฺพเพน
เยน ราชคหํ กิซฺฉณฺภู ปพฺพโต เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ

อุปลงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิเวทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ เอกมนฺตํ
นินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ ฌมฺมิกํ ภควา เอตทโวจ หนฺท กุโธ นุ
ตฺวํ พุราหุณฺณ ฌมฺมิก อากฺขณฺสีติ ฯ ปพฺพาชิตฺ อหํ ภนฺเต ชาติญฺมิเกหิ
อุปาสเกหิ สพฺพโส ชาติญฺมียิ สตฺตหิ อวาเสหีติ ฯ อลํ พุราหุณฺณ
ฌมฺมิก กิณฺเต อิมินา ยนฺตํ ตโต ตโต ปพฺพาเชนฺติ โส
ตฺวํ ตโต ตโต ปพฺพาชิตฺ มเมว สนฺตึเก อากฺขณฺสีติ ฯ

ภูตปฺพฬํ พุราหุณฺณ ฌมฺมิก สามุทฺทิกา วาณิชา ตีรทสฺสี สกฺขณฺ
คเหตฺวา นาวาย สมุทฺทํ อชฺโฆคาหนฺติ เต อตีรทสฺสนิยา ๑ นาวาย
ตีรทสฺสี สกฺขณฺ มฺลจฺนฺติ โส กฺจฺนฺเตว ปฺรตฺถิมํ ทิสํ กฺจฺนฺติ
ปจฺจิมํ ทิสํ กฺจฺนฺติ อุตฺตรํ ทิสํ กฺจฺนฺติ ทกฺขิณฺ ทิสํ กฺจฺนฺติ
อุทฺธํ กฺจฺนฺติ อนฺุทิสํ สเจ โส สมฺนฺตา ตีริ ปสฺสติ
ตถาคคโกว โหติ สเจ ปน โส สมฺนฺตา ตีริ น ปสฺสติ
ตเมว นาวํ ปจฺจจากฺขณฺติ เอวเมว โข พุราหุณฺณ ฌมฺมิก ยนฺตํ
ตโต ตโต ปพฺพาเชนฺติ โส ตฺวํ ตโต ตโต ปพฺพาชิตฺ มเมว
สนฺตึเก อากฺขณฺสีติ ฯ

ภูตปฺพฬํ พุราหุณฺณ ฌมฺมิก รณฺโฆ โกรพฺยสฺส สฺสปฺตฺติญฺโจ นาม
นิโครธราชา อโหสิ ปญฺจสาโย สีตจฺฉาโย มโนรมิ สฺสปฺตฺติญฺจสฺส
โย ปน พุราหุณฺณ ฌมฺมิก นิโครธราชสฺส ทฺวาทส โยชนานิ
อภินิเวโส อโหสิ ปญฺจ โยชนานิ มฺลสนฺตานกานํ สฺสปฺตฺติญฺจสฺส โข
#๑ สี. ม. ยู. อตีรทกฺขินิยา ฯ

ปน พุราหุณ ฌมมิก นิโครธราชสุต มหนฺตานิ ๑ ผลานิ อเหตุ
 เสยฺยถาปี นาม อาพุกถาลิกา เอวมสุต สาธุณี ผลานิ อเหตุ
 เสยฺยถาปี นาม ขุทุมมธ อเนพํ ๒ สุปฺตัญฺจสุต โข ปน พุราหุณ
 ฌมมิก นิโครธราชสุต เอกํ ขนฺธิ ราชา ปริญฺชติ สทฺธิ
 อิตฺถาคาเรน เอกํ ขนฺธิ พลกาโย ปริญฺชติ เอกํ ขนฺธิ เนคมชานปทา
 ปริญฺชติ เอกํ ขนฺธิ สมณพุราหุณฺณา ปริญฺชติ เอกํ
 ขนฺธิ มิคปกฺกิโย ๓ ปริญฺชติ สุปฺตัญฺจสุต โข ปน พุราหุณ
 ฌมมิก นิโครธราชสุต น โกจิ ผลานิ รกฺขติ น จ สฺทํ อณฺณมณฺณสุต
 ผลานิ หีสฺนติ อถ โข พุราหุณ ฌมมิก อณฺณตโร ปฺริโส
 สุปฺตัญฺจสุต นิโครธราชสุต ยาวทถํ ผลานิ ภกฺขิตฺวา สาขํ
 ภณฺชิตฺวา ปกฺกามิ อถ โข พุราหุณ ฌมมิก สุปฺตัญฺจสุต นิโครธราช
 อธิวคฺถาย เทวตาย เอตทโหสิ อจฺฉริยํ วัต โภ อพฺกุตํ
 วัต โภ ยาว ปาปมนุสฺโส ยตฺร หิ นาม สุปฺตัญฺจสุต นิโครธราชสุต
 ยาวทถํ ผลานิ ภกฺขิตฺวา สาขํ ภณฺชิตฺวา ปกฺกมิตฺสฺติ
 ยนฺนฺน สุปฺตัญฺจสุต นิโครธราชฯ आयตีํ ผลํ น ทเพยฺยติ อถ โข
 พุราหุณ ฌมมิก สุปฺตัญฺจสุต นิโครธราชฯ आयตีํ ผลํ น อทาสี ๔
 อถ โข พุราหุณ ฌมมิก ราชา โกรโพยฺ เยน สกฺโก เทวานมินฺโท
 เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา สกฺกํ เทวานมินฺทํ เอตทโวจฺ ยคฺเช
 มาริสฺ ชานเยยฺยาสี สุปฺตัญฺจสุต นิโครธราชฯ ผลํ น เทตฺติ อถ โข
 #๑ สี. ม. ย. ตาว มหนฺตานิ ๑ ๒ ย. อนีลํ ๑ ๓ โป. ม. มิกฯ ๑ ย. มิคปกฺกิโย ๑
 #๔ ม. ย. นาทาสี ๑

พุราหุณณ ฌมมิก สกโก เทวานมินุโท ตถารูปิ อิทธาภิสงขาริ
 อภิสงขาระสิ ๑ ยถา ภูสา ๒ วาตวภูจิจิ อากนตุวา สุปปติภูจันนิ โครธราเช
 ปวตเตสิ ๓ อุมมุลมกาสิ อถ โข พุราหุณณ ฌมมิก สุปปติภูเจ
 นิโครธราเช อชิวตุถา เทวตา ทุกขี ทุมมณา อสสุมุขี รุทมานา
 เอกมณุตติ อภูจาสิ อถ โข พุราหุณณ ฌมมิก สกโก เทวานมินุโท เยน
 สุปปติภูเจ นิโครธราเช อชิวตุถา เทวตา เตนุปลงกมิ อุปสงกมิตวา
 สุปปติภูเจ นิโครธราเช อชิวตุถั เทวตัง เอตทโวจ กิ นุ
 ตวั เทเวเต ทุกขี ทุมมณา อสสุมุขี รุทมานา เอกมณุตติ จิตาติ ตถา
 หิ ปน เม มาริส ภูสา วาตวภูจิจิ อากนตุวา ภาวัน ปวตเตสิ ๓
 อุมมุลมกาสิติ อปี นุ ตวั เทเวเต รุกขชมเม จิตา ๔ ภูสา วาตวภูจิจิ
 อากนตุวา ภาวัน ปวตเตสิ ๓ อุมมุลมกาสิติ กถัง ปน มาริส รุกโข
 รุกขชมเม จิตโต โหตีติ อิช ๕ เทเวเต รุกขสสุ มุตติ ตถิกา
 หรณติ ตัง ตถตติกา หรณติ ปตตัง ปตตตติกา หรณติ ปุप्ผัง
 ปุप्ผตติกา หรณติ ผลัง ผลตติกา หรณติ น จ เตน เทเวตาย
 อนตตมณตา วา อนภินนุทิกิ วา ๖ กรณียา เอวั โข เทเวเต
 รุกโข รุกขชมเม จิตโต โหตีติ อภูจิตา เยว โข เม มาริส
 รุกขชมเม ภูสา วาตวภูจิจิ อากนตุวา ภาวัน ปวตเตสิ ๓ อุมมุลมกาสิติ
 สเจ โข ตวั เทเวเต รุกขชมเม ติภูเจยยาสิ ลียา เต
 ภาวัน ยถา ปุเรติ ติภูเจยยามหัง ๗ มาริส รุกขชมเม โหตุ เม
 #๑ ม. ย. อภิสงขาสิ ๑ ๒ ม. ย. ภูสา ๑ อปรังปี อีทิสเมว ๑ ๓ ลี. ย. ปาเตสิ ๑
 #๔ ม. ย. จิตาย ๑ ๕ ย. อิชเว ๑ ๖ ลี. อนภिरทฐิ วา ๑ ๗ ม. ย. จตุสามหัง ๑

ภวานํ ยถา ปุเรติ อถ โข พุราหุณณ ฌมฺมิก สกฺโก เทวานมฺินฺโท
ตถารูปํ อิทฺธาภิสฺสงฺขารํ อภิสฺสงฺขาริ ๑ ยถา ภูสา วาตวฺภูจฺจ อากนฺตุวา
สุปฺปติภฺภูจฺจํ นิโครฺชราชํ อุตฺสาเปติ สจฺจวีนฺนิ ๒ มฺูลานิ อเหตุํ เอวเมว
โฆ พุราหุณณ ฌมฺมิก อปฺนุ ตํ สมณณมฺเม จิตฺตํ ชาตฺติภฺภูมิกา
อุปาสกา ปพฺพาเชลฺลํ ๓ สพฺพโส ชาตฺติภฺภูมฺยํ สตฺตฺติ อวาเสหฺติติ กถํ
ปน ๔ ภูนฺเต สมโณ สมณณมฺเม จิตฺโต โหติติ อิทฺ พุราหุณณ
ฌมฺมิก สมโณ อุกฺโกสนฺตํ น ปจฺจกฺโกสฺติ ๕ โรสนฺตํ น ปฏฺิโรสฺติ
ภณฺฑนฺตํ น ปฏฺิภณฺฑตฺติ เอวํ โข พุราหุณณ ฌมฺมิก สมโณ
สมณณมฺเม จิตฺโต โหติติ อภฺภูจฺจิตฺตญฺเอว โฆ มํ ภูนฺเต สมณณมฺเม
ชาตฺติภฺภูมิกา อุปาสกา ปพฺพาเชลฺลํ สพฺพโส ชาตฺติภฺภูมฺยํ สตฺตฺติ
อวาเสหฺติติ ฯ

ภูตฺตฺตฺตํ พุราหุณณ ฌมฺมิก สฺสุนฺตฺโต นาม สตฺถา อโหสิ
ติตฺถกโร กามสฺสุ วิตฺตราโค สฺสุนฺตฺตฺตฺส โฆ ปน พุราหุณณ ฌมฺมิก
สตฺถโน อนนฺกานิ สวากสฺตานิ อเหตุํ สฺสุนฺตฺโต สตฺถา สวากานํ
พุรฺหุณฺโลกสฺหพฺยตฺาย ฌมฺมํ เทเสสิ เย โฆ ปน พุราหุณณ ฌมฺมิก
สฺสุนฺตฺตฺส สตฺถโน พุรฺหุณฺโลกสฺหพฺยตฺาย ฌมฺมํ เทเสนฺตฺตฺส จิตฺตานิ
น ปสาเทลฺลํ เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทฺคฺคฺติ
วินิปาตํ นิริยํ อุปฺปชฺชีสฺสุ เย โฆ ปน พุราหุณณ ฌมฺมิก สฺสุนฺตฺตฺส
สตฺถโน พุรฺหุณฺโลกสฺหพฺยตฺาย ฌมฺมํ เทเสนฺตฺตฺส จิตฺตานิ ปสาเทลฺลํ
#๑ ม. ยฺ. อภิสฺสงฺขาสฺสิ ฯ ๒ โป. ปณจฺวิธานิ ฯ ๓ ยฺ. ปพฺพาเชยฺยํ ฯ ๔ โป. โฆ. ฯ
#๕ โป. ปฏฺิโกสฺติ ฯ

เต ภายสุส เกทา ปรมมรณา สุคตี สคคิ โลกิ อุปชชชีสุ ฯ

ภูตปุปพิ พุราหุณณ ชมมิก มุกปกโข นาม สตุธา อโหสิ ฯเปฯ
อรเนมิ นาม สตุธา อโหสิ กุฑทาลโก นาม สตุธา อโหสิ
หตุธิปาโล นาม สตุธา อโหสิ ฯเปฯ โชติปาโล นาม สตุธา
อโหสิ ติตถกโร กามesu วิตราโค โชติปาลสุส โข ปน พุราหุณณ
ชมมิก สตุถโน อนะกานิ สากสทานิ อหะสุ โชติปาโล สตุธา
สากานัน พุหุมโลกสหพุตาย ชมมิม เทเสสิ เย โข ปน พุราหุณณ
ชมมิก โชติปาลสุส สตุถโน พุหุมโลกสหพุตาย ชมมิม
เทเสนตสุส จิตตานิ น ปสาเทสุ เต ภายสุส เกทา ปรมมรณา
อปาโย ทุกคตี วินิปาติ นิริย อุปชชชีสุ เย โข ปน พุราหุณณ
ชมมิก โชติปาลสุส สตุถโน พุหุมโลกสหพุตาย ชมมิม เทเสนตสุส
จิตตานิ ปสาเทสุ เต ภายสุส เกทา ปรมมรณา สุคตี สคคิ
โลกิ อุปชชชีสุ ฯ ติ กิ มลลลสิ พุราหุณณ ชมมิก โย อิมะ ฉ
สตุธาโร ติตถกเร กามesu วิตราเค อนะกสทปริวาระ สสาวกสงฆะ
ปทุญจจิตโต อุกโกเสยยะ ปริภาเสยยะ พหุ ๑ โส อปุลลัน ปสเวยยาติ ฯ
เอว ภานเต ฯ โย โข พุราหุณณ ชมมิก อิมะ ฉ สตุธาโร
ติตถกเร กามesu วิตราเค อนะกสทปริวาระ สสาวกสงฆะ ปทุญจจิตโต
อุกโกเสยยะ ปริภาเสยยะ พหุ โส อปุลลัน ปสเวยยะ โย เอกัม
ทิกุจิสมนันนัม ปุคคัลลัม ปทุญจจิตโต อุกโกสตี ปริภาสตี อโย ตโต
#๑ โป. พหุญจ ฯ

พหุตรํ อปฺลฺลํ ปสฺวติ ตํ กิสฺส เหตุ นานํ พุราหุณฺณ ฌมฺมิก
อิโต พหิทฺธา เอวรูปํ ขนฺตํ ๑ วทามิ ยถา มํ สพุรหุณฺณจารีสุ
ตสฺมา ติทฺ พุราหุณฺณ ฌมฺมิก เอวํ สิกฺขิตพฺพํ น โน อามสพุรหุณฺณจารีสุ ๒
จิตฺตานิ ปทฺฐจฺานิ ภวิสฺสนฺตํติ เอวํ หิ เต พุราหุณฺณ
ฌมฺมิก สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

สุเนตฺโต มุกฺปกฺโข จ อรเนมิ จ พุราหุณฺโณ
กุกฺกทาลโก อหุ สตฺธา หตฺถิปาโล จ มาณโว
โซติปาโล จ โควินฺโท อหุ สตฺตปฺโรหิโต
อภิสฺเสกา ๑ อตีตฺเส จ สตฺถาโร ยสฺสสิโน
นिरามคนฺธา กรุณฺณ วิมุตฺตา ๔ กามสฺลฺโยชนาติตา ๕
กามราคํ วิราเชตฺวา พุรหุณฺณโลกฺอุปคา อหุ ฯ
อเหตุํ สวกา เตสํ อนเกานิ สตานนฺปี
นिरามคนฺธา กรุณฺณ วิมุตฺตา ๔ กามสฺลฺโยชนาติตา ๕
กามราคํ วิราเชตฺวา พุรหุณฺณโลกฺอุปคา อหุ ฯ
โย ๖ เต อีสึ พาทฺริเก วิตฺราเค สสมาหิเต
ปทฺฐจฺมนสฺงกปฺโป โย นโร ปรีภาสติ
พหุณฺจ โส ปสฺวติ อปฺลฺลํ ตาทิสฺส นโร ฯ
โย เจกํ ทิกฺขิสฺมนฺนํ ภิกฺขุํ พุทฺธสฺส สวากํ

#๑ ม. ย. เอวรูปํ ขนฺตํ ๑ ๒ ม. สมสพุรหุณ... ๑ ย. ...สพุรหุณ... ๑ ๓ ม. ย.

#อหีสกา ๑ ๔ ม. กรุณฺณวิมุตฺตา ๑ ๕ ม. ย. ติกา ๑ ๖ ม. ย. เย ๑

ปทุฏฺจนนสงฺกโป โย นโร ปริภาสติ
อัย ตโต พหุตรํ อปฺลณฺถํ ปสเว นโร ฯ
น สาธฺรूपํ อาสีเท ๑ ทิฏฺฐิจฺจุจฺจานปฺปหาณินฺ ฯ
สตฺตโม ปุคฺคโค เอโส อริยสงฺฆสฺส วุจฺจติ
อวิตราคो กามสฺส ยสฺส ปณฺจินฺทริยา มฺหุ
สทฺธา สติ จ วิริยํ ๒ สมโถ จ วิปสฺสนา
ตาทิสํ ภิกฺขุํ อาสชฺช ปุพฺเพว อฺปฺพลณฺตติ
อตุตฺตานํ อฺปฺहतฺวาน ปจฺจนา อณฺถํ วิหีสติ ฯ
โย จ รกฺเขยฺย อตุตฺตานํ อกฺขโต ๓ ปณฺทิตฺโต สทาติ ฯ
ธมฺมิกวคฺโค ปณฺจโม ฯ

ตสฺสทฺทานํ

นาคมิกสาลา อธิณฺํ จุนฺทํ ๔ เทว ว สทฺธิฏฺฐิกํ ๕
เขมอินฺทริยา อานนฺท ๖ ขตฺติยา อปฺปมาเทน ธมฺมิโกติ ฯ
ปจฺมปณฺณาสโก นิฏฺฐิตฺโต ฯ

#๑ ม. ย. อาสีเท ฯ ๒ ย. สทฺธา สติ วิริยณฺจ ฯ ๓ โป. อกฺขุโร ฯ ๔ ย. จุนฺท ฯ

#๕ ม. จุนฺทํ เทว สทฺธิฏฺฐิกิ เทว ฯ ย. สทฺธิฏฺฐิกิ ๖ ม. ย. เขมอินฺทริย

#อานนฺท ฯ

หุติยปณณาสโก

มหาวคโค ปจโม

[๑๒๖] ๕๕ [๑]- เอกิ สมยิ ภควา ราชคเห วิหรติ คิซุมญญ
ปพพเต ๑ เตน โข ปน สมเยน आयसुमा सोโณ ราชคเห วิหรติ
สีตวนสุมี ๑ อถ โข आयसुमतो सोณसुस रโหคตसुส ปฐิสลลिनसुส เอวิ
เจตโส ปริวิตกโก อุทปาति ये โข เกจิ ภควโต สาวกา आरुथविरिया
विहरन्ति ओहिं तेलिं अलुत्तरो अถ ज पन मे न अनुपाथाय
आसवेहिं जित्तं विमुज्जतिं तंविञ्चन्ति โข ปน मे कुले गोका
सग्गा गोके ज गुणञ्चित्तुं पुण्णानिं ज कात्तुं यन्ननुनाहिं सिग्गं
पज्जग्गयाय हिंनायावत्तित्ता गोके ज गुणञ्चेय्यं पुण्णानिं ज
क्रेय्यन्ति ๑ अถ โข ภक्वा आयसुमतो सोणसुस जेतसा जेतो
प्रीवित्कग्गमणाय सेय्यथापिं नाम पलवा प्रीसो सम्मिणञ्चित्तं वा
पाहिं पसारयेय पसारित्तं वा पाहिं सम्मिणञ्चेय्य एवमेव โข
किञ्चญญ पพพते अनुत्तरहितो सीตवेन आयसुमतो सोणसुस सम्मुखे
पात्तुरโหสิ निสิत्तिं ภक्वा पणुत्तเต आसने ๑ आयसुमापिं โข
सोโณ ภक्वनत्तं อग्गिवाเทत्ता एกมนत्तं निสิत्तिं ๑ एกมนत्तं निสินันं โข
आयसुมนत्तं सोณं ภक्वा ऐत्तवोจ ननु ते सोण रโहคตसुส
पฐิสลลिनसुส เอविं जेतโส ปริวิตกโก อุทปาति ये โข เกจิ
ภक्वโต สาวกา आरुथविरिया विहरन्ति ओहिं तेलिं अलुत्तरो
#๑ โป. ม. ย. เอวมเม สุตं ๑

อถ จ ปน เม น อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ สํวิชฺชนฺติ
โฆ ปน เม กฺุเล โภคา สกฺกา โภเค ๑ จ ภูณฺชิตฺตํ ปุณฺณานิ
จ กาคฺคํ ยนฺนุนาหิ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺติตฺตวา โภเค
จ ภูณฺเชยฺยํ ปุณฺณานิ จ กเรยฺยนฺติ ๑ เอิวํ ฆนฺเต ๑ ตํ กิ
มณฺุณฺสี โสณฺ กุสโล ตฺวํ ปุพฺเพ อากาโรกฺกโต ๒ วิณฺาย ตนฺนฺติสฺสเรติ ๑
เออิวํ ฆนฺเต ๑ ตํ กิ มณฺุณฺสี โสณฺ ยทา จ ๓ เต
วิณฺาย ตนฺนฺติโย อจฺจายตา โหนฺติ อปีนฺุ เต วิณฺา ตสฺมี สมเย
สรวตี วา โหติ กมฺมณฺุณา วาติ ๑ โน เหติ ฆนฺเต ๑ ตํ กิ
มณฺุณฺสี โสณฺ ยทา เต วิณฺาย ตนฺนฺติโย อติสฺสิตฺตา โหนฺติ
อปีนฺุ เต วิณฺา ตสฺมี สมเย สรวตี วา โหติ กมฺมณฺุณา วาติ ๑
โน เหติ ฆนฺเต ๑ ยทา ปนฺ เต โสณฺ วิณฺาย ตนฺนฺติโย น อจฺจายตา
โหนฺติ น อติสฺสิตฺตา สม กุณฺเ ปตฺติฏฺจิตฺตา อปีนฺุ เต วิณฺา
ตสฺมี สมเย สรวตี วา โหติ กมฺมณฺุณา วาติ ๑ เอิวํ ฆนฺเต ๑
เออเมว โฆ โสณฺ อจฺจารทฺธํ วิริยํ อุทฺธจฺจาย สํวตฺตติ อติสฺสินํ
วิริยํ ๔ โภสขุชาย สํวตฺตติ ตสฺมา ติห ตฺวํ โสณฺ วิริยสมตํ
อธิฏฺฐาหิ ๕ อินฺุทฺริยานญฺจ สมตํ ปฏฺวิวิชฺฌ ตตฺถ จ นิमितฺตํ
คณฺุหาหิตี ๑ เอิวํ ฆนฺเตติ โฆ อายสฺมา โสโณ ฆควโต ปจฺจสฺโสสิ ๑
อถ โฆ ฆควา อายสฺมนฺตํ โสณฺ อิมินา โอวาเทน โอวทิตฺวา
เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิณฺุชิตํ วา พาหิ ปสาเรยฺย
ปสาร์ิตํ วา พาหิ สมฺมิณฺุชเยยฺย เออเมว โฆ สิตฺวเน อนฺตรหิโต
#๑ ยฺ. โภคา ๑ ๒ ม. อการียกฺกโต ๑ ๓ ม. ยฺ. จสทฺโท นตฺถิ ๑
#๔ ม. อติสฺสิตฺตวิริยํ ๑ ยฺ. อติสฺสินวิริยํ ๑ ๕ ม. ยฺ. อธิฏฺฐห ๑

คิซฺชณฺณู ปพฺพเต ปาตุรโหสิ ฯ

อถ โข อายสฺมา โสโณ อปฺเรน สมเยน วิริยสมตฺ อธิฏฺฐาสิ ๑
 อินฺทฺริยานณฺจ สมตฺ ปฏิวิซฺฉมิ ตตฺถ จ นิमितฺตํ อกฺคเหสิ อถ
 โข อายสฺมา โสโณ เอโก วูปกฺกฺโข อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต
 วิหรนฺโต น จิรฺสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อการสฺมา
 อนคาริยํ ๒ ปพฺพชนฺติ ตทฺนตฺตรํ พุรฺหมจฺริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ชฺมเม
 สยํ อภิลฺลา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ จีณา ชาติ วุสิตํ
 พุรฺหมจฺริยํ กตํ กรณฺิยํ นาปริ อิตฺถตฺตยาติ อพฺภณฺณาสี
 อณฺฺณโร จ ปน อายสฺมา โสโณ อรหตฺ อโหสิ ฯ อถ โข อายสฺมาโต
 โสณฺสฺส อรหตฺตปฺตฺตสฺส เอตทโหสิ ยนฺนุนาหํ เยน ภควา
 เตนฺอุปสงฺกเมยฺยํ อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต สนฺติเก อณฺฺณํ พฺยากรเยยฺยนฺติ
 อถ โข อายสฺมา โสโณ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ เอกมนฺตํ
 นิสินฺโน โข อายสฺมา โสโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ โย โส ภนฺเต
 ภิกฺขุ อรหํ ชีณาสโว วุสิตฺวา กตกรณฺิโย โอิหิตภาโร อนฺุปฺตฺตสทฺตโธ
 ปริกฺชีณภวสณฺโฆชฺโน สมฺมทลฺลวฺวา วิมุตฺโต โส ฌญฺจานานิ อธิมุตฺโต
 โหติ เนกฺขมฺมาธิมุตฺโต โหติ ปวิเวกาธิมุตฺโต โหติ อพฺยาปชฺฌาธิมุตฺโต
 โหติ ตณฺหฺกฺขยาธิมุตฺโต ๓ โหติ อุปาทานกฺขยาธิมุตฺโต
 โหติ อสมฺโมหาธิมุตฺโต โหติ ฯ ลียา โข ปน ภนฺเต อีเชกฺจฺจสฺส
 อายสฺมาโต เอวฺมสฺส เกวลํ สทฺฐามตฺตกํ นฺน อยฺมายสฺมา นิสฺสาย
 #๑ ไป. ยฺ. อธิฏฺฐหิ ฯ ๒ ม. อนาคาริยํ ฯ ๓ ม. ตณฺหฺกฺขยา ... ฯ

เนกขมมาริมุตโตติ ๑ น โข ปเนตํ ภนฺเต เอวํ ทฎฺฐพฺพํ จีณาสโว
ภนฺเต ภิกฺขุ วุสิตฺวา กตฺถกรณฺนิโย กรณฺนิยํ อตฺตโน อสมนฺนุปลฺสฺสนฺโต
กตฺถสฺส วา ปตฺติจํ ขยา รากฺสฺส วิตรากฺตฺตา เนกขมมาริมุตโต โหติ
ขยา โทสฺสฺส วิตฺโทสฺสฺส เนกขมมาริมุตโต โหติ ขยา โมหฺสฺส
วิทฺโหมหฺตฺตา เนกขมมาริมุตโต โหติ สฺยา โข ปน ภนฺเต
อิเชกฺกจฺจสฺส อายสฺสมโต เอวมฺสฺส ลากฺสการฺสฺสโลกํ ฐนฺน อยมายสฺมา
นิกฺกามยมาโน ปวิเวการิมุตโตติ น โข ปเนตํ ภนฺเต เอวํ ทฎฺฐพฺพํ
จีณาสโว ภนฺเต ภิกฺขุ วุสิตฺวา กตฺถกรณฺนิโย กรณฺนิยํ อตฺตโน อสมนฺนุปลฺสฺสนฺโต
กตฺถสฺส วา ปตฺติจํ ขยา รากฺสฺส วิตรากฺตฺตา ปวิเวการิมุตโต
โหติ ขยา โทสฺสฺส วิตฺโทสฺสฺส ปวิเวการิมุตโต โหติ
ขยา โมหฺสฺส วิทฺโหมหฺตฺตา ปวิเวการิมุตโต โหติ สฺยา โข ปน
ภนฺเต อิเชกฺกจฺจสฺส อายสฺสมโต เอวมฺสฺส สฺลพฺพตฺปรามาสิ ฐนฺน
อยมายสฺมา สารโต ปจฺจจกฺกณฺนโต อพฺยาปชฺชมาริมุตโตติ น โข ปเนตํ
ภนฺเต เอวํ ทฎฺฐพฺพํ จีณาสโว ภนฺเต ภิกฺขุ วุสิตฺวา กตฺถกรณฺนิโย
กรณฺนิยํ อตฺตโน อสมนฺนุปลฺสฺสนฺโต กตฺถสฺส วา ปตฺติจํ ขยา รากฺสฺส
วิทฺตรากฺตฺตา อพฺยาปชฺชมาริมุตโต โหติ ขยา โทสฺสฺส วิตฺโทสฺสฺส
อพฺยาปชฺชมาริมุตโต โหติ ขยา โมหฺสฺส วิทฺโหมหฺตฺตา อพฺยาปชฺชมาริมุตโต
โหติ ๑เป๑ ขยา รากฺสฺส วิตรากฺตฺตา ตณฺหฺกขยาริมุตโต
โหติ ขยา โทสฺสฺส วิตฺโทสฺสฺส ตณฺหฺกขยาริมุตโต โหติ ขยา
โมหฺสฺส วิทฺโหมหฺตฺตา ตณฺหฺกขยาริมุตโต โหติ ขยา รากฺสฺส

วิตราคคตา อุปาทานกขยาธิมุตโต โหติ ขยา โทสสุส วิตโทสคตา
 อุปาทานกขยาธิมุตโต โหติ ขยา โมหสุส วิตโมหคตา อุปาทานกขยาธิมุตโต
 โหติ ขยา รากสุส วิตราคคตา อสมโมหาธิมุตโต โหติ
 ขยา โทสสุส วิตโทสคตา อสมโมหาธิมุตโต โหติ ขยา โมหสุส
 วิตโมหคตา อสมโมหาธิมุตโต โหติ เอว สุมมาวิมุตตจิตตสุส ฆนเต
 ภิกขุโน ภูสา เจปี จกขุวิญญะเยยา รูปา จกขุสุส อาปาถิ อากจจันติ
 เนวสุส จิตติ ปริยาทियันติ อมิสสกตเมวสุส ๑ จิตติ โหติ จิต
 อานนชปฺปตติ วยจจสุตานุปสฺสตี ภูสา เจปี โสตวิญญะเยยา
 สทฺทา ๆเปฯ ฆานวิญญะเยยา คนธา ชิวหาวิญญะเยยา รสา กายวิญญะเยยา
 โผฏฐพฺพา มโนวิญญะเยยา ฆมมา มนสุส อาปาถิ อากจจันติ
 เนวสุส จิตติ ปริยาทियันติ อมิสสกตเมวสุส จิตติ โหติ จิต
 อานนชปฺปตติ วยจจสุตานุปสฺสตี เสยฺยถาปี ฆนเต เสโล ปพฺพโต
 อจฺฉิทฺโท อสุสิโร เอกฆโน อถ ปฺรตฺถิมาย เจปี ทิสาย อากจฺเจยฺย
 ภูสา วาตวฺภูจฺฉิ เนว นํ สงฺกมฺเปยฺย น สมฺปกมฺเปยฺย ๒ น สมฺปเวเรยฺย
 อถ ปจฺฉิมาย เจปี ทิสาย อากจฺเจยฺย ภูสา วาตวฺภูจฺฉิ ๆเปฯ
 อถ อุตฺตราย เจปี ทิสาย อากจฺเจยฺย ภูสา วาตวฺภูจฺฉิ อถ
 ทกฺขินาย เจปี ทิสาย อากจฺเจยฺย ภูสา วาตวฺภูจฺฉิ เนว นํ สงฺกมฺเปยฺย
 น สมฺปกมฺเปยฺย น สมฺปเวเรยฺย เอวเมว โข ฆนเต เอว
 สุมมาวิมุตตจิตตสุส ภิกขุโน ภูสา เจปี จกขุวิญญะเยยา รูปา จกขุสุส
 อาปาถิ อากจจันติ เนวสุส จิตติ ปริยาทियันติ อมิสสกตเมวสุส
 #๑ ม. ย. อมิสสีกต ... ๆ อปรปี อีทิสเมว ๆ ๒ โป. อุปสงกมเปยฺย ๆ

จิตต์ โหติ จิต্ত์ อานนชฺชปรตฺตํ ๑ วยญจสฺसानุปรตฺตติ ภูสา
เจปี โสตวิญญเยยา สทฺทา ๗เป๗ ฆานวิญญเยยา คนฺธา ชิวหาวิญญเยยา
รสา กายวิญญเยยา โผฏฺฐพฺพา มโนวิญญเยยา ฐมฺมา
มนสฺส อาปาถํ อากฺขณฺติ เนวสฺส จิตฺตํ ปริยาทียนฺติ อมิตฺสกตเมวสฺส
จิตฺตํ โหติ จิต্ত์ อานนชฺชปรตฺตํ วยญจสฺसानุปรตฺตติ ๗

เนกขมฺมมธิมุตฺตสฺส ปวิเวกญฺจ เจตโส
อพฺยาปชฺฌาธิมุตฺตสฺส อุปาทานกฺขยสฺส จ
ตณฺ्हกฺขยาธิมุตฺตสฺส อสมฺโหมหญฺจ เจตโส
ทิสฺวา आयตฺนุปรปาทํ สมฺมา จิตฺตํ วิมฺจจฺติ
ตสฺส สมฺมาวิมุตฺตสฺส สนฺตจิตฺตสฺส ภิกฺขุโน
กตสฺส ปติจโย นตฺถิ กรณฺมียํ วิชฺชติ ๗
เสโล ยถา เอกฆฺโน วาเตน น สมิริติ
เอวํ รุปรํ รสา สทฺทา คนฺธา ผสฺสา จ เกวลา
อิฏฺฐา ฐมฺมา อนิฏฺฐา จ นปรปเวเชนฺติ ตาทิโน
จิตฺตํ จิตฺตํ วิปรตฺตํ วยญจสฺसानุปรตฺตติ ๗

[๓๒๗] ๕๖ เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา ผคฺคฺโณ อาพาธิโก
โหติ ทุกฺขิโต พาพฺพหฺคฺลาโน ๗ อถ โข आयสฺมา อานนฺโท เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ
นินฺสีทิ เอกมฺนฺตํ นินฺสีโน โข आयสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ
อายสฺมา ฆนฺเต ผคฺคฺโณ อาพาธิโก ทุกฺขิโต พาพฺพหฺคฺลาโน สาธุ
#๑ ย. สพฺพตฺถ วาเรสุ อานนชฺชปรตฺตํ ๗

ภูเนเต ภาควา เยนายสุมา ผคฺคฺโณ เตนุปลสงฺกมตุ อนุกรมปิ
 อูปาทายาติ ฯ อธิวาเสสิ ภาควา ตฺนุหิภาเวน ฯ อถ โข ภาควา
 สายณฺหสมยฺ ปฏิสลฺลانا วุฏฺฐิตฺ เยนายสุมา ผคฺคฺโณ เตนุปลสงฺกมิ
 อทฺทสา โข ายสุมา ผคฺคฺโณ ภาควนฺตํ ทูรโตว อากจฺจนฺตํ ทิสฺวาน
 มลฺยเก สมนฺยโຈปี ๑ อถ โข ภาควา ายสุมนฺตํ ผคฺคฺณํ เอตทโวจ
 อถิ ผคฺคฺณ มา ตฺวํ มลฺยเก สมนฺยโຈปี สนฺติมานิ อาสนานิ
 ปเรหิ ปลายตฺตานิ ตตฺถาหํ นิสฺทิสฺสามิตฺ นิสฺทิตฺ ภาควา ปลายตฺเต
 อาสเน นิสฺชช โข ภาควา ายสุมนฺตํ ผคฺคฺณํ เอตทโวจ กจฺจิ
 เต ผคฺคฺณ ขมนฺยิ กจฺจิ ยาปฺนียิ กจฺจิ [๒]- ทุกฺขา เวทนา ปฏิกฺกมนฺติ
 โน อภิกฺกมนฺติ ปฏิกฺกโม สานํ ปลายายติ โน อภิกฺกโมติ ฯ
 น เม ภูเนเต ขมนฺยิ น ยาปฺนียิ พาพฺหา เม ทุกฺขา เวทนา
 อภิกฺกมนฺติ โน ปฏิกฺกมนฺติ อภิกฺกโม สานํ ปลายายติ โน ปฏิกฺกโม
 เสยฺยถาปิ ภูเนเต พลฺวา ปฺริโส ติณฺเฬน สิชฺเรน มุทฺธนิ ๑ อภิมฺภูเจยฺย
 เอวเมว โข [๓]- ภูเนเต อธิมฺตฺตา วาตา มุทฺธนิ ๔ โອหนฺนฺติ ๕ น เม
 ภูเนเต ขมนฺยิ น ยาปฺนียิ พาพฺหา เม ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมนฺติ
 โน ปฏิกฺกมนฺติ อภิกฺกโม สานํ ปลายายติ โน ปฏิกฺกโม เสยฺยถาปิ
 ภูเนเต พลฺวา ปฺริโส ทพฺุหน วรตฺตกฺขนฺเรน ๖ สีสฺเส ๗ สีสฺสเวจฺนํ ทเทยฺย
 เอวเมว โข ภูเนเต อธิมฺตฺตา สีสฺเส สีสฺสเวทนา น เม ภูเนเต ขมนฺยิ
 น ยาปฺนียิ พาพฺหา เม ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมนฺติ โน ปฏิกฺกมนฺติ
 #๑ โป. สมนฺยเชสิ ฯ ม. สมนฺโรสิ ฯ ๒ ม. เตติ ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. ยฺ. เมติ อตฺถิ ฯ
 #๔ ม. มุทฺธานํ ฯ ๕ โป. โອสาทฺนฺติ ฯ ม. อุหนฺนฺติ ฯ ยฺ. หนฺนฺติ ฯ ๖ ม. ยฺ.
 #วรตฺตกฺขณฺเจทน ฯ ๗ โป. ม. อยฺ ปาโຈ นตฺถิ ฯ

อภิกุโหม สานํ ปณณายติ โน ปฏิกุโหม เสยฺยถาปี ฆนฺเต ทกฺโข
โคฆาตโก วา โคฆาตกนฺเตวาสี วา ติเณฺหน โควิกนฺตเนน กุจฺฉี
ปริกนฺเตยฺย เอวเมว โข เม ฆนฺเต อธิมตฺตา วาตา กุจฺฉี
ปริกนฺตนฺติ ๑ น เม ฆนฺเต ขมนีโย น ยาปนีโย พาพฺุหา เม ทุกฺขา
เวทนา อภิกุภฺมฺนฺติ โน ปฏิกุภฺมฺนฺติ อภิกุโหม สานํ ปณณายติ โน
ปฏิกุโหม เสยฺยถาปี ฆนฺเต เทว พลวณฺโต ปุริสา ทุพฺพลตฺรํ ปุริสํ
นानาพาหาสุ คเหตุวา อํคารกาสุยา สนฺดาเปยฺยุ ๒ สมฺปริตาเปยฺยุ ๓
เอวเมว โข ฆนฺเต อธิมตฺโต กายสฺมี ทาโห น เม ฆนฺเต ขมนีโย
น ยาปนีโย พาพฺุหา เม ทุกฺขา เวทนา อภิกุภฺมฺนฺติ โน ปฏิกุภฺมฺนฺติ
อภิกุโหม สานํ ปณณายติ โน ปฏิกุโหมติ ฯ อถ โข ภควา อายสฺมฺนฺตํ
ผคฺคณฺ์ ฆมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา สมฺตเตเชตฺวา
สมฺปหํเสตฺวา อฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ อถ โข อายสฺมา ผคฺคโณ
อจิรปกฺกนฺตสฺส ภควโต กาลมกาสิ ตมฺหิ จสฺส สมเย มรณกาลे
อินฺทฺริยานิ วิปฺปลีทิสฺสุ ฯ

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ เอกมฺนฺตํ
นินฺนโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ อายสฺมา ฆนฺเต
ผคฺคโณ อจิรปกฺกนฺตสฺส ภควโต กาลมกาสิ ตมฺหิ จสฺส สมเย
มรณกาลे อินฺทฺริยานิ วิปฺปลีทิสฺสูติ ฯ ก็ หานนฺท ผคฺคณฺ์สฺส ภิกฺขุโน
อินฺทฺริยานิ น วิปฺปลีทิสฺสนฺติ ผคฺคณฺ์สฺส อานนฺท ภิกฺขุโน ปณฺจหิ
#๑ โป. ปริกนฺเตนฺติ ฯ ๒ โป. สนฺดาเปสิ ฯ
#๓ โป. สมฺปริตาเปสิ ฯ ย. ปริตาเปยฺยุ ฯ

โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชนเหหิ จิตฺตํ อวิมุตฺตํ อโหสิ ตสฺส ตํ ฃมฺมเทสนํ
สุตฺวา ปณฺจหิ โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชนเหหิ จิตฺตํ วิมุตฺตํ
ฉยิเม อานนฺท อานิสฺสา กาเลน ฃมฺมสวเน กาเลน อตฺถุปฺปริกฺขาย
กตฺเม ฉ อิชานนฺท ภิกฺขุโน ปณฺจหิ โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชนเหหิ
จิตฺตํ อวิมุตฺตํ โหติ โส ตฺมฺหิ สมเย มรณฺกาลเ ลภติ ตถาคตํ
ทสฺสนาย ตสฺส ตถาคโต ฃมฺมํ เทเสติ อาทิกฺลฺยาณํ มชฺฌกฺลฺยาณํ
ปฺริโยสานกฺลฺยาณํ สาคถํ สพฺยณฺชนํ เกวลปฺริปฺนฺณํ ปฺริสุทฺธํ
พฺรหฺมจฺริยํ ปกาเสติ ตสฺส ตํ ฃมฺมเทสนํ สุตฺวา ปณฺจหิ โอรฺมภาคิเยหิ
สลฺยโลชนเหหิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ อัย อานนฺท ปจฺโม อานิสฺโส
กาเลน ฃมฺมสวเน ฯ ปฺน จปฺริ อานนฺท ภิกฺขุโน ปณฺจหิ
โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชนเหหิ จิตฺตํ อวิมุตฺตํ โหติ โส ตฺมฺหิ สมเย
มรณฺกาลเ นหเว โข ลภติ ตถาคตํ ทสฺสนาย อปี จ โข ตถาคตสวากํ
ลภติ ทสฺสนาย ตสฺส ตถาคตสวากโ ฃมฺมํ เทเสติ อาทิกฺลฺยาณํ
มชฺฌกฺลฺยาณํ ปฺริโยสานกฺลฺยาณํ สาคถํ สพฺยณฺชนํ เกวลปฺริปฺนฺณํ
ปฺริสุทฺธํ พฺรหฺมจฺริยํ ปกาเสติ ตสฺส ตํ ฃมฺมเทสนํ สุตฺวา ปณฺจหิ
โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชนเหหิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ อัย อานนฺท ทฺติโย
อานิสฺโส กาเลน ฃมฺมสวเน ฯ ปฺน จปฺริ อานนฺท ภิกฺขุโน ปณฺจหิ
โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชนเหหิ จิตฺตํ อวิมุตฺตํ โหติ โส ตฺมฺหิ สมเย
มรณฺกาลเ นหเว โข ลภติ ตถาคตํ ทสฺสนาย นปี ตถาคตสวากํ
ลภติ ทสฺสนาย อปี จ โข ยถาสฺตํ ยถาปฺริยตฺตํ ฃมฺมํ เจตสา

อนฺวิตฺกเกติ อนฺวิจาวเรติ มนฺसानุเปกฺขติ ตสฺส ยถาสฺสํ ยถาปริยตฺตํ
ชฺมมํ เจตฺสา อนฺวิตฺกุกยโต อนฺวิจาวรยโต มนฺसानุเปกฺขโต ปญฺจहि
โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชเนหิ จิตฺตํ วิมฺมจฺจติ อโย อานนฺท ตติโย
อานิสฺสโร กาลเณ อตฺถุปฺปริกฺขาย ฯ อิทานนฺท ภิกฺขุโน ปญฺจहि
โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชเนหิ จิตฺตํ วิมฺมตฺตํ โหติ อนฺนตฺตเร จ โข
อุปฺริสฺสงฺขเย จิตฺตํ อวิมฺมตฺตํ โหติ โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลเณ ลภติ
ตถาคตฺตํ ทสฺสนาย ตสฺส ตถาคโต ชฺมมํ เทเสติ อาทิกฺลฺยาณํ
มชฺเชกฺลฺยาณํ ฯเปฯ พุรฺหมจฺริยํ ปกาเสติ ตสฺส ตํ ชฺมมฺเทสนํ
สุตฺวา อนฺนตฺตเร อุปฺริสฺสงฺขเย จิตฺตํ วิมฺมจฺจติ อโย อานนฺท จตฺตโถ
อานิสฺสโร กาลเณ ชฺมมฺสวเน ฯ ปุณฺ จปฺริ อานนฺท ภิกฺขุโน ปญฺจहि
โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชเนหิ จิตฺตํ วิมฺมตฺตํ โหติ อนฺนตฺตเร จ โข
อุปฺริสฺสงฺขเย จิตฺตํ อวิมฺมตฺตํ โหติ โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลเณ
นเหว โข ลภติ ตถาคตฺตํ ทสฺสนาย อปี จ โข ตถาคตฺตาวกํ
ลภติ ทสฺสนาย ตสฺส ตถาคตฺตาวโก ชฺมมํ เทเสติ อาทิกฺลฺยาณํ ฯเปฯ
ปฺริสฺสุทฺธิ พุรฺหมจฺริยํ ปกาเสติ ตสฺส ตํ ชฺมมฺเทสนํ สุตฺวา
อนฺนตฺตเร อุปฺริสฺสงฺขเย จิตฺตํ วิมฺมจฺจติ อโย อานนฺท ปญฺจโม อานิสฺสโร
กาลเณ ชฺมมฺสวเน ฯ ปุณฺ จปฺริ อานนฺท ภิกฺขุโน ปญฺจहि
โอรฺมภาคิเยหิ สลฺยโลชเนหิ จิตฺตํ วิมฺมตฺตํ โหติ อนฺนตฺตเร จ โข อุปฺริสฺสงฺขเย
จิตฺตํ อวิมฺมตฺตํ โหติ โส ตมฺหิ สมเย มรณกาลเณ นเหว โข ลภติ
ตถาคตฺตํ ทสฺสนาย นปี ตถาคตฺตาวกํ ลภติ ทสฺสนาย อปี จ

โฆ ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ชมมํ เจตสา อนุวิตกุกเกติ อนุวิจาเรติ
มนसानุเปกขติ ตสฺส ยถาสุตํ ยถาปริยตตํ ชมมํ เจตสา อนุวิตกุกยโต
อนุวิจายโต มนसानุเปกขโต อนุตฺตเร อุปฺธิสํขเย จิตฺตํ วิมฺจจติ อัย
อานนฺท ฆฺโฆ อานิสฺโส กาเลน อดฺดูปฺริกฺขาย ๑ อิม โฆ อานนฺท
ฆ อานิสฺสา กาเลน ชมฺมสวเน กาเลน อดฺดูปฺริกฺขายาติ ๑

[๓๒๘] ๕๗ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ ติชฺฌณฺเณ ปพฺพเต ๑
อด โฆ อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺโน โฆ
อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ ปฺรูณเนน ฆนฺเต กสฺสเปน
ฆพาภิชาติโย ปณฺณตฺตา กณฺหาภิชาติ ปณฺณตฺตา นีลาภิชาติ
ปณฺณตฺตา โลหิตาภิชาติ ปณฺณตฺตา หลิฑฺฐาภิชาติ ปณฺณตฺตา
สูกกาภิชาติ ปณฺณตฺตา ปรมสูกกาภิชาติ ปณฺณตฺตา ตตฺริทํ ฆนฺเต
ปฺรูณเนน กสฺสเปน กณฺหาภิชาติ ปณฺณตฺตา โอรพฺภิกา โสกริกา ๑
สาकुณฺิกา มาควิกา ลุฑฺฐา มจฺจฆาตกา โจรา โจรฆาตกา
พนฺธนาคาริกา เย วา ปนฺณเณปี เกจิ กุรฺรุมฺมนฺตา ตตฺริทํ ฆนฺเต
ปฺรูณเนน กสฺสเปน นีลาภิชาติ ปณฺณตฺตา ภิกฺขุ กณฺหาธิมฺุตฺติกา ๒
เย วา ปนฺณเณปี เกจิ กมฺมวาทา กิริยวาทา ตตฺริทํ ฆนฺเต ปฺรูณเนน
กสฺสเปน โลหิตาภิชาติ ปณฺณตฺตา นิคฺคณฺฐา เอกสาณฺฐกา ตตฺริทํ
ฆนฺเต ปฺรูณเนน กสฺสเปน หลิฑฺฐาภิชาติ ปณฺณตฺตา กิหิ โอทาทวสนา
#๑ ม. ย. สูกริกฺกา ๑ ๒ ม. ย. กณฺฑกฺวคฺคฺติกา ๑

อเจลกสาวกา ตตริทำ ฆนเต ปุรณน กสฺสเปน สุกกาภิชาติ
 ปณตฺตา อาชีวกา อาชีวกินิโย ตตริทำ ฆนเต ปุรณน กสฺสเปน
 ปรมสูกกาภิชาติ ปณตฺตา นนฺโท วจฺโฆ กจฺโจ ๑ สงฺกจฺโจ มกฺขลิ
 โคสาลโต ปุรณน ฆนเต กสฺสเปน อีมา ฉพาภิชาติโย
 ปณตฺตาติ ฯ กิ ปนानนฺท ปุรณนสฺส กสฺสปสฺส สพฺโพ โลก
 เอตทพฺภนฺชานาติ อีมา ฉพาภิชาติโย ปณตฺตาเปตฺตุนฺติ ฯ โน เหน้ ฆนเต ฯ
 เสยฺยถาปี อานนฺท ปุริโส ทพิทุโท อสฺสโก อนทฺธิโย ๒ ตสฺส
 อกามกสฺส พิลิ โอลเกยฺยํ ๓ อิทํ เต อมฺโภ ปุริส มํสจฺจ ขาทิตพฺพิ
 มฺลจฺจ อนฺุปฺพาทพฺพนฺติ เอวเมว โข อานนฺท ปุรณน กสฺสเปน
 อปฺปฏิณฺญา ย เอเตลลํ สมณพฺราหฺมณานํ อีมา ฉพาภิชาติโย ปณตฺตา
 ยถา ตํ พาเลน อพฺยตฺเตน อเขตฺตณฺณนา อกฺุสเลน อหํ โข
 ปนानนฺท ฉพาภิชาติโย ปณตฺตาเปมิ ตํ สุณาหิ สาธุกํ มนสิกโรหิ
 ภาสิสฺสามิติ ฯ เอวํ ฆนเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต
 ปจฺจสฺโสสิ ฯ ภควา เอตทโวจ กตฺมา จานนฺท ฉพาภิชาติโย
 อิทานนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภิชาติโย สมานอ กณฺหํ ฐมฺมํ อภิชายติ อิท
 ปนानนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภิชาติโย สมานอ สุกกํ ฐมฺมํ อภิชายติ
 อิท ปนानนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภิชาติโย สมานอ อกณฺหํ อสฺสุกํ นิพฺพานํ
 อภิชายติ อิท ปนानนฺท เอกจฺโจ สุกกาภิชาติโย สมานอ กณฺหํ
 ฐมฺมํ อภิชายติ อิท ปนानนฺท เอกจฺโจ สุกกาภิชาติโย สมานอ
 #๑ ไป. กิจฺโจ ฯ ม. ยฺ. กิโส ฯ ๒ ม. อนาพฺหิโก ฯ ยฺ. อนาพฺโโก ฯ
 #๓ ม. ยฺ. โอลเกยฺยํ ฯ

สุกกั ฃมมึ อภึชยติ อึช ปน่านนุท เอกจุจ็ สุกกาภึชยติโย สมนโน
 อกณ्हึ อสุกกั นึพุนันั อภึชยติ ฃ กถณจันนุท กณ्हาภึชยติโย
 สมนโน กณ्हึ ฃมมึ อภึชยติ อึชานนุท เอกจุจ็ นึเจ กุเล ปจุจายาโต ๑
 โหติ จณ्हทาลกุเล วา เนสาทกุเล วา เวณกุเล ๒ วารถการกุเล
 วา ปุกกุสกุเล วา ทพิทเท อปฺปนุณปานโกชเน กสิรวุคฺติเก ยคถ
 กสิเรน ฃมาสจณ्हาโท ลพฺภติ โส จ โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุทฺทสิโก
 โอโกฏฺฐิมโก พหุวาพาโธ กาโณ วา กุณ्हึ วา ฃณฺโฆ วา ปกฺขหโต วา
 น ลากึ อนนุสฺส ปานสฺส วคฺถสฺส ยานสฺส มาลาคนุชวิเลปนสฺส
 เสยฺยวสถปทีเปยฺยสฺส โส กาเยน ทุจฺจริตฺติ จรติ วาจาย ทุจฺจริตฺติ
 จรติ มนสา ทุจฺจริตฺติ จรติ โส กาเยน ทุจฺจริตฺติ จริตฺวา วาจาย
 ทุจฺจริตฺติ จริตฺวา มนสา ทุจฺจริตฺติ จริตฺวา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา
 อปายั ทุคฺคที วินิปาตึ นึรยั อูปฺปชฺชติ เอวั โช อานนุท กณ्हาภึชยติโย
 สมนโน กณ्हึ ฃมมึ อภึชยติ ฃ กถณจันนุท กณ्हาภึชยติโย
 สมนโน สุกกั ฃมมึ อภึชยติ อึชานนุท เอกจุจ็ นึเจ
 กุเล ปจุจายาโต โหติ จณ्हทาลกุเล วา ฃเปยฺยเสยฺยวสถปทีเปยฺยสฺส
 โส กาเยน สฺจฺจริตฺติ จรติ วาจาย สฺจฺจริตฺติ จรติ มนสา สฺจฺจริตฺติ
 จรติ โส กาเยน สฺจฺจริตฺติ จริตฺวา วาจาย สฺจฺจริตฺติ จริตฺวา มนสา
 สฺจฺจริตฺติ จริตฺวา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา สฺคคฺคึ โลกั อูปฺปชฺชติ
 เอวั โช อานนุท กณ्हาภึชยติโย สมนโน สุกกั ฃมมึ
 อภึชยติ ฃ กถณจันนุท กณ्हาภึชยติโย สมนโน อกณ्हึ อสุกกั
 #๑ ไป. ปจุจายาโต ฃ อปฺริปี อึทิสเมว ฃ ๒ ม. เวณกุเล ฃ

นิพฺพานํ อภิชายติ อธิชานนฺท เอกจฺโจ นีเจ กฺุเล ปจฺจาชาโต โหติ
จณฺฑาลกฺุเล วา ๗เปฯ โส จ โหติ ทฺุพฺพณฺโณ ทฺุพฺพสิโก โอโกภฺิมโก
โส เกสมสฺสุํ โอหารเตวฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทวฺวา
อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชติ ๑ โส เอวํ ปพฺพชฺชิตฺวา สฺมาโน ปญจ
นึวเรณ ปหาย เจตฺโส อฺุปกฺกิลเส ปญฺญา ย ทฺุพฺพสิกรเณ จตฺตุสฺ
สตีปฺภฺจฺฉานสฺสุ สฺวปฺภฺจฺฉิตฺวา สตฺต โปชฺฉณฺเณ ยถาภฺุตํ ภาเววฺวา อกณฺ्हํ
อสฺกํกํ นิพฺพานํ อภิชายติ เอวํ โข อานนฺท กณฺ्हากิชาตีโย สฺมาโน
อกณฺ्हํ ออสฺกํกํ นิพฺพานํ อภิชายติ ๗ กถณฺจฺฉานนฺท สฺกฺกากิชาตีโย
สฺมาโน กณฺ्हํ ฌมฺมํ อภิชายติ อธิชานนฺท เอกจฺโจ อฺุจฺเจ กฺุเล
ปจฺจาชาโต โหติ ขตฺติยมหาสาลกฺุเล วา พฺุราหฺมณฺนมหาสาลกฺุเล วา
คหปติมหาสาลกฺุเล วา อทฺุเช มหทฺุชเณ มหาโกเณ ปหฺุตชาตฺรฺุปรชเต
ปหฺุตวิตฺตฺวปกรเณ ปหฺุตชนธณฺเณ โส จ โหติ อภิรฺุโป ทสฺสนึโย
ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺุขรตาย สมนฺนาคโต ลาภิ อนฺนสฺส
ปานสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาลาคนฺุชฺวิเลปนสฺส เสยฺยวสถปทีเปยฺยสฺส
โส กายเณ ทฺุจฺจริตํ จรติ วาจา ย ทฺุจฺจริตํ จรติ มนสฺสา ทฺุจฺจริตํ
จรติ โส กายเณ ทฺุจฺจริตํ จริตฺวา วาจา ย ทฺุจฺจริตํ จริตฺวา มนสฺสา
ทฺุจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา ปรมมฺรณา อปายํ ทฺุคฺคตี วิณีปาตํ
นिरยํ อฺุปพฺพชฺชติ เอวํ โข อานนฺท สฺกฺกากิชาตีโย สฺมาโน กณฺ्हํ
ฌมฺมํ อภิชายติ ๗ กถณฺจฺฉานนฺท สฺกฺกากิชาตีโย สฺมาโน สฺกํกํ ฌมฺมํ
อภิชายติ อธิชานนฺท เอกจฺโจ อฺุจฺเจ กฺุเล ปจฺจาชาโต โหติ
#๑ ม. ย. ปพฺพชฺชติ ๗

ขตุติยมหาศาลกุเล วา ๗เป๗ เสยยาวสถปทีเปยยสฺส โส กาเยน สุจริตํ
 จรติ วาจาเย สุจริตํ จรติ มนสา สุจริตํ จรติ โส กาเยน สุจริตํ
 จริตฺวา วาจาเย สุจริตํ จริตฺวา มนสา สุจริตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา
 ปรมมรณา สุกฺตี สกฺกํ โลกํ อุปชฺชติ เอวํ โข อานนฺท สุกฺกาภิชาติโย
 สมานโณ สุกฺกํ ฌมฺมํ อภิชายติ ๗ กถญฺจानนฺท สุกฺกาภิชาติโย
 สมานโณ อกณฺ्हํ อสุกฺกํ นิพฺพานํ อภิชายติ อิชานนฺท เอกจฺโจ อจฺเจ
 กุเล ปจฺจาชาโต โหติ ขตุติยมหาศาลกุเล วา พุราหุณฺนมมหาศาลกุเล
 วา คหปติมหาศาลกุเล วา อทุเช มหทุชนเ มหาโภเค ปหุตชาตฺรุปรชเต
 ปหุตวิตฺตูปกรณเ ปหุตชนธญฺเ โส จ โหติ อภิรุโป ทสฺสนึโย
 ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมณฺนาคโต ลาภึ อนนฺสฺส
 ปานสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาลาคนฺชวิเลปนสฺส เสยยาวสถปทีเปยยสฺส
 โส เกสมสฺสํ โอาหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อการสฺมา
 อนคาริยํ ปพฺพชฺชติ โส เอวํ ปพฺพชฺชิตอ สมานโณ ปญฺจ นึวรณเ
 ปหาย เจตฺโส อุปกฺกิลเส ปญฺญาเย ทพฺพลีกรณเ จตฺตฺส สติปฏฺจानเสุ
 สุปฏฺจิตฺตจิตฺโต สตฺต โภชณฺงเค ยถาภูตํ ภาเวตฺวา อกณฺ्हํ อสุกฺกํ
 นิพฺพานํ อภิชายติ เอวํ โข อานนฺท สุกฺกาภิชาติโย สมานโณ อกณฺ्हํ
 อสุกฺกํ นิพฺพานํ อภิชายติ ๗ อึมา โข อานนฺท ฉพาภิชาติโยติ ๗

[๑๒๕] ๕๘ ฉหึ ภิกฺขเว ฌมฺเมหึ สมณฺนาคโต ภิกฺขุ อานุเนยฺโย

โหติ ปาหุเนยโย ทกขิณเยโย อณชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตต์
โลกสฺส กตเมหิ จหิ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เย อาสวา สํวรา ปหาตพฺพา
เต สํวเรน ปหีนา โหนฺติ เย อาสวา ปฏฺิเสวนา ปหาตพฺพา
เต ปฏฺิเสวนาย ปหีนา โหนฺติ เย อาสวา อธิวาสนา ปหาตพฺพาเต
อธิวาสนาย ปหีนา โหนฺติ เย อาสวา ปรีวชฺชนา ปหาตพฺพา เต
ปรีวชฺชนาย ปหีนา โหนฺติ เย อาสวา วิโนทนา ปหาตพฺพา เต
วิโนทนาย ปหีนา โหนฺติ เย อาสวา ภาวนา ปหาตพฺพาเต ภาวนาย
ปหีนา โหนฺติ ฯ กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา สํวรา ปหาตพฺพา เย
สํวเรน ปหีนา โหนฺติ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺิสงฺขา โยนิโส
จกฺขุณฺทริยสํวริ สํวโต วิหฺรติ ยํ หิสฺส ภิกฺขเว จกฺขุณฺทริยสํวริ
อํสฺวตฺสฺส วิหฺรโต อุปฺปชฺเชยฺยํ อาสวา วิฆาตปรีพาทา จกฺขุณฺทริยสํวริ
อํสฺวตฺสฺส วิหฺรโต เอวํส เต อาสวา วิฆาตปรีพาทา น โหนฺติ ปฏฺิสงฺขา
โยนิโส สโตนิทฺทริย ... ฆานินฺทฺทริย ... ชิวฺหิณฺทฺทริย ... กายินฺทฺทริย ...
มณินฺทฺทริยสํวริ สํวโต วิหฺรติ ยํ หิสฺส ภิกฺขเว มณินฺทฺทริยสํวริ
อํสฺวตฺสฺส วิหฺรโต อุปฺปชฺเชยฺยํ อาสวา วิฆาตปรีพาทา มณินฺทฺทริยสํวริ
อํสฺวตฺสฺส วิหฺรโต เอวํส เต อาสวา วิฆาตปรีพาทา น โหนฺติ ยํ
หิสฺส ภิกฺขเว สํวริ อํสฺวตฺสฺส วิหฺรโต อุปฺปชฺเชยฺยํ อาสวา
วิฆาตปรีพาทา สํวริ อํสฺวตฺสฺส วิหฺรโต เอวํส เต อาสวา วิฆาตปรีพาทา
น โหนฺติ อีเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว อาสวา สํวรา ปหาตพฺพาเย สํวเรน
ปหีนา โหนฺติ ฯ กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา ปฏฺิเสวนา ปหาตพฺพาเย

ปฏิเสวนาย ปหีนา โหนฺติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส จีวร
ปฏิเสวติ ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตย อุนฺหสฺส ปฏิฆาตย
ทำสมกสวาทาตปสิริสปสมฺพสฺสานํ ปฏิฆาตย ยาวเทว หิริโกปิปญฺญาทนต์ถํ
ปฏิสงฺขา โยนิโส ปิณฺฑปาตํ ปฏิเสวติ เนว ทวาย น มทาย
น มณฺฑนาย น วิญฺญนาย ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส จิตฺติยา ยาปนาย
วิหีสฺสปฺรติยา ๑ พุรฺหมจฺริยานุคฺคหยา อิติ ปฺราณญจ เวทนํ ปฏิหฺงขามิ
นวญจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ ยาทฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา
จ ผาสฺสูหาโร จาติ ๒ ปฏิสงฺขา โยนิโส เสนาสนํ ปฏิเสวติ ยาวเทว
สีตสฺส ปฏิฆาตย อุนฺหสฺส ปฏิฆาตย ทำสมกสวาทาตปสิริสปสมฺพสฺสานํ
ปฏิฆาตย ยาวเทว อุตฺตฺตฺสยวิโนทนํ ปฏิสฺถลนารามคฺถํ
ปฏิสงฺขา โยนิโส คิลานปจฺจยเกสชฺชปริกฺขารํ ปฏิเสวติ ยาวเทว
อุปฺปนฺนํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทนํ ปฏิฆาตย อพฺยาปชฺฌปฺรมตฺยา ๓
ยํ หิสฺส ภิกฺขเว อุปฺปฏิเสวโต อุปฺปชฺเชยฺยํ อาสวา วิฆาตปฺริพาหา
ปฏิเสวโต เอวํ เต อาสวา วิฆาตปฺริพาหา น โหนฺติ อิมํ วุจฺจนฺติ
ภิกฺขเว อาสวา ปฏิเสวนา ปหาตพฺพา ย ปฏิเสวนาย ปหีนา โหนฺติ ๑
กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา อธิวสฺนา ปหาตพฺพา ย อธิวสฺนาย
ปหีนา โหนฺติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส ขโม โหติ
สีตสฺส อุนฺหสฺส ชินฺจฺจาย ปิปาสา ย ทำสมกสวาทาตปสิริสปสมฺพสฺสานํ
ทฺรุตฺตานํ ทฺราคฺตานํ วจนฺปถานํ อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทนํ ทฺกฺขานํ
ติปฺปานํ ขรานํ กฏฺฏกานํ อสาดานํ อมฺนาปานํ ปาณฺหรานํ อธิวสฺกชาติโก
#๑ ม. ย. วิหีสฺสป ... ๑ ๒ ม. อิติสฺสทฺโท นตฺถิ ๑ ๓ โป. ม. อพฺยาปชฺฌปฺรมตฺยาติ ๑

ชาติโก โหติ ยํ หิสฺส ภิกฺขเว อนธฺวาสยโต ๑ อุปฺปชฺเชยฺยู อาสวา
วิฆาตปริพาหา ธฺวาสยโต ๑ เอวํ เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหฺนฺติ
อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว อาสวา ธฺวาสนา ปหาตพฺพา เย ธฺวาสนาย
ปหีนา โหฺนฺติ ฯ กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา ปริวชฺชนา ปหาตพฺพา
เย ปริวชฺชนาย ปหีนา โหฺนฺติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺิสงฺขา โยนิโส
จณฺทหฺตฺถี ปริวชฺเชติ จณฺทอสุตฺถิ ปริวชฺเชติ จณฺทโคณฺโป
ปริวชฺเชติ จณฺทกุกฺกุโร ปริวชฺเชติ อหิ ขาณณ กณฺฏกฺกุจฺจํ โสพฺภํ
ปปาตํ จนฺทนิกํ โอฟิคลลํ ยถารูเป อนาสเน นิสินฺนํ ยถารูเป อโคจเร
จรณฺตํ ยถารูเป ปาปเก มิตฺเต ภขณฺตํ วิณฺญ สพฺรหฺมจาริ ปาปเกสุ
จानฺตฺสุ โอกปฺเปยฺยู โส ตถฺเจว ๒ อนาสนํ ตถฺจ อโคจริ เต จ
ปาปเก มิตฺเต ปฏฺิสงฺขา โยนิโส ปริวชฺเชติ ยํ หิสฺส ภิกฺขเว
อปริวชฺชยโต อุปฺปชฺเชยฺยู อาสวา วิฆาตปริพาหา ปริวชฺชยโต
เอวํ เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหฺนฺติ อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว
อาสวา ปริวชฺชนา ปหาตพฺพา เย ปริวชฺชนาย ปหีนา โหฺนฺติ ฯ กตเม จ
ภิกฺขเว อาสวา วิโนทนา ปหาตพฺพา เย วิโนทนาย ปหีนา โหฺนฺติ อิธ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺิสงฺขา โยนิโส อุปฺปนฺนํ กามวิตกฺกํ นาธฺวาเสติ ปชฺหติ
วิโนเทติ พฺยณฺตฺติกโรติ อนภาวํ คเมติ ปฏฺิสงฺขา โยนิโส อุปฺปนฺนํ
พฺยาปาทวิตกฺกํ ฯ เปฯ อุปฺปนฺนํ วิหีสาวิตกฺกํ ... อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน ปาปเก
อกุสเส ฐมฺเม นาธฺวาเสติ ปชฺหติ วิโนเทติ พฺยณฺตฺติกโรติ อนภาวํ
คเมติ ยํ หิสฺส ภิกฺขเว อวิโนทยโต อุปฺปชฺเชยฺยู อาสวา วิฆาตปริพาหา
#๑ ม. ... วาสโต ฯ ๒ ม. ตถฺจ ฯ

วิโนทยโต เอวัส เต อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหนฺติ
อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว อาสวา วิโนทนา ปหาตพฺพา เย วิโนทนาย
ปหีนา โหนฺติ ฯ กตเม จ ภิกฺขเว อาสวา ภาวนา ปหาตพฺพาเย
ภาวนาย ปหีนา โหนฺติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺฐิสฺสา โยนิโส
สตีสมโฆชฺฌงฺคํ ภาเวตี วิเวกนิสฺสตีติ วิราคนิสฺสตีติ นิโรชนิสฺสตีติ
โวสฺสคฺคปริณามิ ปฏฺฐิสฺสา โยนิโส ฌมฺมวิจยสมโฆชฺฌงฺคํ ภาเวตี ฯ เปฯ
วิริยสมโฆชฺฌงฺคํ ภาเวตี ปิตีสมโฆชฺฌงฺคํ ภาเวตี ปสฺสทฺฐิสฺมโฆชฺฌงฺคํ
ภาเวตี สมาริสมโฆชฺฌงฺคํ ภาเวตี อุเปกฺขาสมโฆชฺฌงฺคํ ภาเวตี วิเวกนิสฺสตีติ
วิราคนิสฺสตีติ นิโรชนิสฺสตีติ โวสฺสคฺคปริณามิ ยํ หิสฺส ภิกฺขเว
อภายโต อุปฺปชฺเชยฺย อาสวา วิฆาตปริพาหา ภายโต เอวัส เต
อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหนฺติ อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว อาสวา
ภาวนา ปหาตพฺพา เย ภาวนาย ปหีนา โหนฺติ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว
นหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อานุเนยฺโย โหตี ปานุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย
อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนฺตฺตฺริ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสชาติ ฯ

[๓๓๐] ๕๕ เอกํ ๑ สมยํ ภควา นาทิเก ๒ วิหฺรตี คิณฺชกาวัสเถ ฯ
อถ โข ทารุกมฺมิโก คหปตี เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีหิ เอกมฺนฺตํ นิสินฺนํ โข ทารุกมฺมิโก
คหปตี ภควา เอตทโวจ อปี นฺ เต คหปตี กุเล ทานํ ทียตีติ ฯ
ทียตี เม ภนฺเต กุเล ทานํ ตถจ โข เย เต ภิกฺขุ อารญฺณกา ๓
ปีณฺทปาติกา ปัสฺสุถฺติกา อรหนฺตา ๔ วา อรหฺตฺตมคฺคํ วา สฺมาปฺนฺนา
#๑ ม. ยฺ. ปุโรโต เอว เม สฺตฺนฺติ ทิสฺสตีติ ฯ ๒ ม. นาทิเก ฯ
#๓ ไป. ม. อารญฺณิกา ฯ อิโต ปรี เอว ฌาตพฺพํ ฯ ๔ ม. ยฺ. อรหนฺโต ฯ

ตถารุเปสุ [๑]- ภูเต ภิกขุสุ ทานํ ทิยตติ ๗ พุชชานํ โข เอตํ คหปติ
ตยา คิหิชา กามโกคินา ปุตตสมุพาสยนิ อชฌาวสนุเตน กาสิกจณฺหนํ
ปจฺจนุโกณฺเตน มาลาคนฺธวิเลปนํ ธารยณฺเตน ชาตฺรุปรชตํ สาทิยณฺเตน
อิเม วา อรหฺนุโต อิเม วา อรหตฺตมคฺคํ สฺมาปฺนฺนาติ อารณฺณโก
เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต อุณฺนโป จปโล มุขโร
วิกิณฺณวาโจ มุฏฺฐสฺสติ อสมฺปชาโน อสมาหิโต วิพฺกนฺตจิตฺโต
ปากฺกฺชินฺทริโย เอวํ โส เตนฺจฺเคน คารโยห อารณฺณโก เจปี คหปติ
ภิกขุ โหติ อุทฺธโต อุณฺนโป อจปโล อมุขโร อวิกิณฺณวาโจ
อุปฺภูจิตฺตสฺสติ สฺมาปฺชาโน สฺมาหิโต เอกคฺคจิตฺโต สํวฺตฺนฺทริโย เอวํ
โส เตนฺจฺเคน ปาสํโส กามนฺตฺวิหารี เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ
อุทฺธโต ๗เปฯ เอวํ โส เตนฺจฺเคน คารโยห กามนฺตฺวิหารี
เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต ๗เปฯ เอวํ โส เตนฺจฺเคน ปาสํโส
ปิณฺฑปาติโก เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต ๗เปฯ เอวํ โส
เตนฺจฺเคน คารโยห ปิณฺฑปาติโก เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ
อุทฺธโต ๗เปฯ เอวํ โส เตนฺจฺเคน ปาสํโส เนมฺนฺตฺนิกโก เจปี
คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต ๗เปฯ เอวํ โส เตนฺจฺเคน คารโยห
เนมฺนฺตฺนิกโก เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต ๗เปฯ เอวํ โส
เตนฺจฺเคน ปาสํโส ปัสฺสูกฺลิกโก เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ อุทฺธโต ๗เปฯ
เอวํ โส เตนฺจฺเคน คารโยห ปัสฺสูกฺลิกโก เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ
อุทฺธโต ๗เปฯ เอวํ โส เตนฺจฺเคน ปาสํโส คหปติจิวรรโห เจปี คหปติ
#๑ โป. ม. เม ๗

ภิกขุ โหติ อุทฺธโต อุนฺนโป จปโล มุขโร วิกัณฺณวาโจ มุฏฺฐสฺสติ
อสมฺปชาโน อสมาหิโต วิพฺพนฺตจิตฺโต ปากฺกฺนิทฺริโย เอวํ โส
เตนฺจฺเคน คารโยห คหปติจิวรรโธ เจปี คหปติ ภิกขุ โหติ
อนุทฺธโต อุนฺนโป อจปโล อมุขโร อวิกัณฺณวาโจ อุปฺภูจิตฺตสฺสติ
สมฺปชาโน สสมาหิโต เอกคฺคจิตฺโต สํวตฺติทฺริโย เอวํ โส เตนฺจฺเคน
ปาสํโส อิงฺฆ ตฺวํ คหปติ สงฺฆे ทานํ เทหิ สงฺฆे เต ทานํ ททโต
จิตฺตํ ปสฺสิตฺตสฺสติ โส ตฺวํ ปสฺนฺนจิตฺโต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา
สฺสคฺคิ สคฺคํ โลกํ อุปฺปชฺชิสฺสคฺคิ ๑ เอสาหํ ภนฺเต อชฺชตคฺเค สงฺฆ
ทานานิ ๑ ทสฺสามิตี ๑

[๓๓๑] ๖๐ เอกํ ๒ สมยํ ภควา พาราณสียํ วิหริตีติปตฺเน
มิกทาเย ๑ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลลา เถรา ภิกขุ ปจฺจมาทตฺติ
ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา มณฺฑลมาเพ สนฺนินฺนนา สนฺนิปตฺตา อภิธมฺมกถํ
กถนฺนตี ๑ ตตฺร สฺวํ อายสฺมา จิตฺโต หตฺถิสาริปฺตฺโต เถรานํ ภิกขุณํ
อภิธมฺมกถํ กถนฺนทานํ อนฺตรนฺตฺรา กถํ โอปาเตตี ๑ อถ โข อายสฺมา
มหาโกฏฺฐิกโก อายสฺมนฺตํ จิตฺตํ หตฺถิสาริปฺตฺตํ เอตทโวจ อายสฺมา ๓
จิตฺโต หตฺถิสาริปฺตฺโต เถรานํ ภิกขุณํ อภิธมฺมกถํ กถนฺนทานํ
อนฺตรนฺตฺรา กถํ โอปาเตตี ๔ ยาว ๕ กถาปริโยสานํ อายสฺมา จิตฺโต
หตฺถิสาริปฺตฺโต อากเมตฺตุตี ๑

เอวํ วุตฺเต อายสฺมโต จิตฺตสฺส หตฺถิสาริปฺตฺตสฺส สหายกา
ภิกขุ อายสฺมนฺตํ มหาโกฏฺฐิกโก เอตทโวจ อายสฺมา มหาโกฏฺฐิกโกปี ๖
#๑ ม. ย. ทานํ ๑ ๒ โป. ม. ย. ปฺรโต เอวํ เม สฺตฺนฺตี ทิสฺสติ ๑ ๓ ม. ย.
#มายสฺมา ๑ ๔ ม. ย. โอปาเตตี ๑ ๕ ม. ยาวสทฺโท นตฺถิ ๑ ๖ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ๑

อายสมนุตฺตํ จิตฺตํ หตฺถิสาริปฺปุตฺตํ อปฺสาทฺเทติ ปณฺฑิตํ อายสฺมา จิตฺโต
หตฺถิสาริปฺปุตฺโต ปโหติ อายสฺมา ๑ จิตฺโต หตฺถิสาริปฺปุตฺโต เถรานิ
ภิกฺขุณฺโณ อภิขมฺมกถํ กถฺตุนฺนํ ๗ พุชฺชานํ โข เอตํ อวฺวโส ปฺรสุส
เจโตปริยายํ อชานนฺนฺเตหิ ๗ อิธวฺวโส เอกจฺจโ จ ปุคฺคโล ตาวทเว
โสทรตโสทรโต โหติ นินฺวาตนิวาโต โหติ อุปฺสนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
โยว สตฺถารํ อุปฺนิสฺสาย วิหฺรติ อณฺณตฺรํ วา ครุจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
ยโต จ โข โส วปกฺสฺสเทว สตฺถารา วปกฺสฺสตี ครุจฺจฺจฺจฺจ
สพฺรหฺมจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ โส สํสฺสฺสฺจ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณฺนํ อฺปาสเกหิ
อฺปาสิกาทิ รณฺณา ราชมหามตฺเตหิ ติตฺถิเยหิ ติตฺถิยสวาทเกหิ ตสฺส
สํสฺสฺสฺส วิสฺสฺสฺสฺส ปากฺสฺสฺส ฆสฺสมนฺนุคฺคตฺสฺส วิหฺรโต ราโค จิตฺตํ
อนฺนุทฺธเสติ โส รากานฺนุทฺธเสติ ๒ จิตฺเตน สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หินฺนยวตฺตติ
เสยฺยถาปี อวฺวโส โคโณ กิฏฺฐาทิ ทาเมว วา พทฺธิ วเช วา
โอรุทฺธิ โย นฺน โข อวฺวโส เอวํ วทฺถย นทานายํ โคโณ
กิฏฺฐาทิ ปฺนทเว กิฏฺฐํ โอตฺริสฺสตีติ สมฺมา นฺน โข โส อวฺวโส
วทฺถมาโน วทฺถยชาติ โน หิํ อวฺวโส จานฺนญฺหตฺตํ อวฺวโส วิชฺชติ
ยํ โส โคโณ กิฏฺฐาทิ ทามํ วา เจตฺวา วชฺชํ วา ภินฺนิตฺวา อถ
ปฺนทเว กิฏฺฐํ โอตฺเรยฺยชาติ เอวเมว โข อวฺวโส อิธกจฺจโ
ปุคฺคโล ตาวทเว โสทรตโสทรโต โหติ นินฺวาตนิวาโต โหติ อุปฺสนฺตฺตฺต
โหติ โยว สตฺถารํ อุปฺนิสฺสาย วิหฺรติ อณฺณตฺรํ วา
ครุจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ ยโต จ โข โส วปกฺสฺสเทว สตฺถารา
#๑ โป. ม. ย. จายสฺมา ๗ ๒ ย. รากานฺนุทฺธเสติ ๗

วปกสฺสติ คุรุจฺยานิเยหิ สปุรหุมจารีหิ โส สํสญฺโจะ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ
ภิกฺขุณีหิ อุปาสเกหิ อุปาสิกاهิ รัณฺณา ราชมหามตฺเตหิ ติตฺถิเยหิ
ติตฺถิยสาวเกหิ ตสฺส สํสญฺจสฺส วิสฺสญฺจสฺส ปากญฺสส ภสฺสมนุยุตฺตสฺส
วิหฺรโต ราโค จิตฺตํ อนุทฺธเสติ โส ราคานุทฺธสีเตน จิตฺเตน
สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ ฯ อิทฺ ปนาวุโส เอกจฺโจ ปุคฺคโล
วิวิจฺเจว กามะหิ ฯเปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ โส
ลาภิมฺหิ ปจฺมสฺส ฌานสฺสาติ สํสญฺโจะ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ฯเปฯ สิกฺขํ
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ เสยฺยถาปี อาวุโส จาตุम्महाปเถ ฤๅลลฬุสฺสิตโก ๑
เทโว วสฺสนุโต รัชฺ อนุตฺตรธาเปยฺย จิกฺขลฺลํ ปาตุกเรยฺย โย
นุ โข อาวุโส เอวํ วทเยยฺ นทานิ อมฺสฺมึ จาตุम्महाปเถ ปุณฺเทว๑
รโช ปาตุกวิสฺสตีติ สมฺมา นุ โข โส อาวุโส วทมาโน วทเยยฺยาติ
โน หิทฺ อาวุโส จานญฺเหหฺติ อาวุโส วิชฺชติ ยํ อมฺสฺมึ
จาตุम्महाปเถ มนุสฺสา วา อติกฺกเมยฺยํ โคปฺสู วา อติกฺกเมยฺยํ
วาตาทโป วา เสฺนหคฺติ ปริยาทิเยยฺย อถ ปุณฺเทว รโช ปาตุกเวยฺยยาติ
เอวเมว โข อาวุโส อิทฺเอกจฺโจ ปุคฺคโล วิวิจฺเจว กามะหิ ฯเปฯ
ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ โส ลาภิมฺหิ ปจฺมสฺส ฌานสฺสาติ
สํสญฺโจะ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ฯเปฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ ฯ
อิทฺ ปนาวุโส เอกจฺโจ ปุคฺคโล วิตฺถกฺกวิจฺจารานํ วุปฺสมา ฯเปฯ ทฺติยํ
ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ โส ลาภิมฺหิ ทฺติยสฺส ฌานสฺสาติ
สํสญฺโจะ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ฯเปฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ
#๑ โป. ฤๅลลฬุสฺสิตโก ฯ

เสยฺยถาปี อาวุโส คามสฺส วา นิคมสฺส วา อวิทุเร มหนฺตํ ตพากํ
ตตฺถ อุตฺถสฺสตีโก เทโว ภูโจ สิปฺปีสมฺพุทฺถมฺปิ สกฺขรกถลมฺปิ
อนฺตรธาเปยฺย โย นฺุ โข อาวุโส เอวํ วทฺเยยฺ นทานิ อมฺุสมฺมี
ตพาทฺถ ปฺนทเว สิปฺปีสมฺพุทฺธา วา สกฺขรกถลา วา ปาตุกวิสฺสณฺตีติ
สมฺมา นฺุ โข โส อาวุโส วทฺมานโน วทฺเยยฺยติ โน หิํทํ อาวุโส
จฺานญฺเหตฺมํ อาวุโส วิชฺชติ ยํ อมฺุสมฺมี ตพาทฺถ มนฺุสฺสา วา ปีเวยฺยํ
โคปฺสฺสุ วา ปีเวยฺยํ วาตาทโป วา เสฺนหคฺตํ ปริยาทิเยยฺย อถ
ปฺนทเว สิปฺปีสมฺพุทฺธาปี สกฺขรกถลาปี ปาตุกเวยฺยณฺตีติ เอวเมว โข
อาวุโส อีเชกฺจโจ ปุคฺคโล วิตฺถกฺกวิจฺจารานํ ฐปฺสฺมา ฯเปฯ ทฺติยํ
ฉฺานํ อฺุปสมฺปชฺช วิหฺรติ โส ลากิหมฺหิ ทฺติยสฺส ฉฺานสฺสาติ
สํสฺญฺโ จ วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ฯเปฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หิํนายาวตฺตติ ฯ
อิธ ปนาวุโส เอกฺจโจ ปุคฺคโล ปีติยา จ วิราคา ฯเปฯ ตฺติยํ
ฉฺานํ อฺุปสมฺปชฺช วิหฺรติ โส ลากิหมฺหิ ตฺติยสฺส ฉฺานสฺสาติ สํสฺญฺโ จ
วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ฯเปฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หิํนายาวตฺตติ เสยฺยถาปี
อาวุโส ปฺริสํ ปณฺีตโกชนํ ภูตฺตาวี อภิโทสิกํ โภชนํ นจฺฉาทฺเยย
โย นฺุ โข อาวุโส เอวํ วทฺเยยฺ นทานิ อมฺุ ปฺริสํ ปฺนทเว
โกชนํ ฉฺาทสฺสตีติ สมฺมา นฺุ โข โส อาวุโส วทฺมานโน วทฺเยยฺยติ
โน หิํทํ อาวุโส อมฺุญฺหาวุโส ปฺริสํ ๑ ปณฺีตโกชนํ ภูตฺตาวี ยาวสฺส ส
โธชา กาย จสฺสติ ตาว น อญฺญํ โภชนํ ฉฺาทสฺสติ ยโต จ
#๑ ม. ยฺ. จานํ เหน้ อาวุโส วิชฺชติ อมฺุ ปฺริสํ ฯ ยฺ. จานํ ... วิชฺชติ
#อมฺุ หาวุโส ปฺริสํ ... ฯ

ขุสฺส ๑ สฺวา โอบา อนฺตรชายิสฺสตี อถ ปุณฺเทว ตํ โภชนํ ฉาเทยฺยาตี
เอวมฺว โข อวฺวโส อีเชกฺโข ปุคฺคโล ปิตฺยา จ วิจารณ์ ๗เปฯ ตตฺถ
ฉานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี โส ลาภิมฺหิ ตตฺถิสฺส ฉานสฺสาตี สํสฺสฺส
วิหฺรตี ภิกฺขุหิ ๗เปฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตตี ๗ อีธ ปนาวฺวโส
เอกฺโข ปุคฺคโล สุขสฺส จ ปหานา ทฺกฺขสฺส จ ปหานา ๗เปฯ จตฺตถิ
ฉานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี โส ลาภิมฺหิ จตฺตถิสฺส ฉานสฺสาตี สํสฺสฺส
วิหฺรตี ภิกฺขุหิ ๗เปฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตตีเสยฺยถาปี อวฺวโส
ปพฺพตฺสงฺเขเป อฺทกรฺहतฺโถ นีวาโต วิคฺตอุมิโก โย นฺุ โข อวฺวโส
เอวํ วเทยฺย นทานิ อมฺสฺมี อฺทกรฺहतฺเต ปุณฺเทว อุมิ ปาตุภวิสฺสตีตี
สมฺมา นฺุ โข โส อวฺวโส วทฺมานโน วเทยฺยาตี โน หิํ อวฺวโส
จฺานญฺหตี อวฺวโส วิชฺชตี ยา ปฺรตฺถิมาย ทิสาย อากฺขญฺเยยฺย ฐฺสา
วาทฺวญฺจิสฺส สฺวา ตสฺมี อฺทกรฺहतฺเต อุมิ ชนฺเยยฺย ยา ปจฺจิมาย ทิสาย
อากฺขญฺเยยฺย ๗เปฯ อุตฺตราย ทิสาย อากฺขญฺเยยฺย ทกฺขิมาย ทิสาย
อากฺขญฺเยยฺย ฐฺสา วาทฺวญฺจิสฺส สฺวา ตสฺมี อฺทกรฺहतฺเต อุมิ ชนฺเยยฺยาตี
เอวมฺว โข อวฺวโส อีเชกฺโข ปุคฺคโล สุขสฺส จ ปหานา ทฺกฺขสฺส
จ ปหานา ๗เปฯ จตฺตถิ ฉานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรตี โส ลาภิมฺหิ
จตฺตถิสฺส ฉานสฺสาตี สํสฺสฺส วิหฺรตี ภิกฺขุหิ ๗เปฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
หีนายาวตฺตตี ๗ อีธ ปนาวฺวโส เอกฺโข ปุคฺคโล สพฺพนิมิตฺตานํ
อมนสฺสการา อนิมิตฺตํ เจโตสมาริ อฺอุปสมฺปชฺช วิหฺรตี โส ลาภิมฺหิ
อนิมิตฺตสฺส เจโตสมาริสฺสาตี สํสฺสฺส วิหฺรตี ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีหิ
#๑ ไป. ยโต ภูตฺตสฺส ... ๗

อุปรุสเกหึ อุปรุสึกัหึ รณณั รุชมหุหตุเตหึ ตึตตุยึเหหึ ตึตตุยึสวเกหึ
ตสส สัสมุจสส วิสสุมุจสส ปุกกุสส กสสมนุยุตตุตสส วิหริต รุค
จึตตุ อนุทุหึเสตึ สอ รุคานุทุหึสึเตน จึตเตน สึกัขั ปรุจกุกุขย
หึหนียวตุตตุตึ เสยยุถปุปี อวุสอ รุชว วุ รุชมหุหตุตตุ วุ
จตุรुकึนึยั เสนยั อทุชานุคคปุฎึปनुโน อณุถตุรสุมี วุณสณุเท
เอกรตุตึ วุสั อุปรुकुकุเจยยุ ตตุร ๑ หตุถึสทุเทน อสสสทุเทน รุถสทุเทน
ปรุตตุสทุเทน เกรึปรุณวสุงวิณณันนุณนุทสทุเทน ๒ จึรึฟึกัสทุทอ ๓
อนุตุรชปุเปยยุ ๔ โย นุ โข เอว วุเทยยุ นทานุ อมุสุมี วุณสณุเท
ปุนเทว จึรึฟึกัสทุทอ ปุคกุวิสสตุตึตึ สมุมา นุ โข สอ อวุสอ
วทุมานุ วุเทยยุยตุ โน หึทอ อวุสอ จานุณุหตุ อวุสอ วิชชตุ
ยั สอ รุชว วุ รุชมหุหตุตตุ วุ ตมุหุ วุณสณุทอ ปุกุกุเมยยุ
อถ ปุนเทว จึรึฟึกัสทุทอ ปุคกุเวยยุยตุ เอวเมว โข อวุสอ
อึเชกุกุจึ ปุกุกุโล สฟุพนึมึตตุตานุ อมณสึกัรุอ อณึมึตตุตึ เจตุสมุรึ
อุปรุสมปรุชช วิหริตุ สอ ลากึมุหึ อณึมึตตุตสส เจตุสมุรึสตุสตุ
สัสมุจสส วิหริตุ กึกุกุหึ กึกุกุณึหึ อุปรุสเกหึ อุปรุสึกัหึ รณณั รุชมหุหตุเตหึ
ตึตตุยึเหหึ ตึตตุยึสวเกหึ ตสส สัสมุจสส วิสสุมุจสส
ปุกกุสส กสสมนุยุตตุตสส วิหริต รุค จึตตุ อนุทุหึเสตึ สอ
รุคานุทุหึสึเตน จึตเตน สึกัขั ปรุจกุกุขย หึหนียวตุตตุตึตึ ๑

อถ โข อยสุมุ จึตตุตตุ หตุถึสัรึปุกตุตตุ อปรุเรน สมุเขน สึกัขั
ปรุจกุกุขย หึหนียวตุตตุตึ ๑ อถ โข จึตตุตสส หตุถึสัรึปุกตุตตุตสส
#๑ ยุ. ตตุถ ๑ ๒ ม. ยุ. ... สุงขตุถึณวณึนุณนุท ... ๑ ๓ ปุ. วึรึทุชึก ... ๑
#ม. จึรึกัสทุทอ ๑ ๔ ม. อนุตุรชปุเปยยุ ๑

สหยาภา ภิกขุ เยนายสุมา มหาโกฏฐิโก ๑ เตนุปลสงกมีสุ อุปสงกมิตวา
อายสมนุตฺต มหาโกฏฐิกิ เอตทโวจฺ จิ นุ โข อายสมตามมหาโกฏฐิเกน
จิตฺโต หตฺถิสาริปฺตุโต เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตโต
อิมาสณฺจ อิมาสณฺจ วิหารสมปตฺตินิํ จิตฺโต หตฺถิสาริปฺตุโต ลากิ
อถ จ ปน สิกฺขิํ ปจฺจกฺขาย หินายาวตฺติสฺสตีติ อุทาทุ เทวตา
เอตมตฺถิ อารโจะสุ จิตฺโต ฆนฺเต หตฺถิสาริปฺตุโต อิมาสณฺจ
อิมาสณฺจ วิหารสมปตฺตินิํ ลากิ อถ จ ปน สิกฺขิํ ปจฺจกฺขาย
หินายาวตฺติสฺสตีติ ๑ เจตโส ๒ เจโต ปริจฺจ วิทิตโต เม อวฺโส จิตฺโต
หตฺถิสาริปฺตุโต อิมาสณฺจ อิมาสณฺจ วิหารสมปตฺตินิํ ลากิ อถ จ
ปน สิกฺขิํ ปจฺจกฺขาย หินายาวตฺติสฺสตีติ เทวตาปี เม เอตมตฺถิ
อารโจะสุ จิตฺโต ฆนฺเต หตฺถิสาริปฺตุโต อิมาสณฺจ อิมาสณฺจ
วิหารสมปตฺตินิํ ลากิ อถ จ ปน สิกฺขิํ ปจฺจกฺขาย หินายาวตฺติสฺสตีติ
อถ โข จิตฺตสฺส หตฺถิสาริปฺตุตฺตสฺส สหยาภา ภิกขุ เยน ภควา
เตนุปลสงกมีสุ อุปสงกมิตวา ภควนฺตฺ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตฺ นิสิํทีสุ
เอกมนฺตฺ นิสินฺนา โข เต ภิกขุ ภควนฺตฺ เอตทโวจฺ จิตฺโต ฆนฺเต
หตฺถิสาริปฺตุโต อิมาสณฺจ อิมาสณฺจ วิหารสมปตฺตินิํ ลากิ อถ
จ ปน สิกฺขิํ ปจฺจกฺขาย หินายาวตฺติตฺติ ๓ น ภิกฺขเว จิตฺโต จิรั
สริสฺสตี เนกขมฺมสฺสชาติ ๑

อถ โข จิตฺโต หตฺถิสาริปฺตุโต น จิรัเสว เกสมสฺสุ โอิหारेตฺวา
กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสุมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชิ ๑ อถ
#๑ ยฺ. มหาโกฏฐิตฺติ ๑ ๒ ม. เจตสา ๑ ๓ ม. หินายาวตฺติตฺติ ๑

โฆ อายสุมมา จิตโต หตฺถิสาริปฺตุโต เอกโก วุปกฺกฺโข อปฺปมตฺโต
อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต น จิสฺเสว ยสฺสตถาย กุลปฺตุตา
สมมเทว อการสุมมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทนฺตฺตรํ พุรหฺมจริยปริโยสานํ
ทิกฺกุเจว ฆมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปฺสมปฺชช วิหาสี ๑
ชีณา ชาติ วุสฺติํ พุรหฺมจริยํ กตํ กรณฺิยํ นาปรี อิตฺถตฺตยาติ
อพฺภณฺณาสี อญฺจตโร จ ปนายสุมมา จิตโต หตฺถิสาริปฺตุโต อรหฺตํ
อโหสีติ ฯ

[๓๓๒] ๖๑ เอกํ ๒ สมยํ ภควา พาราณสียํ วิหริติ อิติปตฺเน
มิกฺกาเย ฯ เตน โฆ ปน สมเยน สมฺพหุลานํ เถรานํ ภิกฺขุณฺํ
ปจฺจฉาตตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตานํ มณฺฑลมาเพ สนฺนิสินฺนานํ
สนฺนิปิตฺตานํ อยมนฺตฺรา กถา อุทฺปาที วุคฺตมิตํ อาวุโส ภควตา
ปฺรายน เมตฺเตยฺยปฺเลห

โย อุภฺนเต ๓ วิทิตฺวาน มชฺเฌ มนฺตานํ ลิมฺปติ
ตํ พุรฺรัม มหาปุริโส ๔ โสธ สิปฺพนิมฺจจกาติ ๕ ฯ

กตโม นฺ โฆ อาวุโส เอกโก อนฺโต กตโม ทฺติโย อนฺโต
กํ มชฺเฌ กา สิปฺพนิตี ฯ

เอวํ วุคฺเต อญฺจตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทโวจ สสุโส
โฆ อาวุโส เอกโก อนฺโต สฺสสสมฺทโย ทฺติโย อนฺโต สฺสสนิโรโร
มชฺเฌ ตณฺหา สิปฺพนิ ตณฺหา หิ นํ สิปฺพติ ตสฺส ตสฺเสว
#๑ โป. วิหริติ ฯ ๒ โป. ม. ยฺ. ปุโรโต เอวํ เม สฺตฺนฺติ ทิสฺสตี ฯ ๓ โป. อุโก
#อนฺเต ฯ ม. อุภฺนเต ฯ ๔ ม. ยฺ. มหาปุริโสติ ฯ ๕ ม. สิปฺพนิ ... ฯ

ภวสฺส อภินิพฺพตฺติยา เอตฺตาวตฺตา โข อวฺวโส ภิกฺขุ อภิญฺเญยฺย
อภิชานาติ ปริณฺเญยฺย ปริชานาติ อภิญฺเญยฺย อภิชานนฺโต
ปริณฺเญยฺย ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺส นตฺกโร โหตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อลฺลตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ อตีตํ
โข อวฺวโส เอโก อนฺโต อนาคตํ ทฺติโย อนฺโต ปจฺจุปฺปนํ
มชฺเฌ ตณฺหา สิปฺพนี ๑ ตณฺหา หิ นํ สิปฺพติ ตสฺส ตสฺเสว
ภวสฺส อภินิพฺพตฺติยา เอตฺตาวตฺตา โข อวฺวโส ภิกฺขุ อภิญฺเญยฺย
อภิชานาติ ปริณฺเญยฺย ปริชานาติ อภิญฺเญยฺย อภิชานนฺโต
ปริณฺเญยฺย ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺส นตฺกโร โหตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อลฺลตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ สฺวขา
อวฺวโส เวทนา เอโก อนฺโต ทุกฺขา เวทนา ทฺติโย อนฺโต
อทุกฺขมสฺวขา เวทนา มชฺเฌ ตณฺหา สิปฺพนี ตณฺหา หิ นํ สิปฺพติ
ตสฺส ตสฺเสว ภวสฺส อภินิพฺพตฺติยา เอตฺตาวตฺตา โข อวฺวโส ภิกฺขุ
อภิญฺเญยฺย อภิชานาติ ปริณฺเญยฺย ปริชานาติ อภิญฺเญยฺย อภิชานนฺโต
ปริณฺเญยฺย ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺส นตฺกโร
โหตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อลฺลตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทวโจ นามํ
โข อวฺวโส เอโก อนฺโต รุปํ ทฺติโย อนฺโต วิญฺญาณํ มชฺเฌ
ตณฺหา สิปฺพนี ตณฺหา หิ นํ สิปฺพติ ตสฺส ตสฺเสว ภวสฺส อภินิพฺพตฺติยา
เอตฺตาวตฺตา โข อวฺวโส ภิกฺขุ อภิญฺเญยฺย อภิชานาติ
#๑ ม. สิปฺพนี ฯ

ปริณฺเณยฺยํ ปริชานาติ อภิณฺเณยฺยํ อภิขานนุโต ปริณฺเณยฺยํ
ปริชานนุโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺส นตฺถโร โหตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อณฺเณตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทโวจ ฌ โข
อาวุโส อชฺฌมตฺติกานิ อายตฺตานานิ เอโก อนฺุโต ฌ พาหิรานิ อายตฺตานานิ
ทฺติโย อนฺุโต วิญฺญาณํ มชฺเฌ ตณฺหา สัพฺพนิ ตณฺหา
หิ นํ สัพฺพตฺติ ตสฺส ตสฺเสว ภาวสฺส อภินิพฺพตฺติยา เอตฺตาวตฺตา
โข อาวุโส ภิกฺขุ อภิณฺเณยฺยํ อภิขานาติ ปริณฺเณยฺยํ ปริชานาติ
อภิณฺเณยฺยํ อภิขานนุโต ปริณฺเณยฺยํ ปริชานนุโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
ทุกฺขสฺส นตฺถโร โหตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อณฺเณตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทโวจ สกฺกาโย
โข อาวุโส เอโก อนฺุโต สกฺกายสมฺมทโย ทฺติโย อนฺุโต สกฺกายนิโรธ
มชฺเฌ ตณฺหา สัพฺพนิ ตณฺหา หิ นํ สัพฺพตฺติ ตสฺส
ตสฺเสว ภาวสฺส อภินิพฺพตฺติยา เอตฺตาวตฺตา โข อาวุโส ภิกฺขุ
อภิณฺเณยฺยํ อภิขานาติ ปริณฺเณยฺยํ ปริชานาติ อภิณฺเณยฺยํ อภิขานนุโต
ปริณฺเณยฺยํ ปริชานนุโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺส นตฺถโร
โหตีติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อณฺเณตโร ภิกฺขุ เถเร ภิกฺขุ เอตทโวจ พุยาถตํ
โข อาวุโส อเมหฺหิ สพฺเพเหว ยถาสกํ ปฏิภาณํ อายามาวุโส
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺสสาม อฺอุปสงฺกमितฺวา ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสาม ยถา โน ภควา พุยากริสฺสติ ตถา นํ ชาเรยฺยามาติ ๑
#๑ ม. ชาเรสฺสามาติ ฯ

เอวมาวุโสติ โข เถรา ภิกขุ ตสฺส ภิกขุโน ปจฺจสุโสสุ ๑
อด โข เถรา ภิกขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวัตฺเตวฺวา เอกมนฺตํ นิสึทึสุ เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข
เถรา ภิกขุ ยาวตโก อโหสิ สพฺเพเหว สทฺธิ กถาสลฺลาโป
ตํ สพฺพิ ภควโต อโรเจสุ กสฺส นฺโฆ ฆนฺเต สุภาสิตนฺติ ๑
สพฺเพสํ โว ภิกฺขเว สุภาสิตํ ปรียาเยน อปีจ ยํ มยา สนฺชาย
ภาสิตํ ปรายเน เมตฺเตยฺยปฺเลห

โย อุภนฺเต วิทิตฺวาน มชฺเฌ มนฺตานํ ทิมฺปติ

ตํ พุฏฺมิ มหาปุริโส โสธ สัพฺพนิมจฺจกาติ ๑

ตํ สุณฺาถ สาธุกํ มนฺสิกโรธ ภาสิสุสามิติ ๑ เอวํ ฆนฺเตติ
โข เถรา ภิกขุ ภควโต ปจฺจสุโสสุ ๑ ภควา เอตทโวจฺจผลฺโส โข
ภิกฺขเว เอโก อนฺโต ผสฺสสมฺทโย ทฺติโย อนฺโต ผสฺสนิโรโธ
มชฺเฌ ตณฺหา สัพฺพนิ ตณฺหา หิ นํ สัพฺพติ ตสฺส ตสฺเสว
ภวสฺส อภินิพฺพตฺติยา เอตฺตาวตา โข ภิกฺขเว ภิกขุ อภิญฺเญยฺยํ
อภิชานาติ ปรีญฺเญยฺยํ ปรีชานาติ อภิญฺเญยฺยํ อภิชานนฺโต
ปรีญฺเญยฺยํ ปรีชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม ทฺกฺขสฺสนฺตฺกโร โหตีติ ๑

[๓๓๓] ๖๒ เอวมฺเม สฺตํ เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ
จาริกญฺจรมานโน มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ เยน ทณฺฑกปฺปกนฺนาม
โกสลาณํ นิกโม ตทวสริ

อถ โข ภควา มคฺคา โอกกมฺม อณฺตฺรสมิ ๑ รุกฺขมฺมฺเต ปณฺตฺเต
อาสเน นิสิทธิ เต [๒]- ภิญฺญ ทณฺฑกปฺปํ ปวิสฺสุ อาวสํ ปริเยสฺสํ
อถ โข อายสฺมา อานนฺโท สมฺพหฺเลหิ ภิญฺญหิ สทฺธิ เยน อจฺรวตี
นที เตนฺอุปสงฺกมิ คตฺตานิ ปริสฺสยจฺจํ อจฺรวตฺยา นทฺยา คตฺตานิ
ปริสฺสยจฺจวา ปจฺจตฺตริตฺวา เอกจิวโร อฏฺฐาสี คตฺตานิ ปุพฺพสทฺธิสานิ
กฺรฺมาโน ๓ อถ โข อณฺตโร ภิญฺญ เยนายสฺมา อานนฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทวโจ กิณฺนุ โข
อาวฺโส อานนฺท สพฺพิ เจตฺโส สมฺนฺนาหริตฺวา นฺ โข เทวทฺตโต
ภควตา พุยาโกโต อาปาโยโก เทวทฺตโต เนรยโยโก กปฺปญฺโจ
อเตกฺจฺจโณติ อุทาทู เกนฺจ เทว ปริยาเยนาติ ๑ เอวํ โข ปเนตํ อาวฺโส
ภควตา พุยาโกตนฺติ ๑ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิทธิ
เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ อิทาหํ
ภนฺเต สมฺพหฺเลหิ ภิญฺญหิ สทฺธิ [๔]- อจฺรวตี นที เตนฺอุปสงฺกมิ คตฺตานิ
ปริสฺสยจฺจํ อจฺรวตฺยา นทฺยา คตฺตานิ ปริสฺสยจฺจวา ปจฺจตฺตริตฺวา
เอกจิวโร อฏฺฐาสี คตฺตานิ ปุพฺพสทฺธิสานิ กฺรฺมาโน อถ โข
ภนฺเต อณฺตโร ภิญฺญ เยนานํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มํ
เอตทวโจ กิณฺนุ โข อาวฺโส อานนฺท สพฺพิ เจตฺโส สมฺนฺนาหริตฺวา
#๑ โป. อรณฺยสมิ ๑ ๒ ม. ยฺ. จสทฺโท อตฺถิ ๑ ๓ โป. ม. ยฺ.
#ปุพฺพาปยมาโน ๑ ๔ ม. ยฺ. เยนาคิ ปาโธ อตฺถิ ๑

นุ โข เทวทตฺโต ภควตา พุยากโต อาปายิกิ เทวทตฺโต เนรยิกิ
กปฺปฏฺโฐ อเตกฺจฺโณติ อุทาหุ เคนจิทเว ปรียาเยนาติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อหิ ภนฺเต ตํ ภิกฺขุํ เอตทวโจ เอวํ โข
ปเนตํ อวฺโส ภควตา พุยากตฺนฺติ ฯ โส จ โข อานนฺท ภิกฺขุ
นโว ภวิสฺสตี อจฺริปพฺพชฺชิตฺโต เถโร วา ปน พาโล อพฺยตฺโต กถิ
หิ นาม ยิ มยา เอกํเสน พุยากตํ ตตฺถ เทวชฺฌิ อาปชฺชิสฺสตี
นาหิ อานนฺท อญฺญํ เอกปฺกคฺคํปี สมนฺุสฺสामी โข เอวํ มยา
สพฺพิ เจตฺโส สมนฺุนาหริตฺวา พุยากโต ยถยิทํ เทวทตฺโต ยาวกิวฺลจฺาหิ
อานนฺท เทวทตฺตสฺส วาลคฺคกโกฏฺฐินิตฺตฺททฺทนมตฺตมฺปิ ๑ สุกฺกิ
ชฺมมํ อทฺทลํ เนว ตาวาหิ เทวทตฺตํ พุยากาสี อาปายิกิ เทวทตฺโต
เนรยิกิ กปฺปฏฺโฐ อเตกฺจฺโณติ ยโต จ โข อหิ อานนฺท
เทวทตฺตสฺส วาลคฺคกโกฏฺฐินิตฺตฺททฺทนมตฺตมฺปิ สุกฺกิ ชฺมมํ น อทฺทลํ
อถาหิ ตํ เทวทตฺตํ พุยากาสี อาปายิกิ เทวทตฺโต เนรยิกิ กปฺปฏฺโฐ
อเตกฺจฺโณติ เสยฺยถาปี อานนฺท กฺุณฺุโป สาทิกิ โปริโส ปุโร
กฺุณฺุสฺส สมติคฺคิตฺติโก ตตฺตร ปุริโส สลีสโก นิมฺกฺโค อสฺส ตสฺส
โกจิทเว ปุริโส อฺุปลคฺจฺเจยฺย ๒ อตฺถกาโม หิตกาโม โยคฺกฺเขมกาโม
ตมฺหา กฺุณฺุปา อฺุทฺชริตฺตกาโม โส ตํ กฺุณฺุปี สมนฺุदानุปริกจฺจฺนฺุโต
น ปสฺเสยฺย ตสฺส ปุริสสฺส วาลคฺคกโกฏฺฐินิตฺตฺททฺทนมตฺตมฺปิ กฺุณฺุณ
อมกฺุจิทํ ยตฺถ ตํ กฺุเหตฺวา อฺุทฺชเรยฺย เอวเมว โข อหิ อานนฺท ยโต
เทวทตฺตสฺส วาลคฺคกโกฏฺฐินิตฺตฺททฺทนมตฺตมฺปิ สุกฺกิ ชฺมมํ น อทฺทลํ อถาหิ
#๑ โป. พาลคฺค ... ฯ ม ... นิตฺตฺท ... ฯ ๒ ม. ยฺ. อฺุปฺชเชยฺย ฯ

เทวทศดี พุยาภาสี อาปายโก เทวทศโต เนรยโก กปุปุโจ
อเตกัจฉโต สเจ ตุมเมห อานนุท สุธะยยาถ ตถาคตสส ปุริสินุทริยญาณานิ
วิภนุตสสาตี ฯ เอตสส ภควา กาโล เอตสส สุกต
กาโล ยั ภควา ปุริสินุทริยญาณานิ วิภะยเย ภควโต สุตวา
ภิกขุ ชาเรตฺสนุตีติ ฯ เตนหानนุท สุณาหิ สาธุกัม มนสิกรโหหิ
ภาสีสุสามีติ ฯ เอวํ ภาณเตติ โข อายสฺมา อานนุโท ภควโต ปัจจสุโสสี ฯ
ภควา เอตทโวจ อิทาหิ อานนุท เอกจฺจํ ปุคฺคัลลํ เอวํ เจตสา
เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชमानา กุสลาปี
ชฺมมา อกุสลาปี ชฺมมาติ ตเมณํ อปเรน สมเยน เอวํ เจตสา
เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส กุสลา ชฺมมา
อนฺตรหิตา อกุสลา ชฺมมา สมมุขิภูตา อตฺถิ จ ขวสฺส ๑ กุสลมฺถํ
อสมฺมุจฺฉินฺนํ ตมฺหา ตสฺส กุสลา กุสลํ ปาตุภวิสฺสตี เอวมยํ ปุคฺคโล
อายตี อปริหานชฺมโม ภวิสฺสตีติ เสยฺยถาปี อานนุท พิชานิ
อชฺฌทานิ อปฺปตีนิ อวาทาตปทานิ สาราทานิ สุขสยิตานิ สุขเขตฺเต
สุปริกมฺมกตาย ภูมียา นิกฺขิตฺตานิ ชานะยฺยาสี ตฺวํ อานนุท อิมานิ
พิชานิ วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลลํ อาปชฺชิสฺสนุตีติ ฯ เอวํ ภาณเต ฯ
เอวเมว โข อหิ อานนุท อิทะกจฺจํ ปุคฺคัลลํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ
ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชमानา กุสลาปี ชฺมมา อกุสลาปี
ชฺมมาติ ตเมณํ อปเรน สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ
ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส กุสลา ชฺมมา อนฺตรหิตา อกุสลา
#๑ ย. ขวาตฺส ฯ

ธมฺมา สมฺมุขีภฺวตา อตฺถิ จ ขวสฺส กุสลมฺมถึ อสมฺมุจฺฉินฺนํ ตมฺหา
ตสฺส กุสลากุสลํ ปาตุภวิสฺสตี เอวมยํ ปุคฺคโล อายตี อปริหานธมฺโม
ภวิสฺสตีติ เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสปุคฺคโล
เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต โหติ เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส
ปุริสฺนุทฺริยธานํ เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต โหติ เอวมฺปิ
โย อานนฺท ตถาคตสฺส อายตี ธมฺมสมฺมุปฺปาโท เจตสา เจโต ปริจฺจ
วิทิตฺโต โหติ อิธ ปนาหํ อานนฺท เอกจฺจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา
เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส วิชฺชมานา กุสลาปี
ธมฺมา อกุสลาปี ธมฺมาติ ตเมนนํ อปฺเรน สมฺเยน เจตสา
เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคลสฺส อกุสลา ธมฺมา
อนฺตรหิตา กุสลา ธมฺมา สมฺมุขีภฺวตา อตฺถิ จ ขวสฺส อกุสลมฺมถึ
อสมฺมุจฺฉินฺนํ ตมฺหา ตสฺส กุสลากุสลํ ปาตุภวิสฺสตี เอวมยํ ปุคฺคโล
อายตี ปริหานธมฺโม ภวิสฺสตีติ เสยฺยธาปี อานนฺท พิชานิ
อชฺจทานิ อปฺปุตฺตินิ อวาทาตปฺหทานิ สาราทานิ สุขสยิตานิ ปุณฺณสฺสลา
นิกฺขิตฺตทานิ ชาเนยฺยาสี ตวํ อานนฺท นยิมานิ พิชานิ วุฑฺฒี วิรุฬฺหี
เวปฺปุลลํ อापชฺชิสฺสสนฺตีติ ฯ เอวํ ภาณเต ฯ เอวเมว โข อหํ อานนฺท
อิเรกจฺจํ ปุคฺคลํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข
ปุคฺคลสฺส วิชฺชมานา กุสลาปี ธมฺมา อกุสลาปี ธมฺมาติ ตเมนนํ
อปฺเรน สมฺเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข
ปุคฺคลสฺส อกุสลา ธมฺมา อนฺตรหิตา กุสลา ธมฺมา สมฺมุขีภฺวตา

ปรมมรรณา อปายั ทุกคตึ วินิปาตึ นิริยั อุปชชิสตตีติ เอวมปิ
โฆ อานนุท ตถาคตสส ปุริสปุคคโล เจตสา เจโต ปริจจ วิทิตโต
โหติ เอวมปิ โฆ อานนุท ตถาคตสส ปุริสินุทริยณณั เจตสา
เจโต ปริจจ วิทิตั โหติ เอวมปิ โฆ อานนุท ตถาคตสส อายตี
ชมมสมุปปาโท เจตสาเจโต ปริจจ วิทิตโต โหตีติ ฯ

เอวั วุตเต อายสุมมา อานนุโท ภควนตึ เอตทโวจ สกุกา
นุ โฆ ภนเต อิมถึ ตินณั ปุคคลานั อปเรปี ตโย ปุคคลา สปปฎีกา
ปณณเปตุนตี สกุกานนุทาทิ ภควา เอตทโวจ อิธำ
อานนุท เอกจจึ ปุคคถึ เอวั เจตสา เจโต ปริจจ ปชานามิ อิมสส
โฆ ปุคคตสส วิชชมานา กุสลาปี ชมมา อกุสลาปี ชมมาติ ตเมณ
อปเรณ สมเยน เอวั เจตสา เจโต ปริจจ ปชานามิ อิมสส โฆ
ปุคคตสส กุสลา ชมมา อนตรหิตา อกุสลา ชมมา สมมุขีภูตา
อตุถิ จ ขวตส กุสลมถึ อสมจจินันั ตมปิ สพเพน สพพิ สมกุกมาตึ
คจจติ เอวมยั ปุคคโล อายตี ปรีหานชมโม ภวิสตีติ เสยยถาปี
อานนุท องการานิ อาทิตตานิ สมชชชิตตานิ สยโชติภูตานิ ๑ ปุถุสลา
นิกขิตตานิ ชานเยยาสี ตวั อานนุท นยิมานิ องการานิ วุฑฒี
วิรูปุหี เวปลถึ อปชชิสสนตีติ ฯ เอวั ภนเต ฯ เสยยถาปี วา
ปนानนุท สายณหสมเย ๒ สุริเย โอคจจนเต ชานเยยาสี ตวั อานนุท
อาโลโก อนตรชยิสตี อนุทธกาโร ปาตุภวิสตีติ ฯ เอวั ภนเต ฯ
#๑ ม. ย. สโชติภูตานิ ฯ ๒ ม. ย. ...สมยั ฯ

เสยฺยถาปี วา ปนानนฺท อภิโทสอฑฺฒรตฺตํ ๑ ภตฺตกาลสมเย ชาเนยฺยาสี
ตฺวํ อานนฺท อาโลโก อนฺตรหิตฺโต อนฺธกาโร ปาตุภูโตติ ฯ เอวํ
ภนฺเต ฯ เอวเมว โข อหํ อานนฺท อิเชกจํ ปุคฺคํ เอวํ เจตสา
เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส วิชฺชमानา กุสลาปี
ชฺมมา อกุสลาปี ชฺมมาติ ตเมนํ อปเรน สมเยน เอวํ เจตสา
เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส กุสลา ชฺมมา
อนฺตรหิตา อกุสลา ชฺมมา สมมุขีภูตา อตฺถิ จ ขวสฺส กุสลมฺมูถํ
อสมฺมุจฺฉินฺนํ ตมฺปิ สพฺเพน สพฺพิ สมฺกฺขมาตํ กจฺฉติ เอวมยํ
ปุคฺคโล อายตี ปรีหานชฺมโม ภวิสฺสตีติ เอวมฺปิ โข อานนฺท
ตถาคตสฺส ปุริสปุคฺคโล เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต โหติ เอวมฺปิ
โย อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสินฺทฺริยธามํ เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺ
โหติ เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส อายตี ชฺมมสมฺปปาโท
เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต โหติ อิธ ปนาหํ อานนฺท เอกจํ
ปุคฺคํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส
วิชฺชमानา กุสลาปี ชฺมมา อกุสลาปี ชฺมมาติ ตเมนํ อปเรน
สมเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส
อกุสลา ชฺมมา อนฺตรหิตา กุสลา ชฺมมา สมมุขีภูตา อตฺถิ จ
ขวสฺส อกุสลมฺมูถํ อสมฺมุจฺฉินฺนํ ตมฺปิ สพฺเพน สพฺพิ สมฺกฺขมาตํ กจฺฉติ
เอวมยํ ปุคฺคโล อายตี อปรีหานชฺมโม ภวิสฺสตีติ เสยฺยถาปี อานนฺท
องฺคารานิ อาทิตฺตานิ สมฺปชฺชลิตานิ สลฺยชฺโชนฺทิตฺตานิ สุกฺเข ติณฺปุณฺเษ
#๑ ยฺ. อภิโทเส ... ฯ

วา กฏจปฺยเช วา นิกฺขิตฺตานิ ชานเยยาสี ตฺวํ อานนฺท อิมานี
 อํการานี วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺตุลํ อปชฺชิสฺสณฺตีติ ฯ เอวํ ฆนฺเต ฯ
 เสยฺยถาปี วา ปนानนฺท รตฺติยา ปจฺจุสฺสมเย ๑ สุริเย อุกฺกจฺจนฺเต
 ชานเยยาสี ตฺวํ อานนฺท อนฺธกาโร อนฺตรชายิสฺสติ อาโลโก
 ปาตุภวิสฺสตีติ ฯ เอวํ ฆนฺเต ฯ เสยฺยถาปี วา ปนानนฺท
 อภิโทสมชฺฉนฺตีเก ๒ ฆตฺตกาตสมเย ชานเยยาสี ตฺวํ อานนฺท อนฺธกาโร
 อนฺตรหิตฺโต อาโลโก ปาตุภฺโตติ ฯ เอวํ ฆนฺเต ฯ เอวมฺเว โข
 อหํ อานนฺท อิธกจฺจํ ปุคฺคํ เอวํ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ
 อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส วิชฺชมานา กุสลาปี ฆมฺมา อุกฺสลาปี ฆมฺมาติ
 ตเมณํ อปเรณ สมเยณ เอวํ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ อิมสฺส
 โข ปุคฺคสฺส อุกฺสลา ฆมฺมา อนฺตรหิตา กุสลา ฆมฺมา สมมุขิภูตา
 อตฺถิ จ ขวสฺส อุกฺสลมฺลํ อสมฺมุจฺฉินฺนํ ตมฺปิ สพฺเพน สพฺพํ
 สมฺมุขฺมาตํ กจฺฉติ เอวมฺยํ ปุคฺคโล อายตี อปริหานธมฺโม ภวิสฺสตีติ
 เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสปุคฺคโล เจตฺสา เจโต ปริจฺจ
 วิทิตฺโต โหติ เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส ปุริสินฺทฺริยธมฺมํ
 เจตฺสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต โหติ เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตสฺส
 อายตี ฆมฺมสมฺบุปาโท เจตฺสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต โหติ อิธ
 ปนาหํ อานนฺท เอกจฺจํ ปุคฺคํ เอวํ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ
 อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส วิชฺชมานา กุสลาปี ฆมฺมา อุกฺสลาปี ฆมฺมาติ
 ตเมณํ อปเรณ สมเยณ เอวํ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ ปชานามิ นตฺถิ
 #๑ ม. ย. ปจฺจุสฺสมยํ ฯ ๒ ย. อภิโทเส มชฺ ... ฯ

อิมสฺส ปุคฺคสฺส วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตทฺทหนมตฺโตปี อุกฺสโล ฌมฺโม
 สมนฺนาคตฺยาอํ ๑ ปุคฺคโล เอกนฺตสฺสูกฺเกหิ อนวชฺเชหิ ฌมฺเมหิ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
 ปรีนิตฺตพฺพายิสฺสตีติ เสยฺยถาปี อานนฺท องฺการานิ สีตานิ นิตฺตพฺพตฺตานี๔
 สุกฺเข ตินฺนปฺปญฺเช วา กฺกุชฺชปฺปญฺเช วา นิกฺขิตฺตฺตานี ชาเนยฺยาสี ตฺวํ
 อานนฺท นยฺยานิ องฺการานิ วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปฺปุลลํ อปชฺชิสฺสสนฺตีติ ฯ
 เอวํ ฆนฺเต ฯ เอวเมว โข อหํ อานนฺท อิคฺเชจฺจํ ปุคฺคํ เอวํ
 เจตฺสา เจโต ปรีจฺจ ปชานามิ อิมสฺส โข ปุคฺคสฺส วิชฺชมานา
 กุสลาปี ฌมฺมา อุกฺสลาปี ฌมฺมาติ ตเมนนํ อปเรณ สมนฺเนน เอวํ
 เจตฺสา เจโต ปรีจฺจ ปชานามิ นตฺถิ อิมสฺส ปุคฺคสฺส
 วาลคฺคโกฏฺฐินิตฺตทฺทหนมตฺโตปี อุกฺสโล ฌมฺโม สมนฺนาคตฺยาอํ ๑ ปุคฺคโล
 เอกนฺตสฺสูกฺเกหิ อนวชฺเชหิ ฌมฺเมหิ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ปรีนิตฺตพฺพายิสฺสตีติ เอวมฺปิ
 โข อานนฺท ตถาคตฺสฺส ปุริสฺปุคฺคโล เจตฺสา เจโต ปรีจฺจ วิทิตฺ
 โหติ เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตฺสฺส ปุริสฺนุทฺริยวณฺณํ เจตฺสา
 เจโต ปรีจฺจ วิทิตฺ โหติ เอวมฺปิ โข อานนฺท ตถาคตฺสฺส อายตี
 ฌมฺมสมฺมุปฺปาโท เจตฺสา เจโต ปรีจฺจ วิทิตฺ โหติ ตตฺตรานนฺท เย
 เต ปุริมา ตโย ปุคฺคลา เตสํ ตินฺนํ ปุคฺคลานํ เอโก อปฺริหฺนฌมฺโม
 เอโก ปฺริหฺนฌมฺโม เอโก อปฺปายิกอ นเรยิกอ ตตฺตรานนฺท
 เยเม ปจฺฉิมา ตโย ปุคฺคลา อิมสํ ตินฺนํ ปุคฺคลานํ เอโก
 อปฺริหฺนฌมฺโม เอโก ปฺริหฺนฌมฺโม เอโก ปรีนิตฺตพฺพานฌมฺโมติ ฯ

[๓๓๔] ๖๓ นิตฺตพฺพตฺตานี วิ วิกฺขเว ฌมฺมปรียายิ เทเสสฺสสามิ
 #๑ ม. ยู. ... คโตยํ ฯ

ตั้ สุณนถ สฐฐกั มนสสิกโรธ ภฐสิสฐฐฐมีตติ ๗ เอวิ ภนุเตตติ โข
 เต ภิกขุ ภควโต ปจจสสุสสุ ๗ ภควา เอตทโวจ กตโม จ สโ
 ภิกขเว นิพเพธิกปริยโย ชมมปริยโย กฐมฐ ภิกขเว เวทิตพฐ
 กฐมฐ นิทฐนสมภโว เวทิตพฐ กฐมฐ เวมตตตเวทิตพฐ กฐมฐ
 วิปฐโก เวทิตพฐ กฐมฐนิโรธ เวทิตพฐ กฐมฐนิโรชคฐมฐนิปฐฐปฐ
 เวทิตพฐ เวทฐนฐ ภิกขเว เวทิตพฐ เวทฐนฐ นิทฐนสมภโวญ
 เวทิตพฐ เวทฐนฐ เวมตตตเวทิตพฐ เวทฐนฐ วิปฐโก เวทิตพฐ
 เวทฐนฐนิโรธ เวทิตพฐ เวทฐนฐนิโรชคฐมฐนิปฐฐปฐ เวทิตพฐ สลยฐ
 ภิกขเว เวทิตพฐ สลยฐนฐ นิทฐนสมภโว เวทิตพฐ สลยฐนฐ
 เวมตตตเวทิตพฐ สลยฐนฐ วิปฐโก เวทิตพฐ สลยฐนฐนิโรธ
 เวทิตพฐ สลยฐนฐนิโรชคฐมฐนิปฐฐปฐ เวทิตพฐ อฐสวฐ ภิกขเว
 เวทิตพฐ อฐสวฐ นิทฐนสมภโว เวทิตพฐ อฐสวฐ เวมตตต
 เวทิตพฐ อฐสวฐ วิปฐโก เวทิตพฐ อฐสวฐนิโรธ เวทิตพฐ
 อฐสวฐนิโรชคฐมฐนิปฐฐปฐ เวทิตพฐ กมมฐ ภิกขเว เวทิตพฐ
 กมมฐนฐ นิทฐนสมภโว เวทิตพฐ กมมฐนฐ เวมตตตเวทิตพฐ
 กมมฐนฐ วิปฐโก เวทิตพฐ กมมฐนฐนิโรธ เวทิตพฐ กมมฐนฐนิโรชคฐมฐนิปฐฐปฐ
 เวทิตพฐ ทุกขฐ ภิกขเว เวทิตพฐ ทุกขฐสฐ นิทฐนสมภโว
 เวทิตพฐ ทุกขฐสฐ เวมตตตเวทิตพฐ ทุกขฐสฐ วิปฐโก เวทิตพฐ
 ทุกขฐนิโรธ เวทิตพฐ ทุกขฐนิโรชคฐมฐนิปฐฐปฐ เวทิตพฐ ๗

กฐมฐ ภิกขเว เวทิตพฐ กฐมฐ นิทฐนสมภโว เวทิตพฐ

กามานัน เวมตตตา เวทิตพฺพา กามานัน วิปาโก เวทิตพฺโพ กามนิโรธ
เวทิตพฺโพ กามนิโรธคามินีปฏิปทา เวทิตพฺพาคี อิติ โข
ปเนตฺ วุตฺตํ กิณฺเจตฺ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ปณฺจิเม ภิกฺขเว กามคฺฉนา
จกฺขุวิญญฺเอยฺยา รูปา อิกฺขฺชา กนฺตา มนาปฺปา ปิยฺรูปฺปา กามุปฺสํหิตา
รชฺนียา ๑ โสตฺวิญญฺเอยฺยา สทฺททา ๆเปฯ ฆานวิญญฺเอยฺยา คนฺธา
ชีวฺหาวิญญฺเอยฺยา รสา กายวิญญฺเอยฺยา โฝฏฺฐพฺพฺวา อิกฺขฺชา กนฺตา มนาปฺปา
ปิยฺรูปฺปา กามุปฺสํหิตา รชฺนียา ๑ อปี จ โข ภิกฺขเว เนเต กามา
กามคฺฉนา นามเต อริยสฺส วินฺเย วุจฺจนฺติ ฯ

สงฺกปฺปราโค ปฺริสสฺส กาโม

น เต ๒ กามา ยานี จิตฺรานี โลก

สงฺกปฺปราโค ปฺริสสฺส กาโม

ติฏฺฐนฺติ จิตฺรานี ตเถว โลก

อเถตฺถ ธีรา วินยฺนฺติ ฉนฺทนฺติ ฯ

กตโม จ ภิกฺขเว กามานัน นิตานสมฺภโว สฺสโส ภิกฺขเว
กามานัน นิตานสมฺภโว ฯ กตมา จ ภิกฺขเว กามานัน เวมตตตา อญฺโฆ
ภิกฺขเว กาโม รูเปสฺส อญฺโฆ กาโม สทฺทเทสฺส อญฺโฆ กาโม
คณฺเฐสฺส อญฺโฆ กาโม รเสสฺส อญฺโฆ กาโม โฝฏฺฐพฺพฺเวสฺส อญฺ
วุจฺจติ ภิกฺขเว กามานัน เวมตตตา ฯ กตโม จ ภิกฺขเว กามานัน
วิปาโก ย โข ภิกฺขเว กามยมาโน ตชฺชํ ตชฺชํ อตฺตภาวํ
#๑ ม. ยฺ. รชฺนียา ฯ ๒ ม. ยฺ. เนเต ฯ

วิปาโก ยํ โข ภิกฺขเว เวทຍมาโน ๑ ตชฺชํ ตชฺชํ อตฺตภาวํ
อภินิพฺพตฺเตติ ปุณฺณภาคิยํ วา อปุณฺณภาคิยํ วา อຍํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
เวทณานํ วิปาโก ฯ กตโม จ ภิกฺขเว เวทณานิโรธํ ผสฺสฺสนิโรธา ๒
ภิกฺขเว เวทณานิโรธํ อຍเมว อริโย อฏฺฐงฺกโก มคฺโค
เวทณานิโรธคามินิปฏิปทา เสยฺยถิทํ สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ สมฺมาสมาธิ ยโต
จ ๓ โข ภิกฺขเว อริยสาวโก เอวํ เวทณํ ๔ ปชานาติ เอวํ เวทณานํ
นิทานสมฺภวํ ปชานาติ เอวํ เวทณานํ เวมตฺตตํ ปชานาติ เอวํ
เวทณานํ วิปากํ ปชานาติ เอวํ เวทณานิโรธํ ปชานาติ เอวํ
เวทณานิโรธคามินิปฏิปทํ ปชานาติ โส อิมํ นิพฺเพทิกํ พุรหฺมจริยํ
ปชานาติ เวทณานิโรธํ เวทนา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา ๗เปฯ
เวทณานิโรธคามินิปฏิปทา เวทิตพฺพาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ
วุตฺตํ ฯ

สณฺญา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา ๗เปฯ สณฺญานานิโรธคามินิปฏิปทา
เวทิตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิลฺยเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฉยิมา
ภิกฺขเว สณฺญา รูปรสณฺญา สทฺทสณฺญา คนฺธสณฺญา รสสณฺญา
โผฏฺฐพฺพสณฺญา รมฺมสณฺญา ฯ กตโม จ ภิกฺขเว
สณฺญานํ นิทานสมฺภโว ผสฺโส ภิกฺขเว สณฺญานํ นิทานสมฺภโว ฯ
กตมา จ ภิกฺขเว สณฺญานํ เวมตฺตตา อณฺญา ภิกฺขเว สณฺญา
รูเปสฺสุ อณฺญา สณฺญา สทฺทเทสฺสุ อณฺญา สณฺญา คนฺธเทสฺสุ อณฺญา
สณฺญา รสเทสฺสุ อณฺญา สณฺญา โผฏฺฐพฺพเทสฺสุ อณฺญา สณฺญา
#๑ ไป. ม. ยฺ. เวทียมาโน ฯ ๒ ม. ยฺ. ผสฺสฺสนิโรธา ฯ ๓ ม. จสทฺโท นตฺถิ ฯ
#๔ ยฺ. เวทนา ฯ

ธมฺเมสุ อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว สลฺยณัน เวมตฺตตา ฯ กตโม จ
ภิกฺขเว สลฺยณัน วิปาโก โวหารเวปกฺกาหํ ๑ ภิกฺขเว สลฺยณาวทามิ
ยถา ยถา นํ สลฺยชานาติ ตถา ตถา โวหริติ เอวํ สลฺยณิ อโหสิณฺติ
อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว สลฺยณัน วิปาโก ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สลฺยณานิโรโร
ผลฺลสนฺโรธา ๒ ภิกฺขเว สลฺยณานิโรโร อยเมว อริโย อฏฺฐจฺจุโก
มคฺโค สลฺยณานิโรธคามินิปปฺภิปทา เสยฺยถิทํ สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เปฯ
สมฺมาสมาธิ ยโต จ ๓ โข ภิกฺขเว อริยสาวโก เอวํ สลฺยณา
ปชานาติ เอวํ สลฺยณัน นิตานสมฺภโว ปชานาติ เอวํ สลฺยณัน
เวมตฺตตํ ปชานาติ เอวํ สลฺยณัน วิปากํ ปชานาติ เอวํ
สลฺยณานิโรธํ ปชานาติ เอวํ สลฺยณานิโรธคามินิปปฺภิปทํ ปชานาติ โส
อิมํ นิพฺเพธิกํ พุทฺทมจฺริยํ ปชานาติ สลฺยณานิโรธํ สลฺยณา ภิกฺขเว
เวทิตพฺพา ๗เปฯ สลฺยณานิโรธคามินิปปฺภิปทา เวทิตพฺพาติ
อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ ฯ

อาสวา ภิกฺขเว เวทิตพฺพา ๗เปฯ อาสวานิโรธคามินิปปฺภิปทา
เวทิตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเจตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ ตโยเม
ภิกฺขเว อาสวา กามาสโว ภวาสโว อวิชฺชาสโว ฯ กตโม จ
ภิกฺขเว อาสวานํ นิตานสมฺภโว อวิชฺชา ภิกฺขเว อาสวานํ นิตานสมฺภโว ฯ
กตมา จ ภิกฺขเว อาสวานํ เวมตฺตตา อตฺถิ ภิกฺขเว
อาสวา นิรยคมฺนียา ๕ อตฺถิ อาสวา ติริจฺจนโยนิคมฺนียา อตฺถิ
อาสวา เปตฺติวิสยคมฺนียา ๖ อตฺถิ อาสวา มนุสฺสโลกคมฺนียา อตฺถิ
#๑ ม. โวหารเวปกฺกํ ภิกฺขเว สลฺยณํ วทามิ ฯ ๒ ม. ย. ผลฺลสนฺโรโร ฯ ๓ ไป.
#ม. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๔ ม. สลฺยณํ ฯ ๕ ไป. ... คามินิยา ฯ ม. ... คมนิยา ฯ
#๖ ย. ปิตฺติ ... ฯ

อาสวา เทวโลกคณนียา อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว อาสวานํ เวมตฺตตา ฯ
กตโม จ ภิกฺขเว อาสวานํ วิปาโก ยํ โข ภิกฺขเว อวิชฺชาคโต
ตชฺชํ ตชฺชํ อตฺตภาวํ อภินิพฺพตฺเตติ ปุณฺณภากิยํ วา อปุณฺณภากิยํ
วา อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว อาสวานํ วิปาโก ฯ กตโม จ ภิกฺขเว อาสวานิโรธ
อวิชฺชานิโรธา ๑ ภิกฺขเว อาสวานิโรธ อยเมว อริโย อฏฺฐงฺคิโก
มคฺโค อาสวานิโรธคามินิปฏิบัติทา เสยฺยถิทํ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ
สมฺมาสมาริ ยโต จ ๒ โข ภิกฺขเว อริยสาวโก เอวํ อาสเว
ปชานาติ เอวํ อาสวานํ นิตานสมฺภวํ ปชานาติ เอวํ อาสวานํ
เวมตฺตตํ ปชานาติ เอวํ อาสวานํ วิปากํ ปชานาติ เอวํ อาสวานิโรธํ ๓
ปชานาติ เอวํ อาสวานิโรธคามินิปฏิบัติทา ปชานาติ โส อิมํ
นิพฺเพธิกํ พุรหฺมจริยํ ปชานาติ อาสวานิโรธํ อาสวา ภิกฺขเว
เวทิตพฺพา ฯเปฯ อาสวานิโรธคามินิปฏิบัติทา เวทิตพฺพาติ อิติ ยนฺตํ
วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ฯ

กมฺมํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพิ ฯเปฯ กมฺมนิโรธคามินิปฏิบัติทา
เวทิตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเจตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ เจตนาหํ
ภิกฺขเว กมฺมํ วทามิ เจตยิตฺวา กมฺมํ กโรติ กาเยน วาจาเยน มนสา ฯ
กตโม จ ภิกฺขเว กมฺมานํ นิตานสมฺภโว ผสฺโส ภิกฺขเว กมฺมานํ
นิตานสมฺภโว ฯ กตโม จ ภิกฺขเว กมฺมานํ เวมตฺตตา อตฺถิ
ภิกฺขเว กมฺมํ นิริยเวทนิยํ อตฺถิ กมฺมํ ติริจฺฉานโยนิเวทนิยํ อตฺถิ
กมฺมํ ปิตฺติวิสยเวทนิยํ อตฺถิ กมฺมํ มนุสฺสโลกเวทนิยํ อตฺถิ กมฺมํ
#๑ ม. ย. อวิชฺชานิโรธ ฯ ๒ ม. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ม. อาสวานํ นิโรธํ ฯ

เทวโลกเวทนิยํ อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมานํ เวมตฺตตา ฯ กตโม จ
ภิกฺขเว กมฺมานํ วิปาโก ติวิธาหํ ภิกฺขเว กมฺมานํ วิปากํ วทามิ
ทิกฺกุเจว ฐมฺเม อุปฺปชฺเช วา อปฺเร วา ปฺริยาเย อัยํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว กมฺมานํ วิปาโก ฯ กตโม จ ภิกฺขเว กมฺมนิโรธํ ฝสฺสนิโรธา ๑
ภิกฺขเว กมฺมนิโรธํ อยมฺเว อริโย อฏฺฐงฺกโก มคฺโค กมฺมนิโรธ-
คามินิปฏิปทา เสยฺยถิํ สมฺมาทิกฺกุชิ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ ยโต
จ ๒ โข ภิกฺขเว อริยสาวโก เอวํ กมฺมํ ปชานาติ เอวํ กมฺมานํ
นิทานสมฺภโว ปชานาติ เอวํ กมฺมานํ เวมตฺตตํ ปชานาติ เอวํ
กมฺมานํ วิปากํ ปชานาติ เอวํ กมฺมนิโรธํ ปชานาติ เอวํ กมฺมนิโรธ-
คามินิปฏิปทํ ปชานาติ โส อิมํ นิพฺเพธิกํ พุรฺหมจฺริยํ ปชานาติ
กมฺมนิโรธํ กมฺมํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพิ ฯเปฯ กมฺมนิโรธคามินิปฏิปทา
เวทิตพฺพาคิ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ ฯ

ทุกฺขํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพิ ทุกฺขสฺส นิตานสมฺภโว เวทิตพฺโพ
ทุกฺขสฺส เวมตฺตตา เวทิตพฺพา ทุกฺขสฺส วิปาโก เวทิตพฺโพ ทุกฺขนิโรธํ
เวทิตพฺโพ ทุกฺขนิโรธคามินิปฏิปทา เวทิตพฺพาคิ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ
กิลฺยเจตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ ชาติปี ทุกฺขา ชฺราปี ทุกฺขา พุยาธิปี
ทุกฺขา มรณฺมปี ทุกฺขํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาปี ทุกฺขา
ยมฺปิจฺจํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา ฯ
กตโม จ ภิกฺขเว ทุกฺขสฺส นิตานสมฺภโว ตณฺหา ภิกฺขเว ทุกฺขสฺส
#๑ ม. ย. ฝสฺสนิโรธํ ฯ ๒ ม. จสทฺโท นตฺถิ ฯ

นิทานสมภโว ๗ กตมา จ ภิกขเว ทุกขสุส เวมตตตา อตฺถิ ภิกขเว
 ทุกขํ อธิมตฺตํ อตฺถิ ปริตฺตํ อตฺถิ ทนฺธวिरากิ อตฺถิ จิปรวิรากิ
 อัย วุจฺจติ ภิกขเว ทุกขสุส เวมตตตา ๗ กตโม จ ภิกขเว ทุกขสุส
 วิปาโก อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ เยน ทุกฺเขน อภิกฺขโต ปริยาทินฺนจิตฺโต
 โสจติ กิลมฺติ ปรีเทวติ อุตฺตทาฬิ ๑ กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ
 เยน วา ปน ทุกฺเขน อภิกฺขโต ปริยาทินฺนจิตฺโต พหิทฺธา ปริเยญฺจि ๒
 อาปชฺชติ โโก เอกปทํ ทฺวิปทํ ปชานาติ ๓ อิมฺสฺส ทุกฺขสุส นิโรธายาติ
 สมฺโมหเวปกํ วาหํ ภิกขเว ทุกขํ วทามิ ปริเยญฺจิเวปกํ ๒ วา
 อัย วุจฺจติ ภิกขเว ทุกฺขสุส วิปาโก ๗ กตโม จ ภิกขเว ทุกฺขนิโรโร
 ตณฺหานิโรธา ๓ ภิกขเว ทุกฺขนิโรโร อยมเว อริโย อญฺจงฺคิโก
 มคฺโค ทุกฺขนิโรธคามินิปฏิบัติทา ๔ เสยฺยถิํ สมฺมาทิฏฺฐิ ๗เป๗
 สมฺมาสมาธิ ยโต จ ๕ โข ภิกขเว อริยสาวโก เอวํ ทุกขํ ปชานาติ
 เอวํ ทุกฺขสุส นิทานสมภโว ปชานาติ เอวํ ทุกฺขสุส เวมตตตํ
 ปชานาติ เอวํ ทุกฺขวิปากํ ปชานาติ เอวํ ทุกฺขนิโรโร ปชานาติ เอวํ
 ทุกฺขนิโรธคามินิปฏิบัติทา ปชานาติ โส อิมํ นิพฺเพธิกํ พุรฺหมจฺริยํ
 ปชานาติ ทุกฺขนิโรโร ทุกขํ ภิกขเว เวทิตพฺพํ ทุกฺขสุส นิทานสมภโว
 เวทิตพฺโพ ทุกฺขสุส เวมตตตา เวทิตพฺพา ทุกฺขสุส วิปาโก
 เวทิตพฺโพ ทุกฺขนิโรโร เวทิตพฺโพ ทุกฺขนิโรธคามินิปฏิบัติทา เวทิตพฺพาติ
 อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ อัย โข โส ภิกขเว
 นิพฺเพธิกปริยาโย ฐมฺมปริยาโยติ ๗
 #๑ ม. อุตฺตทาฬิ ๗ ๒ โป. ปริเยญฺจิ ๗ ๓ ม. ย. ตณฺหานิโรโร ๗ ๔ ม. ทุกฺขสุส
 #นิ ... ๗ ๕ ม. จสทฺโท นตฺถิ ๗

[๓๓๕] ๖๔ ฉยิมานิ ภิกขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพลานิ เยหิ พลลลหิ
สมนฺนาคโต ตถาคโต อาสภณฺจณํ ปฏฺชานาติ ปรีสาสุ สึหนาทำ นทติ
พฺรหฺมจกุกํ ปวตฺเตติ กตฺมานิ ฉ อธิ ภิกขเว ตถาคโต จานญจ
จानโต อญฺจानญจ อญฺจानโต ยถาญฺตํ ปชานาติ ยมฺปิ ภิกขเว
ตถาคโต จานญจ จานโต อญฺจानญจ อญฺจानโต ยถาญฺตํ ปชานาติ
อิทฺมฺปิ ภิกขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพลํ โหติ ยํ พลํ อากมฺม
ตถาคโต อาสภณฺจณํ ปฏฺชานาติ ปรีสาสุ สึหนาทำ นทติ พฺรหฺมจกุกํ
ปวตฺเตติ ฯ

ปุณ จปรี ภิกขเว ตถาคโต อตีตนาถตปจฺจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ
จानโส เหตุโส วิปากํ ยถาญฺตํ ปชานาติ ยมฺปิ ภิกขเว
ตถาคโต อตีตนาถตปจฺจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ จานโส เหตุโส
วิปากํ ยถาญฺตํ ปชานาติ อิทฺมฺปิ ภิกขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพลํ
โหติ ยํ พลํ อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจณํ ปฏฺชานาติ ปรีสาสุ
สึหนาทำ นทติ พฺรหฺมจกุกํ ปวตฺเตติ ฯ

ปุณ จปรี ภิกขเว ตถาคโต ฉานวิโมกฺขสมาธิสมาปฺตตีนํ
สงฺกิลลสฺสํ โวทานํ วุญฺจณํ ยถาญฺตํ ปชานาติ ยมฺปิ ภิกขเว ตถาคโต
ฯเปฯ อิทฺมฺปิ ภิกขเว ตถาคตสฺส ตถาคตพลํ โหติ ยํ พลํ
อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจณํ ปฏฺชานาติ ปรีสาสุ สึหนาทำ นทติ
พฺรหฺมจกุกํ ปวตฺเตติ ฯ

ปุณ จปรี ภิกขเว ตถาคโต อนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ

เสยยถิ์หิ เอมปิ ชาตี เทวปี ชาตีโย ๑เป๑ อิติ สาการิ สอุทเทสั
อนกวิหิตั ปุพเพนิวาลั อนุสฺสรติ ยมปิ ภิกฺขเว ตถาคโต อนกวิหิตั
ปุพเพนิวาลั อนุสฺสรติ เสยยถิ์หิ เอมปิ ชาตี เทวปี
ชาตีโย ๑เป๑ อิติ สาการิ สอุทเทสั อนกวิหิตั ปุพเพนิวาลั
อนุสฺสรติ อิทมปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพลั โหติ ยั พลั
อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจันนั ปฏฺิจานาติ ปรีสาสุ สีนฺนาทํ นทติ
พฺรหฺมจกุกํ ปวตฺเตติ ๑

ปุณ จปรี ภิกฺขเว ตถาคโต ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเธน
อติกฺกนฺตมานุสฺเสน ๑เป๑ ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานาติ ยมปิ ภิกฺขเว
ตถาคโต ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺเสน ๑เป๑
ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานาติ อิทมปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพลั
โหติ ยั พลั อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจันนั ปฏฺิจานาติ ปรีสาสุ
ซีนฺนาทํ นทติ พฺรหฺมจกุกํ ปวตฺเตติ ๑

ปุณ จปรี ภิกฺขเว ตถาคโต อาสวานั ขยา อนาสวญฺเจโตวิมุตฺตี
ปญฺญาวิมุตฺตี ทิฏฺฐเจว รมฺเม สยั อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
วิหฺรติ ยมปิ ภิกฺขเว ตถาคโต อาสวานั ขยา ๑เป๑
สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ อิทมปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ตถาคตพลั
โหติ ยั พลั อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจันนั ปฏฺิจานาติ ปรีสาสุ
ซีนฺนาทํ นทติ พฺรหฺมจกุกํ ปวตฺเตติ ๑ อิมานิ โข ภิกฺขเว ณ ตถาคตฺสฺส
ตถาคตพลานิ เยหิ พลฺเลหิ สมฺนฺนาคโต ตถาคโต อาสภณฺจันนั

ปฏฺิขานาติ ปรีสาสุ สีหนาทำ นทติ พุรหุมจกั ปวตเตติ ฯ
ตตุร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคั จานลฺย จานโตะ อฏฺุจानลฺย
อฏฺุจानโตะ ยถาภูตึ ฉาฉเนน อุปลสงฺกมิตฺวา ปลฺหึ ปุจฺฉนฺติ ยถา
ยถา ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส จานลฺย จานโตะ อฏฺุจानลฺย อฏฺุจानโตะ
ยถาภูตึ ฉาฉนั วิทิตั ตถา ตถา เตสั ตถาคโตะ จานลฺย จานโตะ
อฏฺุจानลฺย อฏฺุจानโตะ ยถาภูตึ ฉาฉเนน ปลฺหึ ปุฏฺุโจ พุยากรโรติ ฯ
ตตุร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคั อตีตानาคตปจฺจุปฺปนฺนानั กมฺมสมาทานานั
จानโส เหตุโส วิปากั ยถาภูตึ ฉาฉเนน อุปลสงฺกมิตฺวา ปลฺหึ
ปุจฺฉนฺติ ยถา ยถา ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส อตีตानาคตปจฺจุปฺปนฺนानั
กมฺมสมาทานานั จานโส เหตุโส วิปากั ยถาภูตึ ฉาฉนั วิทิตั ตถา
ตถา เตสั ตถาคโตะ อตีตानาคตปจฺจุปฺปนฺนानั กมฺมสมาทานานั จานโส
เหตุโส วิปากั ยถาภูตึ ฉาฉเนน ปลฺหึ ปุฏฺุโจ พุยากรโรติ ฯ ตตุร
เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคั ฉานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตึนั สงฺกิเลสั โวทานั
วฏฺุจानั ยถาภูตึ ฉาฉเนน อุปลสงฺกมิตฺวา ปลฺหึ ปุจฺฉนฺติ ยถา
ยถา ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ฉานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตึนั สงฺกิเลสั โวทานั
วฏฺุจานั ยถาภูตึ ฉาฉนั วิทิตั ตถา ตถา เตสั ตถาคโตะ
ฉานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตึนั สงฺกิเลสั โวทานั วฏฺุจานั ยถาภูตึ ฉาฉเนน
ปลฺหึ ปุฏฺุโจ พุยากรโรติ ฯ ตตุร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคั
ปุพฺุเพนิวาसानุสฺสตี ยถาภูตึ ฉาฉเนน อุปลสงฺกมิตฺวา ปลฺหึ ปุจฺฉนฺติ ยถา
ยถา ภิกฺขเว ตถาคตฺสฺส ปุพฺุเพนิวาसानุสฺสตี ยถาภูตึ ฉาฉนั วิทิตั

ตถา ตถา เตสํ ตถาคโต ปุพฺเพนิวาสานุสฺสตี ยถาภูตํ ฌาณน ปญฺหํ
 ปุณฺโณ พุยากรโธติ ฯ ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคตํ สตฺตทานํ จุฑฺฒปาตํ
 ยถาภูตํ ฌาณน อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ ปุจฺจนฺติ ยถา ยถา
 ภิกฺขเว ตถาคตสฺส สตฺตทานํ จุฑฺฒปาตํ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ ตถา
 ตถา เตสํ ตถาคโต สตฺตทานํ จุฑฺฒปาตํ ยถาภูตํ ฌาณน ปญฺหํ
 ปุณฺโณ พุยากรโธติ ฯ ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคตํ อาสวานํ ขยํ ๑
 ยถาภูตํ ฌาณน อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ ปุจฺจนฺติ ยถา ยถา
 ตถาคตสฺส อาสวานํ ขยํ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ ตถา ตถา เตสํ
 ตถาคโต อาสวานํ ขยํ ยถาภูตํ ฌาณน ปญฺหํ ปุณฺโณ พุยากรโธติ ฯ
 ตตฺร ภิกฺขเว ยมฺปิ ๒ จานลฺลจ จานโต อฏฺฐจานลฺลจ อฏฺฐจานโต ยถาภูตํ
 ฌาณํ ตมฺปิ สมหาหิตสฺส วทามิ โน อสมหาหิตสฺส ฯ ยมฺปิ
 อตีตนาทตปจฺจุปฺปนฺนํ กมฺมสมาทานํ จานโส เหตุโส วิปากํ ยถาภูตํ
 ฌาณํ ตมฺปิ สมหาหิตสฺส วทามิ โน อสมหาหิตสฺส ฯ ยมฺปิ
 ภิกฺขเว ๓ ฌานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตินํ สงฺกิเลสํ โวทานํ ฐฏฺฐจํ ยถาภูตํ
 ฌาณํ ตมฺปิ สมหาหิตสฺส วทามิ โน อสมหาหิตสฺส ฯ ยมฺปิ
 ภิกฺขเว ๓ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสตี ยถาภูตํ ฌาณํ ตมฺปิ สมหาหิตสฺส วทามิ
 โน อสมหาหิตสฺส ฯ ยมฺปิ สตฺตทานํ จุฑฺฒปาตํ ยถาภูตํ ฌาณํ ตมฺปิ
 สมหาหิตสฺส วทามิ โน อสมหาหิตสฺส ฯ ยมฺปิ อาสวานํ ขยํ ยถาภูตํ
 ฌาณํ ตมฺปิ สมหาหิตสฺส วทามิ โน อสมหาหิตสฺส ฯ อิติ
 #๑ ม. ย. ขยา ฯ อปรปี เอวํ ฌาตพฺพํ ฯ ๒ โป. ยทิตํ ฯ สพฺพตฺถ เอวํ อีทิสเมว ฯ
 #๓ ม. ย. อัย ปาโธ นตฺถิ ฯ

โฆ ภิกขเว สมาริ มคฺโค อสมาริ กุมมคฺโคติ ฯ

มหาวคฺโค ปจโม ฯ

ตสฺสุทฺธานิ

โสโณ ผลคฺโคณ นพภิกขาติโย อาสวา ทารุกมฺเมน ๑

ปล่อย ปล่อย จิตตปรายัน อุทกั นิพฺเพธิ น อิม่า พเลน วคฺโคติ ฯ

เทวตาวคฺโค ทุตฺติโย

[๓๓๖] ๖๕ น ภิกขเว ชมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อนาคามิผลํ
สจฺจิกาตุํ กตฺเม น อสฺสทฺธิยํ อหิริกั อโนตฺตปฺปํ โกสชฺชํ
มฺภูจฺจจํ ทฺวปฺปณฺตตํ อิมํ โฆ ภิกขเว น ชมฺเม อปฺปหาย
อภพฺโพ อนาคามิผลํ สจฺจิกาตุํ ฯ น ภิกขเว ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ
อนาคามิผลํ สจฺจิกาตุํ กตฺเม น อสฺสทฺธิยํ อหิริกั อโนตฺตปฺปํ
โกสชฺชํ มฺภูจฺจจํ ทฺวปฺปณฺตตํ อิมํ โฆ ภิกขเว น ชมฺเม
ปหาย ภพฺโพ อนาคามิผลํ สจฺจิกาตฺตุนฺติ ฯ

[๓๓๗] ๖๖ น ภิกขเว ชมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหฺตตํ สจฺจิกาตุํ
กตฺเม น ถีนํ มิทฺธิ อุตฺตจฺจํ กุกฺกจฺจํ อสฺสทฺธิยํ
ปมาทํ อิมํ โฆ ภิกขเว น ชมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อรหฺตตํ
สจฺจิกาตุํ ฯ น ภิกขเว ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหฺตตํ สจฺจิกาตุํ
กตฺเม น ถีนํ มิทฺธิ อุตฺตจฺจํ กุกฺกจฺจํ อสฺสทฺธิยํ ปมาทํ
อิมํ โฆ ภิกขเว น ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อรหฺตตํ สจฺจิกาตฺตุนฺติ ฯ

#๑ ยู. ... นพภิกขาติโย อาสวา ทารุกมฺมฺหตฺถิปฺปสฺส จิตตปรายัน อุทกั
#นิพฺเพธิกสีหนาทน วคฺโคติ ฯ

[๓๓๘] ๖๗ โส วัต ภิกขเว ภิกขุ ปาปมิตฺโต ปาปสหาโย
ปาปสมปวงฺโก ปาปมิตฺเต เสวมาโน ภขมาโน ปยฺรฺปาสมานो เตสญฺจ
ทิกฺขจฺานุกฺคิ อปาชชมาโน อภิสมาจาริกํ ฌมฺมํ ปริปฺพุเรสุตฺตํ เนตฺ จานํ
วิชชติ อภิสมาจาริกํ ฌมฺมํ อปริปฺพุเรตฺวา เสขฌมฺมํ ปริปฺพุเรสุตฺตํ
เนตฺ จานํ วิชชติ เสขฌมฺมํ อปริปฺพุเรตฺวา สีลานิ ปริปฺพุเรสุตฺตํ
เนตฺ จานํ วิชชติ สีลานิ อปริปฺพุเรตฺวา กามราคํ วา รูปราคํ วา อรูปราคํ
วา ปชหิสฺสุตฺตํ เนตฺ จานํ วิชชติ โส วัต ภิกขเว ภิกขุ กลฺยาณมิตฺโต
กลฺยาณสหาโย กลฺยาณสมปวงฺโก กลฺยาณมิตฺเต เสวมาโน
ภขมาโน ปยฺรฺปาสมานอ เตสญฺจ ทิกฺขจฺานุกฺคิ อปาชชมาโน อภิสมาจาริกํ
ฌมฺมํ ปริปฺพุเรสุตฺตํ จานเมตฺ วิชชติ อภิสมาจาริกํ ฌมฺมํ ปริปฺพุเรตฺวา
เสกฺขฌมฺมํ ปริปฺพุเรสุตฺตํ จานเมตฺ วิชชติ เสขฌมฺมํ ปริปฺพุเรตฺวา
สีลานิ ปริปฺพุเรสุตฺตํ จานเมตฺ วิชชติ สีลานิ ปริปฺพุเรตฺวา กามราคํ
วา รูปราคํ วา อรูปราคํ วา ปชหิสฺสุตฺตํ จานเมตฺ วิชชติ ฯ

[๓๓๙] ๖๘ โส วัต ภิกขเว ภิกขุ สงฺกมฺมิการามิ สงฺกมฺมิการโ
สงฺกมฺมิการามตํ อนฺนุยุตฺโต คณารามิ คณรโ ๒ คณารามตํ อนฺนุยุตฺโต เอโก
ปวิเวเก อภิมิสฺสุตฺตํ เนตฺ จานํ วิชชติ เอโก ปวิเวเก อนภิมฺนุโต
จิตฺตสฺส นิมิตฺตํ คหฺสฺสุตฺตํ เนตฺ จานํ วิชชติ จิตฺตสฺส นิมิตฺตํ
อคฺคณฺหนุโต สมฺมาทิฏฺฐิ ปริปฺพุเรสุตฺตํ เนตฺ จานํ วิชชติ สมฺมาทิฏฺฐิ
อปริปฺพุเรตฺวา สมฺมาสมาริ ปริปฺพุเรสุตฺตํ เนตฺ จานํ วิชชติ
สมฺมาสมาริ อปริปฺพุเรตฺวา สลฺยโฆชนานิ ปชหิสฺสุตฺตํ เนตฺ จานํ วิชชติ
#๑ โป. ม. สงฺกมฺมิการโ ๑ ๒ โป. คณารามรโ ๑

สยโฆชนานิ อปฺปหาย นิพฺพานํ สจฺจนิกฺริสฺสตีติ เนตฺตํ จานํ วิชฺชติ
โส วัต ภิกฺขเว ภิกฺขุ น สงฺกณฺณการาโม น สงฺกณฺณการโตนฺนํ สงฺกณฺณการามตฺตํ
อนฺนุยฺตุโตนฺนํ คณฺณการาโม น คณฺณการโตนฺนํ คณฺณการามตฺตํ อนฺนุยฺตุโตนฺนํ
เอโก ปวิเวเก อภิรมิสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ เอโก ปวิเวเก อภิรมนฺนุโตนฺนํ
จิตฺตสฺส นิมิตฺตํ คเหตฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ จิตฺตสฺส
นิมิตฺตํ คณฺหนุโตนฺนํ สมฺมาทิฏฺฐิํ ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ
สมฺมาทิฏฺฐิํ ปริปุเรตฺวา สมฺมาสมาธิํ ปริปุเรตฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ
สมฺมาสมาธิํ ปริปุเรตฺวา สยโฆชนานิ ปชฺหิสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชติ
สยโฆชนานิ ปหาย นิพฺพานํ สจฺจนิกฺริสฺสตีติ จานเมตฺตํ วิชฺชตีติ ฯ

[๓๔๐] ๖๕ อถ โข อญฺจตรรา เทวตา อภิกฺกนฺตยา รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺณนา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โสภาเสตฺวา เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อญฺจาสิ
เอกมนฺตํ จิตฺตา โข สาท เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ ฌยิเม ฆนฺเต
ชฺมมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สํวตฺตนฺตติ กตเม น สตฺถุการวตา
ชฺมมการวตา สงฺฆการวตา สิกฺขาการวตา โสวจฺสสตา
กฺลฺยาณมิตฺตตา อิเม โข ฆนฺเต น ชฺมมา ภิกฺขุโน อปริหานาย
สํวตฺตนฺตตีติ ฯ อิทมโวจ สาท เทวตา ฯ สมฺนุญฺโฆ สตฺถา อโหสิ ฯ
อถ โข สาท เทวตา สมฺนุญฺโฆ เม สตฺถาติ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ตตฺถเววนฺตรธาปิ ฯ

อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

อิมิ ภิกขเว รตฺตี อณฺณตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา
เกวลกปฺปี เชตวนิ โอบาสฺตฺวา เยนahi เตนฺปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมฺนฺตํ จิตฺตา
โฆ ภิกขเว สฺวา เทวตา มํ เอตทโวจ ญฺยเม ฆนฺเต ชมฺมา
ภิกฺขุโน อปรินานาย สํวตฺตฺนฺตฺติ กตฺเม ฆ สตฺตฺถคารวตา ชมฺมการวตา
สงฺฆการวตา สิกฺขาการวตา โสวจสฺสตา กลฺยาณมิตฺตตา
อิมิ โฆ ฆนฺเต ฆ ชมฺมา ภิกฺขุโน อปรินานาย สํวตฺตฺนฺตฺติ ฯ
อิทฺมโวจ ภิกขเว สฺวา เทวตา อิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณ(
กตฺวา ตตฺถเวณฺตรชาเยตี ฯ

เอวํ วุตฺเต อายสฺมา สาริปฺพุโต ฆกฺวณฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอตทโวจ อิมสฺส โฆ อหิ ฆนฺเต ฆกฺวตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส
เอวํ วิตฺถาเรน อตฺถิ อาชานามิ อิธ ฆนฺเต ภิกฺขุ อตฺตนา จ
สตฺตฺถการโว โหติ สตฺตฺถการวตฺาย จ วณฺณวาทิ เย จญฺเณ
ภิกฺขุ น สตฺตฺถการวา เต จ สตฺตฺถการวตฺาย สฺมาทเปตี เย จญฺเณ
ภิกฺขุ สตฺตฺถการวา เตสฺสจ วณฺณิ ฆณฺติ ฆฺตํ ตจฺจํ กาเลน
อตฺตนา จ ชมฺมการโว โหติ ฯเปฯ สงฺฆการโว โหติ .. สิกฺขาการโว ..
โหติ ... สุวโจ โหติ ฯเปฯ กลฺยาณมิตฺโต โหติ กลฺยาณมิตฺตตฺาย
จ วณฺณวาทิ เย จญฺเณ ภิกฺขุ น กลฺยาณมิตฺตา เต จ
กลฺยาณมิตฺตตฺาย สฺมาทเปตี เย จญฺเณ ภิกฺขุ กลฺยาณมิตฺตา
เตสฺสจ วณฺณิ ฆณฺติ ฆฺตํ ตจฺจํ กาเลน อิมสฺส โฆ อหิ ฆนฺเต

ภควดา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตุถาเรน อตุถิ อชานามิติ ฯ
สาธุ สาธุ สาริปฺพุตฺต สาธุ โข ตฺวํ สาริปฺพุตฺต อิมสฺส มยา
สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตุถาเรน อตุถิ อชานาสี อิชฺ สาริปฺพุตฺต
ภิกฺขุ อุตฺตนา จ สตุถฺการโว โหติ สตุถฺการวตาย จ วณฺณวาที
เย จญฺเณ ภิกฺขุ น สตุถฺการวา เต จ สตุถฺการวตาย สมากฺเพติ
เย จญฺเณ ภิกฺขุ สตุถฺการวา เตสญฺจ วณฺณํ ภณฺติ ภูตํ ตจฺจํ
กาเลน อุตฺตนา จ ฆมฺมการโว โหติ ฯเปฯ สงฺฆการโว โหติ ...
สิกฺขการโว โหติ ... สุวโจ โหติ ฯเปฯ กลฺยาณมิตฺโต โหติ
กลฺยาณมิตฺตตาย จ วณฺณวาที เย จญฺเณ ภิกฺขุ น กลฺยาณมิตฺตา
เต จ กลฺยาณมิตฺตตาย สมากฺเพติ เย จญฺเณ ภิกฺขุ กลฺยาณมิตฺตา
เตสญฺจ วณฺณํ ภณฺติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน อิมสฺส โข
สาริปฺพุตฺต มยา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส เอวํ วิตุถาเรน อตุถิ ทฎฺฐพฺโพติ ฯ

[๓๔๑] ๗๐ โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ น สนฺเตน สมากฺขา น
ปณฺเฑน น ปณฺเฑปฺปสฺสทฺธิลทฺเชน น เอโกทิกาวาธิกเตน อนนฺทวิหิตํ อิทฺธิวิธํ
ปจฺจันนุภวิสฺสตี เอโกปี หุตฺวา พุทฺธา ภวิสฺสตี พุทฺธาปี หุตฺวา
เอโก ภวิสฺสตี ฯเปฯ ยาว พุทฺหมโลกาปี กาเยน วสํ วตฺติสฺสตีติ ๑
เนตํ จานํ วิชฺชตี ฯ ทิพฺพาย โสตธาตฺถยา วิสุทฺถาย อติกฺกนฺตมานุสิกาเย
อุโภ สทฺเท สฺสนิสฺสตี ทิพฺเพ จ มานุเส จ เย พุเร
สนฺติเก จาติ เนตํ จานํ วิชฺชตี ฯ ปฺรสฺตตฺตานํ ปฺรปฺกฺคฺกลานํ เจตฺสา
เจโต ปฺริจฺจ ปฺชานิสฺสตี สฺราคํ วา จิตฺตํ สฺราคํ จิตฺตฺนฺติ
#๑ ย. กาเยน ว สํวตฺติสฺสตีติ ฯ

ปชานิสฺสตี ๑เปฯ อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ อวิมุตฺตํ จิตฺตฺนฺติ [๑]- ปชานิสฺสตีตี
เนตฺตํ จานํ วิชฺชตี ๑ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสิ อฺนุสฺสรฺริสฺสตี
เสยฺยถิทํ เอกมฺปิ ชาตี เทวปี ชาตีโย ๑เปฯ อิตฺติ สาการิ สอฺกฺทเทสํ
อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสิ อฺนุสฺสรฺริสฺสตีตี เนตฺตํ จานํ วิชฺชตี ๑ ทิพฺพเพน
จกฺขฺนา วิสฺสุทฺเชน อติกฺกนฺตฺมานุสเกน สตฺเต ปสฺสฺติสฺสตี ๑เปฯ
ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานิสฺสตีตี เนตฺตํ จานํ วิชฺชตี ๑ อาสวานํ ขยา
๑เปฯ สจฺฉนิกฺตฺวา อฺปสมฺปชฺช วิหริสฺสตีตี เนตฺตํ จานํ วิชฺชตี ๑

โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺเตน สมาริชา ปณฺเฑน
ปฏฺิปปสฺสทฺทฺธิทฺเชน เอโกทิกาวาธิกเตน อเนกวิหิตํ อิทฺธิวิธํ ปจฺจนฺกฺวิสฺสตี
๑เปฯ ยาว พฺรหฺมโลกาปี กาเยน วสํ วตฺติสฺสตีตี จานเมตฺตํ วิชฺชตี ๑
ทิพฺพาย โสตรชาตฺยา วิสฺสุทฺชาย อติกฺกนฺตฺมานุสิกาย อฺโภ สทฺเท
สฺสนิสฺสตี ทิพฺเพ จ มานุเส จ เย ทฺูเร สนฺติเก จาติ จานเมตฺตํ วิชฺชตี ๑
ปรสฺตฺตานํ ปรปฺกฺกลานํ เจตฺสา เจโต ปริจฺจ ปชานิสฺสตี สราคํ
วา จิตฺตํ สราคํ จิตฺตฺนฺติ ปชานิสฺสตี ๑เปฯ อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ
อวิมุตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ปชานิสฺสตีตี จานเมตฺตํ วิชฺชตี ๑ อเนกวิหิตํ
ปุพฺพเพนิวาสิ อฺนุสฺสรฺริสฺสตี เสยฺยถิทํ เอกมฺปิ ชาตี เทวปี ชาตีโย
๑เปฯ อิตฺติ สาการิ สอฺกฺทเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพนิวาสิ อฺนุสฺสรฺริสฺสตีตี
จานเมตฺตํ วิชฺชตี ๑ ทิพฺพเพน จกฺขฺนา วิสฺสุทฺเชน อติกฺกนฺตฺมานุสเกน
สตฺเต ปสฺสฺติสฺสตี จวมาเน อฺปปชฺชมาเน ทิเน ปณฺเฑเต สฺวณฺเณ ทฺุพฺพณฺเณ
สฺกฺเต ทฺุคฺคเต ยถากมฺมุเปเค สตฺเต ปชานิสฺสตีตี จานเมตฺตํ
#๑ โป. ย. ๑เปฯ วิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมุตฺตํ จิตฺตฺนฺติ ... ๑

วิษชติ ฯ อาสวานํ ขยา อนาสวณเจโตวิมุตตี ฯเปฯ สจจกิตฺวา
อุปสมปชช วิหริสฺสตีติ จานเมตํ วิชชตีติ ฯ

[๓๔๒] ๗๑ ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ ตตฺร
ตเตรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณิตฺตํ สติ สติ อายตเน กตเมหิ ฉหิ อิช
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิเม หานภากิยา ชฺมมาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
อิเม จิตฺภากิยา ชฺมมาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อิเม วิเสสภากิยา
ชฺมมาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อิเม นิพฺเพชภากิยา ชฺมมาติ ยถาภูตํ
นปฺปชานาติ อสฺกจฺจการี จ โหติ อสฺปายการี จ อิเมหิ โข
ภิกฺขเว ฉหิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ ตตฺร ตเตรว
สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณิตฺตํ สติ สติ อายตเน ฯ

ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ ตตฺร ตเตรว
สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณิตฺตํ สติ สติ อายตเน กตเมหิ ฉหิ อิช ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อิเม หานภากิยา ชฺมมาติ ยถาภูตํ ปชานาติ อิเม จิตฺภากิยา ๑
ชฺมมาติ ยถาภูตํ ปชานาติ อิเม วิเสสภากิยา ชฺมมาติ ยถาภูตํ
ปชานาติ อิเม นิพฺเพชภากิยา ชฺมมาติ ยถาภูตํ ปชานาติ สกฺจจการี
จ โหติ สฺปายการี จ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ชฺมเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ ตตฺร ตเตรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺณิตฺตํ สติ
สติ อายตเนติ ฯ

[๓๔๓] ๗๒ ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ
สมาธิสฺมี พลตํ ปาปฺณิตฺตํ กตเมหิ ฉหิ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
#๑ ไป. วุฑฺฒิกิยา... ฯ

น สมาธิสฺส สมาปตฺติกุสโล โหติ น สมาธิสฺส จิตฺตกุสโล โหติ น
สมาธิสฺส วุฏฺฐานกุสโล โหติ อสกุจฺจการี จ โหติ อสาดจฺจการี
จ อสปรายการี จ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
ภิกฺขุ อภพฺโพ สมาธิสฺมี พลตฺตํ ปาปฺปณฺฑิตุํ ฯ

ฉหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ สมาธิสฺมี พลตฺตํ
ปาปฺปณฺฑิตุํ กตเมหิ ฉหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมาธิสฺส สมาปตฺติกุสโล
โหติ สมาธิสฺส จิตฺตกุสโล โหติ สมาธิสฺส วุฏฺฐานกุสโล
โหติ สกุจฺจการี จ โหติ สาดจฺจการี จ สปรายการี จ
อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ สมาธิสฺมี
พลตฺตํ ปาปฺปณฺฑิตฺตุนฺติ ฯ

[๓๔๔] ๓๓ ฉ ภิกฺขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฉานํ อุปสมฺปชฺช
วิหริตุํ กตเม ฉ กามจฺฉนฺทํ พยาปาทำ ถีนมิทฺธํ อุทฺธจฺจกุจฺจจํ
วิจิกิจฺฉํ กามสฺสุ โข ปนสฺส อาทินโว น ยถาภูตํ สมฺมปฺปลุณฺฬาย
สุทฺธิจฺโจ โหติ อิม โข ภิกฺขเว ฉ ฐมฺเม อปฺปหาย
อภพฺโพ ปจฺมํ ฉานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ ฯ

ฉ ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ปจฺมํ ฉานํ อุปสมฺปชฺช
วิหริตุํ กตเม ฉ กามจฺฉนฺทํ พยาปาทำ ถีนมิทฺธํ อุทฺธจฺจกุจฺจจํ
วิจิกิจฺฉํ กามสฺสุ โข ปนสฺส อาทินโว ยถาภูตํ สมฺมปฺปลุณฺฬาย สุทฺธิจฺโจ
โหติ อิม โข ภิกฺขเว ฉ ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ปจฺมํ ฉานํ
อุปสมฺปชฺช วิหริตุณฺติ ฯ

[๓๔๕] ๓๔ ฉ ภิกฺขเว ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโป ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
วิหริตุํ กตฺเม ฉ กามวิตกฺกํ พฺยาปาทวิตกฺกํ วิหีสาวิตกฺกํ
กามสณฺณํ พฺยาปาทสณฺณํ วิหีสาสณฺณํ อิมํ โข
ภิกฺขเว ฉ ฌมฺเม อปฺปหาย อภพฺโป ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ ฯ

ฉ ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตุํ
กตฺเม ฉ กามวิตกฺกํ พฺยาปาทวิตกฺกํ วิหีสาวิตกฺกํ กามสณฺณํ
พฺยาปาทสณฺณํ วิหีสาสณฺณํ อิมํ โข ภิกฺขเว ฉ ฌมฺเม ปหาย
ภพฺโป ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตฺตุนฺติ ฯ

เทวตาวคฺโค ตฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

อนาคามิ อหํ [๑]- มิตฺตา เทวตา ๒ สติสฺกฺขิพฺลํ ๓

ตํ ฌานํ ๔ อปฺเร ทฺเวติ ๕ ฯ

อรหนฺตวคฺโค ตติโย

[๓๔๖] ๓๕ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเชว ฌมฺเม
ทฺกขํ วิหริติ สฺวิฆาตํ สฺอุปายาสํ สฺปริพาหํ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา
ทฺคฺคฺติ ปาฏิกงฺขา กตฺเมหิ ฉหิ กามวิตกฺกเณ พฺยาปาทวิตกฺกเณ
วิหีสาวิตกฺกเณ กามสณฺณาย พฺยาปาทสณฺณาย วิหีสาสณฺณาย อิมํ โข
ภิกฺขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเชว ฌมฺเม ทฺกขํ วิหริติ สฺวิฆาตํ
สฺอุปายาสํ สฺปริพาหํ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา ทฺคฺคฺติ ปาฏิกงฺขา ฯ
#๑ ยฺ. จ ฯ ๒ ม. สงฺคณิการามเทวตา ฯ ๓ ม. สมาริสฺกฺขิภพฺพิ พฺลํ ฯ
#ยฺ. โส วต สกฺขิ พฺลตฺติ ... ฯ ๔ โป. ตชฺฌานํ ฯ ม. ตชฺฌานา ฯ ยฺ. ฌานํ
#จ. ... ฯ ๕ ม. ... ทฺเวปี จาติ ฯ

ฉหิ ภิกขเว ฌมเมหิ สมนุทธาโต ภิกขุ ทิฏฐะเว ฌมเม สุขัง
วิหริตี อวิฆาตัง อานุปายาสัง อปริพาหัง กายสุส เกทา ปรมมณา สุกติ
ปาฏิกงขา กตเมหิ ฉหิ เนกขมมวิตกุกเนน อพฺยาปาทวิตกุกเนน
อวิหีสาวิตกุกเนน เนกขมมสญญาเย อพฺยาปาทสญญาเย อวิหีสาสญญาเย
อิมะหิ โข ภิกขเว ฉหิ ฌมเมหิ สมนุทธาโต ภิกขุ
ทิฏฐะเว ฌมเม สุขัง วิหริตี อวิฆาตัง อานุปายาสัง อปริพาหัง กายสุส
เกทา ปรมมรณา สุกติ ปาฏิกงขาติ ฯ

[๑๔๗] ๗๖ ฉ ภิกขเว ฌมเม อปฺปหาเย อภพฺโพ อรหตฺตัง สจฺฉิกาคู
กตเม ฉ มานัง โอมานัง อติมานัง อธิมานัง ฌมฺภัง อตินิปาตัง ๑
อิมะ โข ภิกขเว ฉ ฌมเม อปฺปหาเย อภพฺโพ อรหตฺตัง
สจฺฉิกาคู ฯ

ฉ ภิกขเว ฌมเม ปหาเย ภพฺโพ อรหตฺตัง สจฺฉิกาคู กตเม ฉ
มานัง โอมานัง อติมานัง อธิมานัง ฌมฺภัง อตินิปาตัง ๑ อิมะ
โข ภิกขเว ฉ ฌมเม ปหาเย ภพฺโพ อรหตฺตัง สจฺฉิกาคุนฺนติ ฯ

[๑๔๘] ๗๗ ฉ ภิกขเว ฌมเม อปฺปหาเย อภพฺโพ อุตฺตริมฺนุสฺสชฺชมา ๒
อลมรียณาณทสฺสนวิเสสํ สจฺฉิกาคู กตเม ฉ มุฏฺฐสจฺจํ อสมฺปชฌณั
อินฺทริเยสุ อคฺคตทวารตัง โภชเน อมตฺตญฺญุตัง กุหนั
ลปณั อิมะ โข ภิกขเว ฉ ฌมเม อปฺปหาเย อภพฺโพ อุตฺตริมฺนุสฺสชฺชมา
อลมรียณาณทสฺสนวิเสสํ สจฺฉิกาคู ฯ

ฉ ภิกขเว ฌมเม ปหาเย ภพฺโพ อุตฺตริมฺนุสฺสชฺชมา
#๑ ไป. อติฌมฺภัง ฯ ๒ ม. ...ฌมมํ ฯ

อลมรียณณทสฺสนวิเสสํ สจฺจิกาตุํ กตเม น มุฏฺฐสจฺจํ อสมฺปชณฺณํ
อินฺทฺริเยสฺส อคฺคตฺตวฺวารตํ โภชเน อมตฺตณฺณตํ กุหนํ ลปนํ
อิมํ โข ภิกฺขเว น ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อุตฺตริมฺนุสฺสชฺมมา ๑
อลมรียณณทสฺสนวิเสสํ สจฺจิกาตฺตุนฺติ ฯ

[๓๔๕] ๗๘ ฉหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
สุขโสมนฺสฺสพฺพุโล วิหฺรติ โยนิ จสฺส อารทฺโธ ๒ โหติ อาสวานํ
ขยา ย กตเมหิ ฉหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชมฺมาราโม โหติ
ภาวนาราโม โหติ ปหานาราโม โหติ ปวิเวการาโม โหติ
อพฺยาปชฌาราโม โหติ นิปฺปปลฺลจาราโม โหติ อิมํหิ โข ภิกฺขเว
ฉหิ ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สุขโสมนฺสฺสพฺพุโล
วิหฺรติ โยนิ จสฺส อารทฺโธ ๒ โหติ อาสวานํ ขยา ยติ ฯ

[๓๕๐] ๗๙ ฉหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ
อนธิคตํ วา กุสฺลํ ชมฺมํ อธิคฺนฺตุํ อธิคตํ วา กุสฺลํ ชมฺมํ ผาติกาตุํ ๓
กตเมหิ ฉหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อายกุสฺโล โหติ ๔ น อปายกุสฺโล
โหติ ๔ น อูปายกุสฺโล โหติ อนธิคตํ กุสฺลํ ชมฺมานํ
อธิคมา ย น ฉนฺทํ ชเนติ อธิคเต กุสฺเล ชมฺเม น สารกฺขติ ๕
สาตจฺจกิริยา ย น สมฺปาเทติ อิมํหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ชมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ อนธิคตํ วา กุสฺลํ ชมฺมํ อธิคฺนฺตุํ อธิคตํ
วา กุสฺลํ ชมฺมํ ผาติกาตุํ ๓ ฯ

#๑ ม. ... ชมฺมํ ฯ ๒ ม. ย. อารทฺธา ฯ ๓ ม. ยาศิ์ กาคู ฯ ๔ ม. จ โหติ ฯ

#๕ ม. น อารกฺขติ ฯ

ฉหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ ภพโพ อนธิตถ์ วา
กุสลั ชมมัม อธิคนตุ์ อธิคถ์ วา กุสลั ชมมัม ผาติกาตุ์ กตเมหิ
ฉหิ อธิ ภิกขเว ภิกขุ อายกุสโล จ โหติ อปายกุสโล จ โหติ
อุปายกุสโล จ โหติ อนธิตถานัน กุสถานัน ชมมานัน อธิคมาย ฉนุทำ
ชเนติ อธิคเต กุสเล ชมเม สารกษติ ๑ สาทจจกิริยาย สมปาเทติ
อิมหิ โข ภิกขเว ฉหิ ชมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ ภพโพ อนธิตถ์
วา กุสลั ชมมัม อธิคนตุ์ อธิคถ์ วา กุสลั ชมมัม ผาติกาตุ์ ๑

[๓๕๑] ๘๐ ฉหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ น จิสเสว
มหตถ์ ๒ เวปลลตถ์ ปาปณาติ ชมเมสุ กตเมหิ ฉหิ อธิ ภิกขเว
ภิกขุ อาโลกพหุโล จ โหติ โยคพหุโล จ โหติ ๓ เวทพหุโล จ
โหติ ๓ อสนตุฎฐิพหุโล จ อนิกขิตตฐโร จ กุสเลสุ ชมเมสุ
อตุตริณจ ปตาเรติ อิมหิ โข ภิกขเว ฉหิ ชมเมหิ สมนนาคโต
ภิกขุ น จิสเสว มหตถ์ ๒ เวปลลตถ์ ปาปณาติ ชมเมสุติ ๑

[๓๕๒] ๘๑ ฉหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต ยถาภถัน นิกขิตโต
เอวั นิรเย กตเมหิ ฉหิ ปาณาติปาตี โหติ อทินนาทายี โหติ
กามesu มิจฉาจารี โหติ มุสาวาที โหติ ปาปิจโณ จ มิจฉาทิฎฐิ
จ อิมหิ โข ภิกขเว ฉหิ ชมเมหิ สมนนาคโต ยถาภถัน
นิกขิตโต เอวั นิรเย ๑

ฉหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต ยถาภถัน นิกขิตโต เอวั สกุเค
กตเมหิ ฉหิ ปาณาติปาตา ปฎิวโร โหติ อทินนาทานา ปฎิวโร
#๑ ม. อารกษติ ๑ ๒ ม. ย. มหนตถ์ ๑ ๓ ม. อิม ปาจา นตุติ ๑

โหติ กามเส มิจฺฉาจารา ปฏิวิริโต โหติ มุสาวาธา ปฏิวิริโต
โหติ อปฺปิจฺโณ จ สมฺมาทิฏฺฐิ จ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ
ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๓๕๓] ๘๒ ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ นิริเย กตเมหิ ฉหิ มุสาวาธา ๑ โหติ ปิสุณาวาโจ โหติ
ผรุสวาโจ โหติ สมฺพปฺปลาปี โหติ ลุทฺโธ จ ปคฺคพฺโภ จ
อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ
นิริเย ฯ

ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเค
กตเมหิ ฉหิ มุสาวาธา ๒ ปฏิวิริโต โหติ ปิสุณาย วาจาเย ปฏิวิริโต
โหติ ผรุสาย วาจาเย ปฏิวิริโต โหติ สมฺพปฺปลาปา ปฏิวิริโต
โหติ อลุทฺโธ จ อปฺปคฺคพฺโภ จ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ
ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตฺตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๓๕๔] ๘๓ ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ อคฺคํ
ชฺมมํ อรหตฺตํ สจฺฉนิกาตฺตํ กตเมหิ ฉหิ อิชฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสทฺโธ
โหติ อหิริโก โหติ อโนตฺตปฺปปี โหติ กุสีโต โหติ ทุปฺปญฺโฆ โหติ
กาเย จ ชีวีเต จ สาเปกฺโข โหติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ
ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ อคฺคํ ชฺมมํ อรหตฺตํ สจฺฉนิกาตฺตํ ฯ

ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อคฺคํ ชฺมมํ
#๑ ม. ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนาทายี โหติ กามเส มิจฺฉาจารี โหติ มุสาวาธา โหติ
#ลุทฺโธจ ... ฯ ๒ ม. ปาณาติปาตา ปฏิวิริโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏิวิริโต โหติ กามเส
#มิจฺฉาจารา ปฏิวิริโต โหติ มุสาวาธา ปฏิวิริโต โหติ อลุทฺโธ จ ... ฯ

อรหตุตฺ สจฺจิกาตุํ กตเมหิ นหิ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺธโร โหติ
หิรัมา โหติ โอตฺตปฺปี โหติ อารทฺธวิริโย โหติ ปณฺณวา
โหติ กาเย จ จีวิเต จ อนเปกฺโข โหติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว
ฉหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อคฺคํ ฌมฺมํ อรหตุตฺ
สจฺจิกาตฺตุนฺติ ฯ

[๑๕๕] ๘๔ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคตฺสฺส ภิกฺขุโน ยา
รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ หานิ เยว ปาฎิถฺงขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ
โน วุฑฺฒิ กตเมหิ นหิ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ มหิจฺฉโน โหติ
วิฆาตวา อสนฺตุญฺโจะ อิตฺตริจิวฺรปิตฺตปาตเสนาสนคิลานปจฺจย-
เภสชฺชปริกฺขารเณ สทฺธโร โหติ ทุสฺสีโล โหติ กุสฺสีโต โหติ
มฺภูจฺจสฺสติ โหติ ทุปฺปณฺโณ โหติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคตฺสฺส ภิกฺขุโน ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ หานิ
เยว ปาฎิถฺงขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน วุฑฺฒิ ฯ

ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคตฺสฺส ภิกฺขุโน ยา รตฺติ วา
ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิ เยว ปาฎิถฺงขา กุสเลสุ ฌมฺเมสุ โน
ปริหานิ กตเมหิ นหิ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น มหิจฺฉโน โหติ น
วิฆาตวา ๑ สนฺตุญฺโจะ อิตฺตริจิวฺรปิตฺตปาตเสนาสนคิลานปจฺจย-
เภสชฺชปริกฺขารเณ สทฺธโร โหติ สีลวา โหติ อารทฺธวิริโย โหติ สติมา
โหติ ปณฺณวา โหติ อิเมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคตฺสฺส
ภิกฺขุโน ยา รตฺติ วา ทิวโส วา อากจฺฉติ วุฑฺฒิ เยว

#๑ ไป. ม. อวิฆาตวา ฯ

ปาฏิกงขา กุสเลสุ ฌมเมสุ โน ปริหานีติ ฯ

อรหตตวากุโค ตติโย ฯ

ตสสุททานัน

ทุกขํ อรหตตํ อุตฺตริ จ ๑ สฺขํ อธิคเมน จ

มหตตทวยนิริเย ๒ อคฺคฌมฺมณฺจ รตฺติยาติ ๓ ฯ

สํตีวากุโค จตฺตโก

[๓๕๖] ๘๕ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโป อนุตฺตรํ
สํตีภาวํ สจฺฉิกาทํ กตฺเมหิ ฉหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยสฺมี
สมเย จิตฺตํ นิกฺคเหตพฺพํ ตสฺมี สมเย จิตฺตํ น นิกฺคณฺหาติ
ยสฺมี สมเย จิตฺตํ ปคฺคเหตพฺพํ ตสฺมี สมเย จิตฺตํ น ปคฺคณฺหาติ
ยสฺมี สมเย จิตฺตํ สมฺปหํสิตพฺพํ ตสฺมี สมเย จิตฺตํ น สมฺปหํสติ
ยสฺมี สมเย จิตฺตํ อชฺฉนฺเปกฺขิตพฺพํ ตสฺมี สมเย จิตฺตํ น อชฺฉนฺเปกฺขติ
หิณาธิมฺตฺติโก จ โหติ สกฺกาเยภริโต จ อิมฺเห โข
ภิกฺขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโป อนุตฺตรํ สํตีภาวํ
สจฺฉิกาทํ ฯ

ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโป อนุตฺตรํ สํตีภาวํ
สจฺฉิกาทํ กตฺเมหิ ฉหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยสฺมี สมเย จิตฺตํ
นิกฺคเหตพฺพํ ตสฺมี สมเย จิตฺตํ นิกฺคณฺหาติ ยสฺมี สมเย จิตฺตํ
ปคฺคเหตพฺพํ ตสฺมี สมเย จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ยสฺมี สมเย จิตฺตํ
#๑ ย. อุตฺตริณฺจ ฯ ๒ ม. มหฺนตตฺตํ ทวยํ ... ฯ ย. มหฺนตตฺตํ ทวยนิริเย ฯ
#๓ ม. ย. รตฺติโยติ ฯ

สมปหังสิตพัพพิ ตสฺมี สมเย จิตฺตํ สมปหังสติ ยสฺมี สมเย จิตฺตํ
อชฺฌนเปกฺขิตพัพพิ ตสฺมี สมเย จิตฺตํ อชฺฌนเปกฺขติ ปณฺฑิตาธิมุตฺติโก
จ โหติ นิพฺพานาภิรโต จ อิมหิ โข ภิกฺขเว จหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อนฺุตฺตรํ สีตภาวํ สจฺฉิกาตฺตุนฺติ ฯ

[๑๕๑] ๘๖ จหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปี สทฺธมฺมํ
อภพฺโพ นิยามํ โอกฺกมิตฺตํ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ สมฺมตฺตํ กตฺเมหิ จหิ
กมฺมารณตฺตาย สมนฺนาคโต โหติ กิเลสวฺรณตฺตาย สมนฺนาคโต
โหติ วิปากวฺรณตฺตาย สมนฺนาคโต โหติ อสฺสทฺโธ จ โหติ
อจฺฉนฺนทิกโก จ ทฺพปฺลฺโย จ อิมหิ โข ภิกฺขเว จหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปี สทฺธมฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โอกฺกมิตฺตํ กุสเลสุ
ฌมฺเมสุ สมฺมตฺตํ ฯ

จหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปี ๑ สทฺธมฺมํ ภพฺโพ
นิยามํ โอกฺกมิตฺตํ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ สมฺมตฺตํ กตฺเมหิ จหิ น
กมฺมารณตฺตาย สมนฺนาคโต โหติ น กิเลสวฺรณตฺตาย สมนฺนาคโต
โหติ น วิปากวฺรณตฺตาย สมนฺนาคโต โหติ สทฺโธ จ โหติ
ฉนฺนทิกโก จ ปฺลฺยวา จ อิมหิ โข ภิกฺขเว จหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปี ๑ สทฺธมฺมํ ภพฺโพ นิยามํ โอกฺกมิตฺตํ กุสเลสุ
ฌมฺเมสุ สมฺมตฺตุนฺติ ฯ(

[๑๕๒] ๘๗ จหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺถนฺนโตปี สทฺธมฺมํ
อภพฺโพ นิยามํ โอกฺกมิตฺตํ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ สมฺมตฺตํ กตฺเมหิ จหิ
#๑ ม. ปีสทฺโธ นตฺถิ ฯ

มาตา ชีวิตา โวโรปีตา โหติ ปีตา ชีวิตา โวโรปีโต โหติ อรหา ๑
ชีวิตา โวโรปีโต โหติ ตถาคตสฺส ทุฏฺเฐน จิตฺเตน โลหิตํ
อุปฺปาทิตํ โหติ สงฺฆเณ ภินฺโน โหติ ทุปฺปญฺญโย โหติ ชโผ อเนพฺมุโค
อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฆมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺโตนฺปิ สทฺธมฺมํ
อภฺพุโป นียามํ โอกฺกมิตฺตุ กุสฺเสสุ ฆมฺเมสุ สมฺมตฺตํ ฯ

ฉหิ ภิกฺขเว ฆมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺโตนฺปิ ๒ สทฺธมฺมํ ภฺพุโป
นียามํ โอกฺกมิตฺตุ กุสฺเสสุ ฆมฺเมสุ สมฺมตฺตํ กตฺเมหิ ฉหิ น
มาตา ชีวิตา โวโรปีตา โหติ น ปีตา ชีวิตา โวโรปีโต โหติ น
อรหา ๑ ชีวิตา โวโรปีโต โหติ น ตถาคตสฺส ทุฏฺเฐน จิตฺเตน
โลหิตํ อุปฺปาทิตํ โหติ น สงฺฆเณ ภินฺโน โหติ ปญฺญวา โหติ
อชโผ อเนพฺมุโค อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฆมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
สฺสณฺโตนฺปิ ๒ สทฺธมฺมํ ภฺพุโป นียามํ โอกฺกมิตฺตุ กุสฺเสสุ ฆมฺเมสุ
สมฺมตฺตนฺติ

[๑๕๕] ๘๘ ฉหิ ภิกฺขเว ฆมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺโตนฺปิ สทฺธมฺมํ
อภฺพุโป นียามํ โอกฺกมิตฺตุ กุสฺเสสุ ฆมฺเมสุ สมฺมตฺตํ กตฺเมหิ ฉหิ
ตถาคตฺตฺตเวทิตฺเต ฆมฺมวินฺนเย เทสิยมาเน น สฺสฺสฺสฺสฺสตี น โสถํ
โอบฺบหิตี น อญฺญาจิตฺตํ อุปฺภฺจฺจาเปตี ๑ อนตฺถํ คณฺหาตี อตฺถํ
ริญฺจตี อนนฺนฺโลมิกาย ขนฺติยา สมฺนฺนาคโต โหติ อิมหิ โข
ภิกฺขเว ฉหิ ฆมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สฺสณฺโตนฺปิ สทฺธมฺมํ อภฺพุโป นียามํ
โอกฺกมิตฺตุ กุสฺเสสุ ฆมฺเมสุ สมฺมตฺตํ ฯ

#๑ ม. อรหํ ฯ ๒ ม. ปีสทฺโท นตฺถิ ฯ ๓ ม. อุปฺภฺจฺจาเปตี ฯ

ฉหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนุภาคโต สุนนุโตปี ๑ สทุชมมัม ภพุโพ
นियามัม โอกุกมิต्तุมุ กุสเสสุ ชมเมสุ สมมตตัม กตเมหิ ฉหิ ตถาคตปฺปเวทิตเต
ชมมวินเย เทสิยมาเน สุตฺตฺตฺติ โสตัม โอทหติ อญญาจิตฺตัม
อุปฺปฏฺฐาเปติ ๒ อตฺถัม กณฺหาติ อนตฺถัม ริญฺจติ อนฺุโลมิกาย
ขนฺุติยา สมนุภาคโต โหติ อิมหิ โข ภิกขเว ฉหิ ชมเมหิ สมนุภาคโต
สุนนุโตปี ๑ สทุชมมัม ภพุโพ นಿಯามัม โอกุกมิต्तุมุ กุสเสสุ ชมเมสุ
สมมตฺตฺนฺุติ ฯ

[๓๖๐] ๘๕ ฉ ภิกขเว ชมเม อปฺปหาย อภพุโพ ทิฏฺฐิสมฺปทํ
สจฺฉิกาทุมุ กตเม ฉ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกฺขณฺุ สึลพฺพตปฺรามาสํ
อฺปายคฺคณฺุโย รากํ อฺปายคฺคณฺุโย โทสํ อฺปายคฺคณฺุโย โมหํ อิม
โข ภิกขเว ฉ ชมเม อปฺปหาย อภพุโพ ทิฏฺฐิสมฺปทํ สจฺฉิกาทุมุ ฯ

ฉ ภิกขเว ชมเม ปหาย ภพุโพ ทิฏฺฐิสมฺปทํ สจฺฉิกาทุมุ กตเม
ฉ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกฺขณฺุ สึลพฺพตปฺรามาสํ อฺปายคฺคณฺุโย รากํ
อฺปายคฺคณฺุโย โทสํ อฺปายคฺคณฺุโย โมหํ อิม โข ภิกขเว ฉ
ชมเม ปหาย ภพุโพ ทิฏฺฐิสมฺปทํ สจฺฉิกาทฺตฺนฺุติ ฯ

[๓๖๑] ๘๐ ฉยิม ภิกขเว ชมมา ทิฏฺฐิสมฺปนฺุสฺส ปุคฺคฺลสฺส ปหฺินา
กตเม ฉ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกฺขณฺุ สึลพฺพตปฺรามาสํ อฺปายคฺคณฺุโย
รากโค อฺปายคฺคณฺุโย โทโส อฺปายคฺคณฺุโย โมโห อิม
โข ภิกขเว ฉ ชมมา ทิฏฺฐิสมฺปนฺุสฺส ปุคฺคฺลสฺส ปหฺินาติ ฯ

[๓๖๒] ๘๑ ฉ ภิกขเว ชมเม อภพุโพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺุโน ปุคฺคฺโล
#๑ ม. ปิสทฺุโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. อุปฺปฏฺฐาเปติ ฯ

อุปปาเทตฺถ กตเม น สกฺกายทิกฺขี วิจิจฺจันํ สีลพฺพตปฺรามาสํ
อฺปายคฺคณียํ รากํ อฺปายคฺคณียํ โทสํ อฺปายคฺคณียํ โมหํ อิม
โฆ ภิกฺขเว ฉ ฆมฺเม อภพฺโพ ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล อฺปปาเทตฺถนฺติ ฯ

[๓๖๓] ๕๒ ฉยิมานี ภิกฺขเว อภพฺพญฺจานานี กตมานี ฉ อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล สตุถริ อการโว วิหริตฺถ อฺปฺตีสฺโส อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล ฆมฺเม อการโว วิหริตฺถ อฺปฺตีสฺโส อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล สงฺฆे อการโว วิหริตฺถ อฺปฺตีสฺโส อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล สิภฺขาย อการโว วิหริตฺถ อฺปฺตีสฺโส อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล อนาคฺคณียวตฺถํ ปจฺจาคนฺตํ อภพฺโพ ทิกฺขิสฺสํปฺนโน
ปุคฺคโล อฏฺฐมํ ภวํ นิพฺพตฺเตตฺถ อิมานี โฆ ภิกฺขเว
อภพฺพญฺจานานีติ ฯ

[๓๖๔] ๕๓ ฉยิมานี ภิกฺขเว อภพฺพญฺจานานี กตมานี ฉ อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล กณฺธิ สงฺขารํ นิจฺจโต อฺปคฺคณฺตํ อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล กณฺธิ สงฺขารํ สุขโต อฺปคฺคณฺตํ อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล กณฺธิ ฆมฺมํ อตฺตโต อฺปคฺคณฺตํ อภพฺโพ
ทิกฺขิสฺสํปฺนโน ปุคฺคโล อนนฺตริยกมฺมํ กาคฺถํ อภพฺโพ ทิกฺขิสฺสํปฺนโน
ปุคฺคโล โกตฺถลมฺงฺคเลน สุทฺธี ปจฺจาคนฺตํ อภพฺโพ ทิกฺขิสฺสํปฺนโน
ปุคฺคโล อิตฺถ พหิทฺธา ทกฺขิณฺณยฺยํ คเวสิตฺถํ อิมานี โฆ ภิกฺขเว ฉ
อภพฺพญฺจานานีติ ฯ

[๓๖๕] ๕๔ ฉยิมานี ภิกฺขเว อภพฺพญฺจานานี กตมานี ฉ อภพฺโพ

ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล มาตริ ชีวิตา โวโรเปตฺติ อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน
ปุคฺคโล ปิตริ ชีวิตา โวโรเปตฺติ อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล
อรหนตฺติ ชีวิตา โวโรเปตฺติ อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล ตถาคตฺตสฺส
ทฎฺฐเณ จิตฺเตน โลหิตฺติ อูปฺปาเทตฺติ อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน
ปุคฺคโล สงฺฆํ ภินฺทิตฺติ อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อณฺณํ สตฺถาริ
อุทฺทิสิตฺติ อิมานิ โข ภิกฺขเว ฉ อภพฺพญฺ्ञานานินฺติ ฯ

[๓๖๖] ๕๕ ฉิมานิ ภิกฺขเว อภพฺพญฺ्ञานานิ กตฺมานิ ฉ
อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สยฺกตฺติ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตฺติ อภพฺโพ
ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล ปรฺกตฺติ ๑ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตฺติ อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน
ปุคฺคโล สยฺกตฺตณฺจ ปรฺกตฺตณฺจ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตฺติ อภพฺโพ
ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อสยฺกการิ อธิจฺจสมฺปฺปนฺนํ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตฺติ
อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อปรฺการิ ๒ อธิจฺจสมฺปฺปนฺนํ สุขทุกฺขํ
ปจฺจาคนฺตฺติ อภพฺโพ ทิฏฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อสยฺกการณฺจ อปรฺการณฺจ ๒
อธิจฺจสมฺปฺปนฺนํ สุขทุกฺขํ ปจฺจาคนฺตฺติ ตํ กิสฺส เหตุ ตถา
หิสฺส ภิกฺขเว ทิฏฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส เหตุ จ สุกฺกิฏฺโฐ เหตุสมฺปฺปนฺนา
จ ฌมฺมา อิมานิ โข ภิกฺขเว ฉ อภพฺพญฺ्ञานานินฺติ ฯ

สีติวคฺโค จตฺตฺโต ฯ

ตสฺสสุทฺธานํ

สีติ ภพฺโพ อวารณฺตา สฺสสุสา ปวฺจจติ
ปฺหาคพฺพิ ปฺหีนา เม อูปฺปาเทตฺตพฺพิ สตฺถริ
กณฺจิ สงฺขาริ มาตริ สยฺกเตน วคฺโคติ ๓ ฯ

#๑ ม. ย. ปรงฺกตฺติ ฯ ๒ ม. ย. ..ปรฺงการิ ฯ ๓ ม. สีติภาวํ อวารณํ โวโรปีตา
#สฺสสุตฺติ อูปฺปาย ปฺหีนากพฺโพ ตตฺถานา จตฺตฺโรปี จาติ ฯ

อานิสฺสวคฺโค ปญจโม

[๓๖๗] ๕๖ ฉนฺนํ ภิกฺขเว ปาตุภาโว ทลฺลโก โลกสฺมี กตเมสํ
ฉนฺนํ ตถาคตสฺส อรหโต สมนฺนาสมพฺพุทฺทสฺส ปาตุภาโว ทลฺลโก
โลกสฺมี ตถาคตปฺเวทิตสฺส ฌมฺมวินยสฺส เทเสตา ปุคฺคโล ทลฺลโก
โลกสฺมี อริยชาติเน ปจฺจาชาโต ทลฺลโก ๑ โลกสฺมี อินฺทฺริยานํ
อเวกฺกตฺตา ทลฺลภา โลกสฺมี อชฺพตา อนพฺมุคฺตา ทลฺลภา โลกสฺมี
กฺุสฺสทฺมมจฺฉนฺโท ทลฺลโก โลกสฺมี อิมสํ โข ภิกฺขเว ฉนฺนํ
ปาตุภาโว ทลฺลโก โลกสฺมินฺติ ฯ

[๓๖๘] ๕๗ ฉยิมฺ ภิกฺขเว อานิสฺสา โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย
กตเม ฉ สทฺทฺมฺมนิยโต โหติ อปฺริหานทฺมโม โหติ ปฺริยนฺตกตสฺส
ทฺกขํ น ๒ โหติ อสฺาธารณฺน ฌาณฺน สมนฺฺนาคโต โหติ เหตุ
จสฺส สฺุทฺธิจฺโจ เหตุสมฺปฺปฺนนา จ ฌมฺมา อิมหิ โข ภิกฺขเว
ฉ อานิสฺสา โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยายาติ ฯ

[๓๖๙] ๕๘ โส วัต ภิกฺขเว ภิกฺขุ กณฺจิ สงฺขารํ นิจฺจโต สมนฺฺปสฺสฺสนฺโต
อนฺุโลมิกาย ขนฺุติยา สมนฺฺนาคโต ภวิสฺสตีติ เนตฺ ฌานํ
วิชฺชติ อนฺุโลมิกาย ขนฺุติยา อสมฺฺนาคโต สมนฺฺตตฺนियามํ โอกฺกมิสฺสตีติ
เนตฺ ฌานํ วิชฺชติ สมนฺฺตตฺนियามํ อโนกฺกมฺมาโน โสตาปตฺติผลํ
วา สกทาคามิผลํ วา อนาคามิผลํ วา อรหตฺตํ วา สจฺฉิกิริสฺสตีติ
#๑ ม. ยฺ. ปจฺจาชาติ ทลฺลภา ฯ ๒ ม. นสฺุโท นตฺติ ฯ

เนตัง จานัง วิชชติ ฯ

โส วต ภิกขเว ภิกขุ สพฺพสงฺขาร ๑ อนิจฺจโต สมนุปลฺสฺสนโต
อนุโลมิกาย ขนฺติยา สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ จานเมตัง วิชชติ อนุโลมิกาย
ขนฺติยา สมนฺนาคโต สมนฺตตฺตนิยามัง โอกฺกมิสฺสตีติ จานเมตัง
วิชชติ สมนฺตตฺตนิยามัง โอกฺกมมาโน โสตาปตฺตติผลํ วา สกทาคามิผลํ
วา อนาคามิผลํ วา อรหตฺตํ วา สจฺฉนิกฺริสฺสตีติ จานเมตัง วิชชตีติ ฯ

[๓๗๐] ๕๕ โส วต ภิกขเว ภิกขุ กณฺจิ สงฺขาริ สุขโต
สมนุปลฺสฺสนโต ฯเปฯ สพฺพสงฺขาร ๑ ทุกฺขโต สมนุปลฺสฺสนโต ฯเปฯ

[๓๗๑] ๑๐๐ โส วต ภิกขเว ภิกขุ กณฺจิ ฆมฺมํ อตฺตโต สมนุปลฺสฺสนโต
ฯเปฯ สพฺพฆมฺเม ๒ อนตฺตโต สมนุปลฺสฺสนโต ฯเปฯ

[๓๗๒] ๑๐๑ โส วต ภิกขเว ภิกขุ นิพฺพานัง ทุกฺขโต สมนุปลฺสฺสนโต
อนุโลมิกาย ขนฺติยา สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ เนตัง จานัง วิชชติ อนุโลมิกาย
ขนฺติยา อสมฺนฺนาคโต สมนฺตตฺตนิยามัง โอกฺกมิสฺสตีติ เนตัง
จานัง วิชชติ สมนฺตตฺตนิยามัง โอกฺกมมาโน โสตาปตฺตติผลํ วา สกทาคามิผลํ
วา อนาคามิผลํ วา อรหตฺตํ วา สจฺฉนิกฺริสฺสตีติ เนตัง
จานัง วิชชติ ฯ

โส วต ภิกขเว ภิกขุ นิพฺพานัง สุขโต สมนุปลฺสฺสนโต อนุโลมิกาย
ขนฺติยา สมนฺนาคโต ภวิสฺสตีติ จานเมตัง วิชชติ อนุโลมิกาย
ขนฺติยา สมนฺนาคโต สมนฺตตฺตนิยามัง โอกฺกมิสฺสตีติ จานเมตัง วิชชติ
#๑ ม. ย. สพฺพสงฺขาริ ฯ ๒ ย. สพฺพฆมฺมิ ฯ

สมมตุนิยามัม โอกุกมมาโน โสตาปตติผลัม วา สกทาคามิผลัม วา
อนาคามิผลัม วา อรหตัม วา สจฺฉิกิริสฺสตีติ จานเมตัม วิชฺชตีติ ฯ

[๓๗๓] ๑๐๒ ฉ ภิกฺขเว อานิสฺเส สมนฺปฺสฺสมานเนน อลเมว ภิกฺขุณา
สพฺพสงฺขารេสุ อโนธี กริตฺวา อนิจฺจสฺสณฺณํ อุปฺภฺจเปตฺตุ กตเม ฉ
สพฺพสงฺขารา จ อนวฺภูจิตฺโต ๑ ขายิสฺสสนฺติ สพฺพโลเก จ เม มโน
นาภิมิสฺสตีติ สพฺพโลกา จ เม มโน วุหิภฺจิสฺสตีติ นิพฺพานโปณฺณจ
เม มานสิ ภวิสฺสตีติ สฺสณฺโณชฺชา จ เม ปหานํ คจฺฉนฺนตีติ ๒ ปรมเน
จ สามณฺเณน สมนฺนาคโต ภวิสฺสามีติ อิม โข ภิกฺขเว ฉ อานิสฺเส
สมนฺปฺสฺสมานเนน อลเมว ภิกฺขุณา สพฺพสงฺขารេสุ อโนธี กริตฺวา อนิจฺจสฺสณฺณํ
อุปฺภฺจเปตฺตุนฺตีติ ฯ

[๓๗๔] ๑๐๓ ฉ ภิกฺขเว อานิสฺเส สมนฺปฺสฺสมานเนน อลเมว ภิกฺขุณา
สพฺพสงฺขารេสุ อโนธี กริตฺวา ทฺถกฺขสฺสณฺณํ อุปฺภฺจเปตฺตุ กตเม ฉ
สพฺพสงฺขารេสุ จ เม นิพฺพานสฺสณฺณา ๓ ปจฺจุปฺภฺจิตฺตา ภวิสฺสตีติ เสยฺยถาปิ
อุกฺขิตฺตาสีเก วรเก สพฺพโลกา จ เม มโน วุภฺจิสฺสตีติ นิพฺพาน
จ สนฺตฺติทฺสฺสาวิ ภวิสฺสามี อนุสฺยา จ เม สมนฺกฺขมาตัม คจฺฉนฺติสฺสสนฺติ
กิจฺจการี จ ภวิสฺสามี สฺสคฺคา จ ปรีจฺฉินฺโณ ภวิสฺสตีติ เมตฺตาวตฺตยาตี
อิม โข ภิกฺขเว ฉ อานิสฺเส สมนฺปฺสฺสมานเนน อลเมว
ภิกฺขุณา สพฺพสงฺขารេสุ อโนธี กริตฺวา ทฺถกฺขสฺสณฺณํ อุปฺภฺจเปตฺตุนฺตีติ ฯ

[๓๗๕] ๑๐๔ ฉ ภิกฺขเว อานิสฺเส สมนฺปฺสฺสมานเนน อลเมว ภิกฺขุณา
สพฺพชฺชมเมสุ อโนธี กริตฺวา อนตฺตสฺสณฺณํ อุปฺภฺจเปตฺตุ กตเม ฉ
#๑ ม. ... จ เม อนวตฺถิตฺตา ฯ ยู. ... จ เม อนวฺภูจิตฺโต ... ฯ ๒ ม. คจฺฉนฺติสฺสสนฺติ ฯ
#๓ ม. นิพฺพิทสฺสณฺณา ฯ

สพฺพโลเก จ อตมฺมโย ภวิสฺสามิ อหฺงการา จ เม อุปฺรุชฺฌิสฺสนฺติ
มมฺงการา จ อุปฺรุชฺฌิสฺสนฺติ อสฺสธารเณน จ ฉาเณน สมฺนฺนาคโต
ภวิสฺสามิ เหตุ จ เม สฺสทิฏฺฐโจะ ภวิสฺสติ เหตุสมฺบุปฺปนา
จ ชมฺมา อิม โข ภิกฺขเว ฉ อนิสฺเส สมฺปฺสฺสฺมาเนน อลเมว
ภิกฺขุนา สพฺพชฺรเมสฺส อนิสฺสํ กริตฺวา อนตฺตสยฺถํ อุปฺภูจฺเปตฺตุนฺติ ฯ

[๓๗๖] ๑๐๕ ตโยเม ภิกฺขเว ภวา ปหาตพฺพา ติสฺสํ สิกฺขาสุ
สิกฺขิตพฺพํ กตฺเม ตโย ภวา ปหาตพฺพา กามภโว รุปภโว อรูปภโว
อิม ตโย ภวา ปหาตพฺพา กตฺมาสุ ติสฺสํ สิกฺขาสุ สิกฺขิตพฺพํ
อธิสฺสิตฺตสิกฺขาเย อธิจิตฺตสิกฺขาเย อธิปฺลยฺฉาสิกฺขาเย อิมาสฺสํ ติสฺสํ
สิกฺขาสุ สิกฺขิตพฺพํ ยโต โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อิม ตโย ภวา
ปหีนฺนา โหนฺติ อิมาสฺสํ จ ติสฺสํ สิกฺขาสุ สิกฺขิตฺตสิกฺโข โหติ อัย
วฺจจฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อจฺเจชฺชชฺชิตฺตํ วิวตฺตยฺติ สยฺโยชฺชนํ สมฺมา
มานาภิสฺสมยา อนตฺตมกาสิ ทฺถุชฺชสฺสาติ ฯ

[๓๗๗] ๑๐๖ ติสฺสํโส อิม ภิกฺขเว ตณฺหา ปหาตพฺพา ตโย จ
มานา กตฺมา ติสฺสํโส ตณฺหา ปหาตพฺพา กามตณฺหา ภวตณฺหา
วิภวตณฺหา อิม ติสฺสํโส ตณฺหา ปหาตพฺพา กตฺเม ตโย มานา
มาโน โอมานโน อติมานโน อิม ตโย มานา [๑]- ยโต โข ภิกฺขเว
ภิกฺขุโน อิม ติสฺสํโส ตณฺหา ปหีนฺนา โหนฺติ อิม จ ตโย มานา
อัย วฺจจฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อจฺเจชฺชชฺชิตฺตํ วิวตฺตยฺติ สยฺโยชฺชนํ
สมฺมา มานาภิสฺสมยา อนตฺตมกาสิ ทฺถุชฺชสฺสาติ ฯ

อนิสฺสํสวคฺโค ปญฺจโม ฯ

#๑ ม. ย. ปหาตพฺพา ฯ

ตสฺสุทฺทานัน

ปาตุภาโว อานิสฺโส อนิจฺจํ ทุกฺขมฺนตฺโต ๑

นิพฺพานํ ตโย อโนทิสฺสู วุตฺตา ภวา ตณฺหาเย ๒ เต ทสฺสตี ๗

ทุตฺติยปณฺณาสโก นิฏฺฐิตฺโต ๗

#๑ ม. อนิจฺจทุกฺขอนตฺโต ๗ ๒ ยฺ. ภวตณฺหาเย ... ๗

ปณณาสกาสงคหิโต วกุโค

ติกวกุโค ปจโม

[๓๗๘] ๑๐๗ ตโยเม ภิกขเว ชมฺมา กตเม ตโย ราโค โทโส
โมโห อิม โข ภิกขเว ตโย ชมฺมา อิมสฺ โข ภิกขเว
ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพา กตเม ตโย
ราคสฺส ปหานาย อสุภา ภาเวตพฺพา โทสสฺส ปหานาย เมตฺตา
ภาเวตพฺพา โมหสฺส ปหานาย ปญฺญา ภาเวตพฺพา อิมสฺ โข
ภิกขเว ตินฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย อิม ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพาทิ ฯ

[๓๗๙] ๑๐๘ ตโยเม ภิกขเว ชมฺมา กตเม ตโย กายทฺวจฺจริตํ
วจิตฺทฺวจฺจริตํ มโนทฺวจฺจริตํ อิม โข ภิกขเว ตโย ชมฺมา อิมสฺ
โข ภิกขเว ตินฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพา
กตเม ตโย กายทฺวจฺจริตสฺส ปหานาย กายสฺวจฺจริตํ ภาเวตพฺพิ วจิตฺทฺวจฺจริตสฺส
ปหานาย วจิตฺทฺวจฺจริตํ ภาเวตพฺพิ มโนทฺวจฺจริตสฺส ปหานาย
มโนสฺวจฺจริตํ ภาเวตพฺพิ อิมสฺ โข ภิกขเว ตินฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย
อิม ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพาทิ ฯ

[๓๘๐] ๑๐๙ ตโยเม ภิกขเว ชมฺมา กตเม ตโย กามวิตกฺโก
พฺยาปาทวิตกฺโก วิหีสาวิตกฺโก อิม โข ภิกขเว ตโย ชมฺมา
อิมสฺ โข ภิกขเว ตินฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพา
กตเม ตโย กามวิตกฺกสฺส ปหานาย เนกขมฺมวิตกฺโก ภาเวตพฺโพ

พฺยาปาทวิตกฺกสฺส ปหานาย อพฺยาปาทวิตกฺโก ภาเวตพุโพ วิหีสาวิตกฺกสฺส
ปหานาย อวิหีสาวิตกฺโก ภาเวตพุโพ อิมสฺ โข ภิกฺขเว
ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพุพาติ ฯ

[๓๘๑] ๑๑๐ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย กามสฺสณฺยา
พฺยาปาทสฺสณฺยา วิหีสาสฺสณฺยา อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา
อิมสฺ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพุพา
กตฺเม ตโย กามสฺสณฺยา ปหานาย เนกฺขมฺมสฺสณฺยา ภาเวตพุพา
พฺยาปาทสฺสณฺยา ปหานาย อพฺยาปาทสฺสณฺยา ภาเวตพุพา วิหีสาสฺสณฺยา
ปหานาย อวิหีสาสฺสณฺยา ภาเวตพุพา อิมสฺ โข ภิกฺขเว
ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพุพาติ ฯ

[๓๘๒] ๑๑๑ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย กามชาตุ
พฺยาปาทชาตุ วิหีสชาตุ อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิมสฺ
โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพุพา
กตฺเม ตโย กามชาตุยา ปหานาย เนกฺขมฺมชาตุ ภาเวตพุพา
พฺยาปาทชาตุยา ปหานาย อพฺยาปาทชาตุ ภาเวตพุพา วิหีสชาตุยา
ปหานาย อวิหีสชาตุ ภาเวตพุพา อิมสฺ โข ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ
ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพุพาติ ฯ

[๓๘๓] ๑๑๒ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย อสฺสาททิกฺกุจิ
อตุตฺตานุกฺกุจิ มิจฺฉาทิกฺกุจิ อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิมสฺ

โฆ ภิกขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพา กตเม
ตโย อสฺสาททิกฺขุจฺยา ปหานาย อนิจฺจสณฺหา ภาเวตพฺพา อตฺตานุทิกฺขุจฺยา
ปหานาย อนตฺตสณฺหา ภาเวตพฺพา มิจฺฉาทิกฺขุจฺยา ปหานาย
สมฺมาทิกฺขุจฺยา ภาเวตพฺพา อิมํ โฆ ภิกขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย
อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๓๘๔] ๑๑๓ ตโยเม ภิกขเว ชมฺมา กตเม ตโย อรติ วิหีสา ๑
อชฺมมจฺริยา อิมํ โฆ ภิกขเว ตโย ชมฺมา อิมํ โฆ ภิกขเว
ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพา กตเม ตโย
อรติยา ปหานาย มุทิตา ภาเวตพฺพา วิหีสาย ๑ ปหานาย อวิหีสา
ภาเวตพฺพา อชฺมมจฺริยาย ปหานาย ชมฺมจฺริยา ภาเวตพฺพา อิมํ
โฆ ภิกขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๓๘๕] ๑๑๔ ตโยเม ภิกขเว ชมฺมา กตเม ตโย อสนฺตญฺจิตา
อสมฺปชฺฌณฺมํ มหิจฺฉตา อิมํ โฆ ภิกขเว ตโย ชมฺมา อิมํ
โฆ ภิกขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพา
กตเม ตโย อสนฺตญฺจิตาย ปหานาย สนฺตญฺจิตา ภาเวตพฺพา
อสมฺปชฺฌณฺสฺส ปหานาย สมฺปชฺฌณฺมํ ภาเวตพฺพํ มหิจฺฉตายน ปหานาย
อปฺปิฉฺฉตา ภาเวตพฺพา อิมํ โฆ ภิกขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย
อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๓๘๖] ๑๑๕ ตโยเม ภิกขเว ชมฺมา กตเม ตโย โทวจสฺสตา
ปาปมิตฺตตา เจตโส วิกุเขโป อิมํ โฆ ภิกขเว ตโย ชมฺมา
#๑ ไป. วิหีสตา ... ฯ

อิมสั โข ภิกขเว ตินฺนํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวา
กตเม ตโย โทวจสฺสตาย ปหานาย โสวจสฺสตา ภาเวตฺตฺวา ปาปมิตฺตตาย
ปหานาย กลฺยาณมิตฺตตา ภาเวตฺตฺวา เจตฺโส วิกุเขปสฺส
ปหานาย อานาปานสฺสตี ภาเวตฺตฺวา อิมสั โข ภิกขเว ตินฺนํ
ชมฺมานํ ปหานาย อิม ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวาติ ฯ

[๓๘๙] ๑๑๖ ตโยเม ภิกขเว ชมฺมา กตเม ตโย อุทฺทจฺจํ
อสิวโร ปมาโท อิม โข ภิกขเว ตโย ชมฺมา อิมสั โข ภิกขเว
ตินฺนํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวา กตเม ตโย
อุทฺทจฺจสฺส ปหานาย สมโธ ภาเวตฺตฺวา อสิวรสฺส ปหานาย สิวโร
ภาเวตฺตฺวา ปมาทสฺส ปหานาย อปฺปมาโท ภาเวตฺตฺวา อิมสั
โข ภิกขเว ตินฺนํ ชมฺมานํ ปหานาย อิม ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวาติ ฯ

ติกวคฺโค ปจโม ฯ

ตสฺสทฺทานํ

รากทฺวจริตฺตํ สลฺยาธาตฺติ ปุจฺจติ ๑

อสฺสาทอริ ตฺถุจฺจิ ทฺเว จ ๒ อุทฺทจฺเจน วคฺโคติ ฯ

#๑ ม. ย. วุจฺจติ ฯ ๒ ย. โทวจ ... ฯ

วคคาสงคหิตา สุตตุนตา

[๓๘๘] ๑๑๗ ฉ ภิกขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ กายเ กายานุปสฺสี
วิหริตุํ กตเม ฉ กมฺมารามตํ ภสฺสารามตํ นิตฺถารามตํ
สงฺกณฺณการามตํ อินฺทฺริเยสฺส อคฺคตฺตทวารตํ โภชเน อมตฺตณฺณตํ
อิม โข ภิกขเว ฉ ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ กายเ กายานุปสฺสี
วิหริตุํ ฯ

[๓๘๙] ๑๑๘ ฉ ภิกขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ กายเ กายานุปสฺสี
วิหริตุํ กตเม ฉ กมฺมารามตํ ภสฺสารามตํ นิตฺถารามตํ สงฺกณฺณการามตํ
อินฺทฺริเยสฺส อคฺคตฺตทวารตํ โภชเน อมตฺตณฺณตํ อิม
โข ภิกขเว ฉ ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ กายเ กายานุปสฺสี วิหริตฺตุนฺติ ฯ

[๓๙๐] ๑๑๙ ฉ ภิกขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ อชฺฉตฺตํ กายเ
กายานุปสฺสี วิหริตุํ ฯเปฯ พหิทฺธา กายเ อชฺฉตฺตพหิทฺธา กายเ

[๓๙๑] ๑๒๐ ฉ ภิกขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ เวทนาสฺ
เวทนานุปสฺสี วิหริตุํ ฯเปฯ อชฺฉตฺตํ เวทนาสฺ พหิทฺธา เวทนาสฺ๑
อชฺฉตฺตพหิทฺธา เวทนาสฺ

[๓๙๒] ๑๒๑ ฉ ภิกขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี
วิหริตุํ ฯเปฯ อชฺฉตฺตํ จิตฺเต พหิทฺธา จิตฺเต อชฺฉตฺตพหิทฺธา จิตฺเต

[๓๙๓] ๑๒๒ ฉ ภิกขเว ฐมฺเม อปฺปหาย อภพฺโพ ฐมฺเมสฺ
ฐมฺมานุปสฺสี วิหริตุํ ฯเปฯ อชฺฉตฺตํ ฐมฺเมสฺ พหิทฺธา ฐมฺเมสฺ

อชฺมตฺตพหิทฺธา ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปฺสฺสึ วิหริตุํ กตฺเม ฉ กมฺมารามตํ
ภสฺสธารามตํ นินฺทธารามตํ สงฺคณฺณการามตํ อินฺทฺริเยสุ อคฺคตฺตวฺวารตํ
โกชเน อมตฺตลฺลยฺตํ อิมํ โข ภิกฺขเว ฉ ฌมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโป
อชฺมตฺตพหิทฺธา ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปฺสฺสึ วิหริตุํ ฯ

[๑๕๔] ๑๒๓ ฉ ภิกฺขเว ฌมฺเม ปฬาย ภพฺโป อชฺมตฺตพหิทฺธา ฌมฺเมสุ
ฌมฺมานุปฺสฺสึ วิหริตุํ กตฺเม ฉ กมฺมารามตํ ฯเปฯ โภชเน อมตฺตลฺลยฺตํ
อิมํ โข ภิกฺขเว ฉ ฌมฺเม ปฬาย ภพฺโป อชฺมตฺตพหิทฺธา
ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปฺสฺสึ วิหริตฺตุนฺติ ฯ

[๑๕๕] ๑๒๔ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ตปฺสฺโส คหปติ
ตถาคเต นินฺจฺงกโต อมตฺตทฺโส อมตํ สจฺฉิกตฺวา อิริยติ กตฺเมหิ ฉหิ
พฺพุเช อเวจฺจปฺปสาเทน ฌมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สงฺฆे อเวจฺจปฺปสาเทน
อริเยน สีเลน อริเยน ฌาเณน อริยาย วิมฺุตฺติยา
อิมหิ โข ภิกฺขเว ฉหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ตปฺสฺโส คหปติ ตถาคเต
นินฺจฺงกโต อมตฺตทฺโส อมตํ สจฺฉิกตฺวา อิริยตีติ ฯ

[๑๕๖] ๑๒๕ ฉหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภลฺลิกโก คหปติ ..
สุทฺตโต คหปติ อนาถปฺปณฺฑิโก .. จิตฺโต คหปติ มจฺฉิกาสณฺฑิโก ..
หตฺถโก อาพวโก .. มหานาโม สกโก .. อุกฺโข คหปติ เวสาลีโก ..
อุคฺคโต คหปติ .. สุโร อมฺพณฺโฐ .. ชีวโก โกมารภจฺโจ .. นกุลปิตา
คหปติ .. ตวกณฺณโก คหปติ .. ปุโรโธ คหปติ .. อสิทฺตโต คหปติ ..
สนฺธานโก คหปติ .. วิชโย ๑ คหปติ .. วชฺชิมหิโต ๒ คหปติ .. เมณฺฑโก
#๑ ม. วิชโย ฯ ๒ ม. วิชยมาหิโต ฯ

คหปติ .. วาเสฏโฐ อุปาสาโก .. อริฏโฐ อุปาสาโก .. สาทตุโต ๑
อุปาสาโก .. ตถาคเต นิฏฺจนฺคโต อมตทุทโส อมตํ สจฺจนิกตฺวา อิริยติ
กตเมหิ จหิ พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน ฌมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สงฺฆเม
อเวจฺจปฺปสาเทน อริเยน สีเลน อริเยน ฌาเณน อริยาย วิมุตฺตียา
อิมหิ โข ภิกฺขเว จหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต สาทตุโต ๑ อุปาสาโก
ตถาคเต นิฏฺจนฺคโต อมตทุทโส อมตํ สจฺจนิกตฺวา อิริยติติ ฯ

[๑๕๖] ๑๒๖ รากสุส ภิกฺขเว อภิญฺญา น ฌมฺมา ภาเวตฺตพฺพา
กตเม น ทสฺสนานฺตตฺตริยํ สวฺนนานฺตตฺตริยํ ลาภานฺตตฺตริยํ
สิกฺขานฺตตฺตริยํ ปาริจฺจียนานฺตตฺตริยํ อนฺตฺสฺตทานฺตตฺตริยํ รากสุส
ภิกฺขเว อภิญฺญา อิม น ฌมฺมา ภาเวตฺตพฺพาทิ ฯ

[๑๕๗] ๑๒๗ รากสุส ภิกฺขเว อภิญฺญา น ฌมฺมา ภาเวตฺตพฺพา
กตเม น พุทฺธานฺตฺสฺสติ ฌมฺมานฺตฺสฺสติ สงฺฆานฺตฺสฺสติ สีถานฺตฺสฺสติ
จาคานฺตฺสฺสติ เทวตฺานฺตฺสฺสติ รากสุส ภิกฺขเว อภิญฺญา อิม
น ฌมฺมา ภาเวตฺตพฺพาทิ ฯ

[๑๕๘] ๑๒๘ รากสุส ภิกฺขเว อภิญฺญา น ฌมฺมา ภาเวตฺตพฺพา
กตเม น อนิจฺจสฺสณฺญา อนิจฺเจ ทฺกฺขสฺสณฺญา ทฺกฺখে อนตฺตสฺสณฺญา
ปหานสฺสณฺญา วิราคสฺสณฺญา นิโรธสฺสณฺญา รากสุส ภิกฺขเว
อภิญฺญา อิม น ฌมฺมา ภาเวตฺตพฺพาทิ ฯ

[๔๐๐] ๑๒๙ รากสุส ภิกฺขเว ปริญฺญา ๗เปฯ ปริกฺขยาย ปหานาย
ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏฺินิสฺสคฺคาย อิม ๒ น
#๑ ม. ยู. สารคฺโค ฯ ๒ ม. ยู. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

ฐมมำ ภำเวตพพำ ๕เป๕

[๔๐๑] ๑๓๐ โทสสุส โมหสุส โภธสุส อุปนำหสุส มกขสุส ปพำสสุส
อิสสำย มจฺจริยสุส มำยำย สำถะยสุส ธมฺภสุส สำรมภสุส มำนสุส
อดิมำนสุส มทสุส ปมำทสุส อภินุณำย ปริณุณำย ปริกขยำย
ปหำนำย ขยำย วยำย วิรำคำย นึโรธำย จำคำย ปฏินิสฺสคฺคำย ๕เป๕
อิเม โข ภิกขเว ฉ ฐมมำ ภำเวตพพำติ ๕ อิทมโวจ ภควำ ๕
อดุตมნำ เต ภิกขุ ภควโต ภำสึต อภินนุทฺตติ ๕
ฉกุกนึปำโต นึฏฺฐิตโต ๕
